

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Strasbourg, 1 February 2016

ACFC/SR/IV(2016)002
/Romanian version of the annexes/

**Fourth Report submitted by Romania pursuant to Article 25, paragraph 2 of the
Framework Convention for the Protection of National Minorities**

(Received on 1 February 2016)

ANEXE Anexa 1	Situații privind relocarea sau evacuarea persoanelor de etnie romă
Anexa 2	Selecție de decizii relevante ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării referitoare la discriminarea pe motiv de apartenență etnică
Anexa 3	Raport de activitate al CNCD pentru anul 2011
Anexa 4	Raport de activitate al CNCD pentru anul 2012
Anexa 5	Raport de activitate al CNCD pentru anul 2013
Anexa 6	Situația locurilor rezervate pentru etnicii romi și alte minorități la examenele de admitere în instituțiile de învățământ ale Ministerului Afacerilor Interne
Anexa 7	Proiecte ale ONG-urilor finanțate de Agenția Națională pentru Romi
Anexa 8	Programe finanțate de Departamentul pentru Relații Interetnice
Anexa 9	Proiecte inițiate de Ministerul Culturii în cooperare cu Agenția Națională pentru Romi
Anexa 10	Proiecte culturale și activități finanțate de Ministerul Culturii
Anexa 11	Proiecte sprijinite de Administrația Fondului Cultural Național
Anexa 12	Solicitări de retrocedare depuse de cultele religioase și comunitățile persoanelor aparținând minorităților naționale din România
Anexa 13	Programe ale Departamentului pentru Relații Interetnice (inițiative în plan intern și parteneriate)
Anexa 14	Campanii și programe de instruire ale Ministerului Afacerilor Interne în domeniul drepturilor omului și drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale
Anexa 15	Publicații în limbile minorităților
Anexa 16	Posturi de radio și TV care emit în limbile minorităților
Anexa 17	Folosirea limbilor minorităților în instanțe
Anexa 18	Programe derulate de Ministerul Educației
Anexa 19	<i>Statul și religia</i>

ANEXA 1

Situații de evacuări sau relocări ale cetățenilor români de etnie romă

Eforie Sud. Demolarea caselor construite ilegal pe domeniul public și privat a avut loc urmare Deciziei primarului nr. 296/2013, emisă în conformitate cu legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții și legea administrației publice locale nr. 215/2001). Conform celor susținute de autoritățile locale, măsura a fost luată pentru igienizarea și curățarea zonei ocupată ilegal de un grup de 68 de persoane. Decizia administrativă a fost comunicată în prealabil celor vizați, încât aceștia să se poată muta în spațiile puse la dispoziție de municipalitate în cadrul unui internat și al unei școli, unde au fost distribuite alimente, haine, saci de dormit, paturi. Agenția Națională pentru Romi (ANR) a contestat legalitatea evacuării și a criticat condițiile de locuit asigurate de primărie.

Baia Mare – Craica. Adăposturile construite de 120 de familii pe domeniul public și privat au fost demolate. Decizia a fost motivată de faptul că zona era greu accesibilă, dispute ne infrastructură precară, nu avea utilități, fiind un pericol pentru sănătatea publică.

Municipalitatea a oferit adăpost temporar în clădirile CUPROM și a notificat comunitatea despre acest fapt. Aceste clădiri erau racordate la electricitate, apă și canalizare și erau dotate cu baie, încălzire, cablu TV și internet. Persoanele evacuate au avut posibilitatea de a inspecta locațiile înainte de a lua decizia de a se muta. Cei care au fost de acord au semnat o declarație în acest sens. Cheltuielile cu electricitatea și apa curentă erau asigurate de la bugetul local. În apropiere, se află: stații de autobuz și troleibuz, mai multe școli, un spital și Centrul Comunitar RROMANI, un centru social care oferă o gamă largă de servicii, precum: spălătorie, băi publice, cantină socială, cursuri pentru copii, grădiniță, servicii de consiliere, mediatorii, servicii medicale de bază. În perioada de raportare, în comunitate nu s-au înregistrat cazuri de abandon școlar, datorită asistenței sociale oferite de autoritățile locale.

Primăria Baia Mare a luat măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor locative prin extinderea blocurilor. Consiliul Local a instituit o comisie de negociere pentru concesiunea unui teren care să fie destinat construirii unor cartiere de locuințe sociale pentru comunitățile defavorizate. Aceste planuri sunt pe termen lung și se vor materializa, în funcție de procedurile administrative și legale.

În acest caz, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) a fost sesizat privind presupuse practici discriminatorii față de cetățenii români de etnie romă. În iulie 2012, CNCD a dat o hotărâre în baza căreia primăria a primit un avertisment și i s-a cerut să îmbunătățească condițiile de locuit din clădirile CUPROM.

ANR, prin intermediul oficiului său teritorial din cadrul Prefecturii Baia Mare, a organizat întâlniri de lucru cu toate instituțiile implicate în acțiunea de evacuare și relocare, cu scopul de a consolida dialogul dintre liderii comunității romă și autoritățile locale.

Piatra Neamț. Mutarea familiilor de etnie romă din Piatra Neamț nu a fost propriu-zis o evacuare forțată și procesul de mutare a avut loc pe parcursul unei săptămâni. 262 de persoane au fost relocate în cartierul Văleni în 96 de unități locative (24 de apartamente de 2 camere și 72 de garsoniere), în condiții de locuit mai bune, beneficiind de băi, bucătării și acces la utilități. Criteriul de acordare a locuințelor a fost situația socială, nu apartenența etnică. În zone, se află o școală și municipalitatea a luat măsuri pentru a asigura transport în comun.

Cluj-Napoca. CNCD a primit în 2011 o notificare privind relocarea unui număr de 56 de familii de etnie romă din Strada Coastei în zona Pata Rât, unde se află rampa de deșeuri a orașului. Primăria a primit o amendă de 6.000 RON (echivalentul a 1.500 €) și i s-a recomandat să asigure un standard minim de trai pentru persoanele relocate.

Autoritățile locale au comunicat că Direcția de Asistență Socială (DAS) a monitorizat atent situația și a desfășurat vizite săptămânale pentru a evalua nevoile comunității și a oferit consiliere și asistență în privința obținerii documentelor de identitate și înscrierea copiilor la școală sau la centre de zi. 30 de copii de etnie romă, cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani, au beneficiat de asistența Centrului de zi *Țara minunilor*, din cadrul primăriei. Centrul furnizează servicii sociale și educaționale pentru familii defavorizate, pentru a preveni destrămarea familiilor. Echipamentul IT a fost furnizat de ANR, sprijinită de organizații neguvernamentale.

Dat fiind complexitatea cazului, autoritățile au avut în vedere conjugarea eforturilor mai multor autorități. Astfel, primăria a încheiat un contract în valoare de 60.000 USD pentru faza tehnică a proiectului *Making the most of EU Fund for Sustainable Housing and Inclusion of Disadvantaged Roma in Cluj Metropolitan Area*. Proiectul a fost finanțat de Institutul pentru o Societate Deschisă (50.000 USD), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (5.000 USD) și primăria Cluj-Napoca (contribuție în natură de 5.000 USD). Desfășurarea proiectului a fost monitorizată de Agenția de Dezvoltare Nord-Vest, cadre didactice de la Universitatea *Babeș-Bolyai* și Grupul de Lucru al Organizațiilor Civice. Proiectul a fost parte a strategiei pe termen lung (2014-2020) privind sprijinirea comunităților defavorizate, în special Pata Rât, și s-a axat pe trei direcții de acțiune: identificarea nevoilor locative ale comunităților de etnie romă; o componentă de facilitare a comunicării, având ca scop mobilizarea membrilor comunității pentru a iniția și dezvolta programe în beneficiul comunității; derularea de proiecte care adresează nevoi locative, de integrare în muncă, de sănătate și educaționale.

Pentru derularea proiectului, a fost redactat un plan de acțiune care să evalueze nevoile stringente ale comunităților de etnie romă pe de o parte, iar pe de alta să identifice soluții și resurse financiare pentru asigurarea unor condiții minime de trai (condiții de igienă, acces la educație, obținerea de documente de identitate, asistență medicală și servicii publice: iluminat, transport, asistență socială). DAS, în calitate de serviciu public subordonat Consiliului Local, și-a manifestat disponibilitatea pentru dialog și pentru crearea unor parteneriate constructive pentru a îmbunătăți condițiile de trai ale celor expuși marginalizării sociale. Autoritățile locale fac demersuri în continuare în vederea ameliorării situației grupurilor vulnerabile prin implicarea comunităților în procesul de luare a deciziilor pentru găsirea de soluții durabile

ANEXA 2

Selecție a deciziilor relevante ale Centrul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD), care au ca obiect discriminarea pe criterii etnice

- Dosarul nr. 374/2011, decizia nr. 244/1 august 2012 – discriminare pe motiv de omisiune a afișării denumirii instituțiilor publice și a altor informații de interes public în limba maghiară. A fost făcută o recomandare de remediere a situației. CNCD s-a referit la prevederile *Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare* în argumentația sa.
- Dosarul nr. 114/2012, decizia nr. 465/7 noiembrie 2012 – discriminare pe motiv de omisiune a afișării denumirii unității de pompieri de la Miercurea Ciuc în limba maghiară. A fost făcută o recomandare de remediere a situației. CNCD s-a referit la prevederile *Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare* în argumentația sa.
- Dosarul nr. 443/2012, decizia nr. 528/26 noiembrie 2012 – discriminare pe motiv de omisiune a afișării denumirii Oficiului pentru Protecția Consumatorilor din județul Mureș în limba maghiară. A fost făcută o recomandare de remediere a situației. CNCD s-a referit la prevederile *Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare* în argumentația sa.
- Decizia nr. 104/2013 – discriminare motivată de remarci cu caracter rasist și discriminatoriu privind comunitatea de etnie romă din Baia Mare într-un articol de ziar. CNCD a făcut o recomandare de remediere a situației. Decizia a fost întemeiată pe prevederile Hotărârii de Guvern nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.
- Decizia nr. 451/2013 – discriminare motivată de remarci cu caracter discriminatoriu și degradant la adresa a două persoane de etnie romă din Baia Mare, exprimate în cadrul unei dispute între vecini. CNCD a dat o sancțiune cu plata unei amenzi de câte 400 RON pentru pârâți.
- Decizia nr. 65/2013 – discriminare pe motiv de omisiune a afișării variantei în limba română a ziarului electronic în limba maghiară *Kereszturi Kisvaros*, pe pagina de internet a Primăriei din Cristuru Secuiesc. CNCD a făcut o recomandare de remediere a situației.
- Decizia nr. 171/2013 – discriminare motivată de remarci cu caracter rasist și discriminatoriu la adresa comunității de etnie romă în cadrul unui program TV. CNCD a dat un avertisment și a recomandat abținerea de la utilizarea acestui tip de limbaj în viitor.
- Decizia nr. 381/2013 – discriminare motivată de remarci cu caracter discriminatoriu la adresa minorității naționale maghiare, postate pe pagina de Facebook a primarului din Satu Mare. Faptul că autorul este o persoană de notorietate, un cunoscut sportiv, a constituit o circumstanță agravantă. CNCD l-a obligat pe autor la plata unei amenzi de 600 RON.
- Decizia nr. 566/2013 – discriminare pe motiv de afișare a informațiilor de interes public exclusiv în limba maghiară pe pagina de internet a primăriei din Joseni. CNCD a dat o sancțiune cu plata unei amenzi de 600 RON.

Raport de activitate 2011

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

Cuprins

Introducere

Capitolul 1

Problematika discriminării din România reflectată în Rapoartele internaționale

Reprezentarea României la nivel internațional

Raportul periodic privind implementarea Directivei 2000/78/CE în România pentru 2002-2010

Capitolul 2

Activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării de soluționare a faptelor de discriminare

Controlul de legalitate a hotărârilor Colegiului director în anul 2011

Cauze de discriminare promovate direct în fața instanțelor de judecată

Soluțiile instanțelor de judecată în anul 2011

Asistență de specialitate și birouri teritoriale

Capitolul 3

Prevenirea formelor de discriminare

4 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Capitolul 4

Sondaj de opinie “Percepții și atitudini privind discriminarea în România”

Capitolul 5

Fapte de discriminare constatate de Colegiul director al CNCD

Capitolul 6

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă

Capitolul 7

Cheltuieli bugetare, date de ordin financiar

Concluzii

Componența Colegiului director în anul 2011

Contribuții

Introducere

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării reprezintă autoritatea cu un rol important în asigurarea unui cadru nediscriminatoriu pentru fiecare persoană aflată pe teritoriul României, indiferent de apartenența etnică, religioasă etc. a acesteia. În acest sens, legislația și mecanismele instituționale din domeniul discriminării sunt doar câteva dintre elementele esențiale ce trebuie avute în vedere în crearea unei societăți democratice.

În anul 2011, Consiliul și-a continuat îndeplinirea atribuțiilor și competențelor prin prisma provocărilor legate de soluționarea petițiilor, redactarea punctelor de vedere solicitate de instanțele de judecată în cazurile de discriminare aflate pe rol, desfășurarea activităților specifice domeniului prevenirii și combaterii discriminării, precum și cele ce decurg din reprezentarea României la nivel internațional în domeniul drepturilor omului.

C.N.C.D. a continuat să își consolideze poziția în rețeaua instituțională românească și să își afirme rolul social, ca autoritate în domeniul combaterii discriminării prin desfășurarea programelor și proiectelor în concordanță cu „Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării (2007-2013)”. Însă, trebuie menționat faptul că, din cauze obiective, reprezentate de criza socio-economică la nivel național, european și internațional, C.N.C.D. a fost obligat să recurgă la ajustarea sau re poziționarea unor priorități în cadrul obiectivelor propuse inițial și la amânarea unor proiecte sau acțiuni, pe fondul lipsei de personal și de resurse financiare. Astfel, în continuarea activității de prevenire și conștientizare a problemelor sociale întâmpinate de diferite grupuri vulnerabile și schimbarea atitudinilor negative față de acestea, C.N.C.D., alături de reprezentanți ai societății civile, ai administrației centrale, ai corpului diplomatic, ai mass-media etc., prin organizarea diferitor evenimente, și-a promovat încă o dată vocația de „arbitru” al diversității și al egalității de șanse, prin diminuarea manifestărilor discriminatorii, contribuind în același timp și la dezvoltarea și promovarea dialogului social.

În ceea ce privește activitatea de soluționare a petițiilor precum și respectarea termenelor de soluționare, acestea au rămas priorități interne de bază ale instituției, iar eficiența acestora este indicată și de procentul ridicat al hotărârilor menținute în

6 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

instanțele de judecată.

În anul 2011, constatăm în numărul petițiilor înregistrate aceeași tendință evolutivă din anii anteriori, neșemnalându-se aspecte deosebite față de ultimii ani. Astfel, după cristalizarea competențelor instituției, maximele anuale ale petițiilor s-au stabilizat în marja cuantumului de 400-500. Totuși, numărul total al petițiilor, aproximativ constant, relevă faptul că sunt persistente anumite probleme la nivelul societății, identificate de cei care s-au adresat C.N.C.D. ca fiind inechități. Trebuie menționat în acest sens că, pentru petițiile primite în relație cu criteriul „categorie defavorizată” se constată o evoluție crescătoare, atât din punct de vedere procentual precum și în număr absolut. Această evoluție poate să își găsească explicația și în faptul că, în ultimii ani, pe fondul crizei economice, situațiile identificate de diferite persoane și prezentate la C.N.C.D. spre soluționare s-au aflat, cel puțin în percepția acestora, în corelație cu discriminarea.

Cercetarea de piață pentru aflarea percepției fenomenului discriminării în societatea românească a fost realizată și în acest an de către C.N.C.D. în colaborare cu specialiști în sondarea opiniei publice. Astfel, conform opiniei respondenților, în anul 2011, cele mai discriminate categorii sociale au fost reprezentate de persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități fizice sau psihice, persoanele infectate HIV/SIDA. Sondajul a încercat să racordeze percepțiile cetățenilor români privind discriminarea, în corelare cu percepția apartenenței noastre la spațiul comunitar al Uniunii Europene, impactul pe care l-a avut aderarea României asupra atitudinilor din societate față de fenomenul de discriminare.

C.N.C.D. a continuat, și în cursul anului 2011, consolidarea raporturilor de cooperare cu organisme și instituții externe similare, în cadrul dialogurilor bilaterale. Prezența reprezentanților instituției, în plan internațional, la conferințe, întruniri, simpozioane, dezbateri și reuniuni internaționale a contribuit la mediatizarea activității C.N.C.D., dar și a vizibilității acesteia, îmbunătățirea relațiilor cu instituțiile specializate din statele europene, precum și stabilirea unor noi legături de colaborare.

CNCD a acordat o atenție sporită dialogului și colaborării cu societatea civilă.

Prezentul raport poate reprezenta un instrument de prezentare și comunicare la nivel național și european, în vederea asigurării transparenței instituționale și raportării celor mai importante activități, proiecte, politici, norme juridice, decizii și programe pe care C.N.C.D., ca autoritate națională în domeniul prevenirii și luptei împotriva discriminării, le adoptă și le implementează în societatea românească, pentru a întreține dialogul intercultural, afirmarea egalității de șanse și exprimarea diversității.

Capitolul 1

Problematika discriminării din România reflectată în Rapoartele internaționale

1. FRA - Protecția juridică a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în cadrul legislației antidiscriminare¹

Agencia Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale a publicat, în luna octombrie 2011, Raportul privind **“Protecția juridică a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în cadrul legislației antidiscriminare”**. Raportul analizează modul în care termenul “dizabilitate” este definit în dreptul internațional și european precum și obligația de a asigura existența “adaptărilor rezonabile”, așa cum prevăd standardele internaționale și europene. Raportul arată că în aproape toate statele membre ale Uniunii Europene, legislația antidiscriminării protejează persoanele cu probleme de sănătate mintală. În cele mai multe cazuri, în contextul ocupării forței de muncă, aceste persoane beneficiază de măsuri de adaptare rezonabilă sau alte măsuri de protecție.

- Raportul subliniază faptul că, în mai multe state membre, modificările din terminologia legislației au reflectat și schimbări în abordarea persoanelor cu probleme de sănătate mintală. Astfel, în România, Codul civil face referire la „alienație sau debilitate mintală”, Legea sănătății mintale utilizează termenul „persoane cu tulburări psihice”, iar Legea privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap fac trimitere la Clasificarea internațională a funcționării, dizabilității și sănătății pentru a defini persoanele cu handicap.
- În România, ca și în alte state membre (Italia, Bulgaria, Letonia, Luxemburg, Polonia și Slovenia), transpunerea legislației nu prevede o înțelegere comună a termenului „dizabilitate”, definițiile regăsindu-se și în alte legi privind nediscriminarea. În general, aceste definiții pot fi interpretate astfel încât să includă persoanele cu probleme de sănătate mintală.

¹ Raportul “Protecția juridică a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în cadrul legislației antidiscriminare”, disponibil pe pagina oficială de internet a Agenției, la adresa de web: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-2011-Legal-protection-persons-mental-health-problems-report_EN.pdf

8 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

2. FRA – Homofobia, transfobia și discriminarea pe criteriul orientării sexuale și a identității de gen în statele membre ale Uniunii Europene²

În luna iunie 2011, Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale a publicat raportul privind **“Homofobia, transfobia și discriminarea pe criteriul orientării sexuale și a identității de gen în statele membre ale Uniunii Europene”**. Acest raport pune în evidență trei probleme subiacente cu care se confruntă persoanele LGBT în Uniunea Europeană: faptul că sunt obligate să trăiască în tăcere și invizibilitate, că sunt victime ale unor atacuri violente și că nu sunt tratate în mod egal la locul de muncă sau de către proprietarii de locuințe precum și în situațiile când se deplasează pe teritoriul Uniunii Europene.

- Raportul reține faptul că în unele state membre autoritățile publice nu au reușit să asigure protecția participanților la demonstrațiile LGBT. Cu toate acestea, România, alături de Polonia și Bulgaria, sunt menționate ca fiind țările în care Paradele LGBT din ultimii doi ani au avut loc fără incidente.
- În domeniul serviciilor de sănătate, în special în zona de serviciilor de sănătate a reproducerii pentru persoanele LGBT, România este menționată ca exemplu pozitiv, datorită faptului că parlamentarii și instanțele de judecată au înregistrat progrese pentru înlăturarea barierelor care nu permiteau accesul persoanelor fizice la aceste servicii, indiferent de starea civilă sau de orientarea sexuală.
- În ceea ce privește libertatea de circulație și de reîntregire a familiei pentru cupluri de același sex, România a consolidat și a modificat legislația internă astfel încât să fie precizat faptul că o căsătorie este rezervată numai pentru cuplurile de sex opus și că se respinge recunoașterea parteneriatelor și căsătoriilor între persoane de același sex încheiate în străinătate.

FRA – Accesul la justiție în Europa: o privire de ansamblu a provocărilor și oportunităților³

În luna martie 2011, Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale a publicat raportul privind **“Accesul la justiție în Europa: o privire de ansamblu a provocărilor și oportunităților”**. În conformitate cu legislația Uniunii Europene, fiecare persoană are dreptul la recurs efectiv pentru aplicarea drepturilor conferite de legislația UE. O

² Raportul “Homofobia, transfobia și discriminarea pe criteriul orientării sexuale și a identității de gen în statele membre ale Uniunii Europene”, disponibil pe pagina oficială de internet a Agenției, la adresa de web: http://fra.europa.eu/fraWebsite/research/publications/publications_per_year/2011/fra_homophobia_synthesis_en.htm

³ Raportul “Accesul la justiție în Europa: o privire de ansamblu a provocărilor și oportunităților”, disponibil pe pagina oficială de internet a Agenției, la adresa de web: http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/report-access-to-justice_EN.pdf

importanță deosebită este acordată legislației în domeniul nediscriminării prin care dreptul UE interzice discriminarea pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, orientare sexuală, vârstă, handicap și religie sau convingeri. Prezentul raport conține informații cu privire la accesul la justiție, axându-se pe legislația împotriva discriminării, fără a include dreptul penal.

- România este menționată ca unul dintre statele membre care a aplicat prevederile articolului 14 (2) din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială (ICERD) care permite desemnarea unui organism național în vederea primirii plângerilor referitoare la oricare dintre drepturile garantate de ICERD.
- În contextul legii nediscriminării, principiul alternativ al mecanismelor de soluționare a litigiilor operează prin intermediul organismelor de egalitate desemnate de statele membre în cadrul Directivelor privind egalitatea rasială și egalitatea de gen. În timp ce statele membre nu sunt obligate să investească aceste organisme cu un rol quasi judiciar, unele dintre ele au ales să facă acest lucru. Competențele acestor instituții nu sunt identice în toate statele membre. Astfel, raportul reține faptul că deciziile instituției de egalitate de șanse din România, respectiv Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, sunt obligatorii și în cazul în care se constată discriminarea, aceasta poate solicita încetarea situației de discriminare precum și aplicarea unei amenzi.
- Un alt aspect important menționat în raport este acela că, în România, victima discriminării are posibilitatea de a alege între depunerea unei plângeri la C.N.C.D., care poate emite sancțiuni administrative (avertismente și sancțiuni), sau poate depune o plângere civilă în fața instanței, care poate stabili daune morale și/sau materiale și să restabilească/anuleze situația stabilită ca urmare a discriminării, potrivit Codului Civil. De asemenea, instanțele de judecată pot decide ca autoritățile publice să retragă sau să suspende recunoașterea oficială a persoanelor juridice, care au cauzat un prejudiciu semnificativ, ca urmare a acțiunii discriminatorii sau a faptului că au încălcat în mod repetat prevederile legislației antidiscriminare. Cele două căi nu se exclud reciproc, iar reclamantul poate alege să le utilizeze simultan sau doar una dintre ele.
- România este menționată printre statele membre în care procedurile, respectiv plângerile administrative, sunt în mod normal gratuite/ scutite de taxa judiciară de timbru.
- România, alături de alte 2 state membre, figurează ca având o problemă de sistem în ceea ce privește neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive.

Reprezentarea României la nivel internațional

Grupul de experți guvernamentali privind nediscriminarea la nivelul Comisiei Europene

- Și în anul 2011, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat activitatea de reprezentare a României în cadrul grupului de experți guvernamentali privind nediscriminarea la nivelul Comisiei Europene.

Astfel, în luna aprilie 2011, a avut loc o reuniune a grupului de experți. Din partea României a participat domnul Dezideriu Gergely, membru în Colegiul director al C.N.C.D. Reprezentanții Comisiei au prezentat rezultatele seminarului organizat la Viena în anul 2010, având ca tematică schimbul de bune practici în ceea ce privește politicile guvernamentale de combatere a discriminării pe baza criteriului de vârstă. Lucrările au fost axate pe analiza politicilor publice din Statele Membre în domeniul accesului și promovării în domeniul muncii. În contextul organizării unui alt seminar de bune practici în toamnă, Comisia a solicitat membrilor grupului de experți să comunice informații în ceea ce privește problematica LGBT sub aspectul dificultăților întâmpinate în inițierea politicilor de combatere a discriminării, a implementării acestor politici, a rezultatelor și progreselor înregistrate la nivel național și regional.

Rețeaua Europeană a Instituțiilor de Egalitate din Uniunea Europeană (Equinet)

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat activitatea de reprezentare a României la nivelul rețelei europene de egalitate de șanse Equinet. Astfel, alături de celelalte 30 de organizații membre, C.N.C.D. facilitează un schimb de informații și bune practici, în scopul unui tratament egal, nediscriminatoriu. În anul 2011, C.N.C.D. a obținut pentru a doua oară un mandat de membru în Consiliul Executiv.

- În noiembrie 2011 a avut loc la Bruxelles „Reuniunea Equinet la nivel înalt între șefii de organisme naționale pentru egalitate de șanse și instituții europene.” Conducătorii instituțiilor naționale de egalitate din întreaga Europa s-au reunit la Bruxelles pentru discuții tematice cu reprezentanți la nivel înalt ai Consiliului Europei (Thomas Hammarberg, Comisarul pentru Drepturile Omului), Comisia Europeană, Grupul European al instituțiilor naționale pentru drepturile omului precum și alte părți interesate. Reuniunea a avut loc pentru a se discuta și decide asupra aspectelor

cele mai relevante pentru activitatea organismelor naționale de egalitate de șanse precum și asupra viitorului program de lucru anual al rețelei Equinet. În partea a doua a reuniunii s-au votat noii membri ai Consiliului Executiv Equinet. Voturile oferă celor nouă candidați un mandat de doi ani (cu maximum 3 mandate consecutive pentru fiecare membru). Din partea C.N.C.D. a fost ales președintele instituției, domnul Asztalos Csaba Ferenc.

Activitatea de reprezentare a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prin participare la conferințe, dezbateri și reuniuni internaționale în domeniul combaterii discriminării.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat și în cursul anului 2011, consolidarea raporturilor de cooperare cu organisme și autorități similare, în cadrul dialogurilor bilaterale, regionale sau internaționale. Prezența reprezentanților instituției, în plan internațional, la întruniri, conferințe, simpozioane, dezbateri și reuniuni internaționale a contribuit la mediatizarea activității C.N.C.D. dar și a vizibilității acesteia, îmbunătățirea relațiilor cu instituțiile similare din țările europene, precum și la stabilirea unor noi legături de colaborare. Dintre evenimentele organizate în anul 2011 la nivel internațional, vă prezentăm alăturat câteva dintre acestea:

- În luna mai, un reprezentant al C.N.C.D. a participat la seminarul adresat autorităților naționale independente de combatere a discriminării în domeniul ocupării forței de muncă, organizat de **Comisia Europeană Împotriva Rasismului și a Intoleranței (ECRI)**. Tema seminarului, decisă în urma consultării organismelor specializate în lupta împotriva rasismului și a discriminării rasiale din cele 47 de state membre, a constat în dezbaterile rasismului și discriminării rasiale la angajare, cea din urmă chestiune fiind și subiectul următoarei recomandări de politică generală a ECRI. Obiectivele specifice ale seminarului au fost analiza celor mai recente progrese legislative din domeniu, la nivel național și european, precum și examinarea necesităților existente în cadrul legislativ și identificarea problemelor specifice în ceea ce privește aplicarea standardelor corespunzătoare.

- În luna iunie, C.N.C.D. a fost inclus în programul „**Politica externă a Statelor Unite și drepturile omului**” organizat de **Departamentul de Stat al SUA**, care s-a desfășurat în următoarele orașe: Washington DC, Des Moines - Iowa, Minneapolis - Minnesota, Denver - Colorado, New York. Programul a fost conceput pentru studierea componentelor domeniului drepturilor omului în contextul politicii externe a SUA. În cadrul proiectului au avut loc întâlniri cu organizațiile care monitorizează sau sunt preocupate de problemele internaționale privind drepturile omului. Pe durata întâlnirilor s-a discutat despre modalitățile în care organizațiile locale încearcă să influențeze domeniul drepturilor omului la nivel național și internațional.

12 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

● Tot în luna iunie 2011, domnul președinte Asztalos Csaba a fost invitat în calitate de expert la **“Atelierul de lucru privind antidiscriminarea”** desfășurat la Chișinău, Republica Moldova. Evenimentul a fost organizat de către Direcția Generală a Comisiei Europene de Extindere, în cadrul instrumentului TAIEX, în colaborare cu Ministerul de Justiție al Republicii Moldova. În cadrul atelierului, intervenția din partea reprezentantului C.N.C.D. a presupus o expunere cu privire la implementarea Directivelor 43/2000 și 78/2000 în România, în contextul sistemului complementar de prevenire și de combatere a discriminării. De asemenea, au fost purtate discuții punctuale în care au fost expuse cazuri concrete din jurisprudența instituției noastre. La finalul atelierului a existat o sesiune de întrebări, în cuprinsul căreia participanții au solicitat informații suplimentare sau precizări în legătură cu problematica susținută.

● În luna septembrie, doi reprezentanți ai C.N.C.D. au participat la **Seminarul EQUINET** pe tematica juridică **„Conflictele dintre drepturi, dreptul la tratament egal și alte drepturi fundamentale”** care a avut loc la Viena, Austria. Întâlnirea a avut ca obiectiv discutarea potențialelor conflicte dintre dreptul la tratament egal și alte drepturi fundamentale, în special libertatea religioasă și credințe, libertatea de exprimare, precum și prezentarea unor cazuri concrete din jurisprudența organismelor de egalitate din statele membre EQUINET.

● Tot în luna **septembrie**, un reprezentant al C.N.C.D. a participat la cea de a doua întâlnire anuală a grupului de lucru pentru dezvoltare strategică organizată de către **EQUINET**. Întâlnirea, desfășurată la **Belfast, Irlanda de Nord**, a avut ca obiectiv discutarea draft-ului raportului pentru acordarea de asistență de specialitate victimelor discriminării, formulat de către membrii grupului ca urmare a întâlnirii precedente de la Budapesta, în cadrul căreia s-au stabilit următoarele termene pentru finalizarea raportului pentru finalul anului în curs.

● În **octombrie 2011**, un reprezentant al C.N.C.D. a participat la **Bruxelles** la seminarul privind combaterea discriminării și egalitatea de șanse organizat de **Comisia Europeană**, în colaborare cu Rețeaua Europeană a Instituțiilor de Egalitate din UE și cu Rețeaua Europeană a Experților în domeniul egalității de gen. Seminarul a avut scopul de a informa participanții cu privire la stadiul implementării directivelor europene din domeniul nediscriminării și al egalității de gen, aprecierea nivelului la care se află țările implicate, precum și realizarea unor previziuni în materie. Au fost invitați reprezentanți ai guvernelor, instituții naționale de egalitate de șanse, experți independenți, reprezentanți ai organizațiilor nonguvernamentale, oficiali ai Comisiei.

● Tot în luna **octombrie**, președintele C.N.C.D. a participat la **Întâlnirea cu Delegația Consiliului Europei** în cadrul celei de-a treia vizite de monitorizare a modului în care România aplică prevederile Convenției cadru pentru protecția minorităților naționale. Vizita a avut ca obiectiv evaluarea măsurilor care au fost luate pentru a da curs recomandărilor COE formulate la monitorizarea anterioară, precum și o analiză a situației actuale și a celor mai recente evoluții legate de minoritățile naționale din

România. Temele discutate corespund domeniilor de aplicare prevăzute de Convenția cadru: egalitate și nediscriminare, menținerea și dezvoltarea culturii, toleranță și dialogul intercultural, libertatea de asociere, religia și credință, accesul la mass-media, folosirea limbii minoritare în administrație, justiție și pentru a indica denumiri tradiționale, dimensiunea multiculturală și interculturală a educației, accesul la educație și formare, învățarea limbilor minoritare și predarea în aceste limbi, participarea efectivă la viața publică, contacte pe plan internațional. Procesul de monitorizare își va urma cursul prin analiza datelor de către Comitetul consultativ al Convenției cadru, probabil până în aprilie 2012, după care documentele emise de experții internaționali vor fi supuse analizei și aprobării forurilor decizionale ale Consiliului Europei. Peste aproximativ un an este posibil să fie aprobată cea de a III-a Rezoluție privind România.

● În luna **noiembrie 2011**, un reprezentant al C.N.C.D. a participat la **Summitul Egalității** organizat de către Președinția Poloneză a Uniunii Europene și Comisia Europeană. Subiectul de dezbateră l-a reprezentat „**Promovarea egalității la nivel local și regional**” și a reunit o serie de factori cu activitate în promovarea conceptelor egalității în context european, precum autorități locale și regionale, rețele de afaceri, reprezentanți ai sindicatelor și ONG-uri locale. În cadrul acestui Summit au fost prezentate o serie de exemple de bună practică în domeniu, cu menirea de a fi avute în vedere pentru aplicarea acestora în alte țări ale Uniunii. În cadrul Summit-ului s-au desfășurat trei ateliere de lucru care au adus în prim plan problematici diferite: ***egalitatea ca factor de dezvoltare regională, creșterea parteneriatului la nivel local și regional, realizarea politicilor de nediscriminare la nivel local și regional printr-o folosire mai eficientă a fondurilor europene.*** Președintele Comisiei pentru politici economice și sociale din cadrul Comitetului Regiunilor a prezentat la finalul Summit-ului o perspectivă internațională asupra egalității, ca factor de dezvoltare regională.

Raportul periodic privind implementarea Directivei 2000/78/CE în România pentru 2002-2010

La începutul anului 2011, C.N.C.D. a comunicat Comisiei Europene Rapoartele privind implementarea Directivei cadru (2000/78/CE) în România (2003-2010).

Potrivit art. 19 alin.1 al Directivei 2000/78/CE Statele membre UE comunică Comisiei Europene, din 5 în 5 ani, informații legate de aplicarea celor două Directive.

Raportul privind implementarea Directivei cadru în România rezumă activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în perioada 2003-2010, din perspectiva acțiunilor, programelor și cazurilor de discriminare relevante sub aspectul prevederilor Directivei 2000/78/CE.

Raportul prezintă măsurile de transpunere a legislației europene la nivel național, măsurile legislative ce au necesitat modificări succesive (2002-2006) și

14 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

substanțiale în vederea asigurării concordanței dintre legea națională și Directiva europeană. Un capitol special îl reprezintă analiza statutului Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, astfel cum a fost pus în discuție de Comisia Europeană.

Totodată, este prezentată o analiză a petițiilor înregistrate de C.N.C.D. în care se reclamă posibile fapte de discriminare și, implicit, o analiză a cazurilor de discriminare constatate de C.N.C.D. în perioada raportării din perspectiva prevederilor Directivei 2000/78/CE.

Din totalul celor 4453 de plângeri adresate Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în perioada raportată, 2002-2010, aproximativ 651 de plângeri au vizat discriminarea pe criteriul de religie sau convingeri, dizabilitate, vârstă și orientare sexuală. 305 plângeri au vizat discriminarea pe criteriul de dizabilitate, 185 pe criteriul de apartenență religioasă sau convingeri, 111 de plângeri pe criteriul de vârstă și aproximativ 50 de plângeri pe criteriul de orientare sexuală.

În 123 de cazuri, C.N.C.D. a constatat discriminarea pe criteriul de religie sau convingeri (27 de cazuri), vârstă (54 de cazuri), dizabilitate (31 de cazuri) și orientare sexuală (11 cazuri).

În afara jurisprudenței C.N.C.D., raportul cuprinde și o analiză în detaliu a activităților de prevenire a discriminării, derulate de C.N.C.D. sau în parteneriat cu alte instituții și organizații neguvernamentale.

Capitolul 2

Activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării de soluționare a faptelor de discriminare sesizate

În anul 2011, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a înregistrat 465 de petiții, un total care este foarte apropiat de cel din anul anterior (478).

CRITERII	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Boală cronică necontagioasă	0	0	6	2	3	2	4	2	0	1
Orientare sexuală	1	5	6	9	6	7	6	6	4	8
Infectarea HIV	0	1	15	10	5	3	7	1	3	1
Limba	0	2	1	2	2	7	11	13	16	10
Convingeri	4	12	23	19	8	10	14	13	4	2
Religie	2	9	9	11	8	12	15	6	6	5
Categorie defavorizată	2	0	10	6	4	26	22	9	7	14
Vârstă	6	11	14	17	10	10	24	10	9	16
Gen	3	14	13	9	11	22	32	9	18	15
Naționalitate	1	12	21	39	20	39	54	28	42	33
Handicap	3	31	18	21	20	70	55	49	38	42
Etnie	34	66	45	85	69	82	62	62	54	62
Altele	52	184	108	61	132	32	159	96	83	81
Rasă	0	0	1	1	2	0	0	2	1	0
Categorie socială	26	126	63	90	132	514	372	222	193	175
TOTAL	134	473	353	382	432	836	837	528	478	465

● În anul 2011 constatăm că se păstrează tendința evolutivă din anii anteriori, neînregistrându-se aspecte deosebite față de ultimii ani. Astfel, după cristalizarea competențelor⁴ instituției, maximele anuale ale petițiilor s-au stabilizat în marja cuantumului de 400-500. Maximele de 836, 837 de petiții înregistrate în anul 2007, respectiv 2008, nu au mai fost atinse. Totuși, numărul total al petițiilor, aproximativ constant, relevă faptul că sunt persistente anumite probleme la nivelul societății, identificate de cei care s-au adresat C.N.C.D. ca fiind inechități.

4 Legea 79/2009 pentru aprobarea O.U.G. nr. 75/2008 privind stabilirea de măsuri pentru soluționarea unor aspect financiare în sistemul justiției, publicată în Monitorul Oficial nr. 231/08.04.2009 și Decizia Curții Constituționale nr. 997 din 07.11.2008, publicată în Monitorul Oficial nr. 774 din 18.11.2008

16 | "BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS"

CRITERII	2009		2010		2011	
	total	%	total	%	total	%
Boală cronică necontagioasă	2	0.38%	2	0.42%	1	0.22%
Orientare sexuală	6	1.14%	4	0.84%	8	1.72%
Infectarea HIV	1	0.19%	3	0.63%	1	0.22%
Limba	13	2.46%	16	3.35%	10	2.15%
Convingeri	13	2.46%	4	0.84%	2	0.43%
Religie	6	1.14%	6	1.26%	5	1.08%
Categorie defavorizată	9	1.70%	7	1.46%	14	3.01%
Vârstă	10	1.89%	9	1.88%	16	3.44%
Gen	9	1.70%	18	3.77%	15	3.23%
Naționalitate	28	5.30%	42	8.79%	33	7.10%
Handicap	49	9.28%	34	7.11%	42	9.03%
Etnie	62	11.74%	55	11.51%	62	13.33%
Altele	96	18.18%	84	17.57%	81	17.42%
Rasă	2	0.38%	1	0.21%	0	0.00%
Categorie socială	222	42.05%	193	40.38%	175	37.63%
TOTAL	528	100.00%	478	100.00%	465	100.00%

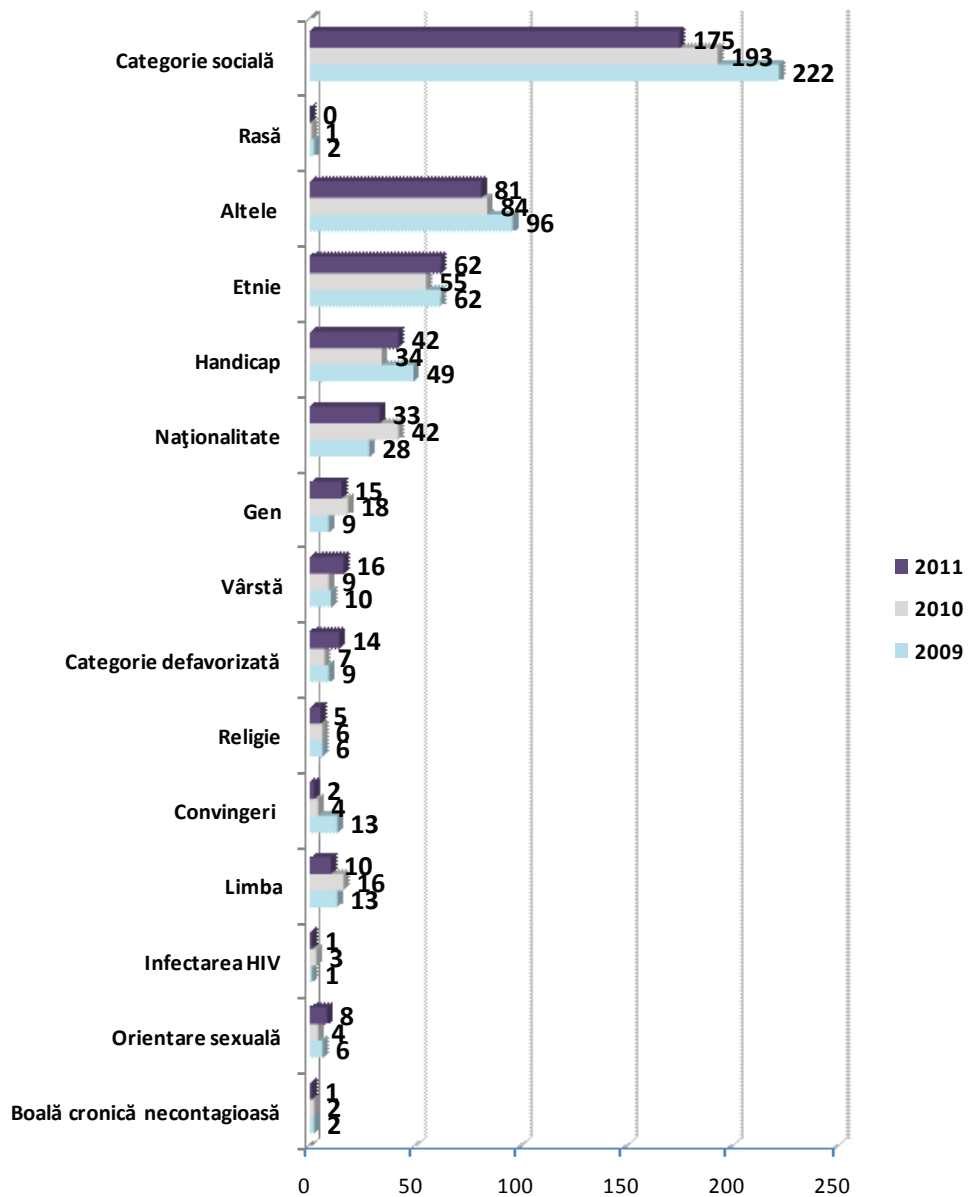
● Se observă că, în ultimii trei ani de activitate C.N.C.D., pentru câteva criterii, se înregistrează o dinamică. Astfel, în 2011 pentru petițiile în relație cu criteriul „orientare sexuală” s-au primit dublul petițiilor de anul trecut (în număr relativ nu se înregistrează o creștere spectaculoasă: 1,72% în anul 2011 față de 0,84% în anul 2010). Această creștere sensibilă a petițiilor pentru acest criteriu se poate explica printr-o mai mare vizibilitate a politicilor publice desfășurate în anul 2011. Pentru petițiile corespondente criteriului „convingeri” se poate constata o diminuare constantă în ultimii trei ani (2,46%, 0,84%, 0,43% în 2011).

● Și pentru petițiile primite în relație cu criteriul „categorie defavorizată” se constată o evoluție crescătoare, atât din punct de vedere procentual precum și în număr absolut. Acest fapt poate să-și găsească explicația și în faptul că, în ultimii ani, pe fondul crizei economice, situațiile identificate de diferite persoane și prezentate la C.N.C.D. spre soluționare s-au aflat, cel puțin în percepția acestora, în corelație cu discriminarea.

● În situația petițiilor înregistrate pentru celelalte criterii prevăzute de legislație se remarcă o constanță atât din punct de vedere procentual precum și la nivel de număr absolut. Se poate vorbi astfel de o persistență a problematicii discriminării la nivelul societății.

● Se constată faptul că, în totalul petițiilor primite în anul 2011 se regăsesc aproape toate criteriile de discriminare (excepție criteriul „rasă”, petiții care se pot cumula la criteriul „etnie”). La nivelul tuturor anilor, de la începutul activității instituției, se păstrează prezența petițiilor pentru majoritatea criteriilor prevăzute de legislație.

Repartizarea petițiilor pe criterii în perioada 2009-2011

● Se observă faptul că, în anul 2011, din totalul petițiilor primite de 465, cele mai multe dintre acestea se referă la problematici în relație cu criteriul categoriei sociale (175 de petiții). Această tendință se regăsește și în anii anteriori, când preponderența acestui criteriu se regăsește detașat pe primul loc în totalul anual al petițiilor. Totuși, se observă că, de la an la an, există o tendință de diminuare a petițiilor înregistrate pentru problematica criteriului categoriei sociale.

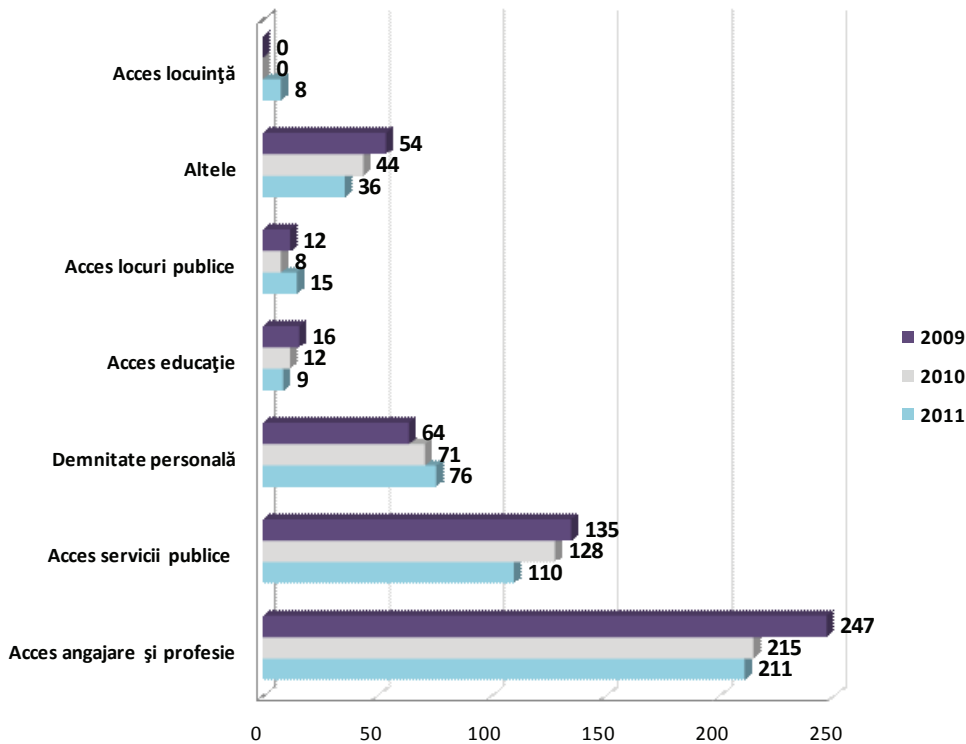
● Comparativ cu anii anteriori, în 2011, se înregistrează o tendință de creștere pentru petițiile în relație cu criteriile dizabilitate, vârstă, categorie defavorizată și orientare sexuală.

● În 2011, se constată o diminuare a petițiilor conexe cu criteriile apartenenței la o naționalitate, gen, religie, convingeri, limbă și altele.

18 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

● Și în anul 2011 există un număr de criterii care înregistrează o dinamică minoră la an la an, astfel încât putem considera că acestea rămân aproximativ constante: etnie, infectare HIV, boală cronică necontagioasă.

Obiectul dosarelor constituite în perioada 2009-2011

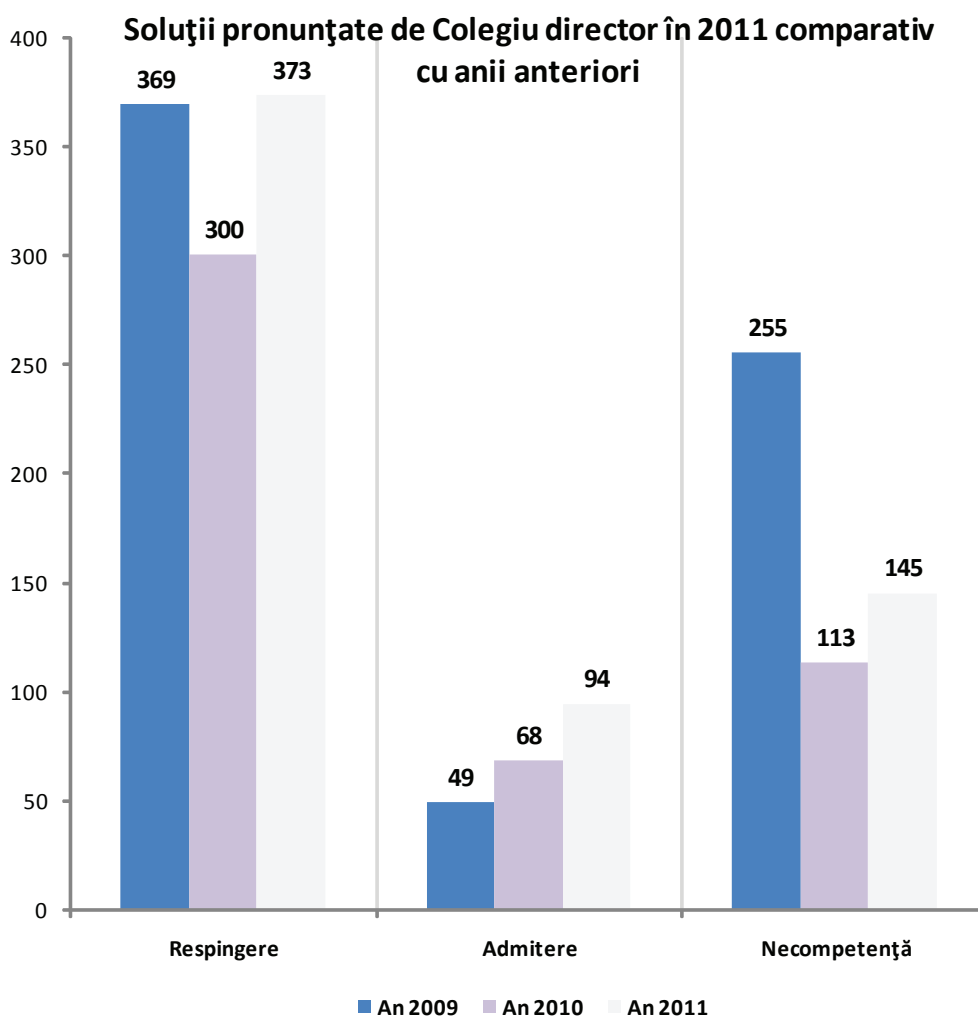
● În anul 2011, domeniile în care s-au constituit cele mai multe dosare sunt cele care prezintă spre soluționare situații în relație cu accesul la angajare și profesie, acces la serviciile publice și fapte ce lezează demnitatea personală.

● În privința repartizării dosarelor constituite în anul 2011 în funcție de domenii precum și în ceea ce privește dinamica dosarelor din ultimii trei ani, se constată aceeași tendință din anii anteriori.

● Domeniile în care se constată o ușoară tendință de scădere a petițiilor: acces la educație, acces la serviciile publice, acces angajare și profesie și „alte” domenii.

● Domeniile în care s-a constatat o tendință de creștere a petițiilor: acces în locurile publice, demnitate personală și acces locuire, domeniu în care în ultimii ani nu s-a înregistrat nicio petiție.

● Totuși, cu toate că există o fluctuație a dinamicii din cadrul fiecărui domeniu, în perioada analizată, se poate observa că există aceeași orientare evolutivă.

- Numărul dosarelor soluționate de Colegiul director în anul 2011 este de 612⁵.

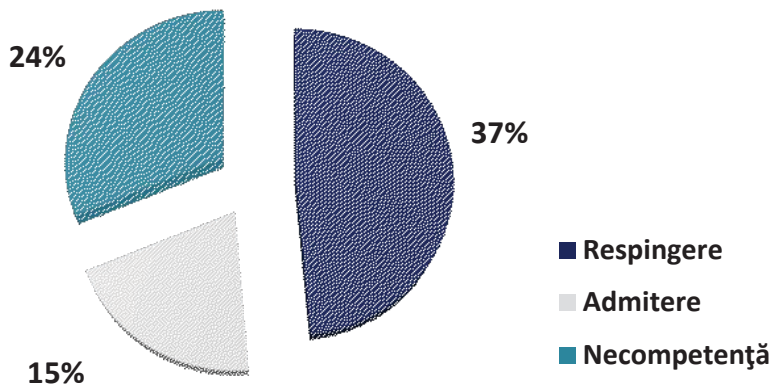
- Comparativ cu anul 2010 se constată o creștere a numărului de dosare soluționate.

- Se constată că din numărul total de hotărâri elaborate în 2011 cele mai multe (373) au fost de respingere și (145) de necompetență. 94 de hotărâri au reprezentat soluții de admitere în anul 2011.

- Procentual, se constată că 15% reprezintă soluții de admitere, 24% soluții de necompetență și 37% de respingere.

⁵ Din 2011 și din anii precedenți. Pe lângă cele 612 dosare soluționate există 3 hotărâri elaborate pentru îndreptare eroare materială.

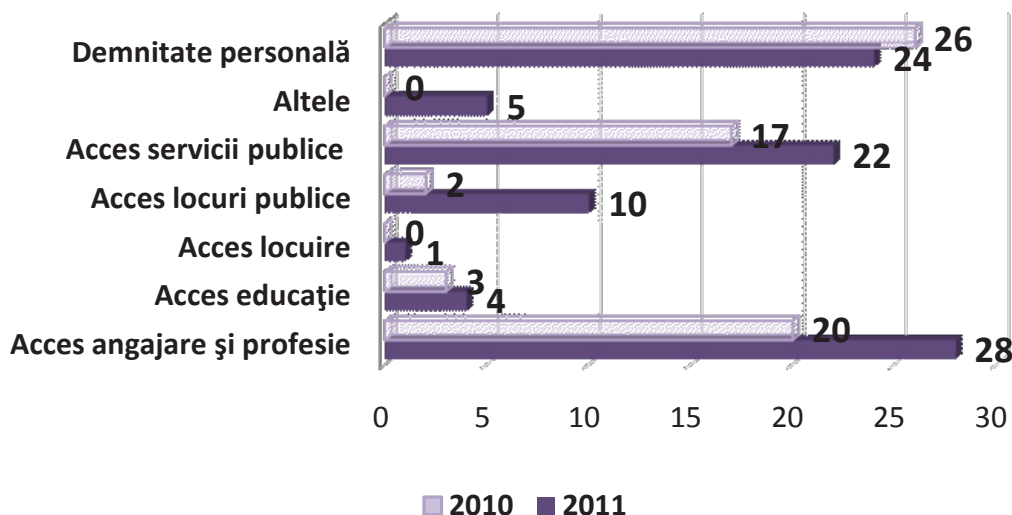
Soluții pronunțate în anul 2011

● Dacă în anul 2009 soluțiile de admitere constatăte se situau la nivelul a 7% din totalul dosarelor soluționate, iar în anul 2010 acestea se dublau, ajungând la 14%, în 2011 acestea reprezintă 15% din total.

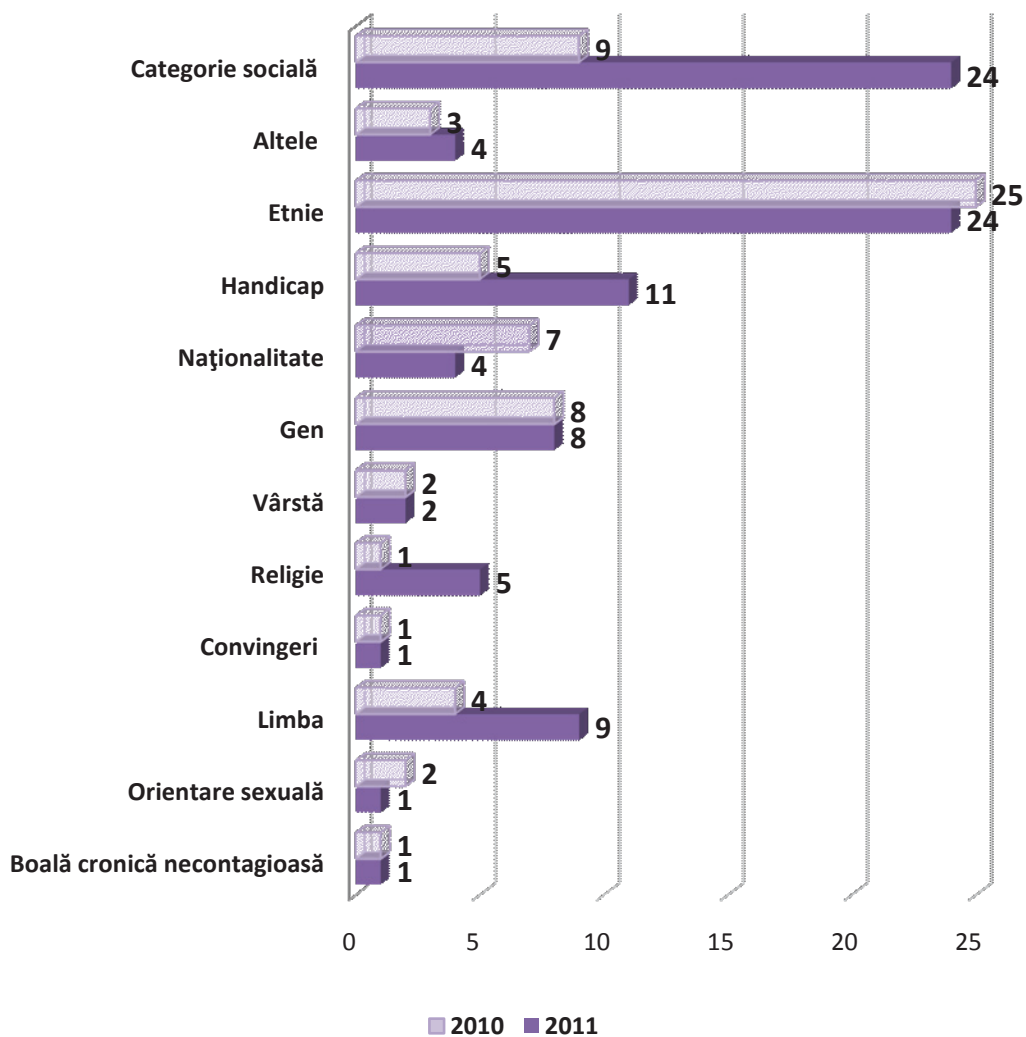
● În activitatea de soluționare a sesizărilor adresate Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Colegiul director, prin hotărârile sale, aplică sancțiuni contravenționale sub forma unor avertismente sau amenzi⁶ și oferă recomandări pentru evitarea unor fapte de discriminare viitoare sau pentru restabilirea unor situații.

Soluțiile de admitere în perioada 2010-2011 în funcție de domeniile vizate

⁶ Conform art. 26, al (1) O.G. 137/2000 actualizată „de la 400 lei la 4.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 600 lei la 8.000 lei dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate”

Soluțiile de admitere în perioada 2010-2011 în funcție de criteriile vizate

● În cazul celor 94 de hotărâri de admitere, pe lângă faptul că s-a constatat existența faptelor de discriminare, Colegiul director a acordat 22 de amenzi contravenționale, 55 de avertismente și a elaborat 38 de recomandări.

● În ceea ce privește repartizarea soluțiilor de admitere, comparativ cu anul anterior, se constată o anumită dinamică la nivelul fiecărui criteriu și domeniu, însă motivul fluctuațiilor nu ține neapărat de factori ușor de identificați, mai degrabă, de un cumul de factori și, de asemenea, de specificul social întâlnit în fiecare an.

22 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Prezentăm în tabelul alăturat situația hotărârilor în care s-a constatat existența faptelor de discriminare atât din perspectiva criteriilor de discriminare vizate precum și din perspectiva domeniilor:

DOMENII de discriminare	Constatate	Categorie socială	Vârstă	Etnie	Convingeri	Gen	Naționalitate	Orientare sexuală	Boală cronică	Handicap	Religie	Limbă	Altele
Acces angajare și profesie	28	21	2	1		2			1				1
Acces educație	4			3						1			
Acces locuire	1			1									
Acces locuri publice	10			5						4			1
Acces servicii publice													
<i>administrative</i>	17			1						3	5	8	
<i>bancare</i>	1									1			
<i>de sănătate</i>	3			1		2							
<i>de telefonie</i>													
<i>de transport</i>	1	1											
<i>juridice</i>													
Altele	5	1		1	1								2
Demnitate personală	24	1		11		4	4	1		2		1	
TOTAL	94	24	2	24	1	8	4	1	1	11	5	9	4

În ceea ce privește activitatea Colegiului director de sancționare a faptelor de discriminare constatate, prezentăm alăturat repartizarea amenzilor contravenționale și a recomandărilor acordate în anul 2011:

● în funcție de criteriile de discriminare prevăzute în obiectul dosarelor soluționate:

7	Amendă	Recomandare	Avertisment
Boală cronică necontagioasă		1	
Orientare sexuală			1
Limbă		9	7
Convingeri			1
Vârstă		1	1
Religie		1	4
Gen	4 ⁸	3	1
Naționalitate	1 ⁹	1	2
Handicap	5 ¹⁰	3	6
Etnie	2 ¹¹	11	20
Altele	1 ¹²	2	2
Categorie socială	9 ¹³	6	10
TOTAL	22	38	55

7 Trebuie precizat faptul că în anumite cazuri analizate au existat mai multe capete de cerere și au fost acordate mai multe sancțiuni

8 Cuantumul amenzilor reprezentate în lei: 600+2000+400+1000

9 Idem: 600

10 Idem: 1000+500+5000+2000+3000

11 Idem: 2000+8000

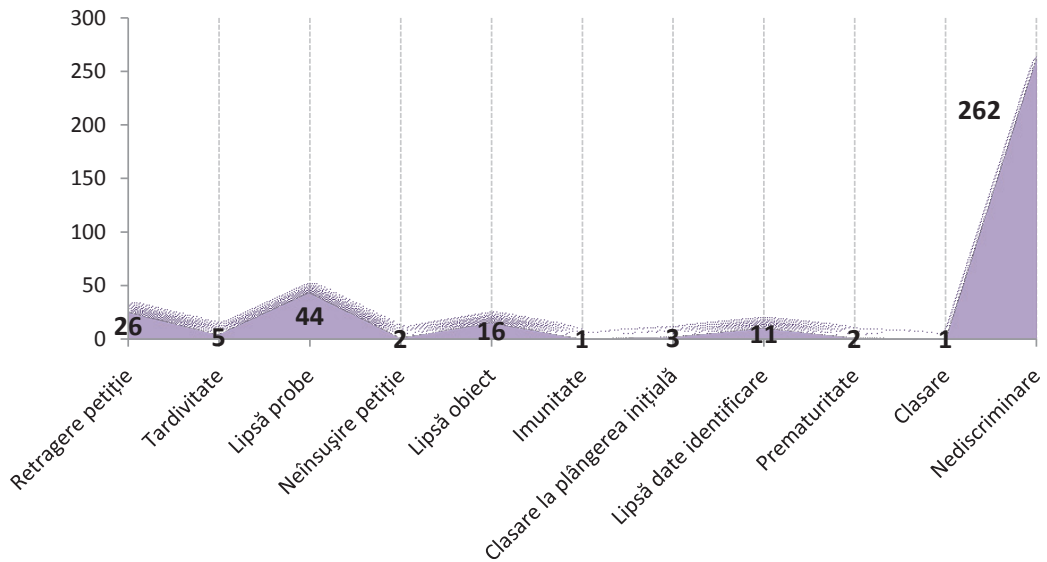
12 Idem: 1000

13 Idem: 4000+400+1200+1000+1000+1000+1000+5000+2000

● în funcțiile de domeniile prevăzute de legislație:

14	Amendă	Recomandare	Avertisment
Acces angajare și profesie	10 ¹⁵	6	13
Acces educație		1	3
Acces locuire	1 ¹⁶	1	1
Acces locuri publice	4 ¹⁷	3	6
Acces servicii publice (TOTAL)			
<i>administrative</i>	2 ¹⁸	11	13
<i>bancare</i>			1
<i>de sănătate</i>		2	1
<i>de telefonie</i>			
<i>de transport</i>	1 ¹⁹	1	
<i>juridice</i>			
Altele		2	3
Demnitate personală	4 ²⁰	11	14
TOTAL	22	38	55

● În anul 2011, din totalul de 612 hotărâri adoptate de către Colegiul director, 373 au reprezentat soluții de respingere. Acestea cuprind 262 de soluții de nediscriminare și pe lângă acestea există 111 dosare clasate din diferite motive (s-a retras plângerea, tardivitate, lipsă probe, neînsușirea petiției, lipsa obiectului sau a datelor etc.).

14 A se vedea nota nr. 7

15 Cuantumul amenzilor reprezentate în lei: 600+1000+1000+1000+1000+4000+1200+1000+2000+5000

16 Idem: 8000

17 Idem: 5000+2000+3000+1000

18 Idem: 1000+500

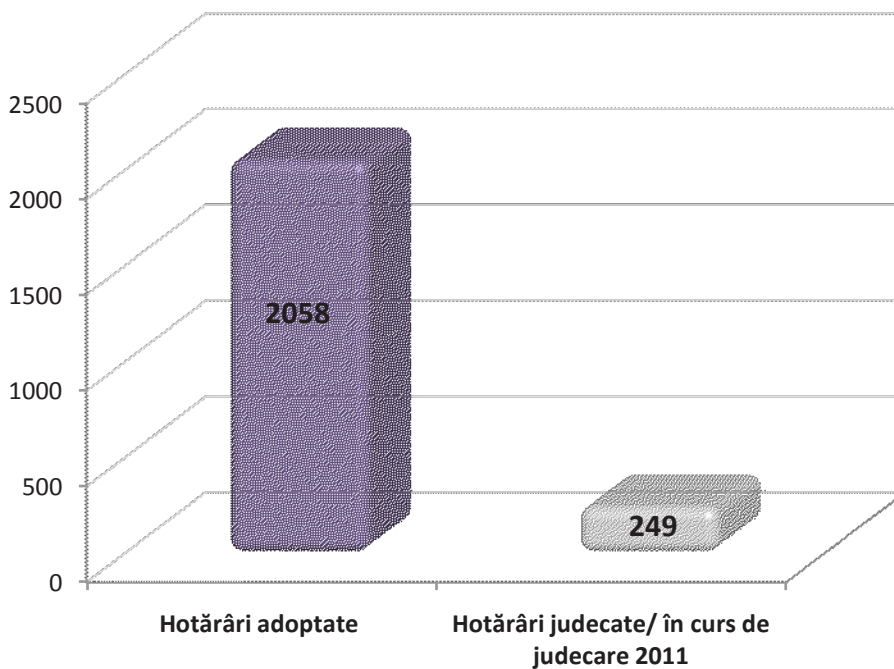
19 Idem: 400

20 Idem: 2000+400+600+2000

Controlul de legalitate a hotărârilor colegiului director în anul 2011

În cursul anului 2011 au fost judecate contestații în anulare introduse (a.c. sau, după caz, în anii anteriori) împotriva hotărârilor Colegiului director, promovate pe rolul Curților de Apel competente material, contestații ajunse, ulterior, în faza de recurs în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Raportat la numărul de hotărâri adoptate de Colegiul director în anii 2008-2010, respectiv 2058 hotărâri, în anul 2011 s-au judecat aproximativ 249 de cauze pe rolul Curților de Apel și al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Ca urmare, se reține că aproximativ 11% din hotărârile adoptate în procedură administrativ-jurisdicțională (în perioada indicată anterior) au făcut, în cursul anului 2011, obiectul unor contestații în anulare judecate sau aflate în stare de judecată pe rolul instanțelor de contencios administrativ.

În ceea ce privește controlul de legalitate efectuat de instanțele judecătorești, C.N.C.D. a avut câștig în 100 de cauze (atât în faza judiciară de fond, cât și în cea de recurs), iar în 9 cauze acțiunile promovate împotriva hotărârilor au fost admise. Practic, în aproximativ 92% din cazuri instanțele de judecată au menținut ca legale și temeinice hotărârile Colegiului director. În anul în curs 140 de cauze se află în curs de judecare pe rolul instanțelor de judecată (fond/recurs).

Cauze de discriminare promovate direct în fața instanțelor de judecată

Potrivit O.G. nr. 137/2000, republicată, Consiliul răspunde de aplicarea legislației în materie de nediscriminare pe teritoriul României, constată și sancționează contravențiile prevăzute de O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, având competență materială în domeniile prevenirii și combaterii tuturor formelor de discriminare, în toate domeniile de activitate și pe întreg teritoriul național.

În temeiul art. 27 din O.G. nr. 137/2000R, persoana care se consideră discriminată poate formula în fața instanței de judecată o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, potrivit dreptului comun. Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare.

Judecarea unor astfel de cauze al căror obiect îl constituie alături de „cererea în despăgubiri”, implicit constatarea/reținerea faptei de discriminare pe cale delictual civilă, are loc cu citarea obligatorie a Consiliului, în calitate de: *participant procesual, monitor al cazurilor de discriminare, autoritate consultativă sau „expert” în domeniul nediscriminării.*

Participarea procesuală a C.N.C.D. în astfel de cauze judiciare are la bază funcția de garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte, precum și statutul de organism specializat - posesor al cunoștințelor (juridice) fundamentale în domeniul nediscriminării, potrivit art. 16 și 18, alin. 1, teza întâi, din O.G. nr. 137/2000R.

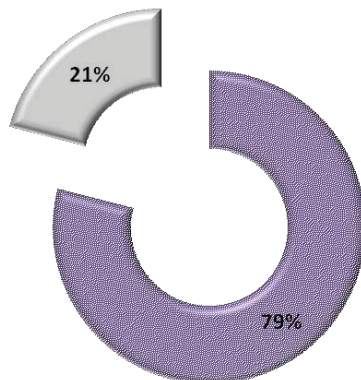
În anul 2011, în temeiul art. 27 din O.G. nr. 137/2000R, C.N.C.D. a fost chemat în instanță în 916 cauze civile elaborând prin intermediul Serviciului Juridic, Contencios și Contracte din cadrul Direcției Juridice puncte de vedere cât și „opinii juridice de specialitate”, în esență lucrări procesuale în materie, care au avut rolul expertizării judiciare a instanțelor. În acest sens, se impune precizarea că, în toate cauzele în care Consiliul a elaborat „opinii juridice de specialitate”, soluțiile judecătorești au fost pronunțate în acord cu acestea, lucrările procesuale ale C.N.C.D., cu valoare de „expertize judiciare”, fiind evaluate la cel mai înalt nivel profesional – bunăoară Sentința Civilă nr. 175/F/2011, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, prin care instanța de judecată reține în motivarea soluției: *„Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât raționamentul juridic foarte laborios și de înalt nivel academic argumentat, formulat în opinia juridică de specialitate emisă în cauză de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării...”*

26 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Clasificarea acțiunilor judecate în anul 2011, conform art. 27 alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, după obiectul acestora:

În aproximativ 871 de cazuri acțiunile promovate direct pe rolul instanțelor au vizat conflicte de muncă, anulare de acte administrative, reziliere de contracte, refuzul de soluționare a unor cereri sau alte pretenții, iar în 226 de cazuri acțiunile civile avut ca obiect drepturi bănești. Astfel, spre deosebire de anii trecuți în anul 2011 se observă o scădere bruscă a numărului de acțiuni civile promovate direct de rolul instanțelor de judecată având ca obiect drepturi bănești, acțiuni care nu au depășit 20 % din numărul total al cauzelor.

Acțiunile judecate în anul 2011 în funcție de obiect

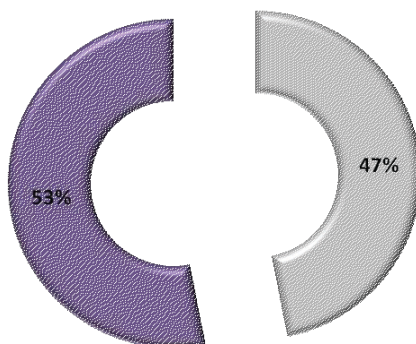

- Acțiuni cu obiect conflicte de muncă, anulare de acte administrativ, reziliere de contracte, refuzul de soluționare a unor cereri sau alte pretenții
- Acțiuni civile cu obiect drepturi bănești

Soluțiile instanțelor de judecată în anul 2011

În anul 2011 instanțele de judecată investite cu soluționarea unor cauze de discriminare au admis aproximativ 678 de cauze (soluțiile fiind pronunțate inclusiv față de acțiuni promovate anterior pe rolul instanțelor, în anii 2008-2010, dar judecate pe fond/în recurs în 2011). În același timp au fost respinse aproximativ 768 de cauze.

Soluțiile instanțelor în anul 2011

- Hotărâri admise
- Hotărâri respinse

Asistență de specialitate și birouri teritoriale

În anul 2011, la sediile birourilor teritoriale ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, s-au prezentat aproximativ 53 de persoane care au semnalat consilierilor juridici ai instituției noastre potențiale fapte de discriminare. Aproximativ jumătate dintre acestea și-au manifestat intenția de a formula sesizări concrete cu privire la aspectele prezentate în cadrul audiențelor.

Astfel, menționăm faptul că petițiile provenite din zonele în care există centre teritoriale au vizat criteriile precum „categorie socială”, „vârstă”, „gen”, „religie”, și domenii cum ar fi accesul la serviciile publice administrative și juridice, dreptul la demnitatea personală, dreptul de proprietate, dreptul la tratament egal în fața instanțelor judecătorești, dreptul la un salariu egal pentru o muncă egală, dreptul la tratament egal în fața organelor jurisdicționale.

Totodată, pe lângă activitatea de acordare de asistență de specialitate, consilierii juridici din teritoriu au monitorizat presa regională și au transmis la sediul central articolele care tratau problematica încălcării principiului nediscriminării. Astfel, în urma monitorizării presei locale din județul Mureș și a celei regionale (Cluj, Sibiu, Hunedoara, Bistrița, Harghita, Covasna, Brașov), precum și a unora dintre publicațiile naționale reprezentative, au fost identificate 1343 de articole având ca subiect discriminarea, semnalarea unor posibile cazuri de discriminare sau încălcarea drepturilor în conformitate cu criteriile prevăzute de O.G. nr. 137/2000, republicată.

În urma activității de monitorizare a presei din județele Buzău, Brăila, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița, Ialomița, Prahova, Vrancea, Galați, Bacău, Vaslui, Neamț, Iași, Suceava, Botoșani, au fost identificate 861 de articole având ca obiect discriminarea, semnalarea de posibile cazuri de discriminare sau încălcarea drepturilor conform criteriilor prevăzute de O.G. nr. 137/2000 republicată.

De asemenea, au fost semnalate 15 articole cu referire directă la C.N.C.D.. Mai exact, 8 articole au abordat problema introducerii peiorativelor „jidani” și „țigani” în noul DEX, cu această ocazie fiind frecvent citat președintele C.N.C.D.. 7 articole au prezentat cazuri în care persoane cu notorietate publică au fost sancționate/citate de către C.N.C.D. (Traian Băsescu, Gigi Becali, Funeriu, șeful IPJ Vâlcea).

La nivelul anului 2011, se remarcă o implicare concretă a reprezentanților birourilor teritoriale în activitatea de prevenire a fenomenului discriminării și a promovării instituției, prin participarea acestora la acțiuni organizate de către autoritățile locale sau diverse entități cu atribuții în domeniul respectării drepturilor omului.

Astfel, în județul Buzău, reprezentanta din teritoriu a participat la acțiunile organizate de către Prefectura Buzău în colaborare cu Inspectoratul Școlar, Inspectoratul Județean de Jandarmi Buzău, Poliția Buzău și Centrul de Prevenire,

28 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Evaluare și Consiliere Antidrog Buzău.

În județul Mureș, reprezentanta C.N.C.D. a participat la evenimente precum: simpozionul științific „World theory and practice of conflict mediation”, desfășurat în campusul universitar „Dimitrie Cantemir” din Târgu-Mureș, a distribuit materiale informative privind combaterea discriminării Fundației CHAKRA din Târgu-Mureș cu atribuții în educarea, inserția socială a romilor, promovarea limbii și culturii rome) și a purtat discuții în vederea unor posibile parteneriate pentru viitor.

Concluzionând, în activitatea desfășurată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării la nivel teritorial menționăm câteva aspecte:

- În anul 2011 s-a înregistrat o creștere a numărului de persoane care au solicitat asistență de specialitate la nivel teritorial. Practic, se poate deduce o creștere a interesului persoanelor de a se adresa birourilor teritoriale ale instituției, realizându-se astfel o comunicare mai eficientă și directă între petenții și sediul central;

- Se poate constata faptul că palierele de acțiune ale C.N.C.D. și-au consolidat vizibilitatea în mass-media locală și națională, prin acțiunile punctuale realizate pe reprezentanții locali precum și prin extinderea parteneriatelor instituției cu reprezentanții locali și societatea civilă locală în vederea desfășurării proiectelor cu obiectiv comun combaterea discriminării. Acest lucru este reflectat în creșterea numărului articolelor de presă la nivel local care tratează sub diferite aspecte fenomenul discriminării.

La sediul central al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, aproximativ 2575 de persoane au beneficiat de asistență de specialitate. Din totalul acestora, 1700 au fost consiliați telefonic, 325 dintre aceștia prin intermediul e-mail-ului și 550 au ales să vină la sediul instituției.

Asistență de specialitate 2011		
Modalitate	Număr de persoane	Activitate
Asistență telefonică	1700	Consiliere
Asistență la sediul instituției	550	Consiliere
Asistență e-mail	325	Consiliere
TOTAL	2575	

Capitolul 3

Prevenirea formelor de discriminare

Pe măsură ce Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării își consolidează poziția în rețeaua instituțională românească și pe măsură ce își afirmă rolul social, ca autoritate în domeniul combaterii discriminării, opinia publică îl receptează ca pe un partener din ce în ce mai credibil și consecvent în ceea ce privește îndeplinirea atribuțiilor sale, așa cum reiese din barometrele de opinie din ultimii cinci ani. Unul dintre rolurile sale importante este subliniat de analizele realizate în urma desfășurării programelor și proiectelor derulate prin intermediul departamentului său de specialitate, Direcția Programe și Relații Internaționale (D.P.R.I.). Astfel, este de menționat că, de la an la an, din partea publicului țintă s-a constatat o tendință de creștere a nevoii de informare prin activitățile publice desfășurate de C.N.C.D.

C.N.C.D. a beneficiat pe parcursul anului 2011 de o finanțare nerambursabilă de tip grant din partea Comisiei Europene pentru implementarea proiectului “Persoanele cu dizabilități mentale au drepturi!”, în parteneriat cu Institutul pentru Politici Publice, valoarea totală a contractului de finanțare fiind de 113.013,4 euro.

Scopul proiectului a fost sprijinirea dezvoltării unor politici coerente de combatere a discriminării și promovării egalității de șanse a persoanelor cu dizabilități intelectuale din România, prin creșterea gradului de conștientizare a opiniei publice asupra încălcărilor abuzive a dreptului la muncă și autodeterminare a acestor persoane, prin analiza situației actuale din țara noastră din această perspectivă și identificarea unor instrumente pentru actorii relevanți din societate (autorități responsabile, ONG-uri cu activitate în domeniul dizabilității și drepturilor omului, angajatori, reprezentanți ai grupurilor țintă).

Proiectul a pornit de la analiza oportunităților de acces pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități în general și a celor cu dizabilități intelectuale în special, în contextul situației de categorie defavorizată a acestei părți importante a populației României și și-a propus, pe o parte să identifice soluții pentru ameliorarea cadrului legal și instituțional existent iar pe de altă parte să atragă atenția asupra neajunsurilor și discriminării încă persistente la care sunt supuse aceste persoane. Rezultatele cheie ale acestuia au vizat:

1. O evaluare obiectivă și comprehensivă a situației persoanelor cu dizabilități în general și a celor cu dizabilități intelectuale din perspectiva mediului de angajare în România
 - această evaluare a reliefat ponderea persoanelor cu dizabilități angajate în

30 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

sectorul public din România, atât la nivelul administrației publice centrale cât și la nivel regional (local)

- analiza efectuată a trecut în revistă cadrul legislativ existent privind accesul persoanelor cu dizabilități pe piață muncii și a formulat o serie de propuneri și recomandări, în special în ceea ce privește măsurile active de stimulare a pieței forței de muncă, în scopul atragerii spre angajare a persoanelor cu dizabilități

- studiul realizat prezintă și perspectiva angajatorilor privați, identificând cele mai răspândite cauze pentru care aceștia nu angajează persoane cu dizabilități, principalele motive dar și nivelul de apreciere cu privire la facilitățile legale și fiscale acordate de stat pentru angajarea persoanelor din această categorie defavorizată

2. Realizarea și derularea unei campanii media de conștientizare, în rândul populației din România, a drepturilor persoanelor cu dizabilități intelectuale, pornind de la situațiile de respingere, marginalizare și discriminare la care aceste persoane sunt supuse, ținând cont de dificultățile acestora de a participa în mod efectiv la viața economică, socială sau culturală.

3. Identificarea principalelor obstacole cu care se confruntă, pe plan local, atât autoritățile cu competențe în aplicarea legislației privind drepturile persoanelor cu dizabilități în general și a celor cu dizabilități intelectuale în special cât și organizațiile neguvernamentale care activează în acest domeniu și formularea de propuneri de politici publice și legislative.

4. Includerea, în urma activităților desfășurate de partenerii din proiect, a unor prevederi importante în noua lege a asistenței sociale adoptată de Parlamentul României la sfârșitul anului trecut, de natură să armonizeze acest act normativ cu legislația europeană și internațională precum și inițierea procedurilor de consultări publice privind modificarea legii-cadru privind protecția persoanelor cu dizabilități.

Pentru stabilirea unor linii directoare de acțiune în domeniul prevenirii și combaterii discriminării, a fost adoptată „**Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării**”, pentru perioada 2007- 2013 și, în acest fel, departamentul specializat, D.P.R.I., a pus în practică programe de informare, de protecție, de prevenire, de educare și formare, în toate domeniile. S-au desfășurat cursuri, seminarii, manifestări culturale sau campanii de informare care au urmărit cele cinci obiective majore ale Strategiei: OBIECTIVUL 1– Protecție efectivă și remediu împotriva discriminării; OBIECTIVUL 2 – Asigurarea incluziunii și a egalității de șanse în domeniul economic și în materie de angajare și profesie; OBIECTIVUL 3 – Asigurarea egalității în acces, participare și rezultat în ceea ce privește serviciile publice și private destinate publicului larg; OBIECTIVUL 4 – Intensificarea recunoașterii și conștientizării diversității având ca țintă media, cultura și sportul; OBIECTIVUL 5 – Concentrarea eforturilor către aplicarea unei politici de toleranță zero față de orice forme de discriminare în societatea românească.

Având în vedere că Strategia, cu obiectivele și prioritățile sale, a fost

fundamentată și elaborată cu premisa suplimentării progresive a numărului de angajați începând din 2007 până în 2012, în vederea creării de noi compartimente și cu perspectiva dezvoltării la nivel regional a structurilor teritoriale de control și de monitorizare, nerealizarea acestui suport pentru implementarea sa completă – din cauze obiective, reprezentate de criza socio-economică de nivel național, european și internațional – a obligat C.N.C.D. să recurgă la ajustarea sau re poziționarea unor priorități în cadrul obiectivelor propuse inițial și la amânarea unor proiecte sau acțiuni, pe fondul lipsei de personal și de resurse financiare.

Un buget insuficient pentru unele proiecte de anvergură – care implicau activități extinse și de durată, precum monitorizări, analize economice, profile de firme, sondaje sau deplasări în teren, pentru a derula proiecte eficiente și convingătoare privind domeniul economic, piața muncii și angajarea – a făcut ca anumite componente ale programelor din cadrul OBIECTIVULUI 2 să nu poată fi desfășurate în 2011.

În contextul menționat, o parte semnificativă din obiective a fost totuși pusă în practică, pentru latura de informare și prevenire, activitatea DPRI înregistrând o evoluție satisfăcătoare, eficientă și chiar apreciată în unele direcții, așa cum poate fi identificată și analizată din expunerea principalelor activități și acțiuni derulate în 2011, inclusiv din percepțiile celor care la sfârșitul anului au participat la ultimul sondaj de opinie.

OBIECTIVUL 1 Protecție efectivă și remediu împotriva discriminării

Prioritatea 1.4 – Consolidarea cooperării în domeniul combaterii discriminării cu alte instituții competente în acest domeniu, la nivel național și internațional:

“Festival de film documentar dedicat drepturilor omului – One World Romania”

În 2011, s-a desfășurat o nouă ediție a proiectului, pe care C.N.C.D. l-a pus în practică în parteneriat cu Asociația One World România, Centrul Ceh București, Ambasada Republicii Cehe, Institutul Francez, Forumul Cultural Austriac, Institutul Goethe, British Council, Ambasada Statului Israel, Institutul Cervantes, Ambasada Olandei, Institutul Polonez, Centrul Cultural American și Ambasada Suediei.

Activitățile și acțiunile din proiect au mizat pe creșterea gradului de conștientizare asupra chestiunilor legate de drepturile omului în lume, C.N.C.D. propunându-și să ofere unui public cât mai larg șansa de a vedea filme tematice și de a discuta pe baza lor.

Așa cum a fost conceput încă de la prima ediție, și în acest an, festivalul a avut două etape succesive: una de proiecție și organizare de evenimente conexe (expoziții foto, concerte, dezbateri în cadrul unui seminar) care s-a desfășurat la București, iar cea de-a doua, itinerantă, organizată după modelul Caravană, oferind proiecții în 8 orașe

32 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

din țară (Târgu-Mureș, Miercurea Ciuc, Iași, Cluj, Timișoara, Sibiu, Craiova și București) și adresându-se tinerilor, cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani.

La sfârșitul etapei de vizionare a filmelor, C.N.C.D. a acordat o deosebită importanță discuțiilor libere cu publicul atrăgând atenția asupra problemelor lumii diverse în care suntem nevoiți să trăim și pe care avem obligația să o facem accesibilă pentru toate categoriile.

OBIECTIVUL 3 Asigurarea incluziunii și a egalității de șanse în domeniul economic și în materie de angajare și profesie

Articolul 15 – Promovarea egalității în domeniul sănătății:

„FEG - Prevenirea și combaterea discriminării în domeniul sanitar”

C.N.C.D. a derulat acest proiect în baza unui parteneriat cu Fundația Ecologică Green – Școala Postliceală București (FEG).

Programul s-a desfășurat pe o perioadă de o lună și a constat în organizarea unei serii de cursuri ce au avut ca tematică prevenirea și combaterea discriminării, pentru studenții F.E.G. din anii I și II, specializările Farmacie și Medicină Generală.

Cei 80 de studenți care au fost selecționați să participe la cursuri, au primit informații și s-au familiarizat cu termenii și conceptele privind diversitatea, nediscriminarea și egalitatea de șanse.

La sfârșitul perioadei de instruire cursanții au fost evaluați și, din evaluările finale, s-a constatat că au apreciat că toate temele abordate în cadrul cursurilor au fost utile și vor avea impact în meseria pe care și-au ales-o, în condițiile în care vor intra în contact cu toate categoriile sociale.

Articolul 16 – Promovarea egalității în domeniul educației:

„Tânăr și diferit”

Proiectul a fost derulat de C.N.C.D. în parteneriat cu Asociația pentru Dezvoltare și Incluziune Socială (ADIS).

Proiectul, finanțat parțial prin programul „Tineret în Acțiune” – Acțiunea 1 – Tineri pentru Europa, Sub-Acțiunea 1.2 – Inițiative ale tinerilor, a constat în organizarea unui *atelier educațional* cu 20 de tineri (10 romi și 10 neromi) din județul Ialomița, care au beneficiat de cursuri și informații cu privire la cultura romă, dar și cu privire la diversitatea culturilor existente la nivel global precum și influența lor asupra propriei culturi, sub denumirea: *cursuri de informare și formare în domeniul prevenirii și combaterii discriminării*. În urma acumulării de cunoștințe și a schimbului intercultural, a fost inițiat un *concurs de eseuri și desene* cu privire la diversitatea culturală. Cele mai bune eseuri și cele mai reușite desene ale tinerilor au fost selecționate și publicate în

cadrul broșurii „Ce înseamnă să fii altfel?”.

La încheierea activităților, în orașul Fetești, a fost organizată o conferință, în cadrul căreia s-a lansat broșura și s-au acordat premii tinerilor care au prezentat cele mai reușite eseuri și cele mai interesante desene. La discuțiile din cadrul conferinței au participat profesori și directori de școli din localitate, lectorii care au condus atelierele, jurnaliști, reprezentanți ai Consiliului local, mediatori și reprezentanți ai romilor de pe plan local.

Pe parcursul dezbaterilor, cei prezenți au primit informații suplimentare privind acțiunile sancționatorii pe care C.N.C.D. are autoritatea să le întreprindă în vederea combaterii discriminării, dar concluzia unanimă a fost că în societatea românească e nevoie mai mare de educație și de acțiuni de prevenire, în vederea schimbării mentalităților și instituirii unui dialog intercultural firesc, lipsit de prejudecăți și care să reflecte adevărata diversitate socio-culturală.

„Diversitatea ca proiect”

C.N.C.D. a implementat acest proiect în parteneriat cu Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, cu scopul de a preveni absenteismul și abandonul școlar, prin inițierea unor proiecte care să valorifice și să aducă în prim-plan diversitatea umană.

Din cei 42 de profesori selecționați la nivelul fiecărui județ, inclusiv Municipiul București, doar 39 au participat la întâlnirea de lucru ce-a avut loc la Brașov, ei fiind beneficiarii direcți ai programului de pregătire, numărul beneficiarilor indirecti fiind estimat la 1 000 de profesori și circa 20 000 de elevi din întreaga țară. Participanții au fost selecționați dintre cadrele didactice care au inițiat și coordonat activități extrașcolare de educație civică, au încheiat parteneriate cu autoritățile publice și cu societatea civilă și au coordonat proiecte educaționale la nivel național și/sau internațional.

Obiectivul general a fost reprezentat de formarea profesorilor, dar și schimbul de experiență, în vederea îmbunătățirii capacității lor de a propune proiecte pe tema diversității umane, menite să faciliteze elevilor înțelegerea diversității, cu intenția de a li se înlătura acestora temerile provenite din exagerarea diferențelor și de a-i determina să se apropie de școală cu o mai mare bucurie. La fel de importante au fost și acordarea atenției cuvenite diversității prin adoptarea perspectivei estetice; sprijinul în conturarea unor proiecte cu relevanță pentru diversitate; prevenirea stereotipurilor și prejudecăților între tinerii viitoarei generații; diminuarea nivelului intoleranței și al discriminării în școli.

Rezultatele obținute prin derularea acestui program au fost: realizarea unor proiecte și parteneriate noi, care vor fi monitorizate în anul 2012; obținerea unor finanțări pentru nevoile identificate în școli; o mai bună cunoaștere a drepturilor fundamentale ale omului și conștientizarea rolului pe care îl are educația în prevenirea intoleranței și discriminării; formarea a 39 de profesori, care îi vor antrena și pe alți educatori, învățători și profesori din școală, precum și

34 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

pe elevii școlii respective; evaluarea informațiilor acumulate de cadrele didactice și determinarea gradului de implicare.

„Tinerii dezbate”

Proiectul s-a aflat în 2011 la cea de-a patra ediție și s-a derulat în parteneriat cu Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, METS, ARDOR, Policy Center for Roma and Minorities, DRI, ANR, ANES și Roma Education Fund.

Acest proiect multianual a fost încă de la început structurat în serii succesive de sesiuni de dezbateri pe plan județean, regional și național. Activitățile de anul acesta s-au desfășurat la nivel național, în perioada martie – septembrie și s-au adresat unui număr de 700 de elevi de liceu din clasele IX-XI.

Pe întreg parcursul acestui program au fost organizate training-uri și dezbateri în plan județean/regional/național, care au avut drept scop informarea corectă, discuția argumentată și sensibilizarea asupra tuturor formelor în care diferențele sociale, etnice, economice, de sănătate sau de gen pot constitui bariere în comunicare și toleranță.

OBIECTIVUL 4 Intensificarea recunoașterii și conștientizării diversității având ca țintă media, cultura și sportul

Prioritatea 4.1 – Consolidarea inițiativelor antidiscriminare la nivel național și programe de conștientizare interculturală privind diversitatea și nediscriminarea:

„Ziua Mondială a Persoanelor cu Sindrom Down”

Manifestările dedicate acestui eveniment s-au derulat pe parcursul a două zile, în cadrul unui proiect coordonat de C.N.C.D. împreună cu Asociația Sindrom Down București și Fundația Special Olympics din România.

În prima zi, pe 21 martie, o serie de întreceri sportive, susținute de către copiii și tinerii cu Sindrom Down și prietenii acestora, s-a desfășurat într-o sală de sport din cadrul Școlii nr.20 din sectorul 3 al Capitalei. Competiții de fotbal, baschet, atletism și o reprezentație de gimnastică artistică au demonstrat resursele și potențialul celor cu Sindrom Down, atrăgând atenția societății asupra dezvoltării toleranței și deschiderii față de incluziunea lor socială. A avut loc o festivitate de deschidere, apoi s-a constituit juriul care a acordat premii tuturor participanților, pe parcursul căreia copiii cu Sindrom Down au reușit, prin prestațiile lor sportive și artistice, prin spiritul lor de fair-play, prin tendința înnăscută de evitare a violenței și agresivității, să reducă la zero diferențele dintre ei și ceilalți copii implicați în competiție. În aceeași măsură, au predat tuturor spectatorilor o lecție de implicare totală, de cooperare necondiționată și de bună-dispoziție, atât de necesare întregii societăți românești.

Evenimentul, inclus în seria mondială de acțiuni dedicate acestei zile a continuat a doua zi, în Parcul Herăstrău, cu o petrecere pentru copiii, adolescenții și tinerii cu Sindrom Down, precum și pentru familiile acestora și prietenii lor.

„Google, țara mea!”

Cu ocazia Zilei internaționale împotriva rasismului, C.N.C.D. a dorit să reunească mai mulți factori implicați în problematica combaterii discriminării (studenți, cadre didactice, cercetători, persoane publice, formatori de opinie, reprezentanți ai ministerelor, ai instituțiilor publice și ai ONG - urilor, reprezentanți ai C.N.C.D., public în general) pentru vizionarea unei piese de teatru, pe tema discriminării rasiale.

Piesa de teatru s-a numit “Google, țara mea” și a fost interpretată după un text contemporan al dramaturgului și criticului de teatru Mihaela Michailov.

Proiectul, pus în practică printr-un parteneriat cu Teatrul foarte mic, a urmărit conștientizarea efectelor negative ale manifestărilor discriminatorii exercitate între membrii societății. Prin intermediul spectacolului de teatru, prin producerea emoțiilor specifice acestei arte, s-a dorit înțelegerea mai rapidă și profundă a propagării stereotipurilor, cu ajutorul exemplului direct oferit de personajele din piesă și prin empatia degajată de acestea în rândul spectatorilor.

După vizionare, publicul participant a avut ocazia să dezbată alături de actori și invitați, tematica discriminării rasiale și probleme adiacente acesteia. Toate intervențiile au avut menirea de a aduce un plus de informații participanților, de a fixa elementele tematice regăsite în piesa de teatru, de a facilita înțelegerea dinamicii comportamentului discriminatoriu și efectele lui negative, de a oferi publicului soluțiile legale în cazul în care acesta se confruntă cu situații concrete de discriminare, de a-i orienta către instituții specializate și competente soluționării cazurilor.

Acest tip de proiect, constituit pe modelul artei participative, și-a dovedit eficiența prin faptul că a oferit publicului țintă ambele aspecte foarte importante în educarea non formală: atât partea practică, prin exemple concrete, cât și partea teoretică, prin discuții și problematizare.

Prioritatea 4.3 – Cooperarea și consolidarea relațiilor cu instituțiile și entitățile sportive, prin promovarea de acțiuni și programe în vederea prevenirii și combaterii tuturor formelor de discriminare în sport:

„Crosul diversității – Uniți prin sport”

C.N.C.D. în parteneriat cu Policy Center for Roma and Minorities, Federația Română Sportul pentru Toți, Asociația Municipală Sportul pentru Toți, Autoritatea Națională pentru Sport și Tineret, Primăria Municipiului București, Inspectoratul Școlar al Municipiului București, Federația Română de Baschet și Direcția Municipală pentru Tineret și Sport București au organizat în București crosul diversității „Vivicitta”, sub sloganul „Uniți prin sport”.

36 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Ajuns la cea de-a doua ediție în România, crosul a fost o acțiune merită să atragă atenția opiniei publice asupra fenomenului discriminării și a importanței promovării diversității și să ofere un cadru prin care cetățenii să interacționeze și să participe la transmiterea mesajului comun cu privire la necesitatea dialogului social, extinderea atmosferei de toleranță și conștientizarea diversității.

Traseul a avut 3 km și a cuprins Piața Charles de Gaulle (punct de plecare) – Bulevardul Constantin Prezan – Șoseaua Kiseleff – Piața Victoriei – Bulevardul Aviatorilor – Piața Charles de Gaulle (punct de sosire). La start s-au aflat oameni de toate vârstele, de toate categoriile sociale și profesionale.

„Meci amical de fotbal sub sloganul – United against racism!”

Cu ocazia Zilei Internaționale de luptă pentru eliminarea discriminării rasiale, C.N.C.D. în parteneriat cu Policy Center for Roma and Minorities, Ministerul Afacerilor Externe, Policy Center for Roma and Minorities, Federația Română de Fotbal și Ambasada Olandei au organizat un meci amical de fotbal pentru creșterea gradului de conștientizare a problemei rasismului, discriminării și a violenței.

Proiectul a făcut parte din campania REACT, sprijinită de Comisia Europeană, iar obiectivul acesteia a fost creșterea nivelului de conștientizare cu privire la problemele sociale întâmpinate de romi și schimbarea atitudinilor negative față de etnia lor.

Meciul a avut loc la baza de antrenament a echipei naționale de fotbal de la Mogoșoaia și au participat peste 50 de reprezentanți ai societății civile, ai administrației centrale, ai corpului diplomatic acreditat la București, ai mass-media, ai clasei politice românești, precum și ai Federației Române de Fotbal, cărora li s-a alăturat și un grup de opt copii de la Școala nr. 136 din Ferentari.

Pentru C.N.C.D., acest eveniment sportiv a fost un prilej de a-și promova încă o dată vocația de „arbitru” al diversității și egalității de șanse, prin diminuarea manifestărilor discriminatorii și violente de pe stadioane, terenuri sportive dar și în afara lor și de-a promova dialogul social prin intermediul sportului.

OBIECTIVUL 5 Concentrarea eforturilor către aplicarea unei politici de toleranță zero față de orice forme de discriminare în societatea românească

Prioritatea 5.2 – Consolidarea educației cetățenilor în domeniul discriminării prin procese educaționale, formale și non-formale:

„Egalitate și nediscriminare”

C.N.C.D. a derulat cea de-a IV-a ediție a proiectului, care a avut ca scop conștientizarea elevilor din școlile și liceele bucureștene asupra importanței principiului nediscriminării și al respectării drepturilor omului.

În aceeași măsură, s-a urmărit consolidarea unui parteneriat real între instituțiile publice și societatea civilă, prin unitățile de învățământ preuniversitar și universitar, activitățile din proiect fiind orientate spre metodele moderne de predare, bazate pe interactivitate, transdisciplinaritate, dezbateri și participare activă a elevilor.

Elementul de bază, care a reunit în jurul său toate activitățile a fost un concurs, iar elaborarea unui eseu pe o temă dată a fost metoda aleasă de proiect pentru participarea la această competiție a elevilor cu vârste cuprinse între 7 și 19 ani.

Tema a vizat drepturile omului, dreptul la nediscriminare și la egalitate de șanse, iar elevii au avut ocazia să intre în dialog cu reprezentanții C.N.C.D. și să înțeleagă rolul instituției în promovarea principiului egalității de șanse.

„Ce ne unește”

Acest proiect a fost desfășurat de C.N.C.D. cu scopul de a sensibiliza elevii din ciclul gimnazial și liceenii Colegiului Național Unirea din Focșani, cu privire la fenomenul discriminării în mediul școlar.

Activitățile din cadrul proiectului au avut în vedere promovarea diversității culturale și a egalității de șanse, iar eseurile, fotografiile și scurt-metrajele realizate de elevi în cadrul unui concurs de creație literară și artistică au facilitat informarea lor și mediatizarea propriilor atitudini și comportamente, raportate la normele drepturilor omului.

Interesul manifestat de participanți și ecoul pe care l-a avut proiectul, au condus la decizia C.N.C.D. de a dezvolta în anii următori un astfel de concurs la nivel local și județean, prin implicarea unităților de învățământ gimnazial și liceal, pentru creșterea gradului de conștientizare a elevilor cu privire la tematica nediscriminării.

„Conferința nediscriminării și egalității de șanse”

Nediscriminarea și egalitatea de șanse reprezintă astăzi principii de bază ale drepturilor omului. Proiectul de cercetare-dezvoltare – *Modalități de promovare a principiilor nediscriminării și egalității de șanse în societatea românească actuală* – a fost desfășurat de C.N.C.D. în parteneriat cu Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir”, prin organizarea Conferinței Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2011 - la nivelul Municipiului București.

Conferința, organizată cu scopul de-a populariza principiul nediscriminării și egalității de șanse, a avut trei obiective: dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a principiilor nediscriminării și egalității de șanse atât între bărbați și femei, cât și între diferitele categorii de persoane; dezvoltarea capacității de înțelegere și aplicare a dreptului obiectiv la nediscriminare și egalitate de șanse; stimularea interesului pentru implicarea în eliminarea discriminărilor de orice fel.

Informațiile necesare au fost postate pe site-ul Universității, precum și pe site-ul www.juridice.ro lansându-se invitații către studenți și către profesorii

38 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

altor universități sau din cadrul învățământului preuniversitar din București. De asemenea, s-au lansat invitații către mai multe personalități ale vieții politice și științifice, precum și către organizații neguvernamentale cu profil de apărare și promovare a drepturilor omului, în urma cărora s-au primit 41 de titluri de lucrări, care au fost cuprinse în Programul Conferinței.

La lucrări au participat 70 de personalități ale vieții academice, politice și sociale din România, iar 23 dintre acestea au prezentat materiale științifice tematice, C.N.C.D. fiind reprezentat la cel mai înalt nivel de Președintele instituției. De asemenea, s-au primit mesaje de la personalități academice internaționale precum prof. univ. dr. Alfonso Roldan More, președintele Academiei Diplomatice Internaționale sau prof.univ.dr. Miljia Zecevic și prof.univ.dr. Bojana Rilke din Serbia, membri ai Comitetului Științific al Conferinței. Materialele prezentate au condus la dezbateri pe tema nediscriminării și egalității de șanse în care s-au implicat atât lectorii, cât și ceilalți participanți (studenți, dar mai ales avocați și consilieri juridici care au aflat de conferință de pe site-ul www.ucdc.ro.

Revista „*Lumea Justiției*” a reflectat Conferința Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2011 în numărul său din 28 noiembrie 2011.

Volumul Conferinței a fost publicat la Editura Prouniversitaria (recunoscută CNCS), editură selecționată în urma licitației organizate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

„Stand-up!”

Proiectul a fost inițiat de C.N.C.D. și desfășurat în parteneriat cu S.C. Tudori Properties S.R.L., cu scopul formării și atragerii actorilor de stand-up comedy în domeniul diversității și nediscriminării, astfel încât aceștia să transmită publicului un mesaj pentru întărirea demnității prin cultură și umor, ca formă estetică de rezistență în fața discriminării.

Beneficiarii direcți ai acestei campanii au fost 10 actori de stand-up comedy din București și județele Bacău, Vaslui, Bihor, Alba, Buzău, de la trupele *Aristocrații*, *Teo*, *Vio și Costel*, *Brigada 2 pe trei* și *Teatru de kartier*, numărul beneficiarilor indirecti, al spectatorilor la care a ajuns acest mesaj, fiind de circa 10.000 de persoane.

Obiectivul general al proiectului l-a constituit formarea și inspirarea celor 10 actori de stand-up comedy, pentru deprinderea abilității de a interacționa cu publicul, improvizând pe tematica discriminării. Cursurile de formare au fost structurate pe 5 module care au vizat: rezistența prin cultură în fața discriminării și adoptarea perspectivei estetice a diversității; introducerea umorului ca armă de luptă împotriva discriminării; prevenirea stereotipurilor și prejudecăților în societate; diminuarea nivelului intoleranței și discriminării; avertizarea publicului asupra pericolelor pe care discriminarea le aduce în societate.

„Verificarea” informațiilor acumulate de actori a avut loc pe scena Clubului

Prometheus, unde aceștia au oferit o reprezentație, iar evaluarea calității improvizațiilor și a informațiilor acumulate a fost făcută de un juriu format din 6 reprezentanți ai C.N.C.D., ai unor ONG-uri din domeniu și ai unor entități culturale. Au fost premiați 4 actori: Viorel Dragu, Radu Isac, Costel Bojog și Sorin Pârcălab, iar premiile au constat în cărți de specialitate, literatură umoristică și teatru de comedie.

„Formarea specialiștilor din cadrul Compartimentelor de adopție și post adopție privind nediscriminarea copiilor greu adoptabili”

Proiectul a fost realizat de C.N.C.D. într-un parteneriat cu Oficiul Român pentru Adopții, cu scopul creșterii numărului de adopții pentru copii din categoria celor “greu adoptabili” prin prevenirea atitudinilor discriminatorii la adresa acestora.

Activitățile din program s-au adresat specialiștilor din cadrul Compartimentului de adopții și post adopții a Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din cele șase sectoare ale Municipiului București și Ilfov (asistenți sociali, psihologi, consilieri juridici, care intră în contact direct cu familiile ce doresc să adopte), responsabili cu informarea, consilierea, pregătirea familiilor pe întreg parcursul procesului de evaluare.

Prin derularea acestui proiect s-a dorit informarea și formarea acestei categorii profesionale, pentru ca atitudinile lor să fie corecte, morale, oneste și mai ales să nu genereze sau să favorizeze atitudini discriminatorii față de anumite categorii de copii adoptabili, respectiv copiii romi și cei cu dizabilități fizice sau psihice.

Cursurile au cuprins 3 module, la care au participat 14 angajați ai Oficiului Român pentru Adopții și 36 de specialiști din cadrul Compartimentelor de adopții și post adopții ale Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

În urma evaluării realizate prin aplicarea de chestionare, s-a considerat că durata cursurilor ar trebui să fie mai mare și că ar fi utilă creșterea numărului celor care au acces la aceste cursuri. S-a accentuat dificultatea pe care specialiștii o întâmpină în adopțiile care îi privesc pe copiii romi în special, dar și pe cei cu dizabilități fizice și/sau psihice. Prin urmare, s-a propus elaborarea și derularea unui Program de identificare a soluțiilor, împreună cu specialiști în domeniu din societatea civilă și alte instituții.

“Lumea prin ochii mei”

Proiectul a fost implementat cu un partener principal, Policy Center for Roma and Minorities, dar și cu parteneri implicați doar în anumite activități: Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Federația Română de Fotbal, Strada Film, Radio Itsy Bitsy, Salvați Copiii Romania, Asociația Ovidiu Rom, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială – Universitatea din București, Școala nr. 136, Școala nr. 147 și Școala nr. 2.

40 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Scopul acestui proiect a fost prevenirea și reducerea gradului de discriminare față de elevii de etnie romă din Școala nr. 136²¹, Școala nr. 147 și Școala nr.2, precum și generarea unei schimbări pozitive a percepției asupra elevilor de etnie romă în rândul profesorilor din aceste școli.

Programul a presupus trei activități: organizarea a 3 concursuri de fotografii între echipe formate dintr-un profesor și 4 copii; organizarea unei expoziții finale de fotografie cu mesaj anti-discriminare în Școala nr. 136; proiecții lunare de filme, la care au fost invitate echipele participante la concurs (copii și profesori), pentru dezbateri informale legate de diversitate și nediscriminare.

La aceste acțiuni au participat 10 cadre didactice de la cele trei școli amintite și 48 de elevi cu vârste între 7 și 16 ani, aceștia fiind și beneficiarii direcți ai acestui program, la care se adaugă și celelalte cadre didactice din școlile participante și toți elevii care participă la activitățile Clubului de Educație Alternativă din cadrul Școlii nr. 136, cartier Ferentari, București, cel care a oferit un spațiu, pe care Policy Center and Roma Minorities l-a amenajat pentru copiii din școală.

Prin procesul de pregătire pentru competiție și prin participarea la activitățile care au promovat diversitatea, profesorii au ajuns să-i cunoască mai bine pe copii și să-și schimbe percepția negativă asupra lor. Pe termen mediu, impactul direct a condus la o schimbare a modului în care profesorii percepeau copiii de etnie romă, stimulând o optimizare calitativă a procesului educațional prin prisma comunicării elev-profesor. Pe termen lung, s-a urmărit reducerea gradului de rasism manifestat de profesori, corelată cu șansa în plus oferită copiilor din ghetou, pentru a-și depăși condiția și pentru a deveni mai motivați să-și continue studiile.

Acțiunile desfășurate în baza programului au avut un efect pozitiv asupra întregului corp didactic, a colegilor, familiilor elevilor și a opiniei publice (situația cu care se confruntă copiii romi din ghetou este invizibilă pe agenda publică) și asupra altor ONG-uri în replicarea inițiativei. În plus, s-a observat conștientizarea publicului general privind situația copiilor din ghetou și au fost apreciate eforturile C.N.C.D. și ale tuturor partenerilor implicați de a produce o schimbare reală în evoluția lor educațională.

Prioritatea 5.4 – Monitorizarea și cercetarea fenomenului discriminării în România, identificarea amplitudinii fenomenului, direcțiilor de acțiune, măsurilor necesare și inițiativelor în prevenirea tuturor formelor de discriminare:

„Noua revistă a drepturilor omului”

Din anul 2006 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării colaborează cu **Noua Revistă de Drepturile Omului (NRDO)**, care este o publicație

21 Circa 65% din elevii Școlii nr. 136 din cartierul Ferentari provin din arealele de ghetou Aleea Livezilor și Andrei Iacob, zone cu manifestare gravă a violenței domestice și a abuzului de droguri.

trimestrială editată de Centrul de Studii Internaționale în cooperare cu editura C.H. Beck. Publicația este continuarea Revistei Române de Drepturile Omului, editată între 1993 și 2005.

Aceasta a fost gândită să răspundă cerințelor academice și să fie în același timp o resursă pentru instituțiile și organizațiile implicate în înțelegerea și promovarea drepturilor omului. C.N.C.D. a participat la tipărirea acestei reviste din punct de vedere tehnic, precum și cu materiale publicate privind combaterea discriminării și promovarea principiului egalității de șanse, jurisprudența C.N.C.D., studii și alte articole de specialitate, pentru a se alătura afirmării principiilor promovate de NRDO prin aparițiile sale editoriale, adică reconcilierea dintre principiul demnității și principiul libertății umane.

„Raportul implementării Directivei cadru (2000/78/CE) în România 2002 – 2010”

Elaborarea, machetarea, editarea și tipărirea Raportului constituie activități ce se înscriu în cadrul proiectelor specifice derulate de către C.N.C.D., având ca obiect implementarea obiectivelor cuprinse în Strategia națională de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării (2007-2013).

Acest material informativ de sinteză a fost realizat ca un instrument de prezentare și comunicare la nivel european și național, în vederea asigurării transparenței instituționale și raportării celor mai importante activități, proiecte, politici, norme juridice, decizii, hotărâri și programe pe care C.N.C.D., ca autoritate națională în domeniul prevenirii și luptei împotriva discriminării le adoptă și le implementează în societatea românească, pentru a întreține dialogul intercultural, exprimarea diversității și afirmarea egalității de șanse.

„Braille – Fii atent! Discriminarea nu e o glumă”

Proiectul editării unei broșuri informative în alfabetul Braille a fost o preocupare mai veche a C.N.C.D., dar abia în 2011 s-a reușit punerea ei în practică, în parteneriat cu Asociația Nevăzătorilor din România.

Transcrierea în braille a broșurii informative despre discriminare a fost realizată pentru distribuirea acesteia în regim de bibliotecă către filialele Asociației Nevăzătorilor din România, sucursalele și cluburile acestora, precum și în unele școli speciale pentru persoane cu deficiențe de vedere.

Broșura „Fii atent! Discriminarea nu e o glumă”, realizată de C.N.C.D. pentru informarea tuturor cetățenilor, era mai greu de diseminat pentru nevăzători, iar traducerea ei în braille s-a bucurat de impactul scontat.

Prin intermediul ei, persoanele nevăzătoare se pot familiariza cu noțiuni de bază privind legislația românească și comunitară antidiscriminare, cu exemple și elemente de recunoaștere a fenomenului, precum și cu definiții specifice, precum discriminarea directă, discriminarea indirectă, discriminarea multiplă, victimizarea, hărțuirea sau dispoziția de a discrimina.

„Sondaj de opinie – Percepții și atitudini privind discriminarea în România 2011”

Ca în fiecare an, C.N.C.D. a realizat în colaborare cu specialiști în sondarea opiniei publice o cercetare de piață pentru aflarea percepției fenomenului discriminării în societatea românească.

În 2011, acest raport de cercetare a fost derulat în parteneriat cu TNS CSOP România, iar cele patru obiective majore au fost: evaluarea gradului de cunoaștere a fenomenului de discriminare (noțiuni, legislație, efecte); aprecierea impactului aderării la UE asupra percepțiilor și atitudinilor față de fenomenul de discriminare; identificarea opiniilor populației despre persoanele având caracteristici sociale și biologice diferite (grupuri vulnerabile); notorietatea instituției specializate în combaterea discriminării (C.N.C.D.) din punct de vedere al activităților de prevenire și/sau sancționare.

În ceea ce privește discriminarea ca problemă actuală în România, opinia populației este împărțită în două percepții dominante: 51% dintre români consideră în mare și în foarte mare măsură că fenomenul de discriminare este una din problemele actuale, în timp ce 44% consideră acest aspect ca fiind în mică și în foarte mică măsură o problemă a societății noastre. 49% dintre români afirmă că fenomenul discriminării este foarte des și des întâlnit în România în timp ce 11% consideră că e foarte rar/deloc întâlnit, iar 20% consideră că în următorul an fenomenul discriminării va fi mai des întâlnit, 15% enunță că va fi mai rar întâlnit în timp ce 51% afirmă că va rămâne la fel.

Așa cum era de așteptat, unele percepții ale cetățenilor sunt modificate de condițiile socio-economice impuse de criză la nivel național și internațional, așa încât, 59% dintre români cred că aspectul “Disponibilitatea oamenilor de a oferi ajutor celor din jur” s-a înrăutățit pe fondul crizei economice din ultimul an. Pe același fond, în cadrul aceluiași context, 48% afirmă că discriminarea din societate s-a înrăutățit.

În ceea ce privește concret fenomenul discriminării în 2011, cele mai discriminate categorii sociale, conform opiniilor respondenților, au fost reprezentate de persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități fizice sau psihice, persoanele infectate cu HIV/SIDA, persoanele fără adăpost, orfanii și persoanele dependente de droguri.

Sondajul a încercat să racordeze percepțiile cetățenilor români privind discriminarea, în corelare cu percepția apartenenței noastre la spațiul comunitar al Uniunii Europene, impactul pe care l-a avut aderarea României asupra atitudinilor din societate față de fenomenul de discriminare. Rezultatul cercetării a fost că 31% dintre români consideră că după aderarea României la Uniunea Europeană, gradul de discriminare a crescut față de persoanele de etnie romă și față de persoanele vârstnice, iar 53% dintre respondenți apreciază că situația economică a amplificat

fenomenul discriminării într-o oarecare și mare măsură.

De un real interes a fost percepția pe care a avut-o populația cu privire la notorietatea și la eficiența C.N.C.D. în anul 2011. Astfel, 49% dintre români au afirmat că au auzit de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.), iar 65% dintre persoanele care au afirmat că au auzit de C.N.C.D. consideră că instituția îndeplinește în prezent rolul de prevenire a faptelor de discriminare. Dintre persoanele care au auzit de C.N.C.D., 20% au afirmat că au încredere multă și foarte multă în această instituție. Ponderea celor care au încredere este aproximativ echivalentă cu cei care nu au încredere în timp ce cea mai mare parte a persoanelor se plasează pe o poziție neutră (43%).

Cetățenii au identificat și principalele trei direcții în care ar trebui să se îndrepte activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării: prevenirea faptelor de discriminare (36%), investigarea, constatarea și sancționarea faptelor de discriminare (23%) și informarea cetățenilor cu privire la fenomenul discriminării.

Capitolul 4

Sondaj de opinie "Percepții și atitudini privind discriminarea în România"

- În fiecare an, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării realizează cu ajutorul unui institut specializat în cercetarea sociologică, un sondaj de opinie referitor la fenomenul discriminării. În lunile noiembrie - decembrie 2011, la comanda C.N.C.D., compania de cercetare TNS CSOP a realizat o cercetare reprezentativă la nivel național (sondaj de opinie pe bază de chestionar aplicat unui număr de 1400 subiecți de vârstă de peste 18 ani, atât din mediul urban cât și din cel rural) care a dorit să surprindă cât mai fidel modul în care populația României se raportează față de discriminare, de grupurile cu risc de discriminare.

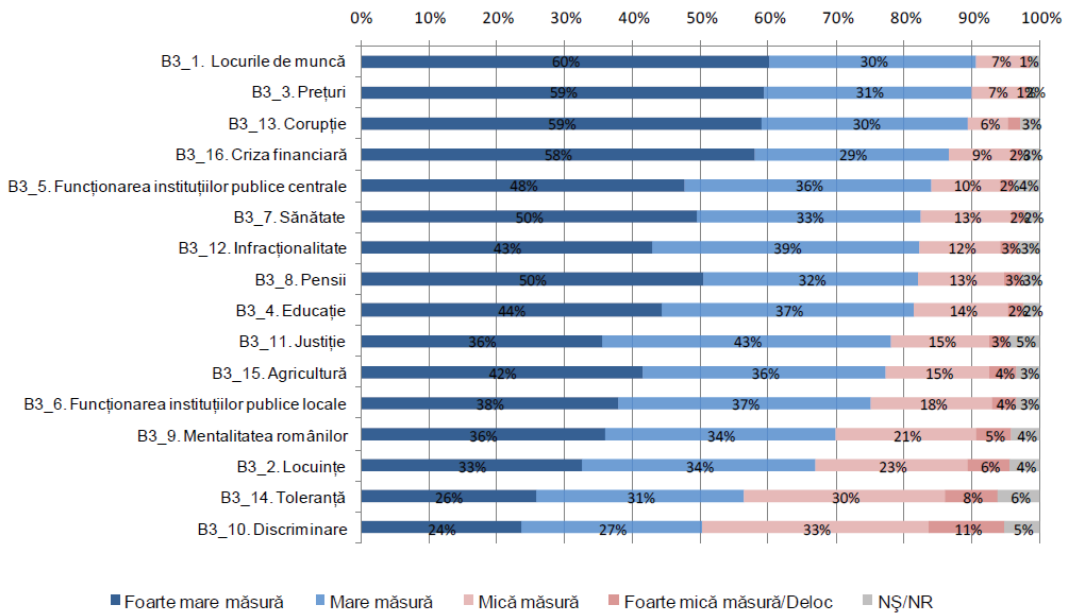
- Pentru menținerea comparabilității cu cercetările anterioare, obiectivele studiului au fost și în acest an următoarele:

- ⇒ Evaluarea gradului de cunoaștere a fenomenului de discriminare (noțiuni, legislație, efecte) ;
- ⇒ Aprecierea impactului aderării la UE asupra percepțiilor și atitudinilor față de fenomenul de discriminare ;
- ⇒ Identificarea opiniilor populației despre persoanele având caracteristici sociale și biologice diferite (grupuri vulnerabile);
- ⇒ Notorietatea instituției specializate în combaterea discriminării (C.N.C.D.) din punct de vedere al activităților de prevenire și/sau sancționare.

Iată câteva dintre concluziile sondajului:

- În ceea ce privește discriminarea ca problemă actuală în România, opinia populației se divide în două părți aproximativ congruente. **51% dintre români consideră în mare și în foarte mare măsură că fenomenul de discriminare este una din problemele actuale**, în timp ce 44% consideră acest aspect în mică și în foarte mică măsură.

În ce măsură credeți că problemele actuale ale României sunt legate de ...

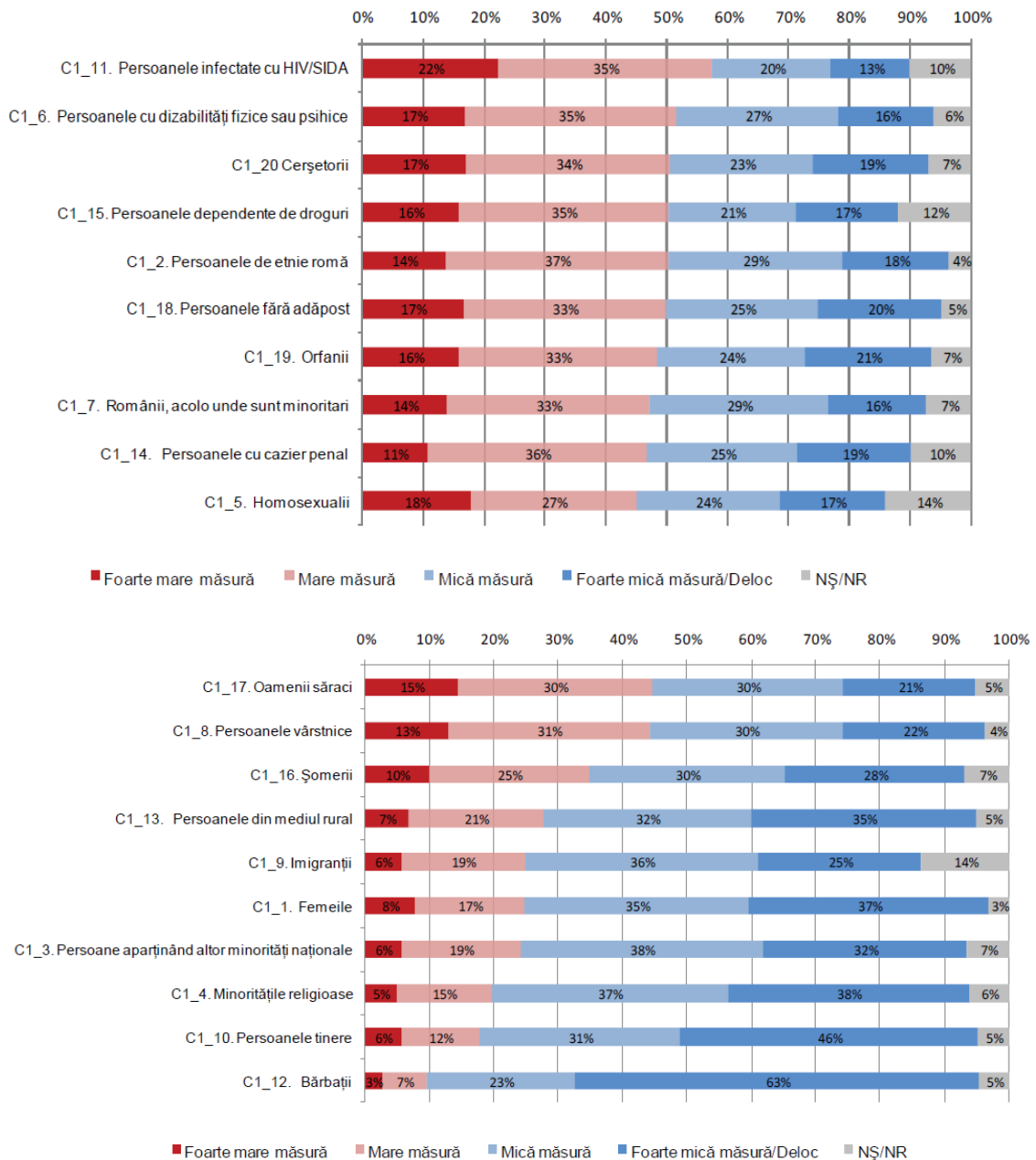

Având în vedere că aproape jumătate din populație reclamă existența discriminării, se poate spune că nu vorbim de un fenomen marginal, ci de unul care produce efecte în cadrul societății. Procentul de 44% dintre români care consideră discriminarea ca fiind un fenomen rar în societate, poate fi explicat prin faptul că oamenii resimt mai acut alte probleme sociale. Situația locurilor de muncă, corupția, prețurile, criza financiară fac parte dintre problemele semnalate în principal de respondenți, astfel, este normal ca peste fenomenul discriminării să se treacă cu oarecare lejeritate și să nu fie observat cu ușurință. Trebuie semnalat totuși că unele probleme sociale (locurile de muncă, corupția etc.) pot ascunde fenomene de discriminare.

- Cele mai discriminate categorii sociale, în opinia respondenților, sunt reprezentate de persoanele de etnie romă, persoanele cu dizabilități fizice sau psihice, persoanele infectate cu HIV/SIDA, persoanele fără adăpost, orfanii și persoanele dependente de droguri.

46 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

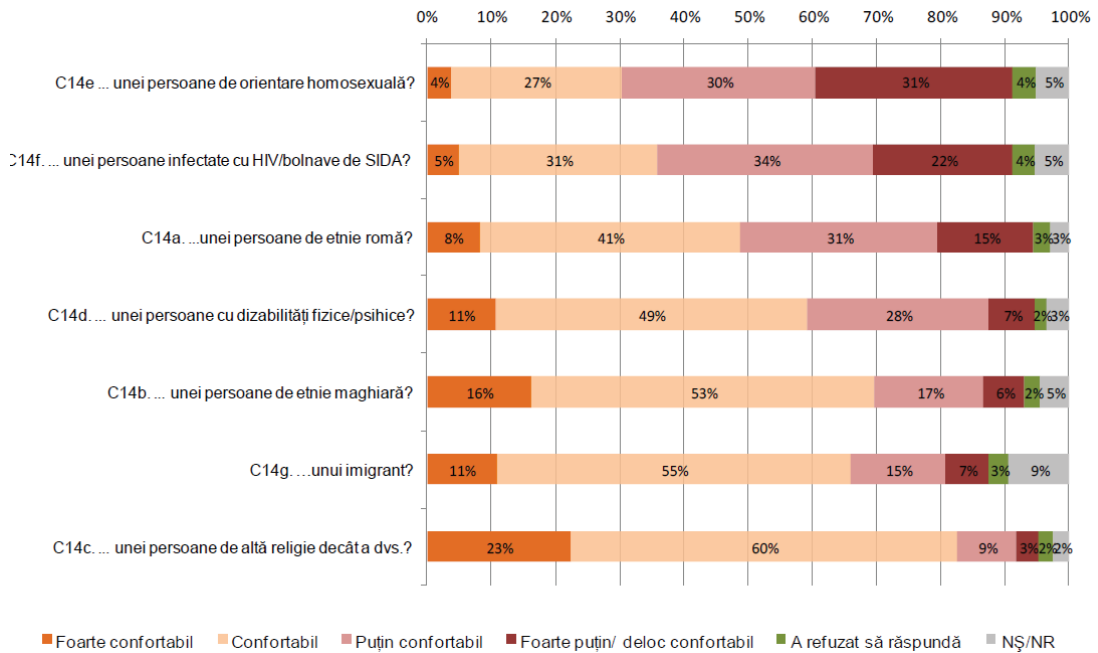
În opinia dumneavoastră, în ce măsură considerați că sunt discriminate în societate următoarele grupuri de persoane?

Din păcate, în percepția românilor, se mențin câteva categorii sociale care sunt extrem de vulnerabile în fața discriminării. Ca și în cercetările anterioare, persoanele de etnie romă, infectate HIV, având o anumită dizabilitate sau fiind în categoria LGBT, sunt printre cele care se află în fața unui risc de discriminare din partea populației majoritare. Corelația răspunsurilor la întrebarea “în ce măsură considerați că sunt discriminate în societate următoarele grupuri de persoane?” se

poate face cu procentele obținute la propunerea unei situații ipotetice, de relație directă cu unul dintre membrii grupurilor vulnerabile:

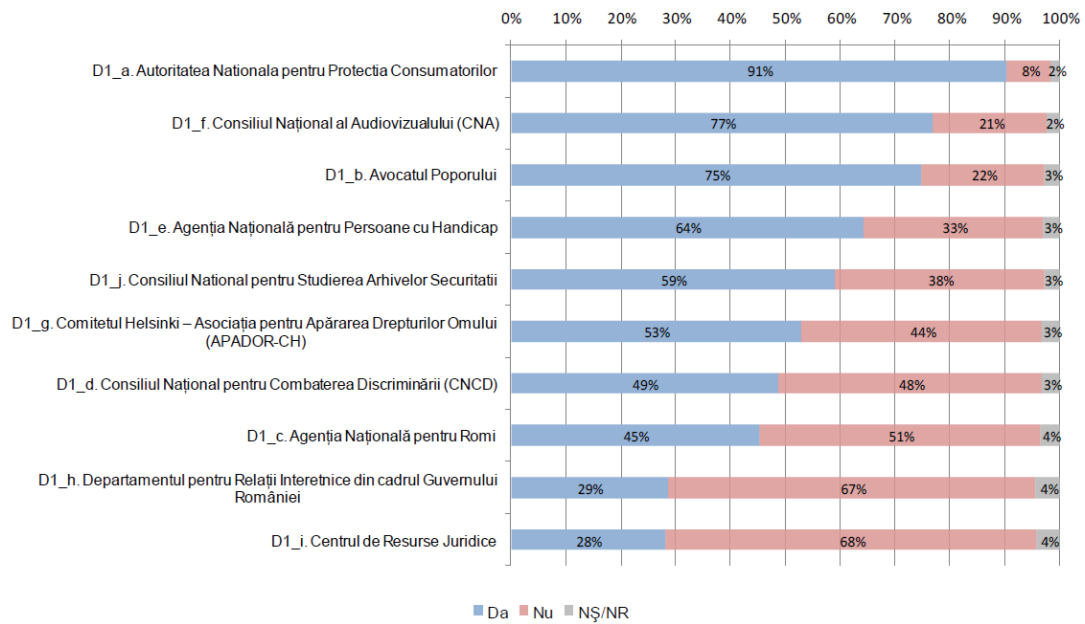
Cât de confortabil v-ați simți în preajma...

Se poate observa că 61% dintre respondenți resping o apropiere de ordin social cu o persoană cu altă orientare sexuală. Acest lucru se întâmplă chiar dacă, la întrebarea anterioară, “în ce măsură considerați că sunt discriminate în societate următoarele grupuri de persoane?” procentul care arată o discriminare a persoanelor LGBT este de 45% (suma procentelor “foarte mare măsură” și “mare măsură”).

- Procentul de 49% dintre români care afirmă că au auzit de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) confirmă faptul că instituția are consolidat un loc stabil în cadrul administrației publice românești.

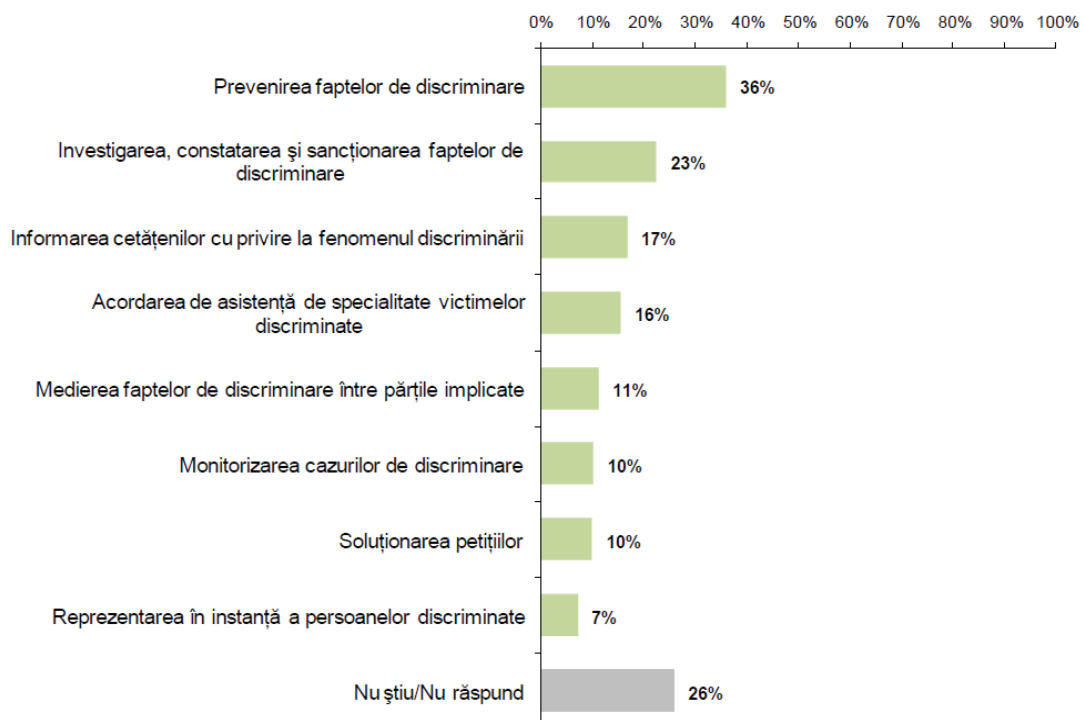
48 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

● Principalele trei direcții în care ar trebui să se îndrepte mai mult activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării sunt reprezentate de:

- **prevenirea faptelor de discriminare (36%),**
- investigarea, constatarea și sancționarea faptelor de discriminare (23%)
- și informarea cetățenilor cu privire la fenomenul discriminării (17%).

Care sunt principalele 3 direcții în care ar trebui să se îndrepte mai mult activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.)? (Răspunsuri multiple)

Capitolul 5

Fapte de discriminare constatate de Colegiul director la C.N.C.D.

• • • *Discriminare pe criteriul „Etnie”*

1. Romi. Turci. Apartenență la minoritate etnică și națională. Hărțuire. Demnitate personală.

Partida Romilor „Pro-Europa” a sesizat faptul că, în cadrul desfășurării Programului Național „A doua șansă”, la Grupul Școlar Cobadin din județul Constanța, învățătoarea M.R. a manifestat un comportament discriminatoriu față de copiii de etnie romă și de naționalitate turcă, atât prin limbajul folosit față de aceștia, precum „țigani/țigănci împuțite”, cât și prin lovirea acestora sau aruncarea caietelor și cărților pe jos. Petenta susține că tratamentul aplicat de învățătoare a avut drept rezultat refuzul copiilor de a mai frecventa cursurile organizate în cadrul programului. Prin **hotărârea cu nr. 50/09.02.2011**, luând în considerare punctele de vedere exprimate de părți, declarațiile martorilor și înscrisurile depuse la dosar, Colegiul director a decis că, prin atitudinea și comportamentul manifestat față de copiii de naționalitate turcă și etnie romă, reclamata a adus atingere dreptului acestora la demnitate personală, creând o atmosferă de intimidare, ostilă și ofensatoare. Astfel, s-a constatat că faptele sesizate constituie hărțuire și s-a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment. (în conformitate cu art. 2, alin. 5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

2. Romi. Acces la bunuri și servicii publice, demnitate personală.

Petentul S.D. susține că în data de 31.08.2010, a intrat în farmacia deținută de către reclamații B.M. și B.A., dorind să procure medicamente iar reclamații l-au refuzat, l-au dat afară din incinta farmaciei, spunându-i că doresc să termine cu țigani din localitate. Prin **hotărârea nr. 166/18.04.2011**, Colegiul a hotărât că faptele prezentate constituie discriminare potrivit art. 2 alin. 5 și art. 15, alin. 2 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Prin aceeași hotărâre, Colegiul a dispus sancționarea părților reclamate cu avertisment.

3. Romi. Segregare. Îngrădirea accesului la educație.

În urma sentinței civile nr. 98 a Curții de Apel București din data de 13.01.2009, prin care C.N.C.D. a fost obligat la „o nouă investigație pe fond” a situației prezentată de petenții Romani Criss și Amaro Suno în memoriul formulat, Colegiul director a supus analizei faptele de segregare a elevilor de etnie romă din Școala nr. 19 din Craiova, din anul școlar 2005-2006. Astfel, în petiție s-a arătat că la nivelul clasei I, grupele formate erau constituite eterogen, existând clase în care ponderea copiilor de etnie romă era majoritară. Astfel, clasa I A era formată numai din elevi majoritari cea de-a doua clasă din 14 elevi majoritari și 6 elevi de etnie romă, iar cea de-a treia clasă formată exclusiv din elevi de etnie romă. În cazul anilor mai mari, situația ponderii elevilor romi în comparație cu cei majoritari se prezenta astfel: la clasa II A toți elevii înscriși erau majoritari, la clasa II B din 23 de elevi înscriși 21 erau majoritari și 2 romi, la clasa III A din 22 de elevi înscriși 18 erau majoritari și 4 erau romi, la clasa III B din 16 de elevi înscriși 2 erau majoritari și 14 erau romi, la clasa V A toți elevii înscriși erau majoritari, la clasa V B din 21 de elevi înscriși 16 erau majoritari și 5 romi, iar, la clasa V C din 18 de elevi înscriși, toți erau romi. Prin **hotărârea cu nr. 234/20.06.2011**, Colegiul director a constatat că faptele prezentate în petiție reprezintă discriminare indirectă (în cazul clasei I), în conformitate cu art. 2 alin. 3 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În cazul claselor a II-a, a III-a și a V-a s-a constatat discriminare directă, în conformitate cu art. 1, alin. 2, lit. e, pct. v și art. 2 alin. 1 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, republicată, coroborat cu prevederile Protocolului nr. 1 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. În urma constatării faptelor de discriminare, s-a decis să se aplice sancțiunea cu avertisment conducerii școlii reclamate.

4. Romi. Afirmații cu caracter discriminatoriu. Demnitate personală.

Petentul D.P sesizează C.N.C.D. cu privire la refuzul primit de persoanele de etnie romă din ținutul țara Moților, de a face parte din Composesoratul reînființat al comunei Buteni din județul Arad. Petentul susține că, la ședința Adunării Generale Extraordinare a Composesoratului Urbarial Conținut din data de 21.03.2011, cetățenii comunei de etnie romă au fost jigniți de reclamat, folosindu-se de un limbaj care îndemna la agresivitate “ce caută țiganii la adunarea Composesoratului?... să fie dați afară!”. Prin **hotărârea cu nr. 299/26.07.2011**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie discriminare și a dispus sancționarea reclamatului cu avertisment (art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 și alin. 11 și art. 26 alin. 1 din O.G nr. 137/2000, republicată).

5. Romi. Afirmații. Demnitate personală.

Partida Romilor “Pro Europa” sesizează Consiliul cu privire la afirmațiile făcute de primarul municipiului Baia Mare la adresa etniei rome, afirmații publicate în articolul intitulat “Un candidat la Primăria Baia Mare declară război

romilor”, postat pe site-ul ziuaveche.ro. Astfel, reclamatul definește comunitatea romă din Baia Mare ca fiind formată din cerșetori, oameni ai străzii și practicanți de prostituție și, de asemenea, persoane ce comit o serie de furturi din “zone industriale, supermarketuri, portofele și de prin stațiile de autobuz”. Prin **hotărârea nr. 383 din 19.09.2011**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate reprezintă discriminare, potrivit art. 2 alin.1 din O.G. nr.137/2000 republicată, și încalcă dreptul la demnitate al persoanelor aparținând comunității rome, conform art. 15 din O.G. nr. 137/2000. De asemenea, s-a dispus sancționarea reclamatului cu avertisment.

6. Romi. Afirmații. Demnitate personală.

C.N. arată că reclamatul, domnul Traian Bănescu, în cadrul emisiunii “Ultimul Cuvânt” difuzată pe postul de televiziune B1 TV, în data de 22.09.2011, a făcut următoarele afirmații discriminatorii: “(...) *Diplomația are și ea limitele ei. Spre exemplu, nu poți să-i spui finlandezului nu e adevărat, țigarii nu au fost în centru la Helsinki și nu au cerșit. (..) Ce poate să facă diplomația când Guvernul constată că țigarii cerșesc agresiv, au început să fure prin autobuze, ce poate să facă diplomația, pentru că acolo este reacția unei opinii publice și orice Guvern se uită în primul rând la opinia publică de la el. (...)*”. Prin **hotărârea nr. 410 din 17.10.2011**, Colegiul respinge excepțiile invocate de reclamat, respectiv excepția inadmisibilității plângerii din cauza lipsei elementelor cerute pentru depunerea unei petiții și excepția inadmisibilității plângerii din perspectiva calității persoanei reclamate precum și incidența art. 84 alin. (2) teza a II-a din Constituția României. Pe fondul plângerii, Colegiul a constatat că aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin. 5 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a sancționat reclamatul cu avertisment, potrivit 26 alin.1 din Ordonanța de Guvern nr.137/2000 republicată.

7. Romi. Ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor).

Colegiul director al C.N.C.D. s-a autosesizat în data de 12.07.2011 cu privire la anunțul reclamatului, instituția Primarului mun. Baia Mare, în ceea ce privește ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor).

În cadrul punctului de vedere oferit de reclamat se arată că zidul (din beton, cu o înălțime de aproximativ 2 m și o lungime de aproape 100 m) ridicat în zona de locuințe sociale unde locuiesc 317 persoane de etnie romă nu închide un perimetru locuibil, unicul scop al acestuia fiind prevenirea unor accidente, contravenții, plângeri ale conducătorilor auto etc.

52 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Pe parcursul soluționării autosesizării s-au solicitat puncte de vedere ale unor organizații al căror domeniu de activitate este conex faptei de discriminare analizate, în speță Partidei Romilor – *Pro Europa*, Centrului Romilor pentru Intervenție Socială și Studii – *Romani CRISS*, Alianței Civice a Romilor din România, European Roma Rights Center, precum și Inspectoratului Județean de Poliție Maramureș. De asemenea, pe parcursul soluționării dosarului zidul a fost ridicat.

În urma analizării actelor de la dosar, precum și a dispozițiilor legale incidente, Colegiul director a considerat că impunerea unor norme de conviețuire socială poate fi un demers ce urmărește un scop legitim și obiectiv cu condiția să nu se etnicizeze infrafracțiunea și faptele antisociale, în condițiile în care răspunderea în cazul săvârșirii unor fapte antisociale trebuie să fie personală, nu colectivă, și în conformitate cu legea.

De asemenea, reclamatul a adus în discuție un eventual acord al unor locatari din blocurile sociale de pe strada din zona respectivă în legătură cu construcția zidului în cauză.

Astfel, Colegiul director a decis că acțiunea de a construi un zid de “împrejmuire” a blocurilor sociale din zona respectivă constituie un comportament care a dus la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant și ofensiv față de cetățenii români, de etnie romă, locatari ai blocurilor sociale, potrivit art. 2 alin. (5) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Partea reclamată a recurs la o soluție neadecvată, de construire a unui zid, care a devenit un simbol, o exprimare a hărțuirii, etichetării și marginalizării grupului vulnerabil de romi din locația în cauză, constituind în același timp o încălcare a demnității umane a persoanelor din grupul vulnerabil, cu efectul inerent de creare a unei atmosfere de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare și ofensatoare potrivit art. 15, teza a doua, din O.G. 137/2000 privind prevenirea și constatarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Prin urmare, prin **hotărârea nr. 439/15.11.2011**, Colegiul director a decis că ridicarea unui zid în municipiul Baia Mare, între strada Horea și strada principală cu scop de delimitare a locuințelor sociale ocupate în majoritate de persoane de etnie romă reprezintă o faptă deosebit de gravă, care afectează în mod negativ viața întregii comunități de romi din zonă și întrunește elementele constitutive ale unei hărțuiri, conform art. 2 alin. 5, cu încălcarea în același timp a dreptului la demnitate reglementat de art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată.

Având în vedere fapta săvârșită, efectele produse, precum și argumentele reținute în motivarea deciziei, a fost aplicată în sarcina reclamatului, în speță autoritatea locală din Baia Mare prin primar, sancțiunea amenzii contravenționale în cuantum de 2.000 lei pentru fapta reglementată de art. 2 alin. 5, respectiv amenda contravențională în cuantum de 4.000 lei pentru fapta prevăzută de art. 15 din O.G. nr. 137/2000, în conformitate cu prevederile art. 26 alin. 1 din

O.G. nr. 137/2000, coroborat cu art. 7 din O.G. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor. De asemenea, Colegiul director a emis o recomandare în sensul demolării zidului despărțitor și luarea unor măsuri de îmbunătățire a condițiilor de locuire a romilor din strada Horea.

8. Romi. Evacuare comunitate romi. Condiții minime de trai. Demnitate personală.

Grupul de Lucru al Organizațiilor Civice a sesizat C.N.C.D. practicile de evacuare a comunității de romi din orașul Cluj Napoca și izolarea acesteia în apropierea gropii de gunoi și a stației de deșeuri chimice ale orașului. Viceprimarul Primăriei Municipiului Cluj Napoca a declarat că, încă din anul 2004, Primăria a dorit construirea unui bloc de locuințe sociale pe strada Coastei, scop în care a dorit identificarea unui spațiu unde să poată fi mutate persoanele care domiciliau la acel moment pe strada Coastei. O parte din locuitorii de pe strada Coastei au avut contracte de închiriere până în anul 2004, o parte până în 2009, iar o altă parte nu au deținut niciodată astfel de contracte, stabilindu-se în acea zonă fără forme legale. Primăria a făcut un schimb de teren cu firma de salubritate a orașului, obținând terenul din zona Pata Rât (această zonă a fost aleasă ca destinație pentru construirea modulelor în lipsa unei alte soluții). Pe acest teren a fost demarată în regim de urgență construcția unor module cu locuințe de necesitate (10 module a 4 camere fiecare). Primăria a susținut că motivul mutării locatarilor de pe strada Coastei a avut la bază ocuparea abuzivă a terenului de către aceștia și nicidecum criteriul etnic. Cu ocazia investigației s-a constatat că modulele din zona Pata Rât se aflau lângă groapa de gunoi și în apropierea zonei de deversare a reziduurilor produse de o fabrică de medicamente, prezentau o serie de defecțiuni ale pereților și la nivelul acoperișurilor; exista igrasie pe pereți iar băile erau degradate de scurgerile provenite de la țevile de apă, toaletele erau insuficiente raportate la numărul de persoane care le utilizau, insalubre și necompartimentate. Situația prezentată de persoanele din comunitate cu privire la izolarea la care au fost supuși s-a confirmat, zona în cauză fiind la mare distanță de mijloacele de transport în comun, magazine, școli, spitale etc. Cu toate insistențele adresate reclamatului de C.N.C.D., Primăria Cluj Napoca nu a transmis niciun punct de vedere scris. Colegiul Director a hotărât că evacuarea comunității de etnie romă, relocarea și izolarea acesteia în apropierea gropii de gunoi și a stației de deșeuri chimice ale orașului intră sub incidența art. 2 alin.1, art. 10 lit. h, art. 13 alin. 1 și art.15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. De asemenea, prin **hotărârea nr. 441 din 15.11.2011, Colegiul director** a dispus sancționarea Primăriei Municipiului Cluj Napoca astfel: pentru faptele prevăzute la art. 10 lit. h din O.G. nr. 137/2000, cu amendă contravențională în cuantum de 2000 lei, pentru faptele prevăzute la art. 13 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu avertisment, iar pentru faptele prevăzute la art. 15 din O.G. nr. 137/2000, cu amendă contravențională în cuantum

54 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

de 6000 lei. Colegiul director a recomandat Primăriei Municipiului Cluj Napoca să ia măsuri în vederea asigurării standardelor minime de viață pentru comunitatea romă din zona Pata Rât.

9. Romi. Afirmații. Demnitate personală.

Partida Romilor Pro Europa a sesizat C.N.C.D. în legătură cu afirmațiile făcute prin intermediul unui articol de presă de reprezentantul Fundației România – Generația Următoare. În cadrul acestui articol se făcea referire la comportamentul infracțional al persoanelor de etnie romă. Astfel, se arată că la data de 03.02.2011, în ziarul Adevărul, a fost publicat un articol cu privire la inițiativa domnului Prigoană de a schimba terminologiei de rom cu țigan. În cadrul articolului apare și afirmația domnului G. B., reprezentant Fundația România – Generația Următoare, „Așa zisul rege Cioabă trebuie să știe că putem iniția în instanță un proces prin care vom pune la îndoială dreptul de a purta titlul de rege. Ei vor numai drepturi, dar nu și obligații. Ei vor numai să li se dea bani de către stat pe diferite ajutoare sociale dar nu contribuie cu nimic la buget fiind sub 10% angajați și plătitori de impozite. În timp ce comportamentul țiganilor, iresponsabil și infracțional, din Franța, ne pune în pericol grav interesul național de a intra în spațiul Schengen, liderii țiganilor nu se implică deloc în gestionarea taberelor de țigani din această țară”. Prin **hotărârea nr. 454 din 16.11.2011**, Colegiul director a constatat că fapta reprezintă discriminare în conformitate cu prevederile art.2 alin.1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 și sancționează reclamatul cu avertisment.

• • • **Discriminare pe criteriul „Dizabilitate”**

1. Dizabilitate. Acces servicii publice. Refuz scutire impozit. Lipsa certificatului de handicap eliberat în județul unde figurează cu dosar de pensionar.

Petentul, reprezentantul legal al socrului său, a prezentat faptul că cel aflat în întreținerea sa era pensionar cu certificat de încadrare în grad de handicap eliberat de C.E.P.H.A. de pe lângă Consiliul local București, sector 4, iar Casa Județeană de Pensii a refuzat aplicarea legii în sensul scutirii de impozit, pe motivul că certificatul de handicap nu fusese eliberat în localitatea în care persoana în cauză figura cu dosar de pensionare. Petentul a arătat că s-a adresat și altor autorități de la care a primit răspuns că persoana reprezentată are dreptul de a fi scutită de impozit. Reclamatul, prin punctul de vedere transmis, a menționat că soluția pentru rezolvarea solicitării petentului ar fi transferarea dosarului de pensie la municipiul București sau obținerea unui certificat de handicap în județul unde este înregistrat ca pensionar.

În urma corespondenței purtate cu Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, reclamatul a precizat printr-o adresă ulterioară că s-a procedat la calculul

diferen-elor de impozit pe pensie pe care le au de achitat față de petent , iar dosarul de pensie va fi transferat la Casa de Pensii a Municipiului București.

Prin **hotărârea nr. 187 din 18.05.2011**, Colegiul director a constatat că faptele prezentate în petiție reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 3 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, întrucât practica reclamatei de a nu recunoaște un act oficial emis de o autoritate publică din România (Certificatul de încadrare în grad de handicap) este o practică aparent neutră și, chiar dacă nu vizează în mod explicit persoanele cu dizabilități, a dezavantajat petentul, persoană cu dizabilitate. Instituția reclamată a fost sancționată cu avertisment. De asemenea, s-au emis 2 recomandări, una dintre acestea vizând reclamatul, în sensul evitării practicilor care ar putea avea ca efect discriminarea persoanelor cu dizabilități. În ceea ce privește recomandarea emisă către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Colegiul director a considerat necesar ca aceasta să informeze printr-o circulară casele județene de pensii din țară cu privire la obligativitatea scutirii de impozit a persoanelor cu dizabilități, în condițiile legii, indiferent unde s-a eliberat certificatul de încadrare în grad de handicap.

2. Dizabilitate. Atitudine discriminatorie.

G.R.M. a semnalat C.N.C.D. faptul că a fost discriminat de către angajații B.R.D. Groupe Société Générale, Agenția Faberrom, deoarece aceștia au manifestat față de el, persoană cu dizabilități, un comportament nepotrivit, de natură să creeze un cadru intimidant, ostil, degradant la adresa sa. Petentul a precizat că are un cont deschis la banca respectivă și l-a trimis pe asistentul său personal cu actele necesare pentru a ridica o sumă de bani însă angajații băncii l-au lăsat să aștepte aproximativ o oră, deși operațiunea bancară propriu-zisă necesita maxim 10 minute. Petentul a subliniat faptul că, la o dată anterioară, atunci când asistentul său personal a ridicat o altă sumă de bani din contul petentului, angajații băncii au procedat la fel, în sensul că i-au oferit acestuia o sumă de bani într-un barem impus de bancă. Prin **hotărârea nr. 294/25.07.2011** Colegiul director a constatat că aspectele semnalate de petent constituie fapte de discriminare și a dispus sancționarea părții reclamate, Banca Română de Dezvoltare Groupe Société Générale, Agenția Faberrom, cu avertisment (în conformitate cu art. 2 alin.1 și art. 2 alin. 5 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

3. Dizabilitate. Acces locuri publice.

C.N.C.D. s-a autosesizat și a fost sesizat cu privire la situația dnei. L.R, care în data de 11.06.2011, la invitația unei prietene, a ieșit împreună cu soțul său în clubul Heaven din Timișoara. Petenta susține că, la intrare, agentul de pază i-a interzis accesul, pe motiv că era într-un scaun cu rotile, iar clubul era foarte aglomerat. Petenta a precizat că motivul pentru care nu a fost lăsată în club ar fi fost faptul că ar crea disconfort clienților.

56 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Conform declarațiilor managerului de club „Nu suntem instituție publică sau de stat să fim obligați să lucrăm cu astfel de persoane. Clubul nu este amenajat pentru cei cu astfel de deficiențe și ar fi reprezentat un disconfort atât pentru ea cât și pentru persoanele care au venit la noi să se distreze și ar fi văzut-o în scaunul cu rotile. Era foarte aglomerat în momentul când au încercat să intre, culoarele sunt foarte înguste.” Petenta a precizat că, pentru a demonstra că situația nu a fost o întâmplare, s-au reîntors în ziua următoare, fiind însoțiți de reporterii de la Ziarul Timișoara online (www.tion.ro), într-un moment în care nu se aflau foarte mulți clienți în local, unde i s-a spus: „V-am spus și sâmbătă care-i situația. Nu puteți intra așa aici”. Prin **hotărârea nr. 365 din 14.09.2011**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie discriminare, potrivit prevederilor art. 1 alin. 2 lit. f), art. 2 alin.1, art. 10 lit. f) și art. 15 din O.G. nr. 137/20000, republicată și aplică sancțiunea administrativă a amenizii contravenționale în cuantum de 5000 lei.

4. Dizabilitate. Drepturi pecuniare.

Petentul D.D. a susținut că partea reclamată, F. I., în calitate de administrator al S.C. Farma-Lena SRL, a refuzat să-i achite drepturile salariale restante, iar, prin răspunsul pe care i l-a transmis, a solicitat o adeverință medicală suplimentară: a solicitat “Adeverința - medicina muncii pentru persoana dumneavoastră, eliberată de medic specialist, din care să reiasă gradul dumneavoastră de handicap, pe care îl aveți la ochiul stâng (lipsă ochi, lipsă vedere, parțială)”. Pentru încheierea contractului individual de muncă, contract încheiat și înregistrat la ITM Suceava, conform prevederilor legale, petentul a efectuat o vizită medicală la cabinetul de medicină a muncii, în urma căreia s-a constatat faptul că acesta este apt să desfășoare activitățile prevăzute de fișa postului, respectivul aviz medical fiind depus la dosar în momentul angajării, după cum prevede legislația muncii în vigoare. Petentul a subliniat faptul că este ilegal să se condiționeze plata unor drepturi salariale de o adeverință de handicap, iar o astfel de referire reprezintă o discriminare pe criteriul dizabilității. Prin **hotărârea nr. 413 din 18.10.2011**, Colegiul director a decis că faptele sesizate constituie faptă de discriminare (hărțuire) și a sancționat contravențional partea reclamată, respectiv S.C. Farma-Lena SRL cu amendă contravențională în cuantum de 500 lei. (art. 2 alin. 5 din O.G. nr.137/2000, republicată).

5. Dizabilitate. Acces educație.

Petenta L.R. a susținut faptul că, pentru a-și înscrie copilul la grădiniță în anul 2011-2012, a purtat câteva discuții preliminare atât cu directoarea grădiniței precum și cu managerul grădiniței C.V., în cadrul acestora fiind specificată și starea medicală a minorului. Ulterior încheierii contractului prin care se atestă faptul că minorul este acceptat să frecventeze programul grădiniței minorul este și laudat de către educatoare pentru modul în care se prezintă (foarte sociabil, ascultător, a mâncat foarte bine...)

Cu toate acestea, după două săptămâni de la începerea grădiniței, educatoarea a adus la cunoștință petentei că s-a ținut o ședință în care s-a decis exmatricularea copilului, motivul invocat fiind acela că minorul trebuie dus la un centru de copii cu nevoi speciale. Această concluzie rezidă din faptul că pe ultimul diagnostic de la Tg. Mureș, sunt enumerate câteva recomandări: continuarea gimnasticii medicale, stimularea dezvoltării psihice și a vorbirii, atât la domiciliu cât și în centrul pentru copii cu nevoi speciale.

Ulterior consultului de la Tg. Mureș a existat o serie de investigații efectuate în Franța, în urma cărora specialiștii au recomandat minorului sistarea ședințelor de kinetoterapie și oprirea tratamentului în cazul a 3 dintre medicamentele recomandate în România.

Managerul grădiniței, P. V., i-a confirmat petentei decizia de exmatriculare luată sub motivul că este un copil ce necesită o atenție și grijă suplimentară din partea celor responsabili. Managerul a considerat că în acest caz, totuși, s-ar putea ajunge la o concesiune, în sensul că minorul ar putea frecventa programul grădiniței până la orele 12, cu condiția de a aduce un act notarial prin care instituția ar fi exonerată de răspundere față de copil. Tot managerul a explicat faptul că actul notarial este necesar deoarece educatoarea lipsește din timpul programului, fiind și profesor de Științe socio-umane. Pentru un punct de vedere suplimentar a fost contactată telefonic și directoarea grădiniței care a declarat că nu deține informații despre ședința în cauză sau de deciziile luate în cadrul acesteia.

La cererea petentei s-a făcut o nouă evaluare a minorului și medicul a hotărât că minorul poate frecventa orice grădiniță cu program normal, frecventarea unei grădinițe speciale fiind în defavoarea dezvoltării copilului. Față de cele întâmplate, petenta a solicitat grădiniței să îi comunice în scris motivul exmatriculării minorului. Pentru clarificarea aspectelor aceasta a fost invitată la o ședință care a degenerat imediat ce petenta a adresat unele întrebări cu scopul de a afla modalitatea în care s-a hotărât exmatricularea copilului. S-a constatat că asistenta, medicul pediatru și psihologul, prin comportamentul lor și modul în care au transmis informațiile, au hiperbolizat aspectele bolii, panicând tot personalul instituției.

Medicul pediatru a susținut hotărârea deja luată de către consiliul de administrație pe motiv că instituția este privată și că pot face orice, acest aspect fiind susținut și de către directoarea grădiniței. Medicul pediatru a făcut următoarele remarci: “Doamnă noi ne pierdem timpul cu dvs. aici!, dacă nu vă convine plecați!, duceți-vă în altă parte, mai sunt și alte grădinițe!, plecați așa cum au mai plecat și alte mame!” Tot în cadrul aceleiași ședințe, și asistenta medicală a avut o atitudine similară.

Singura persoană care a luat timid atitudine, susținând cauza minorului, a fost educatoarea, care a spus celor de față că minorul nu are nicio problemă de comportament, atitudine, integrare sau de altă natură.

58 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

În final, petenta a fost sunată de către directoarea grădiniței spunându-i că decizia lor este fermă, propunându-i acceptarea copilului până la orele 12 sau, în caz contrar înapoierea banilor. Petenta a refuzat oferta grădiniței și a solicitat foaia de exmatriculare și rezilierea contractului. Astfel, directoarea a înapoiat suma de 515 lei prin martorul petentei, încheind întâlnirea cu : “Vă doresc mult succes în continuare, la grădinița unde mergeți!”

Prin **hotărârea nr. 481/12.12.2011**, Colegiul a hotărât că încălcarea dreptului la educație al minorului petentei constituie discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu dispozițiile art. 11 alin. 1 și 2 din O.G. nr. 137/2000, republicată, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare; Totodată Colegiul director a constatat că s-a încălcat dreptul la demnitate personală, faptele constituind discriminare conform art. 2 alin. 5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și a sancționat partea reclamată - Grădinița cu Program Prolungit “Sfântul Ioan cel Nou” - cu avertisment.

• • • *Discriminare pe criteriul „Vârstă”*

1. Vârstă, înălțime. Cerințe angajare.

M.S, fiind în căutarea unui loc de muncă a descoperit în paginile ziarului *Libertatea*, din data de 12.08.2010, la rubrica „Mica publicitate”, un anunț pentru angajarea unui agent pentru intervenții șef zonă în cadrul societății A.S.G Security. Condițiile pentru aplicarea la acest post în vederea angajării erau legate de îndeplinirea unor caracteristici stricte de înălțime, greutate și vârstă (1,90/100Kg, 45 de ani).

Prin **hotărârea nr. 141 din 13.04.2011**, Colegiul a constatat că aceste condiții reprezintă discriminare în conformitate cu O.G nr. 137/2000, art. 2, alin. 1 și art. 7, alin 2. În consecință, potrivit art. 2, alin. 11 și art. 26 alin. 1 din O.G nr. 137/2000, republicată, Colegiul director a aplicat sancțiunea de avertisment părții reclamate (ASG Security, prin reprezentant domnul B. A. I).

2. Vârstă. Ocupare funcție conducere.

Potentul M.T. solicită Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării să-i comunice dacă condiția de vechime de cel puțin 12 ani impusă pentru postul de manager la Spitalul Municipiului Urziceni, stabilită prin dispoziția primarului, este discriminatorie. Solicitarea acestuia vizau prevederile art. 1 alin. 1 lit. c, Cap. I din Anexa nr. 1 la Dispoziția Primarului Municipiului Urziceni privind aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de manager persoană fizică la Spitalul Municipiului Urziceni.

Pentru susținerea cauzei, petentul arată că accesul la ocuparea funcției de

manager se face de către persoanele fizice care au cel puțin 2 ani vechime în posturi pentru ocuparea cărora sunt necesare absolvirea de studii superioare de lungă durată (în conformitate cu prevederile art. 1 alin. 1 lit. d din Ordinul Ministerului Sănătății nr. 1082/2010 privind aprobarea Regulamentului de organizare și desfășurare a concursului pentru ocuparea funcției de manager persoană fizică din spitalele publice din rețeaua proprie a Ministerului Sănătății).

Prin **hotărârea nr. 215/01.06.2011**, Colegiul a decis că fapta prezentată constituie discriminare (potrivit art. 2 alin. 3 și art. 7, alin. 2 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată) și a sancționat partea reclamată cu avertisment.

• • • **Discriminare pe criteriul „Situatie medicală”**

1. Maternitate. Raporturi de muncă. Desfacerea contractului de muncă.

Petenta C.A.R. s-a plâns cu privire la faptul că, în perioada concediului de creștere a copilului, a primit o notă informativă de la angajator prin care era anunțată că la terminarea concediului, i se va desface și contractul de muncă, aspect confirmat la întoarcerea sa la locul de muncă. Prin **hotărârea cu nr. 20/13.01.2011**, Colegiul a reținut că la baza tratamentului diferențiat aplicat petentei de către angajator a stat starea maternală a acesteia, angajatorul nefăcând dovada, prin documentele prezentate, că măsura de concediere a petentei ar fi fost justificată obiectiv. Astfel, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie discriminare și a dispus sancționarea părții reclamate cu amendă în cuantum de 4000 lei (art. 2, alin. 1 art. 6 din O.G. nr. 137/2000, republicată).

• • • **Discriminare pe criteriul „Gen”**

1. Gen. Demnitate personală. Remarci, descrieri cu caracter discriminatoriu. Încălțări de imagine ce vizează “doamnele și domnișoarele care lucrează în trusturi mass-media” și a “femeii în general”.

Doamna C.A.P. l-a acuzat pe domnul F.T pentru o declarație dată la Inpolitics, acesta aducând prejudicii de imagine persoanelor de sex feminin care lucrează în mass-media. Petenta a catalogat declarațiile domnului F.T, psihiatru de specialitate, ca fiind misogine, discriminatorii și defăimătoare.

În conținutul declarațiilor, reclamatul a susținut că este necesară adoptarea unei legi prin care moderatorii TV și comentarii politici “să fie nevoiți a efectua un examen psihologic înainte de a intra pe sticlă”. Reclamatul consideră că ar fi oportună adoptarea legii, deoarece “de multe ori, aceste persoane prin ceea ce declară și susțin se constată că nu au simțul realității”.

60 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Prin **hotărârea nr. 154 din 18.04.2011**, Colegiul director a constatat că aspectele prezentate în petiție intră sub incidența art. 2 alin. 5 din O.G. nr. 137/2000, republicată și modificată, reprezentând discriminare și, în conformitate cu art. 2 alin. 11 și art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, a sancționat reclamatul cu avertisment.

2. Gen/Categorie socială. Afirmații. Demnitate personală.

Într-un proces de divorț și de încredințare a copilului, partea reclamată, președintele Alianței Antidiscriminare a Tuturor Tăticilor (T.A.T.A.), a intervenit în favoarea fostului soț al petentei, oferind susținere acestuia în procesul de încredințare a copilului. Astfel, reclamatul a adresat o scrisoare angajatorului petentei, prin care a solicitat ca acesta să transmită o adresă instanței de judecată prin care să facă dovada încetării colaborării cu petenta. Reclamatul a amenințat că, în caz contrar, va informa opinia publică română și franceză cu privire la corupția legată de companie și contractele acesteia de colaborare. Mai mult, în scrisoarea adresată angajatorului acesteia, reclamatul a caracterizat-o pe petentă ca având un comportament intolerabil, a menționat că este implicată într-un scandal media și, din această cauză, apreciază că petenta este evident o persoană „bețivă, cu un comportament sexual aberant, pe scurt o curvă etc.”.

Prin **hotărârea cu nr. 325 din 03.08.2011**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate de petentă reprezintă hărțuire în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 5 din O.G. nr. 137/2000, republicată și a sancționat partea reclamată cu amendă contravențională în cuantum de 400 lei.

3. Gen. Acces muncă și educație. Afirmații. Demnitate personală. Egalitate de șanse.

Petentele, Organizația de femei PDL, M.M.F.P.S. și Asociația Ordinul Profesional al Polițiștilor din România, au considerat că declarațiile chestorului I.S. sunt discriminatorii față de femeile care fac parte din categoria profesională a polițiștilor: “Femeia polițist, după ce a născut doi copii, poate sta patru ani sau cinci ani. În tot acest răgaz, posturile lor rămân libere, nimeni nu poate fi repartizat pe postul respectiv”. Astfel, petentele consideră că afirmațiile reclamatului reprezintă o încălcare gravă a drepturilor constituționale la egalitate de șanse, la muncă și la educație, prevăzute de Constituția României și solicită constatarea faptei de discriminare pe criteriul de gen săvârșită de partea reclamată.

Prin **hotărârea nr. 412 din 17.10.2011**, Colegiul director a decis că aspectele sesizate constituie discriminare potrivit O.G. nr. 137/2000, republicată și, ținând cont că faptele au fost comise de o persoană cu o funcție importantă în România, se accentuează gravitatea faptei. În acest sens, Colegiul a dispus sancționarea părții reclamate cu o amendă contravențională în cuantum de 1000 lei (art. 2 alin. 5 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

4. Gen și situație sau responsabilitate familială. Tratament ostil, acte de hărțuire morală. Dreptul la muncă, la condiții de muncă echitabile și satisfăcătoare.

Petenta C.A. susține că, de la momentul întoarcerii din concediul de creștere a copilului, a fost supusă unui tratament ostil din partea șefului ierarhic. Aceasta consideră că a fost supusă unei hărțuiri morale, fiindu-i încălcat dreptul la muncă, la condiții de muncă echitabile și satisfăcătoare. Totodată consideră că aspectele pe care le-a reclamat sunt de natură discriminatorie raportate la criteriul sex și situație familială.

În urma investigațiilor întreprinse în cauză, Colegiul director a decis prin **hotărârea nr. 473 din 23.11.2011** că faptele sesizate reprezintă discriminare directă potrivit art. 2 alin. 1 și art. 6 lit. b) și hărțuire conform art. 2 alin. 5 din **O.G. 137/2000** republicată, luând decizia sancționării societății comerciale reclamate cu amendă contravențională în valoare de 4000 lei pentru faptele prevăzute de art. 2 alin. 1 și art. 6 lit. b), precum și sancționarea celui de-al doilea reclamat P.T., în calitate de director al Direcției Juridice cu amendă contravențională în valoare de 1000 lei pentru faptele prevăzute de art. 2 alin. 5.

• • • **Discriminare pe criteriul „Limbă”**

1. Limbă. Informații publice.

E.C.H.R.H.C.E. a sesizat faptul că Poliția Săvădisla nu a respectat legea administrației publice locale, în ceea ce privește afișarea bilingvă (în limba română și cea maghiară) a denumirii instituției, a informațiilor de interes public, precum și a înscrisurilor de pe automobilele din dotarea instituției. Prin **hotărârea nr. 228/08.06.2011**, Colegiul director a constatat că neafișarea bilingvă a anunțurilor de interes public din cadrul Poliției localității Săvădisla constituie discriminare potrivit art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a sancționat Inspectoratul Județean de Poliție Cluj cu avertisment. Mai mult, Colegiul director a recomandat părților reclamate să remedieze situația.

2. Limbă. Informații publice.

A.M.A.C. a sesizat faptul că unitățile de învățământ public Gimnaziul „Dacia”, Școala Generală Nr. 2 Târgu Mureș, Inspectoratul Școlar Județean Târgu Mureș, Consiliul Local Târgu Mureș și Primăria Târgu Mureș nu au respectat “drepturile lingvistice referitoare la peisajul lingvistic” al instituțiilor aflate în subordinea administrației publice locale.

Această situație se reflectă în faptul că nu există plăcuțe bilingve (în limba română și cea maghiară) care să conțină denumirea școlii, a sălilor de clasă

62 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

și informațiile de interes public de la avizier. Prin **hotărârea nr. 172/04.05.2011**, Colegiul a constatat că faptele sesizate constituie discriminare potrivit art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Totodată, având în vedere cele constatate, Colegiul a hotărât sancționarea părților reclamate cu avertisment și a recomandat să se depună diligențe în vederea aplicării transcrierii bilingve a plăcuțelor pe frontispiciul instituțiilor

3. Limbă. Informații publice.

Petenta, “Asociația Noi Români” consideră că partea reclamată, Muzeul Secuiesc al Ciucului, a organizat în mod discriminatoriu evenimentul „Noaptea Muzeelor” din data de 25 iunie 2011, cu încălcarea dreptului la informații de interes public al persoanelor aparținând majorității, numeric inferioare în județul Harghita și a celorlalte persoane aparținând minorităților naționale, alta decât cea maghiară.

Așa cum reiese din fotografiile depuse la dosar, informarea cu privire la acest eveniment public s-a realizat exclusiv în limba maghiară. Afișajul public s-a realizat în locuri de publicitate din municipiul Miercurea Ciuc și la intrarea principală în sediul Muzeului Secuiesc al Ciucului. Afișele postate au conținut informații doar în limba maghiară.

Petenta solicită constatarea unei discriminări în masă având în vedere faptul că partea reclamată se află în stare de recidivă, amintind faptul că și ediția din anul 2010 a aceluiași eveniment a fost organizat în condiții similare.

Organizarea discriminatorie a evenimentului se face la mai puțin de 5 luni de la data la care C.N.C.D. a constatat prin hotărârea nr. 13 din 12.01.2011 că ediția din anul 2010 a avut un caracter discriminatoriu și, ca atare, a recomandat Muzeului Secuiesc al Ciucului să respecte principiul egalității de tratament, deoarece reiese cu certitudine reaua credință a conducerii instituției reclamate care, în cunoștință de cauză, ignoră legislația și principiile nondiscriminării și egalității, precum și hotărârea C.N.C.D. - ului și, persistă în conduita sa discriminatorie.

Prin **hotărârea nr. 05/11.01.2012**, Colegiul a hotărât că faptele prezentate în petiție constituie discriminare conform art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, republicată, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, și a recomandat părții reclamate ca afișajul pentru diferitele evenimente să fie bilingv, pe un singur afiș.

• • • *Discriminare pe criteriul „Orientare sexuală”*

1. Orientare sexuală. Demnitate personală.

Petenta, Asociația *Accept*, susține că Papa cu ocazia vizitei sale în Spania din noiembrie 2010, a criticat legislația din această țară care permite căsătoriile

între persoane de același sex. Ca formă de protest față de aceste critici un grup de homosexuali s-a sărutat în fața catedralei Sagrada Familia din Barcelona în timp ce Papa oficia un serviciu religios. Ca reacție la această demonstrație, domnul D.N. a postat pe blogul său următoarele: „*E impardonabil să dai voie unor dereglați să tulbure botezul celui mai frumos monument european (...) trebuia botezat de poliția spaniolă cu bastoane peste fund.*” Petenta solicită să se constate săvârșirea unei fapte de discriminare pe criteriul orientării sexuale și sancționarea contravențională a reclamatului pentru discriminare directă pe criteriul mai sus invocat, deoarece a fost creat un cadru intimidant, ostil, degradant și ofensiv și a fost adusă o atingere a demnității persoanelor de orientare homosexuală din România. Prin **hotărârea nr. 285 din 25.07.2011**, Colegiul director a decis că aspectele sesizate cu privire la afirmațiile reclamatului intră sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000, republicată. Colegiul a dispus sancționarea părții reclamate D.N. cu avertisment (art.2 alin. 5 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată).

• • • **Discriminare pe criteriul „Religie”**

1. Religie. Neretrocedarea bunurilor aparținând Comunității Evreiești.

Colegiul director al C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la **Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România** care arăta următoarele: „*La Iași, 18 solicitări de terenuri ale comunității evreiești au rămas nesoluționate, inclusiv cea referitoare la un teren de 51 de hectare, pe care prefectul l-a împărțit și l-a distribuit altor persoane. În acest caz, comisia județeană pentru retrocedări a decis să acorde alte terenuri drept compensație pentru cel vândut, dar decizia a fost atacată în instanță de către Agenția Națională a Domeniilor Publice. Comunitatea evreiască a câștigat procesul, însă până acum a primit doar un lot de aproximativ 6 hectare. Discuțiile cu Agenția Națională a Domeniilor Statului în vederea identificării unor suprafețe de teren care să le compenseze pe cele vândute, au continuat.*”

În urma investigațiilor întreprinse pentru soluționarea cauzei, Colegiul director a putut constata că, în ceea ce privește cererea Parohiei Greco-Catolice din comuna Valcău de Sus, județul Sălaj, nu există o decizie a instanței de judecată investită cu formulă executorie însă, în cazul comunei Valcău de Jos, jud. Sălaj, a fost emisă o decizie a instanței de judecată, investită cu formulă executorie prin încheierea Judecătoriei Șimleul Silvaniei.

Astfel, Colegiul director constată că în cauză se invocă o diferențiere care atinge dreptul la proprietate pe criteriul apartenenței religioase fără o justificare obiectivă și a decis prin **hotărârea nr. 69/23.02.2011** că refuzul de a finaliza protocolul de predare-primire a terenului solicitat de Comunitatea

64 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Evreiască reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, coroborat cu art. 10 lit. h a **O.G. nr. 137/2000** republicată, în speță fiind aplicată sancțiunea avertismentului contravențional pentru Agenția Domeniilor Statului.

2. Religie. Neacordarea autorizației de construcție pentru Biserica Unită cu Roma.

Colegiul director al C.N.C.D. s-a autosesizat în data de 28.01.2010 cu privire la **Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România** care arăta următoarele: „*Biserica Greco-Catolică a continuat să se plângă că autoritățile locale s-au opus acordării unei autorizații pentru construcția unei noi biserici în localitatea Săpânța (județul Maramureș), unde comunitatea din localitate a cumpărat un teren în 2003.*”

În urma analizării documentelor depuse la dosar pentru soluționarea obiectului autosesizării, Colegiul director a considerat că lipsa de răspuns motivat pe o perioadă îndelungată la cererea de aprobare a Planul Urbanistic reprezintă o practică aparent neutră care dezavantajează nejustificat persoanele aparținând cultului greco-catolic. Această practică, cum arată și instanțele de judecată, nu este justificată obiectiv de un scop legitim. Nerenunțarea de către Biserica Unită cu Roma la drepturi patrimoniale nu reprezintă o justificare obiectivă. De asemenea, Colegiul director a considerat că această faptă reprezintă totodată și un comportament pasiv care, prin efectele pe care le generează, defavorizează nejustificat comunitatea greco-catolică din localitatea Săpânța.

Prin urmare, Colegiul director a decis prin **hotărârea nr. 73 din 02.03.2011** că lipsa răspunsului motivat pe o perioadă îndelungată la cererea de aprobare a Planul Urbanistic de Detaliu reprezintă discriminare indirectă conform art. 2 alin. 3, totodată și o faptă contravențională conform art. 2 alin. 4 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată. De asemenea, s-a emis o recomandare pentru autoritățile locale, în speță primarului comunei Săpânța și Consiliului local Săpânța pentru a depune toate diligențele necesare pentru soluționarea solicitării Bisericii Unite cu Roma conform prevederilor legale în domeniu.

3. Religie. Refuzul Consiliului local al comunei Bălușeni, jud. Botoșani de a autoriza construirea unei biserici penticostale în localitatea Draxini.

Cultul Creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România a adus în atenția C.N.C.D. faptul că în localitatea Draxini, jud. Botoșani, Consiliului local al comunei Bălușeni, jud. Botoșani s-a opus eliberării autorizației de construire a unei biserici penticostale. Petentul a precizat că i-au fost solicitate avize de către partea reclamată, nefiind nevoie de acestea, fapt ce constituie un abuz și o faptă de discriminare pe criteriul religiei. Partea reclamată a afirmat faptul că, în cazul semnalat, a solicitat doar îndeplinirea de către petent a condițiilor legale necesare în vederea emiterii autorizației de construire. Prin **hotărârea nr. 131/06.04.2011**, Colegiul director a reținut faptul că, în speță, s-au întrunit elementele constitutive

ale faptei de discriminare potrivit art. 2 (1), art. 2 (5), art. 10 lit. h din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment.

4. Religie. Nerespectarea dreptului de proprietate, atitudine ostilă față de Biserica Română Unită cu Roma.

Petenta, reprezentanta cultului greco-catolic, a prezentat, în cadrul unei petiții, situația anumitor parohii aparținând acestui cult referitor la nerespectarea dreptului de proprietate.

În urma analizei actelor existente la dosar precum și a celor depuse ulterior atât de către petentă, s-a constatat că unele situații care fac obiectul petiției au fost soluționate și, dintre prin **hotărârea nr. 152/18.04.2011**, Colegiul director a decis că nesoluționarea cererii de retrocedare a unei suprafețe de teren reprezintă discriminare conform art. 2.1. și 2.4. a **O.G. nr. 137/2000**. Astfel, primarul localității Săuca, în calitate de reprezentant legal al localității, a fost sancționat cu avertisment.

5. Religie. Neacordarea dreptului de proprietate pentru Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică).

Colegiul director al C.N.C.D. s-a autosesizat cu privire la **Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România** în care se arătau următoarele: *„Printre zonele în care autoritățile locale nu au retrocedat terenurile ce au aparținut Bisericii Greco-Catolice se numără: Chiheru de Jos, județul Maramureș [Mureș]; Rozavlea, județul Maramureș; Săpânța, județul Maramureș; Ungheni, județul Maramureș [Mureș]; Valcău de Sus și Valcău de Jos, județul Sălaj; Rozavlea, județul Maramureș; Haieu, județul Bihor; Moisei, județul Maramureș; Tășnad, județul Satu-Mare; Nădar, județul Bihor; Săliște de Sus, județul Maramureș; Borșa, județul Maramureș.”* *„Printre zonele în care autoritățile locale nu au retrocedat terenurile ce au aparținut Bisericii Greco-Catolice se numără: Chiheru de Jos, județul Maramureș [Mureș]; Rozavlea, județul Maramureș; Săpânța, județul Maramureș; Ungheni, județul Maramureș [Mureș]; Valcău de Sus și Valcău de Jos, județul Sălaj; Rozavlea, județul Maramureș; Haieu, județul Bihor; Moisei, județul Maramureș; Tășnad, județul Satu-Mare; Nădar, județul Bihor; Săliște de Sus, județul Maramureș; Borșa, județul Maramureș.”*

În urma investigațiilor întreprinse pentru soluționarea cauzei, Colegiul director a putut constata că, în ceea ce privește cererea Parohiei Greco-Catolice din comuna Valcău de Sus, județul Sălaj, nu există o decizie a instanței de judecată investită cu formulă executorie, însă în cazul comunei Valcău de Jos, jud. Sălaj, a fost emisă o decizie a instanței de judecată, investită cu formulă executorie prin încheierea Judecătoriei Șimleul Silvaniei.

Astfel, Colegiul director a decis prin **hotărârea nr. 341/05.09.2011** că tergiversarea retrocedării bunurilor imobile către Biserica Unită cu Roma, solicitate

66 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

de Parohia Greco-Catolică Valcău de Jos reprezintă discriminare conform art. 2, alin. 1 coroborat cu art. 2 alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată, dispunându-se sancționarea primarului comunei Valcău de Jos, jud. Sălaj, în calitate de reprezentant legal al primăriei, precum și a Consiliului local al comunei Valcău de Jos cu avertisment.

• • • *Discriminare pe criteriul „Boală cronică necontagioasă”*

1. Boală cronică. Anunț pentru admiterea în profesia de avocat care descurajează persoanele care suferă de boli cronice. Domeniul: egalitate în activitatea economică și în materie de angajare și profesie.

Autosesizarea arată că reclamatul a publicat un anunț privind admiterea în profesia de avocat, anunț ce descurajează persoanele care suferă de boli cronice (solicitând o adeverință „din care să rezulte că nu suferiți de boli cronice”). Reclamatul, Baroul organizator al concursului, susține prin punctul de vedere emis, faptul că anunțul nu face nicio mențiune discriminatorie, certificatul de sănătate fiind solicitat la orice angajare. Având în vedere obiectul dosarului, Colegiul director a considerat utilă aflarea poziției cu privire la speța aflată spre soluționare și a Colegiului Medicilor din România, reprezentanții acestora subliniind următoarele: „Anunțul respectiv, așa cum este prezentat, constituie faptă de discriminare. Se poate cere un certificat constatator al stării de sănătate prin care să se precizeze dacă există eventuale boli cronice și dacă aceste boli împiedică exercitarea profesiei; respectivul certificat va fi eliberat de către medicul specialist în medicina muncii.”

Colegiul director constată prin **hotărârea nr. 472 din 23.11.2011** că anunțul care formează obiectul autosesizării poate descuraja persoanele care suferă de boli cronice, fiind atinse drepturile din domeniul egalității în activitatea economică și în materie de angajare și profesie, justificarea invocată de către reclamat fiind aceea că la orice angajare se solicită un act medical din care reiese că angajatul este apt. Colegiul director constată însă că anunțul, astfel cum a fost formulat, nu solicită un act din care reiese aptitudinea medicală sau starea de sănătate a candidaților, ci un act din care reiese că cel care candidează nu suferă de boli cronice. În mod implicit, cei care ar dori să candideze renunță, întrucât nu corespund criteriilor stabilite. Chiar dacă scopul a fost legitim, metoda aleasă nu a fost cea adecvată, prin urmare solicitarea unei adeverințe medicale din care să rezulte că acel candidat nu suferă de boli cronice nu este justificată obiectiv.

Astfel, anunțul reclamatului reprezintă discriminare directă conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 5 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată, întrucât creează o deosebire pe bază de boală cronică având drept efect restrângerea exercitării unei profesii. Cu privire la aplicarea unei sancțiuni, Colegiul director consideră că nu este necesară aplicarea unei astfel de sancțiuni, constatând că, deși putea exista o

descurajare a persoanelor care suferă de boli cronice, nu s-a produs o discriminare efectivă, neexistând nicio persoană respinsă din cauza bolii cronice. Astfel, în cazul supus analizei Colegiului director, s-a emis o recomandare Baroului Prahova pentru a evita în viitor formularea unor anunțuri care pot descuraja persoanele care candidează la admiterea în profesia de avocat.

• • • *Alte criterii*

1. Criteriul socio-profesional. Încadrare greșită în anul 2005, refuzul emiterii deciziei de reîncadrare după examen în anul 2010. Domeniul: egalitate în activitatea economică și în materie de angajare și profesie.

Petentele sesizează C.N.C.D. cu privire la faptul că nu au fost promovate în funcția de inspector asistent, deși au fost declarate admise la examenul susținut. Motivul invocat a fost că au deținut calitatea de casier trezorer. Totuși, alte persoane angajate din cadrul Direcției Generale a Finanțelor Publice județene, care nu au avut calitatea de casier trezorer — admise la examen — au fost promovate. Direcția Generală a Finanțelor Publice județene a invocat și o reangajare greșită care s-a produs în anul 2005.

Pe parcursul procedurii de soluționare a sesizării, Colegiul director a ridicat din oficiu excepția de necompetență materială cu privire la primul capăt de cerere (respectiv încadrare greșită pe post în anul 2005) și s-a pronunțat odată cu deliberarea dosarului, admitând excepția, întrucât acest capăt de cerere privește o problemă de interpretare și aplicare a legii, atribut exclusiv al instanțelor de judecată. De asemenea, Colegiul director a admis și excepția lipsei calității procesuale pasive a Direcției Generale a Finanțelor Publice județene, a Agenției Naționale de Administrare Fiscală, a Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, întrucât așa cum au arătat și aceste instituții, s-a constatat că responsabilitatea îi revine în mod exclusiv ordonatorului principal de credite, în speță Ministerului Finanțelor Publice.

Pe baza documentelor aflate la dosar, Colegiul director a constatat existența unei diferențieri.

Justificarea invocată de Ministerul Finanțelor Publice, exprimată prin mai multe adrese trimise către părți, este nevoia de a avea casieri trezoreri. Colegiul director a considerat că această nevoie nu poate reprezenta un impediment pentru promovarea persoanelor care au susținut un examen. În situația în care au existat posturi disponibile și au existat persoane care au corespuns posturilor și au absolvit examenul, toate persoanele trebuiau să fie promovate. Prin **hotărârea nr. 259 din 29.06.2011**, Colegiul director a analizat dacă neîncadrarea petentelor de către Ministerul Finanțelor Publice î reprezintă sau nu discriminare și a decis că netransformarea posturilor reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, coroborat

68 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

cu art. 6 lit. d al **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Totodată, Colegiul director a sancționat reclamatul cu avertisment.

2. Criteriul socio-profesional (specialitate în domeniul medical). Prevederile discriminatorii ale O.M.S. 232/2011. Domeniul: Dreptul la egalitate în activitatea economică, în materie de angajare și profesie.

Petenții, B.T.I., S.B.A., E.T., având calitatea de medici specialiști în chirurgie generală și în obstetrică ginecologie, au reclamat faptul că, fiind angajați ai Spitalului Orășenesc din orașul Buftea, județul Ilfov, în urma transformării spitalului din localitate în cămin pentru persoane vârstnice, acestora li s-a respins cererea de redistribuire, întrucât la art. 11 alin. 1 din **Ordinul Ministrului Sănătății**, se prevedeau următoarele: „*Posturile vacante de medici din unitățile sanitare clinice din centrele universitare Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, București, Târgu-Mureș, Craiova, Oradea, Sibiu, Arad, Brașov, Constanța și Galați nu pot fi ocupate ca urmare a redistribuirii, cu excepția posturilor de medici în specialitatea medicină de urgență, radiologie și imagistică medicală și anestezie și terapie intensivă. În București existau 44 de posturi vacante pentru specialitatea chirurgie generală și 20,5 posturi pentru specialitatea obstetrică-ginecologie. Petenții au considerat ca fiind discriminatorii prevederile art. 11 alin. 3 ale aceluiași **Ordin**: „*Pot fi redistribuiți în unități sanitare clinice, numai medicii care au fost încadrați într-o unitate sanitară clinică propusă spre reorganizare în cămin pentru persoane vârstnice.*”*

Ministerul Sănătății, în calitate de reclamat, a precizat prin punctul de vedere oferit, faptul că, deși petenții nu pot beneficia de redistribuire într-un spital clinic, pot ocupa un post în urma susținerii unui concurs/examen.

Având în vedere actele la dosar și prevederile legale incidente în cauză, Colegiul director a decis prin **hotărârea nr. 352/05.10.2011**, că limitarea prevăzută de **O.M.S nr. 232/2011** prin art. 11 alin. 1 reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 6 lit. a din **O.G. nr. 137/2000**, republicată (și a dispus sancționarea Ministerului Sănătății cu amendă contravențională în valoare de 1000 lei . De asemenea, Colegiul director a constatat că limitarea prevăzută de **O.M.S nr. 232/2011** prin art. 11 alin. 3 reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 6 lit. a din **O.G. nr. 137/2000**, republicată și în acest sens, a sancționat Ministerul Sănătății cu amendă contravențională în valoare de 1000 lei.

3. Criteriul socio-profesional (lider sindical). Interdicția accesului în incinta întreprinderii, neangajare pe postul deținut anterior, neacordarea sporului de vechime, neacordarea sporului pentru condiții grele, neacordarea concediului de odihnă pentru anul 2010 în cursul anului respectiv. Domeniul: hărțuire, egalitate în activitatea economică și în materie de angajare și profesie.

Petentul I.M. având calitatea de lider sindical, a reclamat faptul că i s-a interzis accesul în incinta întreprinderii în care lucrează, nu a fost reangajat pe

postul deținut anterior, deși instanța judecătorească a emis 2 decizii în acest sens (în 2009 și 2010), nu i s-a acordat sporul de vechime și sporul pentru condiții grele, nici concediul pentru anul 2010 în cursul anului respectiv.

Prin **hotărârea nr. 351/08.09.2011**, Colegiul director a decis următoarele: interdicția de a permite accesul petentului în incinta societății reclamate nu a fost suficient probată conform art. 20 alin. 6 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată; refuzul reangajării petentului în funcția deținută anterior nu intră sub incidența **O.G. nr. 137/2000**, republicată, sub aspectul executării sentințelor judecătorești, iar în ceea ce privește incidența **O.G. nr. 137/2000**, republicată, faptele nu reprezintă discriminare, sub raportul tratamentului diferențiat în comparație cu alte persoane. Totuși, neplata sporului de vechime reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, coroborat cu art. 6 lit. c, dispunându-se pentru acest capăt de cerere sancționarea societății comerciale reclamate cu amenda contravențională în valoare de 1000 lei, în conformitate cu art. 26 alin. 1 și 2 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Neplata sporului pentru condiții grele nu reprezintă discriminare, conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, situațiile nefiind comparabile și existând o justificare obiectivă. Neacordarea concediului de odihnă reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, coroborat cu art. 6 lit. g. Pentru acest ultim capăt de cerere, societatea comercială a fost sancționată cu amendă contravențională în valoare de 1000 lei, în conformitate cu art. 26 alin. 1 și 2 din **O.G. nr. 137/2000**, republicată.

4. Rudenie. Dreptul la egalitate în activitatea economică, în materie de angajare și profesie.

Petenta E.M., numită executor judecătoresc în urma susținerii examenului de admitere în profesie, consideră discriminatorii prevederile **Statutului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești**, care exceptează rudele și afinii de gradul I de la plata sumei de 5000 de Euro la primirea în profesie. Camera Executorilor Judecătorești de pe lângă Curtea de Apel Pitești susține prin punctul de vedere exprimat că prevederea din statut nu este discriminatorie, întrucât există taxe similare și la alte profesii, iar această condiție a fost acceptată de petentă la înscrierea la examen, aducând drept argument inclusiv veniturile petentei, în virtutea cărora achitarea acestei taxe nu ar fi fost o problemă. De asemenea, reclamatul a precizat că scutirea rudelor și afinilor este un drept prevăzut de statut, cum este și dreptul la onorariu sau concediu. Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești a făcut precizarea că prevederea criticată a fost eliminată din statut.

Prin **hotărârea nr. 401/11.10.2011**, Colegiul director a decis că prevederile **Statutului Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești** care exceptează rudele și afinii gradul I de la plata sumei de 5000 de Euro la primirea în profesie reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 5 din **O.G. nr. 137/2000**, fiind emis un avertisment contravențional pentru părțile reclamate în cauză.

5. Nerecunoașterea diplomei. Domeniul: egalitate în activitatea economică și în materie de angajare și profesie. Criteriul: universitatea absolvită.

Petentul C.I.C., absolvent al Universității Spiru Haret din București, Facultatea de Educație Fizică și Sport, arată că deși are o diplomă de studii valabilă nu i s-a permis participarea la examenul de definitivat, în urma **Ordinului ministrului educației nr. 1133/16.08.2010** (în fapt **Adresa nr. 16/1133/DGJC/16.08.2010**). Reclamatul indică prin punctul de vedere oferit faptul că adresa în discuție a avut ca scop clarificarea condițiilor în care o persoană poate participa la examenul de acordare a definitivării. Adresa nu reprezintă un act administrativ, ci o corespondență administrativă, care nu produce efecte juridice. Conform afirmațiilor reclamatului, petentul nu a îndeplinit condițiile de participare la examenul de definitivat.

Colegiul director a constatat că petentul nu a putut participa la examenul de definitivat pentru că, fiind absolvent al Facultății de Educație Fizică și Sport din cadrul Universității Spiru Haret din București, reclamatul a considerat că diploma nu este valabilă.

Prin urmare, prin **hotărârea nr. 459/22.11.2011** Colegiul director a decis că prin emiterea **adresei nr. 1133/16.08.2010** reclamatul a îngrădit dreptul petentului de a participa la examenul de definitivat, fapt care a avut ca efect restrângerea exercitării dreptului de angajare al petentului, absolvent al Universității Spiru Haret din București, Facultatea de Educație Fizică și Sport, pe baza specializării obținute, deși se afla în posesia unei diplome de studii valabile. Astfel, faptele prezentate reprezintă discriminare directă conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 6 lit. g a **O.G. nr. 137/2000**, republicată, fiind emis un avertisment contravențional, conform art. 7 coroborat cu art. 13 alin.1 a **O.G. nr. 2/2011**.

Capitolul 6

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă

În decursul anului 2011, C.N.C.D. a urmărit articolele care fac referire la domeniul de activitate al Consiliului, monitorizând 17 publicații naționale: Adevărul, Cotidianul, Cronica Română, Curentul, Curierul Național, Dilema Veche, Evenimentul Zilei, Gazeta Sporturilor, Gândul, HotNews, Jurnalul Național, Libertatea, Mediafax, ProSport, Revista 22, România Liberă, Ziare.com.

În perioada ianuarie-decembrie 2011 au fost centralizate 140 de articole în presa scrisă centrală care au făcut referire directă la activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, spre deosebire de anul 2010, în care au fost regăsite 94 de articole, în același interval de timp. În cadrul articolelor care au făcut trimitere la C.N.C.D. au existat 35 de mențiuni cu privire la președintele instituției.

Presa scrisă a rezervat un spațiu generos pentru a relata evoluția cazurilor în care au fost implicați președintele Traian Băsescu, patronul echipei Steaua București, George Becali și primarul din Baia Mare, Cătălin Cherecheș.

➔ Activitatea de sancționare a Consiliului a fost îndeaproape urmărită în cazul sesizărilor depuse de senatorul PSD Lia Olguța Vasilescu și Fundația pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS), pentru sancționarea lui Traian Băsescu ca urmare a “afirmațiilor discriminatorii” făcute atunci când s-a referit la persoane cu dizabilități, în contextul în care vorbea despre monarhie într-o emisiune televizată. Traian Băsescu a fost sancționat cu avertisment de către C.N.C.D. pentru remarcile acestuia vizavi de persoanele cu dizabilități, dar și cu privire la persoanele de etnie romă din România care cerșesc la Helsinki.

➔ Gigi Becali a intrat în vizorul presei prin afirmațiile sale la adresa femeilor din cadrul unei emisiuni TV : “Dacă bărbatul înșeală, femeia nu are voie să divorțeze. Dumnezeu a spus că bărbatul e bărbat și femeia curvă”, fiind sancționat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu 2000 de lei pentru declarații jignitoare la adresa femeilor. Becali a fost din nou sancționat de C.N.C.D. pentru denigrarea persoanelor cu dizabilități, după ce a folosit termenul “handicapat” cu scopul de a aduce o serie de injurii la adresa unui jurnalist.

➔ Presa scrisă a dezbătut autosesizarea C.N.C.D. în cazul zidului construit

72 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

de Primăria Baia Mare care desparte locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea și strada principală, destinată circulației autovehiculelor. Pentru fapta contravențională constatată s-a aplicat părții reclamate amenda contravențională de 6000 lei. Totodată, Colegiul director a recomandat demolarea zidului despărțitor și luarea unor măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de locuire a romilor”. De asemenea, C.N.C.D. a amendat cu 8000 lei Primăria Cluj Napoca pentru mutarea unor romi în zona gropii de gunoi din Pata Rât.

► Ca urmare a propunerii legislative din 2010 de schimbare a denumirii de “rom” în “țigan”, media a acordat atenție sporită și în acest an acestei inițiative, după ce Comisiile pentru drepturile omului și egalitate de șanse din Senat au avizat favorabil propunerea legislativă inițiată de către deputatul PDL, Silviu Prigoană. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării nu a susținut propunerea deputatului și a comunicat Guvernului că, în luna aprilie, a decis prin Hotărârea Colegiului director că înlocuirea termenului “rom” cu cel de “țigan” nu este justificată în mod obiectiv și rezonabil de un scop legitim.

► Totodată, intens mediatizată a fost și plângerea Agenției de Dezvoltare Comunitară “Împreună”, Asociației Romilor “Egalitate de Șanse” Tulcea și Asociației ACCEPT către C.N.C.D., împotriva Academiei Române și Institutului de Lingvistică Iorgu Iordan - Al. Rosetti”. Reprezentanții comunității rome au solicitat modificarea definiției substantivului “țigan” din Dicționarul Explicativ al Limbii Române, C.N.C.D. recomandând celor două instituții să precizeze că definiția are un sens peiorativ.

► De asemenea, instituția și-a făcut cunoscut punctul de vedere cu privire la solicitarea Centrului pentru Monitorizarea și Combaterea Antisemitismului către Academia Română de a modifica oficial definiția în dicționar a cuvântului “jidani”, termen insultător la adresa evreilor.

► Un alt caz mediatizat a fost cel în care C.N.C.D. a amendat clubul de fotbal CFR Cluj cu suma de 1.000 de lei pentru că nu a permis accesul pe stadion la partida CFR-Dinamo unor suporteri dinamoviști, care nu aveau buletine de București sau Ilfov.

► Presa scrisă a dezbătut, totodată, autosesizarea C.N.C.D. în cazul tinerei imobilizate într-un scaun cu rotile, care nu a fost lăsată să intre în Clubul Heaven Studio din Timișoara pe motiv că ar crea disconfort clienților aflați în local. Reprezentanții Heaven Studio au fost sancționați cu o amendă în valoare de 5.000 de lei.

► Acțiunile activistului maghiar, Csibi Barna, au reprezentat obiectul apariției în presă, după ce acesta spânzurase o păpușă cu chipul lui Avram Iancu în spațiul public. Ulterior, Csibi Barna a depus la C.N.C.D. o petiție împotriva detașării sale la Abrud.

► C.N.C.D. l-a amendat cu 600 de lei pe redactorul-șef al ziarului “Ștefan cel Mare”, pentru un articol distribuit în trenul de pe ruta București - Târgu Mureș, în care se foloseau expresii ofensatoare la adresa lui Laszlo Tokes (“acest nenorocit de bozgor, Laszlo Tokes”, un “nătâng și trădător”, pentru care “nu se găsește în țara

asta cineva să-i tragă un glonte în cap”).

➔ Reprezentanți ai societății civile, administrației centrale, mass-media, clasei politice și ai audio-vizualului românesc, precum și ai Federației Române de Fotbal au fost prezenți la meciul de fotbal amical organizat cu ocazia Zilei Internaționale pentru eliminarea discriminării rasiale. Evenimentul “United against racism!”, organizat de Centrul de politici pentru romi și minorități, MAE, Federația Română de Fotbal, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Ambasada Olandei la București face parte din campania de conștientizare REACT care își propune să crească nivelul de informare cu privire la problemele sociale întâmpinate de romi și schimbarea atitudinilor negative față de aceștia.

➔ În atenția presei scrise s-a aflat și decizia CEDO prin care s-a hotărât că simbolurile religioase sunt permise în școli, iar prezența crucifixului în școlile de stat nu contravine dreptului la educație, ocazie cu care s-a reamintit cauza intentată pe această temă de profesorul român Emil Moise. La solicitarea acestuia, C.N.C.D. a decis încă din 2006 că prezența nereglementată a icoanelor și simbolurilor religioase în școlile de stat constituie o discriminare față de persoanele atee sau de altă religie. Totuși, doi ani mai târziu, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că prezența simbolurilor religioase în școli este legală, iar Moise s-a adresat Curții de la Strasbourg.

➔ În luna februarie, a fost readus în atenția publicului cazul în care Victor Tatoi, soțul Monicăi Tatoi, a dat în judecată, în anul 2005, Ministerul Educației și Cercetării, pentru că fiul său, Victor Tatoi jr, pe atunci elev în clasa a V-a la American International School of Bucharest, nu primea alocația de stat pentru copii. Ca urmare a sesizării din septembrie 2005, C.N.C.D. a cerut MEC să modifice Legea nr. 61/1993, astfel încât prevederile legale să nu mai fie discriminatorii și să fie corelate cu tratatele la care România este parte.

➔ Ziarele au relatat comunicatul de presă prin care Centrul de Resurse Juridice (CRJ) și Romani Criss și-au manifestat îngrijorarea cu privire la modul în care C.N.C.D. soluționează dosarele în care sunt implicați înalți demnitari ai statului român.

➔ Un subiect aflat în atenția cotidianelor a vizat sesizarea vicepreședintelui Partidului Conservator Bogdan Diaconu, prin care a cerut cercetarea condițiilor și motivelor pentru care unii elevi au participat la examenul de Bacalaureat în săli supravegheate video, în timp ce alți elevi și-au dat examenele în săli fără aceste camere.

➔ Presa a relatat cazul unei bucureștence care și-a reclamat șeful la CEDO, ca urmare a hărțuirii la locul de muncă. Salariata a primit aviz favorabil pentru discriminare și victimizare, în urma petiției adresate Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

➔ În atenția presei s-a aflat și solicitarea Consiliului Național al Rectorilor către C.N.C.D., în care se acuza Legea Educației Naționale de discriminare. Printre “problemele” sesizate de Consiliul Rectorilor, condus de senatorul PSD

74 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Ecaterina Andronescu, se numără “situațiile discriminatorii” ale legii care prevede incompatibilitatea rector-parlamentar și pensionarea profesorilor care conduc doctorate la 65 de ani.

➔ Un alt subiect relatat de presă este cel legat de scrisoarea trimisă de președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, Csaba Asztalos, președintelui UEFA, Michel Platini, cu privire la declarațiile discriminatorii (“gunoi” și “tuciuriu”) făcute de patronul ȚSKA Sofia, Dimitar Borisov, la adresa a doi jucători ai echipei Steaua.

➔ De asemenea, a fost mediatizat cazul în care omul de televiziune Dan Negru a fost sancționat cu avertisment de către C.N.C.D. pentru declarațiile de pe blogul lui, în legătură cu protestul unui grup de homosexuali împotriva vizitei Papei în Spania, pe care i-a numit “dereglați”.

➔ Democrat - liberalele Mihaela Popa (senator) și Cristina Dobre (deputat) au cerut Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării să se autosesizeze în cazul deputatului Vasile Bleotu (PSD), pentru jignirile aduse kolegei sale Eugenia Barna (UNPR), în timpul dezbaterilor asupra bugetului.

➔ Totodată, presa a dezbătut autosesizarea C.N.C.D. în cazul hocheistului român umilit în vestiar de coechipierii de etnie maghiară din lotul național “Under16”.

➔ Cazul fostului tenisman Ilie Năstase a rămas în atenția presei și în anul 2011. Acesta a fost amendat în decembrie 2010 cu suma de 600 de lei pentru declarații discriminatorii la adresa comunității romă. El a declarat, în luna octombrie, că Nicolas Sarkozy are dreptate în privința țiganilor și, dacă ar fi fost președinte, i-ar fi trimis pe toți în Harghita.

➔ Sondajul de opinie “Fenomenul discriminării în România”, lansat în luna decembrie și realizat la solicitarea C.N.C.D., surprinde atitudinile și opiniile românilor cu privire la cele mai importante aspecte legate de fenomenul discriminării. Articolele au prezentat principalele concluzii ale studiului, conform cărora românii au o atitudine intolerantă față de romi.

➔ De asemenea, există o serie de cazuri care au atras atenția presei precum cel în care deputatul Sulfina Barbu a depus plângere la C.N.C.D. împotriva șefului IPJ Vâlcea, condamnând declarațiile discriminatorii făcute de acesta la adresa femeilor, sesizarea Alianței Antidiscriminare a Tuturor Tăticilor (T.A.T.A) asupra faptului că în abecedarele aprobate de Ministerul Educației cuvântul „tată” apare mult mai rar decât cuvântul „mamă” sau cel al Spitalului “Marie Curie” reclamat la C.N.C.D. de organizația Romani CRISS și Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice (ECPI) pentru că separă copiii romi de restul copiilor în saloane.

Capitolul 7

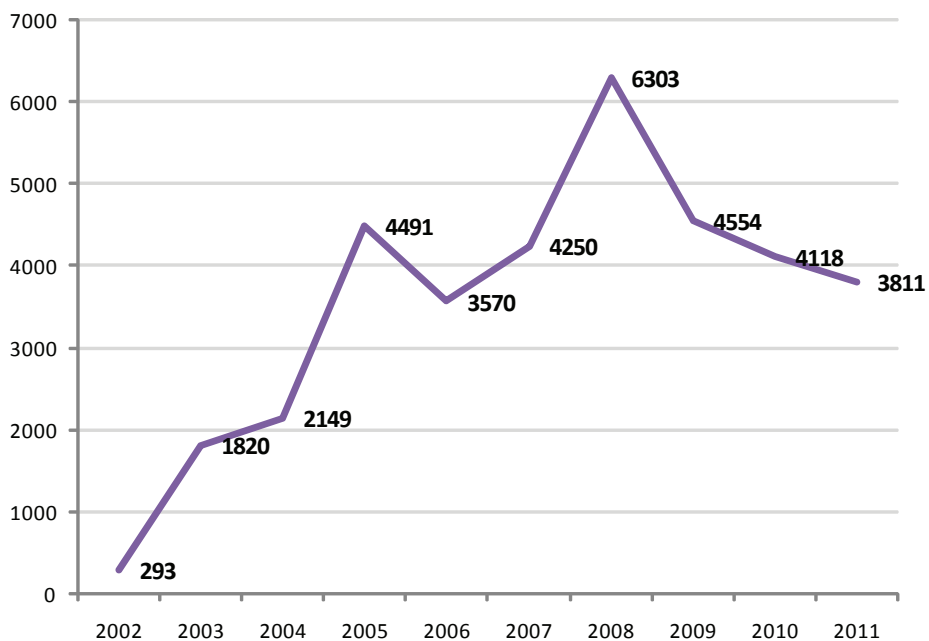
Cheltuieli bugetare, date de ordin financiar

Execuția bugetară în anul 2011 a fost de 98,80%, bugetul alocat pentru Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării fiind de 3811 mii lei, prezentat pe capitole în tabelul alăturat:

mii lei

DENUMIRE INDICATOR	COD	ALOCAT (LEI)	UTILIZAT
Buget de stat	51.01	3811	3679
Cheltuieli de personal	51.01.10	2734	2720
Bunuri și servicii	51.01.20	669	629
Transferuri	51.01.55	5	4
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursate	51.01.56	107	96
Alte cheltuieli	51.01.59	265	205
Cheltuieli de capital	51.01.77	31	31

Evoluția bugetului în perioada 2002-2011

76 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

Aparatul de lucru al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

- În anul 2011, aparatul de lucru al C.N.C.D. a fost constituit din 90 de posturi din care 68 au fost finanțate. La sfârșitul anului, din totalul posturilor, erau ocupate 65.
- Media de vârstă este de 36 de ani și 8 luni;
- 89,23% salariați au studii superioare și 10,77% studii medii.

Concluzii

Cea mai mare provocare cu care s-a confruntat instituția în anul 2011 a fost menținerea unui grad ridicat de independență a activității. Criticile formulate de societatea civilă și de mass-media, cu privire la procedura de numire a celor 6 membri ai Colegiului director din anul 2010, au vizat deprofesionalizarea și afectarea gradului de independență a activității Consiliului.

Analiza activității C.N.C.D. pe parcursul anului 2011 subliniază faptul că instituția a manifestat un grad ridicat de independență în desfășurarea atribuțiilor și competențelor. În acest sens, în anul 2011, C.N.C.D. a înregistrat cele mai multe constatări de săvârșire a unor fapte de discriminare (94) și a aplicat, pentru prima dată de la înființarea instituției, sancțiunea amenzii contravenționale în cuantumul limitei superioare.

Procentul ridicat de menținere a hotărârilor C.N.C.D. de către instanțele de judecată (91% din hotărârile C.N.C.D. atacate în instanța de contencios au fost menținute) este un indicator important al activității profesioniste a Direcției juridice.

Activitatea de formulare și transmitere a punctelor de vedere către instanțele de judecată în acțiunile care au ca obiect posibile fapte de discriminare a rămas una dinamică dar care, totuși, suferă din cauza unui număr de personal mic raportat la volumul și specificul acestui tip de activitate.

Activitatea de prevenire și combatere a discriminării s-a desfășurat la un nivel rezonabil, ținând cont de bugetul alocat insuficient în raport cu nevoile instituției, de anvergura și specificitatea domeniului precum și de faptul că personalul instituției este reprezentat în număr mic. Aceste activități s-au concretizat în cursuri și seminarii care s-au adresat diferitelor segmente profesionale cheie din societate, în campanii de informare și în realizarea sondajului de opinie anual.

În activitatea sa, C.N.C.D. a urmărit menținerea unor relații optime cu societatea civilă, dezvoltând în acest sens parteneriate și beneficiind de schimb de experiență în domeniul comun de activitate.

Pe plan extern, activitatea instituției s-a concentrat, în special, pe activitățile ce au decurs din activarea sa în rețeaua EQUINET, din activitatea provenită ca urmare a desemnării președintelui C.N.C.D. în conducerea executivă precum și prin schimbul de experiență oferit de Consiliu unor state din regiune, în demersul acestora de a dezvolta un sistem legislativ și instituțional de prevenire și de combatere a discriminării.

78 | “BUILDING TRUST IN HUMAN RIGHTS”

C.N.C.D. a realizat și transmis o serie de rapoarte și materiale către instituțiile statului (Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale) utilizate de acestea în reprezentarea externă.

Pentru viitor, apreciem că, în activitatea curentă, este necesar ca instituția să-și mențină gradul ridicat de independență și să se implice mai activ în analiza politicilor publice din domeniul egalității și nediscriminării, în vederea ajustării și aplicării unor soluții capabile să determine o schimbare semnificativă în societate.

Componența Colegiul director în anul 2011:

Csaba Ferenc ASZTALOS – Președinte

Dragoș Tiberiu NIȚĂ – Vicepreședinte

Dezideriu GERGELY²²

István HALLER

Cristian JURA

Anamaria PANFILE

Ioana Liana CAZACU

Vasile Alexandru VASILE

Sorina Claudia STANCIU

Contribuții la realizarea Raportului de activitate pentru anul 2011:

În elaborarea raportului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pentru anul 2011, mulțumesc pentru materialele și informațiile puse la dispoziție de către toate departamentele C.N.C.D.

Mulțumesc pentru contribuțiile colegilor:

Direcția Programe și Relații Internaționale: George Lica și Diana Pană;

Biroul de Comunicare și Relații cu Publicul: Beatrice Spoitu, Laura Niculescu, Denisa Lazăr;

Direcția Juridică și Inspecție: Cristian Nuică, Silvia Dumitrache, Ștefan Vasilescu;

Direcția Economică și de Resurse Umane;

Serviciul Asistență Colegiu director.

Andreea Banu, Șef Serviciu Managementul Proiectelor,
Coordonatorul Raportului de activitate

Raport **20** de activitate **12**

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Raport **20** de activitate **12**

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATAREA DISCRIMINĂRII

Cuprins

Cuvânt înainte

5

Capitolul I

7-18

Problematika discriminării reflectată în Rapoartele Internaționale
Reprezentarea României la nivel internațional

Capitolul II

19-46

Activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării
de soluționare a faptelor de discriminare sesizate

Capitolul III

47-68

Prevenirea formelor de discriminare

Capitolul IV

69-102

Fapte de discriminare constatate de Colegiul director al C.N.C.D.

Capitolul V

103-108

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării
în presa scrisă

Capitolul VI

109-110

Cheltuieli bugetare, date de ordin financiar

Concluzii

111-114

Cuvânt înainte

Raportul de activitate a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pe anul 2012 marchează 10 de ani de existență a instituției. Analiza activității desfășurate în anul 2012 oferă o perspectivă statistică asupra evoluției numărului de petiții și a soluțiilor identificate de C.N.C.D. în cei 10 ani de nediscriminare. În viitorul apropiat se impune o evaluare obiectivă a evoluției instituționale și a domeniului nediscriminării.

Recomandăm prezentul raport spre o analiză critică, în scopul îmbunătățirii și eficientizării activității C.N.C.D. Acesta conține o prezentare privind activitatea de prevenție (programe, seminarii, conferințe, training-uri, studii), activitatea de combatere (soluționarea de petiții, emiterea punctelor de vedere către instanță) și o analiză de imagine (rapoarte independente de țară, monitorizare mass-media).

Mulțumesc pe această cale cetățenilor, organizațiilor neguvernamentale, mass-media, instituțiilor publice centrale și locale, partidelor politice pentru parteneriatul constructiv în privința activității instituției și, în general, în promovarea principiului egalității și nediscriminării.

De asemenea, doresc să mulțumesc personalului C.N.C.D. pentru activitatea desfășurată în anul 2012.

Asztalos Csaba Ferenc
Președinte CNCD

Capitolul I

Problematika discriminării din România reflectată în Rapoartele internaționale

1.

Raportul Departamentului de Stat al S.U.A. privind problematika drepturilor omului pentru 2011

Departamentul de Stat al S.U.A. a publicat în luna mai 2012, *Raportul internațional privind drepturile omului pentru anul 2011 cu privire la România*. Raportul precizează că C.N.C.D. este o instituție independentă aflată sub control parlamentar, care a funcționat cu cooperarea Guvernului iar, în majoritatea cazurilor, acesta și partidele politice nu au intervenit în activitatea sa. Deși nu a primit resurse adecvate nici în acest an, instituția a fost considerată eficientă și a beneficiat de încrederea publicului.

De asemenea, se menționează faptul că „instituțiile guvernamentale au acordat asistență neadecvată persoanelor cu dizabilități și au neglijat persoanele instituționalizate cu dizabilități. Romii, homosexualii, lesbienele, bisexualii și transsexualii (LGBT), dar și persoanele bolnave de HIV/SIDA (în special copii) s-au confruntat, în continuare, cu discriminarea societății”.

Raportul menționează că femeile și bărbații au drepturi egale, conform legii dar, în practică, guvernul nu a pus în aplicare

aceste prevederi iar autoritățile nu au acordat nici suficientă atenție, nici resursele necesare problemelor femeilor, acestea ocupând puține funcții importante în sectorul privat, existând, în continuare, diferențe salariale între bărbați și femei în cele mai multe sectoare economice.

Discriminarea romilor a continuat să fie o problemă gravă. Grupuri ale romilor s-au plâns că brutalitatea poliției, inclusiv bătăile și hărțuirea, sunt practici comune. Atât presa internă, cât și cea internațională și observatorii au semnalat numeroase cazuri de discriminare a romilor de către societate. La sfârșitul anului, Parlamentul a adoptat Strategia Națională pentru Romi, menită să îmbunătățească situația romilor. ONG-urile și comunitatea diplomatică au criticat amplu strategia, considerând că aceasta nu prevede obiective de măsurare a progreselor înregistrate, nici finanțare adecvată.

Stereotipurile și limbajul discriminatoriu împotriva romilor au fost utilizate frecvent; jurnaliști și mai mulți oficiali de rang înalt au făcut declarații considerate de către membrii comunității rome ca fiind discriminatorii.

Atât Senatul, cât și Camera Deputaților au respins, separat, un proiect de lege inițiat de deputatul Silviu Prigoană, care propunea înlocuirea cuvântului „rom” cu „țigan” în documentele oficiale. Inițiativa a declanșat dezbateri aprinse și un număr mare de instituții, printre care și C.N.C.D., Ministerul Afacerilor Externe, Agenția Națională pentru Romi, Ministerul Culturii, Departamentul pentru Relații Interetnice, Secretariatul General al Guvernului s-au opus proiectului de lege. Cu toate acestea, Academia Română a susținut proiectul de lege, argumentând că termenul „țigan” reprezintă „numele corect al acestei populații transnaționale”.

2.

FRA - Directiva Egalității Rasiale –
aplicare și provocări¹

Agencia Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale a publicat, în luna ianuarie 2012, Raportul privind „**Directiva Egalității Rasiale: aplicare și provocări**”. Acest raport analizează aplicarea Directivei privind egalitatea rasială prin legile și practicile din cele 27 de state membre ale Uniunii Europene. În acest sens, sunt prezentate provocările întâlnite în atingerea efectivă a obiectivelor Directivei, precum și modalitatea prin care astfel de obstacole ar putea fi depășite.

Directiva privind egalitatea rasială obligă statele membre ale U.E. să pună în aplicare o serie de măsuri pentru a menține un cadru legal și procedural pentru promovarea egalității de șanse pentru minoritățile rasiale și etnice. Raportul subliniază faptul că, pentru unele state membre, printre care și România, acest lucru a însemnat introducerea, pentru prima dată, a unei analize detaliate a cadrului non-discriminării care acoperă criteriile de rasă și origine etnică.

Raportul indică faptul că foarte puține state membre colectează sau publică date cu privire la numărul de cazuri privind discriminarea rasială sau etnică care sunt aduse în fața instanței. În unele state, precum Marea Britanie, majoritatea cazurilor de discriminare sunt înaintate instituției de egalitate de șanse. Pe de altă parte, în țări precum România, Malta, Luxemburg etc. nivelul de plângeri primite de către instituția națională de egalitate de șanse este foarte scăzut, respectiv sub 20 de plângeri.

1 Raportul „**Directiva Egalității Rasiale: aplicare și provocări**”, disponibil pe pagina oficială de internet a Agenției, la adresa de web: <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/racial-equality-directive-application-and-challenges>

3.

FRA – „Situția romilor în 11 state membre ale UE –
Rezultatele sondajelor pe scurt”²

În luna mai 2012, Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale a publicat raportul privind „**Situția romilor în 11 state membre ale U.E. – Rezultatele sondajelor pe scurt**”. Rezultatele prezentate reprezintă un prim pas în abordarea lipsei considerabile de date referitoare la situația socio-economică a romilor în UE și la respectarea drepturilor acestora.

Indicatorii prezentați arată că, **în cele 11 state membre ale UE incluse în sondaje**, situația socio-economică a romilor în legătură cu cele patru domenii principale, respectiv încadrarea în muncă, educația, locuințele și sănătatea, nu este satisfăcătoare și este mai precară, în medie, în comparație cu situația persoanelor care nu sunt de etnie romă și care trăiesc în imediata lor vecinătate. Acești indicatori arată, de asemenea, că romii continuă să se confrunte cu discriminarea și nu își cunosc în mod suficient drepturile garantate de dreptul U.E., de exemplu de Directiva privind egalitatea rasială (2000/43/CE).

Raportul evidențiază faptul că aproximativ jumătate din romii incluși în sondaj au afirmat că s-au confruntat cu un tratament discriminatoriu în ultimele 12 luni din cauza originii lor etnice, România înregistrând un procent relativ scăzut, de 25%, în comparație cu alte state membre ale U.E.

² Raportul „**Situția romilor în 11 state membre ale U.E. – Rezultatele sondajelor pe scurt**”, disponibil pe pagina oficială de internet a Agenției, la adresa de web: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/2099-FRA-2012-Roma-at-a-glance_EN.pdf

4.

FRA - „Drepturi fundamentale: provocări și realizări în 2011”³

În luna iunie 2012, Agenția Uniunii Europene pentru Drepturi Fundamentale a publicat raportul privind **„Drepturile fundamentale: provocări și realizări în 2011”**. Acest raport notează evoluțiile pozitive realizate în anul 2011, precum și provocările cu care se confruntă UE și statele sale membre în domeniul drepturilor fundamentale.

Raportul reține faptul că, în România, alături de alte șase state membre ale UE, la nivelul legislației naționale este prevăzută discriminarea multiplă. Cu toate acestea, instituțiile naționale de promovare a egalității din aceste state membre nu colectează date privind discriminarea multiplă.

În ceea ce privește drepturile persoanelor LGBT se menționează faptul că, în România, noua legislație interzice transcrierea / înregistrarea certificatelor de stare civilă sau extracte emise de autoritățile străine pentru căsătoriile sau parteneriatele civile încheiate între persoane de același sex. Acest act reprezintă o condiție necesară pentru obținerea permisului de intrare și reședință în România pentru soți sau parteneri care, în mod necesar, recunosc doar parteneriate între bărbați și femei.

Accesibilitatea este o condiție necesară pentru incluziunea economică, socială și politică a persoanelor cu dizabilități, a persoanelor în vârstă și a celor cu mobilitate redusă sau limitări funcționale temporare. Astfel, având în vedere și „Strategia europeană pentru persoanele cu dizabilități 2010-2020”, raportul menționează faptul că România, alături de alte

³ Raportul **„Drepturi fundamentale: provocări și realizări în 2011”**, disponibil pe pagina oficială de internet a Agenției, la adresa de web: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/2211-FRA-2012_Annual-Report-2011_EN.pdf

state membre UE, au lansat politici și programe care vizează creșterea accesibilității fizice în interiorul clădirilor. Îmbunătățirea accesibilității are în vedere nu numai mediul înconjurător, dar și anumite procese, proceduri, servicii sau medii virtuale.

Raportul notează faptul că, în România, deși Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a constatat discriminarea în cazul spitalului din Târgu Neamț, unde un medic ginecolog a refuzat să acorde asistență medicală unor femei de etnie romă, Colegiul Medicilor a respins acest caz.

Raportul face referire și la situația de segregare creată prin construirea zidului, care înconjoară blocul locuit de persoane de etnie romă, de către autoritățile locale din Baia Mare și la investigația realizată de instituția noastră în acest caz.

5.

Raportul Departamentului de Stat al SUA privind
problematika drepturilor omului pentru 2012

Departamentul de Stat al SUA a publicat, în luna aprilie 2013, Raportul anual privind practicile în domeniul Drepturilor Omului în anul 2012 cu privire la România.

- Raportul precizează că „C.N.C.D. este o instituție independentă, aflată sub control parlamentar” și „a funcționat cu cooperarea Guvernului, iar acesta și partidele politice nu au intervenit în activitatea instituției”. Se menționează, de asemenea, faptul că instituția a beneficiat de încrederea publicului și a fost considerată eficientă, deși nu a primit resurse adecvate nici în acest an.
- Raportul notează că stereotipurile și limbajul discriminatoriu folosite cu referire la romi sunt atitudini încă răspândite în România. Ca urmare, C.N.C.D. a sancționat jurnaliști și mai mulți reprezentanți ai guvernului în urma unor declarații discriminatorii. În acest sens, raportul menționează evacuarea forțată a romilor din Baia Mare și poziția luată de C.N.C.D. în acest caz.
- Membrii comunității LGBT s-au confruntat, în continuare, cu discriminarea societății, în special în sistemul educațional și medical.
- Discriminarea persoanelor infectate cu HIV, persoanele cu dizabilități și segregarea au reprezentat, în continuare, o problemă.
- Femeile, romii și alte minorități au fost victime ale discriminării și ale violenței și pe parcursul anului 2012.

Reprezentarea României la nivel internațional

Rețeaua Europeană a Instituțiilor de Egalitate din Uniunea Europeană (EQUINET)

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este membru al Consiliului Executiv din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor de Egalitate din UE (Equinet). Equinet este formată din 31 de instituții similare Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, având scopul de facilitare a schimbului de informații între instituțiile europene de egalitate în ceea ce privește aplicarea uniformă a dreptului european privind nediscriminarea. De asemenea, EQUINET contribuie la intensificarea dialogului între organismele naționale specializate în combaterea discriminării și instituțiile europene, în vederea includerii în politicile și programele Uniunii Europene a unor abordări care să vizeze asigurarea egalității de șanse și nediscriminării.

- În martie 2012, a avut loc, la Bruxelles, întâlnirea membrilor board-ului EQUINET la care a participat președintele C.N.C.D, domnul Csaba Asztalos, în calitate de membru al organismului de conducere. Programul a fost adresat exclusiv practicienilor în domeniul dreptului cu atribuții specifice privind prevenirea și combaterea discriminării și, prin intermediul acestuia, s-a oferit participanților oportunitatea de a furniza consultanță în domeniul legislației nediscriminării.

Activitatea de reprezentare la nivel internațional a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prin participare la conferințe, dezbateri și reuniuni în domeniul nediscriminării

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat, și în cursul anului 2012, consolidarea raporturilor de cooperare cu organisme și autorități similare, în cadrul dialogurilor bilaterale, regionale sau internaționale.

Prezența reprezentanților instituției, în plan internațional, la întruniri, conferințe, simpozioane, dezbateri și reuniuni internaționale a contribuit la mediatizarea activității C.N.C.D. dar și a vizibilității acesteia, îmbunătățirea relațiilor cu instituțiile similare din țările europene, precum și la stabilirea unor noi legături de colaborare. Dintre evenimentele organizate, în anul 2012, la nivel internațional, vă prezentăm mai departe câteva dintre acestea:

- În luna februarie, un reprezentant C.N.C.D. a participat la seminarul privind „*Perspectiva Legală a Discriminării Multiple*”, organizat de către European Union Agency for Fundamental Rights, la Viena, în Austria. Subiectul principal a fost constituit de rezultatele proiectului de cercetare „*Inegalități și discriminarea multiplă în accesul la serviciile de sănătate*”. Scopul acestei întâlniri a constat în dezbaterile privind cadrul legal al discriminării multiple în spațiul european și facilitarea schimbului de bune practici din domeniu între organismele de egalitate, rețelele antidiscriminare a diversilor experți și judecători din statele membre ale Uniunii Europene.

- În luna martie, la Bruxelles, a avut loc un seminar la nivel înalt privind problematica legalității, organizat de EQUINET. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a fost reprezentat de directorul Direcției juridice și de președintele instituției. Seminarul s-a axat asupra cazurilor de discriminare

deduse judecății Curții Europene și a rolului organismelor naționale specializate.

- În aceeași lună, în Marea Britanie, la Londra, a fost găzduită întâlnirea grupului de lucru la nivel european „Legislația în practică”, organizat de către EQUINET, în cadrul căreia directorul juridic al C.N.C.D.-ului este membru desemnat din partea României. În cadrul programului, adresat exclusiv membrilor titulari ai grupului, au fost dezbătute cazuri cu impact în privința combaterii discriminării, respectiv situația femeilor însărcinate la locul de muncă pe fondul crizei economice, dar și elaborarea unui raport care conține cazurile existente în fiecare stat membru EQUINET.
- Tot în luna martie, la Berlin, s-a desfășurat conferința „Primăvara Arabă și combaterea discriminării în lumea arabă”. Aceasta a fost organizată de ziarul independent din Cairo - Al Masry Alyoum, de Deutche Welle și Institutul de dialog danez-egiptean și a vizat problematica comunității arabilor din Europa. În cadrul conferinței, un reprezentant al C.N.C.D.-ului a fost invitat să susțină o lucrare privind prevenirea și combaterea discriminării în România - stat democratic cu instituție specializată în domeniu.
- În luna mai, un reprezentant al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a participat la seminarul organizat de către Consiliul Europei, Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI), ce a avut loc la Strasbourg, Franța. Seminarul s-a adresat reprezentanților autorităților independente din statele membre cu atribuții în combaterea rasismului și discriminării pe criterii etnice, de culoare, a cetățeniei, religiei și limbii, membrilor ECRI, reprezentanților Avocatului Poporului și instituțiilor naționale de drepturile omului precum și reprezentanților organizațiilor internaționale și EQUINET.

- În luna septembrie, un reprezentant al C.N.C.D. a participat la cea de a doua întâlnire anuală a grupului de lucru pentru dezvoltare strategică, organizată de EQUINET. Întâlnirea, desfășurată la Lisabona, Portugalia, a avut obiectivul de a analiza rolul instituțiilor de egalitate, strategiile și instrumentele folosite în relația cu purtătorii de obligații (duty bearers) (instituții publice, angajatori, prestatori de servicii) în domeniul nediscriminării.
- Tot în luna septembrie, 3 reprezentanți ai Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării au participat la stagiul de pregătire din domeniul comunicării “Utilizarea mijloacelor de comunicare pentru a aborda problematica de neraportare a situațiilor de discriminare”, organizat de EQUINET și de Comisia Națională pentru Promovarea Egalității din Malta. Acesta a avut în vedere tehnicile de comunicare pe care organismele de promovare a egalității le pot utiliza în încercarea de a combate problematica neraportării presupuselor cazuri de discriminare.
- În perioada 1 – 5 octombrie, la Varșovia, Polonia, un reprezentant al C.N.C.D. a participat la cea de-a doua săptămână a Reuniunii anuale de implementare – Dimensiunea umană (HDIM) a Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa. În această perioadă, agenda de lucru a cuprins sesiuni de lucru referitoare la libertatea gândirii, de conștiință, religie sau credință, minorități naționale, toleranță și nediscriminare, instituții democratice și discuții privind activitățile legate de problematica drepturilor omului.
- Anul acesta Summitul egalității s-a desfășurat în Cipru, Nicosia, în luna noiembrie, iar din partea C.N.C.D-ului a participat directorul Direcției juridice. Începând cu anul 2007, Summitul egalității a fost organizat anual de către statul membru care deține președinția Consiliului Uniunii

Europene împreună cu Comisia Europeană. Evenimentul, aflat la cea de-a șasea ediție, a reunit aproximativ 300 de delegați la nivel înalt (guverne, ONG-uri, parteneri sociali, mass-media, ai mediului academic, experți independenți etc.) din statele membre ale Uniunii Europene și din țările în curs de aderare. A fost o ocazie bună pentru schimb de experiențe și de cunoștințe, cu scopul de a dezvolta metode mai eficiente de contracarare a tuturor formelor de discriminare. Summitul a vizat în special problematicile discriminării pe motive de rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, vârstă, handicap, orientare sexuală și de gen.

Capitolul II

Activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării de soluționare a faptelor de discriminare sesizate

În anul 2012, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a înregistrat 548 de petiții, număr care se încadrează în dinamica ultimilor ani. Totodată, se observă că, în anul 2012, toate criteriile de discriminare prevăzute de legislație sunt reprezentate de petiții. În ultimii 4 ani, numărul petițiilor primite la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a stabilizat în cadrul unui interval de 450-550 de petiții. Se constată faptul că se formează paliere consolidate pe parcursul a 4-5 ani. Tendința activității de înregistrare a petițiilor este de ușoară creștere, trecerile de la un palier la altul, cu o diferență de 100 de petiții, se înregistrează la aproximativ 4-5 ani.

În corelație cu anii anteriori, putem observa că, și în anul 2012, există o serie de criterii de discriminare care înregistrează, procentual, o dinamică crescătoare. Astfel, *boala cronică necontagioasă, infectare HIV, naționalitate, gen, convingeri și limbă* sunt criteriile care înregistrează o creștere în numărul total al petițiilor, raportat la totalul ultimilor patru ani. *Limba* înregistrează o creștere semnificativă mai precis, în decursul ultimilor 4 ani, acest criteriu este reprezentat prin dublarea numărului petițiilor.

Sunt și criterii care înregistrează totalul petițiilor din anul 2012 sub limita totalurilor ultimilor ani, înregistrând scăderi și la nivel procentual. Acestea sunt *orientare sexuală, religie, altele și vârstă*.

CRITERII	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Boală cronică necontagioasă	0	0	6	2	3	2	4	2	0	1	6
Orientare sexuală	1	5	6	9	6	7	6	6	4	8	3
Infectarea HIV	0	1	15	10	5	3	7	1	3	1	5
Limbă	0	2	1	2	2	7	11	13	16	10	43
Convingeri	4	12	23	19	8	10	14	13	4	2	15
Religie	2	9	9	11	8	12	15	6	6	5	5
Categorii defavorizată	2	0	10	6	4	26	22	9	7	14	10
Vârstă	6	11	14	17	10	10	24	10	9	16	5
Gen	3	14	13	9	11	22	32	9	18	15	21
Naționalitate	1	12	21	39	20	39	54	28	42	33	49
Handicap	3	31	18	21	20	70	55	49	38	42	45
Etnie	34	66	45	85	69	82	62	62	54	62	61
Altele	52	184	108	61	132	32	159	96	83	81	69
Rasă	0	0	1	1	2	0	0	2	1	0	0
Categorii sociale	26	126	63	90	132	514	372	222	193	175	211
TOTAL	134	473	353	382	432	836	837	528	478	465	548

CRITERII	2009		2010		2011		2012	
	total	%	total	%	total	%	total	%
Boală cronică neontagioasă	2	0.38%	2	0.42%	1	0.22%	6	1.09%
Orientare sexuală	6	1.14%	4	0.84%	8	1.72%	3	0.55%
Infectarea HIV	1	0.19%	3	0.63%	1	0.22%	5	0.91%
Limbă	13	2.46%	16	3.35%	10	2.15%	43	7.85%
Convingeri	13	2.46%	4	0.84%	2	0.43%	15	2.74%
Religie	6	1.14%	6	1.26%	5	1.08%	5	0.91%
Categorii defavorizată	9	1.70%	7	1.46%	14	3.01%	10	1.82%
Vârstă	10	1.89%	9	1.88%	16	3.44%	5	0.91%
Gen	9	1.70%	18	3.77%	15	3.23%	21	3.83%
Naționalitate	28	5.30%	42	8.79%	33	7.10%	49	8.94%
Handicap	49	9.28%	34	7.11%	42	9.03%	45	8.21%
Etnie	62	11.74%	55	11.51%	62	13.33%	61	11.13%
Altele	96	18.18%	84	17.57%	81	17.42%	69	12.59%
Rasă	2	0.38%	1	0.21%	0	0.00%	0	0.00%
Categorii sociale	222	42.05%	193	40.38%	175	37.63%	211	38.50%
TOTAL	528	100.00%	478	100.00%	465	100.00%	548	100.00%

Categoria defavorizată, dizabilitatea (handicap), rasa, categoria socială și etnia sunt criteriile de discriminare care sunt reprezentate de petiții, în ultimii ani, în mod constant, cu un procent al totalului în anul 2012 care se încadrează în interiorul intervalului obținut în perioada 2009-2012.

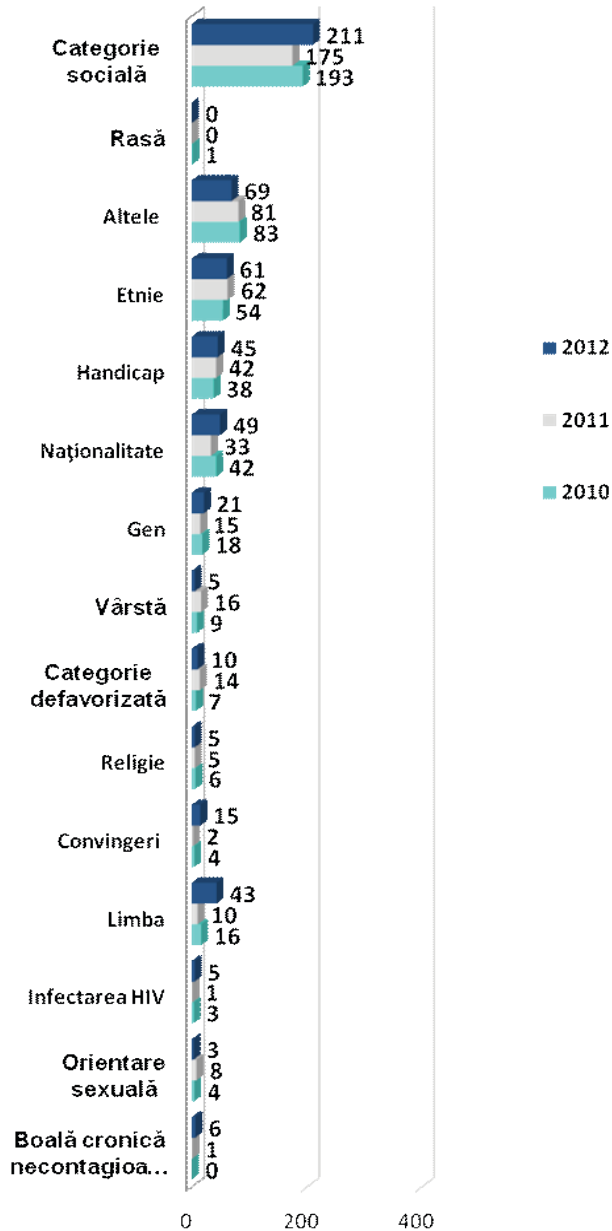
Cu excepția criteriului *limbă* putem face observația că, în procesul de primire a petițiilor, în linii generale, se păstrează tendințele anilor precedenți.

În anul 2012, criteriile *categoria defavorizată, etnia, naționalitatea, handicap și limbă* sunt cele mai reprezentate în totalul anual al petițiilor primite.

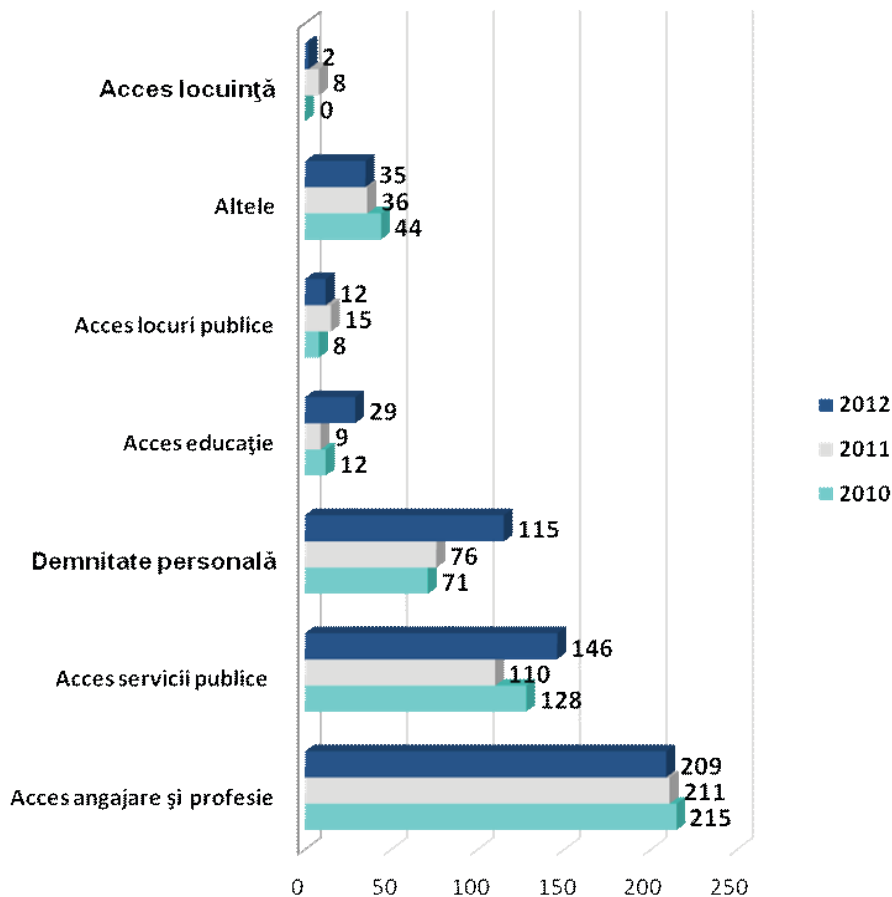
În 2012, 26,64% dintre petițiile înregistrate la C.N.C.D. au fost de la femei, 51,82% de la bărbați (284), 4,19% grupuri de persoane (23) și 17,33% persoane juridice (95).

Analizând mediul de proveniență a petițiilor, 93,24% provin din mediul urban (511) și 6,20% din mediul rural (34).

Distribuirea petițiilor pe criterii în perioada
2010 - 2012

Obiectul dosarelor constituite în perioada
2010-2012

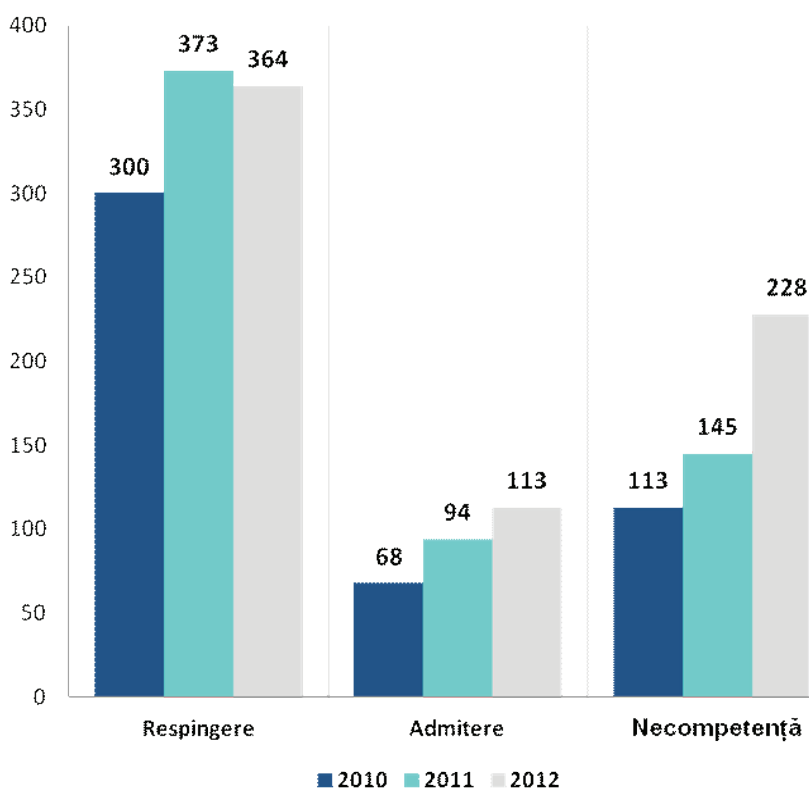
În anul 2012, cele mai multe petiții (38%) au fost primite în legătură cu domeniul accesului la angajare și profesie, tendință ce s-a păstrat în decursul ultimilor ani.

Cu procente apropiate, 26.67% și respectiv 20%, sunt prezente petițiile corelate cu domeniile accesului la servicii publice și demnitate personală.

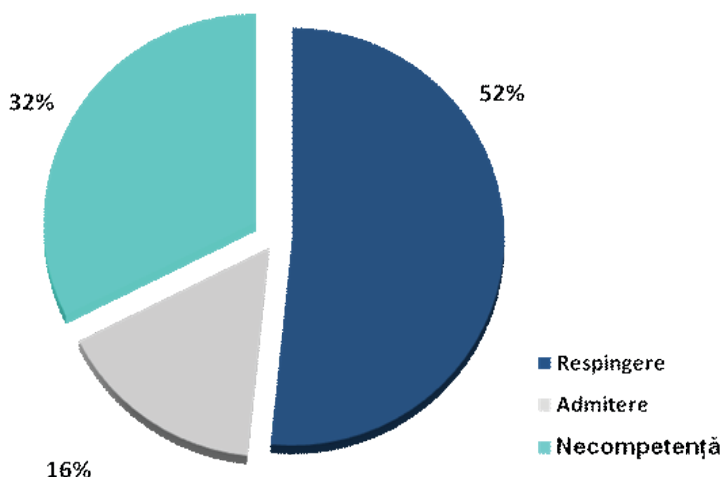
Se constată că în anul 2012, 3 dintre domeniile pentru care s-au constituit dosare au înregistrat o tendință de creștere în raport cu anii precedenți: *acces la serviciile publice, demnitate personală și acces la educație*. În același timp, *accesul la locuință, acces în locuri publice, acces la angajare și profesie și altele* au avut o tendință de scădere a numărului de dosare constituite.

În totalul dosarelor constituite, se observă că, în general, există aceeași tendință de repartizare a domeniilor conținute în obiectul petițiilor (pondere a domeniilor în totalul dosarelor constituite) în decursul celor 3 ani analizați comparativ.

Soluții pronunțate de Colegiul director în 2012 comparativ cu anii anteriori

Soluții pronunțate în 2012

Numărul dosarelor soluționate în anul 2012 este de 705⁴.

Comparativ cu anii anteriori, în anul 2012, se constată o creștere a numărului de hotărâri elaborate de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Creșterea activității de soluționare este, pe de o parte, justificată și se regăsește în tendința evolutivă din ultimii ani în ceea ce privește dosarele constituite.

Soluțiile din cadrul hotărârilor emise în anul 2012 sunt repartizate astfel: 364 nediscriminare, 228 necompetență și 113 de discriminare. Din numărul hotărârilor emise în 2012, 392 sunt oferite pentru dosare constituite în același an.

Analizând din punct de vedere procentual, 52% sunt de respingere, 32% de necompetență și 16% de admitere.

⁴ Acest număr reflectă numărul hotărârilor emise în anul 2012, incluzând dosare constituite în anii anteriori. 4 dintre aceste hotărâri se referă la soluții de îndreptare eroare materială.

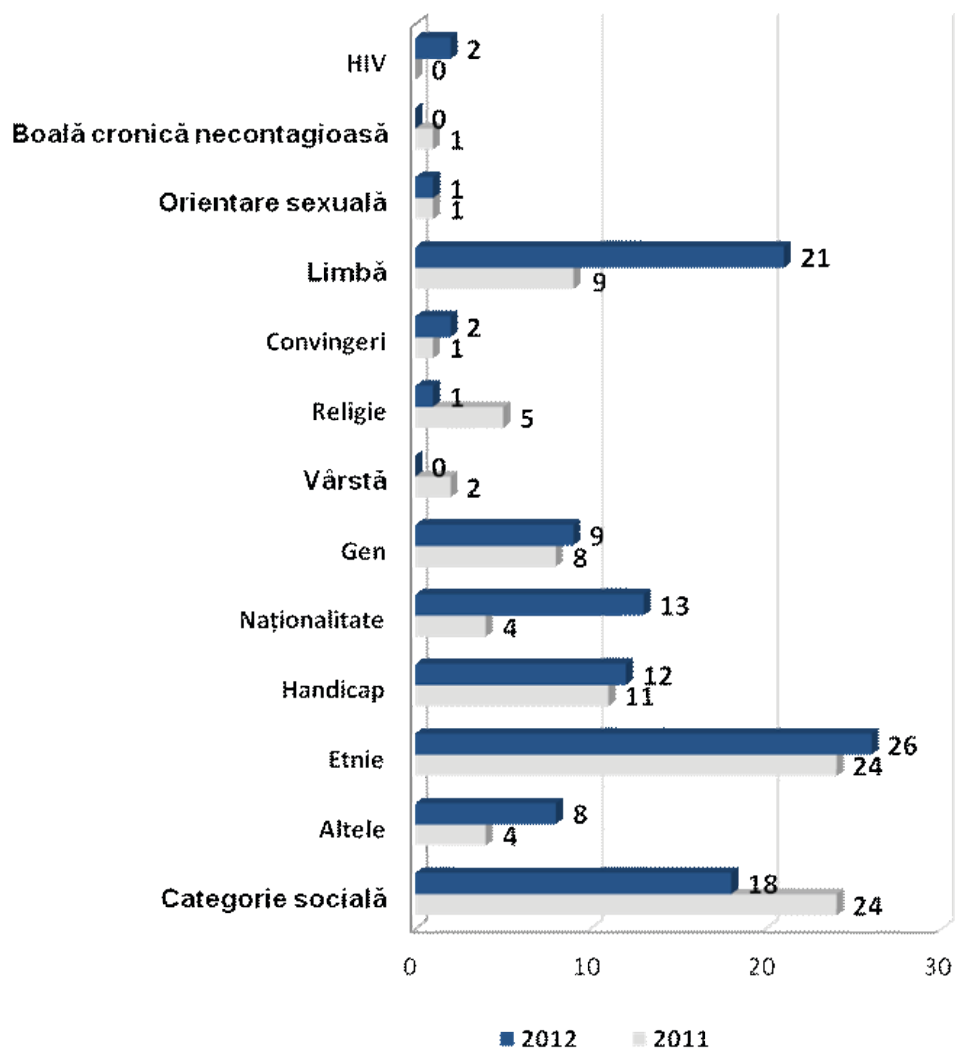
Analizând modul de soluționare a dosarelor din ultimii ani, se constată că există o tendință de ușoară creștere a soluțiilor de admitere (în 2009 – 7%, 2010 – 14%, 2011 – 15%, 2012 – 16%). Totuși, mai mult de jumătate din dosarele soluționate au fost respinse (52%) pe motiv că nu s-a constatat existența faptelor de discriminare sau au fost clasate deoarece s-a constatat lipsa probelor, lipsa datelor sau a obiectului, retragerea plângerii, tardivitate etc. Procentul ridicat al acestora se regăsește și în anii precedenți (37% - 2011). În privința dosarelor soluționate în cazul cărora s-a constatat necompetența Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, se constată că, în 2012, sunt 32%, dublul anului 2011 (15%).

Alăturat, prezentăm soluțiile din cuprinsul hotărârilor emise de Colegiul director în anul 2012, din perspectiva criteriilor de discriminare (primul tabel) precum și din cel al domeniilor (al doilea tabel):

Criterii	Constatare	Neconstatare	Necompetență	Admiterea excepției lipsei calității procesuale active/pasive/prematuritate	Clasare	Îndreptare eroare materială
Boală cronică necontagiasă		2	2		1	
Orientare sexuală	1	5	1		2	
Infectarea HIV	2				1	
Limbă	21	10	1		3	1
Convingeri	2	2			1	
Religie	1		4	1	4	1
Categorii defavorizată			12		1	
Vârstă		6	4		2	
Gen	9	6	8	1	6	
Naționalitate	13	12	10	3	9	
Handicap	12	17	15	2	17	
Etnie	26	22	22	1	27	
Altele	8	29	44	2	19	1
Rasă						
Categorii socială	18	95	105	4	47	1
Total	113	206	228	14	140	4

Domenii	Constatare	Neconstatare	Necompetență	Admiterea excepției lipsei calității procesuale active/pasive/prematuritate	Clasare	Îndreptare eroare materială
Acces angajare și profesie	24	115	79	4	58	2
Acces educație	11	9	3	1	8	
Acces locuire	1	2	1		1	
Acces locuri publice	4	5	5		5	
Acces serviciilor publice	27	38	92	3	31	1
administrative	23	33	63	3	20	1
bancare	3		2		2	
de sănătate	1	3	2		2	
de telefonie					1	
de transport		1			2	
juridice		1	25		4	
Altele	2	7	23	1	7	1
Demnitate personală	44	30	25	6	30	
Total	113	206	228	14	140	4

Soluțiile de admitere în perioada 2011-2012
în funcție de criteriile vizate

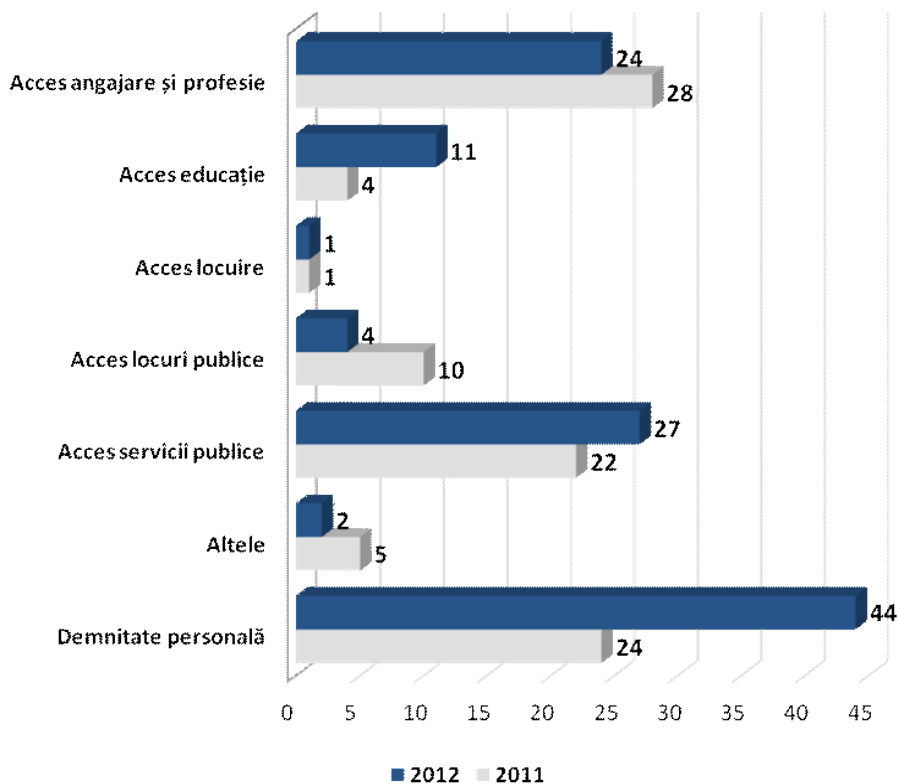

În situația celor 113 soluții în care s-a admis existența faptelor de discriminare, pe lângă constatarea acestora, Colegiul director al C.N.C.D. a impus 35 de amenzi, a elaborat 55 de recomandări, 58 de avertismente și a monitorizat 3 cazuri. În 2012, în urma constatării faptelor de discriminare, au fost emise 35 de amenzi cuprinse între 400 și 8000 lei, însumând 114 000 lei.

Fluctuațiile soluțiilor de admitere din anul 2012, înregistrate în raport cu criteriile regăsite, au o dinamică comparabilă cu cea din anii anteriori. Creșterile sau scăderile înregistrate pe fiecare criteriu sunt relativ mici, singura deosebire se regăsește la criteriul limbă unde, în anul 2012, sunt cu 9 soluții de admitere în plus.

Aceași situație se regăsește și în ceea ce privește fluctuațiile soluțiilor de admitere în raport cu domeniile prevăzute de legislație. Excepția o constituie domeniul demnității personale unde se constată o dublare a constatărilor faptelor de discriminare, comparativ cu anul 2011.

Soluțiile de admitere în perioada 2011-2012
în funcție de domeniile vizate

Alăturat prezentăm soluțiile de admitere, deliberate de Colegiul director în anul 2012, atât din perspectiva criteriilor (primul tabel) precum și din cea a domeniilor (al doilea tabel) prevăzute în cuprinsul dosarelor:

Criteriu / Constatări	Amendă	Recomandare	Avertisment	Monitorizare
Boală cronică necontagioasă				
Orientare sexuală		1		
Limba	1 ⁵	17	6	2
Convingeri		1	2	
Vârstă				
Religie			1	
Gen	2 ⁶	4	6	
Naționalitate	9 ⁷	5	7	
Handicap	5 ⁸	5	6	
Etnie	13 ⁹	8	14	1
Altele	1 ¹⁰	3	5	
Categorie socială	4 ¹¹	10	9	
Infectarea HIV		1	2	
Total	35	55	58	3

5 1 000 de lei

6 2 de 3 000 lei

7 3 de 200 lei, 2 de 600 de lei, 2 de 1 000 lei, 1 de 2 000 lei, 1 de 3 000 lei

8 2 de 1 000 lei, 1 de 1 200 lei, 1 de 3 000 lei, 1 de 8 000 lei

9 1 de 600 lei, 7 de 1 000 lei, 5 de 2 000 lei

10 1 000 lei

11 1 de 400 lei, 2 de 2 000 lei, 1 de 4 000 lei

Domeniu/Constatări	Amendă	Recomandare	Avertisment	Monitorizare
Acces angajare și profesie	4 ¹²	12	14	
Acces educație	3 ¹³	6	6	1
Acces locuire		1	1	
Acces locuri publice	2 ¹⁴	1	2	
Acces servicii publice (total)	2 ¹⁵	21	11	2
administrative	2 ¹⁶	15	8	2
bancare		3	2	
de sănătate		2	1	
de telefonie				
de transport		1		
juridice				
Altele	1 ¹⁷		1	
Demnitate personală	23 ¹⁸	14	23	
Total	35	55	58	3

12 2 de 2 000 lei, 1 de 3 000 lei, 1 de 4 000 lei

13 1 de 400 lei, 2 de 2 000 lei

14 1 de 1 000 lei, 1 de 3 000 lei

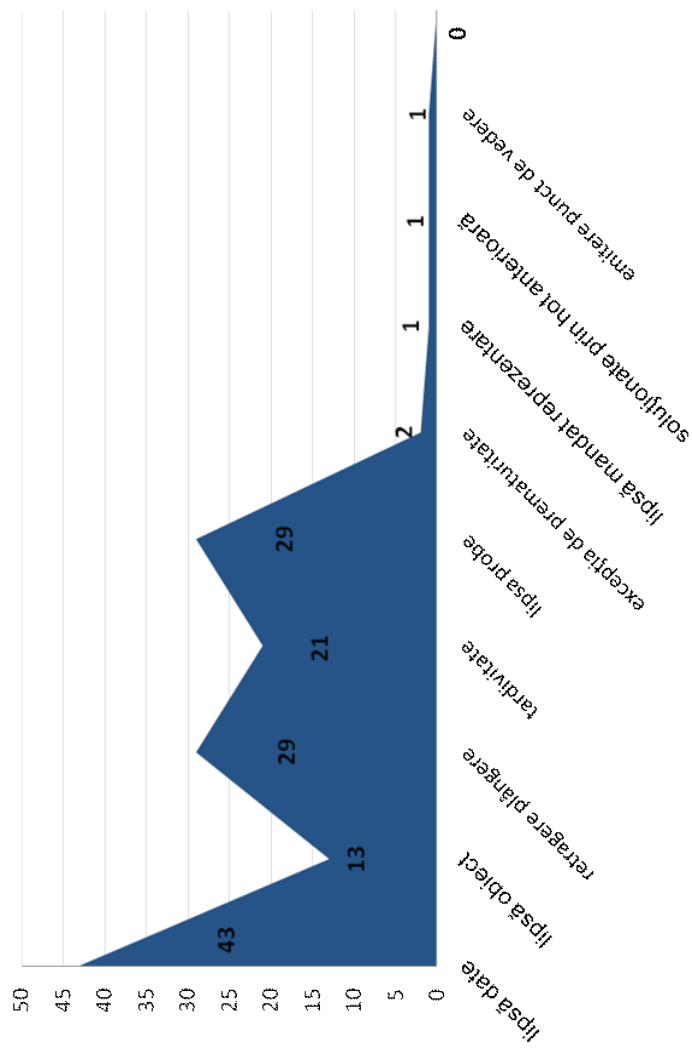
15 1 de 1 000 lei, 1 de 2 000 lei

16 Idem 12

17 3 000 lei

18 3 de 200 lei, 3 de 600 lei, 11 de 1 000 lei, 1 de 1 200 lei, 3 de 2 000 lei, 1 de 3 000 lei, 1 de 8 000 lei

În 2012, din totalul de 705 de hotărâri ale Colegiului director, 140 au reprezentat soluții de respingere din mai multe motive:

Conchidem analiza anuală a activității de soluționare a faptelor de discriminare sesizate cu o situație centralizatoare a soluțiilor de constatare, concomitent din perspectiva criteriilor de discriminare precum și din cea a domeniilor cuprinse:

	Acces angajare și profesie	Acces educație	Acces locuire	Acces locuri publice	Acces servicii publice	Altele	Demnitate personală	Total
Boală cronică necontagioasă								0
Orientare sexuală							1 ¹⁹	1
Infecția HIV							2 ²⁰	2
Limbă	1 ²¹				18 ²²		2 ²³	21
Convingeri	2 ²⁴							2
Religie							1 ²⁵	1
Categorie defavorizată								0
Vârstă								0
Gen	3 ²⁶	1 ²⁷		1 ²⁸	1 ²⁹		3 ³⁰	9
Naționalitate		1 ³¹					12 ³²	13
Handicap	2 ³³			1 ³⁴	4 ³⁵	1 ³⁶	4 ³⁷	12
Etnie	1 ³⁸	4 ³⁹	1 ⁴⁰	1 ⁴¹	1 ⁴²		18 ⁴³	26
Altele	1 ⁴⁴	1 ⁴⁵		1 ⁴⁶	3 ⁴⁷	1 ⁴⁸	1 ⁴⁹	8
Rasă								0
Categorie socială	14 ⁵⁰	4 ⁵¹						18
Total	24	11	1	4	27	2	44	113

19	1 recomandare
20	1 avertisment și 1 avertisment cu recomandare
21	Avertisment și recomandare
22	13 recomandări, 2 avertismente și recomandări, 3 avertismente
23	1 recomandare și 1 amendă de 1 000 lei
24	Avertisment, avertisment și recomandare
25	1 avertisment
26	Amendă 3 000 lei, avertisment și recomandare
27	Recomandare
28	Amendă 3 000 lei și avertisment
29	1 avertisment și recomandare
30	1 avertisment cu recomandare și 2 avertismente
31	Avertisment și recomandare
32	2 amenzi (1000 lei), 1 amendă (200+200+200+2000 lei), 1 amendă 3000 lei, 1 amendă 600 lei, 1 amendă 600 lei și avertisment, 2 avertismente, 3 avertismente cu recomandare și 1 recomandare
33	Avertisment și recomandare cu avertisment
34	1 recomandare
35	1 avertisment, 2 avertismente și recomandare, 1 amendă 1000 lei
36	1 amendă 3000 lei
37	1 amendă 1000 lei, 1 amendă 8000 lei, 1 amendă 1200 lei și 1 avertisment
38	Avertisment
39	2 amenzi (2 000 lei) și 2 avertismente
40	Avertisment și recomandare
41	1 avertisment
42	1 amendă 2 000 lei
43	4 amenzi (1 000 lei), 1 amendă (1000 lei + 1000 lei), 1 amendă de 1000 lei și avertisment, 4 avertisment cu recomandare, amendă de 2000 lei cu recomandare, 1 amendă 600 lei, 4 avertismente, 1 recomandare, 1 amendă 2000 lei
44	Avertisment și recomandare
45	Recomandare
46	1 amendă 1 000 lei
47	1 recomandare și 2 avertismente
48	1 avertisment
49	1 avertisment
50	5 avertismente, 2 avertismente și o recomandare, 2 amenzi (4000 lei și 2000 lei), 4 recomandări, o amendă de 2000 lei și o recomandare
51	2 avertismente și recomandare, 1 amendă (4000 lei) și 1 avertisment

Controlul de legalitate aplicat hotărârilor Colegiului director în anul 2012

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, autoritate de stat în domeniul discriminării, autonomă, cu personalitate juridică, garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, se plasează în rândul autorităților administrative centrale, cu atribuții de jurisdicție administrativă specială, concordant prevederilor art. 21 alin.(4) și art.126 alin. (6) din Legea fundamentală, precum și art. 2 alin. (1), lit. d și e din Legea 554/2004.

În acest sens, dispozițiile art. 19 alin. (1) lit. c), precum și art. 20, per ansamblu, reglementează rolul administrativ-jurisdicțional al Consiliului, care are ca finalitate *„înlăturarea tuturor formelor de discriminare prin exercitarea atribuției de constatare și sancționare contravențională a faptelor de discriminare”*.

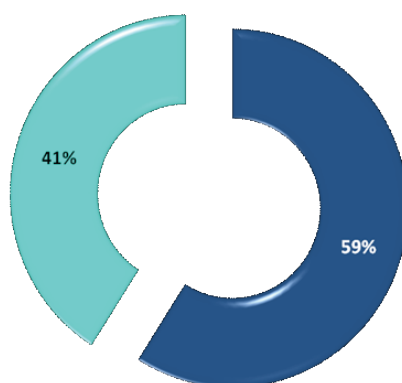
Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării constată săvârșirea faptelor de discriminare **prin hotărâre – act administrativ-jurisdicțional** („de constatare și sancționare contravențională”), adecvat dispozițiilor art. 20 din O.G. nr. 137/2000R, și în acord cu prevederile *“Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor”*, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 348 din 06.05./2008, adoptată în baza art. III, alin. 1 – Cap. IV din O.G. nr. 137/2000R.

Potrivit art. 20, alin. 9 și 10 din O.G. nr. 137/2000, republicată, coroborat cu art. 6 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, **hotărârea Colegiului director, ca act administrativ-jurisdicțional, poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termenul legal de 15 zile de la comunicare, altminteri, în măsura în care nu sunt atacate în termenul legal, constituie de drept titlu executoriu.**

În cursul anului 2012 au fost judecate contestații în anulare introduse (a.c. sau, după caz, în anii anteriori) împotriva hotărârilor Colegiului director, promovate pe rolul Curților de Apel competente material, contestații ajunse, ulterior, în faza de recurs în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție. Raportat la numărul de hotărâri adoptate de Colegiul director în anul 2012, respectiv 604 hotărâri, în anul 2012 s-au judecat aproximativ 88 de cauze pe rolul Curților de Apel și al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Ca urmare, se reține că doar aproximativ 38 % din hotărârile Colegiului director au fost atacate la instanța de contencios administrativ.

În ceea ce privește controlul de legalitate efectuat de instanțele judecătorești, **C.N.C.D. a avut câștig în 108 de cauze (atât în faza judiciară de fond, cât și în cea de recurs), iar în 19 cauze acțiunile promovate împotriva hotărârilor au fost admise. Practic, în aproximativ 85 % din cazuri instanțele de judecată au menținut ca legale și temeinice hotărârile Colegiului director.** În anul în curs, **142 de cauze se află în curs de judecare** pe rolul instanțelor de judecată (fond/recurs).

Acțiunile judecate în anul 2012 în funcție de obiect

- acțiuni civile cu obiect conflicte de muncă, anulare de acte administrativ, reziliere de contracte, refuzul de soluționare a unor cereri sau alte pretenții
- acțiuni civile cu obiect drepturi bănești

Cauze de discriminare promovate direct în fața instanțelor de judecată

Potrivit O.G. nr. 137/2000, republicată, Consiliul răspunde de aplicarea legislației în materie de nediscriminare pe teritoriul României, constată și sancționează contravențiile prevăzute de O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, având competență materială în domeniile prevenirii și combaterii tuturor formelor de discriminare, în toate domeniile de activitate și pe întreg teritoriul național.

În temeiul art. 27 din O.G. nr. 137/2000R, persoana care se consideră discriminată poate formula, în fața instanței de judecată, o cerere pentru acordarea de despăgubiri și restabilirea situației anterioare discriminării sau anularea situației create prin discriminare, potrivit dreptului comun. Persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare.

Judecarea unor astfel de cauze, al căror obiect îl constituie, alături de „cererea în despăgubiri”, implicit constatarea/reținerea faptei de discriminare pe cale delictual civilă, are loc cu citarea obligatorie a Consiliului, în calitate de: *participant procesual, monitor al cazurilor de discriminare, autoritate consultativă sau „expert” în domeniul nediscriminării.*

Participarea procesuală a C.N.C.D. în astfel de cauze judiciare are la bază funcția de garant al respectării și aplicării

principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte, precum și statutul de organism specializat - posesor al cunoștințelor (juridice) fundamentale în domeniul nediscriminării, potrivit art. 16 și 18, alin. 1, teza întâi, din O.G. nr. 137/2000R.

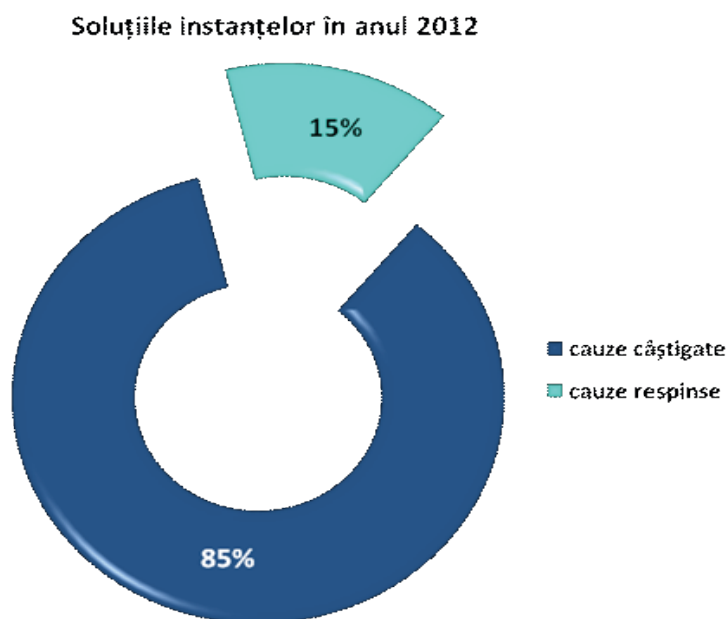
În anul 2012, în temeiul art. 27 din O.G. nr. 137/2000R, C.N.C.D. a fost chemat în instanță în 556 cauze civile elaborând, prin intermediul Serviciului Juridic, Contencios și Contracte din cadrul Direcției Juridice, puncte de vedere, cât și „opinii juridice de specialitate”, în esență lucrări procesuale în materie, care au avut rolul expertizării judiciare a instanțelor. În acest sens, se impune precizarea că, în toate cauzele în care Consiliul a elaborat „opinii juridice de specialitate”, soluțiile judecătorești au fost pronunțate în acord cu acestea, lucrările procesuale ale C.N.C.D., cu valoare de „expertize judiciare”, fiind evaluate la cel mai înalt nivel profesional – bunăoară **Sentința Civilă nr. 175/F/2011, pronunțată de Curtea de Apel Brașov, prin care instanța de judecată reține în motivarea soluției: *„Această concluzie se impune cu atât mai mult cu cât raționamentul juridic foarte laborios și de înalt nivel academic argumentat, formulat în opinia juridică de specialitate emisă în cauză de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării...”*.**

Clasificarea acțiunilor judecate în anul 2012, conform art. 27 alin. 3 din O.G. nr. 137/2000, după obiectul acestora:

În aproximativ 442 de cazuri acțiunile promovate direct pe rolul instanțelor au vizat conflicte de muncă, anulare de acte administrativ, reziliere de contracte, refuzul de soluționare a unor cereri sau alte pretenții, iar în 304 de cazuri acțiunile civile au avut ca obiect drepturi bănești. **Astfel, în anul 2012 se observă o creștere a numărului de acțiuni civile promovate direct de rolul instanțelor de judecată având ca obiect drepturi bănești, acțiuni care au totalizat 41 % din numărul total al cauzelor.**

Soluțiile instanțelor de judecată în anul 2012

În anul 2012 instanțele de judecată investite cu soluționarea unor cauze de discriminare au admis aproximativ 341 de cauze (soluțiile fiind pronunțate inclusiv față de acțiuni promovate anterior pe rolul instanțelor, în anii 2011, dar judecate pe fond/în recurs în 2012). În același timp au fost respinse aproximativ 427 de cauze.

Asistență de specialitate și birouri teritoriale

În anul 2012, la sediile birourilor teritoriale ale Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării s-au prezentat un număr de aproximativ 70 de persoane care au semnalat potențiale fapte de discriminare. Aproximativ jumătate dintre acestea și-au concretizat intenția de a formula sesizări cu privire la aspectele prezentate în cadrul audiențelor.

Conform opiniei consilierilor din teritoriu, persoanele care nu și-au manifestat intenția de a formula sesizări au luat această decizie pentru că nu doreau decât să semnaleze aspectele în cauză, să li se confirme faptul că sunt ascultate și autoritățile statului nu manifestă indiferență față de problemele lor.

Astfel, reținem faptul că domeniile în care au fost semnalate posibile fapte de discriminare, în conformitate cu criteriile de discriminare stipulate de către O.G. nr.137/2000 republicată, sunt următoarele: accesul la serviciile publice administrative și juridice, dreptul la demnitate personală, dreptul de proprietate, dreptul la tratament egal în fața instanțelor judecătorești, dreptul la un salariu egal pentru o muncă egală, dreptul la tratament egal în fața organelor jurisdicționale.

Consilierii juridici din teritoriu au monitorizat presa regională, transmițând sediului central articolele având ca obiect încălcarea principiului nediscriminării.

Astfel, în urma monitorizării presei locale din județul Mureș, a celei regionale (Cluj, Sibiu, Bistrița, Harghita, Covasna, Brașov, Alba, Maramureș, Satu Mare, Bihor, Arad, Timișoara), precum și a unui număr de publicații naționale reprezentative au fost identificate articole care au tratat subiecte legate de

discriminare, semnalarea unor posibile cazuri de discriminare sau încălcarea drepturilor conform criteriilor prevăzute de O.G. nr. 137/2000 republicată.

În urma activității de monitorizare a presei din județele Buzău, Brăila, Călărași, Giurgiu, Dâmbovița, Ialomița, Prahova, Vrancea, Galați, Bacău, Vaslui, Neamț, Iași, Suceava, Botoșani, au fost identificate articole având ca obiect discriminarea, semnalarea unor posibile cazuri de discriminare sau încălcarea drepturilor conform criteriilor prevăzute de O.G. nr. 137/2000 republicată.

În urma monitorizării unor site-uri web de recrutare a forței de muncă (oferte de locuri de muncă) a fost constată prezența în conținutul unora dintre acestea a problematicilor vizate de criteriile de discriminare stipulate de către O.G. nr.137/2000 republicată, predominante fiind cele referitoare la vârstă și gen.

De asemenea, la nivelul anului 2012, se remarcă continuitatea implicării reprezentanților birourilor teritoriale în activitatea de prevenire a fenomenului discriminării și a promovării instituției prin participarea la acțiuni organizate de către autoritățile locale sau diverse entități ce au atribuții în domeniul respectării drepturilor omului.

Astfel, în județul Buzău, reprezentanta C.N.C.D. în teritoriu a continuat colaborarea cu Prefectura Buzău, participând la acțiunile organizate de către această instituție, acțiuni în cadrul cărora a avut intervenții, oferind participanților informații legate de conceptul de discriminare, modalitățile de prevenire a fenomenului discriminării, precum prevederile O.G. nr. 137/2000 republicată.

În județul Mureș, reprezentanta C.N.C.D. în teritoriu a participat la conferințe și dezbateri organizate de către instituții și organizații locale, precum „Holocaustul romilor”; „Dezrobirea

romilor”, “Educația copiilor de etnie romă din județul Mureș” sau cu privire la situația actuală a pacienților seropozitivi din județul Mureș și a programelor în direcția prevenirii infecției cu HIV, acțiuni în cadrul cărora a prezentat participanților conceptul de discriminare, modalitățile de prevenire a fenomenului discriminării, precum și prevederile O.G. nr. 137/2000 republicată. De asemenea, aceasta a participat la expoziția fotografică cu tema „Multiculturalitate studentească mureșeană”, organizată de Universitatea Petru Maior din Tg. Mureș.

În concluzie, menționăm câteva aspecte relevante în activitatea desfășurată de C.N.C.D. la nivel teritorial:

- o creștere a numărului de persoane și implicit a interesului acestora de a se adresa în mod direct, la sediul birourilor teritoriale ale C.N.C.D., fie exclusiv pentru acordare de asistență de specialitate și consiliere, fie în scopul depunerii de sesizări, astfel realizându-se o comunicare mai eficientă între potenții din mediul local și sediul central;
- de la an la an, prin implicarea directă a reprezentanților locali, mass-media locală a preluat informații relevante domeniului nediscriminării, fie din perspectiva prevenirii acesteia, fie din cea a sancționării faptelor de discriminare. Acest lucru este reflectat în creșterea numărului articolelor de presă la nivel local care tratează sub diferite aspecte fenomenul discriminării;
- activitatea constantă a birourilor teritoriale a contribuit la creșterea vizibilității C.N.C.D. la nivel național, atât ca urmare a acțiunilor întreprinse de către reprezentanții instituției în teritoriu, precum și în urma participării acestora la acțiunile întreprinse la nivel local de către instituțiile publice sau alte entități cu atribuții în domeniul drepturilor omului.

La sediul central al C.N.C.D., în decursul anului 2012, aproximativ 2860 de persoane au beneficiat de asistență de specialitate 1800 au beneficiat de consiliere prin intermediul telefonului, 460 prin intermediul e-mail-ului și 600 prin discuții directe, la sediul instituției.

Modalitate	Număr persoane	Activitate
Asistență telefonică	1800	consiliere
Asistență la sediul C.N.C.D.	600	consiliere
Asistență via e-mail	460	consiliere
Total	2860	

Capitolul III

Prevenirea formelor de discriminare

Activitatea de prevenire din cadrul „**Strategiei naționale de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2007 - 2013**” a fost, și în acest an, urmărită îndeaproape de departamentul specializat al C.N.C.D., Direcția Programe și Relații Internaționale (D.P.R.I.). Programele și proiectele, derulate pentru promovarea egalității de șanse și pentru conștientizarea drepturilor pe care le are fiecare categorie socială din România, au încercat să acopere o arie cât mai largă a publicului și o plajă cât mai variată de teme, într-o perioadă cu foarte mari dificultăți financiare și cu un număr restrâns de resurse umane din partea C.N.C.D.

În continuare, **OBIECTIVUL 2** al Strategiei constituie vulnerabilitatea acțiunilor D.P.R.I., în condițiile în care monitorizările, analizele economice, deplasarea și cercetarea în teritoriu, profilele de firme, sondajele și alte proiecții de anvergură nu au avut susținere financiară suficientă și în condițiile în care, la nivel național, domeniul economic, piața muncii și angajarea au fost ele însele verigi slabe ale sistemului social românesc în 2012.

Cu toate acestea, D.P.R.I. a reușit menținerea priorităților sale în acțiunile, proiectele de succes și cu impact major, mai ales în educație și sănătate, fiind continuate și chiar dezvoltate, în multe dintre cazuri cu maximă eficiență.

Organizarea cursurilor, desfășurarea seminariilor, manifestărilor culturale sau a campaniilor de informare, care au urmărit îndeaproape obiectivele majore ale Strategiei, au reușit să

mențină atenția publicului larg și să contribuie, prin promovarea egalității de șanse, a relațiilor interculturale și dialogul între diverse categorii, la un echilibru social foarte important, într-un an cu multe evenimente ce puteau să provoace derapaje discriminatorii sau intoleranță accentuată.

Informarea și formarea, devenite din anii anteriori priorități pentru D.P.R.I., au fost valorificate prin programe bine articulate, desfășurate în colaborare cu ONG-uri, cu școli, cu universități sau unități sanitare, la toate nivelurile fiind angrenați și implicați mai ales copiii și tinerii, segmentul liant al societății, promotorii și beneficiarii unui climat al diversității culturale, al comunicării fără stereotipuri și fără prejudecăți.

OBIECTIVUL 1 – Protecție efectivă și remediu împotriva discriminării

Prioritatea 1.4 – Consolidarea cooperării în domeniul combaterii discriminării cu alte instituții competente în acest domeniu, la nivel național și internațional:

Conferința – „Soluții legislative și politici antidiscriminare în România și Germania”

Evenimentul a avut loc în data de 06 iunie 2012, la Palatul Parlamentului, și s-a încadrat în seria de acțiuni organizate cu ocazia aniversării a 10 ani de la înființarea C.N.C.D. Conferința a fost organizată în parteneriat cu Programul Statul de Drept Europa de Sud-Est al Fundației Konrad Adenauer și cu sprijinul Comisiei pentru drepturile omului, culte și problemele minorităților naționale din Camera Deputaților și al Comisiei pentru drepturile omului, culte și minorități din Senat având ca invitat special pe directorul Agenției Federale Antidiscriminare din Germania, doamna Christine LÜDERS.

Principalele teme dezbătute în cadrul Conferinței au fost „Evoluția implementării principiului nediscriminării în România și Germania” și „Nediscriminarea în practică – evoluție, lecții învățate, perspective”.

În deschidere, cei care au prezentat mesaje și opinii au fost Președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, domnul ASZTALOS Csaba Ferenc, Directorul Biroului Programului Statul de Drept Europa de Sud-Est al Fundației Konrad Adenauer, domnul Thorsten GEISLER, Directorul Agenției Federale Antidiscriminare, Germania, doamna Christine LÜDERS și Excelența Sa, Dl. Andreas von METTENHEIM, Ambasadorul Republicii Federale Germania în România. În contextul creat, fiecare dintre vorbitori a subliniat importanța funcționării C.N.C.D. în cadrul instituțional românesc și misiunea sa complexă, dar indispensabilă în procesul de schimbare a mentalităților, de eliminare a prejudecăților și de valorificare a diversității în societate. Au fost punctate elementele comune ale concertului instituțiilor europene pentru combaterea discriminării, precum și diferențele de abordare a unor probleme în societatea românească și cea germană.

Lucrările au continuat cu dezbateri punctuale și tematice, cu exemple de bune practici, cu statistici europene, programe și campanii naționale, cu previzionare sau conturare de proiecte, în vederea consolidării cadrului legislativ și de acțiune pentru combaterea discriminării și implementarea egalității de șanse la nivel european și național.

Concluziile au fost de asemenea binevenite, cea mai importantă și cea mai des menționată fiind colaborarea permanentă a C.N.C.D. cu organizațiile neguvernamentale, cu asociațiile profesionale, culturale sau etnice, în vederea creării osmozei sociale, a platformei de dialog în societate, pentru eliminarea intoleranței, stereotipurilor, prejudecăților și necooperării.

„Modalități de promovare a principiilor nediscriminării și egalității de șanse în societatea românească actuală”

Proiectul s-a aflat la cea de-a VI-a ediție și a fost derulat de C.N.C.D. în parteneriat cu Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, în perioada februarie – decembrie 2012 și a urmărit dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a principiilor nediscriminării și egalității de șanse atât între bărbați și femei, cât și între diferitele categorii de persoane, dezvoltarea capacității de înțelegere și aplicare a dreptului obiectiv la nediscriminare și egalitate de șanse, stimularea interesului pentru implicarea în eliminarea discriminărilor de orice fel.

Cele două activități de bază au vizat, pe de o parte popularizarea principiului nediscriminării și egalității de șanse la nivelul Universității „Dimitrie Cantemir”, precum și în toate mediile interesate de tematica nediscriminării și egalității de șanse, pe de altă parte, organizarea „Conferinței Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2012 - la nivelul Municipiului București”, cu participarea instituțiilor interesate, a cadrelor didactice și a studenților, precum și a organizațiilor neguvernamentale din domeniu.

Popularizarea principiului nediscriminării și egalității de șanse a avut loc în cadrul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, atât prin discuțiile cu studenții la orele de curs, dar și la orele de consultații, precum și prin discuțiile formale și informale purtate cu cadrele didactice.

Elementul esențial al proiectului a fost organizarea „Conferinței Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES 2012”. Informațiile privind organizarea conferinței au fost postate pe site-ul web al Universității și, totodată, au fost lansate invitații către profesorii din mai multe universități și din cadrul învățământului preuniversitar din București, cât și către studenți. De asemenea, s-au lansat invitații către mai multe personalități ale vieții politice și științifice, precum și către organizații neguvernamentale cu profil

specific de activitate de apărare și promovare a drepturilor omului. În urma acestor demersuri, s-au primit 57 de titluri de lucrări care au fost susținute în cadrul Conferinței și, ulterior, publicate sub forma unei culegeri. Printre cei invitați la Conferință enumerăm: Excelența Sa Ministrul Afacerilor Externe al României, Dl. Titus Corlățean, Președintele C.N.C.D. – dl. Csaba Ferenc Asztalos, profesori universitari de înaltă ținută ai vieții academice românești, coordonatorul de proiect în cadrul Multikulturelles Netzwerk, Viena - Austria, dl. Florian Neuburg, reprezentanți ai unor instituții din țări europene și din România, reprezentanți ai sindicatelor și ai societății civile europene (Franța, Elveția, Lituania), internaționale (Siria), precum și cele de la nivel național.

La Conferință au participat peste 115 persoane (înregistrate), iar 34 dintre acestea au prezentat lucrări, de remarcat fiind implicarea multor studenți ai Facultății de Științe Juridice și Administrative, atât de la specializarea Drept, cât și de la specializarea Administrație Publică. În sală au fost și numeroși studenți francezi care, în cadrul dezbaterilor privind nediscriminarea și egalitatea de șanse, au avut aprecieri pozitive la adresa Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” și a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, precum și la adresa „Conferinței”, precizând că aceasta este comparabilă cu multe conferințe internaționale la care au participat în cadrul unor mari universități europene.

Volumul Conferinței, atât varianta în limba română, cât și varianta în limba engleză, a fost publicat la Editura Prouniversitaria (recunoscută CNCS), editură selecționată în urma licitației organizate de C.N.C.D., a fost primit gratuit de fiecare participant care a susținut o lucrare în cadrul evenimentului, iar 2 exemplare din acest volum au fost donate bibliotecii Universității Creștine „Dimitrie Cantemir” și 2 exemplare au intrat în inventarul Institutului Internațional pentru Drepturile Omului. Trebuie menționat că 10 volume în limba engleză au plecat în străinătate, atât la Institutul European pentru Egalitate de Gen de la Vilnius, Lituania, cât și la cel puțin 5 universități partenere.

Având în vedere feed-back-ul pozitiv primit de la participanți pe parcursul derulării proiectului, se dorește continuarea sa în 2013, cu începerea procedurilor de integrare a „Conferinței Nediscriminării și Egalității de Șanse – NEDES” în circuitul internațional și cotarea sa la nivel ISI.

“Festival de film documentar dedicat drepturilor omului – One World Romania”

În perioada 13-18 martie 2012, s-a desfășurat la București cea de-a cincea ediție a Festivalului de film documentar dedicat drepturilor omului, un proiect pe care C.N.C.D. îl desfășoară în fiecare an, în parteneriat cu Asociația One World România și Centrul Ceh București. În 2012, s-au alăturat parteneriatului existent și alți reprezentanți ai administrației publice centrale și ai societății civile, precum și reprezentanți media (presa scrisă și presa audio-vizuală).

Anul acesta, pe parcursul a 6 zile de festival au fost proiectate 50 de filme documentare din 27 de țări, în 4 cinematografe din capitala României: Corso, Union, Eforie și „Studioul Horia Bernea” din cadrul Muzeului Țăranului Român, pentru proiecțiile speciale. Au fost invitate la București 28 de nume importante în lumea filmului documentar internațional, iar în cinematografe și la evenimentele conexe au participat aproximativ 10.000 de persoane. Prezența în mass-media a depășit frecvența anilor precedenți, vizibilitatea festivalului fiind evidentă și mult crescută față de edițiile anterioare. În mare parte, vizibilitatea crescută s-a datorat unei noi abordări de prezentare, investindu-se mai mult în afișajul stradal, iar prezența în mediile on-line și pe rețelele de socializare fiind susținută și întreținută cu mai bine de o lună înainte de deschiderea festivalului. Parteneriatul cu televiziunea publică din România a constituit un punct în plus la mediatizare, iar schimbarea formatului pentru evenimentul de deschidere, combinând un concert cu un film s-a dovedit de asemenea un lucru benefic.

Proiecțiile de filme au cuprins 9 secțiuni: secția „Revoluții on-line”, secția „Politică”, secția „Muncă și răsplată”, secția „Minori și bătrâni”, secția „Probleme de familie”, secția „Pașapoarte”, secția „Penală”, secția „Activiști și indignați”, secția „Special Albania”, la care s-a adăugat „Retrospectiva Jennifer Fox”. Din evenimentele conexe au făcut parte cele două expoziții de fotografie: „Vocea libertății – Radio Europa Liberă în era Războiului rece” și „Expoziție ambulantă – Revoluții globale și mișcări occupy”, precum și Matineele One World Romania și Dezbaterile la care a participat și reprezentanții C.N.C.D. cu informații și precizări.

Calitatea invitațiilor – faptul că au fost oaspeții ai festivalului nu numai cinești, dar și avocați specializați în drepturile omului și artiști angajați – a completat profilul festivalului ca forță activă, capabilă să genereze teme de dialog social.

Pentru C.N.C.D. acest festival este o verigă importantă în procesul de schimbare a mentalităților în societatea românească și face parte din efortul continuu de sensibilizare a publicului cu privire la problematica drepturilor omului, la promovarea diversității și combaterea discriminării.

„Festivalul internațional de film evreiesc (BJFF 2012)”

Între 19 aprilie și 3 mai 2012, alături de Fundația Culturală ART ROMO și alți parteneri, C.N.C.D. a desfășurat acest proiect aflat la cea de-a doua ediție, sub patronajul de onoare al Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, Ambasadei Statului Israel la București, Ambasadei Statelor Unite, Ambasadei Germaniei, Consiliului General al Municipiului București – Comisia Învățământ, Cultură, Culte și Sport.

Festivalul Filmului Evreiesc București (BJFF) face parte dintr-o rețea care include peste 130 de evenimente, organizate în întreaga lume sub brand-ul Jewish Film Festival și se adresează cinofililor și publicului de orice vârstă, doritor să se informeze

despre bogata moștenire culturală evreiască la nivel mondial, cu accent pe Estul Europei și România.

Anul acesta, Festivalul de la București a adus în fața publicului peste 50 de filme, majoritatea în premieră în România, proiectate **la Cinema Studio și Muzeul Național al Țăranului Român**. În Competiția de Film Documentar, o premieră a acestei ediții, au participat zece pelicule din Israel, România, Polonia, SUA și Germania. Juriul competiției a fost format din: Oded Guy – directorul Jewish Film Festival, Ashkelon, Israel; Laurențiu Damian – regizor, scenarist, profesor universitar la UNATC și Magda Mihăilescu – critic de film.

Premiul Competiției de Film Documentar – finanțat de Institutul Cultural Român – i-a revenit peliculei poloneze **Pawel evreul** (The Moon Is Jewish, 2011), în regia lui Michal Tkaczynski. Trofeul i-a fost înmănat doamnei Natalia Mosor, director adjunct al Institutului Polonez din București, care l-a acceptat în numele realizatorilor documentarului. De asemenea, regizorul Andrei Călărașu a primit o distincție onorifică pentru întreaga activitate.

Evenimentul de la București s-a încheiat cu o seară festivă, la care au participat organizatorii festivalului, în prezența invitaților Avishay Kfir (regizor, directorul Cinematicii Haifa) și Branko Ivanda (regizor).

Pe lângă proiecțiile de film, în cadrul festivalului au avut loc și expoziții de artă, workshop-uri și dezbateri cu tematică iudaică, incluzând elemente de promovare a diversității sau aspecte ale combaterii discriminării, reducerii prejudecăților și respingerii stereotipurilor.

Gala femeilor rome „Privește-mă așa cum sunt”

Pe 7 martie 2012, în parteneriat cu Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, C.N.C.D. a desfășurat la București un proiect dedicat Zilei internaționale a femeii, iar obiectivul principal a fost acela de-a aduce în lumina reflectoarelor femeile rome.

Femeile rome sunt deseori văzute ca cerșetoare, vrăjitoare, hoațe sau exotice. Proiectul susținut de C.N.C.D. a reliefat o altă imagine a acestora, aproape invizibilă sau prea puțin conștientizată de societatea românească: aceea de persoane cu rol activ în viața socială și economică românească.

Evenimentul „Gala femeilor rome *Privește-mă așa cum sunt*” s-a aflat la cea de-a doua ediție și a adus pe scenă, în fața unui public numeros, femei rome mai puțin vizibile în viața publică, dar care la nivelul comunităților au atribuții foarte importante, ajutându-i pe romi în activitățile ce țin de educație, sănătate, muncă, locuire, politici, cultură, etc. Ele sunt modele de urmat pentru generațiile prezente și viitoare, prin munca lor promovând și transmitând un mesaj de încurajare, de mobilizare și de implicare a femeilor rome în viața publică.

În cadrul Galei au fost premiate 72 de femei rome, dintre care 20 au primit Trofeul „Privește-mă așa cum sunt”, restul obținând diplome de apreciere

În conformitate cu obiectivele sale, C.N.C.D. a derulat acest proiect pentru inserția socială a unor categorii vulnerabile, pentru promovarea diversității și egalității de șanse și în cea mai mare măsură pentru diminuarea stereotipurilor legate de femeile rome și de preocupările lor în cadrul societății românești, societate care nu poate rezista și nici nu se poate perfecționa în lipsa diversității și fără să aibă la bază principiile nediscriminării și egalității de șanse. Conceptul de *egalitate a șanselor*, promovat de C.N.C.D., urmărește să asigure fiecărei persoane libertatea necesară pentru dezvoltare, în concordanță cu vocația și capacitățile sale, astfel încât să ajungă la afirmarea deplină a personalității.

**OBIECTIVUL 3 – Asigurarea incluziunii și a egalității de șanse în
domeniul economic și în materie de angajare și profesie****Articolul 16 – Promovarea egalității în domeniul educației****“10 ani de nediscriminare în educație”**

Derulat pe parcursul întregului an, acest proiect s-a dorit o reafirmare a rolului catalizator pe care C.N.C.D. îl are în promovarea diversității și nediscriminării în rândul elevilor, studenților, cadrelor didactice, în general, cu largă cuprindere a întregului sistem educațional din România, cu răsfângere directă asupra întregii comunități. Așa cum reiese și din toate rapoartele de activitate ale instituției noastre de la înființarea sa, sistemul de educație, de la grădinițe până la mediul academic, a constituit o prioritate. Și este ușor de înțeles și de argumentat, fiindcă educația și mai ales educația copiilor și tinerilor este izvorul noii societăți românești, care dorim să aibă la bază respectarea aproapelui, respectarea egalității de șanse, respectarea tuturor formelor de cultură, nediscriminarea și conviețuirea în diversitate.

Constituindu-se într-un barometru al eforturilor depuse de noi timp de 10 ani, acest proiect a fost derulat pentru încurajarea inițiativelor școlare locale de prevenire a discriminării. Mai exact, pe parcursul celor 10 ani de activitate, C.N.C.D. a investit foarte mult în informarea și formarea tuturor reprezentanților sistemului de învățământ, atât prin proiecte locale, cât și naționale, prin pregătire specifică sau generală, de la copii de grădiniță până la profesori universitari. Sistemul de învățământ a fost deschis la noile orizonturi proiectate de C.N.C.D. și a participat la inițiativele acestuia, a asimilat cu mare ușurință toate principiile și toată baza de susținere a nediscriminării, a egalității de șanse, a drepturilor omului și a diversității etnice, culturale sau rasiale, înțelegând că acestea sunt fundamentul

coeziunii și incluziunii sociale, că sunt instrumente indispensabile pentru o țară civilizată, integrată în Uniunea Europeană. C.N.C.D. este principalul motor al promovării nediscriminării dar are nevoie de prelungirea acțiunilor sale în sistemul de învățământ, adică de cei mai tineri și cei mai instruiți membri ai societății pentru informarea și educarea celorlalte categorii sociale. De aceea, proiectul acesta a invitat elevii și cadrele didactice să participe la un „test”: să vină în fața comunităților locale cu proiecte și inițiative care să-i atragă pe vecinii lor, pe părinții lor, pe edili, pe reprezentanții ONG-urilor, la dialog și la conlucrare, la cunoaștere și la respect reciproc, prin acceptarea diversității, a egalității de șanse, prin eliminarea prejudecăților și prin nepracticarea excluderii din cauza etniei, religiei, orientării sexuale, dizabilităților, infectării cu HIV sau vârstei. Într-un cuvânt, școlile să fie portavocea C.N.C.D. în comunitățile lor locale.

Proiectul s-a desfășurat în perioada martie-decembrie 2012, în 17 școli din București și județele Arad, Bistrița-Năsăud, Brăila, Călărași, Cluj, Constanța, Dâmbovița, Dolj, Gorj, Harghita, Ilfov, Olt, Suceava, Timiș, Vâlcea și Vrancea. Obiectivul general a fost implementarea celor 17 proiecte locale în învățământul din România, iar obiectivele specifice au vizat șansele egale în accesul școlilor din mediul local și rural la acțiunile C.N.C.D. de prevenire a discriminării; continuarea în plan local a acțiunilor C.N.C.D., ca rezultat al cursurilor susținute cu profesorii din toată țara timp de patru ani; un feed-back al cadrelor didactice formate anterior, cu ocazia împlinirii a 10 ani de la înființarea C.N.C.D.; sprijin acordat profesorilor în proiectele pe care le desfășoară; cointeresarea părinților și autorităților locale în promovarea diversității. Pe parcursul anului 2012, cele 17 școli partenere au desfășurat proiecte locale de promovare a diversității și nediscriminării. C.N.C.D. a oferit acestor școli resursele necesare pentru desfășurarea proiectelor propuse. În anii trecuți profesorii coordonatori au beneficiat de formare din partea reprezentanților C.N.C.D., iar în

2012 li s-a acordat suport de specialitate și consiliere directă în proiectele pe care le-au implementat. Până la 15 iunie, sfârșitul anului școlar, reprezentanții C.N.C.D. au participat la proiectele școlare locale și au fost prezenți în fiecare școală parteneră. La 15 iunie, școlile au trimis rapoarte de evaluare a activităților proiectelor, care coroborate la evaluarea directă făcută de C.N.C.D, în întâlnirile sale, au constituit fundamentul unui Raport complex asupra proiectului „10 ani de nediscriminare în educație”.

„Tinerii dezbat”

Toate activitățile cuprinse în calendarul Concursului național „Tinerii dezbat”, ediția 2012, au fost realizate de C.N.C.D. în parteneriat cu M.E.C.T.S., A.R.D.O.R., Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, A.N.S.T., D.R.I., A.N.R., Fondul de Educație pentru Romi și Reprezentanța UNICEF în România.

Instituțiile de învățământ preuniversitar, care au dorit să participe la ediția din acest an, au completat formularul de aplicație și l-au transmis pe o adresă electronică în perioada prevăzută în calendarul concursului, respectiv 19 martie – 2 aprilie 2012, prelungită ulterior până la 10 aprilie 2012. Conform arhivei electronice, s-au înscris 144 de echipe din toate județele țării și din municipiul București. Prin comparație cu celelalte două ediții ale concursului, la ediția din acest an, aplicațiile au fost mult mai consistente, iar comunicarea cu profesorii delegați de către școli s-a realizat mult mai bine.

Spre deosebire de anii anteriori, Formularul de aplicație a avut o structură complexă, reprezentând în sine o „probă” de selecție. Prin formular li s-a solicitat candidaților atât informații despre proiect, cât și despre proiectele pe care școala le desfășoară în sprijinul elevilor din categoriile defavorizate. Evaluatorii formularelor de aplicație au remarcat foarte multe

programe educaționale valoroase, derularea de către școlile candidate.

Seminariile de pregătire pentru profesori s-au desfășurat, conform calendarului, în 8 localități: Chevereș, Drobeta, Păltiniș, București, Galați, Muncel, Cluj. Materialele didactice folosite la aceste seminarii au constat în 8 videodiscursuri ale unor dezbateri în format de ateliere de lucru, înregistrate la ediția de anul trecut a concursului.

După aceste „preliminarii”- Formulatul de aplicație și formarea echipei de traineri în urma seminariilor de pregătire, a urmat etapa regională a concursului, care a avut loc în perioada 18-20 mai, în 8 localități: București, 2 Mai, Valea Budului, Chevereș, Oradea, Predeal, Drobeta Turnu Severin. Dintre cele 130 de școli care s-au prezentat la seminarii, 119 școli au participat și la campionatele regionale, ceea ce reprezintă un procent de 91,5%. Astfel, 476 de elevi și profesori au participat la campionatele regionale, însoțiți de 9 delegați din partea inspectoratelor școlare-gazdă și 19 delegați din partea ARDOR.

Pentru etapa națională s-au calificat 24 de licee, (reprezentate de 72 de elevi și 24 de profesori) și s-a desfășurat la Alba Iulia, în perioada 15-16 septembrie 2012. Moțiunile propuse spre dezbatere pentru etapa națională a competiției din 2012 au fost: „E timpul să afirmăm că nu trebuie să cunoști teoria democrației ca să fii un bun cetățean”; „Ar trebui aplicate măsuri de toleranță zero pentru acte de discriminare în școli”; „Naționalismul este o ideologie depășită”.

La această etapă finală au venit la fața locului șapte dintre cei nouă parteneri/finanțatori, accentuând importanța pe care instituțiile implicate în proiect o acordă educației tinerilor și rolul pe care aceștia îl au în comportamentul civic, în special pe componentele anti-discriminare și cetățenie activă care definesc această inițiativă.

**”Promovarea dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse la nivelul învățământului preuniversitar din București –
Egalitate și nediscriminare”**

Proiectul a fost conceput ca unul de cercetare – dezvoltare, iar C.N.C.D. l-a desfășurat în parteneriat cu Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” și Inspectoratul Școlar al Municipiului București, având ca obiective generale dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a principiilor nediscriminării și egalității de șanse; dezvoltarea capacității de înțelegere a noțiunii dreptului subiectiv; dezvoltarea capacității de aplicare a principiilor nediscriminării și egalității de șanse în toate domeniile; stimularea interesului pentru implicarea în procesul de promovare a principiilor nediscriminării și egalității de șanse.

Grupul țintă a fost alcătuit din elevi cu vârsta cuprinsă între 7 și 19 ani, iar activitățile principale proiectate au fost:

- Popularizarea concursului în școli și licee din București și din țară;
- Primirea eseurilor și a desenelor pe adresa Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”;
- Alcătuirea unui juriu cu membri (număr impar) din instituțiile partenere;
- Selectarea celor mai bune eseuri și desene spre a fi publicate într-o lucrare;
- Premiera celor mai bune lucrări într-un cadru festiv.

Proiectul a fost promovat pe site-ul Universității (<http://ucdc.ro/sja/concurs-e.html>), în peste 20 de școli și 15 licee bucureștene, dar și din alte județe (Constanța, Timiș, Giurgiu, Dâmbovița, Ilfov), prin pliante, afișe și flyere. În cadrul întâlnirilor cu elevii s-au definit conceptele de *discriminare*, *criterii de discriminare*, *egalitate de șanse* și au fost analizate cazuri concrete de situații discriminatorii, aduse de membrii echipei de cercetare, dar și propuse de elevi. S-a constatat că tinerii

manifestă interes pentru a cunoaște modalitățile de a beneficia de dreptul la nediscriminare și egalitate de șanse, dar și pentru a ști cum să nu discrimineze la rândul lor.

La data de 16.11.2012 s-a încheiat perioada de primire a desenelor și creațiilor din cadrul concursului de eseuri și desene, primindu-se 110 lucrări. Numărul mare, comparativ cu edițiile anterioare, demonstrează aprecierea de care s-a bucurat proiectul în rândul tinerilor, dar mai ales preocuparea lor de a se implica în continuare în aplicarea practică a principiului nediscriminării și egalității de șanse.

Au fost desemnate 53 de lucrări câștigătoare, iar pe 13 decembrie 2012 a avut loc decernarea premiilor către elevii participanți la concurs, în cadrul Salonului Literar al Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”.

Cu ocazia festivității de premiere s-au făcut aprecieri pozitive la adresa tuturor instituțiilor implicate în proiect. Elevii și părinții prezenți la festivitate au remarcat de asemenea impactul pozitiv în rândul tinerilor, contribuind nu numai la creșterea nivelului de cunoștințe privind în general drepturile omului și dreptul la nediscriminare și egalitate de șanse, dar și la cunoașterea modului prin care ei pot beneficia de aceste drepturi și a instituțiilor cu rol semnificativ în protecția și promovarea principiului nediscriminării și egalității de șanse.

Feed-back-ul pozitiv primit de la participanți pe parcursul derulării proiectului, a condus la ideea continuării lui în anul 2012, cu dezvoltarea la o scară mai largă, eventual națională.

De asemenea, s-a propus permanentizarea acțiunilor cu caracter de informare-educare, în parteneriat, pentru a se crea o tradiție în colaborarea dintre Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir” București, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Inspectoratul Școlar al Municipiului București/ Ministerului Educației, Tineretului și Cercetării.

**OBIECTIVUL 4 – Intensificarea recunoașterii și conștientizării diversității
având ca țintă media, cultura și sportul**

Prioritatea 4.1 – Consolidarea inițiativelor antidiscriminare la nivel național și programe de conștientizare interculturală privind diversitatea și nediscriminarea:

„Romii între trecut și prezent”

C.N.C.D. a derulat acest proiect în parteneriat cu Agenția de Dezvoltare Comunitară „Împreună”, cu ocazia aniversării a 13 ani de la înființarea Agenției și a 10 ani de la înființarea C.N.C.D. Proiectul a presupus organizarea unei serii de evenimente care au pus în evidență colaborarea dintre doi actori importanți în cadrul sistemului național de combatere a discriminării, de schimbare a mentalităților și de promovare a diversității.

Dezbaterile, întâlnirile/mesele rotunde, proiecțiile de film și chiar masa festivă au fost prilej de evaluare și de concluzii pentru zece ani de parteneriat între o instituție cu vocație națională în promovarea diversității, dialogului intercultural și eliminarea prejudecăților și un organism neguvernamental reprezentând o categorie socială importantă în angrenajul socio-cultural românesc. O dublă aniversare, care a avut o concluzie unică: numai împreună ne putem bucura de diversitate!

„Împreună prin artă și cultură”

Proiectul s-a aflat la cea de-a doua ediție și s-a desfășurat în județul Ialomița, pe 6 iunie 2012, pentru consolidarea educației culturale a elevilor romi din județul Ialomița, membri ai formațiilor de dansuri tradiționale rome, în vederea promovării valorilor culturale și spirituale ale comunităților rome în societatea românească. Partenerii C.N.C.D. în derularea acestui eveniment au fost Asociația pentru Dezvoltare și Incluziune Socială (ADIS) și Inspectoratul Școlar

Județean Ialomița și Partida romilor Pro-Europa.

Prima ediție a festivalului a avut un impact puternic și inovator în cadrul comunităților de romi din Fetești, răspunzând nevoilor culturale ale acestora, activitățile prevăzute în proiect aducând un plus de valoare procesului de educație culturală a tinerilor romi, transformându-l într-un proces agreabil, ușor de reținut și stimulator pentru dezvoltarea creativității și inovației tinerilor. Acesta a fost un bun motiv pentru continuarea proiectului în 2012, principalele obiective axându-se pe abordarea integrată a nevoilor culturale identificate la nivelul comunității rome și nu numai din județul Ialomița prin facilitarea accesului la informații despre propria istorie și identitate culturală în vederea afirmării și promovării valorilor culturale și spirituale ale comunităților rome și de întărire a dialogului intercultural.

În județul Ialomița trăiesc 18 minorități etnice, cu efective variate. Conform datelor statistice, minoritatea etnică cea mai numeroasă o reprezintă românii. Având în vedere că ei n-au avut niciodată o cultură scrisă, ceea ce le-a îngreunat transmiterea culturii tradiționale rome generațiilor viitoare, mulți etnici s-au înstrăinat de propria cultură și multe dintre tradiții fie le-au uitat, fie le ignoră. Această tendință se regăsește în special la cei tineri, din dorința de a se realiza, de a se emancipa și de a fi acceptați de majoritari.

În cazul comunităților de romi rămân încă multe stereotipuri negative care au avut și au efecte neprielnice în ceea ce privește dezvoltarea unei identități etnice normale, valorizată pozitiv, care să determine la nivelul individului sentimente de mândrie și atașament pentru modelul său identitar.

Toate activitățile proiectului au creat condițiile necesare pentru consolidarea cunoștințelor de educație culturală a copiilor romi, membri ai formațiilor de dans și au promovat corect identitatea etnică, valorile culturale rome în rândul locuitorilor județului Ialomița favorizând în același timp dialogul intercultural prin educație culturală pentru schimbarea mentalităților.

OBIECTIVUL 5 – Concentrarea eforturilor către aplicarea unei politici de toleranță zero față de orice forme de discriminare în societatea românească

Prioritatea 5.2 – Consolidarea educației cetățenilor în domeniul discriminării prin procese educaționale, formale și non-formale:

„Formarea managerilor de caz din cadrul Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului privind nediscriminarea copiilor separați de părinții lor care au adopția stabilită ca finalitate a planului individualizat de protecție”

Proiectul a fost desfășurat de C.N.C.D., în perioada septembrie – decembrie 2012, în parteneriat cu Oficiul Român pentru Adopții (O.R.A) și a constat în derularea cursurilor de informare și formare pentru reprezentanții O.R.A. și managerii de caz – specialiști care vin în contact direct cu copiii și familiile lor, cea biologică și cea extinsă, instrumentând adopția.

Beneficiarii direcți ai proiectului au fost cei 50 de participanți – 40 de manageri de caz din cele șase sectoare ale Bucureștiului plus Ilfov și 10 reprezentanți ai oficiului Român pentru Adopții. Beneficiarii indirecti au fost estimați a fi circa 1500 de copii din sistemele de protecție și familiile lor biologice/extinse.

Scopul acestui proiect a fost creșterea numărului de copii adoptabili și a numărului de adopții, prin combaterea atitudinilor discriminatorii față de aceștia prin cunoașterea teoretică și practică a principiilor combaterii discriminării, prevenirea actelor de discriminare îndreptate împotriva copiilor și a familiei biologice/familiei extinse, prin diminuarea nivelului intoleranței față de categorii de copii cu anumite particularități: copii romi, copii cu vârste mai mari și cei cu dizabilități fizice sau psihice, sau prin diminuarea nivelului intoleranței față de anumite familii

biologice/familii extinse cu anumite particularități: familii rome, familii analfabete și familii cu dizabilități.

Cele două module de curs, „Responsabilitatea umană – o atitudine etică în fața discriminării” și „Cadrul legislativ și juridic al nediscriminării în România” au scos în evidență nevoia de dialog între partenerii sociali, nevoia de informare și colaborare între instituții, între instituții și societatea civilă. Astfel, au fost apreciate ca fiind pozitive: atitudinea și contribuțiile lectorilor, îndeosebi exemplul personal de implicare; condițiile de desfășurare a cursurilor; interactivitatea și valoarea schimbului de bune practici. S-a considerat însă, în mod repetat, că ar fi utilă prelungirea duratei cursurilor pentru această tematică, dar și completarea cu alte domenii tangente (sănătate, justiție ș.a.). Participanții au devenit și membri ai grupului interactiv de pe Facebook – *Școala fără discriminare*.

Rezultatele obținute prin derularea acestui proiect se concretizează îndeosebi printr-o mai bună cunoaștere a drepturilor fundamentale ale omului și conștientizarea rolului pe care îl au propriile atitudini în prevenirea intoleranței și discriminării. Semnificativă a fost și creșterea numărului de copii cu finalitate, ceea ce poate conduce la creșterea numărului de adopții, de o reală însemnătate fiind posibilitatea de a analiza nevoile de formare ulterioară de care mai au nevoie angajații D.G.A.S.P.C.

“Interculturalitate și nediscriminare în sistemul de sănătate din România”

Fenomenul discriminării grupurilor vulnerabile în sistemul de sănătate a fost abordat și dezbătut pe larg în cadrul atelierului intercultural „Sănătate, Nediscriminare, Interculturalitate”, desfășurat în perioada 21 -24 august 2012 la Jupiter.

Evenimentul a fost organizat de Asociația pentru Dezvoltare și Incluziune Socială (ADIS), în parteneriat cu Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Universitatea de Medicină și Farmacie „Gr. T. Popa” din Iași.

În cadrul proiectului, a fost organizat un Atelier, la care au participat primii 30 de studenți cu cele mai bune rezultate de promovare a cursului opțional „etică și non-discriminarea grupurilor vulnerabile în sistemul de sănătate”.

Tinerii prezenți la eveniment au confirmat că opționalul „etică și non-discriminarea grupurilor vulnerabile în sistemul de sănătate”, de care aceștia au beneficiat în anul universitar 2011 – 2012, este extrem de important în pregătirea lor profesională pentru că acesta prezintă noțiuni deontologice, etice și juridice, precum și de natură umanistă, pentru cunoașterea tradiției și civilizației altor grupuri vulnerabile și a altor grupuri etnice.

De asemenea, studenții au recunoscut că acest curs opțional îi ajută pe ei ca viitori profesioniști în construirea unei relații neinfluențate de prejudecăți cu pacienții aparținând altor grupuri etnice, fiind un curs care deschide viziunea asupra practicării medicinei, care îi face mai responsabili față de acțiunile lor și care le dă posibilitatea de-a învăța să aplice un comportament bazat pe cunoaștere, corect și nediscriminatoriu față de pacienții aparținând grupurilor vulnerabile.

Toți cei implicați în desfășurarea acestui proiect au avut ocazia să abordeze și să aprofundeze noțiuni referitoare la principiul nediscriminării și al toleranței, egalitatea de tratament, caracteristici ale minorităților naționale etnice, în special a minorității rome, starea de sănătate a minorității rome, mecanisme sociale de prevenire a discriminării, instrumente de promovarea a interculturalității, cultivarea bunei cunoașteri și înțelegeri între minoritățile naționale.

„Școala de Vară – Grupuri de Risc și Servicii Sociale de Suport”

În perioada 3 – 8 septembrie 2012, C.N.C.D. a organizat cea de-a IV-a ediție a Școlii de Vară, proiectul reprezentând o continuare a eforturilor instituției noastre de a ajuta la formarea tinerilor profesioniști care urmează o carieră în domeniul social. Prin intermediul Școlii de Vară, tinerii care urmează studii în diferite domenii sociale au învățat cum să înțeleagă situația grupurilor vulnerabile și marginalizate și cum să adopte o atitudine pozitivă față de acestea.

C.N.C.D. a susținut acest eveniment în parteneriat cu Universitatea din București, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (SAS), Asociația Carusel și organizațiile membre și partenere ale Rețelei Române de Reducere a Riscurilor (RHRN).

Pe durata școlii de vară, 25 de studenți și masteranzi au avut ocazia să participe la ateliere informative cu privire la: consumul de droguri, sexul comercial (prostituție), consilierea pre și post test HIV și testarea HIV, furnizarea de servicii sociale de suport adresate grupurilor de risc, cadrul legislativ și politicile din domeniul prevenirii și combaterii consumului și traficului de droguri, dezastre, respectarea drepturilor omului, discriminarea și politicile anti-discriminare în România. Cursurile au fost susținute de către profesori din cadrul SAS, experți ai C.N.C.D. și de către specialiști din domeniul furnizării de servicii sociale de suport adresate grupurilor vulnerabile.

Participanții la acest eveniment au avut posibilitatea practică să colaboreze la programe adresate persoanelor care locuiesc în comunități defavorizate și să asiste la servicii specializate, de suport, sau de tratament substitutiv pentru consumatorii de droguri injectabile, pentru persoanele care practică sexul comercial, pentru persoanele seropozitive, precum și pentru cei aflați în detenție.

Prioritatea 5.4 – Monitorizarea și cercetarea fenomenului discriminării în România, identificarea amplitudinii fenomenului, direcțiilor de acțiune, măsurilor necesare și inițiativelor în prevenirea tuturor formelor de discriminare:

„Noua revistă a drepturilor omului”

Din anul 2006 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării colaborează cu **Noua Revistă de Drepturile Omului** (NRDO), care este o publicație trimestrială editată de Centrul de Studii Internaționale în cooperare cu editura C.H. Beck. Publicația este continuarea Revistei Române de Drepturile Omului, editată între 1993 și 2005.

Aceasta a fost gândită să răspundă cerințelor academice și să fie în același timp o resursă utilă pentru instituțiile și organizațiile implicate în înțelegerea și promovarea drepturilor omului. C.N.C.D. a participat și în anul 2012 la tipărirea acestei reviste, din punct de vedere tehnic, precum și cu materiale publicate privind combaterea discriminării și promovarea principiului egalității de șanse, jurisprudența C.N.C.D., studii și alte articole de specialitate, pentru a se alătura afirmării principiilor promovate de NRDO prin aparițiile sale editoriale, adică reconcilierea dintre principiul demnității și principiul libertății umane.

Anul 2012 a confirmat încă odată utilitatea acestei colaborări pentru promovarea activității specifice a C.N.C.D., având în vedere notorietatea acestei publicații în domeniul promovării și protecției drepturilor fundamentale ale omului.

Capitolul IV

Fapte de discriminare constatate de Colegiul director al C.N.C.D.

CRITERIUL: LIMBĂ

1.

Limbă. Nerespectarea dreptului la informații de interes public în limba română.

Petentul D.T. sesizează faptul că lipsa informațiilor de interes public, în limba română, pe pagina de internet a Primăriei comunei Racu, jud. Harghita, reprezintă o faptă de discriminare. Petentul arată că, pe pagina menționată, niciun meniu nu e în limba română, ci doar în limba maghiară, încălcându-se cetățenilor României dreptul la informare în limba oficială a statului. Petentul susține că această situație îl discriminează deoarece, nefiind cunoscător al limbii maghiare, dorește să afle informații de interes public cu privire la activitatea Primăriei și a Consiliului Local al comunei Racu. Mai mult, pe pagina de internet oficială, denumirea autorității apare exclusiv în limba maghiară. Petentul a depus dovezi în sprijinul afirmațiilor făcute în cuprinsul sesizării sale. Partea reclamată își exprimă punctul de vedere, în sensul că localitatea Racu, fiind persoană juridică, nu deține o pagină de internet proprie, aceasta fiind în construcție iar, pagina pe care a menționat-o petentul ca fiind cea oficială a comunei, de fapt, aparține unei persoane fizice cu domiciliul în comuna respectivă. Hotărârile Consiliului și declarațiile de avere sunt publicate pentru transparența activității Consiliului Local Racu, iar acest lucru se realizează până la definitivarea construirii paginii proprii. Partea reclamată menționează că, deși meniul paginii este

în limba maghiară, toate actele publice postate sunt doar în limba română, nefiind traduse și în limba maghiară. Partea reclamată arată că pagina web oficială a Primăriei Racu, în curs de construire, va deține meniuri atât în limba română, cât și în limba maghiară, urmând ca informațiile de interes public să fie traduse din limba română în limba maghiară. Până la data formulării petiției toate informațiile de interes public au fost diseminate prin afișarea actelor administrative locale pe panoul Primăriei Racu.

Prin **hotărârea cu nr. 118 din 06.04.2012**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) și art. 19 lit. d) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea Primăriei comunei Racu cu avertisment, reprezentată prin primar, și monitorizarea site-ului Primăriei pe o perioadă de două luni. Totodată, Colegiul director a recomandat Primăriei comunei Racu să depună diligențele necesare pentru realizarea/menținerea unei pagini de internet a Consiliului Local care să conțină aceleași informații atât pentru populația vorbitoare de limbă română cât și pentru cea de limbă maghiară.

2.

Criteriul lingvistic. Etnie. Nepublicarea informațiilor de interes public și în limba maghiară pe pagina de internet a unor autorități publice. Domeniul: acces la informații.

Petentul, S.L., consideră că este discriminat prin lipsa traducerii în limba maghiară a paginilor de internet care conțin informații de interes public privind activitatea unor autorități publice (prefecturi, consilii județene, primării) pe raza cărora, la nivel de județ pentru prefecturi și consilii județene, respectiv la nivel de orașe ori comune pentru primării, populația maghiară depășește procentul de 20% din populația totală.

Colegiul director constată că autoritățile publice reclamate au pagini de internet realizate din finanțe publice, care nu conțin toate informațiile postate și în limba maghiară, chiar dacă pe raza lor, la nivel de județ pentru prefecturi și consilii județene respectiv la nivel de orașe ori comune pentru primării, populația maghiară depășește 20% din populația totală. Compoziția etnică a unei localități se stabilește pe baza recensămintelor. Nu se poate presupune modificarea compoziției etnice a unei localități între recensăminte.

Astfel, având în vedere actele depuse la dosar și prevederile legale incidente în cauză, Colegiul director s-a pronunțat asupra aspectelor semnalate prin memoriu și a constatat prin **hotărârea nr. 223/11.07.2012** că, lipsa traducerii în limba maghiară a paginilor de internet care conțin informații de interes public privind activitatea instituției prefecturii din județele Mureș, Satu Mare, Bihor, Sălaj, consiliilor județene din Satu Mare, Bihor, Sălaj, autorităților publice locale din localitățile Covasna, Hăghig, Toplița, Gălăuțaș, Tulgheș, Voșlobeni, Luduș, Adămuș, Albești, Băgaciu, Band, Breaza, Ceașu de Câmpie, Cristești, Gănești, Livezeni, Sâncraiu de Mureș, Sânpaul, Sărmașu, Șincai, Voivodeni, Tășnad, Arduș, Bogdand, Botiz, Căuaș, Cehal, Craidorolț, Culciu, Halmeu, Micula, Odoreu, Orașu Nou, Petrești, Pir, Săuca, Urziceni, Vama, Viile Satu Mare, Marghita, Abrămuț, Balc, Borș, Chislaz, Curtuiușeni, Finiș, Tileagd, Cehu Silvaniei, Șimleu Silvaniei, Almașu, Benesat, Crasna, Crișeni, Fildu de Jos reprezintă discriminare, conform art. 2 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, republicată.

Colegiul director a aplicat în speță avertisment și recomandă prefecturilor din județele Mureș, Satu Mare, Bihor, Sălaj, președinților consiliilor județene din Satu Mare, Bihor, Sălaj și primarilor din localitățile Covasna, Hăghig, Toplița, Gălăuțaș, Tulgheș, Voșlobeni, Luduș, Adămuș, Albești, Băgaciu, Band, Breaza, Ceașu de Câmpie, Cristești, Gănești, Livezeni, Sâncraiu

de Mureș, Sânpaul, Sărmașu, Șincai, Voivodeni, Tășnad, Arduș, Bogdand, Botiz, Căuaș, Cehal, Craidorolț, Culciu, Halmeu, Micula, Odoreu, Orașu Nou, Petrești, Pir, Săuca, Urziceni, Vama, Viile Satu Mare, Marghita, Abrămuț, Balc, Borș, Chislaz, Curtuiușeni, Finiș, Tileagd, Cehu Silvaniei, Șimleu Silvaniei, Almașu, Benesat, Crasna, Crișeni, Fildu de Jos să remedieze situația.

De asemenea, Colegiul director consideră oportună monitorizarea respectării recomandării, conform art. 19 lit. d din O.G. nr. 137/2000, republicată.

CRITERIUL: NAȚIONALITATE

3.

Naționalitate. Afișarea unui banner cu mesaj șovin și xenofob.

Petenta, Asociația Independentă a Suporterilor CFR 1907 Cluj de Pretutindenii, arată că în data de 01.10.2011, cu ocazia organizării de către Consiliul Județean Cluj a evenimentului public „Ziua Porților Deschise” pe stadionul județean Cluj Arena, Asociația Șepcile Roșii a afișat un banner cu mesaj șovin și xenofob la adresa Consiliului Județean Cluj, care ulterior a fost îndepărtat, probabil la solicitarea administratorului arenei, dar care afectează în mod direct toți cetățenii români de etnie maghiară, suporterii sau nu ai clubului CFR 1907 Cluj, chiar și ai altor echipe și pe toți cetățenii de bună credință ai județului care au contribuit prin taxe și impozite locale la construirea arenei. Mesajul este: „Ați scos exclusivitatea din contract pentru un ungur spurcat”. Asta în contextul în care Asociația Șepcile Roșii a înaintat o scrisoare deschisă prin care își exprima respingerea față de orice formă de implicare a finanțatorului echipei CFR Cluj, persoană de etnie maghiară. Partea reclamată susține că niciunul din aspectele sesizate nu constituie o dovadă care să

ducă la concluzia că asociația ar fi responsabilă de faptele de care este acuzată. Consiliul Județean Cluj arată că pe timpul desfășurării evenimentului au fost afișate bannere cu conținuturi diverse, inclusiv cu mesaje denigratoare la adresa Consiliului Județean Cluj, cât și cu privire la adresa unui cetățean roman de etnie maghiară, fără a fi precizat însă numele acestuia. Având în vedere conținutul mesajelor, Consiliul Județean Cluj a luat măsuri pentru îndepărtarea imediată a acestora, prin societatea de pază care asigură liniștea și ordinea în incinta stadionului.

Prin **hotărârea cu nr. 59 din 22.02.2012**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate reprezintă discriminare conform art. 2 alin.1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea cu avertisment a Consiliului Județean Cluj, mai mult, a recomandat acestuia o rigurozitate mai mare în efectuarea controalelor la intrarea pe stadion.

4.

Naționalitate. Mesaj cu caracter de propagandă naționalistă.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării s-a autosesizat în urma articolelor apărute în presă cu privire la mesajul postat în data de 19.01.2012 pe pagina de facebook a părții reclamate, directorul de cabinet al Prefectului județului Mureș, mesaj cu următorul conținut: „Arbeit macht frei (Munca te eliberează – n.r.) – asta să înțeleagă protestatarii”. În punctul de vedere exprimat, partea reclamată arată că nu a existat intenția de a discrimina sau de a aduce atingere demnității unei persoane sau a unui grup, considerând că, în contextul dat, expresia „Arbeit macht frei” nu prezintă intenția de a aduce atingere demnității unor persoane. Mai mult, partea reclamată susține că folosirea expresiei incriminate, ce comportă mai multe

sensuri, nu poate fi considerată ca fiind o faptă de discriminare, ea având o încărcătură culturală și filosofică variată, exemplu fiind lucrarea autorului german Georg Anton Lorenz Diefenbach intitulată „Arbeit macht frei”, lucrare în care se prezintă evoluția unor personaje, împătimiți ai jocurilor de noroc, care prin muncă ajung la virtuți și la obținerea unor poziții sociale considerate respectabile (editată la Bremen în 1873). Colegiul director reține că partea reclamată a postat pe pagina de Facebook mesajul „Arbeit macht frei (Munca te face liber – n.r.) – asta să înțeleagă protestatarii”, mesaj folosit de naziști și afișat la intrarea în lagărele de concentrare. Colegiul director analizează fapta săvârșită sub aspectul îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și reține că postarea anunțului în cauză reprezintă o faptă săvârșită în public, fapta care are caracter de propagandă naționalistă și vizează atingerea demnității, respectiv creează o atmosferă de intimidare, ostilă și degradantă, ofensatoare îndreptată împotriva grupului de protestatari din Târgu Mureș și din alte localități ale țării. Raportat la cazul de față, Colegiul director apreciază că textul ce face obiectul autosesizării este profund naționalist, fascist, a constituit și constituie unul dintre sloganurile de notorietate ale regimului fascist care a stat la baza politicii de exterminare a grupurilor considerate indezirabile și aflate în inferioritate în societate.

Prin **hotărârea cu nr. 60 din 22.02.2012**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea părții reclamate cu amendă contravențională în valoare de 1000 de lei.

5.

Naționalitate. Demnitate personală

Pe site-ul Asociației Cuțu-Cuțu a fost postat un comunicat de presă care, ulterior, a fost modificat. Titlul comunicatului de presă este următorul „Câinii nu sunt evrei ca să fie duși la Auschwitz”.

Reclamata consideră că autosesizarea nu are temei deoarece în articolul respectiv nu se vorbește nicăieri împotriva evreilor. Mai mult, se arată în primele rânduri, citează, „Ne amintim cu toții la ce chinuri au fost supuși evreii în timpul războiului. Regretăm cumplit. Același lucru se întâmplă acum cu câinii. Adăposturile primăriilor din țară și din București, fără excepție, sunt lagăre de exterminare pentru câini”.

Prin **hotărârea nr. 207/04.07.2012**, Colegiul director a constatat încălcarea prevederilor art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G nr. 137/2000, republicată, și a sancționat reclamata cu amendă contravențională în cuantum de 1000 lei.

O comparație între câinii comunitari și victimele Holocaustului este degradantă. Comparația scoate în evidență lipsa de respect pentru întreaga comunitate evreiască, atât pentru victimele cât și pentru supraviețuitorii Holocaustului, dar și pentru societate, în general.

6.

Naționalitate. Procedura utilizată la înscrierea și înmatricularea elevilor în clasa pregătitoare și în clasa I în cadrul Colegiului German Goethe București

Sesizarea petentului vizează procedura utilizată la înscrierea și înmatricularea elevilor în clasa pregătitoare și în clasa I în cadrul Colegiului German Goethe București. Petentul consideră discriminatoriu faptul că au fost înscriși copiii ai căror părinți au declarat că au legături de rudenie directă cu etnici germani, fără a

prezenta dovezi în acest sens. Petentul este nemulțumit de modul în care unitatea de învățământ Colegiul Goethe, prin personalul acesteia, înțelege să-și exercite funcția sau mandatul dat, în raport cu obligațiile de serviciu ce le revin, astfel încât să nu aducă nicio tulburare bunului mers al societății și nicio atingere intereselor și drepturilor legale ale persoanei care vine în contact cu această unitate de învățământ de stat. De asemenea, este revoltat de atitudinea tradusă prin fapte a unor părinți sau reprezentanți legali ai copiilor ce urmează să frecventeze cursuri în cadrul Colegiului Goethe, ca rezultat al sfidării legii și regulilor ce decurg din dispozițiile acesteia.

Deși normele metodologice interzic modificarea criteriilor de departajare și implicit procedura derulării acesteia, directorul ,cât și personalul din cadrul colegiului, cu atribuții în acest sens, au aplicat altă procedură decât cea afișată și anunțată public, înmatriculând pe toate locurile disponibile clasei pregătitoare copiii ai căror părinți au declarat că au legături de rudenie directă cu etnici germani, fără a prezenta dovezi în acest sens.

Potentul consideră că acest fapt este posibil pe baza relațiilor strânse create între grădinițele particulare de limba germană și Colegiul Goethe și, de asemenea, consideră că este o facilitate acordată de către directoarea acestor grădinițe, în mod absolut gratuit.

Prin **hotărârea nr. 481/12.11.2012**, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petent constituie discriminare în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 și art. 11 alin. 3 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment. Totodată, Colegiul director recomandă Colegiului German Goethe, prin reprezentant, să depună toate diligențele în vederea respectării principiului egalității de șanse la înscrierea și înmatricularea elevilor în clasa pregătitoare și în clasa I în cadrul Colegiului. În același timp, Colegiul director aduce la cunoștința

Colegiului German Goethe prevederile art. 2 alin. 7 din O.G. nr. 137/2000, republicată, potrivit căruia „constituie victimizare și se sancționează contravențional, conform prezentei ordonanțe, orice tratament advers, venit ca reacție la o plângere sau acțiune în justiție cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal și al nediscriminării”, și recomandă să nu existe un tratament advers urmare acestei petiții.

CRITERIUL: DIZABILITATE

7.

Dizabilitate. Acțiuni ale părții reclamate de tergiversare în emiterea unui document către petentă.

Petenta L.A.L. sesizează Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu privire la faptul că partea reclamată, deși i-a fost comunicată hotărârea nr.394/05.11.2011 a Colegiului director, cu privire la prima petiție, refuză în continuare să-i emită o decizie din partea comitetului executiv de proprietari. Petenta, cu ajutorul deciziei părții reclamate, dorește să solicite din partea primăriei de sector, avizul de construire a unei rampe pentru persoane cu dizabilități. Colegiul director a reținut că este chemat să se pronunțe cu privire la nerespectarea unei Hotărâri emise de către acesta, în care s-a constatat existența unei fapte de discriminare. Din conținutul textului dedus analizei, Colegiul director constată că petentei i-a fost creată o atmosferă degradantă și umilitoare sub o formă continuată, aceasta fiind nevoită să se târască în mâini pe scările blocului în care locuiește, murdărindu-și hainele, provocându-și luxații ale membrilor, pentru a coborî ori a urca treptele etajelor.

Prin **hotărârea cu nr. 98/28.03.2012**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie discriminare sub formă continuată și a dispus sancționarea părții reclamate cu amendă

contravențională în cuantum de 3000 lei potrivit art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 și art. 10, lit. h) din O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

8.

Dizabilitate. Afirmatii jignitoare la adresa persoanelor cu dizabilități, prezentarea într-un comunicat de presă a diagnosticului medical al unei persoane cu dizabilitate mintală. Domeniul: dreptul la demnitate.

Autosesizarea Colegiului director vizează comunicatul de presă emis de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, prezentat de cel de-al doilea reclamat, S.L., ministru în funcție la acea dată, care conținea afirmații ce pot fi interpretate ca fiind jignitoare la adresa persoanelor cu dizabilități; totodată comunicatul conținea și diagnosticul medical al unei persoane cu dizabilitate mintală.

Primul reclamat, în speță Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, prin punctul de vedere oferit arată că în România, legislația protejează persoanele cu dizabilități.

Prin **hotărârea nr. 79/29.02.2012**, Colegiul director constată că afirmațiile care fac obiectul petiției reprezintă o deosebire pe bază de dizabilitate care are ca efect restrângerea dreptului la demnitate. În mod similar, comunicarea diagnosticului medical al unei persoane, fără acordul ei, reprezintă o deosebire pe criteriul dizabilității care are ca scop înlăturarea exercitării dreptului la demnitate. În concluzie, cele arătate în autosesizare se încadrează în prevederile art. 2 alin. 1 a O.G. nr. 137/2000, republicată. Diagnosticul medical al unor persoane cu dizabilități mentale trebuie protejat, tratamentul diferit fiind motivat de atitudinea negativă a majorității persoanelor față de persoanele cu dizabilități

mentale, atitudine promovată chiar și de comunicatul care face obiectul autosesizării. Generalizările utilizate în comunicat, prezentarea diagnosticului unei persoane cu dizabilitate mentală nu contribuie la nicio formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane, ci creează, în mod gratuit, o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare față de persoanele cu dizabilități. Formele de expresie utilizate diseminează, promovează discriminarea, prin urmare trebuie sancționate. Datele statistice referitoare la persoanele cu dizabilități, în mod deosebit la cele cu dizabilități mentale, arată marginalizarea de către societate a acestor persoane.

Prin urmare, Colegiul director a decis că cele declarate prin comunicatul de presă al Ministerului Muncii, Familiei, și Protecției Sociale, afirmațiile *„definiția handicapului a căpătat nuanțe noi”, „noul trend este handicapul psihic”, „Beneficiarii au trecut de la încadrarea în handicap vizual, în special, la cel psihic (Alzheimer, demență, retard), sunt dosare și hârtii mai ușor de falsificat”, „în toată țara numărul populației scade în timp ce numărul persoanelor cu handicap crește”,* precum și publicarea diagnosticului unei persoane care *„suferă, conform datelor existente, de o afecțiune psihiatrică (schizofrenie paranoidă – psihoză majoră), care poate afecta sever discernământul persoanei”* reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, fiind aplicată în speță sancțiunea amenzii contravenționale în cuantum de 1000 lei, conform art. 26 al O.G. nr. 137/2000, republicată în sarcina Ministerului Muncii, Familiei, și Protecției Sociale, prin reprezentant.

9.

Dizabilitate, tipul de dizabilitate și vârstă. Dreptul la sănătate, dreptul la educație.

Petenta, L.S., consideră că fiul acesteia, persoană cu handicap grav, fără afectare psihică, este discriminat și dorește constatarea săvârșirii faptelor de discriminare, respectiv emiterea unor recomandări către instituțiile menționate în plângere în vederea luării tuturor măsurilor necesare din punct de vedere legislativ, financiar și practic pentru a asigura adaptări rezonabile și respectarea tuturor drepturilor pentru copilul său, în conformitate cu Legea nr. 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Prin urmare, având în vedere considerentele expuse, petiția și susținerile petentei în timpul dezbaterilor din cadrul ședinței de audieri, Colegiul director a decis, prin **hotărârea nr. 216/11.07.2012**, că raportat la primele 6 capete de cerere, aspecte care sunt reglementate prin acte normative, C.N.C.D. nu are competența materială să se pronunțe prin hotărâre, opțiunea legiuitorului și examinarea soluțiilor legislative alese de către legiuitor, precum și conformitatea acestora cu principiul egalității statuat în Constituția României, revenind Curții Constituționale din România, respectiv instanțelor de contencios administrativ.

În același timp, Colegiul director a decis emiterea de puncte de vedere de specialitate, fără valoare juridică, cu titlu de recomandare, raportat la aspectele semnalate de petentă, adresate instituțiilor Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerului Sănătății din România, respectiv Ministerului Administrației și Internelor.

Raportat la cel de-al șaptelea capăt de cerere, respectiv refuzul acordării dreptului la tratament balnear prin sistemul unitar de pensii publice, Colegiul director a constatat săvârșirea unei fapte de discriminare săvârșită de către Casa de Pensii a

Municipiului București, în conformitate cu art. 2 alin. 1, coroborat cu art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000, republicată, fiind aplicată sancțiunea avertismentului, prevăzută de art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, coroborat cu art. 7 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

CRITERIUL: RELIGIE

10.

Religie (persoane de religie musulmană) și apartenență etnică (persoane arabe). Afirmatii cu caracter discriminatoriu.

Domeniul: încălcarea dreptului la demnitate.

Colegiul director s-a autosesizat cu privire la afirmațiile reclamatului G.B. pe postul GSP TV la adresa persoanelor de religie musulmană și a persoanelor provenind din țări arabe, în perioada 8-18 ianuarie 2012: „Am fost scârbit când am văzut că mii de români au ieșit în stradă ca să ia apărarea unui arab împotriva președintelui Traian Băsescu. Chiar dacă ar fi greșit Băsescu, n-ai voie să iei apărarea unui arab! M-am uitat cu scârbă la televizor! Mi-e scârbă de românii care au ieșit în stradă! Arafat să se ducă la el în țară, la arabi, acolo! Cum să țin cu un arab împotriva președintelui țării mele? Să nu pună ministru arab în viața lor.”

Prin **hotărârea nr. 88/29.02.2012**, Colegiul director al C.N.C.D. a constatat că afirmațiile reclamatului reprezintă o diferențiere pe bază de naționalitate, etnie (cea arabă) și religie (cea musulmană) care are ca efect încălcarea dreptului la demnitate, în consecință sunt incidente prevederile art. 2 alin. 1 a O.G. nr. 137/2000, republicată. Având în vedere că declarația s-a făcut pentru presă, cu scopul de a ajunge la publicul din România, se poate constata că reclamatul a avut un comportament manifestat în public. De asemenea, Colegiul director a concluzionat că afirmațiile sunt de natură să atingă

demnitatea și să creeze o atmosferă ostilă, degradantă împotriva comunității arabilor și a celor de religie musulmană. Mai mult, unele afirmații din cele analizate au caracter de propagandă naționalist – șovină, de instigare la ură rasială sau națională: „n-ai voie să iei apărarea unui arab”, „Arafat să se ducă la el în țară, la arabi”, „Să nu pună ministru arab în viața lor”.

Astfel, Colegiul director a decis că în speță sunt incidente prevederile art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată, reclamatul fiind sancționat cu amendă contravențională în cuantum de 3000 lei conform art. 26 al O.G. nr. 137/2000, republicată.

CRITERIUL: ETNIE

11.

Etnie și situație socio-profesională. Excluderea romilor și studenților de la posibilitatea de a închiria o garsonieră. Domeniul: accesul la servicii, încălcarea dreptului la demnitate.

Prin autosesizare formulată, Colegiul director semnaleză postarea unui anunț de închiriere a unei garsoniere cu excluderea studenților și romilor.

Deținătorul cotidianului și al site-ului unde a fost postat anunțul imobiliar precizează în urma investigațiilor întreprinse în cauză că nu este responsabil pentru materialele publicate. Acesta menționează că anunțul nu a apărut în versiunea tipărită a ziarului, anunțul fiind blocat în scurt timp, odată cu constatarea exprimării ilegale. De asemenea, acesta arată că în cadrul termenilor și condițiilor publicării unui anunț se prevede că responsabilitatea pentru anunțuri revine celui care postează anunțul; în plus, din moment ce anunțul aparține unei persoane private, reclamatul consideră că preferințele personale ar putea fi publicate.

În vederea soluționării complete a cauzei, C.N.C.D. a

solicitat Direcției pentru Evidența Persoanelor și Administrarea Bazelor de Date identificarea persoanei care a postat anunțul, aceasta arătând că nu se poate identifica o persoană pe baza unui număr de telefon. Astfel, s-a solicitat societății Vodafone România S.A. identificarea persoanei care a postat anunțul, societatea oferind un răspuns în sensul că nu poate furniza identitatea persoanei în cauză decât la solicitarea parchetului sau a instanței competente. Cu toate că C.N.C.D a revenit cu solicitarea, arătând calitatea instituției de operator de date cu caracter personal și oferind clarificări cu privire la caracterul contravențional al faptelor supuse spre analiză instituției și asupra cărora C.N.C.D. se pronunță, societatea Vodafone România S.A. a refuzat transmiterea acestor date, în conformitate cu aceeași justificare.

Analizând probele depuse la dosar, Colegiul director al C.N.C.D. constată că reclamatul nu a șters anunțul analizat din proprie inițiativă, ci în urma investigației demarată în speță, constatând prin **hotărârea nr. 103/28.03.2012** că în speță sunt incidente art. 2 alin. 1 și 6, coroborat cu art. 10 lit. c și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, republicată și aplicând sancțiunea avertismentului, precum și o recomandare în sarcina deținătorului site-ului în sensul filtrării anunțurilor cu caracter discriminator și a refuzului publicării acestora.

12.

Apartenența etnică (romă, respectiv evreiască).

Afirmații cu caracter discriminatoriu.

Domeniu: hărțuire, încălcarea dreptului la demnitate.

Autosesizarea arată că reclamatul a publicat în data de 10.10.2011 articolul intitulat „*Sokeres, țigane? Shalom, jidane!*” cu următorul conținut:

„La cererea unor organizații, Academia Română a operat unele modificări în noul DEX, ce va ieși de la tipar în scurt timp. Marii grămățici ai României s-au lăsat înduplecați de Consiliul

Național pentru Combaterea Discriminării și au rectificat definiția cuvintelor «țigan» și «jidani». Considerate jignitoare, acestea au fost înlocuite cu «rom» și «evreu». Motivul celor care au grijă de toți cei care se consideră discriminați a fost legat de caracterul peiorativ al celor două cuvinte, a căror folosire nu ar fi recomandată pe motiv că ar fi ofensatoare.

Ce le-a scăpat celor de la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării sau au omis în mod voit a fost inutilitatea demersului fiindcă în mentalul colectiv «romul» cu imagine spălată în DEX va fi mereu «țiganul» care mănâncă lebedele de la Viena, iar evreul reabilitat va rămâne în veci jidan pentru mulți dintre noi.

Cele două cuvinte considerate acum jignitoare sunt foarte vechi, iar sensul peiorativ a fost dat de comportamentul urât al unora dintre reprezentanții etniilor. Toată Europa știe că țiganii români fură, dau spargerii, sunt scandalagii și fac dese opriri prin pușcării. Despre «jidani» nu mai are rost să vorbim, știute fiindu-le patimile de-a lungul istoriei. Că nu sunt toți la fel, că fiecare din cele două popoare are exponenți de marcă este o altă discuție. Vorbim aici de semnificația celor două cuvinte pe care nu o va șterge o simplă modificare în DEX.

Când vorbim despre țigăneală facem referire la lucruri urâte, de care ne este rușine, pe care dorim să le ascundem. Că vine de la țigan, vina le aparține lor, iar nouă, românilor, nu trebuie să ne explice alții că nu este așa sau că îi discriminăm folosind acest cuvânt. Pe oricine încearcă să mă contrazică îl invit la o vizită prin câteva locuri din Iași, în care «romii» își fac de cap. Mizerie, promiscuitate, bățai, scandaluri, asta se poate vedea în spatele caselor de la celebra strada Cuza Vodă ori în niște clădiri de pe Sărărie. Apoi, nu este zi în care notele emise de Poliție să nu includă vreo infracțiune comisă de vreun rom. Clanurile lor sunt cunoscute în toată urbea, iar «celebritatea» unora a trecut demult de granițele țării. Evident,

comportamentul etnicilor ieșiți în afara legii dăunează grav imaginii tuturor românilor. Ce mă deranjează este faptul că atunci când le vorbești despre aceste evidențe, despre lucrurile urâte pe care le fac sar cu gura și spun că sunt discriminați. Dar noi, românii, nu sunt discriminați de străini când suferim din cauza țiganilor?

Evreilor le place să fie periați și să pozeze în victime. Atunci sunt evrei, sunt eroi ai pogromurilor, sunt păstrători de istorie și tot așa. Se plâng că li se spune jidan, uneori, dar nu explică de ce se supără. Care sunt motivele indignării? Să presupunem că sunt legate de cămătărie, de afaceri cu terenuri și imobile?

Ar fi păcat să nu amintim și lucrurile frumoase legate de cele două etnii și nu putem trece mai departe fără a lăuda meșterii rudari, căldărari sau aurari, fără a vorbi despre urmașii lui Israel care au făcut carieră în muzică, medicină, artă, filosofie și economie. Dar trebuie să recunoaștem că degeaba se supără pe noi când li se rostesc numele cu «sensuri peiorative» fiindcă scâpările de conduită ale generațiilor vechi le-au adus. Și la fel trebuie să recunoaștem că doar o simplă modificare în DEX nu spală păcatele pentru care unora li se spune «țigan» sau «jidan».”

Reclamatul, prin punctul de vedere oferit, a arătat că nu a urmărit discriminarea niciunei comunități etnice, publicând în mod repetat articole prin care a prezentat situația comunității evreiești. A depus la dosar opinia autorului articolului, care consideră că materialul este un editorial, creație ce se află la limita dintre gazetărie și literatură.

Prin **hotărârea nr. 2 din 11.01.2012**, Colegiul director a decis că faptele ce fac obiectul autosesizării reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 5, coroborat cu art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată și a decis aplicare amenizii contravenționale pentru cotidianul reclamat de 600 lei, în conformitate cu art. 26 al **O.G. nr. 137/2000** privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

13.

Apartenență etnică. Încălcarea dreptului la demnitate.

Petentul, N.G., consideră că este discriminat prin mesajul postat pe internet de către reclamat, prefect al județului Mureș, la momentul formulării petiției, prin care acesta afirmă că unele proiecte pentru populația din nordul județului sunt tergiversate de revendicările moștenitorilor unor „grofi”. Reclamatul invocă excepția de tardivitate, susținând că petentul este în proces de 5 ani, arătând, în fapt, circumstanțele procesului de retrocedare.

Colegiul director a constatat că reclamatul a postat pe internet un mesaj intitulat „Dragi mureșeni”, în care a arătat că investițiile ce au ca obiect dezvoltarea zonei de nord a județului Mureș sunt blocate de procese de revendicare a terenurilor „*de către moștenitori și preținși moștenitori ai foștilor grofi*”. Petentul este moștenitor după baronul K., care a construit primăria din Brâncovenesti, grădinițe, a înființat teatrul din Cluj și din Târgu-Mureș ș.a.

Referitor la excepția de tardivitate, Colegiul director a constatat că obiectul petiției nu se referă la procesele care se află în derulare, ci la mesajul postat de reclamat, care exista și la momentul înregistrării petiției de către C.N.C.D. În consecință, Colegiul director respinge excepția de tardivitate invocată de reclamat.

Colegiul director a constatat, prin **hotărârea nr. 222/11.07.2012**, că prevederile art. 15 al O.G. nr. 137/2000 sunt incidente, fapta reclamatului reprezentând un comportament manifestat în public, care vizează atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, îndreptată împotriva petentului. Astfel, afirmația reclamatului conform căreia investițiile ce au ca obiect dezvoltarea zonei de nord a județului Mureș sunt blocate de procese de revendicare a terenurilor „*de către moștenitori și preținși moștenitori ai foștilor grofi*” reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al O.G. nr. 137/2000, republicată.

S-a decis aplicarea sancțiunii contravenționale a avertismentului față de reclamat, fiind emisă în același timp o recomandare în sensul evitării pe viitor a unor declarații cu caracter discriminatoriu.

14.

Criteriul etnie. Comportament de instigare și incitare la ură rasială, afișarea unor bannere cu mesaje rasiste și xenofobe

În data de 24 septembrie 2012, la finalul partidei de fotbal dintre Clubul Sportiv Steaua București și Rapid București, desfășurat pe Arena Națională, reclamații, oficiali ai echipei de fotbal Steaua București, au avut un comportament rasist, de instigare și incitare la ură rasială. De asemenea, petentele arată că bannerele suporterilor echipei de fotbal FC. Steaua București au avut un conținut rasist și xenofob la adresa suporterilor și jucătorilor clubului F.C. Rapid București. Totodată, se menționează că, domnul Gabriel Safta, crainicul echipei Steaua București, a scandat la stația de amplificare: „Am avut și vom avea...”, după care i-a lăsat pe suporterii echipei F.C. Steaua București să continue scandarea „boală pe țigani”, iar domnul Mihai Stoica a reprezentat gestual o cioară, în fața suporterilor echipei Rapid București.

Prin **hotărârea nr. 363 din 3.10.2012**, Colegiul director a constatat că fapta reclamatului Gabriel Safta constituie discriminare, în conformitate cu prevederile art.2 alin.1 coroborate cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările ulterioare, și a hotărât sancționarea acestuia cu amendă contravențională în valoare de 1 000 lei, potrivit art. 2 alin. 11 și art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, coroborat cu art. 8 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare. Fapta reclamatului Mihai Stoica constituie discriminare în conformitate cu prevederile art.2

alin.1 coroborate cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările ulterioare; sancționarea acestuia cu avertisment, potrivit art. 5 alin. 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare.

De asemenea, Colegiul director recomandă tuturor reclamațiilor ca, pe viitor, să manifeste exigență și să evite astfel de acțiuni ori inacțiuni, care pot duce la acte de discriminare.

15.

Afirmații cu caracter discriminatoriu ce lezează demnitatea persoanelor de etnie romă.

Plângerea vizează afirmațiile pe care partea reclamată le-a făcut în cadrul unui interviu televizat, aducând atingere demnității persoanelor de etnie romă. Petentul susține că partea reclamată și-a manifestat disprețul față de o categorie defavorizată, creând o stare de denigrare și de defăimare, tocmai într-un moment în care această categorie este în vizorul opiniei publice.

Colegiul director reține faptul că, în cadrul unui interviu televizat, partea reclamată a făcut declarații cu privire la înfățișarea și originea petentului, afirmații care sunt de natură să aducă atingere demnității umane a persoanelor de etnie romă și care cauzează acestora un sentiment de inferioritate și de înjosire. Gravitatea faptei rezultă și din calitatea părții reclamate, de europarlamentar, funcție de demnitate publică, de formator de opinie ce obligă persoana cu un astfel de statut să dea dovadă de o responsabilitate sporită când se exprimă în public pe diferite subiecte.

Prin **hotărârea** Colegiului director nr. **201/04.07.2012** acesta a dispus, cu unanimitate de voturi, că faptele constituie discriminare, în conformitate cu art.2, alin. 1, coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și sancționarea părții reclamate cu avertisment. Mai mult, Colegiul director recomandă

părții reclamate mai multă prudență în exprimare pentru a evita pe viitor afirmații care pot aduce atingere demnității umane și să depună toate diligențele în vederea respectării principiului nediscriminării în ceea ce privește libertatea de exprimare.

16.

Criteriul etnie. Inscripționarea numelui instituțiilor reclamate numai în limba română într-o zonă unde cetățenii de etnie maghiară au o pondere de peste 90%

Petentul consideră discriminatoriu faptul că, într-o zonă unde cetățenii de etnie maghiară au o pondere de peste 90%, reclamații nu au inscripționat numele instituției și în limba maghiară. Petentul arată că, potrivit art. 19 din Legea nr. 215/2001, „În unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând minorităților naționale au o pondere de peste 20% în numărul locuitorilor, autoritățile administrației publice locale, instituțiile publice aflate în subordinea acestora, precum și serviciile publice deconcentrate asigură folosirea, în raporturile cu aceștia, și a limbii materne, în conformitate cu prevederile Constituției, ale prezentei legi și ale tratatelor internaționale la care România este parte.” Petentul menționează că el, fiind membru al comunității maghiare din România, se simte lezat în drepturile sale, nu se simte în siguranță, se simte discriminat, deosebit, negativ, se simte cetățean secundar, iar limba sa maternă, limbă secundară care, deși este folosită în cerc larg, nu merită să fie folosită de organele Poliției.

Prin **hotărârea nr. 440/29.10.2012** Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petent constituie discriminare, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și recomandă Poliției Municipiului Târgu Secuiesc, jud. Covasna și Postului de Poliție Corund, județul Harghita, să ia măsurile necesare remedierii situației și, pe viitor, să aibă în vedere prevederile art. 19 din Legea nr. 215/2001.

17.

Criteriul etnie. Atitudine discriminatorie la adresa copiilor de etnie romă și a petentei, mediator școlar și profesor de limba romani

Sesizarea petentei vizează atitudinea discriminatorie la adresa copiilor de etnie romă și a sa. Petenta consideră discriminatoriu faptul că reclamata se adresează cu expresii precum „țigani borâți, cerșetori, hoți”, iar pe ea o bârfește la elevi și o face „proastă și nebună și fără facultate”. Petenta precizează că a luat atitudine în acest caz nu în numele ei, ci în numele etniei rome și elevilor școlii, niște copii minunați care aparțin etniei rome, care provin din Centru de Plasament și sunt copii cu cerințe educative speciale. În școală există aproximativ 260 de elevi, din care 70% sunt elevi care aparțin etniei rome. Toți angajații, cadre didactice, personal didactic auxiliar și îngrijitori își câștigă existența datorită acestor copii și nu e posibil ca cineva să-i discrimineze doar pentru faptul că aparțin unei etnii, nefiind vinovați că s-au născut aparținând acelei etnii, oricare ar fi aceasta.

Prin **hotărârea nr. 480/12.11.2012**, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petentă constituie discriminare, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea cu avertisment a părții reclamate, recomandă acesteia să depună toate diligențele în vederea folosirii unui limbaj adecvat în comunicarea cu copiii precum și să respecte principiul egalității de șanse în relația cu aceștia. Totodată, Colegiul director îi aduce la cunoștință părții reclamate prevederile art. 2 alin. 7 din O.G. nr. 137/2000, republicată, potrivit cărora „constituie victimizare și se sancționează contravențional conform prezentei ordonanțe orice tratament advers, venit ca reacție la o plângere sau acțiune în justiție cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal și al nediscriminării” și recomandă să nu existe un tratament advers împotriva copiilor urmare acestei

petiții. Colegiul director recomandă Școlii cu clasele I-VIII Petru Pavel Aron din localitatea Blaj, județul Alba, prin reprezentant, să depună toate diligențele în vederea folosirii unui limbaj adecvat în școală, în comunicarea cu copiii, și să se respecte principiul egalității de șanse în relația cu aceștia.

18.

Criteriul etnie. Publicarea în varianta on-line a cotidianului „Jurnalul Național” - INTACT Media Group - a unui articol care a generat la rubrica Comentarii mai multe păreri și opinii discriminatorii la adresa etniei rome

Petentul arată că, în data de 2 mai 2012, partea reclamată a publicat articolul „Guvernul se face că investighează gulerele albe țigănești”. În varianta on-line a cotidianului apare postată, la rubrica comentarii, o avalanșă de păreri și opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România care afectează grav dreptul la demnitatea personală a acestei comunități. Petentul consideră discriminatoriu faptul că nu sunt filtrate comentariile postate, aducându-se atingere demnității personale a comunității rome. Petentul precizează că dreptul la libera exprimare este limitat, așa cum prevede articolul 10 din Convenție Europeană a Drepturilor Omului, fiind singurul drept garantat de Convenție care comportă îndatoriri și răspunderi speciale, constituind totodată unul din fundamentele unei societăți democratice.

Prin **hotărârea nr. 602/17.12.2012**, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petent constituie discriminare în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment. Totodată, Colegiul director recomandă Cotidianului Jurnalul Național, prin reprezentant, să manifeste exigență în raport cu modul în care se exercită dreptul la libertatea de exprimare

din prisma reputației sau a drepturilor altora, pentru a asigura respectarea demnității personale și a principiului nediscriminării, garantate în România prin Constituție și O.G. nr. 137/2000.

19.

Criteriul etnie. Segregare pe criteriul etniei rome

Conducerea unității școlare reclamate a format la începutul anului școlar 2011 o clasă I exclusiv din elevi de etnie romă. La sesizarea petentei Inspectoratul Școlar Județean Olt nu a întreprins nicio modificare cu privire la componența clasei respective. Colegiul director reține segregarea copiilor romi prin formarea clasei primare exclusiv din elevi de etnie romă. Prin urmare, Colegiul director reține criteriul etnic ca fiind cel în baza căruia s-a format clasa I B, din copii înscriși de părinți care și-au dorit înscrierea acestora în respectiva clasă, dar neavând cunoștință de formarea unei clase exclusiv alcătuită pe criteriul etnic, din voința exclusiv asumată de către conducerea unității școlare. Directorul școlii are obligația ca la formarea claselor primare să se asigure că elevii proveniți dintr-o categorie socială „defavorizată etnic”, să nu fie segregati. **„Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială”**, (România a aderat la Convenție la 14 iulie 1970 prin Decretul nr.345, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr.92 din 28 iulie 1970.) la art.3 prevede că statele părți condamnă în special segregarea rasială și se angajează să prevină, să interzică și să elimine pe teritoriile ce țin de jurisdicția lor toate practicile de această natură.”

Prin **hotărârea nr. 559/12.12.2012**, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petent constituie discriminare, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea Colegiului

Național Ioniță Asan cu amendă contravențională în cuantum de 2 000 lei. Colegiul director sancționează Inspectoratul Școlar Județean Olt, în urma neluării unei decizii cu privire la fapta continuă de care avea cunoștință, în ceea ce privește tratamentul diferit aplicat elevilor romi, cu amendă contravențională în cuantum de 2 000 de lei. Totodată, Colegiul director solicită I.S.J. Olt desegregarea clasei I B și monitorizarea unității de învățământ.

CRITERIUL: CATEGORIE SOCIO-PROFESIONALĂ

20.

Criteriul socio-profesional (personalul de probațiune).
Neincluderea consilierilor de probațiune în Hotărârea de Guvern nr. 762/2010. Domeniul: Acces la servicii de sănătate.

Petenta, E.Ț., consilier de probațiune în cadrul Serviciului de Probațiune de pe lângă Tribunal, arată că nu beneficiază de gratuitate la asistență medicală, medicamente și proteze, întrucât reclamatul a omis din H.G. nr. 762/2010, actul care reglementează domeniul, categoria socioprofesională a consilierilor de probațiune din care face parte. În continuarea faptelor expuse, aceasta a solicitat decontarea cheltuielilor pentru medicamente și asistență medicală.

Ministerul Justiției, prima dintre instituțiile reclamate în această speță, precizează, prin punctul de vedere oferit, că nu i se poate imputa o discriminare, din moment ce a depus propunerea de modificare a H.G. nr. 762/2010. Al doilea reclamat invocă necompetența materială a C.N.C.D. privind obligarea reclamatei la decontarea daunelor materiale.

Secretariatul General al Guvernului arată, prin punctul de vedere formulat, faptul că C.N.C.D. nu poate cenzura norme juridice.

Ulterior, în data de 31.01.2012, primul reclamat arată că s-a modificat Hotărârea de Guvern nr. 762/2010, fiind inclusă și categoria profesională reprezentată de personalul de probațiune.

Având în vedere actele la dosar și prevederile legale incidente în cauză, Colegiul director s-a pronunțat prin **hotărârea nr. 77/29.02.2012** asupra aspectelor semnalate prin memoriu. Astfel, Colegiul director a admis excepția lipsei competenței materiale a C.N.C.D. pusă în discuție cu privire la acordarea daunelor, admitând că doar instanțele de judecată se pot pronunța cu privire la existența și întinderea unor astfel de daune. Colegiul director arată, însă, că are competența de a se pronunța asupra unor hotărâri de guvern, prin prisma efectelor discriminatorii pe care le produc.

Pe fond, Colegiul director constată că omiterea personalului de probațiune din categoria persoanelor care beneficiază de prevederile H.G. nr. 762/2010 reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, republicată, și recomandă reclamațiilor ca în viitor să evite astfel de situații sau, dacă apare o omisiune similară, să repare de urgență greșeala.

CRITERIUL: ALTELE

21.

Domiciliul. Emiterea unei hotărâri prin care se stabilesc impozitele și taxele locale pentru anul 2011, diferențiat, în funcție de domiciliul contribuabililor.

Petentul, T.S., menționează că persoanele fizice, deținătoare de locuință, pe raza comunei Brăduleț, dar care au domiciliul în altă localitate, plătesc mai mult decât persoanele fizice care au domiciliul în comuna Brăduleț, jud. Argeș, existând astfel un tratament diferențiat în ceea ce privește stabilirea impozitelor și taxelor locale pentru anul 2011, pe criteriul domiciliului. Petentul consideră că se creează o contradicție, persoanele care nu au domiciliul în localitate plătind o taxă pentru pază mai mare pentru că locuiesc o mică parte din an în comună și o taxă pentru colectarea gunoiului mai mare pentru că, în mică parte din an, produc mai mult gunoi decât

produce un localnic. Consiliul Local al comunei Brăduleț arată că, prin instituirea taxelor, nu a avut în vedere discriminări între persoane, ci acestea au fost stabilite astfel încât să se asigure finanțarea serviciului de salubritate a localității și a serviciului de pază a bunurilor. Prin **hotărârea cu nr. 81 din 09.03.2012**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 și art. 10, lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, față de efectele create prin taxa de salubritate și taxa pentru organizarea pazei obștești din Hotărârea nr. 49/27.12.2010 a Consiliului Local al comunei Brăduleț, jud. Argeș, și a dispus sancționarea părții reclamate cu avertisment cu recomandarea să depună toate diligențele în vederea respectării principiului egalității de șanse la stabilirea impozitelor și taxelor locale, indiferent de domiciliul deținătorilor de locuință.

22.

Refuzul vânzării unor bilete la meciul echipei Petrolul, pe motiv că actul de identitate este eliberat provizoriu.

Reclamatul susține că accesul spectatorilor pe Arena Sportivă „Ilie Oană” se efectuează în baza unui sistem tehnic de achiziționare a biletelor, sistem ce permite scanarea datelor de identificare a persoanei, astfel cum acestea sunt precizate în CI, și nu în alte documente de identificare a persoanei, eliberate provizoriu de către organele administrației publice locale. Colegiul a reținut că, atât cartea de identitate, cât și cartea de identitate provizorie cuprind nume, prenume, prenumele părinților, locul nașterii, domiciliul, autoritatea emitentă, număr, serie și cel mai important element de identificare al unei persoane, CNP-ul, codul numeric personal. Astfel, prin **hotărârea nr. 203/04.07.2012**, s-a constatat încălcarea art. 2 alin.1 și art. 10 lit. f) din O.G. nr. 137/2000 și sancționarea reclamatului cu amendă contravențională în cuantum de 1000 de lei.

23.

*Condiții de muncă discriminatorii.
Situatie litigioasă între părți.*

Potentul, C.C., susține că ulterior sentinței instanței de judecată, prin care s-a dispus reintegrarea pe același post, funcție și salariu deținute anterior concedierii, angajatorul l-a reangajat în condiții degradante și umilitoare. Astfel, afirmă că i s-a oferit ca birou podul, urmând să fie mutat în vestiarul societății. De asemenea, nu mai îndeplinește atribuțiile de electronist, ci de arhivar. Potentul precizează că este tratat într-un mod degradant și umilitor pentru că a avut curajul să meargă în instanță să reclame abuzul angajatorului.

Partea reclamată solicită respingerea petiției ca neîntemeiată și nelegală, arătând că, în corespondența purtată cu potentul, anterior reintegrării acestuia, i-a fost adusă la cunoștință intenția de a-l reangaja pe postul și funcția deținute anterior, însă reintegrarea se va face, din motive obiective, cel mai târziu, pe data de 18.04.2012. Din cauza demersurilor ce trebuiau efectuate și care au durat mai mult decât estimase societatea la momentul emiterii răspunsului, reîncadrarea s-a amânat pentru data de 23.04.2012. Așadar, reclamatul susține că a dat dovadă de bună credință și l-a anunțat pe petent de această întârziere. Întârzierea a fost dată de necesitatea de a amenaja biroul ca să poată avea aceleași condiții ca înainte.

Colegiul director reține că potentul a fost reîncadrat pe o altă funcție și în condiții improprie desfășurării unei activități. Colegiul director nu poate ignora premeditarea acțiunilor reclamatului și nu poate accepta opinia acestuia, conform căreia potentul a insistat să reînceapă munca iar, la insistențele acestuia, i-a oferit ceva de lucru provizoriu, într-un spațiu provizoriu și, din motive obiective, nu a reușit să-i amenajeze biroul. De asemenea, Colegiul director apreciază că amenajarea unui „birou” pentru un electronist nu necesită un timp atât de îndelungat și nici nu ar trebui să pună probleme prea mari.

Prin hotărârea Colegiului director nr. 302/12.09.2012, acesta a dispus cu unanimitate de voturi că aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin 1 și 5 coroborat cu art. 6 lit b) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și sancționarea părții reclamate cu amendă contravențională în quantum de 2000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare. Mai mult, Colegiul director recomandă părții reclamate să depună toate diligențele necesare pentru a asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, respectiv dreptul privind egalitatea în activitatea economică și în materie de angajare și profesie, precum și în vederea eliminării condițiilor discriminatorii care pot încălca dreptul la angajare ori în domeniul muncii.

24.

Introducerea în normele metodologice, privind înscrierea copiilor la școală în faza a doua, un criteriu de departajare care se referă la locul de muncă al părinților, fiind favorizați copiii ai căror părinți lucrează în învățământ

Sesizarea petentei vizează normele metodologice privind înscrierea copiilor la școală în faza a doua, în urma introducerii unui criteriu de departajare care se referă la locul de muncă al părinților, fiind favorizați copiii ai căror părinți lucrează în învățământ. Petenta consideră discriminatoriu faptul că sunt favorizați copiii ai căror părinți lucrează în învățământ în comparație cu copiii ai căror părinți lucrează în alt domeniu. Petenta apreciază că această prevedere poate deschide calea altor prevederi abuzive și discriminatorii și consideră că liberul acces la învățământ este la fel de important ca și accesul la educație. Colegiul director constată că sunt incidente prevederile O.G. nr. 137/2000, art. 2 alin. 4, conform cărora

„Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”

Prin **hotărârea nr. 535/03.12.2012**, Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petentă constituie discriminare, în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 4 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și recomandă Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului să elimine din normele metodologice ale Ordinului MECTS nr. 3064/19.01.2012 prevederea discriminatorie.

CRITERIUL: GEN

25.

Criteriul gen. Alocarea unui număr de locuri în școlile de poliție diferit pe criteriul de gen, comparativ cu locurile alocate minorităților naționale care sunt comune

Petentul susține că M.A.I. alocă în mod diferențiat locurile pentru admiterea în școlile de poliție. Astfel, acesta arată că locurile pentru majoritari sunt alocate diferit pe criteriul de sex (mai multe locuri pentru bărbați), comparativ cu locurile pentru minorități care sunt comune. Cu titlu de exemplu se arată următoarele: la Academia de Poliție A. I. Cuza locurile alocate bărbaților sunt în număr de 20, 42, 15, 40, în funcție de specialitate, iar femeilor 5, 2, 3 locuri comparativ cu locurile pentru minoritățile naționale care sunt comune (3, respectiv 2 locuri). Această situație se întâlnește și în cadrul celorlalte instituții școlare militare.

Reclamatul susține că scopul legitim, în raport cu tratamentul diferențiat semnalat, este reprezentat de asigurarea

cu personal al structurilor operative ale M.A.I. în raport cu specificul misiunilor acestora. Personalul trebuie să facă față provocărilor și condițiilor extreme care caracterizează munca operativă, mai ales în contextul în care în ultimii ani s-a înregistrat o creștere a cazurilor de ultraj față de polițiști, unele dintre acestea soldându-se cu răniri grave.

Prin **hotărârea nr. 485 din 12.11.2012**, Colegiul director reține că aspectele sesizate reprezintă discriminare, intrând sub incidența prevederilor art. 2 alin.(4) din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, republicată. În acest sens, Colegiul director recomandă reclamatului ca, pe viitor, să manifeste exigență și să elimine orice criterii care, prin efectele generate, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament discriminatoriu o persoană sau un grup de persoane față de alte persoane ori grupuri de persoane.

26.

Criteriul gen. Încălcarea dreptului persoanelor de sex feminin de a participa la activități sportive

Petentul, persoană juridică de naționalitate română, care promovează integrarea principiului egalității de șanse pentru femei și bărbați în politicile publice și practicile asociate, sesizează faptul că, în data de 21 octombrie 2012, cu ocazia punerii în vânzare a biletelor pentru meciul de fotbal Dinamo – Rapid din data de 22.10.2012, la casa de bilete a stadionului Rapid a fost afișat anunțul conform căruia „Femeile nu primesc bilete la acest meci”.

Reclamatul susține că decizia de a nu oferi bilete persoanelor de sex feminin a fost luată în urma evenimentelor violente ce au avut loc în ultimul timp și în contextul în care fotbalul s-a transformat într-un război. Astfel, prin această decizie, s-a dorit protejarea acestor persoane.

Prin **hotărârea nr. 489 din 21.11.2012**, Colegiul constată încălcarea prevederilor art.2 alin.(1) și art. 10 lit.(f) din Ordonanța de Guvern nr.137/2000, republicată și sancționează reclamatul, Liga Suporterilor Rapidști, cu amendă contravențională în valoare de 3 000 lei, potrivit art.2 alin.11 și art. 26 alin.1 din O.G. nr. 137/2000, coroborat cu art. 8 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, se sancționează S.C. Fotbal Club Rapid S.A. cu avertisment, potrivit prevederilor art.26 alin.(1) din OG nr.137/2000 coroborat cu art.5 alin.(2) lit.(a) și cu art.7 alin.(3) din Ordonanța nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor.

CRITERIUL: HIV

27.

Criteriul infectare HIV. Notarea diagnosticului „infecție cu HIV” pe adeverințele medicale adresate unor instituții non-medicale

Sesizarea petentului vizează un tratament diferențiat în ceea ce privește notarea diagnosticului „infecție cu HIV” pe adeverințele medicale adresate unor instituții non-medicale. Petentul consideră discriminatoriu faptul că pe adeverințele eliberate pentru înscrierea la școală, angajare, înscriere la cursuri de formare profesională, oficii de șomaj, scutiri pentru orele de educație fizică, se notează diagnosticul HIV, încălcându-se dreptul la viață al pacientului. Petentul arată că diagnosticul de „infecție cu HIV”, ca și orice alt diagnostic medical, constituie secret profesional și poate fi divulgat doar persoanei în cauză sau unui alt medic curant. Totuși, de ani de zile, acest diagnostic este notat de medici pe adeverințele medicale adresate unor instituții non-medicale.

Hotărârea C.N.C.D. nr. 95 din 17.02.2009 stabilește clasarea dosarului în urma procesului de mediere în cadrul

căruia Ministerul Sănătății Publice a afirmat că va trimite o circulară prin care va informa medicii că acest diagnostic nu trebuie notat pe aceste adeverințe. Petentul nu are cunoștință că Ministerul Sănătății să fi trimis către medici o circulară cu privire la confidențialitatea diagnosticului și că, în continuare, medicii de familie notează diagnosticul de infecție cu HIV/SIDA pe adeverințele medicale eliberate pacienților, ceea ce determină limitarea accesului nediscriminatoriu la educație, muncă și protecție socială. Petentul depune în acest sens o adeverință din data de 12.01.2012, eliberată pentru a servi la cursuri, unde este precizat că pacientul este suferind de „Infecție HIV controlată terapeutic”.

Ministerul Sănătății aduce la cunoștință faptul că, în conformitate cu art. 8 din Legea nr. 584/2002, funcționarii publici și angajatorii sunt obligați să păstreze confidențialitatea. Divulgarea diagnosticului de către cadrele sanitare către aceștia ar reprezenta, așadar, o practică ce nu ar conduce la încălcări ale confidențialității. Petentul atrage atenția asupra faptului că profesorii, învățătorii și alte persoane implicate în procesul de învățământ nu au statut de funcționari publici, conform Legii nr. 188/1999 (r2) privind statutul funcționarilor publici, iar un potențial angajator nu are aceleași obligații față de persoana care candidează pentru un loc de muncă. În plus, aflarea diagnosticului înainte de înscrierea în școală/cursuri, înainte de angajare etc. poate influența decizia de admitere/angajare, în sensul respingerii/neangajării persoanei respective. În cazul în care informațiile medicale sunt absolut necesare pentru școli, cursuri, unități sociale și de muncă, ele pot fi solicitate și eliberate după admitere, și nu înainte de aceasta, astfel încât să nu poată constitui motiv de discriminare.

Potentul consideră necesar, ca o măsură minimă de evitare a unei situații de discriminare, modificarea formularului

de adeverință medicală, prin excluderea rubricilor care implică diagnostice medicale confidențiale și cu caracter potențial discriminatoriu.

Prin hotărârea nr. 479/12.11.2012 Colegiul director a constatat că aspectele sesizate de petent constituie discriminare în conformitate cu prevederile art. 2 alin. 3, art. 2 alin.4 și art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea cu avertisment a Ministerului Sănătății.

Capitolul V

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă

În decursul anului 2012, C.N.C.D. a urmărit articolele care fac referire la domeniul de activitate al Consiliului, monitorizând 16 publicații naționale: Adevărul, Cotidianul, Cronica Română, Curentul, Curierul Național, Evenimentul Zilei, Gazeta Sporturilor, Gândul, HotNews, Jurnalul Național, Libertatea, Mediafax, ProSport, Revista 22, România Liberă, Ziare.com.

Spre deosebire de anii precedenți, activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a fost mult mai vizibilă în media, constatându-se o creștere a frecvenței referirilor la C.N.C.D. Astfel, dacă în anul 2010 au fost centralizate 94 articole, în 2011 140, în anul 2012 numărul aparițiilor C.N.C.D. în presa scrisă s-a dublat în raport cu anul 2011, însumând 275 articole cu referire la activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Față de anii anteriori, articolele din anul 2012 care au făcut trimitere la președintele instituției se regăsesc, de asemenea, în număr mult mai mare (în 2012 129 articole, față de 26 în 2010 și 35 în 2011). O mare parte dintre acestea au apărut ca efect al deciziei C.N.C.D. de sancționare a manifestărilor rasiste din fotbal.

- — Unul din cazurile cele mai mediatizate în decursul anului 2012 vizează sesizarea Ligii Suporterilor Rapidști în legătură cu manifestările cu caracter rasist care au avut loc la derbyul Steaua - Rapid. În urma audierilor, s-a decis că fapta crainicului Arenei Naționale, Gabriel Safta, de a da tonul scandărilor cu caracter rasist constituie discriminare și a fost sancționată de către C.N.C.D. cu o amendă în cuantum de 1 000 lei iar, fapta

managerului sportiv al Clubului FC Steaua, Mihai Stoica, de a imita o pasăre, a fost sancționată cu avertisment.

- În luna octombrie, managerul Stelei a intrat din nou în vizorul presei și al C.N.C.D. după ce a fluturat și a așezat un drapel tricolor în poarta echipei CFR Cluj.
- Finanțatorul echipei Steaua, George Becali, s-a aflat și în acest an în atenția Consiliului, din cauza afirmațiilor la adresa lui Raed Arafat. Mai precis, acesta s-a declarat „scârbit” de faptul că „oameni din galeria Stelei au ieșit în stradă pentru a lua apărarea unui arab”. În urma acestei declarații, George Becali a fost sancționat cu o amendă de 3 000 lei. Totodată, a fost reclamat de către doi oficiali de la Dinamo și de la Cluj, pentru faptul că a făcut remarci rasiste la adresa acestora. Presa a amintit sancțiunile primite de acesta de-a lungul timpului, inclusiv avertismentul dat de C.N.C.D. în anul 2010, pentru afirmațiile făcute în legătură cu presupusa orientare homosexuală a fotbalistului bulgar Ivan Ivanov, refuzând un eventual transfer al jucătorului din acest motiv. Ca urmare a ieșirilor discriminatorii și rasiste ale patronului Stelei, C.N.C.D. a sesizat UEFA, consecința fiind desemnarea unui inspector de disciplină pentru a investiga cazurile susceptibile de rasism și discriminare.
- În urma deciziilor C.N.C.D. de a sancționa faptele de discriminare din fotbal, președintele C.N.C.D., Asztalos Csaba, a fost agresat verbal în plină stradă. Acest subiect a fost amplu prezentat de presă, fiind rezervat un spațiu generos pentru a relata reacțiile O.N.G.-urilor (membre ale Coaliției Antidiscriminare din România) care, în semn de susținere, au adresat o scrisoare deschisă premierului Ponta, începerea unei anchete. Totodată, prim-vicepreședintele PDL Cristian Preda, primul-ministru Victor Ponta, Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”

au luat poziție față de acest subiect și au condamnat public actele de violență față de președintele C.N.C.D.

- În ciuda dezbaterilor publice a cazurilor discriminatorii precedente, au avut loc incidente și la partida dintre Dinamo și Rapid, suporterii dinamoviști afișând bannere discriminatorii și rasiste. C.N.C.D. s-a autosesizat în cazul Ligii Suporterilor Rapidiști, care a anunțat că la meciul cu Dinamo suporterii nu au voie să își procure bilete.
- Un număr ridicat de articole au avut ca subiect principal mutarea cu forța a romilor din Baia Mare în combinatul toxic Cuprom, faptă condamnată public de C.N.C.D. Președintele A.N.R. a înaintat Consiliului o plângere îndreptată împotriva primarului Cătălin Cherecheș și a Consiliului Local al Municipiului Baia Mare. Anul trecut, edilul a mai fost acuzat de discriminare, inclusiv la nivel internațional după ce a aprobat construirea unui zid despărțitor care izola romii dintr-un cartier de ceilalți locuitori ai orașului. Primarul băimărean a fost amendat de C.N.C.D., însă Curtea de Apel Cluj l-a absolvit, hotărârea Consiliului fiind considerată nelegitimă.
- Ziarele au relatat, totodată, judecarea contestației formulate de FACIAS, privind avertismentul C.N.C.D. dat președintelui Traian Băsescu pentru declarația referitoare la „urmașii cu dizabilități” ai unui monarh. Organizația a solicitat instanței anularea avertismentului dat președintelui Traian Băsescu de Consiliu și schimbarea sancțiunii cu amendă administrativă. Curtea de Apel București a respins ca neîntemeiată cererea FACIAS.
- Raportul Amnesty International 2012 notează, în capitolul dedicat respectării drepturilor omului în România, declarațiile făcute de președintele Traian Băsescu la adresa romilor și faptul că a fost în mai multe rânduri anchetat și chiar sancționat de C.N.C.D. în urma acestora. Un alt politician român menționat în documentul citat este primarul din Baia Mare. Amnesty International amintește de

intenția municipalității din Baia Mare de a ridica un zid care să delimiteze o zonă locuită în majoritate de etnici romi de vecinătățile în care trăiesc cetățeni majoritari.

- Ediția din 2012 a DEX-ului respectă recomandarea înaintată de C.N.C.D. în anul precedent și modifică definițiile considerate ofensatoare ale unor cuvinte precum „rom”, „jidan” sau „țigan”.
- La sfârșitul anului, activitatea de sancționare a Consiliului a fost îndeaproape urmărită în cazul sesizării făcută de ARAS cu sprijinul UNOPA și APADOR-CH. Acestea au semnalat faptul că medicii notează diagnosticul „infecție cu HIV” pe adeverințele medicale eliberate pentru instituțiile non-medicale care solicită acest document la înscrierea la școală, angajare, înscriere la cursuri de formare profesională, șomaj, pentru scutirea de la orele de educație fizică etc. C.N.C.D. a sancționat cu avertisment Ministerul Sănătății pentru tratament diferențiat, discriminatoriu, la adresa persoanelor infectate cu HIV.
- Un subiect aflat în atenția cotidienei a vizat autosesizarea C.N.C.D. în cazul comunicatului de presă redactat de Asociația „Cuțu-Cuțu” în cuprinsul căruia câinii comunitari au fost comparați cu evreii. Asociația pentru apărarea câinilor a postat mai multe link-uri către clipuri cu conținut violent pentru a atrage atenția asupra faptului că adăposturile de câini sunt asemănătoare unor „lagăre de exterminare”.
- Trei hocheiști de etnie maghiară din selecționata „under 16” a României au fost amendați de C.N.C.D. pentru discriminare pe criterii etnice, după ce au fost găsiți vinovați de hărțuirea coechipierului lor român, care nu vorbea maghiara. Incidentul s-a petrecut în vestiarul naționalei de hochei a României „under 16”, în decembrie 2011. C.N.C.D. a amendat cu 2000 lei și Federația Română de Hochei pe Gheață, pe care a găsit-o vinovată de „comportament pasiv care a condus la săvârșirea faptei de discriminare, prin crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv față de minorul C.M.”

- Un alt caz mediatizat a fost cel în care C.N.C.D. l-a amendat cu 1 000 de lei pe directorul de cabinet al Prefecturii Mureș, care a postat pe Facebook un mesaj (“Arbeit macht frei”) considerat a „aduce atingere demnității umane” la adresa protestatarilor anti-guvern.
- În atenția presei s-a aflat și decizia C.N.C.D. de a sancționa cu amendă contravențională, în valoare de 8 000 lei, campania „Urăște!” inițiată de compania farmaceutică „Secom”, considerându-se că aceasta constituie faptă de discriminare, încălcând dreptul la demnitate a persoanelor cu dizabilități sau a celor cu afecțiuni psihice.
- Presa a dezbătut, de asemenea, autosesizarea C.N.C.D. în cazul manifestului intitulat „Noul strigăt pentru ungerimea din Baia Mare!”, semnat de reprezentanți ai comunității maghiare, care se declarau îngrijorați, printre altele, de răspândirea căsnicilor mixte.
- Ca urmare a unei sesizări primită din partea unui avocat care a dorit să-și înscrie copilul la Colegiul Goethe, C.N.C.D. a deschis o anchetă pentru a stabili dacă modul de înscriere a copiilor la Colegiul german Goethe din Capitală a fost sau nu bazat pe criterii discriminatorii.
- Principalele concluzii ale sondajului de opinie „Percepții și atitudini privind discriminarea în România”, realizat de TNS CSOP România, la solicitarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, au fost menționate în presa scrisă. Astfel, s-a amintit că 49% dintre români afirmă că fenomenul discriminării este des întâlnit în România, 31% dintre cei chestionați au declarat că nu s-ar simți confortabil în preajma unei persoane de orientare homosexuală, 22% în preajma unei persoane infectate cu HIV/bolnave de SIDA și 15% în preajma unei persoane de etnie romă. În ce privește persoanele de etnie romă, 43% dintre persoanele intervievate au o părere proastă și foarte proastă despre acestea.

- — Un alt subiect relatat de presă este cel legat de plângerea formulată de organizația neguvernamentală Grupul de Acțiune în Interes Public, împotriva vicepreședintelui Consiliului Județean Gorj, Mădălina Cioloci. Aceasta a fost reclamată la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, după ce a declarat că nu a avut elevi olimpici la școala unde ar fi predat pentru că acolo era „o grămadă de țigani”.
- — Organizațiile romilor au depus o plângere la C.N.C.D. împotriva jurnalistului Grigore Cartianu, directorul editorial al ziarului Adevărul, precum și împotriva trustului Adevărul Holding, plângerea vizând editorialul „Puciu țigănesc”, considerat a aduce atingere demnității minorității rome din România, prin jignirile adresate reprezentanților etniei romilor.
- — În octombrie, presa a adus în atenția publicului raportul Comisiei pentru minorități a Consiliului Europei (COE), în care era menționat faptul că România a făcut pași semnificativi în privința drepturilor minorităților naționale și combaterea discriminării împotriva romilor, însă continuă să existe prejudecăți. Este apreciat faptul că C.N.C.D. continuă să lupte independent și cu fermitate împotriva discriminării.
- — Alianța Antidiscriminare a Tuturor Tăticilor (T.A.T.A) a solicitat Consiliului Național al Combaterii Discriminării să sancționeze discursul ministrului Muncii, Mariana Câmpeanu, acuzând-o pe aceasta că a ignorat drepturile bărbaților, lăsând să se înțeleagă că doar femeile beneficiază de indemnizațiile de creștere a copilului, majorate de la 1 octombrie. O altă solicitare venită din partea T.A.T.A., a vizat modificarea manualelor școlare, întrucât a fost considerat discriminatoriu faptul că figura tatălui apare mult mai rar în abecedar, în comparație cu cea a mamei.

Capitolul VI

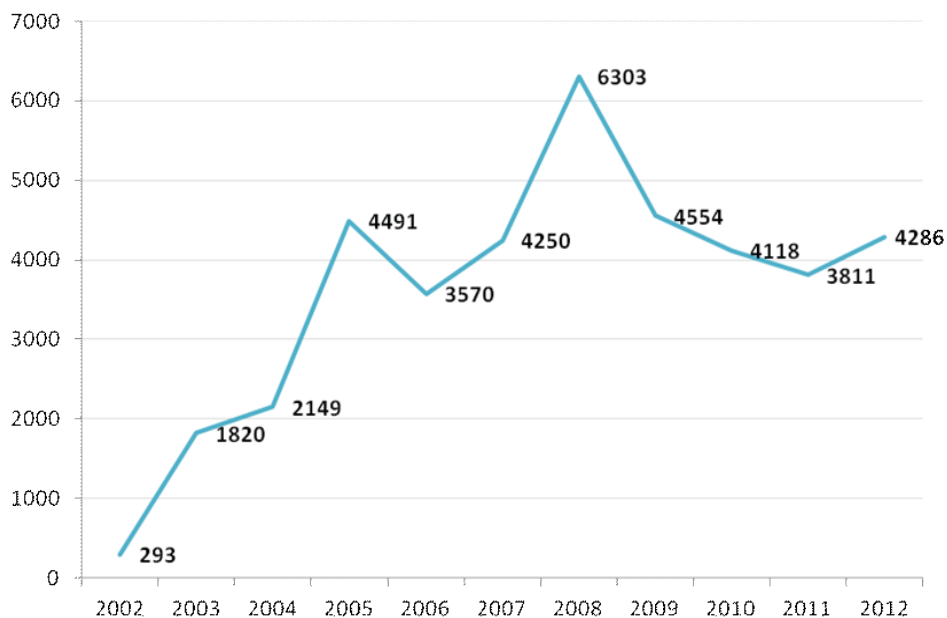
Cheltuieli bugetare, date de ordin financiar

Execuția bugetară în anul 2012 a fost de 94,14%, bugetul alocat pentru Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării fiind de 4 286 mii lei, prezentat pe capitole în tabelul alăturat.

mii lei

DENUMIRE INDICATOR	COD	ALOCAT	UTILIZAT
Buget de stat	51.01	3 923	3 711
Cheltuieli de personal	51.01.10	2 779	2 751
Bunuri și servicii	51.01.20	728	652
Alte transferuri	51.01.55	5	5
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	51.01.56	176	91
Alte cheltuieli	51.01.59	175	154
Cheltuieli de capital	51.01.77	60	58
Fonduri externe nerambursabile	51.08	363	324
Total buget		4 286	4 035

Evoluția bugetului în perioada 2002-2012

Aparatul de lucru al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

- În anul 2012, aparatul de lucru al C.N.C.D. a fost constituit din 90 posturi din care 69 au fost finanțate. La sfârșitul anului, din totalul posturilor erau ocupate 64.
- Media de vârstă este de 37 ani.
- 89 % salariați au studii superioare și 11% studii medii.

Concluzii

C.N.C.D. a continuat, și în anul 2012, să se exprime în mod independent în activitatea de prevenire și de sancționare a tuturor formelor de discriminare din România. În acest sens, anul 2012 este reprezentat de cele mai multe constatări ale faptelor de discriminare de la existența instituției și implicit, aplicându-se și cele mai numeroase sancțiuni contravenționale. Acest rezultat intervine în prezența criticilor constante privind calitatea și competența profesională a persoanelor numite de Parlamentul României, în Colegiul director al instituției.

În privința plângerilor soluționate, relevăm următoarele aspecte:

- cetățenii români aparținând minorității roma sunt supuși unor fapte de discriminare, exprimate în special printr-un discurs rasist, segregare rasială sau limitarea accesului la diferite servicii. Condiția socială a unor comunități de romi (cele care trăiesc fără acces la condiții minime de infrastructură, ghetouri – a se vedea cu titlul de exemplu cazurile: Baia Mare, Pata Rât – Cluj Napoca și Ferentari - București) rămâne una foarte gravă. Lipsa unor strategii de gestionare a unor astfel de situații expun membrii acestor comunități la dezavantaje majore în accesul la servicii de educație, sănătate și muncă;
- formele de segregare afectează în mod direct calitatea educației pentru grupurile vulnerabile (condiție socială, romi);
- cazurile de discriminare pe piața muncii au cunoscut o dinamică în creștere, astfel condiția femeilor în ocuparea și păstrarea muncii prezintă o serie de probleme, în special situația hărțuirii sexuale și a disponibilizărilor pe caz de maternitate. Discriminarea pe criteriul de vârstă reprezintă o provocare constantă;

- comunitatea LGBT s-a confruntat de asemenea cu atitudini de discriminare în societate, deși numărul petițiilor nu a fost semnificativ, membrii acestui grup, alături de persoanele infectate cu HIV-SIDA sunt cele mai marginalizate și expuse discursului de ură;
- persoanele cu dizabilități rămân expuse faptelor de discriminare în accesul la servicii, accesul la educație și pe piața muncii;
- asigurarea utilizării limbii minorităților naționale în administrația publică locală, respectiv aplicarea legii în privința utilizării limbii oficiale a statului a generat o serie de petiții;
- demnitatea umană rămâne cel mai afectat drept ca urmare a cazurilor de discriminare.

Activitatea de contencios administrativ s-a păstrat la un nivel ridicat, instanțele menținând hotărârile CNCD în proporție de 90%.

În privința activității de combatere, C.N.C.D. a făcut progrese în respectarea termenelor de soluționare a petițiilor. Lipsa unei soluții tehnice (soft privind managementul documentelor) îngreunează activitatea instituției.

Programele și activitățile de prevenție a C.N.C.D. au fost limitate de bugetul redus dar, chiar și în aceste condiții, s-au realizat o serie de evenimente care au contribuit în mod efectiv la promovarea principiului nediscriminării. În acest sens, programul privind formarea continuă a magistraților în domeniul nediscriminării este un exemplu de bune practici (260 de magistrați pregătiți în anul 2012).

C.N.C.D. a avut o activitate substanțială în reprezentarea României pe plan extern (90% a bugetului pentru această activitate fiind asigurat de partenerii externi) precum, și în pregătirea rapoartelor în domeniul drepturilor omului, a chestionarelor și

a altor materiale necesare în evaluarea gradului de îndeplinire a obligațiilor internaționale asumate de România în domeniu.

Anul 2012 marchează un deceniu de existență a CNCD și reprezintă un bun prilej de reflecție și de analiză critică asupra evoluției legislative și instituționale, pentru a identifica prioritățile următoarei perioade. În 10 ani de existență, CNCD a acumulat un important fond de cunoaștere și a format o serie de specialiști în domeniu, insuficient valorificat.

Provocările următoarei perioade sunt reprezentate de:

- — menținerea unui grad ridicat de independență *de jure* și *de facto* în activitatea instituției;
- — menținerea unui grad ridicat de profesionalism a resurselor umane ale instituției;
- — valorificarea și îmbogățirea fondului de cunoaștere;
- — menținerea unei atitudini pro active în domeniu;
- — determinarea unei schimbări de fond în societatea din România prin introducerea efectivă, în cultura organizațională, a principiului nediscriminării.

În acest sens, C.N.C.D. propune următoarele:

- — îmbunătățirea cadrului legislativ în domeniul nediscriminării: revizuirea O.G. 137/2000 (reglementarea interzicerii segregării, a discriminării prin asociere, a discriminării prin publicitate, etc.);
- — armonizarea prevederilor legislative prin elaborarea unui Cod Român al Nediscriminării, care să reglementeze în mod unitar, eficient și efectiv o serie de relații sociale care, în prezent, sunt gestionate în mod neunitar de o serie de acte normative, astfel creându-se confuzii juridice și conflicte de competență. Un astfel de cod trebuie să cuprindă domeniile reglementate de: O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, Legea nr. 202/2002 privind egalitatea

de șanse între femei și bărbați, Legea nr. 448/2006 privind protecția persoanelor cu handicap etc.;

- implementarea efectivă a principiului nediscriminării în cultura organizațională a sectoarelor cheie din societatea românească precum: educație, sănătate, servicii publice, muncă. Astfel, obligarea acestor sectoare să-și elaboreze coduri de respectare a nediscriminării, introducerea în planurile de studiu a materiei și evaluarea periodică pot fi soluții eficiente, care nu presupun cheltuieli bugetare semnificative (obligarea fiecărei universități să-și implementeze un cod al egalității de șanse și nediscriminării; obligarea inspectoratelor școlare la elaborarea și implementarea unui cod al nediscriminării în educație; introducerea în modulul pedagogic al materiei privind nediscriminarea; obligarea angajatorilor cu mai mult de 100 de angajați la adoptarea unui cod al nediscriminării în muncă etc.).

C.N.C.D. așteaptă observațiile cu privire la raportul de activitate al instituției pe anul 2012 și invită partenerii sociali și instituționali la dialog pentru identificarea soluțiilor optime în domeniul nediscriminării pentru perioada următoare.

Componența Colegiului director

în anul 2012:

Csaba Ferenc ASZIALOS – Președinte

Sorina Claudia STANCIU – Vicepreședinte

Theodora Bertzi

István HALLER

Cristian JURA

Maria LAZĂR

Anamaria PANFILE

Ioana Liana CAZACU

Vasile Alexandru VASILE

Contribuții la realizarea Raportului de activitate pentru anul 2012:

În elaborarea raportului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pentru anul 2012, mulțumesc pentru materialele, sprijinul și informațiile puse la dispoziție de către toate departamentele C.N.C.D.

Mulțumesc pentru contribuțiile colegilor:

Direcția Programe și Relații Internaționale: George Lica și Diana Pană;

Biroul de Comunicare și Relații cu Publicul: Beatrice Spoitoru, Laura Niculescu, Denisa Lazăr;

Direcția Juridică și Inspecție: Cristian Nuică, Silvia Dumitrache, Ștefan Vasilescu;

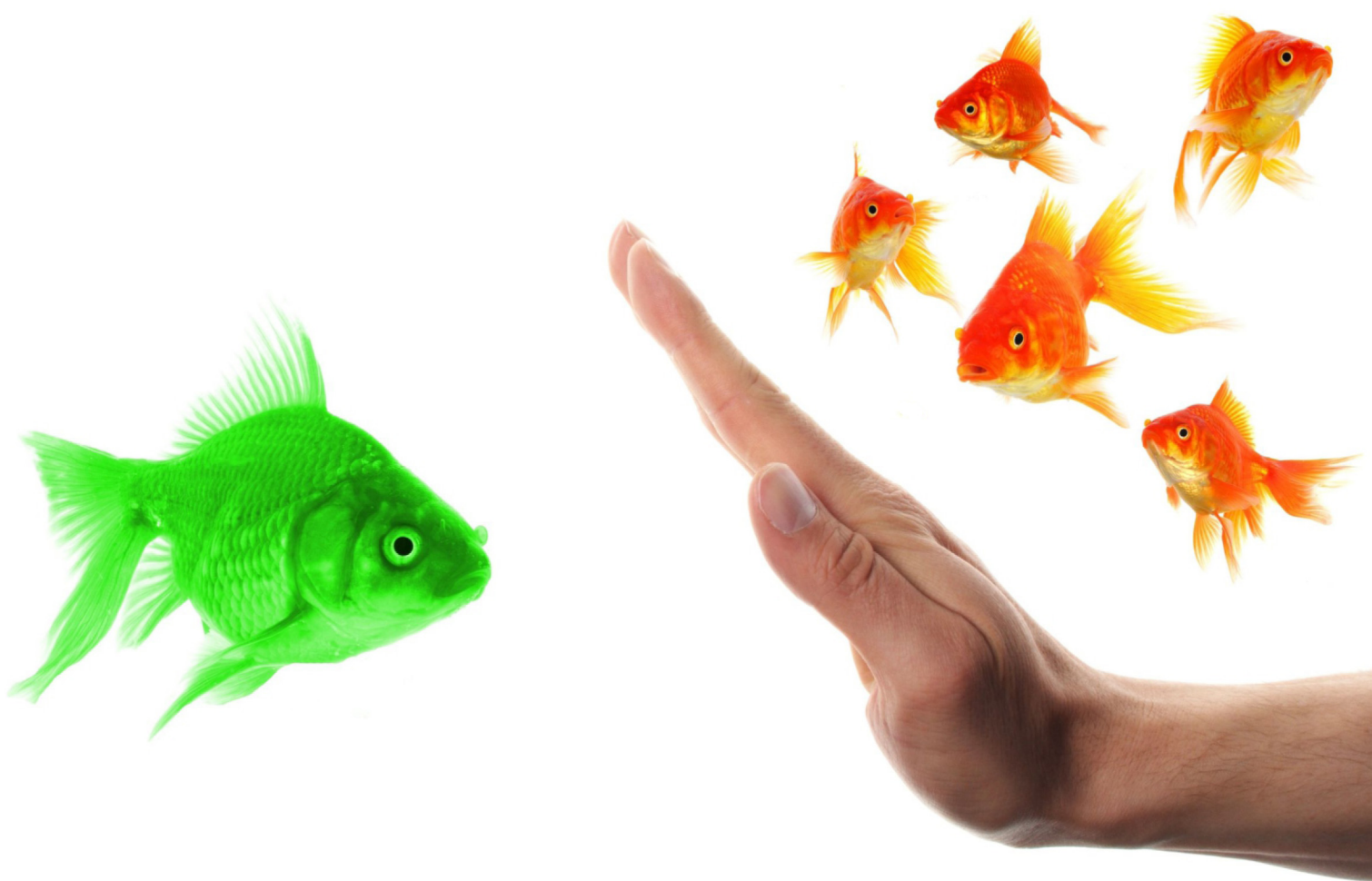
Direcția Economică și de Resurse Umane;

Serviciul Asistență Colegiu director.

Andreea Banu, Șef Serviciu Managementul Proiectelor,
Coordonatorul Raportului de activitate

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

RAPORT DE ACTIVITATE 2013

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	2
<i>Modificări legislative</i>	3
<i>Date statistice privind petițiile primite în anul 2013 și activitatea de soluționare</i>	5
<i>Cazuistica de contencios</i>	13
<i>Activitatea birourilor teritoriale ale C.N.C.D.</i>	19
<i>Fapte de discriminare constatate de Colegiul director al C.N.C.D.</i>	20
<i>Percepții și atitudini privind discriminarea 2013</i>	39
<i>Prevenirea formelor de discriminare</i>	42
<i>Reprezentarea României la nivel internațional</i>	50
<i>Activitatea de reprezentare la nivel internațional a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării</i>	55
<i>Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă</i>	57
<i>Cheltuieli bugetare, date de ordin financiar și de personal</i>	60
<i>Concluzii</i>	61
<i>Componența Colegiului director în anul 2013</i>	62

Cuvânt înainte

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a încheiat un an cu o activitate intensă pe toate paliere de atribuții legale. Materialul de față se dorește a fi o prezentare **simplică și clară** a rezultatelor unei activități **complexe** depuse de Consiliu pe anul 2013.

Raportul conține informații în următoarele domenii de activitate a CNCD:

- ✓ activitatea de prevenire: programe, cursuri, formare și studii;
- ✓ activitatea de sancționare: petiții, soluții, sancțiuni;
- ✓ puncte de vedere emise de Consiliu către instanțele de judecată;
- ✓ activitatea de contencios în instanțele de judecată;
- ✓ activitatea de relații internaționale;
- ✓ activitatea de comunicare;
- ✓ execuția bugetară, resursele umane și materiale.

Recomand raportul pentru studiu și critică în vederea identificării soluțiilor de îmbunătățire a activității Consiliului.

Cu respect,

Csaba Ferenc ASZTALOS

Președinte C.N.C.D.

Modificări legislative

Din punct de vedere legislativ, în anul 2013 au fost aduse modificări și adaptări Ordonanței Guvernului nr. 137/2000, prin două acte normative. Modificarea a intervenit ca urmare a Scrisorii de punere în întârziere emisă de Comisia Europeană în Cauza 2012/2099 (neconformitatea legislației naționale române cu Directiva 2000/43/CE de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică).

◆ **Legea nr. 61 din 21 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 158 din 25 martie 2013 și care a intrat în vigoare la data de 28 martie 2013:**

Actul normativ a adus modificări importante în ceea ce privește **partajarea sarcinii probei**, atât în petițiile adresate Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, cât și în acțiunile introduse în fața instanțelor de judecată

Totodată, **procedura de numire a membrilor Colegiului director C.N.C.D.** a suferit modificări și **termenul de comunicare a hotărârilor C.N.C.D.** a fost extins la 30 de zile.

În ceea ce privește **partajarea sarcinii probei** între petent și reclamat, prin modificările aduse, nu se mai prevede obligativitatea petentului de a dovedi că a existat un act de discriminare asupra sa, ci de a crea o prezumție simplă, prin prezentarea faptelor a căror victimă se consideră a fi fost. Astfel, reclamatului îi revine sarcina de a dovedi, prin probe, că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. Aceeași situație este reglementată și pentru procedura desfășurată în fața instanțelor de judecată în acțiunile în care obiectul principal este o faptă de discriminare.

Un amendament deosebit de important a fost adus procedurii de numire a membrilor Colegiului director C.N.C.D., pentru a preîntâmpina situații de blocare a activității de soluționare a dosarelor, prin neîntrunirea cvorumului de 5 voturi. În acest sens, în situații de încheiere a mandatelor membrilor Colegiului director, procedura de numire pentru noii membri se va declanșa cu 60 de zile anterior vacantării acestora.

◆ **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 19 din 27 martie 2013 publicată în Monitorul Oficial nr. 183 din 2 aprilie 2013 aprobată prin Legea nr. 189 din 25 iunie 2013 publicată în Monitorul Oficial nr. 380 din 27 iunie 2013:**

Modificările au vizat introducerea în partea generală a O.G. nr. 137/2000 ca excepție la discriminare a diferenței de tratament atunci când aceasta, bazată

✓ Termenul de comunicare al hotărârii C.N.C.D.

✓ Partajarea sarcinii probei

✓ Procedura de numire a membrilor Colegiului director

✓ Discriminarea se amendează:
1 000 – 30 000 lei
Persoană fizică

2 000 – 100 000 lei
Grup sau
comunitate

✓ Termenul de prescripție a sancțiunii:
6 luni de la constatarea de către C.N.C.D. a faptei de discriminare

✓ O.G. nr 137 / 2000 republicată

fiind pe o caracteristică, reprezintă o cerință profesională reală și determinată, în temeiul naturii activităților ocupaționale sau a contextului în care se desfășoară, cu condiția ca obiectivul să fie legitim și cerința proporțională.

O altă modificare importantă o constituie mărirea **cuantumului amenzilor contravenționale** aplicate urma constatării unei fapte de discriminare. În actuala reglementare, discriminarea care vizează o **persoană fizică** poate fi sancționată cu amendă contravențională de la **1.000 lei la 30.000 lei**, iar discriminarea care vizează un **grup de persoane sau o comunitate** poate fi sancționată cu amendă contravențională **de la 2.000 lei la 100.000 lei**. Modificarea cuantumului în care poate fi aplicată sancțiunea contravențională a amenzii s-a produs pe considerentul unificării legislației naționale privind sancționarea tratamentului diferențiat și a avut în considerare cuantumul ridicat al amenzilor contravenționale ce puteau fi aplicate în situația unui tratament diferit pe criteriul gen, așa cum este reglementat de Legea nr. 202/2002, republicată, și care acordă atribuții de sancționare a unor fapte de discriminare și Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

Termenul de prescripție a aplicării sancțiunii contravenționale a amenzii a fost modificat, astfel că dacă anterior noilor reglementări termenul de prescripție al amenzii contravenționale era de 6 luni de la comiterea faptei sau de la data la care persoana vătămată lua la cunoștință sau putea să ia la cunoștință de comiterea faptei, după intrarea în vigoare a noilor norme aplicarea sancțiunii contravenționale a amenzii se prescrie în termen de **6 luni de la data soluționării petiției de către Consiliu**.

Tot prin noile reglementări s-a introdus și posibilitatea ca în cazul constatării unei fapte de discriminare, Consiliul sau, după caz, instanța de judecată să oblige partea vinovată de comiterea unei fapte de discriminare să **publice în mass-media** un rezumat al hotărârii sau al sentinței judecătorești.

Alte modificări au vizat abrogarea unor excepții de la discriminare, în ambele forme, directă și indirectă.

Forma republicată a Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 166 din **7 martie 2014**.

Date statistice privind petițiile primite în anul 2013 și activitatea de soluționare

Comparativ cu ceilalți ani, de la înființarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, anul 2013 se remarcă prin următoarele aspecte:

- **Cel mai mare număr de petiții** (858);
- **Cele mai multe petiții** pentru criteriul **naționalitate** (61) și **orientare sexuală** (13);
- **Cele mai multe hotărâri elaborate de Colegiul director** (824¹);
- **Cele mai multe constatări** ale faptelor de discriminare (135);
- **Cele mai multe hotărâri de necompetență** (341²);
- **Cele mai multe amenzi** (110) s-au ridicat la suma de **267 800 lei** (comparativ, în anul 2012 cele 35 de amenzi au totalizat 114 000 lei).

La nivelul anului 2013 am avut:

- Cele mai multe petiții primite: pentru criteriile **categorie socială** (414) și **altele** (121);
- Cele mai multe petiții primite corelate cu domeniile **angajare și profesie** (459³);
- Cele mai multe petiții provin din **regiunea centru** (115) și **Sud Muntenia** (400);
- Cele mai puține petiții primite: **criteriile rasă** (3), **boală cronică necontagioasă** (9);
- Cele mai puține petiții primite legate de domeniile **locuință** (43) și **locuință** (2);

¹ Hotărârile au fost emise de Colegiul director pentru petiții primite în același an și pentru anii anteriori și includ mai multe capete de cerere

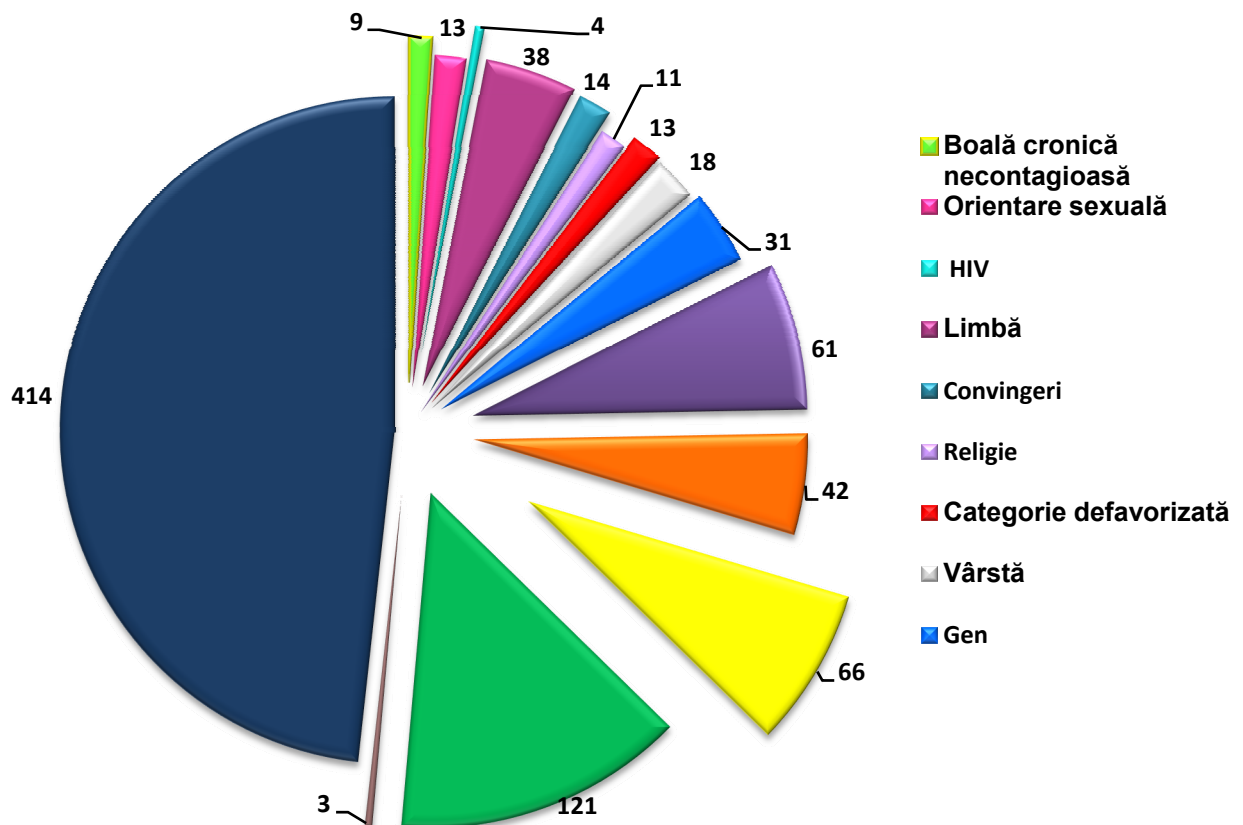
² Acest aspect este corelat cu criteriul categorie socială care este reprezentat de 414 dosare, număr generat de creșterea petițiilor care reclamă aspecte ce vizează recorelarea pensiilor odată cu apariția Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice

³ *Ibidem*

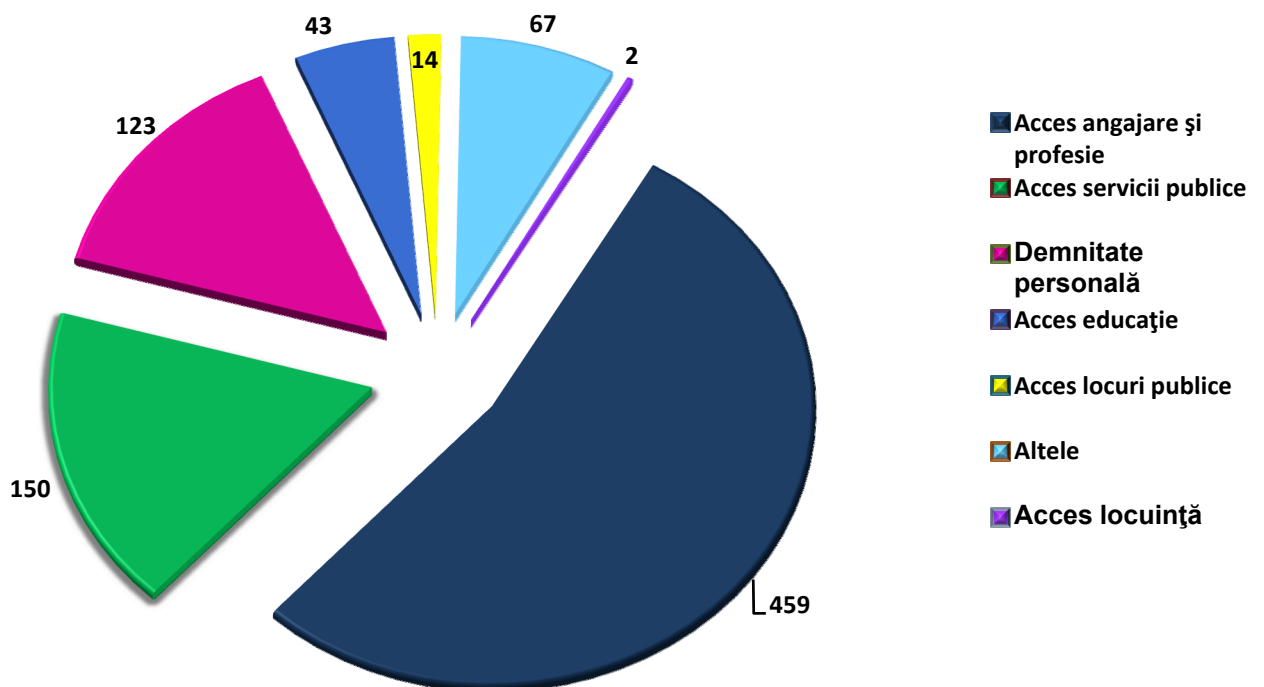
Anul 2013
comparativ cu
2002 – 2012

Anul 2013

Repartizarea dosarelor pe criterii în 2013

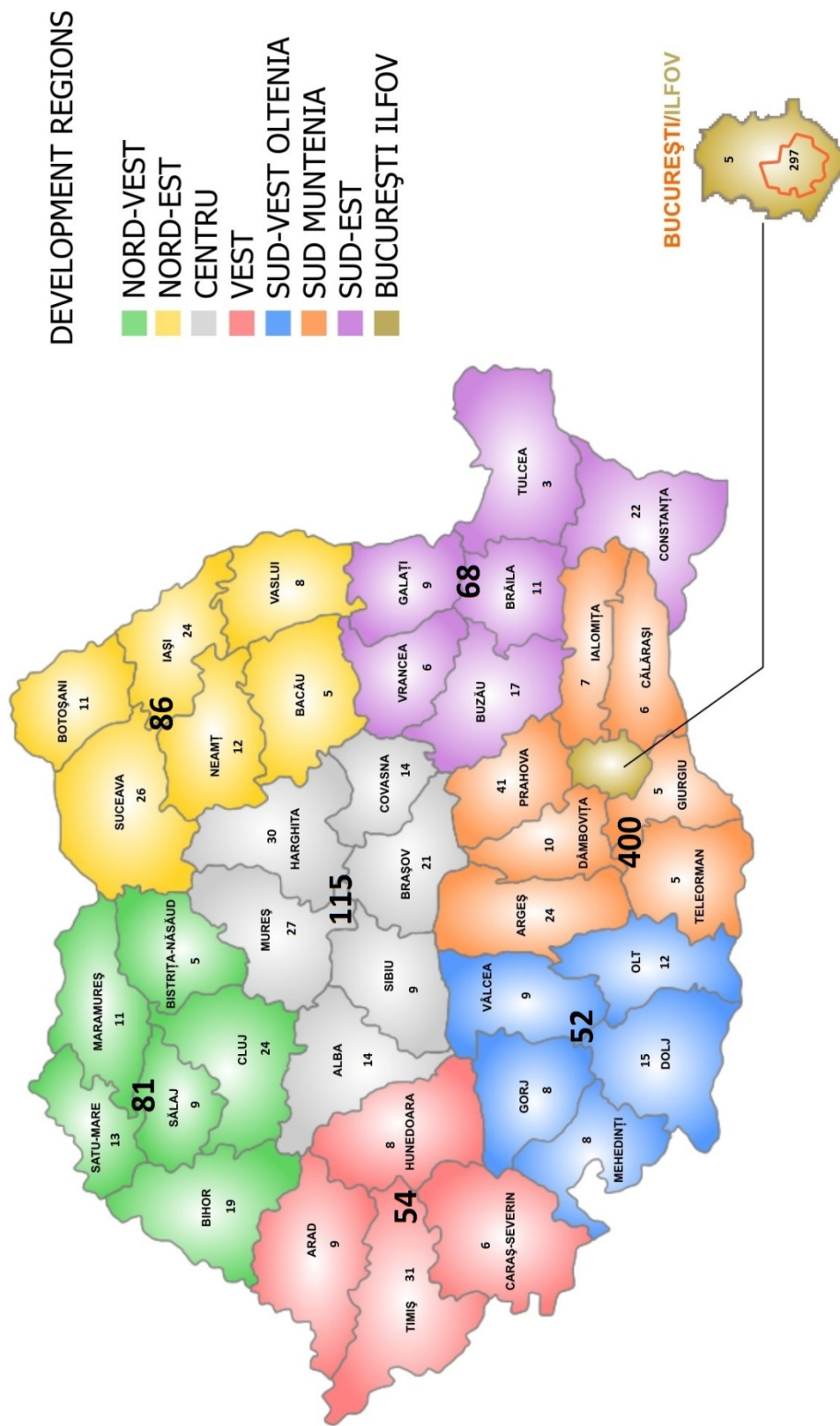
Repartizarea dosarelor pe domenii în 2013

Distribuirea petițiilor primite de C.N.C.D. în perioada 2002- 2013

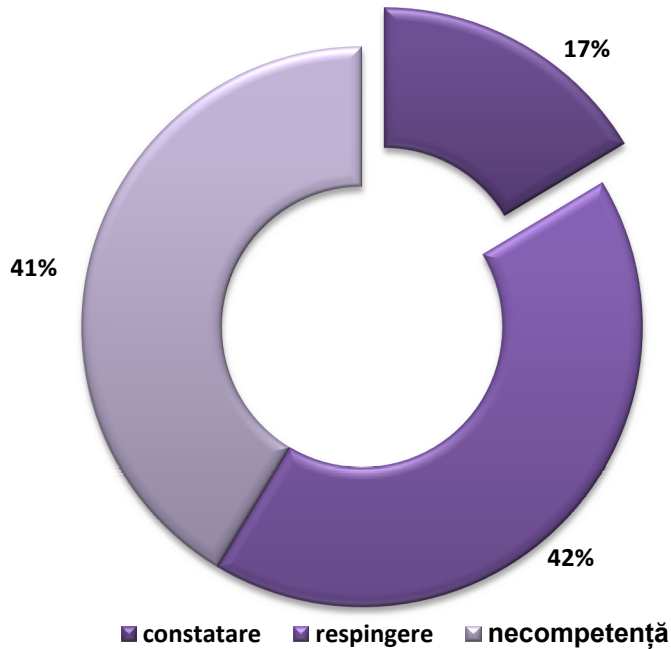
CRITERII	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Boală cronică neontagioasă	0	0	6	2	3	2	4	2	0	1	6	9
Orientare sexuală	1	5	6	9	6	7	6	6	4	8	3	13
Infectarea HIV	0	1	15	10	5	3	7	1	3	1	5	4
Limba	0	2	1	2	2	7	11	13	16	10	43	38
Convingeri	4	12	23	19	8	10	14	13	4	2	15	14
Religie	2	9	9	11	8	12	15	6	6	5	5	11
Categorii defavorizată	2	0	10	6	4	26	22	9	7	14	10	13
Vârstă	6	11	14	17	10	10	24	10	9	16	5	18
Gen	3	14	13	9	11	22	32	9	18	15	21	31
Naționalitate	1	12	21	39	20	39	54	28	42	33	49	61
Handicap	3	31	18	21	20	70	55	49	38	42	45	42
Etnie	34	66	45	85	69	82	62	62	54	62	61	66
Altele	52	184	108	61	132	32	159	96	83	81	69	121
Rasă	0	0	1	1	2	0	0	2	1	0	0	3
Categorii sociale	26	126	63	90	132	514	372	222	193	175	211	414
TOTAL	134	473	353	382	432	836	837	528	478	465	548	858

Repartizarea petițiilor primite în 2013 în funcție de județe și regiuni de dezvoltare

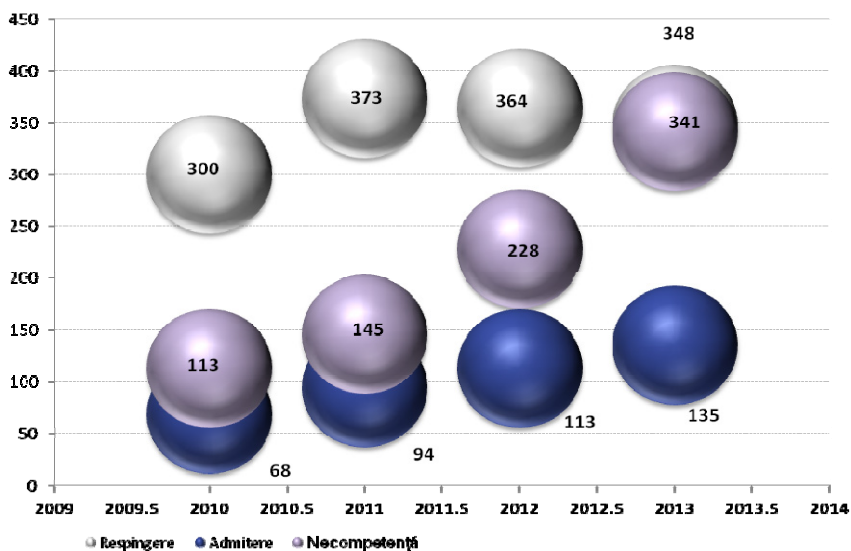
Activitatea de soluționarea petițiilor în anul 2013

Pronunțările Colegiului director în anul 2013

- 135 constatare
- 348 respingere
- 341 necompetență

Modalitatea de soluționare a dosarelor comparativ în perioada 2010-2013

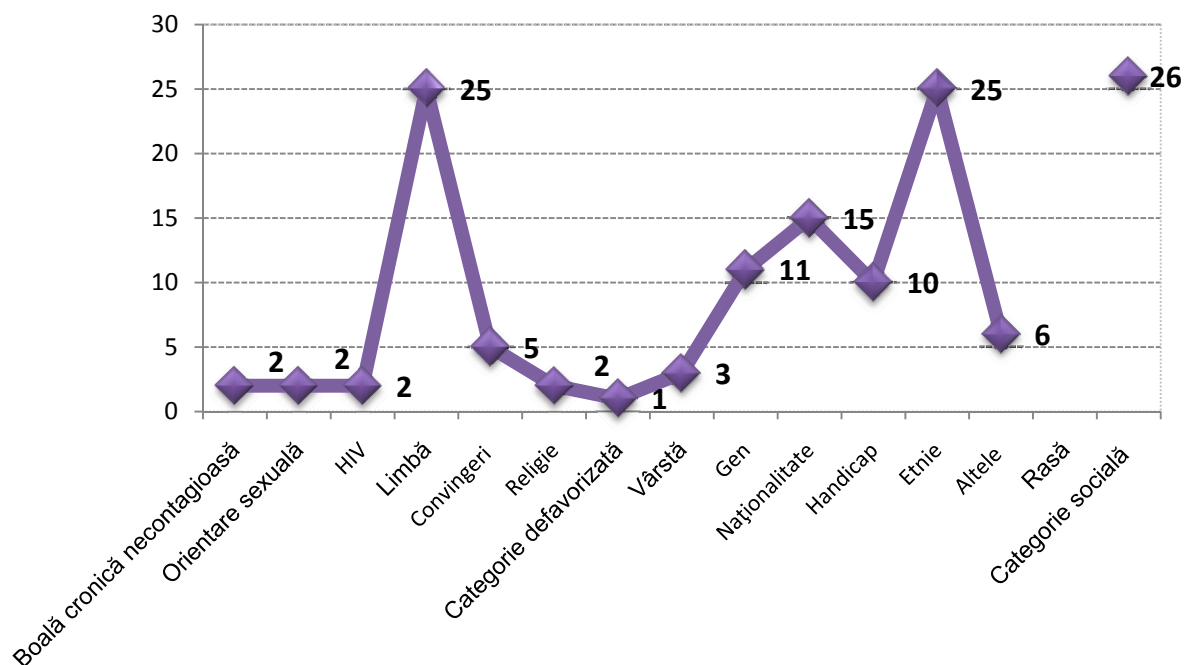

Față de anii anteriori, în 2013 avem:

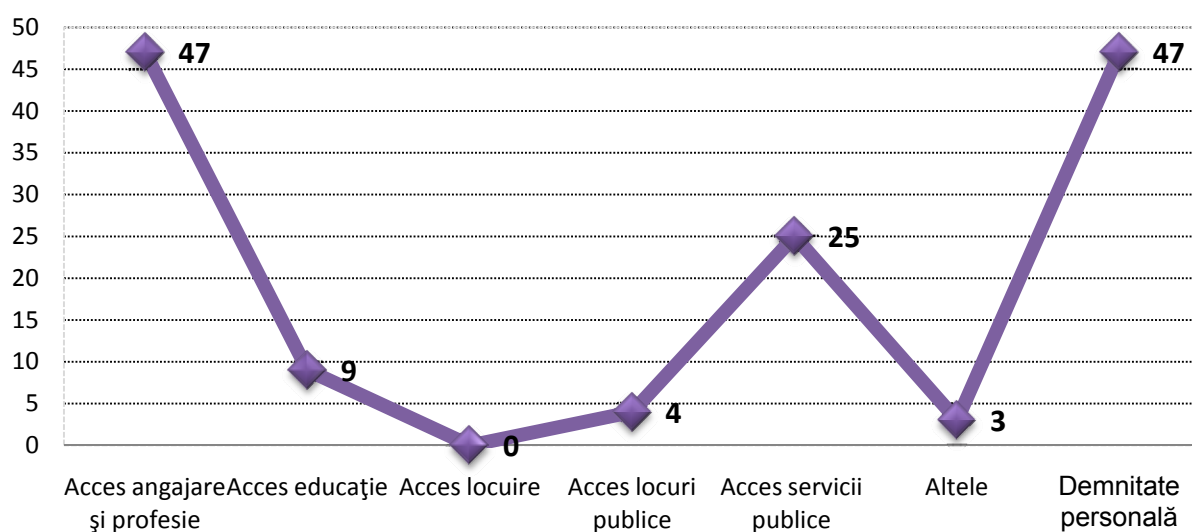
- cel mai mare număr de constatări
- cel mai mare număr de petiții primite care nu sunt de competența instituției

Hotărâri de constatare în anul 2013:

Constataările în funcție de criterii în anul 2013

Constataările în funcție de domenii în anul 2013

Criteria / Sanctions	Fine	Recommendation	Warning
Chronic non-contagious disease	3	1	
Sexual orientation	3		
Language	5	18	9
Convincing	5		
Age	3		
Disadvantaged category	1		
Religion	2		
Gender	9	2	1
Nationality	15	6	3
Disability	7	4	3
Ethnicity	14	6	11
Others	5	3	2
Social category	37	8	4
HIV	1		1

110 fines
48 recommendations
34 warnings

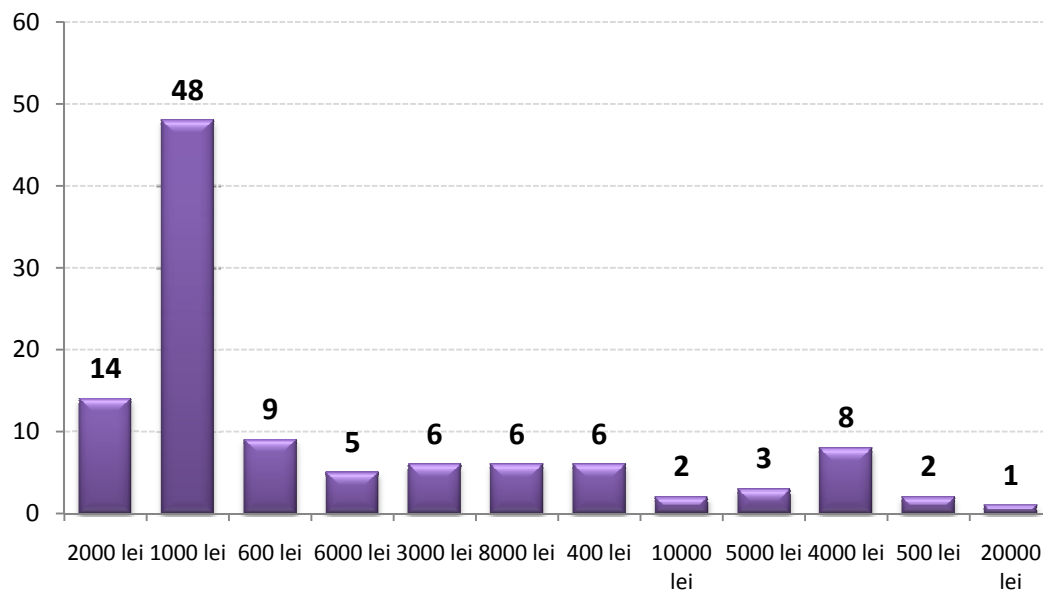
Quantum of fines
400 lei minimum
20 000 lei maximum

The most fines (48) in a quantum of 1 000 lei

Area/Sanctions	Fine	Recommendation	Warning
Access to employment and profession	59	12	6
Access to education	7	4	1
Access to housing			
Access to public places	3	1	1
Access to public services (TOTAL)	9	16	8
<i>administrative</i>	5	16	8
<i>bancare</i>	2		
<i>de sănătate</i>	1		
<i>de transport</i>	1		
<i>juridice</i>			
Others	1	2	1
Personal dignity	31	13	17

Total of fines amounts to the sum of 267 800 lei, a sum comparable with the budget of the National Council for Combating Discrimination allocated to projects.

Amenzile din 2013 în funcție de quantum și număr

Activitatea de consiliere juridică oferită de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

-număr de persoane consiliate-

Asistență telefonică	3000	consiliere
Asistență la sediul C.N.C.D.	900	consiliere
Asistență via e-mail	436	consiliere
Total	4336	

Cazuistica de contencios

1. Prin autosesizarea înregistrată sub nr. 4.161/12.07.2011, respectiv petițiile înregistrate sub nr. 3.981/05.07.2011 și nr. 4.284/19.07.2011, se reclama ca eventuală faptă de discriminare: „ridicarea unui zid despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și strada principală (aleea pietonală și șoseaua destinată circulației autovehiculelor). Zidul este din beton și are o înălțime de aproximativ 2 m și o lungime de aproape 100 m.”

Analizând înscrisurile și lucrările dosarului în raport cu motivele invocate de către părți și dispozițiile legale aplicabile, Colegiul Director al C.N.C.D., prin Hotărârea nr. 439/15.11.2011, a decis că aspectele sesizate întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, astfel cum este prevăzută de art. 2 alin. 5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, aplicând contravenientului - primarul municipiului Baia-Mare – C.C. sancțiunea contravențională cu amendă în cuantum (cumulat) de 6000 lei.

Hotărârea C.N.C.D. nr. 439/15.11.2011 a fost supusă controlului judecătoresc de către contravenient, context în care Curtea de Apel Cluj, prin Sentința Civilă nr. 141/24.02.2012, a admis contestația acestuia, sub consecința anulării actului administrativ-jurisdicțional adoptat în cauză de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

În motivarea Sentinței Civile nr. 141/24.02.2012, instanța de fond a reținut, în linii mari, că prin ridicarea zidului împrejmuitor incriminat, terenul aferent celor trei blocuri nu ar fi fost separat complet de aleile pietonale situate în zona imediat adiacentă, fiind asigurate două căi de acces auto și pietonale, motiv pentru care nu s-ar putea constata o segregare etnică în sensul marginalizării grupului de romi în cauză. Mai motivează instanța de fond că împrejmuirea unui spațiu construit nu constituie în sine o măsură degradantă sau de natură a aduce atingere demnității umane. Rațiunea zidului rezidă în producerea frecventă a unor accidente de circulație pe strada Horea din Baia Mare, astfel că decizia de a edifica gardul în litigiu este una proporțională.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a recursat Sentința Civilă nr. 141/24.02.2012, sub aspectul nelegalității și netemeinicii acesteia, pentru considerentele ce se circumscriu motivelor prevăzute de art. 304 pct. 9 din C. Pr. Civ., respectiv „când hotărârea pronunțată este lipsită de temei legal, ori a fost dată cu încălcarea sau aplicarea greșită a legii”.

În argumentarea recursului declarat, C.N.C.D. arăta, în esență, că mecanismul probării întrunirii constituentelor juridice ale discriminării din perspectiva art. 2 alin. 5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000R, sub aspect tehnico-juridic, impune stabilirea faptului că tratamentul vătămător (precugetat sau, după caz, generat involuntar, corelativ elementului subiectiv-volițional, sub oricare dintre formele vinovăției) are la bază, în speță, criteriul apartenenței etnice, că se identifică încălcarea sau restricționarea exercitării în condiții de egalitate a unui drept, printr-un comportament (manifestat în public) de natură a leza demnitatea și prestigiul uman și, concomitent, că absentează scopul legitim justificativ. În scopul declarat de a proteja minorii care locuiesc în blocurile sociale de pe strada Horea din Baia Mare față de traficul care se desfășoară pe artera de circulație auto, autoritatea publică locală construiește un „zid” despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de romii din strada Horea din municipiul Baia Mare și aleea pietonală, iar în subsidiar șoseaua destinată circulației autovehiculelor.

Contrar celor susținute de reclamantul-intimat, respectiv însușite de către instanța de fond, C.N.C.D. opina în sensul că măsura aleasă este lipsită de justețe și rezonabilitate, fiind vădit în antiteză cu scopul declarat ca legitim, întrucât, așa cum rezultă din probele administrate, cele mai frecvente accidente rutiere în anul 2011, în care sunt implicați **pietoni**, s-au produs pe B-dul București din municipiul Baia Mare, adică artera principală a localității (zonă în care nu s-a construit defel vreun „zid” care să dețină caracteristici similare), ci nicidecum în zona în care există construcția litigioasă. Prin urmare, este lesne de sesizat că reclamantul-intimat a aplicat soluții diferite unor cazuri similare, deși deținea datoria înfățișării unei conduite *a pari* în situații analoge.

De asemenea, Consiliul învedera că nu ar putea fi primită nici teza caracterului pozitiv al măsurii în cauză, întrucât o astfel de „măsură afirmativă” ar trebui, în chip logico-juridic, să favorizeze destinatarii, în sensul asigurării dezvoltării lor firești și realizării efective a egalității de șanse a acestora în raport cu majoritatea. Măsura aplicată în cauză deturneză vădit scopul socio-juridic propriu „politicii afirmative/pozitive”, în sensul în care acțiunea intimatului mai degrabă dezavantajează grupul vulnerabil social, atât material cât și moral, căci nu poate fi explicat și nici dedus rațional cum poate o măsură, percepută substanțial ca izolare social, să conducă la egalizarea șanselor în scopul dezvoltării firești (socio-umane) a comunității apreciate ca defavorizată (identitar sau prin comportamente active de marginalizare).

Or, o asemenea măsură nu generează defel o transformare *in melius* a condiției socio-culturale a comunității vulnerabile. Dimpotrivă, măsura izolării, fie și în plan simbolic, a grupului etnic vulnerabil, în scopul eliminării și prevenirii săvârșirii unor fapte antisociale, plecând de la anumite antecedente (rutiere) în rândul comunității, creează impresia unei vinovății colective, provocând percepția corelației dintre fărâdelege și apartenența etnică, cu efectul culpabilizării publice a etniei însăși.

Separat de accepția fizică, construcția în cauză, respectiv „asumarea instituțională” a acesteia, înalță și un „zid mental”, menit să aprovizioneze imuabil sentimente reciproce de ostilitate, vrajbă, falsă trufie vs. inferioritate umană, împiedicând admiterea ideii de „societate comună”, nedivizată, nici măcar la nivel mental, pe criterii diferențiale, *a fortiori* de natură rasială sau etnică.

În concluzie, C.N.C.D. declara (printre altele) că, în speța dedusă examinării judiciare, putem vorbi despre o formă a „hărțuirii publice”, ca expresie a „desconsiderației publice socio-umane”, materializată printr-o acțiune de tip segregacionist (segregarea socială nu echivalează cu o izolare fizică exhaustivă, de tipul prizonieratului sau a gulagului, fiind suficientă o separare de natură a îngreuna, fie și simbolic, socializarea), care, în esență, ilustrează, atât sub reflecție (subiectivă) lăuntrică-interiorizată, cât și terță, transpusă în reflectarea publicului, o veritabilă “emblemă a stigmatizării” unei comunități etnice - vulnerabilă social.

Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 6402/27.09.2013, admite recursul declarat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării împotriva Sentinței civile nr. 141 din 24 februarie 2012 a Curții de Apel Cluj – Secția a II-a Civilă, de Contencios Administrativ și Fiscal. Modifică sentința atacată, în sensul că respinge acțiunea reclamantului primarul municipiului Baia-Mare – C. C., ca nefondată. Irevocabilă.

2. C.N.C.D. s-a autosesizat, urmare articolelor apărute în presă, cu privire la mesajul postat în data de 19 ianuarie 2012 pe pagina de facebook a reclamantului M.M. Mesajul avea următorul conținut :
“Arbeit macht frei (Munca te face liber - n.r.) - asta sa înțealegă protestatarii”.

Analizând înscrisurile și lucrările dosarului în raport cu motivele invocate de către părți și dispozițiile legale aplicabile, Colegiul Director al C.N.C.D., prin Hotărârea nr. 60/2012, a decis că aspectele sesizate întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, astfel cum este prevăzută de art. 2 alin. 1, coroborat cu art.

15 din O.G. nr. 137/2000R și, în consecință, a decis sancționarea contravențională a numitului M.M. cu amendă contravențională în cuantum de 1000 lei.

În contextul controlului judiciar aplicat Hotărârii C.N.C.D. nr. 60/22.02.2012, Curtea de Apel Târgu Mureș, prin Sentința Civilă nr. 21/17.01.2013, a respins acțiunea reclamantului M.M., menținând, prin urmare, hotărârea Consiliului ca temeinică și legală. Prin hotărârea judecătorească în cauză, instanța a pronunțat o soluție în deplină concordanță cu cele opiniate *expressis verbis* de către Consiliu în faza procesuală, anume că prin comportamentul împlicinat, reclamantul, desconsiderând drepturile legale, constituționale și convenționale ale persoanelor la libertatea conștiinței exteriorizată material (sub garanția spiritului tolerant și nediscriminatoriu) prin exprimarea convingerilor personale și intime de factură socio-politică, circumstanțiat fructificării dreptului constituțional și convențional la manifestare și protestare, vatămă violent demnitatea și prestigiul uman al persoanelor în cauză. Utilizarea afirmației "Arbeit macht frei", indiferent de context, stabilește *de plano* o relație cu simbolistica sloganului nazist condamnat. Iar folosirea acesteia într-un cadru public sau accesibil publicului, direct sau prin intermediere, mai ales cu ocazia exprimării unor sentimente opoziționiste, de intoleranță, repudiere și dispreț la adresa unor categorii de persoane, cu atât mai mult provoacă asocierea cu semnificația autentică a sloganului fals și cinic, care purta rolul amăgirii și, în final, al disculpării utilizatorilor pentru atrocitățile pe care acesta, sloganul, urma să le "adăpostască".

Mai arăta Consiliul, și reține instanța, că metoda prin care reclamantul a găsit de cuviință să-și exprime cuvântul dezaprobat și depreciativ față de o categorie de persoane, prin utilizarea într-o formă literală exactă a unui slogan nazist ofensant *per se* atât pentru adresanți, cât și pentru lumea întreagă, nu răspunde regulii proporționalității impuse între libertatea de exprimare și demnitatea umană, ca valoare morală fundamentală a omului (regulă necesară într-o societate democratică, pentru ca demnitatea umană să nu rămână un simplu concept iluzoric).

Sentința civilă nr. 21/17.01.2013, pronunțată de Curtea de Apel Târgu Mureș, a fost recurată, astfel că respectiva cauză formează în continuare obiectul dosarului cu nr. 144/43/2012, aflat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. Prin memoriile înaintate Consiliului spre a fi soluționate, petenta, Federația pentru Drepturi și Resurse pentru Persoanele cu Tulburări în Spectrul Autist (FEDRA), reclama o fapta de discriminare constând în efectele ofensatoare ale materialului publicitar realizat de către pârâtul - S.C. Secom Producție Servicii S.R.L. în construcția căruia a fost utilizat un limbaj cu conotație peiorativă la adresa persoanelor (și a familiilor acestora) care suferă de autism, Alzheimer, ADHD, Parkinson. Mesajele prezumate a fi discriminatorii aveau următorul conținut: „*Urăște-ți băiețelul care nu e ca ceilalți băieței. Urăște-ți băiețelul care nu te lasă să-l iei în brațe. Urăște-ți băiețelul care nu e în stare să se plimbe cu tine în parc. Urăște partea din el care îl face așa. Sub masca acesta este un copil frumos, care vrea să îți spună mai multe, dar nu poate. Poți să-l aduci mai aproape prin multă muncă, grijă și iubire. Grăbește-te, fiecare zi e importantă. Ajută-ți băiețelul să devină fiul pe care ți l-ai dorit dintotdeauna, cu Neuro Optimizer*”.

„*Urăște-ți tatăl care nu mai știe că-ți plac cireșele. Urăște-ți tatăl ce nu mai știe care este echipa ta de fotbal preferată. Urăște-ți tatăl care nu mai are povești noi de spus. Urăște-l, pentru că acesta nu este tatăl tău. Este doar boala care încet, încet și puțin câte puțin, ia chipul lui. Boala care poate fi învinsă prin grija și iubirea ta. Grăbește-te, fiecare zi e importantă. Adu-ți tatăl adevărat înapoi cu Neuro Optimizer*”.

Analizând înscrisurile și lucrările dosarului în raport cu motivele invocate de către părți și dispozițiile legale aplicabile, Colegiul Director al C.N.C.D., prin Hotărârea nr. 509/26.11.2012, a decis că aspectele sesizate vizând mesajul împrișinat, întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, astfel cum este prevăzută de art. 2 alin. 1, coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000R și, în consecință, a decis sancționarea contravențională a S.C. Secom Producție Servicii S.R.L. cu amendă contravențională în cuantum de 8000 lei.

În urma demarării controlului judiciar față de Hotărârea C.N.C.D. nr. 509/26.11.2012, Curtea de Apel București, prin Sentința Civilă nr. 3549/14.11.2013, a respins acțiunea reclamantei S.C. Secom Producție Servicii S.R.L., menținând, prin urmare, hotărârea Consiliului ca temeinică și legală. În pronunțarea acestei soluții judecătorești, instanța de judecată și-a însușit întru totul cele învederate expres de către Consiliu, prin lucrările procesuale administrate, anume în sensul că, *grosso modo*, **prin limbajul utilizat în construcția materialului publicitar**, al cărui constituent lingvistic principal, menit să reprezinte, în context, asocierea sensului “urii” față de o boală, conduce la stigmatizarea persoanelor suferinde care personifică *in abstracto* respectiva boală (cu atât mai mult prin juxtapunerea cu imaginea, reală sau imaginară, a unor persoane cu handicap), **reclamanta vatămă demnitatea persoanelor (și a familiilor acestora) care suferă de autism, Alzheimer, ADHD, Parkinson.**

Sentința Civilă nr. 3549/14.11.2013 este supusă recursului în termenul legal incident.

4. Petentul - T.T. a sesizat C.N.C.D. în vederea constatării unei situații discriminatorii creată de către Credit Europe Bank (România) S.A. prin săvârșirea unor acte cu caracter discriminatoriu concretizate prin refuzul de a acorda un card de credit/credit bancar pe motivul neîndeplinirii condițiilor de eligibilitate, întrucât petentul nu are domiciliul/locul de muncă într-o zonă acoperită din punct de vedere teritorial de către Credit Europe Bank (România) S.A.

Potentul T.T. susținea că se introduce un criteriu discriminatoriu prin crearea unei diferențe în ceea ce privește accesul la serviciile oferite de o instituție bancară pe criteriul categorie socială urban versus rural (în ceea ce privește prezența teritorială a unităților bancare) încălcându-se, astfel, principiul egalității de tratament precum și principiul nediscriminării.

Prin Hotărârea nr. 455/21.12.2010, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a stabilit că faptele prezentate **constituie fapte de discriminare**, potrivit prevederilor **art. 2 alin. (1)**, coroborat cu dispozițiile **art. 10 alin. d)** din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.**

În urma contestării în instanță a Hotărârii C.N.C.D. nr. 455/21.12.2010 de către reclamanta Credit Europe Bank (România) S.A., Curtea de Apel București, prin Sentința civilă nr. 7271/02.12.2011 pronunțată în dosarul nr. 2501/2/2011, a respins cererea ca neîntemeiată motivând că justificarea impunerii criteriului de eligibilitate menționat prin dispozițiile Regulamentului B.N.R. nr. 18/2009 nu este pertinentă, deoarece trimiterea la sintagma “regiuni geografice” nu acoperă măsura impusă, prin care s-a limitat accesul la creditare în funcție de prezența în localitatea de domiciliu a petentului T.T. a unei unități a reclamantei.

Prin Decizia nr. 7201/12.11.2013, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins, în acord cu cele învederate de către intimatul C.N.C.D., ca nefondat recursul declarat de către Credit Europe Bank (România) S.A.

5. Petenții - Ordinul Profesional al Polițiștilor din România – filiala Prahova, Partidul Democrat Liberal – Organizația de Femei și Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale au sesizat C.N.C.D. în vederea constatării unei situații discriminatorii creată de către chestor dr. S.I. prin săvârșirea unor acte cu caracter discriminatoriu concretizate prin susținerea, în cadrul unei conferințe de presă organizate de Inspectoratul Județean de Poliție Vâlcea, a unor afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa femeilor angajate în structurile Poliției Române. De asemenea, a mai susținut faptul că s-ar impune pe viitor să se stabilească un număr limitat de locuri pentru femei și altul pentru bărbați în funcție de necesitățile sistemului.

Prin Hotărârea nr. 412/17.10.2011, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a stabilit că faptele prezentate **constituie hărțuire**, potrivit prevederilor **art. 2 alin. (5)** coroborat cu **art. 15** din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare** și a dispus sancționarea persoanei reclamate S.I. cu amendă contravențională în cuantum de 1000 de lei.

În urma contestării în instanță a Hotărârii C.N.C.D. nr. 412/17.10.2011 de către reclamantul S.I., Curtea de Apel Pitești, prin Sentința civilă nr. 48/08.02.2013 pronunțată în dosarul nr. 5633/109/2011, a respins plângerea, conform solicitării C.N.C.D., motivând că afirmațiile susținute în cadrul conferinței de presă a Inspectoratului Județean de Poliție Vâlcea aduc atingere dreptului la demnitate al femeilor polițist și egalității în exercitarea dreptului la muncă pe baza criteriului de gen. De asemenea, instanța a primit apărarea C.N.C.D. în sensul că nu poate fi reținută drept justificare obiectivă împrejurarea susținută de către reclamant cum că legislația europeană și națională permite ca în anumite domenii să se stabilească distinct condiții de recrutare pentru femei și bărbați, ținând cont de natura activităților ce urmează a fi desfășurate.

Sentința civilă nr. 48/08.02.2013 a rămas irevocabilă prin nerecurare.

6. Petenta - A.L. a solicitat Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării să constate o situație discriminatorie creată de societatea angajatoare Bursa de Valori București S.A. prin directorul general V. I., prin săvârșirea unor acte cu caracter discriminatoriu concretizate prin constrângeri, presiuni, hărțuiri și intimidări de natură a aduce atingere dreptului său la demnitate personală, culminând cu încetarea raportului de muncă al acesteia.

Petenta A.L. susținea că se introduce un criteriu discriminatoriu prin nerespectarea dreptului la muncă precum și aplicarea unui tratament inegal și discriminatoriu încălcându-se, astfel, principiul egalității de tratament precum și principiul nediscriminării.

Prin Hotărârea nr. 40/31.01.2012, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a stabilit că faptele prezentate reprezintă fapte de discriminare în conformitate atât cu prevederile **art. 2 alin. (1)** cât și cu dispozițiile **art. 6 lit. a)** din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.**, prin intimidare la locul de muncă și restricționarea muncii prin interzicerea accesului în incinta societății. De asemenea, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a sancționat persoana reclamantă cu avertisment în baza prevederilor art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

În urma contestării în instanță a Hotărârii C.N.C.D. nr. 40/31.01.2012 de către reclamanta Bursa de Valori București S.A., Curtea de Apel București, prin Sentința civilă nr. 932/06.03.2013 pronunțată în dosarul nr.

1891/2/2012, respinge ca neîntemeiată acțiunea reținând, conform celor învederate de către C.N.C.D., că în cauză a existat o diferență de tratament concretizată prin excluderea (concedierea) săvârșită de Bursa de Valori București S.A. în condițiile în care nu a existat o justificare obiectivă și rezonabilă a acestei diferențe, iar scopul actului de discriminare a fost înlăturarea exercitării dreptului la muncă în cadrul Bursei de Valori București S.A. De asemenea, instanța a mai stabilit faptul că a existat distincție între situații analoage sau comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă, în sensul concedierii petentei A.L., deși nu se impunea restructurarea și desființarea postului, din cadrul departamentului, petenta fiind în vârstă în raport cu ceilalți salariați, iar directorul general a urmărit întinerirea colectivului.

Sentința civilă nr. 53/05.02.2013 a rămas irevocabilă prin nerecurare.

7. Petentul - Forumul Civic al Românilor din Covasna, Harghita și Mureș a sesizat C.N.C.D. în vederea constatării unei situații discriminatorii creată de către președintele Consiliul Județean Harghita, județul Harghita, prin impunerea cunoașterii limbii maghiare la concursul pentru funcția de manager persoană fizică în spitalele din rețeaua proprie a Consiliului Județean Harghita.

Potentul Forumul Civic al Românilor din Covasna, Harghita și Mureș susținea că se introduce un criteriu discriminatoriu prin îngrădirea dreptului cetățenilor României, care nu sunt cunoscători ai limbii maghiare, de a participa la concursul mai sus-amintit.

Prin Hotărârea nr. 197/04.07.2012, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a stabilit că aspectele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin. (1) și art. 7 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

În urma contestării în instanță a Hotărârii C.N.C.D. nr. 197/04.07.2012 de către reclamantul Consiliul Județean Harghita, Curtea de Apel Târgu Mureș, prin Sentința civilă nr. 53/05.02.2013 pronunțată în dosarul nr. 497/43/2012, respinge cererea de chemare în judecată motivând, în acord cu cele învederate de către C.N.C.D., că instituirea cunoașterii limbii maghiare nu corespunde obiectivului pentru care a fost instituită (ocuparea unui post de manager de spital), acesta nefiind unul legitim. De asemenea, instanța a mai stabilit faptul că cerința impunerii cunoașterii limbii maghiare la concursul pentru funcția de manager persoană fizică în spitalele din rețeaua proprie a Consiliului Județean Harghita nu este proporțională, nefiind relevant vreun eventual caracter al proporționalității între persoanele de etnie diferită, naționalitatea română fiind cea minoritară în cuprinsul județului Harghita.

Sentința civilă nr. 53/05.02.2013 a rămas irevocabilă prin nerecurare.

Activitatea birourilor teritoriale ale C.N.C.D.

De la an la an, remarcăm o creștere a numărului de persoane și implicit a interesului acestora de a se adresa direct birourilor teritoriale ale C.N.C.D., fie exclusiv pentru acordare de asistență de specialitate și consiliere, fie în scopul depunerii de sesizări, realizându-se astfel o comunicare mai eficientă între petenții din mediul local și sediul central.

În anul 2013, în cadrul biroului Târgu Mureș s-a prezentat un număr de **aproximativ 60 de persoane** care au semnalat consilierului juridic potențiale fapte de discriminare - aproximativ jumătate dintre acestea manifestându-și intenția de a formula sesizări concrete cu privire la aspectele prezentate în cadrul audiențelor. Conform opiniei consilierului juridic, inacțiunea persoanelor de a nu-și concretiza plângerile verbale în sesizări scrise s-a bazat pe faptul că acestea au dorit să fie ascultate de autorități și să aibă confirmarea că autoritățile statului nu manifestă indiferență față de problemele lor.

Domeniile și criteriile în care au fost semnalate posibile fapte de discriminare sunt: categorie socială, vârstă, etnie, limbă, handicap, religie, accesul la serviciile publice administrative și juridice, dreptul la demnitatea personală, dreptul de proprietate, dreptul la tratament egal în fața instanțelor judecătorești, dreptul la un salariu egal pentru o muncă egală, dreptul la angajare în muncă.

Consilierul juridic a monitorizat presa regională, transmițând sediului central articolele având ca obiect încălcarea principiului nediscriminării. Astfel, în urma monitorizării presei locale din județul Mureș, a celei regionale, precum și a unor publicații naționale reprezentative, au fost **identificate articole având ca subiect discriminarea**, semnalarea unor posibile cazuri de discriminare sau încălcarea drepturilor conform criteriilor prevăzute de O.G. nr. 137/2000 republicată. În urma monitorizării unor **site-uri de recrutare**, s-a constatat corelația unor articole cu criterii de discriminare, prezente fiind predominante cele referitoare la vârstă și gen.

Reprezentantul C.N.C.D. în județul Mureș **a participat la conferințe și dezbateri organizate de către instituții și organizații locale**, precum „Integrarea europeană-între tradiție și modernitate”; „Insula interactivă a persoanelor cu dizabilități în comunitate”, respectiv conferința organizată de către CISPER Centru Târgu Mureș cu ocazia finalizării Campaniei pe Ocupare pentru persoanele de etnie romă, acțiuni în cadrul cărora a prezentat participanților conceptul de discriminare, modalitățile de prevenire a fenomenului discriminării, precum și prevederile O.G. nr. 137/2000 republicată.

✓ CONSULTANȚĂ JURIDICĂ

✓ MONITORIZAREA PRESEI LOCALE ȘI INTERNET

✓ REPREZENTAREA INSTITUȚIEI LA NIVEL LOCAL

Fapte de discriminare constatate de Colegiul director al C.N.C.D.

1. Partida Romilor Pro Europa a sesizat apariția **unui articol de presă**: "Scandal în Baia Mare: Romii, mutați cu forța într-un combinat toxic. ONG-urile trag un semnal de alarmă.", în care apar opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România și care aduc atingere dreptului la demnitatea personală a acestei comunități. Prin **hotărârea nr. 104 din 06.03.2013**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate reprezintă discriminare, potrivit art. 2 alin. 1, și încalcă dreptul la demnitate al persoanelor aparținând comunității rome, conform art. 15 al O.G. nr. 137/2000. De asemenea, s-a dispus sancționarea cu avertisment a părții reclamate.

2. Petentul a sesizat C.N.C.D. cu privire la **declarațiile** reclamatului în public, considerate a fi instigare la xenofobie și ofensă la adresa cetățenilor români de etnie romă, declarații analizate și prin nota de autosesizare a Colegiului director din data de 22.03.2013: *[premierul britanic] „să înțeleagă și să facă o listă cu românii corecți care lucrează în Anglia, îngrijind bătrâni, necăjiți” [...] „Dar când apare câte-un gabor din acesta primitiv sau câte un descreierat care îi dă în cap la o italiancă, apare că tot poporul român e violator, e țigan, e cerșetor ș.a.m.d. Sigur că te supără”; „Ce a îngrijorat foarte tare a fost modul primitiv în care s-au comportat anumiți cetățeni ai noștri, majoritatea țigani, care s-au dus cu obiceiurile țigănești de aici în alte părți. Și pe mine m-ar deranja să-mi apară o șatră în fața casei. Trebuie să recunoaștem acest lucru: trebuie să ni-i disciplinăm acasă prin politici clare.”* Prin **hotărârea nr. 319 din 22.05.2013**, Colegiul director a analizat în primă instanță excepțiile invocate, respectiv excepția lipsei calității procesuale active a petentului, invocată de reclamat, excepție care a fost respinsă având în vedere existența unei autosesizări cu obiect identic. Pe fond, Colegiul director constată că afirmațiile privind *„gaborii primitivi, obiceiurile infracționale țigănești și șatrele indezirabile”* reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 al O.G. nr. 137/2000, dispunând în același timp aplicarea față de reclamat a unei amenzi contravenționale în valoare de 4.000 lei.

3. Organizația petentă supune dezbaterii C.N.C.D. faptul că i s-a refuzat **accesul unei persoane de etnie romă**, dintr-un grup de 3 persoane, într-un club din București, paznicii spunându-le că nu este deschis clubul. După ce tânărul rom a plecat, ceilalți doi au putut intra. Petenta arată că tânărul rom este student, se îmbracă decent, nu consumase alcool și nu a avut un comportament care ar fi putut motiva refuzul clubului. Reclamatul formulează un punct de vedere prin care neagă faptele, afirmând că nu sunt lăsați să intre persoanele care se află într-o stare evidentă de ebrietate, au un comportament obscen, agresează fizic sau verbal alte persoane, produc daune sau provoacă dezordine. Din moment ce reclamatul nu a probat că ar fi existat un alt motiv privind refuzul tânărului de etnie romă, Colegiul director arată că se poate constata că apartenența etnică a fost singurul motiv pentru refuz. Simple afirmații precum cele că nu sunt lăsați să intre persoanele care se află într-o stare evidentă de ebrietate, au un comportament obscen, agresează fizic sau verbal alte persoane, produc daune sau provoacă dezordine nu pot fi reținute drept probe privind existența unui alt motiv de refuz. Astfel, prin **hotărârea nr. 608/16.10.2013**, Colegiul director al C.N.C.D. constată că refuzul accesului unei persoane de etnie romă în club reprezintă discriminare

conform art. 2 alin. 1, art. 14, art. 10 lit. f și încalcă dreptul la demnitate conform art. 15 din O.G. nr. 137/2000. În acest sens, Colegiul director a considerat oportună aplicarea în sarcina reclamatului a amenzii contravenționale în cuantum de 8.000 lei.

4. Petenții B.N. și Ș.T., cetățeni de etnie romă, arată că vecinii lor au făcut **afirmații** la adresa etniei rome cu un potențial caracter discriminatoriu, pe fondul unei dispute survenite între petenți și aceștia. Petenții precizează că vecinii lor au manifestat un comportament ce a vizat atingerea demnității acestora și care a dus la crearea unei atmosfere degradante, umilitoare, ofensatoare, folosind expresii precum "nu suport țiganiile că mirosoare urât ...am bani suficienți să te distrug", "țigan împuțit,...jegos,...cioară, a făcut trimitere la Antonescu, în sensul în care ... nu a apucat să omoare toți țiganii, ..." Prin **hotărârea nr. 451/17.07.2013**, Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie discriminare, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15, și a dispus sancționarea celor două părți reclamate G.I. și G.S. cu amendă contravențională în cuantum de 400 lei pentru fiecare.

5. La un post de televiziune au fost făcute următoarele **afirmații**: „țiganiile care au comis infracțiuni pe teritoriul Franței și Germaniei, în urmă cu 10 ani, noi am vrut să le ridicăm pașapoartele”, „Când se căsătoresc la 12 ani! Cum să mai meargă la școală?!” „Infracționalitatea: 20% români, 80% romi!” „Eu am luat râie și păduchi de la ei!”, „De ce să-i respect mai mult pe țigani decât pe români”, dacă reclamata s-ar fi născut romă „îmi duceam crucea...”, „De ce fac atâția copii?”, „Trimiți avangarda de hoți, cerșetori și prostituate în Europa”, „...nu le mai dați bani, ca să nu se mai înmulțească”, „să se creeze țara țiganilor”, „clanurile țigănești care ne fac de râs!”, „Furtul de cupru și de fier vechi”. Ulterior, prin punctul de vedere formulat, reclamata a arătat că afirmațiile au fost făcute cu bună-credință, au bază factuală de netăgăduit, prezentând o serie de articole de presă care se referă la romi, invocând totodată libertatea de exprimare. Colegiul director a constatat că mai multe afirmații ale reclamatei vizează atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, îndreptate împotriva persoanelor rome, pe criteriul apartenenței etnice. Mai mult, afirmațiile incită la ură rasială, la refuzul acordării unor resurse financiare, la marginalizarea comunității de romi (pentru a evita paraziții care, în accepțiunea reclamatei, pot fi luați de la romi), chiar excluderea lor totală din societate (prin crearea unei țări a „țiganilor”). Prin **hotărârea nr. 171/09.04.2013**, Colegiul director a constatat că afirmațiile reclamatei care au făcut obiectul petiției reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 și art. 12 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, republicată și a dispus aplicarea sancțiunii avertismentului și recomandă reclamatei ca în viitor să se abțină de la afirmații cu caracter discriminatoriu.

6. Sesizarea petentului vizează refuzul **accesului unor cetățeni de etnie romă** în incinta Primăriei loc. Dărmănești, jud. Bacău. Petentul consideră discriminatoriu faptul că gardianul public care se ocupă cu paza Primăriei loc. Dărmănești a refuzat accesul unor cetățeni în primărie, doar pentru că erau de etnie romă. Prin **hotărârea nr. 728/11.12.2013** Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin 4 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, în ceea ce privește comportamentul pasiv al Instituției Primarului Dărmănești, jud. Bacău, față de refuzul accesului unor cetățeni de etnie romă în incinta primăriei și a dispus sancționarea Instituției Primarului Dărmănești, reprezentată legal de domnul Primar S. C., cu o amendă contravențională în valoare de 1.000 lei. Totodată Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin. 1, art. 10 lit. a) și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, și a dispus sancționarea domnului P. C. cu o amendă contravențională în valoare de 1.000 lei, pentru faptele prevăzute de art. 10 lit. a) și art. 15 din O.G. 137/2000, republicată.

7. În urma **comentariilor postate pe pagina personală Facebook** de către președintele organizației de tineret PNL Alba, Colegiul director al C.N.C.D. s-a autosesizat, Partida Romilor Pro Europa a sesizat C.N.C.D., iar Romani Criss a făcut cerere de intervenție în nume propriu și a solicitat C.N.C.D. să-și decline competența Parchetului de pe lângă Tribunalul Alba: *“Am introdus noi apa în țigănie...(apropo, când întrebi pe cineva de acolo unde locuiește, mai nou zice țigănime, zice lângă Dedeman...) . Ei bine dragii mei acolo s-a introdus apa și un strat subțire de pavele (așa de dragul votului), dar este total insuficient! În loc de apă va fi enorm de greu să introducem mentalitatea și educația acolo și mai ales, zic eu, educația sexuală ...știu că falșii umaniști mă vor critica aspru, dar susțin în continuare sterilizarea femeii rome, dacă după prima naștere la ancheta socială se dovedește că nu are condiții și nici intenția de a crește primul prunc în condiții cât de cât umane! De ce o mai lăsăm să îl nască și pe al 2-lea și pe al 5-lea...să plătească statul ajutoare sociale și să punem noi zece lacăte pe poartă??? Iubesc omul indiferent de culoarea, religia, originea lui, însă ceea ce facem noi acum, adică familiile de români care au un copil maxim doi, iar familii de țigani și mă refer aici la țiganii cei mai needucați și neintegrați...de la cincă copii în sus... este o dovadă de inconștientță și iresponsabilitate față de viitorul acestei țări și cred că le asigurăm un viitor foarte “sigur” copiilor noștri, pe când vor fi ei mari, iar ponderea va fi de 5 la 1”*. Prin hotărârea nr. **69/19.02.2013**, Colegiul director a admis excepția de necompetență a C.N.C.D., invocată de Romani Criss, iar dosarul a fost transmis spre competență soluționare Parchetului de pe lângă Tribunalul Alba. În urma rezoluției Parchetului de pe lângă Tribunalul Alba, Colegiul director repune pe rol soluționarea afirmațiilor ce fac obiectul prezentei spețe, în conformitate cu prevederile art. 2 alin.1 și 15 din O.G. nr. 137/2000 republicată. Astfel, având în vedere afirmațiile postate, prevederile legale în vigoare și Sentința nr. 21 din 17 ian 2013 a Curții de Apel Tg. Mureș, Colegiul director constată că nu se poate admite invocarea libertății de exprimare. Prin **hotărârea nr. 643/23.10.2013**, Colegiul director constată incidența prevederilor art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și sancționează reclamatul cu amendă contravențională în cuantum de 8.000 lei.

8. Petentul, expert pe probleme ale romilor în cadrul aparatului de specialitate al primarului comunei B., reclamă prin petiția din data de 23.04.2013 că reclamatul, la ședința Consiliului local, a utilizat în sens peiorativ cuvântul „țigan”, considerând că romii sunt leneși, care trebuie puși la muncă, iar activitatea lor trebuie monitorizată, el nu-i mai suportă și nu îi mai poate tolera. A mai afirmat „vă suportăm în comunitatea noastră de sute de ani și vă ducem în spate”. Reclamatul a fost oprit de primar, care a închis ședința pentru a opri această manifestare a xenofobiei. Analizând **afirmațiile** reclamatului, Colegiul director constată că afirmația reclamatului reprezintă o diferențiere evidentă, romii fiind prezentați exclusiv în conotație negativă, ca fiind prea mult tolerați și prea mult sprijiniți de majoritari. Aplicând principiile C.E.D.O., Colegiul director constată că afirmațiile reclamatului nu contribuie la nici o formă de dezbateră publică capabilă să ducă la un progres al relațiilor umane, ci creează o stare ostilă, degradantă, umilitoare, ofensatoare. Această formă de expresie diseminează, incită, promovează intoleranța etnic, prin urmare trebuie sancționată. În această decizie, Colegiul director a ținut cont de faptul că discriminarea a vizat o comunitate, că reclamatul este consilier local, deținând o funcție publică și că reprezintă un model de comportament pentru comunitate. Astfel, Colegiul director a decis prin **hotărârea nr. 547/18.09.2013** că afirmațiile reclamatului reprezintă discriminare directă conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000 și a considerat oportună aplicarea față de reclamat a unei amenzi contravenționale în valoare de 4.000 lei.

9. Pe pagina oficială de internet a primăriei Cristuru Secuiesc, jud. Harghita, a fost postat ziarul Kereszturi Kisvaros al cărui conținut cuprindea **articole exclusiv în limba maghiară** (<http://www.keresztur.ro>). Prin **hotărârea nr. 65 din 06.02.2013**, Colegiul director a constatat că se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 10 alin h) din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare și a recomandat conducerii autorității publice locale să realizeze ziarul și în limba română.

10. Într-un cotidian de circulație națională a fost publicat articolul „*La Carcaliu, satul lui Terente, pe urmele tablourilor furate în Olanda*”, considerând a fi discriminatorii următoarele **afirmații**, în contextul scrierii articolului cu referire la un presupus hoț, român, care discreditează comunitatea lipovenilor: „*a găsit un sat de pensionari și lipoveni bețivani*”; „*principalele evenimente mondene sunt slujbele de la biserica lipovenească și bețiile cu votcă de la birtul din centrul satului*”; „*un boschetar lipovean rumen la față*”; „*o duzină de lipoveni chercheliți sporovăiesc veseli. Culmea, beau votcă și joacă șah! Toată lumea scrumează și scuipe pe jos. După o oră înăuntru miroși ca un amestec de distilerie cu o tutungerie incendiată*”. Prin **hotărârea nr. 357 din data de 29.05.2013**, Colegiul director a constatat că afirmațiile publicate reprezintă discriminare, conform art. 2 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, și încalcă dreptul la demnitate, conform art. 15 al O.G. nr. 137/2000. Conform art. 26 alin. 1 al O.G. nr. 137/2000, s-a dispus aplicarea față de persoana juridică care publică cotidianul a unei amenzi de 2000 lei; față de redactorul șef 1000 lei și față de jurnalistul care a semnat articolul 1.000 lei.

11. Petentul consideră discriminatoriu faptul că, prin activitatea sa cotidiană, Inspectoratul Școlar Județean Mureș nu garantează prevederile legale legate de folosirea limbilor minorităților naționale, garantate prin legislația în vigoare. Petentul consideră că este discriminare faptul că informațiile de interes public, afișajul public din incinta inspectoratului (inscripțiile birourilor, tăblițele informative), pagina web, adresele interinstituționale, inclusiv informațiile referitoare la procesul educațional, metodologie, conținând date și informații adresate secțiilor cu limba de predare maghiară din instituțiile de învățământ din județul Mureș se realizează într-o singură limbă, română, încălcându-se astfel **drepturile lingvistice** ale elevilor, părinților și cadrelor didactice de naționalitate maghiară. Prin **hotărârea nr. 632/23.10.2013**, Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea Inspectoratului cu avertisment pentru faptele prevăzute de art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000, republicată. Totodată, Colegiul director recomandă Inspectoratului Școlar Județean Mureș să ia măsurile necesare remedierii situației și pe viitor să aibă în vedere prevederile art. 19 din Legea nr. 215/2001.

12. Petentul K.G. semnaleză faptul că partea reclamată a postat pe site-ul de socializare Facebook, într-un comentariu postat pe pagina primarului municipiului Satu Mare, **mesaje** cu potențial caracter discriminatoriu la adresa persoanelor de naționalitate maghiară. Petentul consideră că partea reclamată, prin comentariile postate, a incitat la discriminare pe criterii etnice iar fapta sa a condus la crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa comunității maghiare din municipiul Satu Mare. Totodată, este o circumstanță agravantă faptul că aceste comentarii au fost postate de către o persoană publică, partea reclamată fiind un sportiv cunoscut în municipiul Satu Mare. Prin **hotărârea nr. 381/12.06.2013** Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie discriminare, potrivit art. 2 alin. 1 și art. 15, și a dispus sancționarea părții reclamate G.D. cu amendă contravențională în cuantum de 600 lei.

13. Petentul sesizează asupra faptului că pagina de internet a Primăriei comunei Joseni, județul Harghita (www.gyergyualfalu.ro) găzduiește **informații redactate în exclusivitate în limba maghiară**. Lipsa informațiilor de interes public în limba română pe acest site o consideră discriminare la adresa sa pe criteriile naționalitate și limbă. Prin **hotărârea nr. 566/18.09.2013** Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin 1, art. 10 lit. h) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Potrivit art. 26 alin.1 din OG 137/2000 se sancționează partea reclamată cu amendă contravențională în cuantum de 600 lei.

14. Petentul sesizează faptul că primarul localității Târgu Mureș face discriminări față de populația maghiară din oraș, **nepermițându-le să desfășoare două evenimente ale organizațiilor maghiare în spațiile publice** (piața Teatrului și piața Trandafirilor) și anume "*Sărbătoarea pâinea nouă*" (eveniment religios) și festivalul "*Forgatag*" (eveniment cultural). Prin **hotărârea nr. 740/11.12.2013** Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. 1 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și a dispus sancționarea părții reclamate, primarul municipiului Târgu Mureș, jud. Mureș, cu amendă contravențională în cuantum de 2.000 de lei, potrivit art. 26, alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

15. Prin petiția formulată în data de 21.05.2013, M.S. consideră **discriminatorii atât postările** reclamatului pe grupul de discuții din care a făcut parte, precum și **excluderea sa din acest grup**, creat pentru abonații revistei. Reclamatul a postat o scrisoare cu tema „Un sârb, despre unguri – pe scurt și foarte clar”, în care prezintă opinia unui profesor de istorie sârb din Novi Sad, privind maghiarii și istoria Ungariei, ajungând la următoarea concluzie privind relația româno-maghiară: „În încheiere, ca să sintetizez relația dintre băștinașii valahi și alogenii unguri, îmi îngădui un scenariu: un ungur pribeag bate la ușa unui valah. Acesta, ospitalier, îl primește în casă. Îi întinde masa, oferindu-i ce are mai bun în cămară. Ungurul, în timp ce se ospătează, pune ochii pe nevasta valahului (frumoasă, bineînțeles), considerând că ar fi normal ca după ospăț valahul să îi ofere și un desert, adică nevasta. Indignat de faptul că, după ce s-a săturat, valahul nu-i oferă și nevasta, ungurul îi trage o palmă zdravănă valahului și încă una. Înainte ca mămăligarul să se dezmeticească, ungurul fuge pe uliță, strigând din toți răunchii: săriți oameni buni, că mă omoară valahul, sunt o victimă. Așa că, valahi, fiți înțelegători și dați-le și nevasta, dar vă avertizez că nu le va ajunge. Următoarea lor dorință va fi casa voastră.” Petentul a răspuns la această postare, arătând că textul are un caracter șovin, naționalist, solicitând reclamatului să evite crearea unui precedent pe grup care poate provoca escaladarea de discuții cu astfel de teme. Reclamatul a răspuns următoarele: „... eu personal i-aș fi condus de mult (pe „cetățenii români de origine maghiară”) spre graniță cu bilet doar de DUS... și interdicție de a mai pune piciorul în ROMÂNIA”, cerând petentului să-și exprime sentimentele față de România. Cei care și-au exprimat indignarea au fost excluși din grup. Reclamatul, prin punctul de vedere formulat, invocă excepția necompetenței materiale a C.N.C.D., pe considerentul că acesta funcționează ca organism jurisdicțional în contradicție cu prevederile Constituției României; de asemenea, invocă excepția inadmisibilității petiției ca vădit nefondată și lipsită de obiect, pe considerentul că petiția nu este motivată în drept conform art. 11 lit. d din Procedura internă de soluționarea petițiilor și sesizărilor. Pe fond, reclamatul arată că grupul de discuții la care se face referire în petiție nu este public, fiind dreptul său de a alege cu cine dorește să comunice; își poate alege în mod liber prietenii. Colegiul director arată că în practica instituției nu sunt refuzate petițiile care nu arată cu exactitate prevederile legale pe care se bazează o petiție. Prin **hotărârea nr. 551/18.09.2013**, Colegiul director a analizat în primă instanță excepțiile invocate, respectiv excepția necompetenței materiale a C.N.C.D. și excepția inadmisibilității petiției ca vădit nefondată și lipsită de obiect, respingându-le. Pe fond, Colegiul director a analizat conținutul mesajelor postate de reclamat, constatând că există o deosebire, prin afirmația reclamatului conform căreia maghiarii ar trebui să fie expulzați din România. Totodată postarea textului istoricului indică o diferențiere evidentă, maghiarii fiind prezentați exclusiv cu o conotație negativă, românii exclusiv în conotație pozitivă și drept victime ale maghiarilor. Astfel, Colegiul director a decis că fapta reclamatului de a posta mesaje negative la adresa maghiarilor și de a promova expulzarea maghiarilor reprezintă o discriminare a petentului și o încălcare a demnității, conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. nr. 137/2000. Cu privire la acest capăt de cerere, s-a decis aplicarea amenzii contravenționale de 2.000 lei față de reclamat, conform art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 modificat de pct. 5 al art. I din O.U.G. nr. 19 din 27 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 183 din 2 aprilie 2013. În ceea ce privește cel de-al doilea capăt de cerere, respectiv excluderea petentului din grupul de discuții, Colegiul director constată că există o deosebire, unii au fost excluși din grup, alții nu, însă nu aduce atingere unui drept prevăzut de lege sau de tratate internaționale ratificate de România. Petentul nu a probat că în calitate de abonat al revistei în discuție că ar avea dreptul de a beneficia și de alte servicii, cum ar fi participarea la discuții din cadrul grupului. Astfel, excluderea petentului din grupul de discuții aferent revistei nu reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000.

16. Petentul, în calitate de agent de turism, a dorit să facă rezervări pentru el și alte persoane de naționalitate română, domiciliată în România, prin intermediul unei agenții de turism din Ungaria, pentru un sejur în cadrul Complexului Mercur Minerva din stațiunea Mamaia, însă hotelul nu a acceptat rezervările pentru cetățenii români deoarece oferta era valabilă doar pentru cetățenii germani sau polonezi cu domiciliul în cele două state. Petentul susține că a procedat așa pentru că la promoțiile de înscrieri timpurii, prețurile practicate de agențiile de turism maghiare pentru piața din România sunt mult mai mici. Reclamata susține că politica și strategia de marketing a societății este apanajul exclusiv al conducerii S.C. și vizează practicarea unor prețuri de cazare atractive pentru deschiderea de noi piețe și atragerea turiștilor străini. Cu privire la situația dată, partea reclamată susține că nu a desfășurat și nici nu desfășoară relații contractuale cu agenția de turism din Ungaria la care face referire petentul. Astfel, consideră că nu a încălcat drepturile niciunui cetățean. Prin **hotărârea nr. 442/10.07.2013**, Colegiul director reține că refuzul reclamatei nu a avut legătură cu existența sau inexistența unor relații contractuale cu statele din care se dorea rezervarea/achiziționarea unor produse/pachete, ci refuzul este legat de cetățenia, respectiv domiciliul persoanelor care doresc să cumpere. Ori, **libertatea de a alege, de a cumpăra/achiziționa** nu trebuie să fie limitată ori îngrădită pe baza unor criterii atât de importante cum sunt cetățenia ori domiciliul persoanei/lor, în special între statele membre ale UE. Colegiul director mai reține că singura deosebire ori diferențiere obiectivă care se impune în astfel de situații este permisă doar între minori și majori. Prin urmare, Colegiul director decide că faptele sesizate intră sub incidența prevederilor art. 2 alin 1 coroborat cu art. art. 10 lit. f) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și dispune sancționarea părții reclamate cu amendă contravențională în cuantum de 6.000 lei.

17. Petenta, salariată a C.N. Poșta Română în funcția de economist, în cadrul Serviciului Contabilitate, susține că în luna mai 2012 a înștiințat angajatorul cu privire la starea sa de **graviditate**. În luna iunie 2012, ca urmare a unor măsuri de reorganizare, angajatorul a anunțat scoaterea la concurs a posturilor din cadrul Serviciului Contabilitate, comunicând totodată că avea posibilitatea de a participa la concurs. La interviul organizat au fost declarate „respinse” doar salariatele care erau în stare de graviditate sau se aflau în concediu de creștere copil. În urma interviului, petenta susține că a fost emisă decizia de concediere. Aplicarea acestei măsuri nelegale de concediere a supus petenta unui stres ce i-a provocat suferință fizică, existând riscul de a pierde sarcina. Partea reclamată, C. N. Poșta Română depune la dosar un punct de vedere prin care susține faptul că petenta deși a fost respinsă la interviu, nu a fost concediată așa cum susține în petiție. Acest fapt este rezultat din adresa ITM, unde se menționează că petenta figurează cu contract de muncă activ de la data angajării, aspect neprobat de părțile reclamate. Prin **hotărârea nr.61/06.02.2013**, Colegiul director constată existența unei fapte de discriminare, respectiv constată încălcarea dispozițiilor art.2 alin.5 coroborate cu dispozițiile art.6 lit. a din O.G. nr.137/2000, republicată. Față de aceste aspecte, având în vedere dispozițiile art. 26 din O.G. nr.137/2000, republicată, Colegiul director dispune sancționarea contravențională a reclamatului (Compania Națională Poșta Română S.A. - Direcția Regională de Poștă N.E., prin Director) cu o amendă contravențională în cuantum de 2.000 lei.

18. S.C. Raiffeisen Bank S.A. - Sucursală tratează diferențiat petenta după întoarcerea acesteia din concediul de **maternitate** prin desfacerea contractului individual de muncă. Petenta menționează că i s-au pus la dispoziție posturile vacante, la care a aplicat prin e-mail, dar nu a fost chemată la interviu și nici nu i s-a răspuns. Petenta se consideră discriminată având în vedere că pe postul ocupat de ea figurează un alt angajat, iar ea nu a fost chemată la interviu pentru ocuparea unui nou post așa cum i se promisese. Raiffeisen Bank SA arată că nu a luat decizia încetării raporturilor de muncă cu salariața în considerarea situației salariatei (maternitate urmată de concediu de îngrijire copil), ci exclusiv pe baza criteriilor profesionale, performanța și vechimea în cadrul organizației. Colegiul director a analizat în ce măsură criteriul invocat de petentă, starea maternală, a stat la baza tratamentului diferențiat. Colegiul director constată că petenta a fost anunțată cu privire la desființarea postului său la întoarcerea din concediul de creștere a copilului. Colegiul director apreciază că prin acest tratament diferențiat, anume desfacerea contractului de muncă, neoferirea unui post similar cu cel deținut anterior și nechemarea la interviu pentru ocuparea altui post, petentei i-a fost îngădit dreptul la muncă și la o remunerație echitabilă. Prin **hotărârea nr.169/03.04.2013** Colegiul director a dispus constatarea existenței unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin. 1 și art. 6 lit. a) și g) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și sancționarea S.C. Raiffeisen Bank S.A. cu amendă contravențională în valoare de 4.000 lei, pentru faptele prevăzute de art. 6 lit. a) din O.G. 137/2000, republicată, conform art. 26 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și sancționarea S.C. Raiffeisen Bank S.A. cu amendă contravențională în valoare de 2000 lei, pentru faptele prevăzute de art. 6 lit. g) din O.G. 137/2000, republicată, conform art. 26 alin. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

19. B.R., în calitate de administrator judiciar Euro Insol SPRL, s-a plâns unei jurnaliste TV cu privire la situația unei categorii de angajate din cadrul S.C Hidroelectrică S.A, aflate în **concediu de creștere și îngrijire copil ori de lăuzie**. Petenta F.S.H, în calitate de reprezentantă a persoanelor ce fac obiectul petiției, sesizează faptul că reclamata arată intenția de a le concedia odată cu demararea procedurilor de insolvență și reorganizare a societății, arătând totodată și un dispreț față de acestea, lezând demnitatea umană și creând o atmosferă de intimidare, ostilă, degradantă și ofensatoare; „Hidroelectrică este o societate de producție, nu de lăuze”, denumindu-le „fătuci care au făcut copii pe bandă rulantă și nu au mai dat de mulți ani pe la Hidroelectrică, plimbă aerul prin curtea instituției, pentru că sunt neveste și amante de șmecheri; eu ce să fac? Să dau afară inginerii care sunt în producție sau să le dau pe fetele astea care nu au mai dat de 4-6 ani pe la Hidroelectrică și care sunt, oricum personal TESA”. Colegiul director, prin **hotărârea nr. 562/18.09.2013**, a constatat că aspectele sesizate în petiție sunt discriminatorii potrivit art. 2 alin 1 și art. 15 din O.G nr.137/2000, republicată și a dispus sancționarea părții reclamate pentru declarația făcută potrivit art. 15 și art. 26 alin 1), din O.G nr.137/2000, republicată, cu amendă contravențională în cuantum de 10.000 lei.

20. Petenta F.O., asistent de farmacie în cadrul S.C. FT SRL, susține că după întoarcerea din concediul de creștere copil, nu a mai fost primită în unitate. În urma sesizării la ITM, petenta a fost chemată de către angajator, aceasta având accesul limitat la locul de muncă, efectuând supravegherea farmaciei de pe scaun, la ușa de la intrare, fiind umilită pentru a o determina să demisioneze de la locul de muncă. Petenta consideră că scopul acestui comportament este de a o determina să își dea demisia. Prin **hotărârea nr. 661/06.11.2013** Colegiul director apreciază că faptele prezentate constituie discriminare potrivit dispozițiilor art. art.2 alin.1, art. 2 alin.5, art. 2 alin.7 și art. 6 lit. b din O.G. nr.137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată și dispune sancționarea părții reclamate S.C. Farmexim Trade SR.L, cu amendă contravențională în cuantum de 6000 lei, potrivit art. 26 din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

21. Petenta arată că la revenirea din concediul de creștere al copilului a primit un preaviz, conform căruia contractul său de muncă încetează la o dată imediat viitoare. Cu ocazia audierii reclamata a afirmat că societatea are probleme financiare și că nu are cunoștință privind o legislație care ar interzice desfacerea contractului de muncă al persoanelor care se întorc din concediul de creștere a copilului. Prin **hotărârea nr. 680/20.11.2013**, Colegiul director a decis următoarele: comunicarea unui preaviz privind desfacerea contractului de muncă la revenirea din concediul de creștere al copilului reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 5 și art. 6 lit. a) din O.G. nr. 137/2000 respectiv art. 6 alin. 3 din Legea nr. 202/2002, societatea comercială fiind sancționată cu amendă contravențională în valoare de 10.000 lei conform art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 respectiv art. 37 alin 1 și alin, 3 lit. b din Legea nr. 202/2002. De asemenea, neacordarea posibilității de exercitare a atribuțiilor de serviciu la revenirea din concediul de creștere al copilului reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 5 și art. 6 lit. b) din O.G. nr. 137/2000 respectiv art. 6 alin. 3 din Legea nr. 202/2002, pentru această faptă fiind aplicată sancțiunea cu amendă contravențională în valoare de 5.000 lei pentru neacordarea posibilității de exercitare a atribuțiilor de serviciu la revenirea din concediul de creștere al copilului, conform art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 respectiv art. 37 alin 1 și alin. 3, lit. b din Legea nr. 202/2002.

22. Asociația petentă consideră discriminatorie existența unui standard ocupațional pentru ocupația de maseur, în care se precizează că maseurul cu **deficiențe vizuale** nu poate dobândi competențele necesare pentru masajul terapeutic, masajul reflexogen și/sau drenajul limfatic. În ceea ce privește răspunderea juridică, Colegiul director constată că instituția reclamată a luat ființă prin reorganizarea altor instituții în atribuțiile cărora intră elaborarea, avizarea, aprobarea standardelor ocupaționale. În urma analizării înscrisurilor existente la dosar cu privire la faptele susținute în petiție, Colegiul director constată că instituția reclamată nu a luat nicio măsură de la înființare pentru modificarea standardului ocupațional care face obiectul petiției, nici chiar din momentul comunicării petiției aflată spre soluționare pe rolul C.N.C.D. către reclamată. În consecință, reclamata răspunde juridic pentru conținutul standardelor ocupaționale existente în prezent. Prin urmare, Colegiul director a constatat prin **hotărârea nr. 320 din 22.05.2013** că standardul ocupațional pentru ocupația de maseur, conform căruia maseurul cu deficiențe vizuale nu poate dobândi competențele necesare pentru masajul terapeutic, masajul reflexogen și/sau drenajul limfatic reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 5 al O.G. nr. 137/2000. În cauză s-a decis aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 4.000 lei, având în vedere următoarele considerente: discriminarea vizează un grup de persoane; conform studiilor existente, categoria persoanelor cu dizabilități poate fi considerată ca fiind categorie defavorizată, în special privind posibilitățile de angajare; discriminarea produce efecte în domeniul angajării.

23. Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că este sesizată o posibilă faptă de discriminare, individualizată prin **neacordarea unui credit bancar**, solicitat în condițiile exercitării de către petentă a unui drept conferit de legea nr.448/2006. Aceste drepturi se referă la anumite facilități pentru persoanele cu dizabilități, în condițiile în care acestea solicită acordarea unui credit bancar, în vederea achiziționării unui singur mijloc de transport și pentru adaptarea unei locuințe conform nevoilor individuale de acces. Colegiul director a pronunțat **hotărârea nr. 672/20.11.2013** apreciind că faptele prezentate constituie discriminare potrivit dispozițiilor art. 2 alin.3 și art.10 lit. d) și h) coroborate cu dispozițiile art. 20 alin.6 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Se sancționează partea reclamată, CEC Bank, prin reprezentant, cu amendă contravențională în cuantum de 4000 lei, potrivit art.26 din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Se sancționează partea reclamată, OTP Bank, prin reprezentant, cu amendă contravențională în cuantum de 4.000 lei, potrivit art.26 din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

24. Centrul European pentru Drepturile Copiilor cu Dizabilități arată că minorul în vârstă de 7 ani a fost diagnosticat cu sindromul Asperger (tulburare de spectru **autist**). El a fost înscris la școala reclamată, fiind evaluat de un medic psihiatru care a recomandat **integrarea lui într-o școală normală**. Mama a informat școala asupra diagnosticului stabilit. Organizația petentă arată că dizabilitatea minorului constă în relaționarea față de alte persoane, motiv pentru care este recomandat celor cu acest diagnostic să se integreze într-un mediul școlar normal. Lipsa comunicării cu alți copii poate duce la o depresie profundă și tentative de suicid. Neînțelegând situația minorului, părinții celorlalți copii au exercitat presiuni asupra conducerii școlii pentru mutarea copilului. Școala reclamată a menționat că minorul a fost înscris la școala reclamată în primă instanță, însă ulterior a fost transferat la o altă școală. De asemenea, reprezentantul școlii reclamate aduce ca argumente, în apărarea sa, faptul că în aceeași clasă s-a mai înscris un elev cu dizabilități, s-a încercat adaptarea curriculei școlare, dar minorul s-a manifestat agresiv, motiv pentru care ceilalți părinți au trimis sesizări către conducerea școlii reclamate. În ședința Consiliului de Administrație al școlii s-a propus formularea unei recomandări către mama minorului pentru a fi transferat la o altă clasă paralelă, cu un număr mai mic de elevi și unde nu există alți elevi cu cerințe educaționale speciale, însă mama a refuzat această soluție, arătând că relația între învățătoare și minor este bună; astfel, școala nu a emis nici un document privind mutarea sau transferarea minorului, fără acordul mamei. În urma studierii înscrisurilor la dosar, Colegiul director constată că, în conformitate cu adeverința medicală depusă la dosar, minorul a fost diagnosticat cu sindromul Asperger, în conformitate cu care minorul este apt din punct de vedere psihologic și comportamental spre a frecventa școala de masă. Reclamata afirmă că „părinții fac legea”, iar ea nu se poate opune. Dacă părinții vor mutarea minorului, reclamata nu poate face nimic. Prin urmare, pentru binele școlii, sugerează necesitatea mutării copilului. Colegiul director constată că reclamata a promovat mutarea copilului într-o altă clasă, realizându-se astfel o faptă de diferențiere față de ceilalți copii, determinată de existența dizabilității acestuia, fiind afectat dreptul la educație, dreptul la sănătate și dreptul la demnitate. Prin **hotărârea nr. 644/30.10.2013**, Colegiul director constată că promovarea mutării copilului într-o altă clasă de către reclamată reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, reprezentând o deosebire pe bază de dizabilitate care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului la educație și al dreptului la sănătate. De asemenea, față de minorul în cauză s-a creat un cadru ostil, degradant, inclusiv prin inacțiunea reclamatei față de părinții care cereau clar excluderea din clasă a copiilor „handicapați”, dar și prin acțiunea reclamatei de a prelua această idee și de a promova mutarea minorului. În consecință se constată hărțuirea de către reclamată a minorului în cauză. Prin urmare, faptele prezentate de petent reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 5, art. 11 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000, fiind aplicată sancțiunea cu amendă contravențională în valoare de 1.000 lei, Totodată, Colegiul director recomandă reclamatei să informeze părinții privind soluția dată de către C.N.C.D. în cauză, iar pe viitor să nu mai accepte nici o presiune din partea părinților privind excluderea copiilor cu dizabilități din clase, pentru care există o recomandare medicală în sensul de a frecventa o școală normală.

CATEGORIE SOCIALĂ

25. Petenta sesizează posibilul caracter discriminatoriu al taxei de curățenie în valoare de 2 lei /persoană/vizită, instituită prin Hotărârea Consiliului Județean Satu Mare nr. 98/2013 prin care se reține în sarcina fiecărui cetățean obligația de a achita suma de 2 lei pentru a putea intra în clădirea Spitalului Județean Satu Mare. Petenta consideră că o astfel de măsură suprimă accesul la servicii medicale pentru persoanele cu venituri modeste. Prin **hotărârea nr. 704 din 04.12.2013**, Colegiul director respinge excepția lipsei obiectului petiției, invocată de partea reclamată (unanimitate de voturi pentru ale membrilor prezenți la ședință), respinge excepția lipsei calității procesuale active, invocată de partea reclamată (unanimitate de voturi pentru ale membrilor prezenți la ședință), constată că aspectele sesizate de petentă constituie fapte de discriminare potrivit art. 2 alin. 3 și art. 10 lit. h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (7 voturi pentru și 1 vot împotriva ale membrilor prezenți la ședință) și a dispus sancționarea părții reclamate, Consiliul Județean Satu Mare, cu amendă contravențională în cuantum de 1000 lei, potrivit art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 (6 voturi pentru și 2 voturi împotriva ale membrilor prezenți la ședință).

RELIGIE

26. Petentul consideră discriminatorie publicarea unui text pe blogul reclamatului (persoană fizică), un blog găzduit de un cotidian de tiraj național, unde se afirmă despre Biserica Ortodoxă Română că ar fi „o organizație anti-umană, criminală, anti-viață, al cărei scop pare a fi propășirea suferinței și mizeriei, a misticismului și necunoașterii, pentru propria bunăstare”. Petentul se consideră vizat în mod direct de o astfel de afirmație, în calitate de creștin ortodox. În ceea ce privește persoana reclamatului persoană fizică, Colegiul director a încercat identificarea reclamatului la singura sursă posibilă, cotidianul care a găzduit blogul unde a fost postat articolul, însă acesta nu a dat curs solicitării. Astfel, deși Colegiul director a depus toate diligențele posibile, necesare soluționării petiției, pentru a afla informații despre persoana reclamatului, persoană fizică, autorul articolului postat pe blogul constituit pe site-ul cotidianului, identificarea primului reclamat nu a fost posibilă. În consecință s-a introdus în cauză al doilea reclamat, care găzduiește blogul în cauză. Prin urmare, prin **hotărârea nr. 712/04.12.2013**, Colegiul director a dispus clasarea petiției ca fiind incompletă privind primul reclamat conform prevederilor art. 11 alin. 1 al *Procedurii interne de soluționare a petițiilor și sesizărilor* (cu unanimitatea de voturi a membrilor prezenți la ședință) și a decis respingerea excepția lipsei calității procesuale active a petentului, invocată din oficiu (cu 7 voturi pentru, 1 împotriva ale membrilor prezenți la ședință). De asemenea, Colegiul constată că afirmațiile găzduite de cel de-al doilea reclamat reprezintă discriminare și încalcă dreptul la demnitate al persoanelor de religie ortodoxă, conform art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 (cu 5 voturi pentru, 2 voturi împotriva ale membrilor prezenți la ședință), faptă sancționată cu amendă contravențională în valoare de 2000 lei față de societatea comercială, deținătoare a blogului.

27. Punctul de vedere cu privire la instituirea unei limite de vârstă diferită pentru pensionarea bărbaților și femeilor, art. 53 alin. (1) din Legea nr. 263/2010

Raportat la România, prevederile art. 53 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 stabilesc o limită de vârstă de pensionare de 63 de ani pentru femei și 65 de ani pentru bărbați. Limitele se ating gradual, în timp. Potrivit art. 56 alin. (1) lit. c) C. muncii, încetarea de drept a contractului individual de muncă intervine la data îndeplinirii cumulative a condițiilor de vârstă standard și a stagiului minim de cotizare pentru pensionare. Din interpretarea coroborată a celor două prevederi legale rezultă că vârsta standard de pensionare este motiv de concediere. Or, vârsta standard de pensionare este diferită pentru femei în comparație cu bărbații. În cazul de față, vârsta la care protecția împotriva concedierii a încetat este inseparabil legată de genul angajatului. Prin urmare, suntem în prezența unei discriminări directe, care se produce atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil, pe criteriul de sex, decât este, a fost sau va fi tratată într-o situație comparabilă - art. 2 alin. (1) din Directiva 2002/73/CE. Scopul art. 53 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 coroborat cu art. 56 alin. (1) lit. c) C. muncii este și reglementarea circumstanțelor în care angajații pot fi concediați. Or, din această perspectivă, femeile și bărbații între 63-65 de ani sunt într-o situație comparabilă sub aspectul dreptului la muncă în condiții de egalitate. Marja de apreciere recunoscută de jurisprudența în domeniu a Curții Europene a Drepturilor Omului trebuie interpretată în coroborare cu cea a CJUE, în sensul în care statele membre au dreptul să aprecieze și să implementeze măsuri afirmative în privința vârstelor de pensionare, pentru a compensa inegalitățile între femei și bărbați, dar aceste măsuri nu pot fi interpretate ca motive de concediere obligatorie pe criteriul sexului, respectiv pensionarea femeii la o vârstă diferită față de bărbat nu poate fi atributul exclusiv al voinței angajatorului. Pensionarea femeii la o vârstă diferită de bărbat trebuie să fie atributul voinței exclusive a femeii. Femeia, privită în mod individual, este în poziția de a cântări dacă pensionarea la o vârstă mai redusă decât a bărbatului constituie, în cazul ei, o măsură afirmativă sau, dimpotrivă, o discriminare directă. Prejudicata intervine atunci când generalizăm de la un caz individual la o întregă comunitate sau când, în cadrul unei comunități, nu se acceptă că există diferențe. În acest din urmă caz, ne aflăm în situația în care se aplică o limită de vârstă de pensionare tuturor femeilor, fără a se avea în vedere diferențele de statut existente între acestea. Nu toate femeile au acumulat dezavantaje pe parcursul vieții și nu toate sunt pe o poziție de inegalitate cu bărbații. Astfel, ceea ce pentru unele femei poate să constituie o măsură afirmativă, pentru altele aceeași măsură poate să constituie o discriminare directă. În concluzie, considerăm că prevederile art. 53 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 sunt neconstituționale sub aspectul încălcării art. 1 alin. (3), art. 4 alin. (2), art. 16 alin. (1) și art. 41 alin. (1) din Constituția României din 2003, în măsura în care se interpretează că împlinirea vârstei de pensionare în cazul femeii, mai mică decât cea a bărbatului, constituie în mod obligatoriu motiv de concediere din partea angajatorului potrivit art. 56 alin. (1) lit. d) C. Muncii. Considerăm că instanțele de judecată au obligația să aplice în mod direct jurisprudența CJUE în materie. *De lege ferenda*, apreciem că limita de vârstă de pensionare trebuie să fie identică atât pentru femei, cât și pentru bărbați, iar femeile trebuie să dispună de posibilitatea de a obține, la cerere, pensionarea la o vârstă mai redusă decât bărbatul (o diferență de maxim 2 ani), în funcție de evaluarea sa personală. Diferența de vârstă de pensionare între sexe trebuie reevaluată în timp, în funcție de evoluția societății.

28. În urma **afirmațiilor ministrului culturii**, Daniel Barbu: “Am fost cutremurat când mi-am dat seama câte Festivaluri «Shakespeare» sau cât de amplu am putea face evenimentul, Festivalul «Shakespeare» de la Craiova, dacă nu am avea acel program sau dacă acel program ar fi la jumătate. Nu vreau să par cinic în fața dvs. Cu tot respectul pentru respectiva categorie de concetățeni ai noștri. Bugetul pentru tratarea și combaterea HIV/SIDA este jumătate din bugetul total al programelor Ministerului Culturii. Nu suntem în Africa, nu avem milioane de bolnavi. Eu am fost cutremurat de aceste cifre”, Colegiul director s-a autosesizat. Reclamatul nu și-a formulat apărări, întrucât consideră că a greșit. Urmare acestui fapt, a prezentat scuze public și și-a înaintat demisia din funcția de ministru al culturii. Independent de soluția pe care o va adopta Colegiul director, reclamatul a considerat necesar să facă cunoscut contextul în care a făcut afirmațiile în cauză și la ce anume s-a referit. Astfel, acesta susține că se afla într-un mediu privat, nu știe cine și cum l-a înregistrat, ulterior făcând publice afirmațiile. Mai mult, susține că nu s-a referit nicio secundă la persoanele infectate, ci la programele de finanțare. De asemenea, UNOPA, susține că sancțiunea cea mai potrivită ce putea fi aplicată în acest caz i-a fost aplicată reclamatului de către opinia publică. Apreciază scuzele prezentate precum și gestul acestuia de a-și prezenta demisia și consideră că sancțiunea este proporțională. Prin urmare, nu solicită C.N.C.D. sancționarea reclamatului cu amendă contravențională. Luând în considerare contextul, anume faptul că domnul Barbu și-a dat demisia din funcția de ministru al Culturii, că și-a cerut public scuze, a recunoscut că a comis o eroare și faptul că UNOPA a acceptat aceste scuze, respectiv a apreciat ca aceste consecințe sunt suficiente, Colegiul director a apreciat ca se impune aplicarea sancțiunii contravenționale a avertismentului. Prin **hotărârea nr. 747/16.12.2013**, Colegiul director a constatat încălcarea prevederilor art. 2 alin. 1 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, sancționând reclamatul cu avertisment (art. 5 alin 2 și art. 7 alin. 3 din O.G. nr.2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare). Totodată, Colegiul director recomandă părții reclamate să manifeste mai multă prudență atunci când își exprimă punctul de vedere cu privire la anumite situații și, în felul acesta, să evite să aducă atingere demnității umane, indiferent de categoria vizată.

CRITERIUL PROFESIONAL

ALTE CRITERII

29. Petenta se consideră discriminată pentru că nu i s-a **acordat sporul de 15% pentru titlul de doctor în drept**. Petenta susține că este judecător la Curtea de Apel Ploiești, iar la data de 27.11.2009 a finalizat studiile școlii doctorale și consideră că trebuia să beneficieze de drepturile ce sunt acordate unui absolvent cu titlul de doctor în drept. Colegiul director reține faptul că se aplică un tratament mai puțin favorabil angajaților care au obținut titlul de doctor după intrarea în vigoare a Legii nr. 330/2009 și a OUG. nr. 1/2010 în raport cu angajații care au obținut titlul de doctor înainte de intrarea în vigoare a actelor normative mai sus amintite. Primul grup primește în continuare suma echivalentă sporului de doctorat, chiar și după intrarea în vigoare a noii legi de salarizare, în timp ce al doilea grup nu are chemare la obținerea unei sume echivalente cu sporul de doctorat. Colegiul director reține încălcarea principiului plății egale pentru muncă de valoare egală, parte a dreptului la nediscriminare prevăzut art. 16 alin. (1) coroborat cu art. 41 în Constituția României. Angajații care au obținut titlul de doctor după intrarea în vigoare a legii unice de salarizare sunt în situație comparabilă cu cei care au obținut acest grad academic înainte de intrarea în vigoare a legii în cauză. Astfel, ambele categorii au obținut o calificare academică, prin care se presupune că adaugă un plus de valoare muncii prestate. Deși aparent este un criteriu atipic, momentul obținerii titlului de doctor este cel care determină tratamentul mai puțin favorabil. Există un raport de cauzalitate între momentul obținerii titlului de doctor și tratamentul diferențiat izvorât din lege. Colegiul director reține că prevederile art. 30 alin. (6), art. 48 alin. (1) pct.7 din Legea-cadru nr.330/2009, art. 1 alin. (5), art. 6 alin. (1) din O.U.G. nr.1/2010 nu se justifică, nu respectă principiul egalității și constituie discriminare, prin încălcarea art. 16 alin. (1) coroborat cu art. 41 din Constituția României, art. 1 pct. 1. din Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ratificată de România prin Legea nr. 103 din 25 aprilie 2006, art. 5 alin. (1) din Codul Muncii, art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 6 lit. b) și c) din O.G. 137/2000. Prin **hotărârea nr. 671 din 20.11.2013** Colegiul director a constatat că faptele sesizate constituie discriminare și recomandă Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului de Justiție să întreprindă demersurile necesare în vederea armonizării legislației în cauză cu principiul egalității și nediscriminării în raporturile de muncă.

ÎNĂLȚIME

30. Petenta sesizează că nu i s-a permis să se prezinte la examenul de admitere întrucât nu întrunea criteriile de înălțime. Prin **hotărârea nr. 675 din data de 20.11.2013** Colegiul director constată că faptele sesizate constituie discriminare potrivit dispozițiilor art. 2 alin.(3), art.11 alin.(1),din O.G. nr.137/2000, republicată și dispune sancționarea părții reclamate, în speță M.A.I., cu o amendă contravențională în cuantum de 1000 lei, potrivit art. 26 din O.G.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

31. Petenta se consideră **hărțuită la locul de muncă** din motive politice și reclamă un comportament necorespunzător din partea reclamatului, în calitate de vice-primar. În urma analizării actelor de la dosar, s-a constatat că reclamatul, printr-o serie de acțiuni îndreptate împotriva petentei, a creat un cadru intimidant, ostil, degradant față de petentă. Colegiul director constată că aceste fapte au avut legătură cu apartenența politică a petentei, fapt care rezultă și din presa locală, unde este prezentat un adevărat „război” politic, în care fostul primar de o anumită apartenență politică este atacat inclusiv de angajații primăriei, alături de petentă. Deși reclamatul afirmă că nu a cunoscut apartenența politică a petentei, probele depuse la dosar arată contrariul. Prin **hotărârea nr. 106/06.03.2013**, Colegiul director al C.N.C.D. a decis că petenta a fost supusă unui comportament care a creat un cadru intimidant, ostil, degradant pe criteriul politic, ceea ce reprezintă hărțuire conform art. 2 alin. 5 al O.G. nr. 137/2000. Raportat la faptă, Colegiul director consideră că astfel de fapte trebuie sancționate cu amendă contravențională, pe de o parte pentru a proteja angajații instituțiilor publice împotriva ingerințelor politice, pe de altă parte pentru a crea condiții optime de lucru în aceste instituții, în care angajații nu trebuie să fie supuși unor condiții care afectează dreptul la demnitate. Astfel, reclamatul a fost sancționat cu amendă contravențională în valoare de 600 lei.

32. Sesizarea petentei vizează atitudinea de **hărțuire la locul de muncă** prin instituirea regulii de a semna condica de prezență la ora 7.45 și 16.15 fără asigurarea transportului și, de asemenea, prin izolarea într-un birou la mansardă. Petenta consideră discriminatoriu faptul că, deși este asistent medical comunitar și trebuie să se deplaseze în toate satele comunei în vederea consultării persoanelor bolnave, trebuie să ajungă la sediul primăriei la ora 16.15 pentru semnarea condicii de prezență, fără a i se asigura transportul. Totodată, petenta consideră discriminatoriu faptul că a fost izolată într-un birou la mansardă unde căldura este insuportabilă. Aceasta consideră că are parte de acest tratament pentru că este soția fostului primar, iar noul primar vrea să o îndepărteze din primărie. Criteriul invocat de petentă ce a stat la baza tratamentului diferențiat este reprezentat de faptul că aceasta este soția fostului primar și nu împărtășește convingerile politice ale noului primar. Prin hotărârea nr. **713 din 04.12.2013**, Colegiul director a constatat existența unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit art. 2 alin 3 și art. 6 lit. g) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, în ceea ce privește instituirea regulii de a semna condica de prezență la ora 7.45 și 16.15 și a dispus sancționarea primarului comunei C. A. Rosetti din județul Buzău cu o amendă contravențională în valoare de 1.000 lei, pentru faptele prevăzute de art. 6 lit. g) ale O.G. 137/2000, republicată și, de asemenea, în ceea ce privește izolarea petentei într-un birou la mansardă și neasigurarea transportului în vederea semnării condicii de prezență, a dispus sancționarea primarului cu o amendă contravențională în valoare de 1000 lei, pentru faptele prevăzute de art. 2 alin. 5 și art. 6 lit. g) ale O.G. 137/2000, republicată.

SEGREGARE

Clasă de elită

33. V.D. reclamă situația discriminatorie dintr-o școală generală din București unde, din trei clase formate (clasele a V-a), una este o clasă intensiv engleză (cea ce nu consideră a fi anormal), una este de „elită”, de matematică, iar clasa în care este copilul ei ar fi „clasă de sacrificiu”. Susține că s-a explicat părinților că cei din **clasa de „elită”** vor fi pregătiți pentru concursuri, olimpiade, vor avea cei mai buni profesori din școală, restul vor fi lăsați în ritmul lor, „că nu toată lumea este făcută să învețe carte”. În urma analizării înscrisurilor de la dosar, Colegiul director constată că la școala reclamată au fost formate trei clase din patru existente în clasa a IV-a: clasa A – engleză intensiv iar între clasele B și C elevii au fost împărțiți în funcție de rezultatele obținute la testul de matematică. Astfel testul nu a fost folosit pentru a elimina un plus de elevi care, conform punctului de vedere al Ministerului Educației Naționale, ar fi fost legal, ci pentru a împărți elevii în cei cu rezultate bune și cei cu rezultate slabe la matematică. Astfel, se poate constata că nu există ipoteza emisă nici de Ministerul Educației Naționale (utilizarea testului pentru a elimina elevii care, din cauza numărului mai mic de clase, nu pot fi școlarizate), nici ipoteza emisă de Inspectoratul Școlar al Municipiului București și de școala reclamată, care au susținut că repartizarea elevilor s-a făcut în funcție de opțiunea părinților. Prin **hotărârea nr. 679/20.11.2013**, Colegiul director constată că deși nu a existat un refuz de a înscrie copilul petentei în școală, a existat un refuz de a crea condiții de egalitate în ceea ce privește calitatea educației, astfel că faptele prezentate de petentă reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 3, art. 2 alin. 5 și art. 11 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000, fiind aplicată sancțiunea cu amendă contravențională în valoare de 1.000 lei. În cazul supus soluționării, s-a considerat oportună și emiterea unei recomandări, în sensul ca reclamata să informeze părinții privind soluția dată de către C.N.C.D. iar, pe viitor, să nu mai accepte nici o presiune din partea părinților privind testarea copiilor și împărțirea lor în clase conform rezultatelor obținute la teste.

CRITERII

MULTIPLE

34. În urma autosesizării Colegiului director conexasă cu sesizarea înaintată de către UDMR Satu Mare cu privire la anunțul de angajare publicat în Ziarul “informația zilei”, ce cuprinde următoarele condiții: “Angajăm vânzătoare pentru bijuterie, de preferat cu experiență în muncă, **persoană tânără, aspect fizic plăcut. Excluz naționalitate maghiară**”, prin hotărârea nr. **748 din 16.12.2013**, Colegiul director a constatat încălcarea prevederilor art. 2 alin. 1, 4 și 6, art. 7 alin 2 și 15 din O.G. nr. 137/2000 R și a sancționat persoana care a dat anunțul la ziar cu suma de 3.000 lei, iar Ziarul care a publicat anunțul cu suma de 2000 lei (art. 2 alin. 11 și art. 26 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art. 8 alin. 4 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare). De asemenea, în conformitate cu prevederile art.26 alin 1 din OG nr. 137/2000R, Ziarul va publica în mass - media un rezumat al hotărârii în speță.

35. Prin petiția formulată, petenta M.M.C. consideră discriminatorii comportamentul și practicile angajatorului după reintegrarea sa pe post, prin sentința instanței definitive și irevocabilă. În fapt, petenta precizează că a fost reangajată la data de 24.07.2013, iar până la data de 30.08.2013, când a intrat în concediu de odihnă, a fost supusă unui **tratament degradant, injust, umilitor**, fiind obligată să rupă manual, în bucăți mai mici de 1 cm, ciornele colegilor, această muncă fiind atent supravegheată. De asemenea, petenta mai precizează că a fost prezentată ca exemplu negativ, arătând astfel altor angajați ce ar putea păți dacă ar avea curajul să-și apere interesele în justiție în contradictoriu cu societatea reclamată. Petenta învederează C.N.C.D. aspectele care au contribuit la crearea unui cadru ostil, umilitor la adresa sa din partea societății angajatoare, biroul ei fiind poziționat la distanță de birourile colegilor; nu a primit card de acces în alte zone ale societății reclamate, similar colegilor, astfel nu a avut acces liber în sala de mese; față de alți angajați a avut obligația de a preda la terminarea timpului de serviciu telefonul mobil, USB-urile, CD-urile; o practică similară nu s-a aplicat împotriva altor colegi, secretara angajată pe locul ei beneficiind de un tratament complet diferit; de asemenea, societatea reclamată a achiziționat în 2012 o mașină de tăiat hârtie. Reclamatul menționează că petiția nu a fost întemeiată în drept, nu este specificat un anume criteriu de discriminare. De asemenea, reclamatul combate afirmația petentei precum că ar beneficia de un tratament ostil diferit de ceilalți colegi, făcând precizarea că toți angajații au obligația de a depozita telefonul mobil, dispozitivele USB și CD-urile. Astfel, reclamatul afirmă că petenta a primit la data reintegrării un card de acces similar colegilor, iar contrar celor afirmate de ea distrugerea manuală a unor documente intră în atribuția petentei, având scopul de a preveni divulgarea unor informații confidențiale. Cu ocazia primei audieri s-a clarificat temeiul în drept, și anume faptul că din moment ce petenta a invocat un tratament degradant, injust, umilitor, aceste fapte se regăsesc în art. 2 alin. 1 și 5, respectiv art. 15 din O.G. nr. 137/2000, însă și criteriul aflat la baza tratamentului advers și anume situația de persoană reintegrată în urma unui proces cu societatea reclamată. Prin **hotărârea nr. 709 din 04.12.2013**, Colegiul director a decis respingerea excepției de neкомпetență invocată de reclamat și că faptele prezentate în petiție reprezintă discriminare directă, hărțuire și încalcă dreptul la demnitate al petentei conform art. 2 alin. 1, art. 2 alin. 5 și art. 15 din O.G. nr. 137/2000. În ceea ce privește sancțiunea aplicată, Colegiul director decide oportună în cauză aplicarea amenzii contravenționale în valoare de 20.000 lei. De asemenea, Colegiul director obligă reclamatul să publice într-un ziar de tiraj național un rezumat al hotărârii de constatare (conținând numărul și data hotărârii, numărul dosarului, reclamatul, obiectul, motivarea de fapt și de drept și dispozitivul), cu respectarea caracterului confidențial al numelui și domiciliului petentei.

VICTIMIZARE

36. Prin sesizarea din data de 26.07.2013, petentul V.C.G. se consideră **victimizat prin desfacerea contractului de muncă în urma acțiunii întreprinse anterior la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării** din data de 29.01.2013. Neprimind salariul timp de 6 luni, a transmis o adresă către Inspectoratul Teritorial de Muncă din București, instituție de la care a aflat că i s-a desfăcut contractul de muncă în data de 26.04.2013, ca sancțiune pentru absențe nemotivate, considerate de acesta fictive. Arată că după ce a depus petiția la C.N.C.D. (29.01.2013) a fost amenințat cu desfacerea contractului de muncă. Reclamatul, prin punctul de vedere formulat în cauză, arată că petentului i s-a desfăcut contractul de muncă prin în data de 26.04.2013, decizia fiind comunicată prin executor judecătoresc și, bineînțeles, atacabilă în fața instanței de judecată, prin urmare invocă necompetența C.N.C.D. Prin **hotărârea nr. 706/04.12.2013** Colegiul director a analizat excepția de necompetență material invocată de reclamat, dispunând respingerea acesteia, arătând că obiectul acțiunii în fața C.N.C.D. este o faptă contravențională (victimizarea), faptă ce poate fi sancționată conform legii cu amendă contravențională doar de către C.N.C.D., nu și de către instanțele de judecată. Pe fond, Colegiul constată că desfacerea contractului de muncă al petentului reprezintă victimizare conform art. 2 alin. 7 din O.G. nr. 137/2000 și aplică sancțiunea cu amendă contravențională în valoare de 8.000 lei față de angajator, instituția reclamată în cauză.

Percepții și atitudini privind discriminarea 2013⁴

Consecvent misiunii și dorinței de a cunoaște cum este perceput fenomenul discriminării în societatea românească, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a realizat, și în anul 2013, un sondaj de opinie ce a avut următoarele obiective:

- Monitorizarea gradului de cunoaștere din partea populației asupra fenomenului discriminării (noțiuni generale, impactul asupra societății românești, evoluția fenomenului, legislația privind combaterea discriminării, efectele discriminării la nivel social);
- Identificarea grupurilor minoritare afectate de discriminare;
- Identificarea opiniilor populației față de grupurile minoritare aflate sub riscul de a fi discriminate;
- Nivelul de cunoaștere și modul de raportare față de Holocaustul din România din anii celui de-al doilea război mondial;
- Notorietatea pe care instituția abilitată și specializată în combaterea discriminării (C.N.C.D.) o are la nivel social.

Sondajul fost realizat de Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES) la comanda C.N.C.D. în perioada octombrie-noiembrie 2013 pe un eșantion reprezentativ de 1.415 de persoane, de peste 18 ani, din mediul rural și urban

Iată câteva dintre datele rezultate în urma aplicării chestionarului de cercetare:

- **67% dintre respondenți consideră că discriminarea se manifestă “des” și “foarte des”.**
- **46% cred că discriminarea va rămâne la fel în următorii ani. Doar 11% au speranța că se va diminua și 28% își exprimă îngrijorarea că va fi și mai des întâlnită.**

⁴ Chestionarul și rezultatele sale complete pot fi consultate la adresa: <http://C.N.C.D..org.ro/noutati/Evenimente/Rezultatele-sondajului-de-opinie-Perceptii-si-atiitudini-privind-discriminarea-2013-189/>

CONSECVENȚĂ

REZULTATE

DISCRIMINAREA

✓ **71% dintre români consideră că romilor le este mai greu să găsească un loc de muncă;**

✓ **69 % cred că persoanelor infectate HIV le este mai greu să găsească un loc de muncă.**

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Discriminarea este recunoscută ca fiind o problemă actuală a societății românești de către **59%** dintre respondenți. Un procent de **31%** nu consideră că aceasta este printre principalele probleme ale României. Având în vedere că în anul 2011 procentul celor care vedeau discriminarea ca o problemă socială era de **51%**, aceste răspunsuri reflectă o creștere a procentului persoanelor care identifică în discriminare o problemă reală a României. Această creștere poate fi explicată prin faptul că se identifică și se cunosc mai bine situațiile reale de discriminare (**54%** dintre cei chestionați declară că știu „mult” și „foarte mult” despre discriminare), cele care până acum deși aveau loc nu erau recunoscute ca fiind discriminatorii.

Grupurile minoritare despre care se crede că sunt cel mai discriminate în România sunt:

- **persoanele infectate HIV (67%** dintre cred că aceste persoane sunt discriminate „mult” și „foarte mult”);
- **persoanele de etnie romă** (același procent de **67%** cred că romii sunt discriminați în România);
- **persoanele cu dizabilități (62%)**
- **persoanele dependente de droguri (58%)**
- **persoanele cu altă orientare sexuală (50%).**

Este de menționat că aceste categorii se află în mod constant în opiniile românilor ca fiind cele mai discriminate în societate. Acest lucru demonstrează că este vorba de concepții bine structurate la nivelul mentalului colectiv și care pot fi chiar surse ale discriminării. Pe lângă aceste categorii pot să apară și unele față de care până acum opiniile nu erau atât de clar conturate sau care pur și simplu nu intrau în sfera cercetărilor sociologice (persoanele dependente de droguri, copii instituționalizați, românii din zonele unde sunt minoritari etc.). În viitor este necesară o atenție sporită față de categorii de persoane aflate sub risc de discriminare dar care nu au o vizibilitate prea mare în cadrul societății.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) este cunoscut de **54%** dintre români. Aceștia au avut ca principală sursă de informare televiziunea (**83%** dintre români au auzit de C.N.C.D. de la televizor). Având în vedere că în anul 2011 notorietatea C.N.C.D. era recunoscută doar de **49%** dintre respondenți, putem spune că vizibilitatea instituției este în creștere.

- **23% au încredere „multă” și „foarte multă” în C.N.C.D.;**
- **35% au „puțină ” încredere;**
- **17% nu au încredere în C.N.C.D.**

„Principalele trei activități către care C.N.C.D. ar trebui să își îndrepte atenția, în opinia celor chestionați, sunt:

- prevenirea actelor de discriminare (**81%**);
- investigarea actelor de discriminare (**80%**);
- sancționarea actelor de discriminare (**79%**).

Prevenirea formelor de discriminare

Promovarea drepturilor și egalității

Carta drepturilor fundamentale a ridicat egalitatea la rang de valoare fondatoare a Uniunii Europene alături de libertate, demnitate și solidaritate. În România, filozofia creării C.N.C.D. a fost aceea de-a acorda importanță atât combaterii discriminării, prin sancțiuni și măsuri corective, cât și prevenirii ei, prin promovarea drepturilor și principiilor egalității. Acțiunile sau programele care pun accentul pe promovarea drepturilor și egalității au urmărit, și în 2013, obiectivele „**Strategiei naționale de implementare a măsurilor de prevenire și combatere a discriminării 2007 - 2013**”.

Apărarea drepturilor și egalității

Toate activitățile derulate conform Calendarului anual de proiecte al Departamentului Programe și Relații Internaționale (D.P.R.I.) care au vizat promovarea egalității de șanse, a relațiilor interculturale și a dialogului între diverse categorii, arată că C.N.C.D. nu s-a bazat nici în 2013 pe o intervenție exclusiv corectivă și sancționatorie, respectând filozofia sa și misiunea de apărare a dreptului la nediscriminare al fiecărui cetățean, de schimbare a mentalităților și de egalitate socială. Eliminarea stereotipurilor, schimbarea prejudecăților și a practicilor discriminatorii au constituit nucleul dialogului și parteneriatelor cu societatea civilă.

Prioritatea: Educația și Sănătatea

Pentru identificarea dificultăților pe care le întâmpină anumite categorii, pentru a le face mai bine cunoscute drepturile, precum și pentru eficientizarea acțiunilor comune cu ONG-urile reprezentante ale acestor categorii sociale, D.P.R.I. a pus în practică o listă de priorități strategice, constituind platforme permanente de dialog și acțiune, mai ales în educație și sănătate, domenii în care proiectele cu impact major derulate în anii precedenți au fost continuate și dezvoltate în 2013.

Copiii și tinerii

Programele D.P.R.I. care au fost bine articulate și valorificate în colaborare cu ONG-uri, cu școli, cu universități sau unități sanitare, au implicat la toate nivelurile mai ales copiii și tinerii, segmentul liant al societății acum, promotorii și în viitor, beneficiarii unui climat al diversității culturale, al comunicării fără stereotipuri și fără prejudecăți.

Pași spre egalitate: Informarea și Formarea

În 2013 toate modulele de acțiune ale D.P.R.I. s-au derulat cu intenția declarată de a informa și a forma, cu pondere în domeniile educației și sănătății, folosind prioritatea „Promovarea egalității în educație și sănătate” dintre obiectivele strategice 2007 – 2013.

1. “Atelier educațional pro-diversitate” – Cel mai complex și mai de impact proiect de promovare a drepturilor și egalității desfășurat în 2013 de către D.P.R.I. Formarea pro-diversitate a celor mai buni elevi din cele mai bune 7 școli din țară (alese prin competiția dintre cele 17 școli de anul trecut) care au desfășurat proiecte locale de calitate în învățământul din România.

Argument

„Atelierul” a funcționat din martie până în decembrie, pe tot parcursul anului desfășurându-se competiții școlare menite să încurajeze și să valorizeze diversitatea. În 2013, cele mai multe școli partenere ale proiectului au fost din mediul rural, din toate zonele țării, iar elevii care s-au înscris în concursuri și-au putut afirma originalitatea și interesul în ceea ce privește spectrul de problematice al diversității și nediscriminarea, sub toate aspectele ei.

Desfășurător

Prima etapă a proiectului a avut scopul de-a sprijini inițiativele pro-diversitate ale profesorilor în plan local și mai ales în mediul rural, dar și cointeresarea familiilor elevilor, a comunității locale pentru obținerea armoniei prin depășirea temerii de ceea ce nu înțelegi.

A doua etapă a constat în participarea primilor trei elevi clasați în concursurile din fiecare școală la cursuri interactive și de grup care s-au desfășurat la Sibiu și în vizitarea unor obiective care întregesc diversitatea culturală, geografică și istorică a zonei.

Grupuri țintă

Beneficiarii direcți ai proiectului au fost elevii și cadrele didactice care cu un an în urmă pregătiseră cele mai bune proiecte pentru nediscriminare în educație.

Beneficiarii indirecti au fost familiile elevilor, comunitățile locale și, în perspectivă, întreaga societate.

Cifre și statistici

7 școli rurale angajate în competițiile pro-diversitate.

Aproximativ 500 de elevi care au primit informații și au luat contact cu problematica diversității.

Un număr de peste 50 de profesori implicați direct în procesul de formare pro-diversitate.

Aproximativ 100 de părinți sensibilizați cu privire la importanța unei educații antidiscriminare.

Mai mult de 50 de autorități locale sesizate, informate și conștientizate în privința susținerii grupurilor vulnerabile la discriminare (romi, persoane cu dizabilități, vârstnici, șomeri).

Concursuri de cunoștințe generale privind diversitatea; Concursuri de cunoștințe despre drepturile omului; Concursuri de poezie, desene și dansuri; Concursuri de culori – desene, costume tradiționale, cunoștințe geografice și istorice despre oameni și culori.

Întâlniri între elevi, cadre didactice, părinți și autorități locale; discuții interactive și dezbateri între și cu cei mai mici membri ai societății, elevii de școli primare și gimnaziale.

Rezultate

Interacțiunea celor mai competitivi elevi din cele mai active școli din țară în promovarea diversității;

Șanse egale în accesul școlilor din mediul rural la acțiunile C.N.C.D. de prevenire a discriminării;

Continuarea în plan local a acțiunilor C.N.C.D. și punerea în valoare a proiectelor desfășurate în anii precedenți pentru egalitatea în educație.

2. "Promovarea dreptului la nediscriminare și egalitate de șanse la nivelul învățământului preuniversitar din București – Egalitate și nediscriminare" – Informarea și educarea tinerilor în materie de nediscriminare și egalitate, prin dezvoltarea deprinderilor de comunicare interactivă, prin creșterea nivelului de cunoștințe privind drepturile omului, prin cunoașterea modului de a beneficia de drepturi și de protecția instituțiilor abilitate să apere și să promoveze principiile nediscriminării și egalității de șanse.

Argument

Un proiect amplu în care au fost angrenați elevi de la 7 la 19 ani, într-un concurs promovat pe site-ul Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, în 40 de școli și 15 licee bucureștene, dar și din alte județe (Constanța, Timiș, Giurgiu, Dâmbovița, Ilfov), prin pliante, afișe și flyere de către membrii echipei de cercetare, precum și prin Inspectoratul Școlar al Municipiului București, partener alături de Universitate și C.N.C.D în acest proiect.

Desfășurător

Popularizarea concursului în școli și licee din București și din țară;

Primirea lucrărilor pe adresa Universității Creștine “Dimitrie Cantemir”;

Alcătuirea unui juriu cu membri (număr impar) din instituțiile partenere pentru fiecare secțiune;

Selectarea celor mai bune lucrări literare spre a fi publicate într-o lucrare;

Selectarea celor mai bune desene spre a fi publicate într-un calendar de birou pentru anul 2014;

Premierea celor mai bune lucrări într-un cadru festiv.

Rezultate

La întâlnirile cu elevii s-au definit conceptele de *discriminare*, *criterii de discriminare*, *egalitate de șanse* și au fost analizate cazuri concrete de situații discriminatorii aduse de membrii echipei de cercetare, dar și propuse de elevi. S-a constatat că tinerii manifestă interes pentru a cunoaște modalitățile de a beneficia de dreptul la nediscriminare și egalitate de șanse, dar și pentru a ști cum să nu discrimineze la rândul lor.

În Calendarul de birou cu desenele premiate s-au inscripționat atât numele proiectului, cât și numele instituțiilor partenere.

Toate creațiile participante la concurs (cu excepția desenelor) au fost publicate într-un volum intitulat “Egalitate și nediscriminare”. Toți elevii premiați au primit câte un exemplar din această carte.

Cifre și statistici

✓ 110 lucrări primite, 84 de lucrări intrate în concurs: secțiunea desen – 42; secțiunea creație literară 7-10 ani – 5; creație literară 11-14 ani – 23; creație literară 15-19 ani – 14.

✓ 50 de lucrări premiate: 38 de creații literare și 12 desene pentru premiile I, II, III și Mențiuni.

Feed-back

În urma rezultatelor obținute s-a decis permanentizarea acțiunilor cu caracter de informare-educare, în parteneriat, pentru a se crea o tradiție în colaborarea dintre Universitatea Creștină “Dimitrie Cantemir” București, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Inspectoratul Școlar al Municipiului București/Ministerului Educației, Tineretului și Cercetării.

3. „Școala de Vară 2013 - Grupuri de Risc și Servicii Sociale de Suport. Dreptul la nediscriminare” – Formarea tinerilor profesioniști pentru a fi capabili să ofere servicii de suport, să implementeze dreptul la nediscriminare și să creeze platforme de cooperare între persoanele discriminate pe criteriul consumului de droguri sau pe criteriul infectării cu virusul HIV, organizațiile neguvernamentale și autoritățile publice din domeniu.

Argument

„Proiectul a vizat îmbunătățirea calității vieții grupurilor vulnerabile și marginalizate (în special romi), prin creșterea gradului de informare și de formare a studenților pentru acceptarea și valorificarea tuturor categoriilor sociale în circuitul vieții publice. În 2013, preocuparea Școlii de Vară, organizate de C.N.C.D. pentru această latură a procesului de prevenire și de protecție împotriva discriminării, a ajuns la cea de-a cincea ediție.

Desfășurător

Pe parcursul a opt zile au fost constituite și au funcționat ateliere informative cu privire la:

- ✓ Respectarea drepturilor omului și dreptul la nediscriminare;
- ✓ Discriminarea și politicile anti-discriminare în România;
- ✓ Acces fără discriminare la servicii sociale și de suport;
- ✓ Consumul de droguri;
- ✓ Sexul comercial (prostituție);
- ✓ Consilierea pre și post test HIV și testarea HIV;
- ✓ Furnizarea de servicii sociale de suport adresate grupurilor de risc;
- ✓ Cadrul legislativ și politicile din domeniul prevenirii și combaterii consumului și traficului de droguri.

Cifre și statistici

- ✓ 500 de beneficiari indirecti, al căror număr va crește pe termen lung odată cu implicarea participanților într-o carieră în domeniul social.
- ✓ 32 de participanți, la 17 ateliere.
- ✓ 3 sesiuni de teambuilding.
- ✓ 3 proiecții de film și o reprezentație a unei piese de teatru.

Feed-back

Impactul acestui eveniment a fost unul extrem de puternic. Participanții și-au însușit în mare măsură informațiile furnizate pe parcursul acestei ediții a Școlii de Vară, mai mult, aceștia și-au schimbat atitudinea față de grupurile vulnerabile și marginalizate. O bună parte dintre participanți și-au exprimat dorința de a deveni voluntari în cadrul organizațiilor partenere la eveniment și de a milita pentru apărarea drepturilor grupurilor vulnerabile.

4. „Tinerii dezbat” – Informarea corectă, dezbateră argumentată și sensibilizarea tinerilor liceeni privind multiplele forme în care diferențele sociale, etnice, economice, de sănătate sau de gen pot constitui bariere în comunicare și pentru egalitate.

Desfășurător

Un proiect multianual aflat în 2013 la a IV a ediție care s-a concretizat prin organizarea de dezbateri publice în liceele din întreaga țară, faze locale, regionale și naționale, care au avut drept scop informarea și conștientizarea tinerilor asupra valorilor cetățeniei democratice prin înțelegerea informală a realităților sociale, dezbateră și exersarea atitudinii tolerante, practica pro-diversitate, deprinderea unui comportament antidiscriminare, fără prejudecăți și stereotipuri.

Cifre și statistici

- ✓ Peste 700 de liceeni din clasele IX-XI implicați într-un dialog despre diversitate și egalitate.
- ✓ 147 de licee participante la dezbateri și selecții în diferite etape ale proiectului.
- ✓ 8 regionale, reprezentând toate județele țării, organizatoare și promotoare ale procesului de informare privind climatul antidiscriminare și necesitatea egalității în societate.

5. „Acceptarea diferenței: un exercițiu democratic. Eșu despre egalitate, diversitate și democrație” – Sensibilizarea tinerilor privind problematica egalității, diversității și a democrației, prin exprimarea unor idei originale care să transforme exemplele cotidiene în teme de dezbateră socială.

Argument

Plecând de la nevoia de a dezbate teme ce țin de egalitatea de șanse în contextul românesc și european, C.N.C.D. și Centrul pentru Politicile Egalității de Șanse (CPES) al Facultății de Științe Politice din Universitatea București au conceput desfășurarea unui concurs de idei/eseuri pe tema egalității, diversității și democrației, invitând la reflecție asupra gesturilor și discursurilor cotidiene despre noi și ceilalți, egalitate și diferență în societatea românească contemporană, adresat tuturor studenților.

Desfășurător

Fiecare participant a avut misiunea să realizeze un eseu de 2-3 pagini (6000-10.000 de semne) pe temele stabilite. Toate eseurile au fost însoțite de o scrisoare de motivație de o pagină în care au fost prezentate interesul și proiectele individuale legate de problematica egalității, diversității și democrației. Ulterior au fost selecționați 15 finaliști, iar premiarea a avut loc în cadrul unei dezbateri organizate la librăria Bastilia.

Rezultate

A încurajat exprimarea unor idei originale care să transforme exemplele cotidiene în teme de dezbatere despre egalitate, diversitate și democrație.

A antrenat tinerii într-un dialog direct și de la distanță despre nevoia echilibrului social, despre egalitate, cunoașterea și respectarea drepturilor.

A constituit un stimulent pentru informarea permanentă asupra valorilor și asupra efectelor pozitive pe care le impregnează în rândul cetățenilor un comportament nediscriminatoriu și o atitudine lipsită de prejudecăți.

6. “Conferința internațională *Multiculturalism și nediscriminare*” – Informarea studenților și dezvoltarea capacității lor de-a aplica principiile egalității în domenii precum cel juridic, economic, social, educațional, precum și înțelegerea noțiunii de drept subiectiv sau înțelegerea principiilor și valorilor civice: egalitate de șanse, toleranță, nediscriminare.

Argument

Un eveniment conceput pentru conștientizarea de către studenți a noțiunilor elementare privind drepturile omului, modul în care acestea sunt consacrate de legislația națională și de cea comunitară, precum și pentru creșterea nivelului de informare cu privire la egalitatea între cetățeni și dreptul fiecăruia la nediscriminare. Nu în ultimul rând, s-a dorit stimularea implicării tinerilor în promovarea principiilor egalității de șanse, solidarității civice și nediscriminării.

Desfășurător

Elementul esențial al proiectului a fost organizarea Conferinței, lansându-se invitații către profesori, inclusiv din alte țări, cât și către studenți. Popularizarea evenimentului s-a desfășurat în cadrul Universității Hyperion, instituția parteneră a C.N.C.D., atât prin discuții cu studenții, cât și prin abordări formale și informale cu profesorii.

Cifre și statistici

- ✓ 60 de participanți
- ✓ 10 lucrări prezentate
- ✓ 100 de pliante
- ✓ 100 de afișe

Rezultate

Lucrările prezentate au condus la debateri pe tema multiculturalismului și nediscriminării în care s-au implicat atât cei ce au susținut lucrări de specialitate, cât și ceilalți participanți.

În urma semnalelor pozitive, s-a desprins concluzia permanentizării acțiunilor de informare-educare, în parteneriat, pentru a se crea o tradiție în colaborarea dintre Universitatea Hyperion și C.N.C.D., ca și în cazul tradiției deja existente cu alte Instituții universitare.

7. „Noua revistă a drepturilor omului” –

Din anul 2006 Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării colaborează cu **Noua Revistă de Drepturile Omului** (NRDO), o publicație trimestrială editată de Centrul de Studii Internaționale în cooperare cu editura C.H. Beck, care a fost gândită să răspundă cerințelor academice și să fie în același timp o resursă pentru instituțiile și organizațiile implicate în înțelegerea și promovarea drepturilor omului.

8. “Festival de film documentar dedicat drepturilor omului – *One World Romania*”, un eveniment în cifre:

9.127 de spectatori

Prezentat în peste 700 de știri la TV, radio, articole și postări virtuale.

50 de interviuri înregistrate

20.000 de copii ale Suplimentului special de 16 pagini

26.912 vizite ale site-ului Festivalului din care 14.199 vizitatori unici

6.699 de fani pe Facebook

2.200 de vizualizări ale spotului Festivalului pe YouTube

9. “Promovarea drepturilor omului și a nediscriminării în învățământul universitar medical din România” – Informarea și formarea tinerilor medici pentru abordarea integrată și complementară a unor activități pentru cunoașterea, înțelegerea, acceptarea și respectul minorităților naționale, pentru îmbunătățirea accesului la serviciile medicale de calitate pentru grupurile vulnerabile, incluzând romii.

Argument

Organizarea unui atelier educațional pentru studenții de la facultățile de medicină și farmacie, pentru promovarea educației nondiscriminatorii în rândurile personalului medical la nivel superior, pentru cunoașterea și respectarea diversității, dar și pentru formarea unor reflexe de gândire și acțiune, în rândul acestei profesii, prin care să elimine derapajele discriminatorii pe care le suportă în unitățile sanitare anumite categorii sociale vulnerabile sau defavorizate.

Grupuri țintă

Un număr de 30 de tineri din 3 Universități de Medicină și Farmacie (UMF „Gr T Popa” Iași, UMF Târgu Mureș și UMF „Iuliu Hațieganu” Cluj-Napoca), care au obținut cele mai bune rezultate de promovare a cursului „Etica și non-discriminarea grupurilor vulnerabile în sistemul de sănătate.

Rezultate

Consolidarea educației în domeniul nediscriminării prin procese educaționale formale și non-formale a cadrelor medicale superioare.

Impactul direct medic-pacient, fără prejudecăți și în spiritul respectării drepturilor și egalității.

10. “Modalități de promovare a principiilor nediscriminării și egalității de șanse în societatea românească actuală – NEDES 2013” – Informarea și formarea tinerilor specialiști, în cadrul unor manifestări de nivel internațional în cadrul cărora se promovează nediscriminarea, diversitatea și egalitatea de șanse.

Argument

C.N.C.D. în parteneriat cu Universitatea Creștină ”Dimitrie Cantemir” au derulat acest proiect multianual, ajuns deja la a VII-a ediție în 2013, care urmărește popularizarea la națională și internațională a tuturor principiilor nediscriminării, lărgirea platformei de dialog multicultural între țările comunitare și receptarea la nivel academic a diversității, prin organizarea unei Conferințe devenite de tradiție.

Cifre și statistici

Mai multe sute de persoane au participat în perioada 2010-2013 la această Conferință, comparabilă cu multe manifestări internaționale similare.

5 exemplare din „Volumul Conferinței” au ajuns anual atât la Institutului Internațional pentru Drepturile Omului cât și la Institutul European pentru Egalitate de Gen de la Vilnius, Lituania.

100 de persoane au participat la evenimentul din 2013 și au fost prezentate 62 de lucrări științifice care au vizat domeniul nediscriminării, drepturilor omului, diversității și egalității de șanse.

500 de pliante.

500 flyere.

100 de afișe.

11. Gala Femeilor Rome”, un vector pentru egalitate

Proiectul susținut de C.N.C.D. a adus la lumină o altă imagine a femeilor rome, aproape invizibilă sau prea puțin conștientizată de societatea românească: aceea de contribuatoare la economia națională. De trei ani, „Gala Femeilor Rome – *Privește-mă așa cum sunt*”, dedicată *Zilei internaționale a femeii* aduce în atenția opiniei publice femeii rome de o valoare din an în an mai apreciată, personalități la nivelul comunităților lor, cu atribuții foarte importante, ajutându-i pe romi în activitățile ce țin de educație, sănătate, muncă, locuire, politici, cultură etc., iar C.N.C.D. va căuta să mențină și să îmbunătățească astfel de programe și în perioada următoare.

Reprezentarea României la nivel internațional

Raportul Departamentului de Stat al S.U.A privind drepturile omului

- ✓ Departamentul de Stat al S.U.A a publicat, în luna februarie 2014, Raportul Internațional privind drepturile omului pentru anul 2013 cu privire la România. Raportul precizează că C.N.C.D. este o instituție independentă, aflată sub control parlamentar, care a funcționat cu cooperarea Guvernului iar, în majoritatea cazurilor, acesta și partidele politice nu au intervenit în activitatea sa. Deși nu a primit resurse adecvate, instituția a beneficiat de încrederea publicului și a fost considerată eficientă.
- ✓ Raportul precizează că Guvernul din România nu a pus în aplicare în totalitate prevederile actelor normative în materia nediscriminării, înregistrându-se acte de discriminare și violență asupra femeilor, romilor și altor comunități.
- ✓ Stereotipurile și limbajul discriminatoriu în ceea ce privește comunitatea romă au fost larg dezbătute. Jurnaliști și mai mulți oficiali cu rang înalt, inclusiv Președintele, Prim-ministrul, Primarul din Târgu Mureș și alții, au făcut declarații care au fost privite ca discriminatorii de către membrii comunității rome, finalizându-se cu amenzi din partea C.N.C.D.
- ✓ ONG-uri și mass-media au raportat că discriminarea elevilor romi de către profesori și alți elevi a fost un factor de descurajare pentru copiii romi să își finalizeze studiile. Cu toate că Ministerul Educației a emis un ordin prin care interzicea segregarea elevilor romi, au existat rapoarte în care se precizau fapte precum plasarea copiilor romi în partea din spate a sălii de clasă, profesori care ignoră elevii romi precum și elevi romi brutalizați de către alți elevi. În unele comunități, autoritățile au plasat copiii romi în clase separate sau chiar în școli separate.
- ✓ Discriminarea persoanelor cu dizabilități precum și numărul de clădiri cu facilități pentru aceste persoane reprezintă în continuare o problemă.
- ✓ Raportul notează că membrii comunității LGBT se confruntă, în continuare, cu discriminarea societății, în special în sistemul educațional și medical, cu toate că legea interzice discriminarea pe criteriul orientării sexuale.
- ✓ Liderii Bisericii Ortodoxe au propus o modificare Comisiei de Revizuire a Constituției din Parlament, pentru schimbarea definiției legale a căsătoriei, respectiv "o uniune între soți" în "o uniune între un bărbat și o femeie." Propunerea, care a fost în cele din urmă respinsă, a generat un val de declarații homofobe ale politicianilor, cum ar fi Președintele Traian Băsescu, Ministrul Afacerilor Externe Titus Corlățean, senatorul PNL Alexandru Baisanu și deputatul PDL Raluca Turcan, precum și de clerici cu rang înalt, cum ar fi Mitropolitul Ortodox al Ardealului Laurențiu Streza. Amnesty International și C.N.C.D. au criticat modificarea propusă.

Rețeaua Europeană a Instituțiilor de Egalitate din Uniunea Europeană (EQUINET)

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării este membru al Consiliului Executiv din cadrul Rețelei Europene a Instituțiilor de Egalitate din UE (Equinet).

EQUINET este o organizație internațională non-profit care conectează 38 de organisme din 33 de state europene, care au ca obiectiv de activitate combaterea discriminării.

Organizația s-a constituit în anul 2007, ca urmare a implementării unui proiect comunitar referitor la „Consolidarea cooperării între organismele specializate în implementarea legislației privind tratamentul egal” (2002-2004).

În prezent, EQUINET include o serie de formate de coordonare (Adunarea Generală și Comitetul Executiv) și de consultări (cinci grupuri de lucru) și deține un secretariat operațional la Bruxelles, din 2007. De asemenea, organizația este finanțată prin intermediul PROGRESS (*Programme for Employment and Social Solidarity*) 2007-2013.

În vederea facilitării schimbului de informații și experiențe, membrii EQUINET au implementat un sistem electronic de gestionare a cunoștințelor, urmărind atât crearea unui izvor relevant pentru legislația și politicile în domeniu, cât și dezvoltarea unui set de instrumente și proceduri care să permită orientarea dialogului către prioritățile membrilor organizației.

Un alt aspect al activităților EQUINET vizează implementarea unei abordări tip rețea, care încurajează contactele între participanți, la toate nivelurile de dialog, prin interacțiuni directă sau comunicare electronică. Contactele se realizează atât la nivelul Adunării Generale anuale sau al grupurilor de lucru, cât și prin implementarea unei scheme regulate de instruire, cu sprijinul secretariatului organizației.

Conform statutului organizației, EQUINET are, în principiu șapte obiective principale:

- ❖ dezvoltarea conceptelor privind egalitatea
- ❖ dezvoltarea strategiilor și practicilor de implementare a combaterii discriminării
- ❖ dialogul între EQUINET și instituțiile UE pe teme de nediscriminare
- ❖ sprijinirea bunelor practici în promovarea egalității de șanse
- ❖ dezvoltarea și implementarea unor programe de instruire
- ❖ crearea unui izvor relevant pentru legislația și politicile în domeniu,
- ❖ implementarea unei abordări tip rețea

Pentru a atinge obiectivele propuse, Equinet:

- Organizează traininguri de instruire pentru membrii personalului organismelor de promovare a egalității, și seminarii la nivel înalt având ca teme subiecte-cheie relevante pentru agenda europeană în ceea ce privește egalitatea și nediscriminarea;
- Efectuează cercetare și schimb de informații, de date și expertiză de la și între organismele de promovare a egalității prin grupurile de lucru structurate în jurul zonelor de lucru tematice relevante în cadrul organismelor de promovare a egalității.

Grupul de lucru pentru Formare/Elaborare de Politici

Acest grup este o platformă de dialog cu instituțiile europene, care susține formarea de politici ale egalității de șanse și nediscriminării la nivel european. În 2013, au avut loc, la Bruxelles, două întâlniri, în lunile aprilie și septembrie. La prima întâlnire, discuțiile s-au axat pe prioritățile curente și viitoare ale rețelei, importanța diseminării studiilor realizate în grup, cele mai bune politici de susținere a persoanelor L.G.B.T.I., cele mai reușite inițiative ale membrilor și problematica reconcilierii muncii cu viața de familie. La cea de-a doua întâlnire, pe lângă problematicile legate de legislație, cercetare s-au purtat discuții asupra evoluțiilor îngrijorătoare de ordin politic din diferite țări, subiecte legate de aprecierea responsabilității organismelor pentru egalitate. S-au abordat cele mai importante politici și evoluții legislative la nivelul Uniunii Europene, Comisia Europeană arătând că Directivele Europene impun statelor membre să certifice că aceste organisme pentru egalitate sunt capabile să le implementeze independent și efectiv – existând și o propunere pentru o nouă Directivă, prin care organismele de promovare a egalității să aibă un mandat și fonduri suplimentare pentru gestionarea discriminării pe criterii de naționalitate față de lucrătorii migranți din Uniunea Europeană. În final, s-a lucrat la o variantă a documentului "Procese și indicatori de măsurare a impactului organismelor de promovare a egalității și a muncii lor" și asupra chestionarului despre concilierea vieții profesionale cu viața de familie.

Grupul de lucru pe problematica de gen

Pe parcursul anului 2013, au avut loc 2 întâlniri ale **grupului de lucru Equinet pe problematica de gen**, precum și 2 seminarii în care acest grup de lucru și-a adus aportul la organizare.

Prima întâlnire de lucru s-a desfășurat la Paris, în data de 19 aprilie, cu această ocazie fiind abordată relevanța problematicii pe care se axează acest nou grup de lucru înființat, în sfera mai largă a egalității de șanse. Cea de-a doua întâlnire a grupului de lucru pe problematica de gen a avut loc pe 20 septembrie 2013, ulterior trainingului organizat tot la Lisabona.

Grupul de lucru Equinet pe problematica de gen s-a implicat, de asemenea, și în organizarea a 2 evenimente sub egida Equinet: primul dintre acestea s-a desfășurat în data de 27 iunie, la Brussels, și a abordat subiectul „**Egalitatea de gen pe piața muncii: rolul organismelor pentru egalitate**”. Cel de-al doilea seminar de pregătire pentru organizarea căruia și-a adus aportul *grupul de lucru Equinet pe problematica de gen* a avut loc în perioada 18 – 20 septembrie la Lisabona și a avut drept subiect „**Egalitatea de remunerare. Plată egală pentru muncă egală / pentru muncă de valoare egală**”.

Rezultatele activității acestui grup de lucru pot fi identificate și în documentele întocmite de către membrii acestuia, menite să sprijine activitatea organismelor de promovare a egalității în domeniu. Astfel, s-a întocmit un **Raport în ceea ce privește egalitatea de remunerare** în urma discuțiilor purtate în cadrul trainingului desfășurat la Lisabona, fiind trasate în același timp și linii directoare cu privire la modul de a construi un caz, sfaturi juridice și exemple de jurisprudență. De asemenea, *grupul de lucru Equinet pe problematica de gen* a contribuit la întocmirea unui raport al implementării Directivei pentru Bunuri și servicii 2004/113/CE.

Grupul de lucru Dezvoltare Strategică⁵

În anul 2013 au fost organizate două întâlniri ale grupului de lucru, una în Manchester, în data de 30 aprilie 2013, și una în Zagreb, în data de 23 octombrie 2013. Cu ocazia celei de a doua întâlniri din Zagreb, a avut loc în perioada 24-25 octombrie 2013 trainingul privind Combaterea Discriminării și Promovarea Egalității: Angajarea și Cooperarea cu Agenții Responsabili¹. Trainingul a avut la bază materialul produs de grupul de lucru în anii 2012 și 2013 privind „agenții responsabili”. Activitatea grupului de lucru în anii 2012 și 2013 a avut drept scop întocmirea unui raport final privind categoria „agenților responsabili”, raport ce lansat în ianuarie 2014. Structurat pe 5 capitole acesta oferă o definiție a „agenților responsabili”, obligațiile specifice pe care le au în unele state, recomandări având la bază bunele practici din alte state despre cum pot fi aceștia responsabilizați în îndeplinirea obligațiilor, diferitele metode alese de organismele de egalitate pentru angajarea agenților responsabili precum și motivele pentru care acestea au fost alese în diferite state. O primă variantă a acestui raport a fost folosit în elaborarea trainingului unde, în cadrul focus grupurilor, au rezultat și alte exemple și bune practici ce urmează a fi folosite în conceperea variantei finale. Pentru anul 2014 subiectul grupului de lucru va fi necesitatea sau nu a elaborării unui strategii de către organismele de egalitate sau alte metode folosite pentru prioritizarea domeniilor de acțiune în combaterea discriminării.

Grupul de lucru Practici și Strategii de Comunicare

În anul 2013 au fost organizate două întâlniri ale grupului de lucru, una la Atena, Grecia, în data de 26 martie, și una la Bruxelles, Belgia, în perioada 29-31 octombrie.

În cadrul întâlnirilor s-a discutat despre dezvoltarea eficientă a strategiilor și activităților de comunicare a tuturor organismelor de promovare a egalității prezente. Toate discuțiile au fost purtate având ca suport sondajul “Rolul comunicării în cadrul instituțiilor de egalitate de șanse”, completat de fiecare participant în parte. S-au prezentat activitățile și canalele de comunicare care au scopul creșterii gradului de conștientizare privind egalitatea, precum și drepturile și obligațiile pe care le avem față de publicul larg și grupurile care se confruntă cu discriminarea. Aceste discuții vor servi drept bază unei analize comparative a tuturor practicilor de comunicare în diferite țări europene.

⁵ Termenul de Agenți responsabili este folosit „duty bearers”. Aceștia sunt identificați prin obligațiile pe care le au și care merg dincolo de obligația generală de a nu discrimina, precum acomodarea rezonabilă sau măsuri pozitive. Sunt incluși în această categorie angajatorii persoane juridice de drept privat sau public, prestatorii de bunuri și servicii, partenerii sociali și sindicatele.

Grupul de lucru pentru aplicarea legislației

Membrii grupului de lucru s-au întâlnit de două ori pe parcursul anului 2013, la Bruxelles, pentru a discuta despre punerea în aplicare a Directivelor de către statele membre – reprezentantul României a prezentat contribuțiile la Equinet care au fost integrate într-un amplu Raport, publicat pe parcursul anului 2013, denumit „Revizuirea punerii în aplicare Directivelor Rasiale și a Directivei Cadru”, lucrare ce a fost transmisă și Comisiei Europene și menționată în Raportul Comisiei Europene privind punerea în aplicare a directivelor.

Grupul se află în poziția unică de furniza puncte de vedere cu privire la punerea în aplicare a directivelor din Europa, fiind constituit din membrii a 23 ai organismelor naționale de promovare a egalității.

În cadrul lucrărilor, s-a remarcat un grad scăzut de acord între membrii grupului cu privire la cazul în care ar fi necesare clarificări suplimentare din dispozițiile directivelor, în scopul de a facilita o mai bună punere în aplicare a acestora. Grupul a ajuns la concluzia că o apropiere mai mare de dreptul intern ar putea fi, de asemenea, necesară pentru punerea în aplicare a anumitor dispoziții în vederea asigurării egalității în toate statele membre, precum și o implementare omogenă a legislației UE. Experiența membrilor grupului de lucru a arătat că, sub rezerva subsidiarității, standardizarea legislației și a căilor de atac ar spori egalitatea și libertatea de circulație între statele membre.

De asemenea, Grupul a formulat către Comisia Europeană recomandări cu privire la luarea unor noi măsuri de combatere a discriminării, recomandări ce au fost supuse dezbaterii membrilor CE.

Principalele domenii asupra cărora România, prin reprezentantul desemnat de C.N.C.D., a formulat puncte de vedere și documente suport, au fost următoarele :

- Domeniul de aplicare diferit al directivei cadru
- Definierea tipurilor de servicii care intră sub incidența directivelor
- Granițele dintre educație și formare profesională
- Definierea invalidității
- Discriminarea pe motive percepute sau pe motive de asociere cu cineva cu o caracteristică protejată
- Implementarea corectă a prevederilor referitoare la discriminare indirectă
- Domeniul de aplicare a protecției oferit împotriva victimizării
- Normele privind sarcina probei în cazurile de victimizare
- Măsuri afirmative : deși unii membri au fost capabili să identifice o serie de scheme de acțiune afirmative, toți membrii au menționat că o mai mare claritate cu privire la domeniul de aplicare al măsurilor afirmative ar spori capacitatea statelor membre să introducă acest tip de măsuri pentru a preveni sau compensa dezavantajele legate de caracteristicile grupurilor vulnerabile, cu scopul de a asigura egalitatea deplină în practică .
- Domeniul de aplicare aplicare a legislației privind criteriul de naționalitate și interacțiunea acestuia cu discriminarea pe motive de origine etnică și de rasă .
- Sancțiuni. Grupul a fost de acord că există o nevoie de a monitoriza sancțiunile prevăzute de statele membre pentru a se asigura că acestea sunt eficiente , proporționale și cu efect de descurajare.
- Grupul va discuta, pe parcursul anului în curs, despre posibilitatea extinderii domeniului de aplicare a directivelor, pentru a include dispoziții privind discriminarea multiplă și pentru a oferi protecție voluntarilor, domenii neacoperite de directivele menționate până în momentul de față.

Activitatea de reprezentare la nivel internațional a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

prin participare la întruniri, dezbateri și reuniuni internaționale în domeniul nediscriminării

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a continuat, și în cursul anului 2013, consolidarea raporturilor de cooperare cu organisme și autorități similare, în cadrul dialogurilor bilaterale, regionale sau internaționale.

Prezența reprezentanților instituției, în plan internațional, la întruniri, dezbateri și reuniuni internaționale a contribuit la mediatizarea activității C.N.C.D. dar și la creșterea vizibilității acesteia, îmbunătățirea relațiilor cu instituțiile similare din țările europene, precum și la stabilirea unor noi legături de colaborare. Dintre evenimentele organizate în anul 2013, la nivel internațional, vă prezentăm alăturat câteva dintre acestea:

În luna ianuarie, doi reprezentanți ai C.N.C.D. au participat la faza de dezbateri orală în cauza C-81/12, Asociația Accept, fază ce s-a desfășurat la **Curtea de Justiție a Uniunii Europene de la Luxemburg**. Cauza a avut ca obiect o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare formulate, potrivit art.267 din TFUE, de Curtea de Apel București din România, în legătură cu interpretarea prevederilor Directivei 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă. Cauza aflată pe rolul instanțelor naționale din România a vizat **hotărârea nr.276/13.10.2010** emisă de către C.N.C.D., pe baza unei plângeri adresate la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (C.N.C.D.) de asociația ACCEPT împotriva clubului de fotbal profesionist S.C. Fotbal Club Steaua București SA („F.C. Steaua”) și a domnului Becali, care se prezenta ca fiind „patronul” acestui club. Accept susținea că fusese încălcat principiul egalității de tratament în materie de recrutare. Astfel, în cadrul unui interviu referitor la un eventual transfer al unui fotbalist profesionist, domnul Becali ar fi declarat, în esență, că nu ar angaja niciodată un sportiv homosexual. În ceea ce privește cealaltă parte reclamată la C.N.C.D., și anume F.C. Steaua, Accept a susținut că acest club de fotbal nu s-a distanțat niciun moment de declarațiile domnului Becali. C.N.C.D. a apreciat, printre altele, că aceste împrejurări nu intră în domeniul de aplicare al unui eventual raport de muncă, întrucât declarațiile domnului Becali nu pot fi considerate ca provenind de la un angajator sau de la o persoană responsabilă cu angajarea. Totuși, C.N.C.D. a considerat că aceste declarații constituie discriminare sub forma hărțuirii și a dispus sancționarea cu avertisment a domnului Becali. Această sancțiune era singura sancțiune posibilă la acel moment, în temeiul dreptului român, întrucât decizia C.N.C.D. a fost pronunțată după mai mult de șase luni de la data săvârșirii faptei reproșate. Accept a introdus o acțiune împotriva acestei decizii la Curtea de Apel București (România), care a adresat Curții de Justiție mai multe întrebări cu privire la interpretarea directivei.

Pledoaria a fost susținută de către domnul Csaba Ferenc Asztalos, președintele C.N.C.D., în fața unui complet format din 5 judecători și a avut o durată de 20 minute. După susținerea pledoariilor celorlalte părți, respectiv Asociația Accept, Guvernul României prin Agentul Governamental și Comisia europeană, au urmat întrebările adresate de către fiecare dintre cei 5 judecători, pentru lămurirea diferitelor aspecte de fapt sau de drept.

**Curtea de Justiție
a Uniunii
Europene -
dezbateri orală în
cauza C-81/12**

- ✓ În perioada 4-8 martie 2013 a avut loc vizita de contact a reprezentanților ECRI în România, în cadrul căreia aceștia au avut întâlniri cu reprezentanți atât ai autorităților române, cât și ai unor organizații neguvernamentale, pe marginea raportului național, în vederea elaborării celui de-al patrulea raport al Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței/ECRI privind rasismul și intoleranța în România.

În acest context, a avut loc o întâlnire a reprezentanților ECRI și cu președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în care au fost abordate teme precum reglementările legale din Codul penal, Codul civil și O.G. nr.137/2000, activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării în calitate de organism independent în domeniul nediscriminării și relațiile cu alte instituții, violența rasială și măsurile luate de către C.N.C.D. în combaterea acesteia, precum și discriminarea persoanelor de etnie romă.

- ✓ C.N.C.D. a participat în luna mai, printr-un reprezentant, la seminarul adresat autorităților naționale independente de combatere a rasismului și intoleranței "**Provocările cu care ne confruntăm în mediul instituțional și bugetar**", organizat de Comisia Europeană Împotriva Rasismului și a Intoleranței (ECRI).

Tema seminarului din acest an a fost "Provocările cu care ne confruntăm în mediul instituțional și bugetar". Această temă a fost aleasă în urma seminarului de anul trecut unde au existat o mulțime de discuții și semne de îngrijorare cu privire la reducerile bugetului unor organe naționale de specialitate și instituții naționale pentru drepturile omului și la presiunea care a fost exercitată asupra unor organisme pentru egalitate de a fuziona cu comisiile naționale pentru drepturile omului.

Scopul acestui seminar a fost să arate, în detaliu, problemele/efectele rezultate din reducerile bugetului și modul în care aceste organisme și-ar putea păstra independența și continua efectiv activitatea în aceste circumstanțe.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării în presa scrisă

Monitorizarea articolelor din presa scrisă centrală care fac referire directă la domeniul de activitate al Consiliului a fost efectuată în perioada ianuarie-decembrie 2013, fiind urmărite **15 publicații naționale**: Adevărul, Cotidianul, Cronica Română, Curentul, Curierul Național, Evenimentul Zilei, Gazeta Sporturilor, Gândul, HotNews, Jurnalul Național, Libertatea, Mediafax, ProSport, România Liberă, Ziare.com.

Se constată o creștere constantă a articolelor din media scrisă, care descriu activitatea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Astfel, în 2013, în urma monitorizării presei scrise, au fost centralizate 383 articole (2010 - 94 articole, 2011 - 140 articole, 2012 - 275 articole) cu referire la activitatea Consiliului, 68 dintre acestea făcând trimitere la președintele instituției.

Principalele articole apărute în ziare pe parcursul perioadei monitorizate, care prezintă activitatea de sancționare a instituției au fost următoarele:

✓ **Scandalul sterilizării femeilor rome.** Rareș Buglea, consilier local în Alba-Iulia, a fost amendat de Consiliul Național pentru combaterea Discriminării cu suma de 8.000 de lei, după ce a postat pe contul său de Facebook un comentariu în care vorbea despre educația sexuală a membrilor etniei rome, dar și despre sterilizarea femeilor de etnie romă care nu au condiții sociale să-și crească copilul.

✓ **Președintele Consiliului de Supraveghere al Hidroelectrica, Remus Borza, a fost amendat cu 10.000 de lei** de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru discriminarea angajatelor gravide sau mame, după ce a afirmat că societatea pe care o conduce nu este una „de lăuze” și le-a numit pe angajatele mame „fătuci care au făcut copii pe bandă”.

✓ **Amendă de 15.000 de lei pentru concedierea unei angajate după concediul maternal.** O firmă de consultanță din Capitală a fost amendată cu 15.000 de lei de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, pentru ca nu a dat sarcini de serviciu unei angajate care și-a reluat contractul de munca după concediul maternal și a concediat-o 6 luni mai târziu.

✓ **Amenzi în cazul colindului antisemit.** Colegiul director al Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a hotărât să amendeze RATUC și Centrul Județean pentru Promovarea Culturii Tradiționale cu câte 5.000 de lei, pentru fapte de discriminare, mai precis pentru „crearea unei atmosfere ostile, degradante și umilitoare la adresa comunității evreiești”, în urma difuzării unui colind antisemit.

✓ **Două asociații au fost amendate pentru discriminarea minorităților sexuale.** Alianța Familiilor din România și Asociația Provita au fost amendate cu câte 1.000 de lei de C.N.C.D. pentru afișarea unor bannere care incitau împotriva evenimentelor organizate în cadrul Lunii istoriei LGBT - manifestare pentru promovarea drepturilor minorităților sexuale.

✓ **Primarul municipiului Miercurea Ciuc, Raduly Robert, și Agenția Națională a Funcționarilor Publici (ANFP) au fost amendați de CNCD cu câte 600 de lei**, pentru impunerea cunoașterii limbii maghiare ca și condiție de ocupare a unei funcții publice.

✓ **Deputatul independent George Becali a fost sancționat de către C.N.C.D. cu o amendă de 600 de lei**, după ce a fost reclamat de Anca Cârțu, membru al PRM, de discriminare sexuală pentru folosirea apelativelor „centuristă”, „matroană de bordel” sau „femeie de doi lei”.

✓ Totodată, deputatul independent **George Becali a fost amendat de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu 8.000 lei**, pentru declarațiile lui vizavi de neoprotestanți, din timpul campaniei electorale pentru alegerile parlamentare. George Becali a declarat, în luna noiembrie, că nu are nevoie de voturile "pocăiților" și ale "sectanților care s-au lepădat de Hristos". Din 2007, împotriva lui George Becali au fost depuse 17 reclamații la C.N.C.D., în șapte dintre cazuri fiind amendat.

✓ **Primarul Brașovului, George Scripcaru, a fost amendat de C.N.C.D. cu 6.000 de lei** pentru încălcarea dreptului unui consilier independent de a face parte dintr-o comisie de specialitate a Consiliului Local Brașov.

✓ **ISJ Olt și un colegiu din Caracal, amendate pentru segregare rasială.** Inspectoratul Școlar Județean (ISJ) Olt și un colegiu național din localitatea Caracal au fost amendate de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării pentru segregare rasială, cu câte 2.000 lei. Astfel, copiii de etnie romă din clasa I de la Colegiul "Ioniță Asan" au fost adunați într-o singură clasă, în care cei mici nu beneficiau de aceleași condiții precum colegii lor de etnie română.

✓ **C.N.C.D. l-a amendat cu 3000 lei pe liderul PRM Corneliu Vadim Tudor pentru încălcarea demnității umane**, în urma jignirilor aduse fostei sale colege de partid, Anca Cârțu, în emisiuni televizate în 9 mai și 6 iunie, emisiuni în care a făcut-o „curvă”, „cioară” și „prostituată”.

✓ **Primarul municipiului Târgu Mureș, Dorin Florea, a fost amendat cu 4.000 de lei** de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, pentru o serie de declarații referitoare la românii de etnie romă din străinătate. Afirmările edilului, analizate de membrii Colegiului director al CNCD au fost: *"să se facă o listă cu românii corecți care lucrează în Anglia", "dar când apare câte un gabor din acesta primitiv sau câte un descreierat care îi dă în cap la o italiancă, apare că tot poporul român e violator, e țigăn, e cerșetor ș.a.m.d", "ce a îngrijorat foarte tare a fost modul primitiv în care s-au comportat anumiți cetățeni ai noștri, majoritatea țigani, care s-au dus cu obiceiurile țigănești de aici în alte părți. Și pe mine m-ar deranja să-mi apară o șatră în fața casei. Trebuie să recunoaștem acest lucru: trebuie să-i disciplinăm acasă prin politici clare".*

✓ **Autoritatea Națională pentru Calificări (ANC) a fost sancționată** de către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu o amendă contravențională în valoare de 4.000 de lei după ce Asociația Nevăzătorilor din România a reclamat faptul că standardele ocupaționale pentru meseria de maseur prevăd că aptitudinile necesare acestei meserii nu pot fi dobândite de nevăzători.

✓ **Anunț pentru angajarea unui bijutier "exclus naționalitate maghiară" la Satu Mare**, sancționat de CNCD. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a aplicat amenzi de 5.000 de lei, pentru publicarea unui anunț într-un cotidian din Satu Mare privind angajarea unui bijutier "tânăr", cu "aspect fizic plăcut" și "exclus naționalitate maghiară". Astfel, persoana care a dat anunțul la ziar a fost amendată cu 3.000 de lei, iar cotidianul local din Satu Mare care l-a preluat a primit o amendă de 2.000 de lei.

✓ **Amendă pentru două bănci care au refuzat credite unor persoane cu dizabilități.** Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a decis sancționarea a două unități bancare cu amendă contravențională de

4.000 de lei fiecare, deoarece au refuzat să acorde credite bancare pentru adaptarea locuinței unei persoane cu dizabilități la nevoile sale.

✓ **Ministerul Educației a fost amendat cu 1.000 de lei pentru discriminare**, după ce conducerea unui colegiu din Capitală a refuzat transferul unor elevi la o clasă sportivă, pentru că părinții acestora au refuzat ca cei mici să devină și membrii clubului sportiv al liceului.

✓ **Directoarea unei școli din Capitală, amendată de C.N.C.D. pentru discriminarea unui copil cu sindromul Asperger**. C.N.C.D. a amendat-o cu 1.000 de lei pe directoarea unei școli din Capitală, care ar fi făcut presiuni pentru mutarea de la clasă a unui elev cu sindromul Asperger.

✓ **O școală generală din Capitală a fost amendată cu 1.000 de lei** de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, pentru că a organizat un concurs în urma căruia elevii mai buni la matematică să facă parte dintr-o clasă „de elită”.

✓ **Ministerul de Interne amendat pentru că respinge candidații scunzi la școala de agenți de poliție**. C.N.C.D. a amendat Ministerul Afacerilor Interne (MAI) cu 1.000 lei pentru condiționarea înscrierii la Școala de agenți de poliție din Câmpina în funcție de înălțimea candidatului.

✓ **„Zidul țigănesc” din Baia Mare rămâne în picioare**. Primarul, obligat să plătească o amendă de 6.000 de lei. Înalta Curte de Casație și Justiție a dat dreptate Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, în recursul formulat împotriva primarului din Baia Mare, Cătălin Cherecheș. Astfel, completul ICCJ a decis că primarul trebuie să plătească amenda de 6.000 de lei, pentru construirea gardului de pe strada Horea. Decizia luată de către cei de la ÎCCJ este definitivă și vine după ce CNCD a făcut recurs în instanță la decizia favorabilă dată de către Curtea de Apel Cluj.

Cheltuieli bugetare, date de ordin financiar și de personal

Execuția bugetară în anul 2013 a fost de **97,41%**, bugetul alocat pentru Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării fiind prezentat pe capitole în tabelul alăturat:

- mii lei -

DENUMIRE INDICATOR	COD	ALOCAT	UTILIZAT
Buget de stat	51.01	4510	4393
Cheltuieli de personal	51.01.10	3358	3349
Bunuri și servicii	51.01.20	729	693
Alte transferuri	51.01.55	5	0
Proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile	51.01.56	125	78
Alte cheltuieli	51.01.59	259	240
Cheltuieli de capital	51.01.77	34	33
Fonduri externe nerambursabile	51.08	123	69

Aparatul de lucru al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

- ✓ În anul 2013, aparatul de lucru al C.N.C.D. a fost constituit din 89 posturi din care 69 au fost finanțate. La sfârșitul anului, din totalul posturilor erau ocupate 63.
- ✓ Media de vârstă este de 39 ani.
- ✓ 94 % salariați au studii superioare și 6% studii medii.

Concluzii

Datele raportului reflectă schimbări semnificative în activitatea Consiliului în anul 2013. Instituția a încheiat anul cu cele mai multe petiții înregistrate/soluționate și cele mai multe puncte de vedere emise către instanțele de judecată în procesele în care obiectul acțiunii a fost o posibilă faptă de discriminare.

Numărul constatărilor este cel mai ridicat (135) și se constată o schimbare de practică a Colegiului director al CNCD în privința sancțiunilor aplicate, care s-au triplat. Astfel, s-au aplicat 110 amenzi contravenționale în valoare de 267.800 lei.

Activitatea de prevenire a urmat strategia de introducere în cultura organizațională a societății a principiului egalității și nediscriminării, fiind limitată de posibilitățile bugetare. În diseminarea și consolidarea principiului egalității în societate au avut un rol determinant organizațiile neguvernamentale, Consiliul promovând o serie de parteneriate cu acestea.

Rata de hotărâri ale Consiliului menținute de instanțele de judecată a rămas constant ridicată, ceea ce reflectă calitatea activității profesionale a Direcției juridice.

În pofida limitelor bugetare drastice, Consiliul a avut o prezență semnificativă în relațiile internaționale. În asigurarea principiului transparenței, instituția a răspuns la o serie de cereri de informații publice.

Pe plan legislativ au avut loc schimbări fundamentale ale legii speciale, îmbunătățindu-se sistemul de sancționare, a prescripției aplicării sancțiunilor contravenționale, a definiției inversării sarcinii probei, a excepțiilor faptelor de discriminare dar și a procedurii de numire a membrilor Colegiului director.

Consiliul nu dispune de resurse umane și bugetare suficiente pentru asigurarea în condiții optime a atribuțiilor, luând în considerare volumul ridicat de activitate dar și sarcinile rezultate din implementarea condițiilor ex-ante în domeniul nediscriminării pentru utilizarea fondurilor structurale pe perioada bugetară 2014-2020. Sediul instituției este unul inadecvat activității dar și nesigur din punct de vedere tehnic.

Colegiul director al Consiliului a demonstrat în practică, în general, un grad ridicat de independență în soluționarea petițiilor, rămânând însă provocarea menținerii unei calități rezonabile a motivării deciziilor și a respectării termenelor de soluționare a plângerilor. În acest sens, instituția are nevoie urgentă de un soft de management al documentelor.

Raportul de activitate demonstrează că instituția Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării și-a îndeplinit atribuțiile legale în anul 2013, rămâne o instituție de drepturile omului independentă și efectivă.

Componența Colegiului director în anul 2013

Csaba Ferenc ASZTALOS – Președinte

Sorina Claudia STANCIU – Vicepreședinte

Theodora Bertzi

Ioana Liana CAZACU

István HALLER

Cristian JURA

Maria LAZĂR

Anamaria PANFILE

„A fi membrul Colegiului director al C.N.C.D. este mai mult decât o profesie, este o misiune de credință: aceea de a ajuta la construirea unei lumi mai bune, mai tolerante, mai deschise către orizonturile celorlalți. Ceea ce construiesc de 12 ani împreună cu colegii mei, de la înființarea C.N.C.D., reprezintă, de fapt, moștenirea pe care o vom lăsa copiilor noștri! O Românie pentru toți, inclusivă și integratoare, acesta este țelul meu!”

Vasile Alexandru VASILE

„În ultimii patru ani am învățat să fim mai obiectivi și mai aplecați asupra problemelor oamenilor din jurul nostru, oameni care văd în C.N.C.D. o sursă de corectare a acelor inechități pe care le întâlnesc în viața de zi cu zi și care le afectează, într-un mod iremediabil, încrederea presupusă de relațiile cu cei din jurul lor.”

Contribuții la realizarea Raportului de activitate pentru anul 2013:

Mulțumesc pentru materialele, sprijinul și informațiile puse la dispoziție de către toate departamentele instituției, în elaborarea raportului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării pentru anul 2013.

Observațiile, sugestiile sau recomandările le puteți oferi pe adresa andreea.banu@cncd.org.ro

Andreea Banu,
Șef Serviciul Managementul Proiectelor
Coordonatorul Raportului de activitate

www.cncd.org.ro

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII

ANEXA 6

Situația locurilor rezervate pentru cetățenii de etnie romă și aparținând minorităților naționale la examenul de admitere în instituțiile educaționale din cadrul Ministerului Afacerilor Interne

Instituție educațională	Sesiuni de admitere									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Academia de Poliție <i>Alexandru Ioan Cuza</i>	10 Etnici romi	10 Etnici romi	16 Etnici romi	16 Etnici romi	18 Etnici romi 32 Etnici unguri	10 Etnici romi 15 Etnici unguri 15 alte minorități	3 Etnici romi 3 Etnici unguri 2 alte minorități	8 Etnici romi 6 Etnici unguri 5 alte minorități	8 Etnici romi 5 Etnici unguri 3 alte minorități	10 Etnici romi 7 Etnici unguri 4 alte minorități
a) Facultatea de Poliție	9	9	15	15	17 Etnici romi 27 Etnici unguri	10 Etnici romi 15 Etnici unguri 15 alte minorități	3 Etnici romi 3 Etnici unguri 2 alte minorități	8 Etnici romi 6 Etnici unguri 5 alte minorități	7 Etnici romi 5 Etnici unguri 3 alte minorități	9 Etnici romi 7 Etnici unguri 4 alte minorități
Poliție	5	5	10	10	10 Etnici romi 15 Etnici unguri	6 Etnici romi 15 Etnici unguri 9 alte minorități	1 Etnici romi 1 Etnici unguri 1 alte minorități	Drept 2 Etnici romi, 2 Etnici unguri 1 alte minorități OSP 4 Etnici romi 4 Etnici unguri 2 alte minorități	4 Etnici romi 2 Etnici unguri	5 Etnici romi 3 Etnici unguri 3 alte minorități
Poliție de frontieră	2	2	2	2	2 Etnici romi 4 Etnici unguri	1 Etnici romi 2 alte minorități	1 Etnici romi 1 etnic ungur 1 alte minorități	1 Etnici romi 1 alte minorități	1 Etnici romi 1 Etnic ungur 1 alte minorități	2 Etnici romi 2 Etnici unguri 1 alte minorități
Jandarmerie	2	2	3	3	5 Etnici romi 8 Etnici unguri	3 Etnici romi 4 alte minorități	1 Etnici romi 1 Etnic ungur	1 Etnici romi 1 alte minorități	2 Etnici romi 2 Etnici unguri 2 alte minorități	2 Etnici romi 2 Etnici unguri
b) Facultatea de Pompieri	1	1	1	1	1 Etnici romi	-	-	-	1 Etnici romi	1 Etnici romi

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

					5 Etnici unguri					
Învățământ post-liceal	4 Etnici romi	30 Etnici romi	33 Etnici romi	38 romi	38 Etnici romi	4 Etnici romi 4 alte minorități	3 Etnici romi 3 alte minorități	16 Etnici romi 21 alte minorități	20 Etnici romi 14 alte minorități	19 Etnici romi 13 alte minorități
Școala de agenți de poliție <i>Vasile Lascăr</i> Câmpina	-	20	20	20	20	1 Etnici romi 1 altă minoritate	1 Etnici romi 1 altă minoritate	6 Etnici romi 9 alte minorități	10 Etnici romi 5 alte minorități	5 romi 3 alte minorități
Școala de agenți de poliție <i>Septimiu Mureșan</i> Cluj-Napoca	-	5	5	5	5	1 Etnici romi 1 altă minoritate	1 Etnici romi 1 altă minoritate	6 Etnici romi 9 alte minorități	3 Etnici romi 2 alte minorități	3 Etnici romi 2 alte minorități
Școala de agenți de poliție de frontieră <i>Avram Iancu</i> Oradea	-	2	2	2	2	1 Etnici romi 1 altă minoritate	1 Etnici romi 1 altă minoritate	1 Etnici romi 1 altă minoritate	2 Etnici romi 3 alte minorități	3 Etnici romi 2 alte minorități
Școala Militară de Subofițeri Jandarmi <i>Grigore Alexandru Ghica</i> Drăgășani	3	2	5	5	5	1 Etnici romi 1 altă minoritate	-	1 Etnici romi	3 Etnici romi 2 alte minorități	3 Etnici romi 2 alte minorități
Școala de subofițeri Fălticeni	-	-	-	5	5	-	-	-	-	3 Etnici romi 2 alte minorități
Școala de Subofițeri Pompieri și protecție Civilă <i>Pavel Zăgănescu</i> Boldești	1	1	1	1	1	-	-	2 Etnici romi 2 alte minorități	2 Etnici romi	2 Etnici romi
TOTAL	14 Etnici romi	40 Etnici romi	49 Etnici romi	54 Etnici romi	56 Etnici romi 32 Etnici unguri	14 Etnici romi 15 Etnici unguri 19 alte minorități	6 romi 3 Etnici unguri 5 alte minorități	24 Etnici romi 6 Etnici unguri 26 alte minorități	28 Etnici romi 5 Etnici unguri 17 alte minorități	39 Etnici romi 7 Etnici unguri 17 alte minorități

ANEXA 7

**PROIECTE FINANȚATE DE AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU ROMI
 2011-2013**

Proiecte aprobate în martie 2011

Nr.	Numele beneficiarului	Titlul proiectului
Educație		
1	Asociația O del Amenta, Bacău	Școala pentru toți
2	Primăria Sărulești	Eu vorbesc, tu vorbești, el vorbește
3	Societatea Culturală Orpheus	Carte de povești în limba romani <i>O lil vas e parmica thaj phenimata le rromenqe</i>
4	Liga Pro Europa	Prevenirea și combaterea căsătorii forțate și la vârste fragede – o responsabilitate comună
5	Asociația Și eu pot	Și eu învăț!
6	Fundația Sindy Humanitas	Cunoașterea cadrului legislativ pentru minoritățile naționale – o cale spre integrarea socială a romilor
7	Asociația ROMAXA	Diversitate culturală în unitățile școlare din județul Ilfov
8	Centrul pentru Educație și Dezvoltare Socială	Copiii romi își cunosc drepturile
Sănătate		
1	Asociația Medicina Modernă	Campanie pentru sănătate în comunitățile de etnie romă din județul Ilfov
2	Direcția de asistență Socială Dâmbovița	Campanie pentru sănătate
3	Asociația de Dezvoltare Comunitară Petreu	Tineri sănătoși, comunități cu viitor
4	Primăria Castelu	Educație pentru sănătate
5	Asociația Linișor	Îmbunătățirea condițiilor de igienă și sănătate pentru comunitatea de etnie romă din județul Hunedoara
Cultură		
1	Asociația Elita Școlii	Pentru ca istoria să nu se mai repete
2	Școala pentru clasele I-VIII din Măguri, Lugoj,	Rugăciune pentru copiii romi
3	Asociația Culturală	„Parol, monșer”, Caragiale în romani.

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	AMPHITHEATRROM	Caravana teatrului romani
4	Centrul Comunitar „Anton Pann”	Ansamblul „Perlele Brăilei”
5	Serviciul Public de Asistență Socială	Diversitatea. Școala viitorului
6	Asociația Culturală Turn	Festivalul Internațional de Artă a Romilor
7	Fundația Ciore Roma	Și romii au talent
8	Asociația Sprijin Oricărui Suflet SOS	Tabără de vară
9	Asociația Organizația Dreptate și Frație	Vrei să mă înțelegi? Cunoaște-mă!
10	Asociația Inima Reginei	Afirmarea valorilor etniei rome
11	Asociația Speranța Romilor	Identitate culturală, identitate etnică
12	Asociația Romii și Europa	Șanse egale pentru toți copiii
Media		
1	Asociația Pro Democrația	Romii: între stereotipuri și bune practici. Rolul mass-media în prezentarea problemelor romilor
2	Asociația Română de Film Independent	Gelem, Gelem
Sport		
1	Asociația Dobrogea, Liga Persoanelor Deportate în al Doilea Război Mondial	Fair-play
2	Asociația Rromsport	Pregătirea și participarea la Campionatele Naționale de Box pentru Juniori (Craiova) și la Campionatele Europene și Mondiale pentru Juniori și Cadeți
3	Asociația CS Scorpion	Cupa la karate WKF CRED, a II-a ediție pentru copii și cadeți
4	Asociația Harmony Human Aid	Vulturii negri

Proiecte aprobate în septembrie 2011

Nr.	Numele beneficiarului	Titlul proiectului
Cultură		
1	Asociația Jekh Pirro Anglal, Brăila	18 Decembrie, Ziua Minorităților Naționale
2	Asociația Meșteșugarilor și Meșterilor Populari Romi, București	Meșteri de etnie romă la Ziua Minorităților Naționale
3	Asociația Șansă pentru tineri	Gala de excelență a romilor
4	Asociația Copiii Domnului, Cornetu	Magia dansului romilor
5	Primăria 1 Decembrie, Ilfov	Romano Zakono – tradiții ale romilor de 1 Decembrie

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

6	Asociația Cine Suntem, Ploiești	Dăm voce celor fără glas – Diamo voce a chi non ha voce
7	Asociația Pod peste Suflete, Slobozia, Ialomița	Cunoașterea înseamnă respect
8	Institutul Media pentru Diversitate Romanothan/Casa de producții Gypsyland, București	Siklioven Romanes. Clasă video despre limba și cultura romilor
Media		
1	Asociația for Press Monitoring București	Romii: între stereotipuri și bune practici. Rolul mass-media în prezentarea problemelor romilor
2	Asociația pentru o societate mai bună, București	Promovare online a culturii romilor

Proiecte aprobate în aprilie 2012

Nr.	Numele beneficiarului	Titlul proiectului
Educație		
1	Asociația Elita Școlii	Educație alternativă
2	Asociația Romilor din Ștefănești	Generația viitorului. Un pas înainte spre incluziunea socială
3	Asociația Romi pentru romi	Cunoașterea anulează prejudecățile
4	Fundația pentru Sprijin Socio-educational al Romilor Wassdas	Tabără de vară interculturală
5	Asociația Transcena	Prin teatru la școală
6	Asociația de Dezvoltare Comunitară Împreună	Dasti vi tut e aves baro/bari (Și tu poți fi adult)
7	Asociația Copiii Domnului	Arta – o cale pentru educația copiilor romi
8	Asociația Drepturile Minorităților 2007	Școală de vară pentru copiii romi
Sănătate		
1	Asociația Medicina Modernă	Cu noi, printre noi, despre noi femeile
Cultură		
1	Institutul Media pentru Diversitate	Siklioven Romanes. Clasă video despre limba și cultura romilor
2	Institutul pentru Relații Umane	Și tu ești bine-crescut
3	Asociația Culturală Turn	Festivalul Internațional de Artă a Romilor
4	Asociația pentru Dezvoltare Comunitară	Masterclass de muzică
5	Asociația Culturală Cultus Humani	Cele mai frumoase povești ale romilor – So maj sukar paramica thaj phenimata le

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

		romençe
6	Asociația Culturală AMPHITHEATRROM	Caravana teatrului în limba romani
7	Asociația pentru o societate mai bună, București	Oprii discriminarea – o practică frecventă, dar ilegală
8	Asociația Meșteșugarilor și Meșterilor Populari Romi, București	Caravana tradițiilor și culturii rome
Media		
1	Asociația Pro Democrația	Romii: între stereotipuri și bune practici. Rolul mass-media în prezentarea problemelor romilor
2	Asociația romilor din Făgăraș	Romii și dansul
3	Asociația Șansă pentru tineri	Gala de excelență a romilor
Sport		
1	Asociația CS Scorpion	Sport înseamnă educație
2	Asociația Rom Sport Association	Educație și sănătate prin sport
Dezvoltare comunitară		
1	LPE	Dezvoltare comunitară prin forțe proprii
2	AEPADO	Este viața ta! Tu contezi! Crearea unor rețele de facilitatori pentru comunitățile locuite în majoritate de romi
Educație profesională continuă		
1	Fundația Dezvoltarea oamenilor Arad	Educație pentru muncă

Proiecte aprobate în mai 2013

No.	Numele beneficiarului	Titlul proiectului
Sănătate		
1.	Fundația Ciore Roma	Sănătatea romilor din județul Bihor
2.	Asociația Speranța Romilor	Romii: o comunitate sănătoasă
3.	Fundația Ciobanca SOS, Zalău	Sănătatea comunităților de romi
4.	Alianța Romilor Galați	Mai aproape de sănătate
5.	Fundația Cine suntem	Sănătate mai presus de toate
6.	Primăria Cernavodă, Constanța	Sănătate mai întâi
7.	Fundația Buckner	Prevenție și sănătate în comunitate
8.	Asociația Romii din Hunedoara	Sănătatea cel mai de preț bun al nostru
9.	Asociația Centrul Județean Buzău	Sănătatea: o prioritate pentru comunitate
10.	Asociația Împreună pentru Educație, Sănătate, Oameni și Economie socială, Craiova	Informare, educație și campanie de conștientizare „Este important să mă intereseze sănătatea mea”
11.	Primăria Ștefănești, Argeș	Analizele medicale făcute la timp îți pot salva viața!
12.	Fundația Culturală Internațională	Un viitor sănătos!

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	RomaniStar	
13.	Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale Fortunatis	Sănătatea mai înainte de orice
14.	Asociația Organizația Dreptate și Frăție	Sănătatea e pe primul loc
15.	Centrul de Resurse pentru Regenerare Urbană, Timiș	Asistență medicală și informații de specialitate pentru romii din județul Timiș
16.	Asociația Rom Sebeș Alba	Sănătate pentru romi/Sastimos vas al rroma
17.	Asociația Creștin-umanistă a Romilor din Caraș Severin	Sănătatea înainte de orice altceva
18.	Grupul de sprijin pentru economia socială, Covasna	Sănătate pentru mileniul III
19.	Comunitatea Romilor pentru Europa	SOS-Sănătatea în comunitățile de romi
20.	Institutul de Politici Publice	Informare pentru sănătate – creșterea capacității organizațiilor romilor de monitorizare a sănătății publice
21.	Asociația Șukar Rromano Suceava	Sănătate prin prevenție și informare
22.	Credo Rom Star Bacău	Sănătate prin prevenție și informare
23.	Asociația Lucrătorilor Sociali pentru Grupuri Vulnerabile, Neamț	Sănătatea ta, prioritatea noastră
24.	Asociația Medicina Modernă	Acces egal la servicii de sănătate pentru comunitățile de etnie romă din Sectorul 2, București (SuPORT)
25.	Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale Olt, Slatina	Sănătatea e mai aproape de tine!
26.	Asociația Romilor din Făgăraș	Sănătate pentru toți!
27.	Grupul de sprijin pentru economia socială, Mehedinți	Vreau să mă bucur de sănătate!
28.	Asociația Culturală Cultus Humani	O șansă pentru sănătate în cartierul meu!
29.	Asociația Tinerilor Europeni în Societate	Sănătate în comunitatea noastră
30.	Asociația pentru Incluziune și Progres Social	Campania de intervenție „Previno înainte să tratezi”
31.	Asociația Europeană pentru Dezvoltarea Economiei Sociale	Sănătate pentru romi!
32.	Asociația Viitorul Romilor Constanța	Sănătate la nivel european: analize medicale pentru romi
33.	Asociația pentru Dezvoltarea Economiei Sociale Recycle	Să trăim sănătos
34.	Primăria Botoșani	Cetățeni europeni – șanse egale pentru sănătate

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

35.	Primăria Atintis	Sănătate pentru romii din Atintis
Educație		
36.	Asociația de părinți Copiii noștri	Educația, pasul cel important
37.	Asociația pentru o societate mai bună, București	Educație, un pas important pentru incluziunea socială
38.	Asociația Europeană pentru Progres	Școala – primul pas spre progresul social
39.	Asociația pentru Cooperare Socială ACSA	Educația – o șansă pentru o viață mai bună
40.	Asociația de Dezvoltare Comunitară Împreună	Tabăra „Comunitatea prin ochii tinerilor”
41.	Asociația Șansă pentru tineri	Educația – o șansă pentru un viitor mai bun
42.	Asociația OvidiuRo	Fiecare copil la grădiniță Târlungeni
43.	Asociația Sprijin pentru Viață	Centrul educațional „Școala după școală”
44.	Asociația Romilor Ursari din Dagâța	Educație non-formală pentru studenți
Cultură		
45.	Centrul Amare Romentza Roma	Romii în căutarea respectului de sine (ediție revăzută)
46.	Universitatea de Arte „George Enescu”, Iași	Completarea colecției de studii și cercetări despre romi
47.	Asociația Romano Butiq	Exemple de viață. Romii din România – promovarea modelelor de succes ale romilor în societatea românească
48.	Uniunea Națională a Comunităților de Etnie Romă	Plan de acțiune pentru comunitățile tradiționale de romi din trei regiuni ale țării
49.	Fundația Ruhama Bihor	În Memoriam – În Anul European al Cetățenilor, 300 de tineri romi din 15 țări comemorează Holocaustul romilor de la Auschwitz
Dezvoltare comunitară		
50.	Asociația pentru Incluziune și Progres Social	Încetează să fii cine erai, fii cine ești! Asumă-ți identitatea!
51.	AEPADO	Este viața ta! Tu contezi! Crearea unor rețele de facilitatori pentru comunitățile locuite în majoritate de romi

ANEXA 8

**PROGRAME ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE
 FINANȚATE DIN FONDURILE NERAMBURSABILE ALE DEPARTAMENTULUI
 PENTRU RELAȚII INTERETNICE**

2011

Nr.	Titlul proiectului	ONG inițiator	Interval	Locație
1	Tabăra de vară <i>O seară – o minoritate, o săptămână - o comunitate</i>	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	29/08-08/09/2011	Brezoi, Vâlcea
2	Proiectul internațional intercultural <i>Întâlnire peste secole</i>	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	18/09-01/10/2011	Italia
3	Program de distribuire gratuită de manuale în limba maghiară (Manual de istorie pentru clasa a XII-a)	Fundația Communitas	01/05-15/09/2011	Biblioteci școlare
4	Program de distribuire gratuită de manuale în limba maghiară (Manual de geografie pentru clasa a XII-a)	Fundația Communitas	01/05-15/09/2012	Biblioteci școlare
5	Festivalul <i>Jimbolian</i> - model de multiculturalitate și multietnicitate în Banat	Asociația Femeilor Maghiare ELET	12-13/08/2011	Jimbolia
6	Întâlniri ale pasionaților de teatru din cadrul minorităților naționale	Asociația Culturală și de Tineret Văcărești	14-15/10/2011	Văcărești Nădejdea
7	Festivalul interetnic de muzică corală <i>ETNIC</i> 2011 (ediția a VIII-a)	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin	Iulie-Decembrie 2011	Reșița
8	Sărbătoarea tineretului și a comunității din Gărâna	Centrul Cultural Banat-JA Romania	14-16/10/2011	Gărâna
9	Tabere pentru tineri	Fundația Communio	25/07-19/08/2011	Satu Mare
10	INTERETNIC BANATUL MONTAN – Broșura <i>ÎMPREUNĂ, MITEINANDER, EGYTTESEN</i>	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/06/-31/12/2011	Reșița

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	nr. 33 și 34			
11	Educația în limba maternă – o șansă și o oportunitate. Cum o folosim?	Fundația Culturală Dr. Bernady Gyorgy	sept – oct	Târgu Mureș
12	Turneu de piese de teatru contemporan românesc jucate în limba maghiară	Asociația Aradi Kamaraszinhaz	27/09-30/11/2011	Oradea, Cluj Napoca
13	Combaterea fenomenului de prejudecată prin cunoașterea folclorului de diferite etnii (ediția a II-a)	Asociația Bogatalji Mozgalom Csikrakos es Gorocsfalva	15/08-15/09/2011	Racu, Harghita
14	Interferențe culturale între majoritatea de etnie română și minoritatea de etnie germană	Forumul Democrat al Germanilor Sibiu	15/09-15/10/2011	Sibiu
15	Editarea și tipărirea volumului <i>Patimile după Matei – muzică transilvăneană pentru Vinerea Mare</i>	Forumul Democrat al Germanilor din Sibiu	08/09/2011	Sibiu
16	Promovarea diversității etnice, lingvistice, religioase și culturale în mass-media din România	Fundația Free Press Romania	21/06/2011-21/12/2011	Oradea
17	Colocviul teatrelor minorităților naționale (ediția a IX-a)	Asociația Figura	29/09-10/10/2011	Gheorghieni
18	Editarea și tipărirea albumului personalităților din comunitatea locală <i>Pantheon maghiar în Banat</i> (volumul II)	Fundația DIASPORA	30/05-30/06/2011	Timișoara
19	Tineri romi în acțiune	"Pro-Europa" Roma party	05-07/08/2011	Sinaia
20	<i>Alianța civilizațiilor în viziunea unor artiști minoritari. Omul. Casa. Biserica</i> (expoziție și simpozioane literare)	Asociația Jurnaliștilor și Scriitorilor Minorităților Etnice din România "Europa 21"	15/07/2011	București
21	Festivalul elenismului din România	Uniunea Elenă din România	02-05/09/2011	Galați
22	Festivalul de Muzică Veche 2011	Asociația Cultura Nostra Egyesulet	11-17/06/2011	Mr. Ciuc, Sumuleu Ciuc

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

23	Festivalul Internațional de Film de Scurt-metraj ALTER-NATIVE 21	Uniunea Democratică a Tineretului Maghiar Jud. Mureș - U.D.T.M. Mureș	2-6/11/2011	Târgu Mureș
24	Săptămâna filmului interetnic, ediția a VI-a, 2013	Asociația Centrul European pentru Diversitate (EU divers®)	25/07-01/08/2011	Tulcea
25	Multilingvism și bilingvismul română-rus (curs pentru profesori)	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	01-07/08/2011	Braila
26	Vizită în cadrul proiectului <i>Dialog cu timpul și lumea</i>	Uniunea Elenă din România	10-12/06/2011	Calafat, Drăgășani
27	Editarea CD-ului <i>Confluente muzicale</i>	Asociația Culturală Acapella	01/07-31/12/2011	București
28	Conferința profesorilor <i>Toți pentru unul, unul pentru toți. Toleranță, moralitate și comunicare</i> (3 module)	Asociația Profesorilor de Germană din România	27-30/10/2011	Brașov
29	Diversitate etnică în educație	Asociația Csorgo	18-20/11/2011	Turda, Cluj
30	Zilele Culturii Ruse	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	18-21/11/2011	Suceava
31	Încurajarea dialogului intercultural dintre comunitățile religioase și culturale de maghiar din România și statele învecinate (tabără de vară)	Asociația Halo	01/06-31/10/2011	Izvorul Mureșului Miercurea Ciuc
32	Film documentar <i>Pelerin printre culturile etnice din Dobrogea</i> (II)	Asociația CULTURA +		Constanța
33	Tabăra ALTERIS 2011 pentru minoritățile etnice din România	Asociația Alteris	27/06-02/07/2011	Bicfalau, Covasna
34	Diversitatea – O șansă în plus pentru viitor	Asociația Divers	18-24/06/2011	Sighișoara Madaras
35	Formare interculturală și program de comunicare interculturală, ediția a IX-a	Fundația Tranzit - Tranzit Alapitvany	05-10/09/2011	Cluj Napoca
36	Mai aproape de cultură	Asociația Culturală Petöfi din București	Mai-noiembrie	București
37	Vara seminariilor Academia de Vară MIERT - 2011	Asociația MIERT (tineretul maghiar)	Iulie-septembrie	Izvorul Mureșului,

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

				Băile 1 Mai
38	Promovarea patrimoniului a județului Harghita	Asociația pentru județul Harghita	18-21/05/2011	Băile Tușnad Harghita
39	Festivalul <i>Scritorul și cititorul</i>	Asociația pentru județul Harghita	14-17/07/2011	Gheorghieni Harghita
40	Întâlnire cu tineretul din administrația locală	UDTMR Asociația Democratică Magyar Ifjak Szovetsege	Iunie-septembrie	Băile Homorod
41	Conferința <i>Dialogul jurnaliștilor minoritari</i>	UDTMR	21-24/09/2011	Băile Homorod
42	Festival itinerant al tradițiilor secuiești	UDTMR	6-8/10/2011	Harghita
43	Festival de folclor pe Valea Ierului	Asociația Prosăcuieni	08/10/2011	Valea Ierului
44	Zilele Maghiare la Cluj-Napoca, a II-a ediție	Asociația Claudiopolis	15-21/08/2010	Cluj Napoca
45	Zilele Maghiare la Cluj-Napoca, a II-a ediție	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	28/05-05/06/2011	Hunedoara

2012

Nr.	Titlul proiectului	ONG inițiator	Interval	Locație
1	Festivalul inter-etnic de folclor de la Câmpia Turzii	Fundația TEKA Cultural	16-17/11/2012	Gherla, județul Cluj
2	Săptămâna Filmului Interetnic, ediția a VII-a	Centrul European pentru Diversitate	23/07-30/07/2012	Tulcea
3	Festivalul <i>Jimolian</i> - model de multiculturalitate și multietnicitate în Banat	Asociația Femeilor Maghiare ELET	03-05/08/2012	Jimbolia, județul Timis
4	Concursul de poezie și folclor <i>Bartalis Janos</i>	Asociația Culturală Apaczai Csere Janos	08-11/11/2012	Brașov
5	Festivalul Internațional de Folclor Sfântul Ștefan	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	16-18/08/2012	Cluj, Huedin, Vlaha, Gilau, Sincraiu, Macau, Baci, Jubucu
6	A 17-a ediție a taberei de creație, pentru profesioniști. Festivalul de	Asociația Grupul Minimum Party	11/07-15/10/2012	Plaiesii de Sus

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	arte Minimum Party			
7	Confluente muzicale II	Asociația Culturală Acapella	25/05-16/06/2012	Timișoara, Târgu Mureș, Sibiu, București
8	ETHNIC 2012	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/07-31/12/2012	Reșița
9	INTERETNIC BANATUL MONTAN	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin		Reșița
10	Festivalul Româno-maghiar de Documentare RETRO	Fundația THALIA	27/11-01/12/2012	Miercurea - Ciuc
11	Festivalul de Teatru Interetnic, a VI-a ediție	Fundația culturală și filantropică Sziglieti	09-17/11/2012	Oradea
12	Confluente 2012	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	04-06/05/2012	Iasi
13	Italienii din Dobrogea	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	09-19/07/2012	Tulcea
14	Festivalul elenismului din România	Uniunea Elenă din România	23-26/08/2012	Ploiești
15	Sărbătoarea tineretului și a comunității din Gârâna	Centrul Cultural Banat-JA Romania	12-14/10/2012	Gârâna
16	Festivalul Internațional de Film de Scurt-metraj ALTER-NATIVE 20	Uniunea Democratică a Tineretului Maghiar Jud. Mureș - U.D.T.M. Mureș	07-11/11/2012	Târgu Mureș
17	Diversitatea – O șansă în plus pentru viitor	Asociația Divers	29/07-04/08/2012	Sinvasii
18	Promovarea relațiilor interetnice în comunitățile locale din regiunea Ciuc	Federația Organizațiilor de Tineret din Regiunea Ciuc	02/05-23/10/2012	Miercurea Ciuc, Sânsimion, Bancu, Frumoasa, Lueta, Văcărești, Șumuleu, Nădejdea, Siculeni, Racu, Bălan

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

19	Zilele Teatrului Maghiar din Arad	Asociația Aradi Kamaraszinhaz"	01/09- 30/10/2012	Arad
20	Să conviețuim în pace. Contribuția minorităților naționale la patrimoniul cultural, bunăstarea și coeziunea socială	Asociația Profesorilor de Germană din România	25- 28/10/2012	Sibiu
21	Reeditarea manualului de istorie de clasa a XII-a în limba maghiară	Fundația Communitas	01/05- 15/09/2012	Cluj
22	Editarea și publicarea atlasului geografic școlare bilingv român- ungar pentru elevi	Fundația Communitas	01/05- 15/09/2012	Cluj
23	Editarea unui volum pentru educație multiculturală – colecție de bune-practici pentru licee	Asociația pentru Resurse Culturale Constanța	01/08- 30/10/2012	Constanța
24	Promovarea dialogului între culturi sub egida "Alianța civilizațiilor" în mass-media din România	Fundația Free Press Romania	01/07- 30/11/2012	Oradea
25	Diversitate etnică în educație	Asociația Csorgo	21- 23/09/2012	Timișoara
26	Tabăra de vară UDSMR	UDSMR	08- 12/08/2012	02-May
27	Dialog între generații și păstrarea tradițiilor minorităților din Dobrogea	Fundația Insanlik – Omenia	12/07- 14/07/2012	Cobadin, județul Constanța
28	Festivalul Multicultural <i>Baia de cultură la Vama Veche</i>	Asociația Romano Butiq	01- 31/08/2012	Vama Veche
29	Atelier interetnic de creație cinematografică Filmtett Workshop, ediția a XI-a	Asociația Filmtett	30/07- 10/08/2012	Padureni județul Covasna
30	Întâlniri ale pasionaților de teatru din cadrul minorităților naționale	Asociația Culturală și de Tineret Văcărești	16- 18/11/2012	Văcărești , Nadejdea
31	Să ne cunoaștem obiceiurile, tradițiile, limba maternă și istoria țării de origine	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	03- 05/06/2012	Diferite localități
33	Spectacol de teatru <i>Gazdag szegenyek</i>	Asociația Consultativă pentru Tineret din județul Brașov	24/05/2012	Brașov
34	Dicționar frazeologic româno-sârb	Uniunea Sârbilor din	02/07-	Timișoara

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

		România	01/10/2012	
35	Să ne cunoaștem obiceiurile, tradițiile, limba maternă și istoria țării de origine	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	12-14/05/2012	Targul Frumos
36	Tabăra ALTERIS 2012 pentru minoritățile etnice din România	Asociația Alteris	16-22/07/2012	Bicfalau Covasna
37	Seminar interetnic în cadrul Festivalului de Tineret - Youth Fest	Asociația Consiliul Consultativ al Tinerilor din Județul Sălaj	28-29/07/2012	Simleul Silvaniei
38	Festivalul Interetnic din Borla	Asociația Culturală Borla	02-03/06/2012	Borla
39	Caravana lecturii	Asociația Bridge Language Study House	19/06-30/07/2012	Macau si Jebucu, Cluj
40	Editare de cărți și postere <i>Poveștile Polaroid</i>	Asociația Proiectul Varoterem	15/10-15/11/2012	Cluj Napoca
41	130 de ani de educație preșcolară în limba maghiară în județul Brașov	Asociația Felfalusi Kovacs Antal	15/05-18/10/2012	Brașov
42	Formare interculturală și program de comunicare interculturală	Fundația Tranzit	27/08-08/09/2012	Cluj
43	Tabăra Koinonia, ediția a XXIII-a	Asociația Pro Schola Montessori	23-29/07/2012	Vlahita
44	175 de ani de istorie și cultură a minorității maghiare din România	Asociația Fundația Felfalusi Kovacs Antal	01-20/05/2012	Brașov
45	Școală de vară 2012: Implicare civică activă a tinerilor în politici publice	Asociația MIERT	06/05-18/10/2012	Izvorul Muresului, Baile 1 Mai
46	Tur de informare privind drepturile minorităților	Asociația MIERT	27/04/2012-31/07/2012	Sfantu Gh, Zalau, Satu Mare, Oradea, Târgu Mureș
47	Promovarea patrimoniului a județului Harghita	Asociația pentru județul Harghita	25-29/06/2012 16-19/10/2012	Gheorgheni Odorheiu Secuiesc
48	Dialog între jurnaliștii din minoritățile naționale	Asociația Kazeltere Egysulet	07-10/11/2012	Baile Tusnad
49	Festival itinerant al tradițiilor secuiești	Asociația KOZELETERT	06-08/10/2012	Târgu Mureș

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

50	Concurs de creație literară	Asociația Forțe Proaspete pentru Târgu Mureș	18-20/05/2012	Târgu Mureș
51	Zilele Maghiare în județul Hunedoara, ediția a II-a	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	27/04-06/05/2012	Hunedoara

2013

Nr.	Titlul proiectului	ONG inițiator	Interval	Locație
1	5 mai – Ziua Limbii Tătare	UDTTMR	04/05/2013	Medgidia
2	Festivalul de folclor <i>Szejke</i>	Asociația <i>Odorhei Pro Culturae</i>	23-27/05/2013	Odorheiul Secuiesc
3	Festivalul de Film Transilvania – Ziua Diversității	Asociația de Promovare a Filmelor Românești	09/06/2013	Cluj Napoca
4	Frumoasa limbă maternă	UDTR	14-15/06/2013	Constanța
5	Zilele Maghiare din județul Hunedoara	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	01-09/05/2013	Deva, Orăștie, Calan, Brad, Lupeni
6	Festivalul de Teatru Evreiesc – Varșovia	Teatrul Evreiesc de Stat	25-27/05/2013	București
7	Concert aniversar – 150 de ani de la înființarea Corului Maghiar din Brașov	Corul Maghiar Mixt din Brașov	07-09/06/2013	Brașov
8	Dialog cu timpul și lumea - Noi și ceilalți - Regulile nescrise ale conviețuirii	Uniunea Elenă din România	07-09/06/2013	Constanța
9	Promovarea dialogului între culturi sub egida "Alianța civilizațiilor" în mass-media din România	Fundația Free Press România	01/07-30/10/2013	Oradea
10	Festivalul Internațional de Folclor pentru Tineret	UDSCR	15-16/06/2013	Timișoara-Valea Cerului-Timișoara
11	Antologia "Repertoriul coral sârbesc pentru copii și tineret"	Uniunea Sârbilor din România	December 2013	Timișoara
12	Festivalul Jimbolian - model de multiculturalitate și multietnicitate în Banat	Asociația Femeilor Maghiare ELET	03-04/08/2013	Jimbolia-Timiș

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

13	Festivalul Interetnic din Borla	Asociația Culturală Borla	13-14/07/2013	Borla-Sălaj
14	Ziua comunității maghiare din Abrud - Festival interetnic	Asociația culturală maghiară din Abrud și Roșia Montană/ Abrudbanyai Es Verespataki Magyar Kulturális Egyesület	29/06/2013	Abrud-Alba
15	Promovarea bilinguismului și toleranței lingvistice prin realizarea materialelor documentare și promoționale	Asociația Igen, tessék! - Da, poftiți!	01-12/07/2013	Cluj, Mureș
16	Combatem intoleranța prin cunoaștere, reviste despre comunitatea maghiară din Cluj-Napoca în limba română	Asociația MIK	01-31/07/2013	Cluj Napoca
17	ETNIC 2013 1. CARTE-ALBUM: "Calea ferată Oravița - Anina/ Die Eisenbahnlinie Orawitza-Anina"; 2. FESTIVAL INTERETNIC DE MUZICĂ CORALA, ediția a XI-a	Forumul Democratic al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/07/2013-31/11/2013	Reșița
18	Interetnic Banatul Montan - 2013 1. Expoziție filatelică "ETNIC 2013"; 2. Broșură "ÎMPREUNĂ, MITEINANDER, EGYUTTESEN", nr. 37 și 38; 3. Calendar de perete "BANATUL MONTAN" 2014; 4. Carte-album "ECUMENISM LA REȘIȚA/OKUMENE IN RESCHITZA"	Forumul Democratic al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/07/2013-31/11/2013	Reșița
19	INTERETNICA - publicație bilunară interculturală (print și online)	Asociația "Cultura+"	01/07-01/12/2013	Constanța, Tulcea, Brăila, Galați
20	Ziua Culturii Ucrainene din Remetea Mică - prima ediție	Uniunea Ucrainenilor din România	07/07/2013	Remetea Mică
21	Rețeaua femeilor care aparțin minorităților naționale	Asociația Partida Romilor Pro-Europa	25-27/07/2013	Sinaia

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

22	Diversitatea - O șansă în plus pentru viitor!	Asociația Divers	04-09/08/2013	Savansii, județul Mureș
23	Promovarea trilingvă a castelului din Transilvania în contextul pregătirii Cluj 2015 Capitala Europeană a Tineretului	Asociația Grupul PONT	01/07-31/08/2013	Cluj-Napoca
24	Editarea și publicarea atlasului istoric. Republicarea atlaselor geografice școlare bilingve român-ungar	Asociația Pro Diaspora	01/07-15/09/2013	Cluj
25	Săptămâna filmului interetnic, ediția a VIII-a, 2013	Asociația Centrul European pentru Diversitate (EU divers®)	22-28/07/2013	Tulcea
26	Atelier interetnic de creație cinematografică Filmtett Workshop, ediția a XII-a	Asociația Filmtett	22/07-02/08/2013	Savansii, Mureș
27	ProEtnica 2013 - Festival Intercultural Sighișoara	Asociația Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret	29/08-01/09/2013	Sighișoara
28	"Europolis" Tabără pentru tineri de etnie italiană cu program de educație	Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.	02/09-12/10/2013	Tulcea
29	Festivalul interetnic "Confluente 2013"	Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.	11-14/10/2013	Iași
30	Să ne descoperim rădăcinile!	Asociația Bridge Language Study House	16/07-20/09/2013	Macau, Cluj
31	Tabăra pentru copii și tineret: Rolul și locul minorităților naționale în general și al minorității rutene în special în spațiul cultural românesc	Uniunea Culturală a Rutenilor din România	25-31/07/2013	Deva
32	Să învățăm de la bătrânii noștri - solidaritate între generații!	Uniunea Polonezilor din România	12-15/09/2013	Lipoveni, Suceava
33	A 18-a ediție a taberei de creație, for profesional și festival de arte Minimum Party	Asociația Grupul Minimum Party	31/07-10/08/2013	Gura Tisei, Harghita
34	Comunitățile cehă și slovacă. Trecut, prezent, viitor	UDSCR	29/07-02/08/2013	Băile Herculane
35	Conferința Naționalităților de pe Valea Crișul Repede	Asociația Pro Valea Crișului Repede	09-11/08/2013	Urvind, Bihor

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

36	Să ne cunoaștem obiceiurile, tradițiile, limba maternă și istoria țării de origine	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	03-05/08/2013	Carcaliu, Tulcea
37	Concurs de poezie și folk "Bartalis Janos" ed. XX	Asociația Culturală "Apaczai Csere Janos"	07-10/11/2013	Brașov
38	Europa minorităților, ediția a III-a	Uniunea Tineretului Democrat Maghiar din Mediaș	28/07-03/08/2013	Vlahița, Harghita
39	Meșteșugurile romilor - patrimoniu viu în combaterea intoleranței	Asociația Romano ButiQ	29/07-30/10/2013	București
40	Festivalul Folcloric EtnoMinFest	Asociația Kazun	01/08-18/10/2013	Plăieșii de Jos
41	Formare interculturală și program educațional de comunicare interculturală, ediția a XI-a	Fundația Tranzit - Tranzit Alapitvany	20/08-07/09/2013	Cluj Napoca
42	Film documentar - Sârbii din România - Între trecut și prezent	Uniunea Sârbilor din România	01-31/08/2013	Timișoara
43	Strategia Dunării – concerte multilingve	Asociația Culturală Acapella	02/05/2013	Bad Ischl - Austria
44	Tabăra de tradiții interetnice - Metamorfoze V	Alumnus Club UNESCO	30/09-05/10/2013	Poiana Brașov
45	Promovarea relațiilor interetnice în comunitățile locale din regiunea Ciuc	Federația Organizațiilor de Tineret din Regiunea Ciuc	20/06-27/10/2013	Miercurea Ciuc, Sansimion, Frumoasa, Lueta, Sumuleu, Nadejdea, Siculeni, Ciucul de Sus, Balan
46	Minority safe-pack - Inițiativă cetățenească europeană pentru protecția minorităților naționale	Fundația Culturală Dr. Bernady Gyorgy	11-13/09/2013 24-26/10/2013	Târgu Mureș
47	Universitate de vară pentru studenții maghiari	Uniunea Organizațiilor Studenților Maghiari din România	12-18/08/2013	Doi Mai, Constanța
48	Zilele Dumbrăvene 2013 - Unitatea în diversitate	Asociația Culturală "Ighaz" din Dumbrava - Igazfalvi "Ighaz" Kulturális Egyesület	21-22/09/2013	Dumbrava

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

49	Povestirile noastre. Valorizarea imaginativă a istoriei în formarea conștiinței interculturale a tinerei generații	Grupul pentru Inițiativă Locală CORONA	22/08-15/10/2013	Brașov, Sibiu, Sebes, Sighisoara
50	Festivalul internațional de folclor Sfântul Ștefan - ediția a XV-a	Asociația Culturală Szint Kulturalis Egyesulet	16-21/08/2013	Cluj Napoca
51	Colocviul Teatrelor Minorităților Naționale - ediția a X-a	Asociația Figura	27/09-06/10/2013	Gheorgheni
52	Tabăra Koinonia ediția 24 - Public body	Asociația Pro Schola Montessori	29/07-05/08/2013	Vlahita, Harghita
53	Festivalul interetnic de folclor din Câmpia Transilvană - Ediția XVII	Fundația Culturală Teka	25-27/10/2013	Gherla, Cluj
54	Festivalul elenismului din România	Uniunea Elenă din România	24-27/10/2013	Galați
55	Festivalul interetnic "Confluente 2013"	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	11-14/10/2013	Iasi
56	Festivalul Internațional de Film de Scurt-metraj ALTER-NATIVE 21	Uniunea Democratică a Tineretului Maghiar Jud. Mureș - U.D.T.M. Mureș	06-10/11/2013	Târgu Mureș
57	Tag The Flag - Promovarea în mediul online a relațiilor interetnice	Asociația pentru Înfrumusețarea Orașului Sibiu (AIOS)	30/08-01/09/2013	Sibiu
58	Seminar interetnic în cadrul Festivalului de Tineret - Youth Fest	Asociația Consiliul Consultativ al Tinerilor din Județul Sălaj	03-04/08/2013	Zalau
59	Întâlnirea trupelor amatori de teatru ale minorităților etnice	Asociația Tineretului din Mihăileni	18-20/10/2013	Văcărești, Harghita
60	Combaterea fenomenului de prejudecată prin cunoașterea folclorului de diferite etnii, ediția a V-a	Asociația Bogatalji Mozgalom Csikrakos es Gorocsfalva	6-8/09/2013	Racu, Harghita
61	Promovarea culturii rușilor lipoveni pe teritoriul României	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	25-27/10/2013	Tulcea, Sarichioi, Jurilovca

ANEXA 8

**PROGRAME ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE
 FINANȚATE DIN FONDURILE NERAMBURSABILE ALE DEPARTAMENTULUI
 PENTRU RELAȚII INTERETNICE**

2011

Nr.	Titlul proiectului	ONG inițiator	Interval	Locație
1	Tabăra de vară <i>O seară – o minoritate, o săptămână - o comunitate</i>	Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.	29/08-08/09/2011	Brezoi, Vâlcea
2	Proiectul internațional intercultural <i>Întâlnire peste secole</i>	Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.	18/09-01/10/2011	Italia
3	Program de distribuire gratuită de manuale în limba maghiară (Manual de istorie pentru clasa a XII-a)	Fundația Communitas	01/05-15/09/2011	Biblioteci școlare
4	Program de distribuire gratuită de manuale în limba maghiară (Manual de geografie pentru clasa a XII-a)	Fundația Communitas	01/05-15/09/2012	Biblioteci școlare
5	Festivalul <i>Jimbolian</i> - model de multiculturalitate și multietnicitate în Banat	Asociația Femeilor Maghiare ELET	12-13/08/2011	Jimbolia
6	Întâlniri ale pasionaților de teatru din cadrul minorităților naționale	Asociația Culturală și de Tineret Văcărești	14-15/10/2011	Văcărești Nădejdea
7	Festivalul interetnic de muzică corală <i>ETNIC</i> 2011 (ediția a VIII-a)	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin	Iulie-Decembrie 2011	Reșița
8	Sărbătoarea tineretului și a comunității din Gărâna	Centrul Cultural Banat-JA Romania	14-16/10/2011	Gărâna
9	Tabere pentru tineri	Fundația Communio	25/07-19/08/2011	Satu Mare
10	INTERETNIC BANATUL MONTAN – Broșura <i>ÎMPREUNĂ, MITEINANDER, EGYTTESEN</i>	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/06/-31/12/2011	Reșița

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	nr. 33 și 34			
11	Educația în limba maternă – o șansă și o oportunitate. Cum o folosim?	Fundația Culturală Dr. Bernady Gyorgy	sept – oct	Târgu Mureș
12	Turneu de piese de teatru contemporan românesc jucate în limba maghiară	Asociația Aradi Kamaraszinhaz	27/09-30/11/2011	Oradea, Cluj Napoca
13	Combaterea fenomenului de prejudecată prin cunoașterea folclorului de diferite etnii (ediția a II-a)	Asociația Bogatalji Mozgalom Csikrakos es Gorocsfalva	15/08-15/09/2011	Racu, Harghita
14	Interferențe culturale între majoritatea de etnie română și minoritatea de etnie germană	Forumul Democrat al Germanilor Sibiu	15/09-15/10/2011	Sibiu
15	Editarea și tipărirea volumului <i>Patimile după Matei – muzică transilvăneană pentru Vinerea Mare</i>	Forumul Democrat al Germanilor din Sibiu	08/09/2011	Sibiu
16	Promovarea diversității etnice, lingvistice, religioase și culturale în mass-media din România	Fundația Free Press Romania	21/06/2011-21/12/2011	Oradea
17	Colocviul teatrelor minorităților naționale (ediția a IX-a)	Asociația Figura	29/09-10/10/2011	Gheorghieni
18	Editarea și tipărirea albumului personalităților din comunitatea locală <i>Pantheon maghiar în Banat</i> (volumul II)	Fundația DIASPORA	30/05-30/06/2011	Timișoara
19	Tineri romi în acțiune	"Pro-Europa" Roma party	05-07/08/2011	Sinaia
20	<i>Alianța civilizațiilor în viziunea unor artiști minoritari. Omul. Casa. Biserica</i> (expoziție și simpozioane literare)	Asociația Jurnaliștilor și Scriitorilor Minorităților Etnice din România "Europa 21"	15/07/2011	București
21	Festivalul elenismului din România	Uniunea Elenă din România	02-05/09/2011	Galați
22	Festivalul de Muzică Veche 2011	Asociația Cultura Nostra Egyesulet	11-17/06/2011	Mr. Ciuc, Sumuleu Ciuc

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

23	Festivalul Internațional de Film de Scurt-metraj ALTER-NATIVE 21	Uniunea Democratică a Tineretului Maghiar Jud. Mureș - U.D.T.M. Mureș	2-6/11/2011	Târgu Mureș
24	Săptămâna filmului interetnic, ediția a VI-a, 2013	Asociația Centrul European pentru Diversitate (EU divers®)	25/07-01/08/2011	Tulcea
25	Multilingvism și bilingvismul română-rus (curs pentru profesori)	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	01-07/08/2011	Braila
26	Vizită în cadrul proiectului <i>Dialog cu timpul și lumea</i>	Uniunea Elenă din România	10-12/06/2011	Calafat, Drăgășani
27	Editarea CD-ului <i>Confluente muzicale</i>	Asociația Culturală Acapella	01/07-31/12/2011	București
28	Conferința profesorilor <i>Toți pentru unul, unul pentru toți. Toleranță, moralitate și comunicare</i> (3 module)	Asociația Profesorilor de Germană din România	27-30/10/2011	Brașov
29	Diversitate etnică în educație	Asociația Csorgo	18-20/11/2011	Turda, Cluj
30	Zilele Culturii Ruse	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	18-21/11/2011	Suceava
31	Încurajarea dialogului intercultural dintre comunitățile religioase și culturale de maghiar din România și statele învecinate (tabără de vară)	Asociația Halo	01/06-31/10/2011	Izvorul Mureșului Miercurea Ciuc
32	Film documentar <i>Pelerin printre culturile etnice din Dobrogea</i> (II)	Asociația CULTURA +		Constanța
33	Tabăra ALTERIS 2011 pentru minoritățile etnice din România	Asociația Alteris	27/06-02/07/2011	Bicfalau, Covasna
34	Diversitatea – O șansă în plus pentru viitor	Asociația Divers	18-24/06/2011	Sighișoara Madaras
35	Formare interculturală și program de comunicare interculturală, ediția a IX-a	Fundația Tranzit - Tranzit Alapitvany	05-10/09/2011	Cluj Napoca
36	Mai aproape de cultură	Asociația Culturală Petöfi din București	Mai-noiembrie	București
37	Vara seminariilor Academia de Vară MIERT - 2011	Asociația MIERT (tineretul maghiar)	Iulie-septembrie	Izvorul Mureșului,

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

				Băile 1 Mai
38	Promovarea patrimoniului a județului Harghita	Asociația pentru județul Harghita	18-21/05/2011	Băile Tușnad Harghita
39	Festivalul <i>Scritorul și cititorul</i>	Asociația pentru județul Harghita	14-17/07/2011	Gheorghieni Harghita
40	Întâlnire cu tineretul din administrația locală	UDTMR Asociația Democratică Magyar Ifjak Szovetsege	Iunie-septembrie	Băile Homorod
41	Conferința <i>Dialogul jurnaliștilor minoritari</i>	UDTMR	21-24/09/2011	Băile Homorod
42	Festival itinerant al tradițiilor secuiești	UDTMR	6-8/10/2011	Harghita
43	Festival de folclor pe Valea Ierului	Asociația Prosăcuieni	08/10/2011	Valea Ierului
44	Zilele Maghiare la Cluj-Napoca, a II-a ediție	Asociația Claudiopolis	15-21/08/2010	Cluj Napoca
45	Zilele Maghiare la Cluj-Napoca, a II-a ediție	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	28/05-05/06/2011	Hunedoara

2012

Nr.	Titlul proiectului	ONG inițiator	Interval	Locație
1	Festivalul inter-etnic de folclor de la Câmpia Turzii	Fundația TEKA Cultural	16-17/11/2012	Gherla, județul Cluj
2	Săptămâna Filmului Interetnic, ediția a VII-a	Centrul European pentru Diversitate	23/07-30/07/2012	Tulcea
3	Festivalul <i>Jimbolian</i> - model de multiculturalitate și multiethnicitate în Banat	Asociația Femeilor Maghiare ELET	03-05/08/2012	Jimbolia, județul Timis
4	Concursul de poezie și folclor <i>Bartalis Janos</i>	Asociația Culturală Apaczai Csere Janos	08-11/11/2012	Brașov
5	Festivalul Internațional de Folclor Sfântul Ștefan	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	16-18/08/2012	Cluj, Huedin, Vlaha, Gilau, Sincraiu, Macau, Baci, Jubucu
6	A 17-a ediție a taberei de creație, pentru profesioniști. Festivalul de	Asociația Grupul Minimum Party	11/07-15/10/2012	Plaiesii de Sus

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	arte Minimum Party			
7	Confluente muzicale II	Asociația Culturală Acapella	25/05-16/06/2012	Timișoara, Târgu Mureș, Sibiu, București
8	ETHNIC 2012	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/07-31/12/2012	Reșița
9	INTERETNIC BANATUL MONTAN	Forumul Democrat al Germanilor din județul Caraș-Severin		Reșița
10	Festivalul Româno-maghiar de Documentare RETRO	Fundația THALIA	27/11-01/12/2012	Miercurea - Ciuc
11	Festivalul de Teatru Interetnic, a VI-a ediție	Fundația culturală și filantropică Sziglieti	09-17/11/2012	Oradea
12	Confluente 2012	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	04-06/05/2012	Iasi
13	Italienii din Dobrogea	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	09-19/07/2012	Tulcea
14	Festivalul elenismului din România	Uniunea Elenă din România	23-26/08/2012	Ploiești
15	Sărbătoarea tineretului și a comunității din Gârâna	Centrul Cultural Banat-JA Romania	12-14/10/2012	Gârâna
16	Festivalul Internațional de Film de Scurt-metraj ALTER-NATIVE 20	Uniunea Democratică a Tineretului Maghiar Jud. Mureș - U.D.T.M. Mureș	07-11/11/2012	Târgu Mureș
17	Diversitatea – O șansă în plus pentru viitor	Asociația Divers	29/07-04/08/2012	Sinvasii
18	Promovarea relațiilor interetnice în comunitățile locale din regiunea Ciuc	Federația Organizațiilor de Tineret din Regiunea Ciuc	02/05-23/10/2012	Miercurea Ciuc, Sânsimion, Bancu, Frumoasa, Lueta, Văcărești, Șumuleu, Nădejdea, Siculeni, Racu, Bălan

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

19	Zilele Teatrului Maghiar din Arad	Asociația Aradi Kamaraszinhaz"	01/09- 30/10/2012	Arad
20	Să conviețuim în pace. Contribuția minorităților naționale la patrimoniul cultural, bunăstarea și coeziunea socială	Asociația Profesorilor de Germană din România	25- 28/10/2012	Sibiu
21	Reeditarea manualului de istorie de clasa a XII-a în limba maghiară	Fundația Communitas	01/05- 15/09/2012	Cluj
22	Editarea și publicarea atlasului geografic școlare bilingv român- ungar pentru elevi	Fundația Communitas	01/05- 15/09/2012	Cluj
23	Editarea unui volum pentru educație multiculturală – colecție de bune-practici pentru licee	Asociația pentru Resurse Culturale Constanța	01/08- 30/10/2012	Constanța
24	Promovarea dialogului între culturi sub egida "Alianța civilizațiilor" în mass-media din România	Fundația Free Press Romania	01/07- 30/11/2012	Oradea
25	Diversitate etnică în educație	Asociația Csorgo	21- 23/09/2012	Timișoara
26	Tabăra de vară UDSMR	UDSMR	08- 12/08/2012	02-May
27	Dialog între generații și păstrarea tradițiilor minorităților din Dobrogea	Fundația Insanlik – Omenia	12/07- 14/07/2012	Cobadin, județul Constanța
28	Festivalul Multicultural <i>Baia de cultură la Vama Veche</i>	Asociația Romano Butiq	01- 31/08/2012	Vama Veche
29	Atelier interetnic de creație cinematografică Filmtett Workshop, ediția a XI-a	Asociația Filmtett	30/07- 10/08/2012	Padureni județul Covasna
30	Întâlniri ale pasionaților de teatru din cadrul minorităților naționale	Asociația Culturală și de Tineret Văcărești	16- 18/11/2012	Văcărești , Nadejdea
31	Să ne cunoaștem obiceiurile, tradițiile, limba maternă și istoria țării de origine	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	03- 05/06/2012	Diferite localități
33	Spectacol de teatru <i>Gazdag szegenyek</i>	Asociația Consultativă pentru Tineret din județul Brașov	24/05/2012	Brașov
34	Dicționar frazeologic româno-sârb	Uniunea Sârbilor din	02/07-	Timișoara

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

		România	01/10/2012	
35	Să ne cunoaștem obiceiurile, tradițiile, limba maternă și istoria țării de origine	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	12-14/05/2012	Targul Frumos
36	Tabăra ALTERIS 2012 pentru minoritățile etnice din România	Asociația Alteris	16-22/07/2012	Bicfalau Covasna
37	Seminar interetnic în cadrul Festivalului de Tineret - Youth Fest	Asociația Consiliul Consultativ al Tinerilor din Județul Sălaj	28-29/07/2012	Simleul Silvaniei
38	Festivalul Interetnic din Borla	Asociația Culturală Borla	02-03/06/2012	Borla
39	Caravana lecturii	Asociația Bridge Language Study House	19/06-30/07/2012	Macau si Jebucu, Cluj
40	Editare de cărți și postere <i>Poveștile Polaroid</i>	Asociația Proiectul Varoterem	15/10-15/11/2012	Cluj Napoca
41	130 de ani de educație preșcolară în limba maghiară în județul Brașov	Asociația Felfalusi Kovacs Antal	15/05-18/10/2012	Brașov
42	Formare interculturală și program de comunicare interculturală	Fundația Tranzit	27/08-08/09/2012	Cluj
43	Tabăra Koinonia, ediția a XXIII-a	Asociația Pro Schola Montessori	23-29/07/2012	Vlahita
44	175 de ani de istorie și cultură a minorității maghiare din România	Asociația Fundația Felfalusi Kovacs Antal	01-20/05/2012	Brașov
45	Școală de vară 2012: Implicare civică activă a tinerilor în politici publice	Asociația MIERT	06/05-18/10/2012	Izvorul Muresului, Baile 1 Mai
46	Tur de informare privind drepturile minorităților	Asociația MIERT	27/04/2012-31/07/2012	Sfantu Gh, Zalau, Satu Mare, Oradea, Târgu Mureș
47	Promovarea patrimoniului a județului Harghita	Asociația pentru județul Harghita	25-29/06/2012 16-19/10/2012	Gheorgheni Odorheiu Secuiesc
48	Dialog între jurnaliștii din minoritățile naționale	Asociația Kazeltere Egysulet	07-10/11/2012	Baile Tusnad
49	Festival itinerant al tradițiilor secuiești	Asociația KOZELETERT	06-08/10/2012	Târgu Mureș

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

50	Concurs de creație literară	Asociația Forțe Proaspete pentru Târgu Mureș	18-20/05/2012	Târgu Mureș
51	Zilele Maghiare în județul Hunedoara, ediția a II-a	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	27/04-06/05/2012	Hunedoara

2013

Nr.	Titlul proiectului	ONG inițiator	Interval	Locație
1	5 mai – Ziua Limbii Tătare	UDTTMR	04/05/2013	Medgidia
2	Festivalul de folclor <i>Szejke</i>	Asociația <i>Odorhei Pro Culturae</i>	23-27/05/2013	Odorheiul Secuiesc
3	Festivalul de Film Transilvania – Ziua Diversității	Asociația de Promovare a Filmelor Românești	09/06/2013	Cluj Napoca
4	Frumoasa limbă maternă	UDTR	14-15/06/2013	Constanța
5	Zilele Maghiare din județul Hunedoara	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	01-09/05/2013	Deva, Orăștie, Calan, Brad, Lupeni
6	Festivalul de Teatru Evreiesc – Varșovia	Teatrul Evreiesc de Stat	25-27/05/2013	București
7	Concert aniversar – 150 de ani de la înființarea Corului Maghiar din Brașov	Corul Maghiar Mixt din Brașov	07-09/06/2013	Brașov
8	Dialog cu timpul și lumea - Noi și ceilalți - Regulile nescrise ale conviețuirii	Uniunea Elenă din România	07-09/06/2013	Constanța
9	Promovarea dialogului între culturi sub egida "Alianța civilizațiilor" în mass-media din România	Fundația Free Press România	01/07-30/10/2013	Oradea
10	Festivalul Internațional de Folclor pentru Tineret	UDSCR	15-16/06/2013	Timișoara-Valea Cerului-Timișoara
11	Antologia "Repertoriul coral sârbesc pentru copii și tineret"	Uniunea Sârbilor din România	December 2013	Timișoara
12	Festivalul Jimbolian - model de multiculturalitate și multietnicitate în Banat	Asociația Femeilor Maghiare ELET	03-04/08/2013	Jimbolia-Timiș

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

13	Festivalul Interetnic din Borla	Asociația Culturală Borla	13-14/07/2013	Borla-Sălaj
14	Ziua comunității maghiare din Abrud - Festival interetnic	Asociația culturală maghiară din Abrud și Roșia Montană/ Abrudbanyai Es Verespataki Magyar Kulturális Egyesület	29/06/2013	Abrud-Alba
15	Promovarea bilinguismului și toleranței lingvistice prin realizarea materialelor documentare și promoționale	Asociația Igen, tessék! - Da, poftiți!	01-12/07/2013	Cluj, Mureș
16	Combatem intoleranța prin cunoaștere, reviste despre comunitatea maghiară din Cluj-Napoca în limba română	Asociația MIK	01-31/07/2013	Cluj Napoca
17	ETNIC 2013 1. CARTE-ALBUM: "Calea ferată Oravița - Anina/ Die Eisenbahnlinie Orawitza-Anina"; 2. FESTIVAL INTERETNIC DE MUZICĂ CORALA, ediția a XI-a	Forumul Democratic al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/07/2013-31/11/2013	Reșița
18	Interetnic Banatul Montan - 2013 1. Expoziție filatelică "ETNIC 2013"; 2. Broșură "ÎMPREUNĂ, MITEINANDER, EGYUTTESEN", nr. 37 și 38; 3. Calendar de perete "BANATUL MONTAN" 2014; 4. Carte-album "ECUMENISM LA REȘIȚA/OKUMENE IN RESCHITZA"	Forumul Democratic al Germanilor din județul Caraș-Severin	01/07/2013-31/11/2013	Reșița
19	INTERETNICA - publicație bilunară interculturală (print și online)	Asociația "Cultura+"	01/07-01/12/2013	Constanța, Tulcea, Brăila, Galați
20	Ziua Culturii Ucrainene din Remetea Mică - prima ediție	Uniunea Ucrainenilor din România	07/07/2013	Remetea Mică
21	Rețeaua femeilor care aparțin minorităților naționale	Asociația Partida Romilor Pro-Europa	25-27/07/2013	Sinaia

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

22	Diversitatea - O șansă în plus pentru viitor!	Asociația Divers	04-09/08/2013	Savansii, județul Mureș
23	Promovarea trilingvă a castelurilor din Transilvania în contextul pregătirii Cluj 2015 Capitala Europeană a Tineretului	Asociația Grupul PONT	01/07-31/08/2013	Cluj-Napoca
24	Editarea și publicarea atlasului istoric. Republicarea atlaselor geografice școlare bilingve român-ungar	Asociația Pro Diaspora	01/07-15/09/2013	Cluj
25	Săptămâna filmului interetnic, ediția a VIII-a, 2013	Asociația Centrul European pentru Diversitate (EU divers®)	22-28/07/2013	Tulcea
26	Atelier interetnic de creație cinematografică Filmtett Workshop, ediția a XII-a	Asociația Filmtett	22/07-02/08/2013	Savansii, Mureș
27	ProEtnica 2013 - Festival Intercultural Sighișoara	Asociația Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret	29/08-01/09/2013	Sighișoara
28	"Europolis" Tabără pentru tineri de etnie italiană cu program de educație	Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.	02/09-12/10/2013	Tulcea
29	Festivalul interetnic "Confluente 2013"	Asociația Italianilor din România RO.AS.IT.	11-14/10/2013	Iași
30	Să ne descoperim rădăcinile!	Asociația Bridge Language Study House	16/07-20/09/2013	Macau, Cluj
31	Tabăra pentru copii și tineret: Rolul și locul minorităților naționale în general și al minorității rutene în special în spațiul cultural românesc	Uniunea Culturală a Rutenilor din România	25-31/07/2013	Deva
32	Să învățăm de la bătrânii noștri - solidaritate între generații!	Uniunea Polonezilor din România	12-15/09/2013	Lipoveni, Suceava
33	A 18-a ediție a taberei de creație, for profesional și festival de arte Minimum Party	Asociația Grupul Minimum Party	31/07-10/08/2013	Gura Tisei, Harghita
34	Comunitățile cehă și slovacă. Trecut, prezent, viitor	UDSCR	29/07-02/08/2013	Băile Herculane
35	Conferința Naționalităților de pe Valea Crișul Repede	Asociația Pro Valea Crișului Repede	09-11/08/2013	Urvind, Bihor

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

36	Să ne cunoaștem obiceiurile, tradițiile, limba maternă și istoria țării de origine	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	03-05/08/2013	Carcaliu, Tulcea
37	Concurs de poezie și folk "Bartalis Janos" ed. XX	Asociația Culturală "Apaczai Csere Janos"	07-10/11/2013	Brașov
38	Europa minorităților, ediția a III-a	Uniunea Tineretului Democrat Maghiar din Mediaș	28/07-03/08/2013	Vlahița, Harghita
39	Meșteșugurile romilor - patrimoniu viu în combaterea intoleranței	Asociația Romano ButiQ	29/07-30/10/2013	București
40	Festivalul Folcloric EtnoMinFest	Asociația Kazun	01/08-18/10/2013	Plăieșii de Jos
41	Formare interculturală și program educațional de comunicare interculturală, ediția a XI-a	Fundația Tranzit - Tranzit Alapitvany	20/08-07/09/2013	Cluj Napoca
42	Film documentar - Sârbii din România - Între trecut și prezent	Uniunea Sârbilor din România	01-31/08/2013	Timișoara
43	Strategia Dunării – concerte multilingve	Asociația Culturală Acapella	02/05/2013	Bad Ischl - Austria
44	Tabăra de tradiții interetnice - Metamorfoze V	Alumnus Club UNESCO	30/09-05/10/2013	Poiana Brașov
45	Promovarea relațiilor interetnice în comunitățile locale din regiunea Ciuc	Federația Organizațiilor de Tineret din Regiunea Ciuc	20/06-27/10/2013	Miercurea Ciuc, Sansimion, Frumoasa, Lueta, Sumuleu, Nadejdea, Siculeni, Ciucul de Sus, Balan
46	Minority safe-pack - Inițiativă cetățenească europeană pentru protecția minorităților naționale	Fundația Culturală Dr. Bernady Gyorgy	11-13/09/2013 24-26/10/2013	Târgu Mureș
47	Universitate de vară pentru studenții maghiari	Uniunea Organizațiilor Studenților Maghiari din România	12-18/08/2013	Doi Mai, Constanța
48	Zilele Dumbrăvene 2013 - Unitatea în diversitate	Asociația Culturală "Ighaz" din Dumbrava - Igazfalvi "Ighaz" Kulturális Egyesület	21-22/09/2013	Dumbrava

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

49	Povestirile noastre. Valorizarea imaginativă a istoriei în formarea conștiinței interculturale a tinerei generații	Grupul pentru Inițiativă Locală CORONA	22/08-15/10/2013	Brașov, Sibiu, Sebes, Sighisoara
50	Festivalul internațional de folclor Sfântul Ștefan - ediția a XV-a	Asociația Culturală Szint Kulturális Egyesület	16-21/08/2013	Cluj Napoca
51	Colocviul Teatrelor Minorităților Naționale - ediția a X-a	Asociația Figura	27/09-06/10/2013	Gheorgheni
52	Tabăra Koinonia ediția 24 - Public body	Asociația Pro Schola Montessori	29/07-05/08/2013	Vlahita, Harghita
53	Festivalul interetnic de folclor din Câmpia Transilvană - Ediția XVII	Fundația Culturală Teka	25-27/10/2013	Gherla, Cluj
54	Festivalul elenismului din România	Uniunea Elenă din România	24-27/10/2013	Galați
55	Festivalul interetnic "Confluente 2013"	Asociația Italienilor din România RO.AS.IT.	11-14/10/2013	Iasi
56	Festivalul Internațional de Film de Scurt-metraj ALTER-NATIVE 21	Uniunea Democratică a Tineretului Maghiar Jud. Mureș - U.D.T.M. Mureș	06-10/11/2013	Târgu Mureș
57	Tag The Flag - Promovarea în mediul online a relațiilor interetnice	Asociația pentru Înfrumusețarea Orașului Sibiu (AIOS)	30/08-01/09/2013	Sibiu
58	Seminar interetnic în cadrul Festivalului de Tineret - Youth Fest	Asociația Consiliul Consultativ al Tinerilor din Județul Sălaj	03-04/08/2013	Zalau
59	Întâlnirea trupelor amatori de teatru ale minorităților etnice	Asociația Tineretului din Mihăileni	18-20/10/2013	Văcărești, Harghita
60	Combaterea fenomenului de prejudecată prin cunoașterea folclorului de diferite etnii, ediția a V-a	Asociația Bogatalji Mozgalom Csikrakos es Gorocsfalva	6-8/09/2013	Racu, Harghita
61	Promovarea culturii rușilor lipoveni pe teritoriul României	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	25-27/10/2013	Tulcea, Sarichioi, Jurilovca

ANEXA 9

Proiecte inițiate de Ministerul Culturii în colaborare cu Agenția Națională pentru Romi

Festivalul intercultural *ProEtnica*, Sighișoara. A fost organizat prima dată în 2000 de Institutul pentru Relații Externe din Stuttgart și are loc anual la Sighișoara. Principalul organizator este Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret, cu participarea tuturor minorităților naționale din România. Alături de cultura specifică a fiecărei minorități, este încurajată folosirea limbilor materne ale minorităților naționale.

Festivalul internațional *Sf. Ștefan*. Este organizat din 1999 la Cluj-Napoca și reunește grupuri folk ale minorităților naționale din toată Europa în cadrul unui eveniment care are ca scop promovarea prieteniei și a dialogului intercultural. Organizatorul, Fundația Bibliotecară *Heltai Gaspar*, face parte din Uniunea Federală a Naționalităților Europene. Festivalul promovează interculturalitatea, cooperarea transfrontalieră, artele și turismul cultural.

Festivalul de Teatru Interetnic, organizat la Miercurea Ciuc, reunește trupe de teatru în limbile minorităților naționale din România (maghiară, germană și ebraică). Proiectul promovează diversitatea etnică, lingvistică și culturală, precum și arta teatrală contemporană.

Festivalul *Europa dansează* se desfășoară începând cu anul 2007. Ediția din 2014 a avut loc la Cluj-Napoca și în satele Macău, Baci, Sâncraiu și Vlah. Evenimentul a fost organizat în cooperare cu asociații culturale a minorităților naționale din străinătate (minoritatea ucraineană din Polonia, minoritatea românească din Ungaria, minoritățile maghiare din Serbia, Slovacia și Croația). Festivalul are ca temă dominantă tradițiile de iarnă și este un model de bune practici în promovarea dialogului intercultural.

Luna artEST – Artiști împotriva violenței și discriminării este un proiect care atrage atenția asupra diferitelor forme de discriminare și violență din societatea românească, printr-o varietate de forme de expresie, precum: teatru, fotografie, film. A constat din 5 evenimente separate care au avut loc la sfârșitul fiecărei săptămâni din noiembrie 2015: 1) *Indianul vrea în Bronx*, o piesă de Israel Horovitz, care a fost jucată la București și Cluj-Napoca; 2) *Discriminare și violență în România*, expoziție de fotografie cu lucrările câștigătoare ale unui concurs tematic; 3) *Discriminare și violență în România*, dezbateră publică cu participarea ministrului culturii; 4) concurs de dramaturgie contemporană, premiat cu punerea în scenă a piesei câștigătoare la unul din teatrele profesionale din București; 5) concurs de scenarii pe tema discriminării și violenței, premiat cu acordarea de sprijin financiar pentru realizarea unui film de scurt-metraj pe baza scenariului câștigător. Piese și scenariile participante au fost publicate într-un volum cu un tiraj de 500 de exemplare.

Spectacolul **Prietenul meu de pe Facebook**, realizat de compania de teatru Labirint prezintă impactul noilor tehnologii asupra relațiilor dintre oameni, inclusiv consecințele apariției unui nou tip de identitate: identitatea virtuală.

Proiectul **Cultura romă între „bărci de carton” și realitate**, inițiat de Centrul pentru Cercetare Culturală și Socială *Romane Rodimata*, prezintă date noi despre percepția publică asupra Holocaustului romilor (deportările în Transnistria). În afară de interesul istoric pentru acest subiect, există și un interes din perspectivă socială, privind criteriile care au stat la baza deportărilor: cazierul judiciar sau lipsa unei locuințe proprii, în cazul romilor sedentari; caracterul nomad, în cazul romilor nesedentari). Proiectul descrie modul în care evenimentul a marcat mentalul colectiv al comunității romă. S-au făcut, totodată, studii comparative ale memoriilor supraviețuitorilor romi și evrei ai lagărelor naziste, precum și despre experiențele supraviețuitorilor romi ai lagărelor naziste și ai deportărilor în Transnistria. A fost prezentată o colecție de cântece și poezii din folclorul supraviețuitorilor deportărilor.

Romo Sapiens este un documentar teatral realizat de Teatrul Național din Târgu Mureș despre rasism și discriminare în societatea românească, dar și contextul mai larg al migrației romilor în Europa. Proiectul se înscrie în parteneriatul dintre Teatrul Național din Târgu Mureș, Asociația Romo Sapiens Rudy Moca, Teatrul Heimathafen-Neuköln din Berlin și Asociația SüdOst Europa Kultur. Acesta este structurat pe 3 etape: documentare, ateliere și spectacolul de teatru propriu-zis (cu premiera la Teatrul Heimthafen-Neuköln și apoi la Cluj-Napoca), urmat de sesiuni de întrebări din partea publicului.

Festivalul dedicat Primului Război Mondial **Războiul în creația populară contemporană** s-a desfășurat în perioada 12-29 noiembrie 2014, la Cristuru Secuiesc, și a fost organizat de Asociația de Dans Pipacsok pentru a marca 100 de ani de la începutul Primului Război Mondial. Evenimentul a evocat, prin dansuri tradiționale și muzică, experiențele marcate de lipsuri, foamete și moarte ale generației pierdute din timpul Primului Război Mondial. Artiști profesioniști și amatori au participat la acest proiect.

Evenimentul **Zilele culturii ruse. 200 de ani de la nașterea scriitorului M. I. Lermontov** a fost organizat de Comunitatea Rușilor Lipoveni din România, cu sprijinul Ministerului Culturii, în perioada 14-16 noiembrie 2014. Aniversarea pleacă de la premisa că moștenirea culturală a unei comunități este un element esențial pentru identitatea sa și o resursă culturală importantă pentru întreaga comunitate. Din program, au făcut parte: masa rotundă *Arta cuvântului*, o expoziție de fotografie, proiecția unui film documentar și turul destinațiilor culturale simbolice pentru rușii lipoveni.

Pe 14-17 august 2014, a avut loc a 25-a ediție a Convenției șvabilor de la Satu-Mare, un eveniment cultural complex la care au participat personalități publice, reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale, Ambasada Germaniei la București, Forumul Democrat German din România, precum și delegații din Germania, Ungaria și Polonia. A fost un bun prilej pentru un schimb de

opinii privind cooperarea culturală. Au fost discutate proiectele transfrontaliere și programe culturale și educaționale la nivelul Comisiei Guvernamentale România – Landul Baden-Württemberg.

Zilele Bernady. Din 1998, Fundația Culturală *Dr. Bernády György* organizează evenimente anuale dedicate memoriei fostului primar din Târgu-Mureș, personalitate marcantă a orașului, în timpul mandatului său fiind construite Palatul Prefecturii și Palatul Cultural. Cele două monumente de arhitectură sunt acum simboluri ale orașului Târgu-Mureș. Ediția din 2014 a inclus expoziții, concursuri pentru tineri, spectacole în aer liber, etc.

Festivalul Internațional de Chitară Clasică **Harmonia Cordis** de la Târgu-Mureș este cel mai mare festival de chitară clasică din Europa de Est. În fiecare an, artiști din România și din străinătate își unesc eforturile pentru promovarea valorilor inestimabile ale muzicii clasice și a turismului cultural. Evenimentul este organizat de Asociația *Harmonia Cordis*, cu sprijinul Ministerului Culturii.

Zilele Culturii Ucrainene au avut loc Tulcea, Caraorman, în perioada 7-9 noiembrie 2014. Evenimentul a fost organizat de Uniunea Ucrainenilor din România și Ministerul Culturii, cu scopul de a prezenta și promova tradițiile și cultura ucrainenilor din Delta Dunării, obiceiuri vechi de peste 300 de ani. În cadrul proiectului, a fost organizată o seară culturală în colaborare cu Centrul pentru Minorități din Reni, Ucraina.

Caravana Cânteclui și Dansului Ucrainean este un eveniment organizat anual în diferite locații în care trăiesc etnici ucraineni. Ediția din 2014 a avut loc la Timișoara, Gottlob și Remetea Mică și a inclus, pe lângă spectacole de cântece și dansuri tradiționale, lansări de carte, expoziții și mese rotunde.

Evenimentul **Zilele Taras Șevcenko** a marcat 200 de ani de la naștere poetului. După schimbările politice din 1989, festivitățile aniversare dedicate poetului național ucrainean, desfășurate în luna martie, au fost reluate în București și în diverse zone unde trăiesc comunități compacte de etnici ucraineni. Evenimentul a fost organizat de Uniunea Ucrainenilor din România, cu sprijinul Ministerului Culturii. 2014 a fost declarat anul Șevcenko an, iar festivitățile aniversare au ocupat un rol important în ansamblul manifestărilor.

Ziua comunității etnice tătare din România este o manifestare anuală, care are loc la Constanța. În 2006, Parlamentul român a declarat 13 decembrie Ziua comunității etnice tătare din România, și de atunci, Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România a organizat cu această ocazie evenimente care au ca scop promovarea valorilor culturale, tradițiile, și istoria tătarilor din România. În mod tradițional, sunt organizate spectacole de cântece și dansuri populare, lansări de carte și degustări de preparate tradiționale. Anual, participă istorici, filologi și experți în folclor.

Festivalul Elenismului din România, cel mai important eveniment dedicat comunității grecești din România, este organizat anual începând cu anul 2000 de către Uniunea Elenă din Română. Acesta este găzduit în diferite orașe – București, Constanța, Brașov, Ploiești, Galați – și reunește toate cele

24 de comunități grecești compacte care trăiesc în România. Sunt invitați oaspeți din străinătate și membrii ai celorlalte minorități etnice, ceea ce dă evenimentului un adevărat caracter intercultural.

Evenimentul itinerant *De la emigrare la integrare* are scopul de a valorifica patrimoniul cultural al minorității italiene din România printr-o serie de manifestări culturale: muzică, dans, film, fotografie etc. Proiectul contribuie la o mai bună poziționare a comunității italiene locală în ansamblul peisajului cultural românesc prin promovarea multiculturalismului.

A 14-a ediție a festivalului *Zilele Filmului Maghiar Filmtett FESZT* a fost organizat în perioada 2-5 octombrie 2014 în mai multe localități din România (Oradea, Cluj-Napoca, Baia Mare, Sibiu, Odorheiu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc, Bistrița și Covasna). Scopul proiectului este de a-i sprijini pe tinerii regizori și de a stimula cooperarea româno-maghiară în cinematografie. Au fost organizate ateliere și mese rotunde la care au participat regizori, producători, scenariști și actori din cele două țări. Într-un efort de a promova tinerele talente, sunt, de asemenea, organizate proiecții de filme realizate de studenții de la secțiile de profil.

Dialogul intercultural prin teatru contemporan este un eveniment organizat de Asociația Culturală Yorick. În programul din 2015, Studioul Dramatic Yorick a programat două piese în premieră, regizate de Aba Sebestián: *Vegyés / Mix* de Székely Csaba și *Măcelarii* de Szabó Róbert Csaba. Cele două piese ca scop stimularea dialogului interetnic și intercultural, și, în același timp, educarea tinerei generații în spiritul valorilor interculturale.

Proiectul *KARAVANACT*, inițiat de Asociația Teatrală Shoshin își propune revitalizarea tradiției teatrelor itinerante. Festivalul constă în reprezentarea a piese care ilustrează diferite medii culturale.

ANEXA 10

PROGRAME CULTURALE FINANȚATE DE MINISTERUL CULTURII

2011

Nr.	Denumirea proiectului	Data, localitatea	Solicitant	Suma decontată
1.	Ziua internațională a romilor	8 Aprilie, Târgoviște	Asociația „Romanes”	12.000 lei
2.	Festivalul Internațional de Dansuri Israeliene <i>Machol România 2011</i>	13 – 17 Aprilie, Predeal	Federația Comunităților Evreiești din România	15.000 lei
3.	Festivalul Internațional de Folclor al Tineretului Slovac, ediția a VII-a	3 – 5 Iunie, Suplacu de Barcău	Uniunea Democratică a Cehilor și Slovacilor din România	10.000 lei
4.	Festivalul de Folclor <i>Szejke</i> , ediția a XXXV-a	3 – 7 Iunie, Odorheiu-Secuiesc – Băile Szejke	Casa de Cultură din Odorheiu-Secuiesc	12.000 lei
5.	Festivalul de Folclor <i>EMKE</i> , ediția a VII-a	28 - 30 Mai, Târgu-Mureș	SMCT Târgu- Mureș	15.000 lei
6.	Cercetare a patrimoniului etnografic al localităților multietnice din județul Brașov	15 -25 Septembrie, Brașov și împrejurimi	Muzeul Etnografic Brașov	5.000 lei
7.	<i>Zilele Literaturii Germane</i> la Reșița, ediția a XXI-a	13 – 15 Mai, Reșița	Forumul Democratic al Germanilor din România	7.000 lei
8.	Festivalul <i>Conviețuiri</i> , ediția a XXVIII-a	18 – 19 Iunie, Siret și Negostina	Uniunea Ucrainenilor din România	10.000 lei
9.	Expoziția de fotografie <i>De la emigrare la integrare</i>	30 Mai, București	Asociația Italianilor din România ROASIT	17.000 lei
10.	Zilele Culturii Germane la Satu-Mare	6 - 8 Mai, Satu-Mare	Forumul Democratic al Germanilor din Satu-Mare	9000 lei
11.	Festivalul <i>O mie de fete secuience 2011</i>	2 Iulie, Miercurea Ciuc, Șumuleu Ciuc	Primăria Miercurea Ciuc	15.000
12.	Festivalul Internațional de Teatru pentru Licee în limba germană	14 – 19 Aprilie, Timișoara	Liceul <i>Nikolaus Lenau</i>	9.928 lei
13.	Tabăra Internațională de Dans de la Ghimeș	24 – 31 Iulie, Lunca de Jos, Harghita	Asociația Tinerilor Ceangăi din Lunca de Jos	10.000 lei
14.	Tabăra Internațională de Dans de la Ocna de Sus	17 - 24 Iulie, Ocna de Sus, Harghita	Ansamblul de dansuri PIPACSOK	12.000 lei
15.	<i>Muzică și dans la Răscruți</i> , ediția a XX-a	7 – 15 August, Răscruți, Cluj	Fundația <i>Kallos Zoltan</i>	12.000 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

16.	Zilele Hunedoarei, ediția a II-a	28 Mai – 5 Iunie, Deva, Hunedoara	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	15.000 lei
17.	Festivalul Internațional de folclor Sf. Ștefan, ediția a XII-a	18-22 August, Cluj- Napoca și localități din județele Sălaj și Cluj	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	9.500 lei
18.	Zilele Culturii Maghiare	15-21 August, Cluj- Napoca	Asociația Clujul Comoară – Kincses Kolozsvar Egyesulet	4.500 lei
19.	<i>Festum Varadinum 2011</i> , ediția a XX-a	15 – 22 Mai, Oradea	Fundația Culturală Varadinum	30.000 lei
20.	Pe urmele strămoșilor – Italia	20 Septembrie, Milano, Bolzano, Venice	Asociația Italienilor din România ROASIT	18.000 lei
21.	Decada Culturală germană la Reșița	7 – 16 Octombrie, Reșița	Forumul Democratic al Germanilor din Caraș- Severin	5.200 lei
22.	Festivalul Internațional de Folclor Ucrainean (ediția a V-a)	15 – 18 Iulie, Tulcea	Uniunea Ucrainenilor din Romania	10.000 lei
23.	Săptămâna Calvină	27 Iunie – 3 Iulie, Chiurus, Tg. Secuiesc, Cernat	Asociația „Haromszeki Mara Szocialis es Kozmuvelodesi Egyesulet”	8.000 lei
24.	Zilele Bernady 2011	20 - 22 Octombrie, Târgu-Mureș	Fundația Culturală Dr. Bernady Gyorgy	10.000 lei
25.	Manifestarea „Suferință, durere, solidaritate umană”, dedicată marcării Zilei Holocaustului	9 Octombrie, București (Teatrul Odeon)	Federația Comunităților Evreiești din România	12.000 lei
26.	Festivalul Internațional de Dansuri și Costume Turco-tătare (ediția a XV-a)	8 - 11 Septembrie, Constanța	Uniunea Democratică a Turcilor și Tătarilor	10.000 lei
27.	Festivalul „Ars Hungarica”	2 - 6 Noiembrie, Sibiu	Asociația Maghiară „HID” Sibiu	9.000 lei
28.	Festivalul Interetnic de Dansuri și Costume (ediția a X-a)	2 – 5 Septembrie, Constanța	Comunitatea Rușilor Lipoveni	12.290 lei
29.	Festivalul Elenismului Românesc (ediția a XI-a)	2 – 5 Septembrie, Galați	Uniunea Elenă din România	10.000 lei
30.	Festivalul Minorităților „Serbările Deltei” (ediția a XI-a)	12-14 August, Sulina	Casa de Cultură Sulina	30.000 lei
31.	Festivalul de Folclor al Minorităților de la Bogdand (ediția a XXI-a)	11 Septembrie, Bogdand – Satu- Mare	Centrul de promovare a culturii tradiționale	50.000 lei
32.	Zilele Culturii Poloneze (ediția a XIV-a)	8 – 10 Septembrie, Suceava	Uniunea Polonezilor din România	15.000 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

33.	Festivalul pentru tineret „Activ prin diversitate” (ediția a VII-a)	22 August – 4 Septembrie, Jupiter, Constanța	Asociația Culturală Daria’ S	25.000 lei
34.	Tabăra Internațională de Dans	7 – 18 August, Călugăreni (Mureș)	Asociația pentru Eremieni și Drojdii	6.000 lei
35.	Tabăra internațională de la Călata pentru studiul și păstrarea valorilor tradiționale	31 Iulie – 7 August, Sâncraiu	Fundația Culturală Archivum	8.500 lei
36.	Congresul Internațional de Hungarologie (ediția a VII-a)	21 – 27 August 2011, Cluj-Napoca	Societatea Muzeul Transilvaniei	40.000 lei
37.	Colocviul Teatrelor Minorităților Naționale (ediția a IX-a)	30 Septembrie – 9 Octombrie, Gheorgheni	Asociația „Figura”	120.000 lei
38.	Simpozionul „Pe urmele destinului șevcenian – 150 de ani de la moartea poetului Taras Șevcenco”	6 – 8 Octombrie, București	Uniunea Ucrainenilor din Romania	10.000 lei
39.	Simpozionul „Relațiile româno-ucrainene. Istorie și modernitate” (ediția a V-a)	3 – 5 Noiembrie, Satu-Mare	Muzeul Județean Satu-Mare	10.000 lei
40.	„Europa dansează”	9 – 13 Decembrie, Cluj-Napoca și localități din județul Cluj	Asociația Culturală SZARKALAB	8.000 lei
41.	Zilele Culturii Sârbești (ediția a V-a)	7 – 14 Noiembrie, Timișoara	Uniunea Sârbilor din Romania	10.000 lei
42.	Zilele Culturii Evreiești	30 Octombrie -5 Noiembrie, Târgu-Mureș	Asociația Șanse egale fără frontiere	10.000 lei
43.	Cercetare despre patrimoniul etnografic în localitățile multietnice din județul Brașov	10 August – 30 Septembrie, Brașov	Muzeul Etnografic din Brașov	5.000 lei

2012

No.	Denumirea proiectului	Data, localitatea	Solicitant	Suma decontată
1.	Zilele Șevcenko la București (ediția a XX-a)	31 martie – 01 aprilie 2012, București	Uniunea Ucrainenilor din Romania	15.000 lei
2.	Festivități ocazionate de Ziua Internațională a Romilor	8 Aprilie 2012, Bacău	Centrul pentru romi „Amare rromentza”	9.990 lei
3.	Festivități ocazionate de Ziua Internațională a Romilor	8 Aprilie 2012, Târgoviște	Asociația „Romanes” Dâmbovița	10.000 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

4.	„Festum Varadinum”	29 Aprilie – 6 Mai 2012, Oradea	Fundația Culturală Varadinum	30.000 lei
5.	Zilele Körösi Csoma Sándor	11 – 15 Aprilie, Covasna	Arcuș CuLtural Centre	12.000 lei
6.	Congresul „Szatmari – pionier al fotografiei la nivel mondial”	14 – 16 Mai, București	Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu”	4.500 lei
7.	Festivalul Școlilor de Dans Evreiești Machol România	2 - 6 Mai, Predeal	Comunitatea Evreiască din București	20.000 lei
8.	„300 de ani de la colonizarea șvabilor dunăreni în Satu-Mare”	18 - 19 Mai, Satu Mare	Muzeul Județean Satu Mare	12.000 lei
9.	Zilele literaturii germane la Reșița (ediția a XXII-a)	4 – 6 Mai, Resita	Forumul Democratic al Germanilor din România	8.000 lei
10.	Festivalul de Folclor „Szejke” (ediția a XXXXVI-a)	17 - 21 Mai 2012, Odorheiu-Secuiesc – Băile Szejke	Odorheiu-Secuiesc House of Culture	12.000 lei
11.	Eveniment cultural itinerant „De la emigrare la integrare”	25 – 27 Mai, Oradea	ROASIT	20.000 lei
12.	Săptămâna Calvină	2 – 8 Iulie, Chirus, Tg. Secuiesc, Cernat	Asociația „Haromszeki Mara...”	8.000 lei
13.	Zilele Culturii Germane (ediția a XXII-a)	18 – 20 Mai, Satu Mare, Carei	Forumul Democratic al Germanilor din Satu-Mare	9.000 lei
14.	„156 de ani de libertate”	19 Februarie 2012, Oltenița	Partida Romilor „Pro Europa” Oltenița	7.500 lei
15.	Zilele Hunedoarei (ediția a III-a)	28 Aprilie – 6 Mai 2012, Hunedoara	Asociația Corvin Savaria Tarsasag	10.000 lei
16.	Tabăra Internațională de Dans de la Ocna de Sus (ediția a VIII-a)	15 – 22 Iulie 2012, Ocna de Sus	Ansamblul de dansuri PIPACSOK	12.012 lei
17.	Festivalul <i>O mie de fete secuience</i> (ediția a XI-a)	7 Iulie 2012, Miercurea Ciuc	Primăria Miercurea Ciuc	15.000 lei
18.	Tabăra Internațională de Dans de la Ghimeș (ediția a XXI-a)	22 – 29 Iulie 2012, Lunca de Jos	Asociația Tinerilor Ceangăi din Lunca de Jos	10.000 lei
19.	Festivalul Internațional de folclor <i>Sf. Ștefan</i> , ediția a XIV-a	16 - 20 August, Cluj Napoca	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	9.500 lei
20.	Festivalul Minorităților „Serbările Deltei” (ediția a XII-a)	10 – 12 August 2012, Sulina, Tulcea	Casa de Cultură Sulina	30.000 lei
21.	Simpozionul internațional „Femei de etnie turcă în Balcani” (ediția a VI-a)	7 – 10 Iunie 2012, Constanța	Uniunea Democratică a Turcilor din România	9.450 lei
22.	Festivalul Internațional de Folclor al Tineretului Slovac	1 – 3 Iunie, Suoplacu de Barcău, Bihor	Uniunea Democratică a Cehilor și Slovacilor din România	10.000 lei
23.	Festivalul de Folclor „EMKE” (ediția a IX-a)	31 Mai – 2 Iunie, Târgu Mureș	SMCT Târgu- Mureș	12.000 lei
24.	Festivalul de Poezie Rusească	15 – 17 Iunie, Brăila	Comunitatea Rușilor	13.900 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

	(ediția a V-a)		Lipoveni	
25.	Tabăra internațională de la Călată pentru studiul și păstrarea valorilor tradiționale	29 Iulie– 5 August, com. Sâncraiu, Cluj	Fundația Culturală Archivum	8.500 lei
26.	Tabăra Internațională de Muzică și Dansuri de la Răscruci (ediția a XXI-a)	5 – 12 August, Răscruci, Cluj	Fundația Kallos Zoltan	12.000 lei
27.	Festivalul Intercultural “ProEtnica” Sighișoara (ediția a X-a)	20 – 22 Iulie, Sighișoara	Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret	30.000 lei
28.	Festivalul Elenismului Românesc (ediția a XII-a)	23 – 26 August, Ploiești	Uniunea Elenă din România	10.000 lei
29.	Festivalul Internațional de Dansuri și Costume Turco-tătare (ediția a XVIII-a)	6 – 9 Septembrie, Constanța	Uniunea Democratică a Turcilor și Tătarilor	10.000 lei
30.	Zilele Culturii Bulgare în Banat	13 – 16 August, Dudeștii Vechi, Timiș	Uniunea Bulgarilor din Banat	10.000 lei
31.	Festivalul Internațional al Tineretului Slovac „Cez Nadlak je...2012” (ediția a XIV-a)	28 – 30 Septembrie, Nădlac	Uniunea Democratică a Cehilor și Slovacilor din România	10.000 lei
32.	Zilele Bernády György (ediția a XV-a)	25 – 27 Octombrie, Târgu Mureș	Fundația Culturală Dr. Bernády György	10.000 lei
33.	Zilele Culturii Rusești (ediția a VI-a)	26 - 28 Octombrie, Iași	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România	9.000 lei
34.	Zilele Culturii Sârbești (ediția a VII-a)	10 Noiembrie – 3 Decembrie, Timișoara	Uniunea Sârbilor din România	25.000 lei
35.	Cercetare etnografică despre minoritatea ucraineană din nord-vestul României	4 – 11 Decembrie, localități din județele Satu Mare și Maramureș	Muzeul Județean Satu-Mare	9.450 lei
36.	Simpozionul Internațional „Din istoria tătarilor”	11 – 13 Decembrie, Constanța	Uniunea Democratică a Turcilor și Tătarilor	15.000 lei
37.	Cercetare despre patrimoniul etnografic în localitățile multietnice din județul Brașov	15 – 31 Octombrie, localități din județul Brașov	Muzeul Etnografic din Brașov	7.150 lei
38.	Decada Culturală germană în Banatul montan	5 – 14 Octombrie, localități din județul Caraș-Severin	Forumul Democratic al Germanilor din Caraș-Severin	9.000 lei
39.	„Aromânii în familia europeană”	7 – 9 Decembrie, București	Fundația Societatea Academică Moscopolitană	20.000 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

2013

No.	Denumirea proiectului	Data, localitatea	Solicitant	Suma decontată
1.	Eveniment cultural itinerant „De la emigrare la integrare”	24 – 26 Mai, Tulcea and Greci	ROASIT	20.000 lei
2.	„Ghost Gathering”	12 – 13 Iulie, București	Asociația OST Cultural Events	25.000 lei
3.	<i>Zilele Literaturii Germane</i> la Reșița, ediția a XXIII-a	26 – 29 Aprilie, Reșița	Forumul Democratic al Germanilor din Caraș-Severin	11.000 lei
4.	Festivalul Internațional de Folclor al Tineretului Slovac, ediția a IX-a	14 - 16 Iunie, Valea Cerului, Bihor	Uniunea Democratică a Cehilor și Slovacilor din România	12.000 lei
5.	Festivalul Minorităților „Serbările Deltei”	5 – 7 Iulie, Sulina, Tulcea	Casa de Cultură Sulina	5.000 lei
6.	Festivalul Internațional de folclor <i>Sf. Ștefan</i> , ediția a XV-a	16 – 21 August, localități din județele Cluj și Sălaj	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	5.400 lei
7.	Festivalul Intercultural “ProEtnica” Sighișoara (ediția a XI-a)	28 August – 1 Septembrie, Sighișoara	Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret	30.000 lei
8.	Zilele Culturii Sârbești la Timișoara	1 – 30 Noiembrie, Timișoara	Uniunea Sârbilor din Romania	15.000 lei
9.	Globalizare, religie și educație	13 – 14 Noiembrie, Târgoviște	Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Valahia”	7.000 lei
10.	Festivalul Elenismului Românesc	24 – 27 Octombrie, Galați	Uniunea Elenă din România	10.000 lei
11.	Simpozionul „Evreii din România”	1 – 5 Noiembrie, Oradea	Asociația EURO FOTO ART	10.000 lei
12.	150 de ani de la nașterea scriitoarei O. Kobyleanska	20 – 21 Noiembrie, București	Uniunea Ucrainenilor din Romania	7.000 lei
13.	Colocviul Teatrelor Minorităților Naționale (ediția a X-a)	26 Septembrie - 6 Octombrie	Asociația „Figura”	20.000 lei

2014

Nr.	Denumirea proiectului	Data, localitatea	Solicitant	Suma decontată
1.	Zilele Culturii Maghiare (ediția a V-a)	21-24 August, Cluj-Napoca	Asociația „Clujul Comoară – Kincses Kolozsvar Egyesulet”	50 000 lei
2.	Zilele filmului Maghiar Filmtettfeszt	2 - 5 Octombrie Cluj Napoca	Asociația Filmtett	10 000 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

3.	Festivalul de Dansuri Populare Botorka	25 – 26 Octombrie Județul Harghita	Asociația Botorka	14 000 lei
4.	Zilele Bernady	23 – 24 Octombrie, Tg. Mureș	Dr. Bernády György Cultural Foundation	10.000 lei
5.	Festivalul Internațional de Chitară Clasică „Harmonia Cordis”	18 – 24 August, Tg. Mureș	Asociația Harmonia Cordis	20 000 lei
6.	Festivalul Internațional de folclor <i>Sf. Ștefan</i> , ediția a XVI-a	20 - 25 August, Cluj-Napoca	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	10.000 lei
7.	Războiul în creația populară. Festival dedicat Primului Război Mondial	12– 29 Noiembrie, Cristuru Secuiesc	Ansamblul de dansuri PIPACSOK	15.000 lei
8.	Festivalul de Teatru Interetnic (ediția a VII-a)	21 – 26 Octombrie, Miercurea Ciuc	Asociația Kortina	55.000 lei
9.	Europa dansează – Festivalul Internațional al Minorităților din Europa	10 – 14 Decembrie, Cluj	Asociația Culturală Szarkalab	12.000 lei
10.	Tabăra media “Goana după aur”	24 septembrie, Baia Mare	Fundația Szentimrei Alapitvány	10.000 lei
11.	Festivalul de scurt-metraj „Alternative”	5 – 9 Noiembrie	UDTM	25.000 lei
12.	Conferința științifică „Körösi Csoma Sándor Days”	4-6 Aprilie, Covasna	Centrul cultural „Arcus”, Fundația Körösi Csoma Sándor	10.000 lei
13.	Zilele „Mihail Sebastian”	31 Octombrie – 22 noiembrie, Brăila	Federația Comunităților Evreiești din România	17.000 lei
14.	Zilele Culturii Sârbești la Timișoara	Noiembrie, Timișoara	Uniunea Sârbilor din România	25.000 lei
15.	Decada Culturală germană (ediția a XXII-a)	3-12 Octombrie, Reșița	Forumul Democratic al Germanilor din România	10.000 lei
16.	Eveniment cultural itinerant „De la emigrare la integrare”	Noiembrie, Galați,	Asociația Italianilor din România ROASIT	16.000 lei
17.	Convenția Șvabilor din Satu-Mare	14 - 17 August, Beltiuc și Satu Mare	Forumul Democratic al Germanilor din România	4.000 lei
18.	Zilele Culturii Rusești – 200 de ani de la nașterea poetului M.I. Lermontov”	14-16 Noiembrie, București	Comunitatea Rușilor Lipoveni of Romania	10.000 lei
19.	Zilele Culturii Ucrainene în Dobrogea	7- 9 Noiembrie, Tulcea, Caraorman	Uniunea Ucrainenilor din Romania	10.000 lei
20.	Caravana Cântecului și Dansului Ucrainean	21 – 23 Noiembrie Timișoara, Gottlob și Remetea Mică	Uniunea Ucrainenilor din Romania	10.000 lei

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

21.	200 de ani de la nașterea poetului Taras Sevcenco	23 – 27 Noiembrie, București și Siret (județul Suceava)	Uniunea Ucrainenilor din Romania	15.000 lei
22.	Ziua Etnicilor Tătari din România	13 decembrie, Constanța	Uniunea Democratică a Tătarilor Turco-Musulmani din România	15.000 lei
23.	Festivalul Elenismului Românesc	25 – 28 Septembrie, Galați	Uniunea Elenă din România	15.000 lei
24.	Festivalul Intercultural “ProEtnica” Sighișoara (ediția a XII-a)	21 -24 August, Sighișoara	Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret	30.000 lei

2015 (ianuarie-iunie)

Nr.	Denumirea proiectului	Data, localitatea	Solicitant	Suma decontată
1.	<i>Zilele Literaturii Germane</i> la Reșița, ediția a XXV-a	17- 20 Aprilie, Reșița și Caraș-Severin	Autorități locale din Reșița și județul Caraș-Severin	10 000 lei
2.	Zilele culturii Germane la Satu-Mare	8 -11 Mai, Satu-Mare	Forumul Democratic al Germanilor din Satu-Mare	7000 lei
3.	Festivalul de Folclor „Szejke” (ediția a XXXXIX-a)	14-18 Mai, Odorheiu-Secuiesc	Casa de Cultură Odorheiu-Secuiesc	10 000 lei
4.	Festivalul Minorităților „Serbările Deltei”	3-5 Iulie, Sulina	Casa de Cultură Sulina	10 000 lei
5.	Festivalul Internațional de folclor <i>Sf. Ștefan</i> , ediția a XVII-a	19 - 24 August, Cluj-Napoca	Fundația Bibliotecară <i>Heltai Gaspar</i>	8 000 lei
6.	Festivalul Internațional de Folclor al Tineretului Slovac, ediția a XI-a	17 – 18 Iulie, Valea Cerului, Bihor	Uniunea Democratică a Cehilor și Slovacilor din România	7000 lei

ANEXA 11

Proiecte finanțate de Administrația Fondului cultural Național

2011

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Organizația pentru Unificarea Romilor	Ziua comemorării Holocaustului Romilor	19.144,00
2	Centrul de Cercetări Culturale și Sociale "Romane Rodimata"	Amintiri de carton... Conservarea patrimoniului național al deportării romilor în Transnistria	32.683,00
3	Centrul de Cercetări Culturale și Sociale "Romane Rodimata"	Sostar na rovas?... O Samudaripen thaj lesqi ciaci paramisi. De ce nu plâng?... Holocaustul romilor și povestea lui adevărată.	26.695,00

2012

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Asociația de Prietenie Korunk	Gyáni Gábor: Az urbanizáció társadalomtörténete (Istoria socială a procesului de urbanizare)	8.085,00
2	Asociația pentru Cultivare a Limbii Maghiare în Transilvania	Variante regionale maghiare din Transilvania ale limbajului de contact interpersonal, Erdely Judit	6.590,00
3	Editura Pallas-Akadémia	Rituális szimbólumok a székely-magyar jelképkultúra világából (Simboluri rituale din cultura expresivă a maghiarilor secui), Balays Lajos	10.511,00
		Münchhausen báró kalandjai a mélabús tornyok városában (Aventurile baronului Münchhausen în Orașul Turlelor Melancolice), Bogdan László	7.273,00
4	Societatea Muzeului Ardelean	Bajusz István, Kovács Kuruc János, Szalai István: Szilágysági magyarok, vol. II.	7.837,00
		Bajusz István, Kovács Kuruc János, Szalai István: Szilágysági magyarok, vol. II.	7.837,00
		Berki Timea: Magyar-román kulturális kapcsolatok a 19. század második felében. Értelmiségtörténeti keret	7.610,00
		Németh Boglárka: Aspectual system and stativity in Hungarian	7.179,00

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

5	SC Pro-Print Kiado SRL	Martie negru. Conflictul interetnic din martie 1990 la Târgu Mureș, Novak Csaba Zoltan – László Márton	16.450,00
---	------------------------	--	-----------

PRESĂ SCRISĂ

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Fundația Communitas	Magyar Kozoktatas – Sistemul public maghiar de educație	34.313,00
2	Asociația de Prietenie Korunk	Korunk	37.348,00
3	Fundația Transsylvania Nostra	Revista Transsylvania Nostra nr. 3/2012 și 4/2012	23.375,00

REVISTE CULTURALE

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Asociația Minimum Party	Minimum Party 2009/2010	10.000,00

MASS-MEDIA PRIN INTERNET

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Asociația Live Music	Peninsula.ro 2012	23.745,00
2	Fundația Jakabffy Elemér Alapítvány	Digitalizare pentru interculturalitate 2	31.835,00
3	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Harghita	Patrimoniul cultural în Harghita	29.485,00

2013

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Pro Regio Siculorum	Registrul cultural electronic al județului Covasna	52.875,00
2	Centrul Cultural al județului Harghita	FREE Camp 2012 – tabără internațională de arte	28.254,00
3	Asociația BAZIS	Platforma de artă contemporană BAZIS 2012	55.491,00
4	Fundația Culturală și Caritabilă "Szigligeti"	Promovarea folclorului în școli prin intermediul dansurilor populare	40.745,00
5	Asociația "Váróterem Projekt"	Povești Polaroid	42.189,00
6	Asociația Media Index	Enciclopedia virtuală maghiară din Romania – descrieri în română și maghiară ale monumentelor din patrimoniul cultural național	37.001,00

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

7	Asociația Transilvania Vie	“Șapte minuni arhitecturale în Transilvania” – proiect comunitar de valorizare și promovare a patrimoniului cultural în Transilvania	53.390,00
8	Teatrul Național Tg. Mureș	50 de ani de interculturalitate	55.581,00
9	Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Harghita	Școala generațiilor	36.517,00
10	Fundația Transilvania Trust	Zilele Patrimoniului pentru copii și adulți	55.821,00
11	Asociația Culturală Botorca	Festivalul internațional de folclor Botorca 2012	31.885,00
12	Asociația Maghiară de Dansuri Populare din România	Tabără de creație și coregrafie	16.800,00
13	AltArt Fundația pentru Artă Alternativă	Dezvoltare culturală, dezvoltare urbană	61.090,00

2014

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Asociația de Prietenie Korunk	Kónya Ádám - Háromszéki színes szöttes (Țesătură colorată din regiunea Trei Scaune)	10.500,00
2	Editura Koinonia	Kiss Lehel: Babiloni történet (Întâmplare din Babylon)	5.982,00
3	Asociația de Prietenie Korunk	Kántor Lajos - Titkosan - nyíltan (În secret și deschis)	10.000,00
4	Editura Koinonia	Borbély Tamás: Van-e élet az autonómia után? (Există viață după autonomie?)	4.827,00
5	Editura Koinonia	Jane Austen magánlevelezése (Scrisorile lui Jane Austen)	4.094,00
6	Editura Koinonia	Lucian Boia: A Nyugat hanyatlása (Sfârșitul Occidentului?)	5.461,00
7	Editura Koinonia	Magyar Tivadar: Kilin néni mosatlan murkot terjeszt (Tanti Kilin ne amenință cu morcovi nespălați)	4.794,00
8	Asociația de Prietenie Korunk	Szabédi László - Két világ közt harmadiknak (Al treilea între două lumi)	8.000,00
9	Editura Koinonia	Kerstin Hack: Egyedülálló nő keres (Căutările unei femei singure)	7.425,00
10	PRO-PRINT KIADO	Miskolczy Ambrus: Sursese istorice ale demografiei din Transilvania secolului al VIII-lea vol. II	25.000,00
11	Asociația de Prietenie Korunk	Szilágyi Júlia - Álmatlan könyv (Cartea insomniei)	8.000,00

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

12	Editura Koinonia	Martini Yvette: A tizenhetedik vendégpapucs (Cea de-a șaptesprezecea pereche de papuci pentru oaspeți)	5.180,00
13	Fundația Communitas	Magyar Közoktatás – Educația publică în Ungaria	30.393,00
14	Asociația de Prietenie Korunk	Revista Korunk	33.900,00
15	Editura Excelsior Art	Mosolyparádé / Parada răsului	3.177,00
16	Uniunea Democrată a Tineretului Maghiar, județul Mureș	Festivalul Internațional de Scurt-metraje ALTER-NATIVE 22	32.003,00
17	Trustul Mihai Eminescu	„Florile Transilvaniei” – promovarea tradițiilor picturii pe lemn și a restaurării picturii pe lemn	54.984,00

2015

Nr. crt.	Denumirea organizației	Denumirea proiectului	Suma alocată
1	Gutenberg Books SRL	László Demeter: Creaturile de la începuturile timpului – Expedițiile unui biolog în zona Ciuc (Ősi rákok nyomában – Egy természetbúvár kalandjai Csíkbán)	12.270,00
2	Editura Koinonia	Lucian Boia: Románia (el)románosítása	5.980,00
3	Gutenberg Books SRL	De ce stau nemișcanți copacii? Basme țigănești din Transilvania (Miért nem tudnak a fák járni – Erdélyi cigány népmesék)	22.050,00
4	EUROPRINT SRL	Sorban Attila – Spune frumos amin	8.000,00
5	Editura Koinonia	Gergely Edó: Monyónyár	8.130,00
6	Editura Koinonia	Balázs Imre József: Álomfarsang	6.667,00
7	Asociația de Prietenie Korunk	Hermann Róbert: Nemzetmentők vagy megalkuvók? Kollaboránsok a magyar történelemben (Salvatori ai națiunii sau trădători? Colaboraționiști în istoria maghiară)	8.000,00
8	Centrul de Cercetări Culturale și Sociale "Romane Rodimata"	Cultura romă între „bărci de carton” și realitate	50.000,00
9	Editura Hargita Nepe	Amintiri din Marele Război	14.750,00
10	Asociația de Prietenie Korunk	Ferencz Éva: Ferenczy István	7.000,00
11	Asociația de Prietenie Korunk	Botházi Mária: Átmenetek. A harmadik Korunk rendszerváltó tíz éve (Tranziții. Deceniul revoluționar al revistei „Korunk”)	8.000,00

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

12	Gutenberg Books SRL	Katalin Cseh: Tanti Baba și Mark – Poezii pentru copii (Cseh Katalin: Baba néni és Márk – Gyermekversek)	15.580,00
13	Editura Koinonia	Fancsal Zsolt: Amikor csak a hollók táplálnak	4.750,00
14	Editura Koinonia	Zágoni Balázs: Kolozsvári mesék	9.205,00
15	Editura Koinonia	Zágoni Attila: Kozmikus potyautas	5.184,00
16	Asociația de Prietenie Korunk	Kovács Flóra: Az emlékezés a kortárs erdélyi irodalomban (Memoria în literatura transilvăneană contemporană)	6.000,00
17	S.C.STUDIUM SERVICII S.R.L	ÉNEK AZ EGÉSZ VILÁGNAK	2.500,00
18	Asociația de Prietenie Korunk	Kovács Kiss Gyöngy: A történész műhelye (Din atelierele istoriei)	8.000,00
19	Asociația de Prietenie Korunk	Revista Korunk	33.600,00
20	Asociația JATEKTER	Revista Játéktér	7.400,00
21	Asociația "Váróterem Projekt"	IndependNET – rețeaua teatrelor independente	49.990,00
22	Asociația Yorick Cultural	Dialog intercultural prin intermediul teatrului independent (ediția a VII-a)	46.500,00
23	Tg. Mureș National Theater	ROMO SAPIENS	47.530,00
24	Asociația teatrală Shoshin	Karavanact	49.593,00
25	Teatrul Tomcsa Șandor	draMA – festival de teatru contemporan (ediția a VII-a)	42.713,00
26	Asociația "Váróterem Projekt"	Spirite flămânde – piesă de teatru contemporan despre dependență	49.999,00
27	Fundația artEST	Luna ART EST - Artiști împotriva violenței și discriminării (ediția I)	47.421,00
28	Asociația Harmonia Cordis	Festivalul Internațional de Chitară Clasică "Harmonia Cordis" (ediția a X-a)	49.730,00
29	Compania de Teatru Labirint	My Facebook Friend	39.794,00

ANEXA 12

Stadiul soluționării cererilor de retrocedare depuse de către cultele religioase și comunitățile cetățenilor aparținând minorităților naționale din România

CULTE RELIGIOASE:

Nr. crt.	Cultul solicitant	TOTAL cereri de retrocedare depuse	Nr. total dosare soluționate	Nr. total dosare rămase de soluționat
01.	Biserica Ortodoxă	2215	962	1.253
02.	Biserica Romano - Catolică	1203	618	585
03.	Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică)	6723	1108	5.615
04.	Biserica Reformată	1208	748	460
05.	Cultul Mozaic	1918	753	1.165
06.	Biserica Unitariană	82	61	21
07.	Biserica Evanghelică C.A (germani)	1133	517	616
08.	Biserica Evanghelică Lutherană S.P. (maghiari)	29	23	6
09.	Alte Culte*	303	72	231
	TOTAL	14.814	4.862	9952

Alte culte: Cultul Musulman, Biserica Armeană, Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea, Biserica Baptistă, Cultul Penticostal, Asociația Religioasă Nazarineană

COMUNITĂȚI MINORITĂȚI NAȚIONALE:

Nr. crt.	Comunitate solicitant	TOTAL cereri de retrocedare depuse	Nr. total dosare soluționate	Nr. total dosare rămase de soluționat
01.	Comunitățile Maghiare	36	14	22
02.	Comunitățile Germane	136	121	15
03.	Comunitățile Bulgare	17	7	10
04.	Comunitățile Elene	56	15	41
05.	Comunitatea Evreiască (Fundația Caritatea)	1856	581	1.275
06.	Uniunea Polonezilor	2	0	2
07.	Comunitatea Italiană	3	3	0
08.	Comunitatea Sârbă	1	0	1
09.	Culte Religioase	7	5	2
10.	Persoane Fizice	36	36	0
11.	Fundația Melchisedec	5	5	0
	TOTAL	2155	787	1.368

ANEXA 12

Stadiul soluționării cererilor de retrocedare depuse de către cultele religioase și comunitățile cetățenilor aparținând minorităților naționale din România

CULTE RELIGIOASE:

Nr. crt.	Cultul solicitant	TOTAL cereri de retrocedare depuse	Nr. total dosare soluționate	Nr. total dosare rămase de soluționat
01.	Biserica Ortodoxă	2215	962	1.253
02.	Biserica Romano - Catolică	1203	618	585
03.	Biserica Română Unită cu Roma (Greco-Catolică)	6723	1108	5.615
04.	Biserica Reformată	1208	748	460
05.	Cultul Mozaic	1918	753	1.165
06.	Biserica Unitariană	82	61	21
07.	Biserica Evanghelică C.A (germani)	1133	517	616
08.	Biserica Evanghelică Lutherană S.P. (maghiari)	29	23	6
09.	Alte Culte*	303	72	231
	TOTAL	14.814	4.862	9952

Alte culte: Cultul Musulman, Biserica Armeană, Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea, Biserica Baptistă, Cultul Penticostal, Asociația Religioasă Nazarineană

COMUNITĂȚI MINORITĂȚI NAȚIONALE:

Nr. crt.	Comunitate solicitant	TOTAL cereri de retrocedare depuse	Nr. total dosare soluționate	Nr. total dosare rămase de soluționat
01.	Comunitățile Maghiare	36	14	22
02.	Comunitățile Germane	136	121	15
03.	Comunitățile Bulgare	17	7	10
04.	Comunitățile Elene	56	15	41
05.	Comunitatea Evreiască (Fundația Caritatea)	1856	581	1.275
06.	Uniunea Polonezilor	2	0	2
07.	Comunitatea Italiană	3	3	0
08.	Comunitatea Sârbă	1	0	1
09.	Culte Religioase	7	5	2
10.	Persoane Fizice	36	36	0
11.	Fundația Melchisedec	5	5	0
	TOTAL	2155	787	1.368

ANEXA 13

PROGRAME DE SPRIJIN A LIMBILOR MINORITĂȚILOR
Finanțate de Departamentul pentru Relații Interetnice
(proiecte interne și parteneriate)

2011

Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Locul	Parteneri
1	Salon de carte, muzică și presă	Martie	București	Amplus International
2	Dotarea bibliotecilor <i>O carte pentru biblioteca școlii</i>	Martie- Decembrie	București	-
3	Târgul de carte <i>Bookfest 2011</i>	Mai	București	Asociația Editorilor din România
4	Programul educațional <i>Tineret pentru diversitate și multiculturalism</i> – elevii premiați cu premiul I la olimpiadele la nivel național	Iulie	Spania	-
5	Tabăra de vară pentru elevii premiați cu premiile II și III la olimpiadele la nivel național <i>Ciclurile naturii – ciclurile vieții în obiceiurile și tradițiile minorităților</i>	August	Județul Sibiu	-
6	Festival multicultural pentru copii dedicat <i>Alianței civilizațiilor</i>	Decembrie	București	Ambasada Spaniei, Primăria București
7	Activități dedicate <i>Zilei Minorităților</i>	Decembrie	București și reprezentanțele regionale	
8	Zilele mass-media germane	Octombrie	Sibiu	Asociația regională de presă <i>Funkforum</i>
9	Achiziție de DVD-uri cu filmul <i>Mănuși roșii</i>		București	Director Radu Gabrea
10	Ziua Internațională a Romilor	Aprilie	București	Amarre Rromentza
11	Seminarul <i>Minoritățile în audiovizual</i>	4-7 Mai	Timișoara	TVR Timișoara
12	Participare la Festivalul Internațional de Teatru în Idiș	Iunie	Montreal, Canada	Teatrul Evreiesc de Stat București
13	Programul Consiliului Minorităților Naționale și a Comisiilor pentru cultură și educație <i>Promovarea patrimoniului minorităților prin educație și cultură</i>	21-27 Iunie	Halkidiki, Grecia	Uniunea Elenă din România
14	<i>Parol, monșer</i> – spectacole de teatru în limba romani realizate de AmphiteatrROM	Mai- Decembrie	Diferite orașe din România	Agenția Națională pentru Romi
15	Festivalul interetnic pentru copii <i>Armonii dobrogene</i>	Iunie	Constanța	Fundația „Insanlik – Omenia”
16	Festivalul Internațional de Artă a Romilor (ediția a V-a)	Iunie	Cluj – Napoca	Asociația Culturală „Turn”
17	Festivalul <i>Peninsula 2011</i>	25-28 August	Târgu-Mureș, județul Mureș	Asociația Live Music

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

18	Festivalul de Folclor <i>Szejke</i> (ediția a XXXXV-a)	3-9 Iunie	Băile Szejke, județul Harghita	Asociația Pro Culturae Odorhei
----	--	-----------	--------------------------------------	-----------------------------------

2012

Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Locul	Parteneri
1	Salon de carte, muzică și presă	Martie	București	Amplus International
2	Dotarea bibliotecilor <i>O carte pentru biblioteca școlii</i>	Mai- Decembrie	-	Edituri
3	Masa rotundă – Implementarea prevederilor <i>Cartei europene a limbilor minoritare sau regionale</i> în cultură și audiovizual	28 Martie	București	Muzeul Satului, Consiliul Național al Audiovizualului
4	Gala Femeilor Rome	7 Martie	București	Agencia „Împreună”
5	Festival de Film Evreiesc	19 Aprilie–3 Mai	București	Fundația Culturală <i>Art Promo</i>
6	Sărbătoarea <i>Svatki Maiovi</i>	25 Mai	Orșova	-
7	A 55-a aniversare a Casei de Cultură Germană <i>Fr. Schiller</i>	1 Iunie	București, Sala Dalles	Casa Schiller
8	Tabără pentru elevi <i>Și eu vreau să învăț limba ta</i>	August	Costinești	-
9	Vizita jurnaliștilor albanezi în comunități multietnice din România	August	Brașov, Sibiu, Râșnov	Ambasada Albaniei
10	Salonul de carte Sinaia	1-5 August	Sinaia	Amplus International
11	Ziua Europeană a Limbilor <i>LinguaFEST</i>	24-26 Septembrie	București	Reprezentanța Comisiei Europene, ANPCDEFP, Primăria București
12	Program pentru elevii premiați cu premiul I la olimpiadele școlare <i>Împreună pentru diversitate</i>	24-30 August	Croația	-
13	Reuniunea internațională a cluburilor UNESCO <i>Minoritățile – bogăția Europei</i>	Noiembrie	București	Federația Română a cluburilor UNESCO
14	Promovarea învățământului în limba maternă în comunitatea tătară	Octombrie	Predeal	Uniunea Democrată a Tătarilor Turco- Musulmani
15	Conferința <i>Cultura tradițională a romilor din Transilvania</i> (ediția a III-a)	Iulie	județul Covasna	Foundation <i>Lajtha Laszlo</i>
16	Festivalul <i>Ferestre către noi</i>	August	județul Mehedinți	Asociația pentru Relații și dezvoltare din Craiova
17	Seminarul <i>Îndrăznește să fii poligrot!</i>	Iunie- Octombrie	Tg. Mureș	Liga <i>Pro Europa</i>
18	Ziua Diversității la TIFF 2012 (Festivalul de Film Transilvania)	3 Iunie	Cluj	Asociația de promovare a filmului românesc
19	Festivalul de Folclor <i>Szejke</i>	Mai	Odorheiul Secuiesc	Asociația <i>Pro Culturae</i>

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

20	Zilele Cărții Maghiare (ediția a III-a)	7 – 10 Iunie	Cluj	Asociația <i>Dinamika</i>
21	Festivalul <i>Peninsula</i> 2012	August	Tg. Mureș	Asociația <i>Live Music</i>

2013

Nr.	Denumirea proiectului	Perioada	Locul	Parteneri
1	5 Mai – Ziua Limbii Tătare	5 Mai	Medgidia, Constanța	UDTTMR
2	100 de ani de la inaugurarea moscheii <i>Carol I</i> , Constanța	Mai	Constanța	Muftiatul Musulman din România
3	Seminarul despre Implementarea prevederilor <i>Cartei europene a limbilor minoritare sau regionale</i> cu participarea reprezentanților ministerelor	5 Iunie	București	-
4	Seminarul despre Implementarea prevederilor <i>Cartei europene a limbilor minoritare sau regionale</i> cu participarea reprezentanților minorităților naționale	12 Iunie	București	Ministerul Afacerilor Externe
5	Salonul de carte Sinaia	13 – 16 August	Sinaia	Amplus International
6	Program pentru elevii premiați cu premiul I la olimpiadele școlare	31 August -8 Septembrie	Austria, Italia	-
7	Ziua Europeană a Limbilor <i>LinguaFEST Cafeneaua Literară Interculturală</i>	26 Septembrie	București	Reprezentanța Comisiei Europene, ANPCDEFP
8	Expoziția de fotografie <i>De la emigrare către integrare</i> (istoria comunității italiene din România)	23 Septembrie – 11 Octombrie	Oficiul ONU Geneva	Asociația Italianilor, Misiunea Permanentă pe lângă Oficiul Națiunilor Unite
9	Schimb de experiență – <i>Rolul profesorilor și al educației pentru toleranță</i>	14 – 17 Noiembrie	Sibiu și Brașov	Ministerul Educației
10	Participarea minorităților la Târgul de Carte <i>Gaudeamus</i>	20 – 24 Noiembrie	București	Consiliul Minorităților Naționale, Radio România
11	Bune practici și proiecte interetnice în 2013. Marcarea Zilei Minorităților Naționale (18 Decembrie)	18 Decembrie	București	-
12	ONG FEST – Târgul Economiei Sociale	17 – 19 Mai	București	Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile
13	Festivalul de Folclor <i>Szejke</i>	23 – 27 Mai	Odorheiul Secuiesc	Asociația Pro Culturae Odorhei
14	Ziua Diversității la TIFF (Festivalul de Film Transilvania)	9 Iunie	Cluj Napoca	Asociația de promovare a filmului românesc
15	Frumoasa limbă maternă	14 – 15 Iunie	Constanța	Uniunea Democratică a Turcilor România
16	Zilele Maghiare în județul Hunedoara	1 – 9 Mai	Deva, Orăștie, Călan, Brad,	Asociația Corvin Savaria

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

			Lupeni	
17	Festivalul de Teatru Evreiesc la Varșovia	25 – 27 Mai	Varșovia, Polonia	Teatrul Evreiesc de Stat
18	Concertul Corului Maghiar – 150 de ani de existență	7 – 9 Iunie	Brașov	
19	Vara Interculturală la Sf. Gheorghe	3 – 29 Iulie	Sf. Gheorghe	Asociația MUKK
20	Rock Festival Peninsula/ Felsziget	18 – 21 Iulie	Cluj Napoca	Asociația Live Music
21	Festivalul Intercultural pentru Tineret la Partium	4 Iulie	Oradea, Partium	
22	Școală de Vară pentru Copii și Tineri	31 August – 5 Sept.	Gărâna, județul Caraș Severin	Centrul Cultural Banat-ja, Arad
23	Promovarea învățământului în limba maternă pentru tinerii tătari	19 – 26 August	Predeal	Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România
24	Zilele Castelului Banffy	31 August – 1 Septembrie	Bontida, județul Cluj	Fundația Transylvania Trust
25	Festivalul de teatru de păpuși FuxFest	11 – 15 Septembrie	Oradea	Fundația Culturală Szigligeti
26	Expresia minorităților naționale în audiovizual	1 Octombrie – 31 Decembrie	Timișoara	Postul TV local TVR Timișoara
27	Alfabetul conviețuirii	26 – 29 Septembrie	Ploiești	Uniunea Elenă din România, Primăria Ploiești
28	Cetățeni europeni, învățăm de la unii la alții	10 – 13 Octombrie	Sibiu	Asociația Profesorilor de Limba Germană din România
29	Festival de Film Evreiesc	20 – 24 Octombrie	București	Fundația Art Promo
30	Conferința Internațională de Studii Slave	3 – 6 Octombrie	București	Asociația Profesorilor de Limba Rusă din România
31	Diversitatea etnică în România	8 – 9 Noiembrie	Slava Cercheza	Comunitatea Rușilor Lipoveni din România
32	Ziua Minorității Tătare	13 Decembrie	Eforie, județul Constanța	Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România
33	Târgul de Tradiții <i>Etno – Rustica</i>	11 – 15 Decembrie	București	Amplus International

ANEXA 14

Campanii și programe de training ale ministerului Afacerilor Interne în domeniul drepturilor omului și drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale

2010

Titlul proiectului: *Misiune posibilă - șanse egale în alegerea carierei*

Activități: elaborarea de materiale informative pentru tineri în limbile română, maghiară și romani; întâlniri cu liceenii în vederea prezentării oportunităților unei cariere în poliție; selectarea a 49 elevi aparținând minorităților naționale pentru participarea la o tabără de orientare profesională la Școala de poliție Cluj-Napoca; pregătirea unui material în domeniul drepturilor omului și al prevenirii discriminării, cu titlul *Drepturile omului și poliția*, pentru a fi utilizat în formarea continuă a polițiștilor din structurile teritoriale de ordine publică și de prevenire a criminalității; elaborarea unui studiu privind integrarea profesională a reprezentanților minorităților naționale care ocupă poziții speciale în structurile Poliției Române; întâlniri și dezbateri în domeniul discriminării și pentru popularizarea locuri alocate minorităților în școli de poliție.

2011

Titlul proiectului: *Misiune posibilă - polițist într-o comunitate multiculturală*

Activități specifice: dezvoltarea unei campanii de informare în 26 de licee din județele Bihor, Cluj, Harghita, Mureș și Satu Mare privind oferta educațională a unităților de învățământ de poliție; tabăra de orientare în carieră la Școala de Poliție Cluj-Napoca, la care au participat 35 de elevi maghiari și romi, selectați în urma campaniilor de informare.

Reuniunea Comitetului consultativ cu privire la relația dintre poliție și minoritatea romă. La ședință s-au discutat subiecte precum: analiza cazurilor speciale de intervenție ale poliției în comunitățile de romi, identificarea de soluții pentru îmbunătățirea reacției instituționale, experiențele atașatorilor de poliție români cu privire la situația etnicilor romi care sunt în străinătate, în țările UE.

Lansarea manualului OSCE *Bune practici în consolidarea încrederii și înțelegerii între forțele de poliție și minoritatea romă*. Documentul reprezintă un suport informațional pentru ofițerii de poliție și agenții din cadrul structurilor teritoriale de prevenire a criminalității.

Lansarea versiunii în limba română a manualului OSCE *Poliția, romii și sinti: bune practici în consolidarea încrederii și înțelegerii*, realizată de Inspectoratul General al Poliției Române, în colaborare cu Unitatea pentru Probleme Strategice a Poliției și Oficiul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) – Punctul de contact pentru romi și sinti (CPPSI). Acest document a fost și este un important educațional important folosit în instituțiile de formare profesională ale Ministerului de Interne.

2012

Titlul proiectului: *Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor. Protecția victimelor și a grupurilor vulnerabile*, finanțat prin Programul DAFNE III 2007-2013.

Activitate: Curs de pregătire pentru agenții de proximitate.

Parteneri: Direcția Generală de Poliție București și Liga Română pentru Sănătate Mintală.

Scop/obiectiv: informarea polițiștilor privind aspectele psihologice ale violenței domestice împotriva femeilor.

Perioada de implementare: 17-21.12.2012.

Participanți: 277 polițiști de proximitate.

Titlul proiectului: *Misiune posibilă*.

Scop / Obiectiv: promovarea diversității etnice prin încurajarea tinerilor din comunitățile romă și maghiară să facă o carieră în poliție și prin formarea studenților de la școlile de poliție, în scopul de a răspunde nevoilor comunităților multiculturale în care vor lucra.

Finanțare: Guvernul român prin Departamentul pentru Relații Interetnice.

Dezvoltarea temei *Prevenirea tuturor tipurilor de discriminare*", în procesul de îmbunătățire a formării profesionale a ofițerilor de poliție.

Titlul proiectului: *Cursul Romii - între prejudecată și realitate*.

Parteneri: Centrul Romilor pentru Intervenție Socială - Romani CRISS.

Data: 02-04.05.2012.

Participanți: Personalul de la departamentele de analiză a criminalității, respectiv prevenție și ordine publice din județele Brașov, Cluj, Mureș și Sălaj.

Dezbateri privind discriminarea și informare privind locurile alocate etnicilor minoritari în școlile de poliție, prin structurile teritoriale de prevenire a criminalității.

2013

Titlul proiectului: *Unde începe cerșetoria, se termină copilăria*.

Parteneri: Asociația Telefonul copilului și ANITP.

Parteneri: 600 de copii (cu vârste de 8-12 ani) din comunitățile multietnice și 110 reprezentanți ai autorităților locale și a comunităților vizate.

Cofinanțator: Ambasada Republicii Franceze.

Scop / Obiectiv: creșterea nivelului de conștientizare a populației asupra efectelor secundare ale cerșitului.

Activități specifice: întâlniri și dezbateri privind discriminarea și informare privind locurile alocate etnicilor minoritari în școlile de poliție, prin structurile teritoriale de prevenire a criminalității.

Pentru a crește calitatea profesională a forțelor de poliție din mediul rural, a fost înființat un centru de cultură și limbă romani pentru ofițerii de poliție la Colegiul de Poliție *Nicolae Golescu* (Slatina). Centrul de formare a fost dotat cu echipamentele necesare, structurile de cazare au fost renovate și au fost oferite cursuri de formare. 200 de polițiști au participat cursurile de limba romani și 45 de polițiști și 2.500 de ofițeri de poliție din mediul rural au fost instruiți în sesiuni de formare pe teren. Poliția locală din mediul rural unde locuiesc comunități de romi au primit, de asemenea, sprijin logistic și operațional: 58 de vehicule de patrulare, 10 SUV-uri, 2 bărci, un microbuz, 4 camere video cu termoviziune, 25 uniforme pentru medii umede, 200 calculatoare, 200 imprimante.

Agencia Națională Împotriva Traficului de Persoane au derulat o serie de activități specifice, dintre cele mai relevante sunt:

1. Campania *Deschide ochii*

Perioada de implementare: 01.03. - 30.09.2011

Parteneri: organizațiile neguvernamentale Centrul Rațiu pentru Democrație (România), Love 146 (Marea Britanie) și Nea Zoi (Grecia);

Grup-țintă: 23.000 beneficiari – tineri români și maghiari în căutarea unui loc de muncă;

Scop/obiectiv: Creșterea gradului de conștientizare cu privire la riscurile traficului de persoane, crearea unei rețele de instituții active și ONG-urile din domeniul traficului de prevenire umane;

Activități/rezultate: forum de discuții, reprezentarea unei piese de teatru tematice, materiale de prevenire publicate în limbile română și maghiară.

2. Campania de prevenție *Unde începe cerșetoria, se termină copilăria*

Perioada de implementare: februarie - august 2013;

Parteneri: Asociația Telefonul Copilului și Inspectoratul General al Poliției Române - Institutul pentru Cercetarea și Prevenirea Criminalității;

Scop/obiectiv: creșterea gradului de conștientizare asupra efectelor negative ale fenomenului de cerșetorie în rândul copiilor, părinților și autorităților din mediul rural;

Grup țintă: 500 de copii (cu vârste de 8-14 ani) și 120 de reprezentanți ai autorităților locale din comunitățile vizate (polițiști, primari, consilieri, asistenți sociali, inspectori școlari, lideri informali);

Activități/rezultate: au fost organizate 12 întâlniri locale (6 cu copiii și 6 cu reprezentanții autorităților și membrii comunității) în 5 județe și sectorul 5 București, unde există comunități

care se confruntă cu această problemă. A fost realizat un studiu privind consecințele negative ale implicării copiilor în activități de cerșetorie și au fost organizate activități tematice pentru copii: piese de teatru, concursuri etc.

ANEXA 15

Publicații în limbile minorităților naționale

Minoritatea maghiară publică peste 100 de publicații: cotidiene, reviste specializate pe diferite domenii, reviste culturale și cu tematică religioasă. Unele dintre aceste publicații sunt susținute parțial de către stat, dar ele sunt în cea mai mare parte documentele comerciale de piese. O listă de publicații în limba maghiară este prezentată mai jos:

Ziare: Erdélyi Riport, Trei Scaune, Központ, Krónika, Népújság, Polgári Élet, Szabadság, Székely Hírmondó, Új Magyar Szó, Vásárhelyi Hírlap, Csiki Hírlap, Udvarhelyi Híradó.

Ziare online: erdelyinaplo.ro (Erdélyi Napló), hirkereso.ro (Hírkereső), impulzus.ro, ujkelet.ro (Új Kelet), transindex.ro, manna.ro, szekelyhon.ro (Székelyhon).

Minoritatea germană publică cotidianul *Allgemeine Deutsche Zeitung*, care include un supliment săptămânal editat de comunitățile germane din Brașov și Banat, precum și o publicație săptămânală din Sibiu. Comunităților germane din Reșița și Satu Mare editează un ziar lunar și o revistă. Există, de asemenea, un almanah editat anual în germană.

În perioada de raportare, **Partida Romilor** a continuat să își dezvolte departamentul mass-media, în care lucrează jurnaliștii și vorbitori de limba romani. În perioada 2011-2012, departamentul a continuat să producă emisiunea *Caravanei romilor* dedicată istoriei, tradiției și culturii romilor. Emisiunea a fost difuzată în limbile romani și română, în fiecare duminică, în intervalul 15-17:00, pe canalul privat de televiziune OTV. În 2013, a fost inițiat un nou proiect media. Emisiunea *Și eu m-am născut în România / Vi-mi sim kotar i Romanja*, cu o durată de 60 de minute, a fost difuzată în fiecare duminică pe canalul privat de televiziune Prima TV. Programul a inclus documentare și interviuri în limba romani, cu subtitrare în limba română.

Au fost traduse operele literare românești în romani. Un exemplu este piesa *O noapte furtunoasă / Jekh reat Lisjame*, de Ion Luca Caragiale, tradusă de actorul de etnie romă Sorin Sandu. Un material audio a fost înregistrat cu versiunea tradusă și premiera a avut la București, pe 16 septembrie 2010.

În 2012, Partida Romilor a continuat să publice revista *Asul de trefla* - o revistă de știri dedicată vieții sociale, economice și culturale a romilor. Publicația apare o dată la 2 luni. În 2013, a apărut și ediția online a acestui ziar, disponibilă la: <http://www.partidaromilor.ro/asul-de-trefla>.

Asociația Italianilor din România (ROASIT) a continuat să editeze publicații bilingve, cu sprijin financiar din partea Departamentului pentru Relații Interetnice: *Piazza Romana* (publicație lunară bilingvă, română-italiană), *Siamo di nuovo insieme* (publicație trimestrială bilingvă), precum și un album fotografic: *Italianii din România - o istorie în imagini*.

Comunitatea evreiască publică *Realitatea evreiască* și este prezentă în mod constant la radio și televiziune. Centrul Comunitar Evreiesc are, de asemenea, un post privat de radio - Shalom România - care emite online și difuzează atât transmisiuni în direct, cât și înregistrări (4-5 ore / zi). Funcționarea sa este susținută prin contribuții voluntare și are un public larg, atât în România cât și în Israel, unde trăiește o mare comunitate de evrei vorbitori de limba română.

Comunitatea rutenilor are trei publicații: *Ruteanul*, *Credință ruteană* și *Jurnal rutean*, precum și un site web: www.rutenii.ro. De asemenea, se poate menționa editarea *Ghidului de conversație român-rutean-ucrainean*, în 2013.

Uniunea Democrată a Turco-Tătarilor Musulmani din România (UDTTMR) s-a implicat în promovarea comunității tătare, în special prin colaborarea cu Radio T, și a semnat, de asemenea, un parteneriat media în 2012, cu ziarul *Ziua de Constanța* și cu postul de televiziune *Littoral TV*. UDTTMR editează, de asemenea, o publicație lunară și două reviste lunare, una pentru tineret și una pentru femei. Publicațiile sunt trilingve, în tătară, turcă și română.

ANEXA 16

MASS-MEDIA ÎN LIMBILE MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

TELEVIZIUNEA NAȚIONALĂ

În conformitate cu Legea nr. 41/1994 privind funcționarea posturilor de radio și televiziune publice, Televiziunea Națională este obligată să difuzeze emisiuni despre minoritățile naționale din România, în limbile acestora.

2011

STAȚII CENTRALE

TVR 1 este un post stație generalist, oferind o gamă largă de programe pentru toate categoriile de public din România. TVR 2 combină conținutul generalist, cu programe culturale, redifuzate de pe TVR Cultural. Conținutul cultural este de aproximativ 1/3 din ansamblul programelor TVR 2. TVR 3 este prima stație, la nivel național, care acoperă subiecte legate de comunitățile locale. Producția de TVR 3 se face exclusiv în studiourile regionale din Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Craiova, Târgu-Mureș. TVR Cultural este o stație de nișă, acoperind subiecte exclusiv legate de cultură.

Televiziunea Națională are mai redacții ale minorităților naționale:

1) Redacția Emisiuni în limba maghiară a avut un timp total de emisie de 207 de ore pe toate cele 4 posturi de mai sus, împărțite după cum urmează: 147 h (în premieră), 36h (retransmisii), 24 de ore (selecții). Tabelul de mai jos include mai multe detalii despre activitatea acestui Departament.

Canal	Titlu	Ziua difuzării	Interval orar	Durata/ efectivă	Observații
TVR 1	„Maghiara de pe unu” (fostă „Krónika”)	Luni	15.30 - 17.00	90' / 74'	
		Marti	16.00 - 17.00	60' / 49'	
TVR 2	„Maghiara de pe doi” (fostele „Szieszta” și „Cafeneaua Imaginară”)	Joi	14.35 - 15.35	60' / 48'	„Împreună în Europa”
TVR 3	„Maghiara de vineri”	Vineri	12.00 - 12.50	50' / 48'	„Toți împreună”
TVR Cultural	„Maghiara – selecție”	Joi	16.45 - 17.15	30' / 27'	Selecție din arhivă
Total: 246 minute/săptămână					

2) Redacția Emisiuni în limba germană tratează subiecte legate de comunitatea germană din România. 95% din programele sunt produse de redacție. Programele sale în premieră au însumat

140 minute / săptămână și au fost difuzate pe TVR 1 și TVR 2. Tabelul de mai jos include mai multe detalii despre activitatea acestei redacții.

Canal	Titlu	Ziua difuzării	Interval orar	Durată
TVR 1	Emisiunea în limba germană	Joi	15.30-17.00	90'/75'
TVR 2	Emisiunea în limba germană	Marti	14.30-15.30	60'/52'
TVR 3	Emisiune în limba germană	Luni	10.35-11.15	40'/34'
TVR Cultural	Emisiune în limba germană	Vineri	16.30-17.00	30'/28'

3) Redacția Emisiuni pentru Alte Minorități este responsabilă de realizarea unor emisiuni pentru toate celelalte minorități naționale. Programele sunt difuzate pe toate cele 4 stații ale Televiziunii Naționale. Tabelul de mai jos include mai multe detalii despre activitatea acestui Departament.

ETNIE	TVR 1	TVR 2	TVR 3	TVR Cultural	Total/etnie	%
Albanezi	18' 30''	25'	52'	135'	230' 30''	1,57
Armeni	90'	60'	53'	324'	527'	3,58
Aromâni*	3'	-	52' 30''	243'	298' 30''	2,03
Bulgari	43' 38''	28'	32'	54'	157' 38''	1,07
Cehi și Slovaci	49' 28''	41'	41'	27'	158' 28''	1,08
Croați	15'	11'	34' 10''	81'	141' 10''	0,96
Evrei	214' 30''	148'	208' 10''	216'	786' 40''	5,35
Germani	-	-	101'	243'	344'	2,34
Greci	329'	287'	375'	351'	1.342'	9,12
Italiani	34'	335'	100' 40''	108'	577' 40''	3,92
Macedoneni	8' 30''	32'	42'	-	82' 30''	0,56
Multietnic	335' 30''	402'	40'	594'	1.371' 30''	9,32
Polonezi	80' 14''	162'	57' 60''	351'	650' 74''	4,42
Rromi	192' 27''	2.598'	430'	135'	3.355' 27''	22,81
Ruși - lipoveni	89' 33''	53'	638'	298'	1.078' 33''	7,33
Ruteni	23' 20''	16'	10'	54'	103' 20''	0,70
Sârbi	23' 05''	32'	131'	324'	510' 05''	3,47
Tătari	96'	97'	506'	81'	780'	5,30
Turci	113' 50''	83'	527' 60''	108'	832' 10''	5,66
Unguri	-	-	270'	405'	675.00	4,59
Ucraineni	243'	221'	85'	162'	711'	4,83
Total	2.000' 35''	4.631'	3.786' 10''	4.294'	14.711' 45''	100.00

* În dialectul aromân.

STAȚII REGIONALE

TVR Cluj a fost primul studio regional care a difuzat propriile producții. Acesta acoperă 11 județe din Transilvania. Stația are o redacție pentru minoritățile naționale, din care fac parte jurnaliști de etnie maghiară, romă, ucraineană, germană și evreiască.

Stația a retransmis diverse emisiuni în limbile minorităților, în total 574 de ore, împărțite după cum urmează: programe în maghiară (82%), romani (5%), ebraică (4%), ucraineană (4%), germană (4%), alte limbi (1%). 12% din totalul emisiunilor producție proprie sunt programe în limba minorităților (600h). Site-ul web al TVR Cluj permite stocarea online a unora dintre producțiile sale, făcându-le mai accesibile publicului. Ea are, de asemenea, o pagină de Facebook.

TVR Timișoara acoperă partea de vest a României, în special județele Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara.

Stația a retransmis programul *Toți împreună*, cu un timp de emisie total de 199 ore 22 min, după cum urmează: în maghiară (23%), germană (19%), sârbă (10%), croată (8%), ucraineană (7%), romani (18%), bulgară (7%), slovacă (8%). 14% din totalul producțiilor proprii sunt programe în limba minorităților (200h).

TVR Târgu-Mureș este cel mai recent studio regional al Televiziunii Naționale, fiind înființat în anul 2008. Toate programele lor au deviza *Lumea ta este lumea noastră!* Aria de acoperire cuprinde județele Alba, Covasna, Brașov, Harghita și Mureș. Stația a retransmis 19 programe în limba maghiară (472 h), 1 în limba germană (13h).

2012

STAȚII CENTRALE

În 2012, programele realizate de către redacțiile de emisiuni în limbile maghiară și germană au rămas constante și toate producțiile au fost menținute, fără nicio modificare a orei de difuzare sau a duratei.

Redacția Emisiuni pentru Alte Minorități a realizat un total de 133 de ore de producții în premieră și a inclus 179 de ore de retransmisii, care au fost difuzate pe toate cele 4 stații ale Televiziunii Naționale.

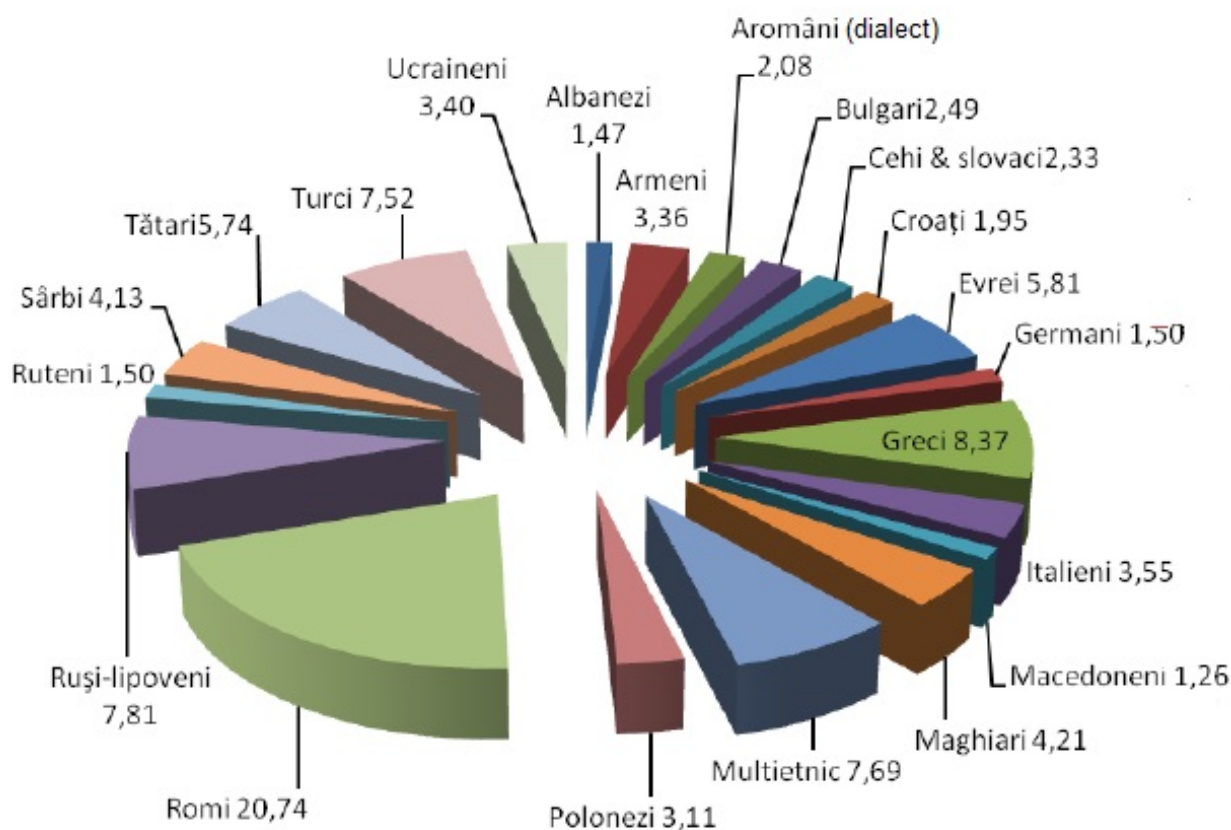
Tabelul de mai jos include mai multe detalii despre activitatea acestui redacției.

Al IV-lea Raport național privind aplicarea în România a
Convenției-cadru pentru protecția minorităților naționale

Canal	Titlu	Ziua difuzării	Interval orar	Durata/ Efectivă	Observații
TVR 1	„Conviețuiri”	Miercuri	16.00-17.00	60min./48 min.	știri, magazin
TVR 2	„Primul pas”	Luni	14.35-15.35	60min./48 min.	magazin destinat minorității roma
	„Împreună în Europa”	Vineri	14.35-15.35	60min./48 min.	magazin de reportaje
TVR 3	„Toți împreună”	Luni	12.40-13.20	40min./34 min.	magazin în limba minorităților
	„Toți în România”	Vineri	17.00-18.30	90min./82 min.	magazin multietnic realizat în colaborare cu studiourile teritoriale
TVR Cultural	„Identități”	Luni, marți, miercuri	16.45-17.15	30min./26 min.	documentar

Total min./săptămână: 400/338

Graficul de mai jos arată distribuția programelor în funcție de durată:

STAȚII REGIONALE

TVR Cluj produce programe pentru minoritățile maghiară, germană, romă, ucraineană și evreiască⁰. Acestea sunt difuzate pe TVR 2 și TVR 3. Lista de programe este redată mai jos:

Canal	Emisiune	Ziua	Interval orar	Durata în minute
TVR Cluj	Observator transilvan (Erdélyi Figyelő)	Luni-vineri	16.00 – 17.00	60' x 5/ săptămânal
TVR 2	Puls - Clubul Criticilor (Pulzus)	Miercuri	11.55– 12.45	50'/ lunar
TVR 3	La Ceainărie (Teaház)	Joi	11.55– 12.45	50'/bilunar
TVR 3	Pe alese (Színe-java)	Marți	11.55– 12.45	50'/lunar
TVR 3	Cocktail de șlagăre (Slágerkoktél)	Marți	11.55– 12.45	50'/bilunar
TVR 3	Masa rotundă (Törzsasztal)	Marți	11.55– 12.45	50'/ lunar
TVR 3	Lumea creată (Teremtett világ)	Marți	11.55– 12.45	50'/ lunar
TVR 3	Atelier (Műteremtés)	Joi	11.55–12.45	20'/bilunar
TVR 3	Limes	Joi	11.55– 12.45	20'/lunar
TVR 3	Patria spirituală (Haza a magasban)	Joi	11.55– 12.45	25' -30'/ bilunar
TVR 3	Martor ocular (Szemtanú)	Joi	11.55– 12.45	25'/bilunar
TVR 3	Meleaguri, savuri și oameni	Joi	11.55– 12.45	25'/ lunar
TVR 3	Secvențe (Pergőképek)	Joi	11.55– 12.45	20' -50'/ bilunar

Programe dedicate altor minorități decât cea maghiară includ producții săptămânale în limbile ebraică și ucraineană, respectiv lunare în limbile germană și romani.

TVR Timișoara a continuat să retransmite programul *Toți împreună*. Durata producțiilor în limbile minoritare au rămas aceleași ca și în 2011.

În 2012, Redacția pentru Minorități Naționale de la TVR Târgu-Mureș a realizat un total de 885 de ore de programe, care au fost difuzate atât pe TVR Târgu Mureș și TVR 3.

2013

STAȚII CENTRALE

În ceea ce privește **TVR 1**, programele în limbile maghiară și germană au constituit aproape 3% din conținutul total. **TVR 3** a acordat mai mult spațiu de emisie acestui tip de programe, care au reprezentat 12% din totalul producțiile. **TVR Cultural** și-a încetat activitatea și toate stațiile au fost reorganizate pentru a menține gradul de acoperire al temelor culturale.

Producția săptămânală a redacției de programe în limba maghiară a fost de 294 de minute, difuzată pe TVR 1, TVR 2 și TVR 3. Redacția a pregătit, de asemenea, producții pentru TVR Târgu Mureș. Aproximativ 40% din conținutul media se concentrează asupra subiectelor conexe artei și culturii.

Redacția de programe în limba germană a avut un timp total de emisie de 123 de ore pe toate cele 3 stații ale Televiziunii Naționale, împărțite după cum urmează: 116 h (premiere), 7 ore (retransmisii).

În 2013, Redacția Programe pentru Alte Minorități și-a continuat programele tradiționale, cel mai bine cunoscut fiind *Conviețuiri*. În același timp, acesta a adoptat o nouă strategie de promovare și a creat o pagină de Facebook pentru a face mai accesibile programele dedicate minorităților naționale. Programul *Opre romi*, în limba romani, a fost disponibil online. Durata săptămânală de emisie a fost 337 minute.

Durata totală a programelor a fost similar celei din 2011 și 2012.

STAȚII REGIONALE

TVR Cluj și **TVR Târgu Mureș** și-au păstrat aceleași programe în portofoliul de producție, fără modificări cu privire la durata totală, la fel ca în 2012.

TVR Timișoara a realizat programe pentru minoritățile naționale care trăiesc în partea de vest a țării: maghiară, germană, sârbă, ucraineană, slovacă, croată și bulgară. În 2013, postul a organizat mai multe evenimente tematice. Unul dintre cele mai importante este seminarul *Expresia minoritățile în audiovizual*, care a avut loc în octombrie 2013. Fiecare participant a realizat două reportaje de televiziune pe teme legate de bucătăria tradițională a minorităților naționale. Toate producțiile au fost proiectate în Piața Operei din Timișoara.

TVR Iași a primit premiul SIMFEST pentru cel mai bună producție dedicată minorităților naționale pentru documentar intitulat *Benjamin Fondane*.

SOCIETATEA NAȚIONALĂ DE RADIODIFUZIUNE

Stațiile din cadrul Societății Naționale de Radiodifuziune au realizat și difuzat programe despre tradițiile și obiceiurile minorităților naționale din România. Producțiile utilizează limba română și limbile minorităților naționale.

Redacția pentru Minorități Naționale are propriile producții în limba maghiară (380 de minute / săptămână) și germană (370 de minute / săptămână). Aceste programe pot fi recepționate la nivel național.

Printre cele mai importante programe de radio sunt:

- emisiunea săptămânală despre minoritățile naționale care trăiesc în București (Radio România București FM - 55 minute);
- emisiunea zilnică *Interetnica - Interferențe dobrogene* despre minoritățile naționale care trăiesc în județele Constanța și Tulcea (Radio România Constanța - 15 minute);
- emisiunea zilnică *Conviețuiri*, în limba română, despre minoritățile naționale care trăiesc în partea de sud a României (Radio România Oltenia Craiova - 20 minute)
- emisiunile săptămânale *Evreii azi*, *Romii*, *Dialog intercultural* despre minoritățile naționale din Moldova (Radio România Iași - 30 de minute fiecare);
- emisiunea săptămânală *Conviețuiri* (Radio România Timișoara - 25 minute);
- emisiunile săptămânale despre comunitatea de romi (Radio România Târgu Mureș - 120 de minute).

În perioada de raportare, nu au intervenit modificări în structura sau durata programelor. Mai multe detalii despre stațiile locale, sunt prezentate mai jos:

Stația locală	Detalii despre emisiunile radio
Radio România Constanța	Emisiunile săptămânale în greacă, turcă, rusă, tătară și armeană.
Radio România Cluj	Emisiunile săptămânale în maghiară (1.680 minute de emisie pe frecvențe AM, 2.880 minute pe frecvențe FM) și ucraineană.
Radio Romania Iași	Emisiunile săptămânale în ucraineană și rusă.
Radio România Timișoara	Emisiunile săptămânale germană, maghiară, sârbă, cehă, croată, slovacă, ucraineană, bulgară și italiană.
Radio România Reșița	Emisiunile săptămânale în germană, maghiară, sârbă, cehă, croată, slovacă, ucraineană și romani.
Radio România Târgu-Mureș	Emisiunile săptămânale în germană și maghiară.

2012

Unul dintre obiectivele principale ale anului 2012 a fost promovarea valorilor culturale ale persoanelor aparținând minorităților naționale.

În 2012, Redacția pentru Minorități Naționale a dezvoltat instrumente de lucru pentru a îmbunătăți calitatea materialelor editoriale. Cel puțin 40% din știri au fost pe subiecte legate de minoritățile naționale. Programele cele mai reprezentative au fost: *Retrospectiva săptămânii* - un talk-show cu analiștii politici pe principalele teme ale săptămânii trecute; *Nota zilei* - scurte comentarii asupra evenimentelor curente făcute de reprezentanți ai comunităților minoritare. Aceasta din urmă include o secțiune dedicată personalităților din rândul minorităților naționale.

La a șasea ediție a Festivalului Interetnic de Teatru, Societatea Română de Radiodifuziune a oferit un premiu special pentru cea mai bună adaptare pentru radio a unei piese de teatru.

2013

În 2013, Societatea Română de Radiodifuziune a reevaluat structura proprie a stațiilor de radio, cu scopul de a asigura o mai bună acoperire în zonele locuite de comunități mari de etnici aparținând minorităților naționale. Radio România Târgu Mureș a fost reorganizat în 3 posturi de radio care emit pe frecvențe distincte: Radio Târgu Mureș AM și FM emit în principal în limba română și Radio România Târgu Mureș - exclusiv în limba maghiară, germană și romani. Radio România Târgu Mureș poate fi recepționat în județele Mureș, Harghita, Covasna și Brașov.

Redacția pentru Minorități Naționale și-a îmbunătățit profilul de furnizor de conținut pentru posturile de radio locale. Producțiile sale au fost dedicate minorităților maghiară, ucraineană, slovacă, cehă, minoritățile germană, rusă, turcă, sârbă, croată, armeană și italiană din România:.

Stația locală din Timișoara, care acoperă partea de vest a României, în mod tradițional, o regiune multietnică, și-a creat o identitate unică prin difuzarea de programe radio în 9 limbi: maghiară, germană, ucraineană, sârbă, slovacă, cehă, bulgară, italiană și romani.

Posturile de radio locale au fost partener media la mai multe evenimente culturale importante: Zilele Culturii Maghiare (în Cluj-Napoca), festivalul multicultural *Împreună* de la Iași, dedicat Zilei Minorităților Naționale.

În 2013, Radio România Actualități, din cadrul Societății Naționale de Radiodifuziune, a primit Premiul de Excelență din partea Consiliului Național al Audiovizualului pentru programele sale de promovare a integrării minorităților.

ANEXA 17

Utilizarea limbilor minoritare în justiție

În procesul civil

I. Noul Cod civil aprobat prin Legea nr.287/2009, republicată¹ instituie în art. 30 principiul egalității în fața legii civile a tuturor cetățenilor, indiferent de, între altele, naționalitate, origine etnică și **limbă**.

II. Noul Cod de procedură civilă aprobat prin Legea nr.134/2010², republicată, cu modificările ulterioare, garantează cetățenilor aparținând minorităților naționale utilizarea limbilor minorităților „în fața instanțelor de judecată” printr-o serie de dispoziții, și anume:

- art.18 alin.2: „cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată [...]”;
- art.225: „când una dintre părți sau dintre persoanele care urmează să fie ascultate nu cunoaște limba română, instanța va folosi un traducător autorizat. Dacă părțile sunt de acord, judecătorul sau greșierul poate face oficiul de traducător [...]”. Această situație se aplică prin similitudine și în cazul experților audiați în cauzele civile, potrivit alin.3 art.225.

III. OUG nr.51/2008³ privind ajutorul public judiciar în materie civilă prevede în art.41 că „cererea de acordare a ajutorului public judiciar, formulată de cetățeni ai unui stat membru al Uniunii Europene sau de persoane care au domiciliul sau reședința obișnuită în unul dintre aceste state, altul decât România, se depune însoțită de documente justificative [...] traduse în limba română”. Cu toate că dispoziția legală se referă la cetățenii unui stat membru al Uniunii Europene, din punct de vedere al Convenției – cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată de România, limba maternă folosită de aceștia în vederea obținerii ajutorului public judiciar prevăzut de OUG nr.51/2008 poate fi inclusă în categoria limbilor minorităților naționale, astfel cum este cazul următoarelor limbi: bulgara, ceha, germana, greaca, italiana, maghiara, poloneza, slovacă.

În procesul penal

I. Noul Cod penal, adoptat prin Legea 286/2009⁴, cu modificările ulterioare, incriminează faptele care aduc atingere într-o formă sau alta dreptului cetățenilor aparținând minorităților naționale de a utiliza limba minoritară, printr-o serie de dispoziții, și anume:

- Art.77 prevede la alin.1 lit. h) că „Următoarele împrejurări constituie circumstanțe agravante: [...] săvârșirea infracțiunii pentru motive legate de [...] naționalitate, etnie, limbă [...]”;
- Art.297 la alineatul 2 reglementează fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu „îngrădește exercitarea unui drept al unei persoane ori creează pentru aceasta o situație de inferioritate pe temei de [...] naționalitate, origine etnică,

¹ Publicat în M. Of. nr.511 din 24 iulie 2009.

² Publicat în M. Of. nr.485 din 15 iulie 2010.

³ Publicat în M. Of. nr.327 din 25 aprilie 2008.

⁴ Publicat în M. Of. nr.510 din 24 iulie 2009.

limbă [...]” pedepsindu-se „cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică”;

- Art. 369 prevede că „incitarea publicului, prin orice mijloace, la ură sau discriminare împotriva unei categorii de persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă”. Se observă că sintagma „împotriva unei categorii de persoane” este una largă și include cetățenii aparținând minorităților naționale.

II. Noul Cod de procedură penală, adoptat prin Legea nr.135/2010⁵, cu modificările ulterioare, garantează cetățenilor aparținând minorităților naționale utilizarea limbilor minorităților „în fața instanțelor de judecată”, indiferent de calitatea procesuală pe care o au, printr-o serie de dispoziții:

- art.9 alin.3 stipulează că „orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și **într-o limbă pe care o înțelege** asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii”;
- art.12 prin alin. 2 și 3, prevede pe de o parte că „cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată”, iar pe de altă parte obligativitatea pentru părțile și subiecții procesuali, cetățenii aparținând minorităților naționale, de a recurge la interpret ori de câte ori, aflați în fața instanțelor, aceștia „nu vorbesc sau nu înțeleg limba română [asigurându-li-se], în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei altei cereri ce ține de soluționarea cauzei”. Spre deosebire de vechiul cod de procedură penală, noul cod de procedură penală extinde gratuitatea dreptului la interpret al suspectului și inculpatului în cazurile când asistența juridică este obligatorie și în ceea ce privește pregătirea apărării împreună cu avocatul;
- art.81 alin.1 lit.g¹) prevede dreptul persoanei vătămate „de a beneficia în mod gratuit de un interpret atunci când nu înțelege, nu se exprimă bine sau nu poate comunica în limba română”. Acest articol este o transpunere a standardelor europene în materia drepturilor victimelor în cadrul procedurilor penale având drept scop final asigurarea posibilității participării efective la procesul penal al persoanei vătămate, fără a exista niciun impediment;
- art.83 alin.1 lit. f) reglementează în favoarea inculpatului „dreptul de a beneficia în mod gratuit de un interpret atunci când nu înțelege, nu se exprimă bine sau nu poate comunica în limba română”, reprezentând de asemenea o transpunere a standardelor jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a legislației secundare europene în materia drepturilor procesuale ale acuzatului;
- art. 105 alin.1 și 2 prevăd dreptul de a fi audiat prin interpret în toate cazurile în care „persoana audiată nu înțelege, nu vorbește sau nu se exprimă bine în limba română [...]. Interpretul poate fi desemnat de organele judiciare sau ales de părți ori persoana vătămată, dintre interpreții autorizați”. În plus, „[...] dacă nu se poate asigura un interpret autorizat, audierea poate avea loc în prezența oricărei persoane care poate comunica cu cel ascultat, organul judiciar având însă obligația de a relua audierea prin interpret imediat ce aceasta este posibilă”;

⁵ Publicat în M. Of. nr.486 din 15 iulie 2010.

- art.107 stipulează obligația organului judiciar de a adresa întrebări suspectului sau inculpatului cu privire la, între altele, faptul dacă „*solicită un interpret [ori de câte ori] nu înțelege limba română [...]*”;
- art.184 la alineatul 12 prevede obligația organului judiciar ca „*după luarea măsurii, suspectului sau inculpatului [să i] se aducă la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele internării, încheindu-se în acest sens un proces-verbal*”;
- art.209 alin.2 referitor la reținere stipulează, între altele, că „*persoanei reținute i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele reținerii*”;
- art.212 alin. 2 privește luarea măsurii controlului judiciar de către procuror, caz în care „*inculpatului prezent i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele luării măsurii controlului judiciar*” în prezența avocatului ales ori numit din oficiu;
- art.226 alin.3 reglementează admiterea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale, prilej cu care „*inculpatului i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele pentru care s-a dispus*” această măsură, în timp ce despre încunoștințarea luării măsurii arestării preventive și a locului de deținere, în condițiile art.228 alin.1, „*inculpatului i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele pentru care s-a dispus arestarea preventivă*”;
- art.329 alin.3 și 4 privesc rechizitoriul, procurorul având obligația ca „*în situația în care inculpatul nu cunoaște limba română, se [ia] măsuri pentru traducerea autorizată a rechizitoriului [...]. Când nu există traducători autorizați, traducerea rechizitoriului se face de o persoană care poate comunica cu inculpatul. Inculpatul, cetățean român aparținând unei minorități naționale, poate solicita să îi fie comunicată o traducere a rechizitoriului în limba maternă*”, situație în care, coroborat cu art.12 alin.2, procurorul va aprecia de la caz la caz o posibilă solicitare de traducere a rechizitorului în limba maternă a inculpatului;
- o dată pronunțată hotărârea, potrivit art.407, copia minutei hotărârii „*se comunică procurorului, părților, persoanei vătămate și, în cazul în care inculpatul este arestat, administrației locului de deținere, în vederea exercitării căii de atac. În cazul în care inculpatul nu înțelege limba română, o copie a minutei hotărârii se comunică într-o limbă pe care o înțelege [...]*”. Față de vechiul cod de procedură penală, această nouă dispoziție a fost dată în aplicarea principiului garantării dreptului la apărare, asigurându-se astfel obligația comunicării minutei într-o limbă pe care inculpatul o înțelege ori de câte ori acesta nu înțelege limba română.

II. Legea nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care prevăd dispoziții procesual penale⁶ cuprinde următoarele modificări, și anume:

- Art.43 din Legea nr.678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane⁷, cu modificările și completările ulterioare, prevede că „*victimele infracțiunilor de trafic de persoane au dreptul să primească, în limba pe care o înțeleg, informații cu privire la procedurile judiciare și administrative aplicabile*”;
- Art.4 alin.3 și 4 din Legea nr.211/2004 privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor⁸, cu modificările și completările ulterioare, stipulează că „*victimei i se aduc la cunoștință informațiile [...] într-o limbă pe care o înțelege [...]. Dacă victima*

⁶ Publicată în M. Of. nr.515 din 14 august 2013.

⁷ Publicată în M. Of. nr.783 din 11 decembrie 2001.

⁸ Publicată în M. Of. nr.505 din 4 iunie 2004.

este cetățean român aparținând unei minorități naționale, i se pot aduce la cunoștință informațiile [...] în limba sa maternă", posibilitate ce va fi evaluată de la caz la caz.

Alte dispoziții speciale:

- Art.14 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată⁹, potrivit căruia „(2) *Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă, în fața instanțelor de judecată [...]. (3) În cazul în care una sau mai multe părți solicită să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure, în mod gratuit, folosirea unui interpret sau traducător autorizat. (4) În situația în care toate părțile solicită sau sunt de acord să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure exercitarea acestui drept [...]*”. În plus, „(6) *Dezbaterile purtate de părți în limba maternă se înregistrează, consemnându-se în limba română [...]*”;
- Art.30 alin.6 din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată¹⁰, prevede că „*În circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor, la medii egale, au prioritate candidații cunoscători ai limbii acelei minorități*”;
- Art.2 alin.1 din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare¹¹, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede că „[...] *prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de [între altele de] naționalitate, etnie, limbă, care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege [...]*”. Totodată „*constituie hărțuire și se sancționează contravențional orice comportament pe criteriu de naționalitate, etnie, limbă*” (alin.5 art.2 din OG nr.137/2000).

⁹ Publicată în M. Of. nr.827 din 13 septembrie 2005.

¹⁰ Publicată în M. Of. nr.826 din 13 septembrie 2005.

¹¹ Publicată în M. Of. nr.348 din 25 iulie 2000.

ANEXA 18

Proiecte ale Ministerului Educației

- *Diversitatea - o șansă în plus pentru viitor*, concurs care se desfășoară deja de mai mulți ani la nivel național, în mai multe etape succesive. Organizatorii principali sunt Ministerul Educației și organizația neguvernamentală *Divers* din Târgu Mureș. De regulă faza finală, pe țară, se desfășoară și cu sprijinul Departamentului pentru relații Interetnice (DRI).
- *Călătoria mea multiculturală*, concurs pentru grupe de elevi din zone multiculturale, care învață la secții și în limbi diferite, organizat începând din anul 2014 de Ministerul Educației, DRI și Reprezentanța Comisiei Europene. În urma concursului, care constă în elaborare de materiale cu conținut intercultural, prezentări multilingve, momente artistice etc., cele mai bune echipe primesc diplome și premii. Ediția din 2015 a avut loc la Cluj-Napoca în luna mai, în contextul activităților legate de *Cluj-Napoca – Capitală europeană a tineretului* și include pentru prima dată un modul de formare interculturală pentru cadrele didactice implicate în program.
- *Săptămâna altfel*, o serie de programe de educație non-formală pe teme foarte diverse, care se desfășoară în tot sistemul public de învățământ în vacanța de primăvară, include în foarte multe zone din țară și activități care facilitează și promovează comunicarea și dialogul între limbi și culturi. Campania este coordonată de Ministerul Educației.
- *21 februarie - Ziua limbii materne*, sărbătoare internațională care face parte din calendarul UNESCO, este marcată în ultimii ani prin tot mai multe evenimente și în România. Este o bună ocazie de a promova bilingvismul și multilingvismul, de a organiza activități non-formale de educație în spiritul respectului față de diversitate, în spiritul dialogului între limbi și culturi începând din primii ani de școală.
- *26 septembrie - Ziua europeană a limbilor* are deja vechi tradiții între campaniile care pun în operă și promovează diversitatea lingvistică și culturală. Limbile minoritare au fost cooptate încă de la început în aceste campanii (din anul 2001 - *Anul european al limbilor*), împreună cu limbile moderne. Cele mai importante proiecte din România desfășurate sub aceste auspicii în ultimii ani au fost organizate în parteneriat de Reprezentanța Comisiei Europene în România, Departamentul pentru Relații Interetnice și Agenția Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale (ANPCDEFP), în succesiunea următoare:
 - o 25 septembrie 2011: *MALLtiligvism – Voci și culoare*, eveniment cu deschidere largă către public desfășurat într-un cadru neconvențional (mall Băneasa din București); au avut loc cursuri de limbă (rusă, macedoneană, greacă, germană, italiană), jocuri de improvizație lingvistică, concursuri, proiecții de filme, spectacole de muzică și dansuri tradiționale.
 - o 24 – 26 septembrie 2012: prima ediție a seriei de manifestări *LinguaFEST*, care a inclus: *Festivalul de teatru școlar multilingv* găzduit de *ArCuB - Centrul de Proiecte Culturale al Primăriei Municipiului București*. Au participat cu trupe care au jucat în limbile minorităților: Colegiul Național *Aprily Lajos* din Brașov (în limba maghiară), Liceul Teoretic *Taras Șevcenko* din Sighetu Marmăției (lb. ucraineană), Colegiul German *Goethe* din București (lb. germană), Liceul Teoretic *Dante Alighieri* din București (limba italiană); training de teatru profesionist pentru trupele implicate și realizarea unei ore de *teatru de*

improvizație cu trecătorii în Pasajul Universității, cel mai aglomerat loc din București. Cu aceeași ocazie a fost lansată *Publicația European Language Label*, ediția 2012, care a cuprins proză scurtă de Mircea Cărtărescu, precum și poezii scrise de Markó Béla, în original și traduse în diferite limbi europene.

- 26 septembrie 2013: a doua ediție a festivalului limbilor - *LinguaFEST*, care a inclus mai multe momente, între care cel mai semnificativ pentru limbile minoritare a fost cafeneaua literară interculturală cu tema „Cetățenie europeană și dialog intercultural”. Au participat și au citit din operele lor, în limba maternă și în limba română, personalități literare de prestigiu: Joachim Wittstock, prozator de limbă germană, membru al Uniunii Scriitorilor Filiala Sibiu; Csaba Székely, dramaturg de limba maghiară din Tg. Mureș; Emel Emin, membră a Uniunii Scriitorilor Filiala Constanța, poetă care se exprimă în limba turcă; Slavomir Gvozdenovici, membru al Uniunii Scriitorilor Filiala Timișoara și al Uniunii Scriitorilor din Serbia, poet de limba sârbă; Gheorghe Schwartz, membru al Uniunii Scriitorilor Filiala Arad, prozator reprezentând minoritatea evreiască; Corneliu Irod, membru al Uniunii Scriitorilor Filiala București, prozator și traducător de limba ucraineană; Sorin Aurel Sandu, din București, cunoscut actor și jurnalist, activist al societății civile române, a citit din propriile poezii, în limbile romani și română.
- 17 octombrie 2014, a treia ediție a *LinguaFEST*, care a inclus: Trei ateliere de discuții privind importanța învățării limbilor în contextul actual, fie că sunt limbi moderne, fie materne. Atelierele au avut ca subiect: mobilitatea și dezvoltarea competențelor lingvistice; excelența în educația lingvistică; limbile străine și ofertele pieței muncii; expoziția itinerantă de carte „Odiseu călătorește din nou”, care a permis prezentarea celor 24 de versiuni lingvistice în cele 24 limbi oficiale ale Uniunii Europene ale *Odiseei* lui Homer, unul dintre textele fundamentale ale literaturii europene. Au participat elevi olimpici pe țară la limbile materne – maghiară, germană, polonă, romani, rusă, ucraineană, sârbă, precum și elevi olimpici la limbi moderne – germană, franceză, italiană și spaniolă; expoziția de fotografie *Zoom pe diversitate*, rezultată în urma unui concurs foto desfășurat în luna septembrie.

Secretariatul de Stat pentru Culte

**Statul
și
cultele
religioase**

© 2014 Secretariatul de Stat pentru Culte

Web: www.culte.gov.ro

E-mail: corespondenta@culte.ro

Tel.: +40.21.318.81.53; +40.21.318.81.54

Fax.: +40.21.318.81.51; +40.21.318.81.60

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SECRETARIATUL DE STAT PENTRU CULTE

Statul și cultele religioase / Secretariatul de Stat pentru Culte. - București:
Litera, 2014

ISBN 978-606-686-717-7

322

Introducere	7
Ce este Secretariatul de Stat pentru Culte?	11
1.1. Care sunt obiectivele Secretariatului de Stat pentru Culte?	11
1.2. Cine conduce instituția?	11
1.3. Care sunt sursele sale de finanțare?	12
1.4. Ce atribuții are Secretariatul de Stat pentru Culte?	12
Istoria Secretariatului de Stat pentru Culte	17
2.1. Înființarea instituției	17
2.2. Statul și Biserica dominantă	18
2.3. Casa Bisericii	19
2.4. Recunoașterea pluralismului religios	21
2.5. Regimul comunist	21
2.6. Redobândirea libertății cultelor	22
2.7. Viziunea Secretariatului de Stat pentru Culte astăzi	24
Evoluția structurii confesionale din România	27
3.1. Perioada modernă	27
3.2. Structura confesională a Transilvaniei în perioada modernă.	30
3.3. Perioada interbelică (1918-1940)	32
3.4. Perioada 1940-1945	34
3.5. Perioada comunistă: 1945-1989	34
3.6. Perioada postcomunistă	34
Care este relația dintre state și cultele religioase în context european?	39
4.1. Cum sunt clasificate raporturile dintre stat și cultele religioase în Europa?	40
4.2. Particularități ale raporturilor dintre stat și culte în Europa și modelul românesc.	51

Teme aflate în dezbatere publică	55
<i>5.1. Care sunt modificările considerate necesare în Constituția României în ceea ce privește viața religioasă?</i>	55
<i>5.2. De ce și cum sprijină financiar statul român cultele religioase?</i>	56
<i>5.3. De ce sprijină statul român construirea Catedralei Patriarhale?</i>	65
<i>5.4. Cum și de ce se studiază disciplina Religie în școlile publice?</i>	67
<i>5.5. Care este stadiul retrocedării către culte a proprietăților bisericesti confiscate de regimul comunist de la cultele religioase din România?</i>	69
<i>5.5.1. Evoluția cadrului normativ aplicabil restituirii proprietăților care au aparținut cultelor religioase din România</i>	71
<i>5.5.2. Stadiul actual al soluționării cererilor de retrocedare depuse de către cultele religioase din România</i>	74
<i>5.5.3. Cum se implică Secretariatul de Stat pentru Culte în rezolvarea problemei retrocedării proprietăților Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice?</i>	76
<i>5.6. Care este rolul Secretariatului de Stat pentru Culte în sprijinirea cetățenilor români din afara granițelor?</i>	81
Întrebări frecvente:	86
<i>1. Câte culte religioase recunoscute există în România?</i>	86
<i>2. Câte asociații religioase funcționează în România?</i>	87
<i>3. Care sunt principalele surse de finanțare a cultelor?</i>	87
<i>4. Finanțează statul român doar activitatea Bisericii Ortodoxe Române?</i>	88
<i>5. Cine și cum stabilește alocarea acestor bani, și potrivit cărora principii?</i>	88
<i>6. De ce sunt alocați bani publici pentru susținerea activităților cultelor?</i>	88
<i>7. Ce înseamnă parteneriatul social dintre stat și culte?</i>	
<i>Se referă el doar la Biserica Ortodoxă Română?</i>	89
<i>8. De ce este limitat numărul de culte și de ce nu beneficiază și alte grupări și asociații religioase de un statut comparabil cu cel al cultelor recunoscute?</i>	89
Culte și asociații religioase	91
<i>Culte religioase</i>	91
<i>6.1. Biserica Ortodoxă Română</i>	92
<i>Vicariatul Ortodox Ucrainean</i>	94
<i>6.2. Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara</i>	95
<i>6.3. Biserica Romano-Catolică</i>	96
<i>6.4. Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică</i>	98
<i>Ordinariatul Armeano-Catolic</i>	99
<i>6.5. Arhiepiscopia Bisericii Armene</i>	100
<i>6.6. Biserica Creștină Rusă de Rit Vechi din România</i>	101
<i>6.7. Biserica Reformată din România (Calvină)</i>	102
<i>6.8. Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană din România</i>	103
<i>6.9. Biserica Evanghelică Lutherană din România</i>	104
<i>6.10. Biserica Unitariană din Transilvania</i>	105

6.11. Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România	106
6.12. Biserica Creștină după Evanghelie din România – Uniunea Bisericilor Creștine după Evanghelie din România	107
6.13. Biserica Evanghelică Română	107
6.14. Uniunea Penticostală – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România	108
6.15. Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România	109
6.16. Federația Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic	110
6.17. Cultul Musulman	111
6.18. Organizația Religioasă Martorii lui Iehova	112
Asociațiile religioase	113
Asociații și fundații cu scopuri religioase	115
Legislație cu incidență în zona politicilor religioase	117
7.1. Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene (extras)	117
7.2. Constituția României (extrase)	117
7.3. Legea nr. 489 din 28 decembrie 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor cu modificările ulterioare (OUG nr. 44/2012)	119
7.4. Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice (Extras)	134
7.5. Ordonanța Guvernului nr. 82 din 30 august 2001 (*republicata*) privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult aparținând cultelor religioase recunoscute din România*)	141
7.6. Ordonanța de Urgență nr. 19 din 17 martie 2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului	145
7.7. Hotărârea Guvernului nr. 44 din 13 februarie 2013 privind organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Culte	147
Anexe	153
Anexa 1	
Situația sumelor alocate de la Bugetul de Stat pentru salarizarea personalului din unitățile de cult și ajutoare financiare pentru construcții, reparații lăcașuri de cult sau alte acțiuni desfășurate de culte în perioada 1990-2013 lei	153
Anexa 2	
Distribuția fondurilor pentru salarii, pe culte, în anii 2009-2013 – sume totale (lei) –	154
Anexa 3	
Numărul de posturi pentru care se alocă contribuții de la bugetul de stat la salarizare, în proporție de 65%, respectiv 80% (unitățile cu venituri mici): distribuția pe culte, 2009-2013	155
Bibliografie	157

Acest volum reprezintă o privire de ansamblu a Secretariatului de Stat pentru Culte asupra unor probleme aflate în dezbateră, probleme care privesc statutul religiei în societate și cu deosebire cel al cultelor religioase recunoscute de statul român. Chestiunea raporturilor Statului cu acestea din urmă, în special cu Biserica Ortodoxă Română, a intrat în atenția unor persoane publice, politicieni, precum și a presei. Vrem să asigurăm, prin ceea ce facem, inclusiv prin publicarea lucrării de față, o dezbateră echilibrată, care să se bazeze pe date concrete, pe prevederile legilor în vigoare, dar și pe cunoașterea evoluției istorice a raporturilor dintre stat și culte în țara noastră. Este vorba aici de elemente constitutive ale identității naționale, a căror complexitate necesită o abordare obiectivă, ca o condiție obligatorie pentru o dezbateră civilizată, bazată pe argumente.

Secretariatul de Stat pentru Culte înțelege să își îndeplinească misiunea de principală instituție prin care statul român își definește, articulează și pune în aplicare politicile publice legate de viața religioasă din România și vrea să faciliteze un dialog onest, deschis între toate părțile interesate. Volumul, realizat de Secretariatul de Stat pentru Culte în colaborare cu Institutul Național de Statistică și Autoritatea Națională pentru Retrocedarea Proprietăților, cu sprijinul ambasadelor României în țările Uniunii Europene, pune la dispoziția publicului o serie de date și informații care vor permite o mai bună înțelegere a situației specifice țării noastre în ceea ce privește raporturile statului cu diferitele culte religioase, din perspectivă istorică și în context european.

Cartea se dorește a fi un instrument de lucru destinat atât decidenților politici, funcționarilor administrației publice care iau con-

tact direct cu aceste chestiuni, precum și reprezentanților cultelor religioase. În același timp, volumul se adresează de asemenea cercetătorilor preocupați de fenomenul religios din România și actorilor din societatea civilă direct interesați de îmbunătățirea funcționării sistemului politic și judiciar românesc.

Astfel, la împlinirea unui secol și jumătate de activitate a instituției, propunem prin volumul de față mai întâi o precizare a statutului și rolului actual al Secretariatului de Stat pentru Culte în administrația publică centrală, o incursiune în istoria acestuia ca instituție-cheie în raportarea statului modern la manifestările fenomenului religios din România. În al doilea rând, dorim să oferim publicului și câteva date statistice pentru înțelegerea evoluției structurii religioase a populației României moderne.

Pentru înțelegerea contextului în care s-a dezvoltat și a particularităților sistemului românesc al relațiilor dintre stat și culte, Secretariatul de Stat pentru Culte este plasat în context european. În acest sens, apreciem că modelul românesc al relațiilor dintre culte și stat, așa cum este el exprimat în Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, este parte integrantă din familia europeană a modelelor relațiilor dintre stat și cultele religioase, având în centru libertatea religioasă și principiul neutralității statului în raport cu manifestările fenomenului religios.

Ca și în alte țări europene, relațiile dintre stat și formele organizate ale vieții religioase în România s-au structurat în funcție de tradiția istorică, legală și instituțională locală, ținând seama în același timp de modelele europene existente, dar și de situația demografică, de nevoile sociale și spirituale și de așteptările actuale ale societății.

O trecere în revistă a principalelor teme legate de raporturile dintre culte și stat aflate în dezbatere și pe agenda publică ilustrează mizele rămase încă neclarificate în societatea și în sistemul politic românesc. Pe scurt, este vorba despre clarificarea locului și rolului religiei în spațiul public.

Pentru o mai bună înțelegere a actorilor principali ai vieții religioase din România și a rolului pe care aceștia l-au jucat și îl joacă în societatea românească, volumul continuă cu o scurtă descriere a situației actuale și a activităților cultelor și asociațiilor religioase din

România. Departe de a rămâne izolate în sfera privată și în spațiul liturgic, se poate observa că practic toate acestea au înțeles să își asume un rol activ în diferite domenii. Fie că este vorba de educație, de activități caritabile, de servicii sociale sau medicale ori de proiecte culturale, cultele din România, în sens larg, acționează ca actori semnificativi în spațiul public.

La finalul volumului, o selecție din legislația în vigoare în domeniu se va dovedi un instrument util pentru cei care caută să înțeleagă activitatea cultelor religioase din România.

Secretariatul de Stat pentru Culte a publicat până în prezent un documentar privind viața religioasă din România, în mai multe ediții (în limba română în 1993, 1999, 2005 și 2008, iar în limba engleză în 1999 și 2005). Documentarul de față a fost construit pornind de la precedentele volume, fiind însă destinat în primul rând decidenților politici și reprezentanților instituțiilor statului. Ca atare, accentul cade pe explicitarea rolului și contribuției Secretariatului de Stat pentru Culte în construirea și administrarea raporturilor dintre stat și culte în România. De aceea, a fost redus spațiul alocat legislației și prezentării detaliate a cultelor în favoarea suplimentării datelor istorice și statistice și a prezentării viziunii instituției asupra chestiunilor aflate în prezent în dezbatere publică și care privesc direct dinamica raporturilor dintre stat și culte. Toate datele și informațiile preluate din volumele amintite au fost actualizate. Datele incluse sunt prezentate într-o formă grafică mai accesibilă.

martie
2014

Victor Opaschi
Secretar de Stat pentru Culte

Ce este Secretariatul de Stat pentru Culte?

Secretariatul de Stat pentru Culte (SSC) este organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului și în coordonarea Primului-Ministru, prin cancelaria acestuia.

1.1. Care sunt obiectivele Secretariatului de Stat pentru Culte?

Asigură respectarea și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale consacrate de Constituția României și de Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, precum și de tratatele și convențiile internaționale la care România este parte, în ceea ce privește libertatea conștiinței și a credințelor religioase.

Dezvoltă parteneriatul dintre autoritățile publice centrale și locale și cultele recunoscute de lege, în domeniile social, cultural și educațional. În această privință, Secretariatul de Stat pentru Culte se conduce după principiul fundamental conform căruia cultele recunoscute de lege sunt libere, autonome și egale în fața autorităților statului.

1.2. Cine conduce instituția?

Întrucât face parte din Guvernul României, Secretariatul de Stat pentru Culte este o instituție politică, condusă de un secretar de stat numit prin decizie a Primului-Ministru. Secretarul de stat dispune de propriul cabinet și este sprijinit în activitatea sa de un director de direcție (Direcția Relații Culte) și de doi șefi de serviciu (Serviciul Asistență, Învățământ, respectiv Serviciul Economic, Resurse Umane și Administrativ).

1.3. Care sunt sursele sale de finanțare?

Secretariatul de Stat pentru Culte este finanțat de la bugetul de stat, din bugetul Secretariatului General al Guvernului. Secretariatul de Stat pentru Culte este ordonator terțiar de credite.

1.4. Ce atribuții are Secretariatul de Stat pentru Culte?

Conform Hotărârii de Guvern nr. 44/2013 privind organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Culte cu modificările și completările ulterioare, acesta are următoarele atribuții:

A. Elaborarea și aplicarea de politici publice

- asigură elaborarea și aplicarea actelor normative și a strategiei guvernamentale privind viața religioasă;
- avizează propunerile de acte normative emise de alte organisme guvernamentale și administrative cu potențial impact asupra vieții religioase;
- consultă cultele religioase cu privire la propunerile de îmbunătățire a actelor normative cu impact potențial asupra vieții religioase.

B. Administrarea relațiilor instituționale dintre culte, asociații religioase și stat, medierea relațiilor dintre acestea

În relația cultelor cu statul:

- asigură relația statului cu toate cultele recunoscute și asociațiile religioase din România;
- sprijină toate cultele și asociațiile religioase în vederea participării lor la viața socială și spirituală a țării;
- asigură legătura dintre cultele recunoscute de lege și ministere, celelalte organe ale administrației publice centrale și locale, în vederea respectării libertății și autonomiei cultelor, a prevenirii și înlăturării oricărui abuzuri, prin aplicarea legii;

În relațiile dintre culte:

- participă la soluționarea amiabilă a conflictelor dintre culte și dintre culte și asociații religioase, pentru evitarea sau înlăturarea oricărui forme, mijloace sau acțiuni de învrăjpire religioasă.

C. Supervizează respectarea libertății religioase, monitorizează aplicarea actelor normative interne și internaționale privind respectarea libertății religioase.

- întocmește rapoarte¹ cu privire la situația de ansamblu a respectării drepturilor și libertăților religioase în România.

D. Elaborează documentație și emite acte administrative pentru acordarea și revocarea calității de cult/asociație religioasă:

- acordă aviz consultativ în vederea obținerii calității de asociație religioasă;
 - analizează cererile de înființare de noi culte, întocmește documentațiile cerute de lege și face propuneri guvernului în vederea recunoașterii acestora;
 - întocmește documentațiile cerute de lege și face propuneri Guvernului în vederea recunoașterii modificărilor și completărilor statutelor de organizare și funcționare ale cultelor².

E. Ține evidența personalului implicat în activitatea cultelor sau asociațiilor religioase.

- ține evidența și efectuează plata contribuțiilor la Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate pentru personalul monahal al cultelor recunoscute de lege, care nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte surse;
 - ia act de alegerea sau numirea persoanelor care urmează să ocupe funcții de conducere, precum și a personalului clerical și laic din cadrul cultelor recunoscute de lege, inclusiv din învățământul teologic neintegrat în învățământul public, în vederea alocării sprijinului financiar de la bugetul de stat pentru salarizarea personalului cultelor, potrivit legii;
 - ține evidența unităților de cult ale cultelor recunoscute care solicită sprijin pentru salarizarea personalului clerical;
 - eliberează avizul necesar acordării vizei de lungă ședere pen-

1 La solicitarea Ministerului Afacerilor Externe, a Mecanismului de Evaluare Periodică Universală (Universal Periodic Review/UPR) al Consiliului Drepturilor Omului al ONU/CDO, a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) de pe lângă Consiliul Europei, precum și pentru comisiile mixte interguvernamentale pentru problemele minorităților naționale.

2 În perioada 2008-2010, conform Art. 49 din Legea nr. 489/2006, au fost recunoscute prin Hotărâri de guvern statutele celor 18 culte.

tru activității religioase sau prelungirii dreptului de ședere temporară pentru activități religioase desfășurate de misionari străini³.

F. Se implică în organizarea învățământului religios.

- colaborează cu sistemul educațional și ia act de planurile de învățământ și de programele analitice pentru predarea religiei, elaborate de cultele recunoscute de lege.

G. Acționează pentru dezvoltarea parteneriatului social dintre stat și culte.

- propune guvernului recunoașterea statutului de utilitate publică pentru organizații neguvernamentale cu activitate în domeniul vieții religioase, cu respectarea normelor legale.
- sprijină cultele recunoscute în organizarea și desfășurarea activităților de asistență religioasă și socială în armată, penitenciare, spitale, în cămine de bătrâni, case de copii și în alte instituții, precum și în familii care se confruntă cu nevoi speciale.

H. Administrează principalele forme de sprijin financiar de la bugetul de stat către culte și verifică modul de utilizare a acestor fonduri.

- gestionează resursele financiare publice alocate pentru completarea fondurilor necesare salarizării personalului clerical⁴, potrivit legii.
- acordă sprijin în vederea susținerii activității cultelor, potrivit Art. 29 alin. (5) din Constituție și legislației specifice, pentru:
 - a. salarizarea personalului clerical din țară și de la comunitățile românești din afara granițelor;
 - b. construirea și repararea lăcașurilor de cult din țară și ale comunităților românești din diaspora, restaurarea bisericilor monumente istorice și pentru activitatea social-caritabilă desfășurată de către cultele recunoscute;
 - c. sprijinirea principalului așezământ românesc de la Muntele

3 În anul 2013 s-au acordat 528 de avize pentru misionarii care își desfășoară activitatea în cadrul cultelor, al asociațiilor religioase și al fundațiilor cu scop religios.

4 Fondurile alocate de la bugetul de stat pentru salarizarea personalului neclerical sunt gestionate de consiliile județene.

Athos (Schitul Românesc Prodromu);

d. plata contribuțiilor la Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate pentru personalul monahal al cultelor recunoscute de lege, care nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte surse;

e. unitățile de învățământ teologic neintegrate în sistemul public de învățământ;

f. controlează modul de utilizare a fondurilor primite de către culte de la bugetul de stat, potrivit destinației stabilite și cu respectarea prevederilor legale;

g. sprijină cultele, la cerere, în organizarea evidenței contabile, statistice, în concordanță cu legislația de specialitate, asigurând colaborarea acestora cu instituțiile de sinteză.

I. Reprezintă statul român pe plan internațional în problemele care privesc direct libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

- inițiază acțiuni de relații externe cu instituții de stat similare din alte țări și organizații internaționale neguvernamentale care se ocupă de garantarea și respectarea libertății religioase, precum și a celorlalte drepturi fundamentale ale omului și participă la manifestările organizate de acestea.

J. Organizează și desfășoară activități de documentare-cercetare în domeniul vieții religioase.

- elaborează studii și sinteze documentare referitoare la viața religioasă din România, precum și despre activitatea cultelor și comunităților religioase din alte țări.

- organizează dezbateri, cu participarea specialiștilor români și străini, privind teoria și practica laică și ecleziastică în acest domeniu.

Secretariatul de Stat pentru Culte este principala instituție a statului care gestionează relațiile dintre stat și entitățile religioase (cultele religioase recunoscute și asociațiile religioase) din România. Este principala instituție a statului care oferă expertiză în domeniul vieții religioase și care participă direct la elaborarea și aplicarea politicilor publice privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

Istoria Secretariatului de Stat pentru Culte

În timpul guvernării Țărilor Române în regimul politic instituit prin Regulamentele Organice, sub egida Marilor Puteri europene, au fost înființate instituțiile precursore ale actualului Secretariat de Stat pentru Culte, respectiv Marea Logofeție a Credenței (înființată în 1831 în Țara Românească) și Vornicia Bisericească (creată în 1844 în Moldova). Acestea aveau drept principale atribuții organizarea evidenței averilor bisericești și a situației instituționale a Bisericii din cele două țări, în contextul eforturilor de modernizare politică a instituțiilor publice.

2.1. Înființarea instituției

Constituirea Secretariatului de Stat pentru Culte ca instituție modernă cu atribuții bine conturate se leagă însă de momentul întemeierii statului român modern. Imediat după alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domnitor al Moldovei și Țării Românești, s-a constituit câte un Minister al Cultelor și Instrucțiunii Publice la Iași și București. În anul 1862, odată cu unificarea administrativă a Principatelor Române, a luat ființă Ministerul unic al Cultelor și Instrucțiunii Publice. Aceasta este considerată data oficială a înființării instituției care poartă astăzi numele de Secretariatul de Stat pentru Culte.

De la înființare și până în prezent, acest organism al puterii executive a purtat diferite denumiri, în funcție de articularea instituțională a domeniului cultelor cu alte arii de politici publice: Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Ministerul Cultelor și Artelor, Departamentul Cultelor, Ministerul Cultelor, Secretariatul de Stat pentru Culte, Ministerul Culturii și Cultelor.

De-a lungul vremii, instituția a fost condusă de bine cunoscute personalități ale vieții politice, culturale și științifice din România, dintre care îi menționăm pe V. A. Urechia, Alexandru Odobescu,

Dimitrie Bolintineanu, C.A. Rosetti, Titu Maiorescu, Vasile Conta, Take Ionescu, Spiru Haret, Dimitrie A. Sturdza, I.G. Duca, P.P. Carp, Ion C. Brătianu, Simion Mehedinți, Octavian Goga, P.P. Negulescu, Vasile Goldiș, Nicolae Iorga, Dimitrie Gusti, episcopul academician Nicolae Colan, Ion Nistor, Constantin Giurescu, Ion Petrovici, Gheorghe Nenciu, Dumitru Dogaru, Nicolae Stoicescu, Gheorghe Vlăduțescu, Răzvan Theodorescu.

La începuturile statului român modern, preocuparea autorităților politice pentru modernizarea societății s-a făcut dintr-o perspectivă centralizatoare. În vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866), viziunea dominantă a regimului asupra vieții religioase a fost una de afirmare a dominației politicului asupra vieții religioase.

Aceasta s-a exprimat, pe de o parte, prin punerea bunurilor bisericești sub administrarea statului (inclusiv prin trecerea unora dintre acestea în proprietatea directă a statului, cum a fost cazul secularizării averilor mănăstirești). Pe de altă parte, ea s-a manifestat prin încercarea statului de a reorganiza instituțional Biserica Ortodoxă din Principatele Unite, transformând-o într-o religie de stat de tip modern, direct subordonată autorității politice, anulând dreptul acesteia de a se autoadministra. Demersul a provocat totodată o ruptură în cadrul Bisericii Ortodoxe din Principatele Unite, punând-o în conflict deschis cu Patriarhia Ecumenică, sub a cărei ascultare canonică aceasta se găsea până atunci.

Din punctul de vedere al modernizării statului, reunirea domeniilor educației și cultelor era considerată necesară în acel moment pentru că susținerea școlilor publice s-a făcut inițial prin dirijarea de fonduri bisericești, prin intermediul Ministerului Cultelor, spre finanțarea acestora, iar articularea politicii religioase a statului presupunea și o reorganizare radicală a învățământului teologic.

2.2. Statul și Biserica dominantă

O a doua etapă, după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza, s-a fost caracterizat prin încercarea de conciliere între agenda modernizatoare a statului și dorința de afirmare a unei autonomii crescute a Bisericii din România nu doar față de Patriarhia Ecumenică de Constantinopol (prin obținerea, cu susținerea activă a statului, a autocefaliei), ci și față de statul român. În această perioadă, după

experimentarea altor soluții (cum ar fi restrângerea numărului clericilor și împrăștierea clerului), a început finanțarea de către stat a salariilor clericului, ca formă de soluționare a situației economice a clericului, devenită atunci critică.

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice a rămas în această perioadă principalul organism responsabil cu gestionarea vieții religioase din România, cu sarcini extinse privind supravegherea și controlul activității cultelor în mai multe domenii, între care: organizarea parohiilor și eparhiilor, funcționarea Sfântului Sinod, a consistoriilor bisericești, numirile și revocările în/din funcțiile clericale, administrarea averilor bisericești și statutul monahismului, organizarea și funcționarea învățământului teologic, supravegherea producției publicistice, a circularilor și scrisorilor pastorale ale clericului ortodox etc., autorizarea și supravegherea funcționării altor culte de pe teritoriul Regatului României etc. Biserica dominantă (potrivit Constituției din 1866) a reușit să obțină o autonomie relativ limitată în raport cu statul, a cărui autoritate se exercita prin Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

Prin intermediul Ministerului Cultelor s-a făcut și secularizarea averilor bisericești, iar odată încheiat acest proiect al generației unioniste, deceniile succesive până la finele secolului al XIX-lea n-au mai generat în activitatea guvernamentală eforturi considerabile din partea statului de a repara o parte din dificultățile create Bisericii prin deposedarea acesteia de proprietățile sale materiale. Astfel, până în anul 1902, în cadrul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice funcționa o simplă Direcție a Cultelor, având o activitate administrativă lipsită de consistență, subdimensionată ca număr de funcționari (4 de conducere și 9 de execuție) și centrată în principal pe relația dintre Biserică și școală⁵.

2.3. Casa Bisericii

Sub influența unei viziuni politico-administrative de tip anglo-saxon, în anul 1902 era înființată Casa Bisericii. Aceasta funcționa pe lângă Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, dar pe baza unei legi proprii⁶, cu scopul de a eficientiza administrarea averilor bisericești și de a elimina intruziunea arbitrară a diferitelor

5 Paul BRUSANOWSKI, *Stat și Biserică în Vechea Românie între 1821-1925*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010

6 Sancționată prin Decretul Regal nr. 255 din 21 ianuarie 1902

autorități publice în viața internă ecleziastică. Casa Bisericii prelua Direcția Cultelor din cadrul Ministerului, își construia un sediu propriu împreună cu Casa Școalelor⁷ și primea atribuții de control și administrare a averilor bisericești, precum și sarcina de a conserva lăcașurile de cult.

Intenția politică era la momentul respectiv ca Biserica Ortodoxă, dar și celelalte culte să dobândească în timp deplină capacitate și putere de administrare a proprietăților lor, în folosul general al societății românești. Pentru acest motiv, la conducerea Casei Bisericii au fost numiți la început oameni politici din rândul partidului de guvernământ și având mandat pe durata guvernului.

Pentru fiecare exercițiu bugetar, Casa Bisericii întocmea un buget de venituri și cheltuieli supus aprobării Adunării Deputaților, deosebit de bugetul de stat. În 1908, bugetul Casei Bisericii a fost înglobat în bugetul de stat și se constituia din:

- excedentul bugetar al lăcașurilor de cult care se puteau întreține singure; - taxa de 10% și mai apoi 15% aplicată veniturilor bisericești administrate de Casa Bisericii;

- fondurile provenite din arendarea terenurilor bisericești și exploatarea terenurilor petrolifere bisericești; din subvențiile comunelor urbane și dintr-o cotă-parte din veniturile comunelor rurale; din fonduri provenite din aplicarea contravențiilor la legea pentru fabricarea și vânzarea lumânărilor de ceară;

- fonduri acordate prin bugetul anual al statului pentru administrația bisericească, plata personalului și întreținerea cultului creștin ortodox, precum și alte venituri proprii etc.

Cheltuielile Casei Bisericii constau din plata personalului de conducere și a cancelariilor aferente acestuia din cadrul Bisericii Ortodoxe, contribuții la plata personalului parohiilor rurale, contribuții la repararea lăcașurilor de cult, burse pentru elevii și studenții teologi români etc.⁸

Astfel, Casa Bisericii a funcționat ca o instituție de management bisericesc în sensul clasic al expresiei, situând Biserica mai degrabă în zona administrației publice decât în cea a societății civile. Casa Bisericii a avut misiunea de a stabili o ordine în haosul administrativ rezultat din reforme succesive cu incidență în zona bisericească.

7 Astăzi este sediul Ministerului Educației Naționale în București, str. Gen. Berthelot, nr. 28-30

8 C. DOBRESU, *Casa Bisericii 1902-1919*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1920

că, început odată cu Regulamentele Organice. În acest sens, scurta funcționare a unei secțiuni ministeriale ca agenție guvernamentală (1902-1920) reprezintă o fotografie fidelă a unui stat pe cale de a-și dobândi centralitatea și capacitatea de a monopoliza decizia politică⁹.

2.4. Recunoașterea pluralismului religios

Într-o a treia etapă, după Primul Război Mondial și după Unirea din 1918, intervine o reorganizare a regimului legal al cultelor, pentru a da seama de pluralismul religios consistent al României Mari.

Noul regim al cultelor, ierarhizat, recunoștea în continuare Biserica Ortodoxă ca Biserică dominantă în stat; în același timp, Biserica Ortodoxă și Biserica Greco-Catolică erau recunoscute ca Biserici românești, având un statut privilegiat în raport cu celelalte culte; Biserica Romano-Catolică și Bisericile istorice din Transilvania (Biserica Luterană, Biserica Reformată și Biserica Unitariană) și cultele de dimensiuni semnificative (cultele mozaic și musulman) beneficiau de o relativă autonomie internă și de o serie de avantaje în raport cu alte culte mai mici, a căror situație juridică rămânea incertă. Unele culte evanghelice sau neoprotestante se bucurau de o relativă libertate de organizare și funcționare, în timp ce activitățile altora erau restrânse.

În această perioadă, cultele recunoscute și-au extins și activitățile educaționale și opera filantropică (caritabilă), înființând o serie de școli, instituții de învățământ, spitale, clinici, instituții de asistență pentru orfanii de război, pentru bolnavi, săraci etc.

2.5. Regimul comunist

Instalarea regimului comunist în România a dus la o schimbare de viziune în organizarea relațiilor dintre Biserică și stat. Din punct de vedere formal, s-au păstrat multe elemente din legislația perioadelor precedente privind relațiile dintre stat și culte, însă regimul comunist, întemeiat pe ideologia marxist-leninistă atee, era interesat de excluderea cultelor din spațiul public și de restrângerea influenței acestora asupra populației. Activitățile cultelor religioase au fost restrânse la activități de cult și la un rol de reprezentare externă riguros controlate de stat.

⁹ Cătălin RAIU, *Ortodoxie, postcomunism și neoliberalism*, Curtea Veche Publishing, București, 2012

Controlul statului asupra cultelor a devenit mai brutal și invaziv. Organizațiile caritabile și instituțiile de educație ale cultelor au fost desființate, educația religioasă a fost eliminată din școli, învățământul teologic a fost drastic restrâns, iar proprietățile cultelor și organizațiilor acestora au fost în cea mai mare parte confiscate și trecute în patrimoniul statului. Biserica Greco-Catolică a fost desființată, Biserica Romano-Catolică a rămas să funcționeze fără recunoașterea oficială a statului, iar cultelor evanghelice le-au fost impuse restricții suplimentare de funcționare.

Bisericii Ortodoxe și celorlalte culte li s-a impus și o restrângere instituțională severă (număr de parohii, de eparhii, restrângerea activității misionare etc.). Mai ales după 1959, viața mănăstirească a fost sever limitată. Resistematizarea satelor, ca și a spațiilor urbane și mai ales a Capitalei a dus la închiderea și chiar la distrugerea ori demolarea unor biserici, printre care se găseau și monumente istorice¹⁰.

2.6. Redobândirea libertății cultelor

După căderea regimului comunist în decembrie 1989, relațiile dintre stat și culte au intrat într-o nouă etapă, caracterizată de preocuparea pentru libertatea de religie, libertatea de organizare internă a cultelor religioase și de dorința de reparare a nedreptăților și abuzurilor regimului precedent. În acest context, statul român a renunțat la supravegherea și controlul activității cultelor pe care și le asumase de la începuturile sale ca stat modern, în favoarea unei viziuni politice democratice, având în centru libertatea religioasă și rolul cultelor religioase ca potențiali parteneri liberi ai statului pentru urmărirea unor interese sociale comune¹¹.

Secretariatul de Stat pentru Culte a funcționat pentru scurt timp (ianuarie-iunie 1990) ca minister autonom, apoi ca Secretariat de Stat autonom (1990-2001) și integrat în Ministerul Culturii și Cultelor (2001-2010). Din anul 2010, Secretariatul de Stat pentru Culte funcționează din nou ca instituție distinctă, sub coordonarea Primului-Ministru.

Instituția s-a implicat direct în rearticularea relațiilor din-

¹⁰ Lucian LEUȘTEAN, *Orthodoxy and the Cold War: Religion and Political Power in Romania, 1947-65*, Palgrave Macmillan, New York, 2009.

¹¹ Iuliana CONOVICI, *Ortodoxia în România postcomunistă. Reconstrucția unei identități publice*, volumul I, Eikon Cluj-Napoca, 2009

tre Biserică și stat în perioada postcomunistă, elaborând legislația necesară, participând la reorganizarea raporturilor practice dintre instituțiile de cult și cele ale statului și susținând cultele religioase, în virtutea atribuțiilor sale, în reorganizarea și restabilirea lor ca actori importanți în viața publică și parteneri sociali ai statului.

Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, redactată în forma ei inițială de Secretariatul de Stat pentru Culte în consultare cu cultele religioase și cu experți naționali și internaționali este principalul act normativ care reglementează în prezent viața religioasă și raporturile dintre stat și culte în România.

Secretariatul de Stat pentru Culte a sprijinit și sprijină, inclusiv financiar, manifestările organizate de cultele religioase din țara noastră, întâlniri și conferințe care au ca subiect dimensiunea dialogică a religiei. Bisericile și cultele din țara noastră au conștientizat importanța dialogului interreligios și au fost preocupate de destinul României după 1989. Acest lucru s-a concretizat în Declarația cultelor pentru integrarea României în Uniunea Europeană de la Snagov, din 16 mai 2000, dar și în organizarea unor manifestări de mare anvergură: a XII-a Întâlnire Internațională „Oameni și Religii”, 30 august-1 septembrie 1998, București, organizată împreună cu Comunitatea Sant'Egidio; vizita Papei Ioan Paul al II-lea, 7-9 mai 1999, prima vizită a unui pontif roman într-o țară majoritar ortodoxă și cea de-a III-a Adunare Ecumenică Europeană, 4-9 septembrie 2007, manifestare la care au participat reprezentanți ai tuturor Bisericilor europene, precum și importanți lideri politici europeni.

După cum se poate constata, Secretariatul de Stat pentru Culte a fost în întreaga perioadă a existenței sale un organism important al puterii executive. În România, ca de altfel în marea majoritate a țărilor europene, raportarea puterii politice la viața religioasă este unul dintre domeniile fundamentale în funcție de care sunt generate politici publice și în alte sectoare ale societății, cum ar fi asistența socială, educația, diplomația, drepturile și libertățile, patrimoniul cultural etc. De aceea, este necesar și util ca Secretariatul de Stat pentru Culte să își poată juca în mod predictibil, responsabil și democratic rolul de interfață între guvernul României și cultele religioase. Acest lucru este cu atât mai important cu cât, după cum s-a arătat mai sus, Secretariatul de Stat pentru Culte nu este doar o instituție care îndeplinește funcții cu caracter tehnic și birocratic, ci este un mediator activ dintre stat și culte, conform voinței cetățenilor.

2.7. Viziunea Secretariatului de Stat pentru Culte astăzi

Viziunea Secretariatului de Stat pentru Culte privind rolul cultelor în viața societății este articulată cel mai clar în Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, dar elemente ale sale sunt exprimate și în alte acte normative în vigoare.

O viziune centrată pe libertatea religioasă

În exercitarea responsabilităților sale, Secretariatul de Stat pentru Culte are drept primă misiune garantarea și promovarea respectării libertății religioase în România, atât în dimensiunea sa individuală, cât și în cea colectivă.

Astfel, misiunea instituției este, pe de o parte, garantarea drepturilor și libertăților care țin de conștiința individuală (libertatea de conștiință și religie, dreptul de a aparține sau nu unei comunități de credință religioasă, dreptul părinților de a-și educa copiii potrivit propriilor convingeri religioase sau filosofice).

În același timp, principalul partener de dialog al instituției îl reprezintă cultele și asociațiile religioase recunoscute, ca forme de expresie colectivă a unor convingeri sau credințe religioase. Ținând seama de nevoia de a se distanța de practicile autoritare ale perioadelor precedente și conștient că una dintre misiunile fundamentale ale unui stat european este aceea de a garanta libera dezvoltare a solidarităților comunitare, Secretariatul de Stat pentru Culte colaborează în acest scop cu asociațiile religioase și cultele recunoscute, respectându-le libertatea și fără a se amesteca în problemele interne ale acestora.

În sfârșit, ținând seama de responsabilitatea statului român în asigurarea păcii sociale și în respectarea în mod egal a drepturilor și libertăților cetățenilor, Secretariatul de Stat pentru Culte își asumă un rol de mediator în relațiile dintre culte, precum și în relațiile dintre acestea și stat.

O perspectivă ancorată în realitățile românești

Viziunea Secretariatului de Stat pentru Culte privind raportul dintre stat și culte în România și rolul comunităților religioase în societate este întemeiată pe tradiția juridică și pe realitățile actuale ale societății românești.

Astfel, ținând seama de gradul ridicat de religiozitate al populației, așa cum este el exprimat la recensămintele populației și în viața de zi cu zi a societății și de pluralismul religios manifest al acesteia; având în vedere libertatea și disponibilitatea cultelor din România de a participa activ la viața acesteia și de a coopera activ cu statul la construirea binelui comun; ținând cont de experiența și gradul de angajare diferită a comunităților religioase în societate, Secretariatul de Stat pentru Culte promovează un model de relație stat-culte flexibil, menit să sprijine și să pună în valoare cât mai bine contribuția comunităților religioase la viața socială.

Statul și cultele – complementaritate și subsidiaritate

Recunoscând contribuția specifică a cultelor religioase la edificarea binelui comun și particularitățile modului de implicare a cultelor din România în viața societății, datorate viziunii lor specifice asupra lumii, Secretariatul de Stat pentru Culte apreciază ca benefică, în contextul românesc, afirmarea cultelor religioase în spațiul public ca unul dintre actorii sociali care pot contribui în mod durabil la dezvoltarea societății românești.

Astfel, conștient de faptul că statul nu poate acoperi singur toate nevoile societății și că este în interesul binelui comun construirea unei relații de complementaritate între acțiunea statului și cea a societății civile organizate, conform principiului subsidiarității, Secretariatul de Stat pentru Culte înțelege să promoveze, potrivit domeniului său de competență, dezvoltarea parteneriatului social dintre stat și culte.

În viziunea Secretariatului de Stat pentru Culte, cooperarea dintre stat și culte este necesară și utilă în mai multe domenii: în educație – pentru edificarea unei societăți întemeiate pe valori, bazate pe identități puternice; în domeniul social – datorită disponibilității cultelor de a participa cu propria expertiză și cu propriile resurse umane și materiale la construirea unei societăți demne și solidare; în domeniul cultural – datorită contribuției specifice a cultelor în toate marile domenii ale culturii.

În viziunea Secretariatului de Stat pentru Culte, modelul românesc al relațiilor dintre stat și culte reprezintă un model european echilibrat, o sinteză adecvată între cerințele modernizării și europenizării regimului politic românesc și nevoile actuale ale societății românești.

Evoluția structurii confesionale din România

Istoria statisticii oficiale românești coincide cu istoria statului național român modern. Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza din 24 ianuarie 1859 a fost momentul hotărâtor care a marcat începutul transformării Țărilor Române într-un stat modern, prin înființarea unor noi instituții inspirate după modelele europene ale vremii. Necesitatea cunoașterii realităților socio-economice a impus înființarea Oficiului de Statistică în iulie 1859.

3.1 Perioada modernă

În perioada modernă, au fost realizate trei recensăminte: primul în 1859, al doilea, după patru decenii, în 1899 și un al treilea în 1912, înainte de Marea Unire. Una dintre informațiile de interes obținute la recensământ a fost și structura confesională a populației. Dat fiind că în această perioadă componența teritorială a țării s-a modificat puțin semnificativ, datele obținute la cele trei recensăminte pot fi considerate comparabile (v. Tabelul 1).

Tabelul 1. Structura confesională a populației în perioada 1859-1912

Religie	Anul					
	1859		1899		1912	
	Număr	%	Număr	%	Număr	%
Total	4.424.961	100,00 %	5.956.690	100,00 %	7.235.320	100,00%
1. Ortodoxă	4.198.862	94,89 %	5.451.787	91,52 %	6.735.444	93,09%
2. Mozaică	1341.68	3,03%	266.652	4,48 %	241.088	3,33%
3. Catolică	45.154	1,02%	149.667	2,51 %	157.938	2,18%
4. Protestantă	28.903	0,65%	22.749	0,38 %	24.727	0,34%
5. Armeană	8.178	0,18%	5.787	0,10 %	6.985	0,10%
6. Lipoveană	8.375	0,19%	15.094	0,25 %	21.628	0,30%
7. Mahomedană	1.323	0,03%	44.732	0,75 %	46406	0,64%
8. Alte religii	-	-	222	< 0,01 %	1.104	0,02%

Potrivit primului recensământ, populația majoritară din România era de confesiune ortodoxă, aproape 95%, urmată la mare distanță de comunitatea mozaică, puțin peste 3%, restul celorlalte confesiuni însumând cca. 2% .

Alături de structura confesională, recensământul din 1859 a inventariat și lăcașurile de cult (v. tabelul 2). Potrivit rezultatelor acestei cercetări, numărul lăcașurilor de cult se ridica la 7230, raportat la o populație de 4.424.961 de persoane; rezulta o medie de 612 enoriași pentru fiecare lăcaș. Biserica Ortodoxă se situa, din acest punct de vedere, peste medie (630 enoriași/biserică); cele mai „aglomerate” lăcașuri de cult erau cele protestante, cu o medie de 2408 enoriași/biserică, iar la polul opus se găseau sinagogile, cu 486 credincioși pentru fiecare lăcaș de cult. Astfel, comunitatea evreiască deținea cele mai multe lăcașuri de cult, raportat la numărul de enoriași.

Tabelul 2. Numărul lăcașurilor de cult pe religie și dimensiunea comunităților religioase în anul 1859

Religie	1859		
	Număr enoriași	Număr lăcașuri de închinare	Număr enoriași/lăcaș de închinare
Total	4.424.961	7.230	612
1. Ortodoxă	4.198.862	6.658	630
2. Mozaică	134.168	276	486
3. Catolică	45.154	63	716
4. Protestantă	28.903	12	2.408
5. Armeană	8.178	11	743
6. Lipoveană	8.375	7	1.189
7. Alte religii	-	3	-

Schimbările teritoriale produse în urma Războiului de Independență de la 1877-1878 nu au influențat foarte mult structura confesională a populației României. Cedarea celor trei județe care formau Basarabia de Sud (Cahul, Ismail și Bolgrad) către Imperiul Rus și dobândirea Dobrogei, cu județele Tulcea și Constanța, de la otomani au adus un plus de populație musulmană, ponderea acesteia crescând de la 0,03% în 1859 la 0,75% la recensământul din 1899.

La 1899, ortodocșii reprezentau majoritatea populației României, cu un procent de 91,52%, în timp ce toate celelalte culte întruneau 8,5%. După ortodocși urmau credincioșii de rit mozaic, cu un procent de 4,5% (a doua comunitate evreiască, în ce privește ponderea, din Europa, după cea din Austria – 4,6%), apoi catolicii cu 2,5%, musulmanii cu 0,7%, și protestanții (luterani, reformați, calvini), cu 0,4%. Față de recensământul anterior, se constata o creștere a ponderii cultelor religioase minoritare. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în rândul comunităților catolică (aproape 230%) și mozaică (98%). Creșterea numerică a populației catolice se datorează probabil imigrației, având în vedere că sporul natural al acestei comunități era mai slab decât al celorlalte confesiuni. Creșterea numărului populației de rit mozaic s-a datorat nu numai imigrației, ci și sporului natural al acestei comunități, foarte ridicat la acea vreme. În schimb, în cazul populației de confesiune musulmană, creșterea înregistrată la nivelul acesteia a fost rezultatul încorporării Dobrogei în teritoriul românesc, care a adus țării un spor de 41.677 de persoane. Acesta era și cazul lipovenilor (staroverilor). Confesiunile a căror pondere s-a redus au fost armenii și cultele protestante, însă Dobrogea a adus contingente mai însemnate de minorități religioase față de cele pierdute prin cedarea Basarabiei de Sud în favoarea Rusiei.

Distribuția populației după religie la recensământul din 1899 era diferită de la o regiune la alta. Din punctul de vedere al provinciilor istorice și al mediului de locuire, situația fiecărei provincii înregistra o abatere semnificativă față de mediile naționale. Contingentul de ortodocși era cel mai numeros în Oltenia (98,5%); la polul opus se găsea Dobrogea, cu o populație ortodoxă de 73,4%, urmată de comunitatea musulmană, reprezentând 15,6% din locuitorii regiunii.

Diferențe semnificative se înregistrau și între spațiul rural și cel urban. Astfel (v. tabelul 3), în mediul urban populația ortodoxă era de 72,54%, urmată de cea mozaică, cu o medie de 18,98%. Cele mai numeroase comunități evreiești se găseau în Moldova (38,72%), în special în orașele reședință de județ, la Dorohoi (peste 53%), Iași (cca.52%), Botoșani (52%) etc.

Tabelul 3. Populația urbană după religie, în procente, la 1899, la nivel național și pe provincii

Religie	1899				
	Populația urbană după religie, în procente				
	România	Moldova	Muntenia	Oltenia	Dobrogea
1. Ortodoxă	72,54	55,71	80,50	86,93	74,31
2. Mozaică	18,98	38,72	10,64	4,09	5,59
3. Catolică	5,60	4,37	6,35	7,58	2,82
4. Protestantă	1,37	0,35	2,13	1,13	1,06
5. Mahomedană	0,92	0,07	0,21	0,28	12,23
6. Armeană	0,40	0,60	0,17	< 0,01	1,82
7. Lipoveană	0,19	0,16	< 0,01	-	2,14
8. Alte religii	0,01	0,02	< 0,01	< 0,1	< 0,01

Rezultatele recensământului din 1912 nu au produs surprize majore, structura confesională fiind asemănătoare cu cea din 1899, cu o diferență semnificativă: populația de rit mozaic a scăzut din cauza emigrării.

Între anii 1912 și 1918 au intervenit modificări teritoriale ale statului român care au produs efecte și la nivelul distribuției etnice și confesionale a populației, și anume anexarea Cadrilaterului. Populația noii provincii era majoritar turco-tătară, respectiv de confesiune musulmană, și bulgară, de rit ortodox, aspect reliefat de recensământul din 1930, când comunitatea musulmană număra peste 185 de mii de persoane.

3.2. Structura confesională a Transilvaniei în perioada modernă.

Transilvania a fost o componentă teritorială a Imperiului Habsburgic, sub numele de „Marele Principat al Transilvaniei”, începând cu 1641. Odată cu instaurarea regimului dualist austro-ungar în 1867, Transilvania intra în componența Regatului Ungariei. Administrația habsburgică a realizat două recensăminte, în 1850 și 1857, iar cea maghiară patru, în 1869, 1880, 1900 și 1910, însă rezultatele primelor două și ale ultimelor trei nu sunt interoperabile, întrucât diferă aria teritorială investigată și modul de definire a indicatorilor. De aceea, prezentăm în tabele separate rezultatele recensămintelor austriece și maghiare.

Tabelul 4. Rezultatele recensămintelor realizate de administrația habsburgică

Religie	Anul %	
	1850	1857
1. Ortodoxă	30,2	31,9
2. Greco-catolică	32,2	28,8
3. Reformată	14,4	13,8
4. Romano-catolică	10,6	11,8
5. Luterană	9,6	10,2
6. Unitariană	2,2	2,5
7. Israelită	0,8	0,7
8. Armeano-catolică	-	0,3

Tabelul 5. Rezultatele recensămintelor realizate de administrația maghiară

Religie	Anul %		
	1880	1900	1910
1. Ortodoxă	37,1	34,9	34,3
2. Greco-catolică	23,3	23,5	23,7
3. Romano-catolică	17,7	18,8	18,9
4. Reformată	12,4	13,0	13,2
5. Evanghelică	5,5	5,2	5,0
6. Israelită	2,6	3,3	3,5
7. Unitariană	1,4	1,3	1,3
8. Alte religii	0,1	0,05	0,09

Transilvania modernă era caracterizată de o mare diversitate etnică și confesională. Majoritatea populației ortodoxe și greco-catolice era alcătuită din etnici români (cu o minoritate sârbească), în timp ce populația maghiară și cea germană aparțineau în cea mai mare parte cultelor protestante sau Bisericii Romano-Catolice. Astfel, integrarea Transilvaniei în Regatul României după 1918 a adus la rândul său o schimbare semnificativă în structura populației acestuia.

3.3. Perioada interbelică (1918-1940)

Structura confesională a populației României dintre cele două războaie mondiale a fost consemnată la recensământul din 1930. În intervalul de timp scurs de la recensământul din 1912, structura teritorială, etnică și confesională a României s-a schimbat în mod fundamental, ca urmare a unirii cu Regatul României a Basarabiei, Bucovinei, Transilvaniei și Banatului în anul 1918. Structura populației României s-a modificat considerabil, atât din punct de vedere etnic, cât și confesional. Dacă la recensământul din 1912 ponderea românilor și a confesiunii ortodoxe era de 93,5%, respectiv, 93,1%, conform recensământului din 1930, acestea aveau să scadă la 71,9%, respectiv 72,6% (v. tabelul 6).

Tabelul 6. Structura populației pe religii în anul 1930

Religie	1930	
	Număr	%
Total	18.057.028	100%
1. Ortodoxă	13.108.227	72,59
2. Greco-catolică	1.427.391	7,90
3. Romano-catolică	1.234.151	6,83
4. Mozaică	756.930	4,19
5. Reformată-calvină	710.706	3,94
6. Evanghelică-luterană	3987.59	2,21
7. Mahomedană	185.486	1,03
8. Unitariană	69.257	0,38
9. Baptistă	60.562	0,34
10. Lipovană	57.288	0,32
11. Adventistă	16.102	0,09
12. Armeno-gregoriană	10.005	0,06
13. Armeno-catolică	1.440	0,01
14. Alte religii	7.434	0,04
15. Fără religie	6.604	0,04
16. Nedeclarată	6.686	0,04

Noile provincii au adus în cuprinsul statului român 56% populație de etnie română, restul de 44% reprezentând alte naționalități, dintre care cele mai numeroase erau cea maghiară (14,7%), germană (7,6%), ucraineană (6,4%) și evreiască (5,1%).

Un aspect deosebit de important privind structura confesională a populației României l-a reprezentat prezența în Transilvania și Banat a confesiunii greco-catolice (aparținând Bisericii Române Unite cu Roma), ai cărei credincioși erau aproape exclusiv etnici români, ponderea ei ridicându-se la cca 8% din totalul populației României mari (15% din totalul populației noilor provincii). Aceasta a devenit a doua confesiune religioasă din România, Biserica Română Unită fiind recunoscută prin Constituția din 1923, alături de Biserica Ortodoxă, drept Biserică românească.

Pe lângă confesiunile tradiționale, era înregistrată pentru prima dată și situația a două culte evanghelice (neoprotestante), respectiv cultul baptist și cel adventist. Structura confesională a noilor provincii (fără Vechiul Regat) este prezentată în tabelul 7.

Tabelul 7. Structura confesională a noilor provincii românești (cumulat), pe religii

Religia	Număr	%
Total	9.265.774	100%
1. Ortodoxă	5.054.762	54,55
2. Greco-catolică	1.396.694	15,07
3. Romano-catolică	1.058.605	11,42
4. Reformată-calvină	697.581	7,53
5. Mozaică	492.892	5,32
6. Evanghelică-luterană	369.940	3,99
7. Unitariană	68.420	0,74
8. Baptistă	57.835	0,62
9. Lipoveană	34.574	0,37
10. Adventistă	7.373	0,08
11. Armeno-gregoriană	1.547	0,02
12. Armeno-catolică	1.284	0,01
13. Mahomedană	620	0,01
14. Alte religii	5.079	0,05
15. Fără religie	4.465	0,05
16. Nedeclarată	44.99	0,05

3.4. Perioada 1940-1945

Începând cu vara anului 1940, România a pierdut o parte însemnată a teritoriului ei, cu populația aferentă. Basarabia, nordul Bucovinei și ținutul Herța au fost anexate de Uniunea Sovietică, Ardealul de Nord a fost anexat Ungariei, iar Cadrilaterul a fost cedat Bulgariei.

În perioada celui de-al Doilea Război Mondial, structura teritorială a statului român s-a modificat din nou, temporar, prin eliberarea Basarabiei și anexarea Transnistriei. Aceste modificări teritoriale au produs la rândul lor alte schimbări în structura confesională a populației, schimbări ce au fost surprinse statistic doar într-o anumită măsură prin recensământul din 6 aprilie 1941, ale cărui informații, din cauza tulburărilor politice, nu au putut fi prelucrate și valorificate în totalitate.

3.5. Perioada comunistă: 1945-1989

Caracteristica principală a perioadei comuniste, din punctul de vedere al statisticilor confesionale, este lipsa de informații oficiale precise, ca rezultat al eliminării acestui indicator dintre datele colectate la recensăminte. Primul recensământ al României de după tratatele de pace de la Paris, în care s-au stabilit actualele granițe ale României, s-a realizat în 1948, însă datele culese au vizat doar limba maternă, nu și naționalitatea sau religia.

Constituția din 1948 garanta libertatea religioasă, iar noua Lege privind regimul general al cultelor a recunoscut noi culte religioase, printre care cel penticostal, a cărui evoluție a fost cea mai dinamică în perioada comunistă. A fost, în schimb, desființată Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică. Urmând aceeași logică, cele trei recensăminte care au urmat (1956, 1966, 1977) au înregistrat doar „naționalitatea”, nu și „religia”, ceea ce face imposibilă o expunere statistică exactă a evoluției structurii confesionale a populației țării în timpul celor aproape cinci decenii de comunism.

3.6. Perioada postcomunistă

Odată cu prăbușirea regimului comunist și cu adoptarea noii Constituții a României (1991), structura și evoluția vieții religioase din România au reînceput să fie surprinse și în plan statistic, prin

reintroducerea rubricii „Religie” la recensămintele următoare. În cei 24 de ani scurși de la evenimentele din Decembrie 1989, au fost realizate trei recensăminte, comparabile din punctul de vedere al ariei geografice.

Primul recensământ a pus în evidență surprinzătoarea lipsă de rezultate a eforturilor regimului comunist de promovare a ateismului. Doar 0,17 % din populație s-a declarat atee sau fără religie; majoritatea populației și-a declarat apartenența la un cult religios. Potrivit ultimului recensământ, realizat simultan în statele Uniunii Europene în anul 2011, după 21 de ani de libertate religioasă în fostele țări comuniste, procentul celor declarați atei sau fără religie în România (0,19%) continua să fie cel mai mic din Europa, spre deosebire de țări foste comuniste precum Cehia, unde procentul acestora ajungea la 34,2%, Ungaria (23%) ori Bulgaria (11,8%).

Atrage în mod deosebit atenția destinul comunității evreiești. Ca urmare a Holocaustului, dar și a politicii regimului comunist de încurajare a emigrării masive a evreilor români spre Israel, comunitatea evreiască din România s-a restrâns în mod dramatic. Totodată, recensământul a pus în evidență și situația cu care se confrunta Biserica Română Unită, Greco-Catolică revenită în spațiul public și recunoscută oficial după 50 de ani de supraviețuire în clandestinitate¹².

Recensămintele următoare au pus în evidență tendințe relativ stabile de evoluție a structurii religioase a populației. Cifrele privind apartenența religioasă au rămas foarte ridicate, cu peste 99% din populația recenzată declarându-și afilierea la un cult sau credință religioasă.

Per ansamblu, apartenența la confesiunea ortodoxă s-a menținut relativ stabilă, înregistrându-se o scădere marginală a ponderii acesteia pe parcursul ultimilor 20 de ani. Apartenența la confesiunile romano-catolică, greco-catolică și la confesiunile protestante tradiționale a înregistrat și ea unele scăderi, semnificative în raport cu numărul total al credincioșilor.

¹² Reprezentanții Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice au contestat rezultatele recensămintelor din 1992, 2002 și 2011, apreciind ca defectuos modul în care s-a făcut colectarea datelor.

Tabelul 8. Structura confesională a României, potrivit rezultatelor recensămintelor din perioada postcomunistă.

Confesiune Religioasă	Anul					
	1992		2002		2011	
	număr	%	număr	%	număr	%
Total	22.810.035	100	21.680.974	100	20.121.641	100
1. Ortodoxă	19.802.389	86,81	18.817.975	86,79	16.307.004	86,45
2. Romano-catolică	1.161.942	5,09	1.026.429	4,73	870.774	4,62
3. Reformată	802.454	3,52	701.077	3,23	600.932	3,19
4. Penticostală	220.824	0,97	324.462	1,50	362.314	1,92
5. Greco-catolică	223.327	0,98	191.556	0,88	150.593	0,80
6. Baptistă	109.462	0,48	126.639	0,58	112.850	0,60
7. Adventistă de Ziua a Șaptea	77.546	0,34	93.670	0,43	809.44	0,43
8. Musulmană	55.928	0,25	67.257	0,31	64.337	0,34
9. Unitariană	76.708	0,34	66.944	0,31	57.686	0,31
10. Martorii lui Iehova	-	-	-	-	49.820	0,26
11. Creștini după Evanghelie	49.963	0,22	44.476	0,21	42.495	0,23
12. Creștină de stil Vechi	28.141	0,12	38.147	0,18	32.558	0,17
13. Biserica ortodoxă de Stil vechi ¹³	32.228	0,14	-	-	-	-
14. Evanghelică Lutherană (sinodo-presbiteriană)	21.221	0,09	27.112	0,13	20.168	0,11
15. Ortodoxă Sărbă	-	-	-	-	14.385	0,08
16. Evanghelică Română	-	-	18.178	0,08	15.514	0,08
17. Evanghelică de Confesiune Augustană	39.119	0,17	8.716	0,04	5.399	0,03
18. Mozaică	9.670	0,04	6.057	0,03	3.519	0,02
19. Armeană	2023	0,01	775	0,004	393	0,002
20. Alte religii	56.129	0,25	89.196	0,41	30.557	0,16
21. Fără religie	26.314	0,12	12.825	0,06	18.917	0,10
22. Atei	10.331	0,05	8.524	0,04	20.743	0,11
23. Nedeclarată	8.139	0,04	11.734	0,05	-	-
24. Nedisponibilă	-	-	-	-	1.259.739	6,25

¹³ În 1992, Biserica Creștină după Evanghelie și Biserica Evanghelică Română erau reunite încă într-un singur cult; Organizația Religioasă Martorii lui Iehova a fost recunoscută drept cult în 2003.

Cele mai dinamice confesiuni religioase s-au dovedit a fi comunitățile evanghelice (neoprotestante) și în primul rând Cultul Penticostal. Acestea au înregistrat creșteri considerabile între 1992 și 2002 și o creștere mai redusă în 2011 după ce valurile de emigrație au dus la o scădere semnificativă a populației. Ponderea acestora în populația totală a crescut ușor (mai mult în cazul comunității penticostale). Se înregistrează și o creștere a apartenenței la cultul musulman, datorată în parte imigrației.

O scădere dramatică înregistrează în schimb populația de confesiune mozaică, diminuată în 2011 la aproape o treime față de anul 1992. La recensământul din 2011¹⁴ se înregistrează totodată o scădere a numărului persoanelor încadrate la rubrica „alte religii”, de la 0,41% în 2002 la 0,15%, scădere datorată recunoașterii statutului de cult religios Organizației Religioase Martorii lui Iehova (0,25% din populația pentru care a fost înregistrată religia în 2011).

14 La recensământul din 2011 s-au utilizat pentru prima dată și surse administrative. Persoanelor recensate pe baza acestor surse nu li s-a putut identifica apartenența religioasă, confesiunea fiind un act liber consimțit, declarat de fiecare în parte, motiv din care a apărut rubrica „Nedisponibil”. Numărul acestor persoane fiind foarte mare, aproape 1,3 milioane, reprezentând 6,25% din totalul populației recensate, aceste lipsuri afectează interoperabilitatea datelor. Procentele au fost calculate pentru 2011 pornind de la numărul populației pentru care a fost înregistrată religia.

Care este relația dintre state și cultele religioase în context european?

În virtutea tratatelor după care funcționează, Uniunea Europeană respectă competențele statelor membre în privința politicii și a politicilor publice privind viața religioasă, și nu și asumă niciun fel de relații particulare cu o religie sau cu o confesiune anume. Uniunea Europeană recunoaște comunităților religioase o identitate proprie și o contribuție specifică în cadrul societăților europene¹⁵, atribuindu-le un rol consultativ în funcționarea Uniunii și în dezvoltarea politicilor acesteia. Statele membre au competențe exclusive în domeniul politicilor interne privind viața religioasă. Astfel, nu există încă un model legal unic al relațiilor dintre stat și cultele religioase în Europa. Cu toate acestea, în legislația statelor europene putem identifica o serie de elemente comune, conturate pe baza experiențelor istorice comune ale acestor state în ultimele două secole¹⁶.

Principalele elemente ale unui posibil model comun ar fi:

- garantarea libertății de conștiință și a libertății religioase a cetățenilor;
- existența unor forme de recunoaștere juridică a caracterului distinct al comunităților religioase în raport cu alte tipuri de organizații publice sau private;

15 „(1) Uniunea respectă și nu aduce atingere statutului de care beneficiază, în temeiul dreptului național, bisericile și asociațiile sau comunitățile religioase din statele membre. (2) Uniunea respectă, de asemenea, statutul de care beneficiază, în temeiul dreptului național, organizațiile filosofice și neconfesionale. (3) Recunoscându-le identitatea și contribuția specifică, Uniunea menține un dialog deschis, transparent și constant cu aceste biserici și organizații.” Art. 17c din Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene, *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 2007/C306/1.

16 Lavinia STAN, Lucian TURCESCU, *Church, State, and Democracy in Expanding Europe*, Oxford University Press, Oxford/New York, 2011

- respectarea autonomiei cultelor în raport cu statul (în grade variabile);
- nediscriminarea pe criterii religioase;
- existența unor forme de susținere directă și/sau indirectă a comunităților religioase;
- o recunoaștere din ce în ce mai cuprinzătoare a pluralismului religios.

4.1. Cum sunt clasificate raporturile dintre stat și cultele religioase în Europa?

În lipsa unui model normativ european unic al relațiilor dintre state și cultele religioase și datorită diversității formelor de religiozitate îmbrățișate de cetățenii europeni, raporturile dintre stat și culte au cunoscut mai multe soluții de clasificare. Din punct de vedere metodologic¹⁷, acestea au fost împărțite în funcție de:

- a. definirea constituțional-juridică a regimului relației stat-culte (separare, cooperare, Biserică de stat sau dominantă etc.);
- b. modalitatea de finanțare a cultelor (directă, indirectă, mixtă etc.);
- c. locul și rolul religiei în spațiul public (laicitate activă – cu așezarea religiei în sfera privată; neutralitate „indiferentă” – în care statul se abține să așeze cultele într-un rol social specific; și neutralitate „pozitivă” sau „favorabilă”, în care statul recunoaște și susține activ prezența cultelor în spațiul public);
- d. gradul de permisivitate al cadrului legislativ în privința recunoașterii cultelor minoritare și a noilor mișcări religioase – regim deschis tuturor cultelor sau regim incluziv vs regim de recunoaștere selectivă sau limitată; regim cu un singur nivel de recunoaștere sau cu mai multe;
- e. modul în care este tratată educația religioasă – state cu educație religioasă confesională vs neconfesională, opțională vs obligatorie, susținută de stat sau „privatizată” etc.

Cel mai accesibil criteriu de clasificare a relațiilor dintre stat și cultele religioase este cel al definirii juridice a acestora. Astfel, din perspectiva legislației în vigoare a statelor europene putem distinge trei mari modele:

17 FACULTÉ DE DROIT ET DE SCIENCE POLITIQUE D'AIX-MARSEILLE, *Religions, droit et sociétés dans l'Europe communautaire. Actes du XIIIe Colloque de l'Institut de Droit et d'Histoire Religieuse (IDHR), Aix-en-Provence, 19-20 mai 1999*, Presses Universitaires d'Aix-Marseille, Aix-en-Provence, 2000

(1) regimuri de separare netă între stat și instituțiile religioase. Este cazul Franței (cu excepții în Alsacia, Mosella și Departamentele de peste mări), Olandei, Portugaliei, Irlandei. De regulă, statele care îmbrățișează acest model de raportare la culte nu acordă finanțare directă comunităților religioase;

(2) regimuri cu o Biserică de stat sau dominantă din punct de vedere constituțional-juridic. Este cazul Danemarcei, Finlandei, Greciei, Maltei, Marii Britanii și, până de curând, al Norvegiei și Suediei. În acest caz, una sau mai multe confesiuni au un statut special și sunt parțial integrate în administrația publică;

(3) regimuri de recunoaștere a unor culte (pe unul sau mai multe niveluri), definite, după caz, ca regimuri de cooperare sau parteneriat dintre stat și culte. Cultele recunoscute beneficiază de o situație privilegiată față de cele care nu au acest statut. Statul recunoaște utilitatea activității cultelor susținându-le financiar în mod direct sau indirect. Din această categorie fac parte state precum Belgia, Germania, Italia, Luxemburg, Spania, Polonia, Republica Cehă, România, Slovacia etc;

Regimul general al cultelor din fiecare stat european este consecința unor evoluții istorice, a unor transformări sociale, demografice etc., ca și a modificărilor survenite în percepția publică asupra fenomenului religios în general. Astfel, cultele tradiționale sau „istorice” au încă, în majoritatea statelor europene, un statut aparte: statul le „cunoaște” instituțional și doctrinar mai bine și are astfel la dispoziție mai multe instrumente necesare pentru a se poziționa în raport cu ele. Acestea sunt cultele cu care statul modern și-a negociat relația pe o perioadă mai lungă, astfel încât înțelegerile succesive dintre aceste culte și instituțiile statului au modelat formularea legală și practicile instituționale ale relației dintre stat și culte până în prezent. Treptat, statele europene au găsit formule de recunoaștere instituțională a unui număr crescând de culte și organizații religioase, adaptându-se astfel pluralismului religios din ce în ce mai mare din spațiul european. Cu titlu de exemplu, vom prezenta în continuare câteva elemente ale relației dintre stat și culte din mai multe state europene. Acestea sunt menite să ne ajute să înțelegem mai bine contextul european al dezbaterilor privind chestiunile cel mai frecvent analizate și în spațiul public românesc¹⁸.

18 Sursele principale pentru informațiile prezentate în continuare sunt: Gerhard ROBBERS (ed.), *État et Églises dans l'Union Européenne*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden, 2007 și ambasadele României în țările Uniunii Europene.

Modele de cooperare

Belgia

Tipul de relație stat – culte	Sunt recunoscute șase culte; de facto, Biserica Catolică are întâietate.
Finanțarea activităților cultelor	
Salarizarea clerului	Salarizarea clerului se face integral de către stat: salariile și pensiile personalului de cult sunt plătite de la bugetul de stat, diferențiat în funcție de dimensiunile comunității.
Finanțarea lăcașurilor de cult	Construcția și repararea lăcașurilor de cult este finanțată de stat.
Capelani în instituții publice	Capelanii din instituțiile publice (armată, penitenciare, dar nu și cei din spitale), în primul rând catolici, sunt salariați integral de stat.
Scutiri de taxe și impozite	Statul scutește cultele recunoscute de impozitul pe veniturile provenite din administrarea imobilelor cu caracter de cult, precum și de alte taxe și impozite.
Alte forme de finanțare	Autoritățile locale asigură clericilor o locuință și acoperă cheltuielile legate de aceasta. Autoritățile locale pot oferi susținere financiară suplimentară comunităților religioase. Finanțarea altor activități (caritabile etc.) se poate face indirect, prin înființarea de asociații nonprofit. Statul asigură finanțarea parțială a școlilor confesionale private. Finanțarea privată, pe bază de colecte sau donații de la credincioși, are o pondere limitată.
Religie și educație	
Educația religioasă în școală	În școlile publice, pe toată durata școlarizării obligatorii sunt oferite cursuri de educație confesională (una dintre confesiunile recunoscute) sau de morală non-confesională (seculară), la alegere, cu posibilitatea de scutire totală de participare (la cerere).
Învățământul teologic / confesional	În universitățile publice nu funcționează facultăți de teologie/studii religioase. Universitățile și institutele/facultățile de rang universitar ale cultelor recunoscute pot primi finanțare de stat (de la bugetul federal sau al comunităților federate), în grade variabile (în cazul unor universități catolice, până la 100%).

Germania

Tipul de relație stat – culte	Funcționează un regim de cooperare între stat și comunitățile religioase, care pot beneficia de două niveluri de recunoaștere: corporații de drept public și culte de drept privat. Sistemul juridic este reglementat pe două niveluri, federal (constituțional și legislație inferioară) și al landurilor.
-------------------------------	---

Finanțarea activităților cultelor

Finanțarea activităților cultelor se realizează prin impozit bisericesc, subvenții și scutiri de taxe. „Impozitul bisericesc” (8-9% din impozitul pe venit) este colectat de administrația landurilor și asigură circa 80% din veniturile cultelor care solicită finanțare. Suma se reține doar membrilor Bisericii/cultelor respective. Există posibilitatea de scutire de impozitul bisericesc, sub forma unei declarații scrise; în caz contrar, sumele sunt reținute automat din veniturile obținute. În majoritatea Bisericilor protestante, renunțarea la plata impozitului bisericesc echivalează cu pierderea calității de membru al Bisericii.

Salarizarea clerului	Salarizarea clerului se face diferențiat, potrivit regulilor fiecărui cult. Pe bază de acord și în funcție de regiune, statul poate oferi o contribuție la salariile personalului.
----------------------	--

Finanțarea lăcașurilor de cult	Autoritățile locale pot acoperi cheltuieli de construcție a bisericilor și contribuie la restaurarea bisericilor monumente istorice.
--------------------------------	--

Capelani în instituții publice	Pot fi plătiți de stat capelanii din armată, poliție, penitenciare, spitale, alte instituții publice, pe bază de acord cu instituțiile vizate, prin contracte pe perioadă determinată.
--------------------------------	--

Scutiri de taxe și impozite	Donațiile către culte și impozitul bisericesc se pot deduce din impozitul pe salarii sau pe venit. Cultele beneficiază de multiple alte scutiri de taxe și impozite.
-----------------------------	--

Alte forme de finanțare	Autoritățile publice alocă periodic cultelor anumite sume, ca despăgubire pentru secularizările succesive ale averilor bisericești (mai ales cea din 1803). Cultele de mai mici dimensiuni se finanțează în mai mare măsură prin donații de la credincioși și nu fac apel la sistemul impozitului bisericesc. Școlile și grădinițele confesionale sunt finanțate parțial de stat, ca și celelalte instituții de învățământ privat. Spitalele bisericești și alte instituții sociale, caritabile organizate de culte primesc subvenții extinse de la stat, comparabile cu cele primite de alte instituții cu statut de utilitate publică; beneficiază în plus de un regim legal distinct în ceea ce privește dreptul muncii (aplicat cu respectarea normelor bisericești ale fiecărui cult). Cultele mai pot obține în plus, sub diferite forme, donații sau contribuții private.
-------------------------	--

Religie și educație

Educația religioasă în școală	Cu excepția școlilor explicit neconfesionale, în școlile publice educația religioasă este o disciplină cu statut similar celorlalte discipline școlare. Educația religioasă este confesională, programa fiind definită în funcție de opțiunile fiecărui cult (pentru educație confesională strictă, istoria religiilor etc.). Părinții sunt cei care decid participarea copiilor la cursurile de educație religioasă, în confesiunea pe care o aleg; după împlinirea vârstei de 14 ani, elevul hotărăște singur. Școala publică este obligată să organizeze cursuri de educație religioasă acolo unde există cel puțin 12 elevi aparținând unei anumite confesiuni.
Învățământul teologic / confesional	În universitățile publice funcționează facultăți de teologie cu caracter confesional (mai mult sau mai puțin legate instituțional de Biserica de care aparțin din punct de vedere confesional). Pe lângă acestea, funcționează și o serie de facultăți de teologie și universități confesionale private.

Republica Cehă

Tipul de relație stat-culte	Funcționează 33 de culte recunoscute, din punct de vedere legal existând două niveluri de recunoaștere a cultelor: Bisericile, în număr de 21, beneficiază de finanțări și facilități importante, iar societățile religioase nou înregistrate, în număr de 12, nu beneficiază de aceste „drepturi speciale”. Instituția care gestionează raporturile dintre stat și culte este Departamentul pentru Biserici din cadrul Ministerului Culturii.
-----------------------------	--

Finanțarea activităților cultelor

Legislația în domeniul finanțării Bisericii și cultelor religioase	<p>La 1 ianuarie 2013 a intrat în vigoare Legea nr. 428/2012 privind restituirea proprietăților și plata de compensații financiare către Bisericile și cultele religioase ale căror proprietăți fuseseră confiscate de regimul comunist. Noul act normativ a schimbat în mod substanțial sistemul de finanțare a Bisericii și cultelor religioase în Republica Cehă, care presupunea, între altele, finanțarea integrală a salariilor clerului de către stat.</p> <p>Notă: După 1948, Bisericii le fuseseră confiscate aproximativ 2.500 de clădiri, 175.000 hectare de păduri și 25.000 hectare de pământ arabil. Cea mai mare parte a proprietăților confiscate aparțineau Bisericii Romano - Catolice. Conform Legii nr. 428/2012, un număr de 17 Biserici și culte religioase înregistrate în Republica Cehă vor primi de la stat 56% din proprietățile confiscate, îndeosebi pământuri, păduri și heleșteie, în valoare totală de cca 3 miliarde de euro. Pentru restul proprietăților confiscate, aflate în proprietatea comunelor, a regiunilor sau a unor persoane private și care nu mai pot fi restituite, statul va plăti eșalonat, pe o perioadă de 30 de ani, 59 de miliarde de coroane, indexată în funcție de inflație (în valoare totală estimată de cca 3,8 miliarde de euro).</p>
--	---

Salarizarea clericului și finanțarea lăcașurilor de cult

Potrivit Legii nr. 428/2012, pentru o perioadă tranzitorie de 17 ani, statul va continua să plătească celor 17 Biserici și culte religioase beneficiare ale legii o contribuție financiară destinată sprijinirii activității acestora. Până în 2015 (inclusiv), statul va continua să asigure integral plata salariilor personalului clerical și să acopere cheltuielile administrative de funcționare a Bisericilor și cultelor religioase. Contribuția totală a statului este fixată la cuantumul din anul 2012. În anul 2012, suma alocată de stat cultelor religioase a fost de 56.376.745 de euro. Începând din 2016, această sumă va scădea cu 5% anual. La sfârșitul celor 17 ani, Bisericile ar urma să își autofinanțeze integral activitatea.

Capelani în instituții publice

Salariile capelanilor din armată sunt plătite integral de stat, iar cele ale capelanilor din penitenciare sunt finanțate parțial de stat. Accesul capelanilor în spitale se face pe bază de acord interinstituțional și nu beneficiază de un mod de finanțare uniform.

Alte forme de finanțare

Statul finanțează integral școlile bisericești (aparținând Bisericilor, acestea au un statut distinct de școlile confesionale private) și finanțează parțial școlile private (inclusiv confesionale), asigurând plata salariilor personalului angajat. Veniturile obținute de culte din colecte, donații etc. au o pondere importantă în totalul veniturilor cultelor.

Religie și educație

Educația religioasă în școală

În școlile publice, nouă culte oferă cursuri facultative de educație religioasă. Elevii, în acord cu părinții, pot opta pentru educația religioasă în oricare confesiune, indiferent de afilierea religioasă declarată. Nu există materie alternativă. În școlile bisericești, elevii pot opta între educația confesională propriu-zisă și un curs de etică neconfesională. Școlile private pot alege să propună sau nu cursuri de religie în orice confesiune religioasă. Profesorii de religie sunt plătiți de școli și au nevoie de autorizație atât din partea statului cât și a confesiunii respective.

Învățământul teologic / confesional

Școlile bisericești și școlile private (inclusiv confesionale) sunt finanțate parțial de Stat. Cinci facultăți de teologie sunt integrate în universitățile publice. Bisericile dispun de instituții de educație de nivel superior, dar diplomele acestora nu sunt considerate echivalente cu diplomele universitare.

Modele cu Biserică de stat sau dominantă

Danemarca

Tipul de relație stat - culte	Există trei niveluri: Biserica Evanghelică Luterană – Folkekirke este recunoscută ca Biserică națională, conform Art. 4 din Constituție; mai funcționează 11 comunități religioase recunoscute, iar alte 90 de denominațiuni au dreptul de a oficia căsătorii cu efecte civile. Culte care nu beneficiază de recunoaștere publică sunt libere să funcționeze. Principala instituție responsabilă de gestionarea raporturilor dintre stat și culte este Ministrul Afacerilor Ecleziastice.
-------------------------------	---

Finanțarea activităților cultelor

Salarizarea clerului	Statul colectează de la toți cetățenii, indiferent de confesiune, un impozit bisericesc destinat finanțării Bisericii Evanghelice Luterane. Din acest impozit și din sume alocate de la bugetul public, statul oferă o contribuție (cca 40%) la salariile pastorilor și plătește integral salariile episcopilor. Impozitul bisericesc asigură cea mai mare parte a veniturilor Bisericii Evanghelice. Pastorii Bisericii evanghelice sunt funcționari publici. Alte comunități religioase nu primesc sprijin financiar pentru salarizarea clerului.
----------------------	---

Finanțarea lăcașurilor de cult	Statul sprijină financiar repararea bisericilor monumente istorice, întreținerea monumentelor și a mormintelor (pentru Biserica Evanghelică).
--------------------------------	---

Capelani în instituții publice	Statul poate finanța prezența unor capelani în instituțiile publice (pastori sau persoane cu formare teologică), inclusiv în contextul unor situații de urgență sau calamități.
--------------------------------	---

Scutiri de taxe și impozite	Membrii comunităților religioase recunoscute, altele decât Biserica Evanghelică, pot obține deducerea din impozitul pe venit a contribuțiilor către cultele respective, iar comunitățile religioase (altele decât Biserica Evanghelică) beneficiază de o serie de scutiri de taxe și impozite. Cultele cu drept de a oficia căsătorii cu efecte civile pot beneficia, în anumite condiții, de scutiri fiscale pentru sumele provenite din donații.
-----------------------------	--

Alte forme de finanțare	Instituțiile sociale sau caritabile organizate de comunitățile religioase care colaborează cu instituțiile publice pentru prestarea de servicii de interes public pot beneficia de subvenții de la stat.
-------------------------	--

Religie și educație

Educația religioasă în școală	În școlile publice sunt oferite cursuri de „educație creștină” sau „educație religioasă”. Cursurile sunt orientate în principal spre predarea învățaturii și istoriei Bisericii Evanghelice; la clasele superioare, sunt prezentate și alte credințe și filosofii de viață, relația dintre Biserică și stat în Danemarca și în Europa. Cursurile de educație religioasă sunt obligatorii pentru clasele I-X. Pentru clasele a VII-a și a VIII-a, când în parohii sunt organizate cursuri speciale în vederea confirmării, elevii pot alege să participe la acestea sau la cursurile de educație religioasă obișnuite.
-------------------------------	---

Învățământul teologic / confesional	Două facultăți de teologie (pastorală, pentru Biserica Evanghelică) sunt integrate în universitățile publice. O facultate de teologie a unei universități private a fost acreditată pentru alte confesiuni protestante. Mai funcționează și alte două instituții de învățământ teologic superior cu caracter privat, dar diplomele acestora nu sunt recunoscute de stat.
-------------------------------------	--

Grecia

Tipul de relație stat - culte	Biserica Ortodoxă (cuprinzând Biserica Ortodoxă Greacă și entitățile bisericești subordonate Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol) este Biserică de stat sau dominantă și are statut de corporație de drept public. Regimul juridic al celorlalte confesiuni este neuniform, acestea beneficiind de diferite forme de recunoaștere. Astfel, Biserica Romano-Catolică, Cultul Mozaic și Cultul Musulman sunt confesiuni a căror funcționare pe teritoriul Greciei a fost reglementată individual, printr-o succesiune de acte normative specifice. Alte Biserici și culte au fost recunoscute prin decizie administrativă sau în instanță. Aceste culte se constituie de obicei sub formă de asociații de drept privat. Alte culte pot funcționa în legalitate doar dacă primesc o formă de recunoaștere administrativă din partea statului. Relația stat - culte este gestionată în principal de Ministerul Educației, Afacerilor Religioase, Culturii și Sportului.
-------------------------------	---

Finanțarea activităților cultelor

Finanțarea activităților Bisericii dominante este extensivă.

Salarizarea clerului	Statul plătește integral salariile personalului clerical (episcopi, preoți, diaconi) și ale unora dintre laicii angajați de Biserica Ortodoxă. Paracliserii și cântăreții bisericești sunt plătiți din fondurile proprii ale Bisericii. Salariile se echivalează cu cele ale funcționarilor publici.
----------------------	--

Capelani în instituții publice	Capelanii ortodocși din spitale, armată, penitenciare etc. sunt plătiți integral de instituțiile respective.
--------------------------------	--

Scutiri de taxe și impozite	Bisericile și mănăstirile sunt scutite de impozitul pe venit, de impozitul pe clădiri, pe transmiterea imobilelor, pe donații și de taxele succesoriale. Muntele Athos are un statut fiscal aparte.
-----------------------------	---

Alte forme de finanțare	Învățământul teologic ortodox este finanțat de stat. Statul asigură funcționarea și întreținerea școlilor musulmane din Tracia Occidentală (în nord-vestul țării). Cultele mai obțin venituri din donații, din proprietăți mobiliare și imobiliare, din diferite activități economice.
-------------------------	--

Religie și educație

Educația religioasă în școală	Educația religioasă în școlile publice se face în confesiunea ortodoxă. Elevii de altă confesiune decât cea ortodoxă nu sunt obligați să participe la cursurile de religie.
-------------------------------	---

Învățământul teologic / confesional	Culte și pot întemeia propriile școli și instituții de educație teologică. În cadrul universităților din Atena și Tesalonic funcționează două facultăți de teologie ortodoxă. Funcționează și instituții private de învățământ superior teologic.
-------------------------------------	---

Modele de separare

Franța

Tipul de relație stat – culte	Funcționează un regim de separare netă dintre stat și culte (cu excepții teritoriale: în Alsacia și Mosella, unde funcționează un regim de recunoaștere a cultelor și în teritoriile non-europene ale Franței, unde există forme de subvenționare a cultelor). Raporturile dintre stat și culte sunt gestionate în principal prin intermediul Ministerului de Interne.
-------------------------------	---

Finanțarea activităților cultelor

Finanțarea directă a activităților de cult este interzisă, cu excepțiile amintite. Finanțarea cultelor se face în cea mai mare parte din fonduri proprii (fie din donații directe, fie prin instituirea de fundații).

Salarizarea clerului	În general, cultele asigură salarizarea personalului de cult numai din fonduri proprii. În Alsacia și Mosella (departamentele Haut-Rhin, Bas-Rhin și Moselle), salariile clericului aparținând cultelor recunoscute sunt plătite de stat.
----------------------	--

Finanțarea lăcașurilor de cult	Statul sau autoritățile locale asigură întreținerea lăcașurilor de cult catolice (restaurarea și consolidarea acestora, precum și cheltuielile de funcționare) construite înainte de 1905 și confiscate prin Legea de separare a Bisericii de stat. Asociațiile subordonate Bisericii Romano-Catolice pot beneficia de fonduri publice. Statul poate garanta împrumuturile contractate de asociațiile de cult/diecezane pentru construirea de noi biserici. Statul poate pune la dispoziția asociațiilor de cult clădiri cu destinație de cult în schimbul unei chirii simbolice.
--------------------------------	---

Capelani în instituții publice	Capelanii din spitale și penitenciare pot fi plătiți de statul francez. În spitale, aceștia sunt angajați prin contract de conducerea instituției. Capelanii din penitenciare primesc o indemnizație forfetară, în funcție de serviciile prestate. Asistența religioasă în armată este asigurată de capelanii militari (cu regim juridic diferit: fie cu statut de ofițeri, fie angajați pe bază de contract, fie benevoli). Este permisă instituirea de capelani în școli, la cererea părinților și cu permisiunea administrației școlii, însă activitatea acestora nu este finanțată de stat, ci din cotizațiile părinților și din fondurile proprii ale cultelor care îi susțin.
--------------------------------	--

Scutiri de taxe și impozite	În anumite limite, donațiile către entități de interes public (inclusiv asociațiile culturale și diecezane, pentru sumele alocate întreținerii edificiilor de cult sau activităților de interes general) pot fi deduse din impozit. Legea restrânge dreptul de moștenire al clericilor (aceștia nu pot primi moșteniri din partea persoanelor cărora le acordă asistență religioasă pe patul de moarte).
-----------------------------	---

Alte forme de finanțare

Statul poate finanța parțial școlile private, inclusiv școlile confesionale și instituțiile de învățământ superior aparținând unor culte.

Asociațiile cu profil religios (inclusiv cele administrate de personal bisericesc) constituite sub regimul general al asociațiilor pot beneficia de statutul de utilitate publică și primi subvenții din fonduri publice, dacă desfășoară activități de interes general (sociale, filantropice, culturale, de educație etc.).

Religie și educație

Educația religioasă în școală

Învățământul public este laic. Este interzisă organizarea de cursuri de educație religioasă în instituțiile de învățământ public. Mai mult, legea franceză interzice personalului clerical accesul la calitatea de profesori în învățământul public primar și secundar. Portul însemnelor religioase vizibile în instituțiile de învățământ public este interzis atât profesorilor și personalului administrativ, cât și elevilor. În cadrul altor discipline se organizează cursuri privind fenomenul religios (studiat din perspectivă neconfesională).

Pentru ciclul primar, este prevăzut în orar un spațiu liber, pentru a le permite elevilor să participe la cursuri de educație religioasă (la alegerea părinților) organizate în afara spațiului instituțiilor publice de educație.

În Alsacia și Mosella, statul asigură educația religioasă a elevilor din ciclurile primar și secundar (educație confesională pentru elevii aparținând cultelor recunoscute) și poate plăti salariile profesorilor de religie (mulți dintre aceștia sunt voluntari). Educația religioasă are statut similar celorlalte discipline, însă notele nu sunt luate în considerare pentru evaluarea generală a elevului. Participarea elevilor la cursurile de educație religioasă se face pe bază de înscriere.

Învățământul teologic / confesional

Învățământul teologic se organizează în afara învățământului public.

Diplomele instituțiilor de învățământ superior confesionale nu sunt recunoscute de către statul francez, însă acesta autorizează acordurile între instituțiile de învățământ public și cele de învățământ privat care le permit studenților obținerea unor diplome din partea ambelor instituții.

Irlanda

Tipul de relație stat – culte	Funcționează un regim de separare a cultelor de stat. Nu există forme de recunoaștere legală a cultelor, care au drepturi largi de autogovernare (cu efecte inclusiv asupra dreptului muncii) și ca atare nu există o instituție publică specializată pentru gestionarea raporturilor dintre stat și culte. Cu toate acestea, importanța religiei în societate este recunoscută. Preambulul Constituției Irlandei cuprinde o invocare a Sfintei Treimi și a lui Iisus Hristos ca Domn.
-------------------------------	--

Finanțarea activităților cultelor

Statul se angajează să nu subvenționeze nicio confesiune religioasă și să respecte principiul nediscriminării. Cultele își finanțează activitățile în cea mai mare parte din fonduri proprii. Cultele nu dispun automat de personalitate juridică, astfel că proprietățile bisericesti sunt de regulă administrate de trusturi sau fundații private.

Salarizarea clericului	Salariile angajaților cultelor sunt asigurate din fonduri proprii și sunt supuse impozitării pe venit.
------------------------	--

Finanțarea lăcașurilor de cult	Finanțarea lăcașurilor de cult se face din fondurile proprii ale cultelor. Pot fi acordate subvenții publice doar pentru întreținerea bisericilor înregistrate ca aparținând patrimoniului istoric arhitectural.
--------------------------------	--

Capelani în instituții publice	Capelanii din armată și din sistemul penitenciar sunt angajați ai acestor instituții și plătiți de stat. În școlile publice comunitare, capelanii trebuie numiți cu acordul cultelor; au statut de profesori și drepturi salariale asimilate cu ale acestora.
--------------------------------	---

Scutiri de taxe și impozite	Donațiile în scopuri caritabile (inclusiv către culte) sunt scutite de impozite, iar moștenirile atribuite cultelor cu același titlu sunt scutite de taxele succesore. Lăcașurile de cult sunt scutite de impozitele comunale, ca și spitalele (multe dintre acestea fiind administrate de ordine și congregații catolice).
-----------------------------	---

Alte forme de finanțare	Statul finanțează în foarte mare măsură școlile și instituțiile de învățământ superior private (majoritare fiind cele profesionale).
-------------------------	--

Religie și educație

Sistemul de educație este dominat de școlile cu profil confesional (în proporție covârșitoare catolice, însă există și instituții de educație protestante sau ținând de comunitatea evreiască).

Educația religioasă în școală	Educația religioasă în școli face parte din trunchiul comun al disciplinelor. În școlile cu profil confesional, aceasta se face de obicei în confesiunea comunității care administrează școala.
-------------------------------	---

Învățământul teologic / confesional	Universitatea Națională a Irlandei din Maynooth și Universitatea din Dublin oferă specializări în teologie. Statul finanțează în foarte mare măsură construcția, administrarea și funcționarea instituțiilor de învățământ superior cu profil confesional. Sumele sunt alocate per student, suma totală fiind proporțională cu numărul de studenți.
-------------------------------------	---

4.2 Particularități ale raporturilor dintre stat și culte în Europa și modelul românesc.

După cum observă unii cercetători ai fenomenului¹⁹, cultele istorice din Europa și-au păstrat avantajul implicit față de cultele și mișcărilor religioase mai noi, în privința cărora statele europene s-au arătat multă vreme cel puțin rezervate. Abia în ultimele două decenii această rezervă a început să se estompeze, iar cultele mai noi sau nou-venite pe teritoriul lor au început să fie recunoscute de statele europene și asimilate ca statut juridic cu confesiunile istorice.

În România, regimul relațiilor stat - culte, guvernat de Constituția României și de Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, este unul de cooperare și de recunoaștere pe mai multe niveluri. Ca și în alte state europene, precum Austria, Belgia, Italia sau Spania, unde prin tradiție majoritatea populației aparține unei anumite confesiuni (catolică, în cazul acestora, ortodoxă, în cazul României), relația dintre stat și culte este marcată, în practică, de tradiția istorică și legală a prezenței unei Biserici majoritare.

Alegerea unui model sau a altuia de relații între culte și stat în Europa nu a fost legată întotdeauna în mod direct de nivelul de religiozitate manifestat de cetățenii unei țări. Unele dintre țările cu cea mai mică rată de participare la slujbele religioase (țările nordice) au avut până de curând sau mai au încă Biserici de stat, în timp ce țări cu nivel de religiozitate foarte mare (ca Irlanda) au optat pentru un regim de separare. O țară ca Republica Cehă, cu una dintre cele mai scăzute rate ale religiozității din Europa, a continuat să sprijine financiar cultele și a articulat un sistem de recunoaștere pe mai multe niveluri a acestora, comparabil în multe puncte cu cel din Polonia sau România, unde nivelul religiozității este mult mai ridicat.

Opțiunea pentru o soluție sau alta de finanțare a activităților Bisericilor de către stat nu pare să fi fost determinată nici ea în mod exclusiv de prezența sau absența unei majorități confesionale: Biserici majoritare precum cea din Irlanda nu primesc finanțări directe; Biserica Evanghelică din Danemarca, Biserică de stat, este finanțată printr-un impozit bisericesc, dar și prin fonduri alocate de stat, ca și Biserica Catolică din Italia sau Spania.

19 Francesco MARGIOTTA-BROGLIO, Cesare MIRABELLI, Francesco ONIDA, *Religioni e sistemi giuridici. Introduzione al diritto ecclesiastico comparato*, Il Mulino, Bologna, 2000

Dar nici regimul de separare a Bisericii de stat nu presupune eliminarea oricărei forme de finanțare: în Franța laică, capelanii din spitale pot fi plătiți de stat. Acest lucru nu se întâmplă, în schimb, în Belgia, cu regimul ei de culte recunoscute. În sfârșit, indiferent de tipul de raport dintre stat și culte, acestea din urmă beneficiază de scutiri fiscale.

În România, țară cu un nivel ridicat de religiozitate a populației, cu o rată a participării religioase în media europeană (dar peste media țărilor cu majorități ortodoxe), a fost preferat un regim de neutralitate pozitivă, de cooperare între culte și stat, caracterizat printr-o combinație elaborată de forme de finanțare directă și indirectă a cultelor.

Parte din finanțările directe intră încă în logica „compensatorie” care marchează raporturile dintre stat și culte, România nefiind nici în această privință un caz singular. În Germania, Austria, Belgia, Republica Cehă, dar și în alte țări europene, unele finanțări directe acordate cultelor sunt prezentate explicit ca forme de compensare a cultelor pentru confiscările de averi operate de autoritățile publice în ultimele două secole. Problema este deosebit de acută în țările postcomuniste (între care România), unde cel mai recent val de confiscări datează din a doua jumătate a secolului XX.

Soluțiile adoptate de statele europene care oferă cultelor finanțare directă sunt diferite: finanțarea se face fie pe baza unui impozit bisericesc, administrat de obicei de stat și reținut obligatoriu din impozitul pe venit (Germania, Italia, Spania), fie direct de la bugetul de stat sau de la bugetele locale (Belgia, Cehia, Slovacia, Grecia, România).

În cea mai mare parte a statelor europene funcționează o formă sau alta de finanțare a lăcașurilor de cult (finanțarea de construcții, întreținere sau reparații). Finanțarea se face de către autoritățile centrale sau locale și poate fi globală sau limitată la o anumită categorie de lăcașuri de cult (monumente istorice sau lăcașuri de cult aflate în proprietate publică). În schimb, din cauza scăderii numărului de credincioși și pentru a asigura întreținerea unor biserici, în unele țări europene precum Germania, Olanda sau Marea Britanie, statul sau chiar unele biserici au recurs la transformarea bisericilor (inclusiv a unor biserici monumente istorice) în librării, centre de conferințe/expoziții, restaurante, săli de sport sau birouri.

Spre deosebire de țările cu sisteme consolidate de cooperare între stat și diferitele tipuri de comunități religioase, „parteneriatul social” dintre stat și culte se află încă în construcție în România. Cultele sunt recunoscute drept „furnizori de servicii sociale”, dar garanția bunei funcționări și cea a inserției serviciilor organizate de culte pe piața serviciilor sociale și în ansamblul sectorului non-profit depind în mod direct de modul în care vor evolua reformele în domeniile sănătății, asistenței sociale și de modul în care va fi definită legislația românească în domeniul economiei sociale.

În sfârșit, mai toate statele europene recunosc nevoia sau cel puțin legitimitatea organizării unor forme de educație religioasă și/sau despre fenomenul religios. Chiar acolo unde nu susține el însuși o formă de educație religioasă în școlile publice, ba chiar interzice (ca în Franța) manifestarea oricărei forme de religiozitate în sistemul public de educație, statul înțelege să găsească totuși o soluție care să permită organizarea unor astfel de cursuri de educație religioasă în sfera privată. În plus, ca prestatoare ale unor servicii de educație privată, școlile confessionale pot beneficia de susținere financiară din partea statului în cele mai multe țări europene, chiar și acolo unde funcționează un sistem de separare între culte și stat. Sistemul românesc urmează, în această privință, logica sistemului recunoașterii cultelor pe mai multe niveluri, oferind cursuri de educație religioasă confesională ca parte a trunchiului comun de discipline, dar cu posibilitatea de renunțare la participare.

Astfel, se poate observa că, din punct de vedere legal, modelul românesc al relațiilor dintre culte și stat prezintă similitudini pronunțate, pe de o parte, cu sistemele de cooperare german și belgian, iar pe de altă parte cu celelalte modele ale relațiilor stat-culte din țările postcomuniste. Deși încă în construcție pe unele paliere, legislația românească în domeniul cultelor a intrat, în ansamblu, într-o etapă de normalizare. Unele ajustări ale practicilor instituționale rămân însă pe mai departe posibile.

Teme aflate în dezbatere publică

5.1. Care sunt modificările considerate necesare în Constituția României în ceea ce privește viața religioasă?

Odată cu lansarea, la începutul anului 2013, a dezbaterii publice privind revizuirea Constituției, una dintre problemele cele mai frecvent luate în discuție a fost cea a statutului drepturilor și libertăților. A fost luată totodată în discuție și o revizuire a textului constituțional în ceea ce privește situația cultelor religioase în spațiul public.

Culte religioase, conștiente de importanța acestor dezbateri pentru reconstrucția comunității politice românești, s-au implicat activ în dezbateri și au trimis observațiile lor atât Forumului Constituțional, cât și Parlamentului României. Au fost luate în discuție rolul istoric al cultelor, construcția relației dintre stat și culte și alte aspecte, precum înscrierea în Constituție a unei definiții explicite a familiei. Ca parte integrantă a societății civile, cultele religioase au comunicat în mod direct cu factorii de decizie. Având în vedere interesul ridicat arătat de cultele religioase față de procesul de revizuire a Constituției, precum și evoluția în materie legislativă a statutului cultelor religioase față de ultima revizuire a Constituției (2003), Secretariatul de Stat pentru Culte și-a formulat și propus spre dezbatere propria viziune privind revizuirea acelor aspecte din Constituție care privesc viața religioasă. Propunerile punctuale ale Secretariatului de Stat pentru Culte, rezultat al unei viziuni politice europene și democratice asupra comunității politice, ca și al expertizei de ordin tehnic a instituției noastre, includ:

1. Garantarea *expressis verbis* în Constituție a libertății religioase ca libertate fundamentală;
2. Introducerea în textul Constituției a principiului neutralității statului în raport cu credințele religioase sau filosofice, ca principiu fundamental care guvernează relația dintre stat și culte, dar

și raporturile dintre stat și culte și societate, precum și punerea în evidență a libertăților cultelor în raport cu statul;

3. Punerea în evidență a rolului cultelor de parteneri sociali ai statului, conform legislației românești și tratatelor europene.

În ziua de 4 septembrie 2013, Secretariatul de Stat pentru Culte a organizat o dezbatere la care au fost invitați reprezentanți ai Comisiei de Revizuire a Constituției din Parlamentul României și ai celor 18 culte religioase recunoscute. Au fost luate în discuție propunerile formulate de Secretariatul de Stat pentru Culte, care au întrunit, cu unele observații, acordul participanților la dezbatere, precum și propunerile proprii ale cultelor religioase pe marginea textului constituțional. Toate aceste propuneri au fost înaintate și luate în dezbatere în Parlamentul României în cadrul procesului de revizuire a Constituției.

5.2. De ce și cum sprijină financiar statul român cultele religioase?

Toate regimurile politice românești, de la întemeierea statului român modern și până în prezent, au prevăzut forme de susținere financiară a activității cultelor religioase. Acest lucru s-a impus ca necesar mai ales după secularizarea averilor bisericești, când Biserica Ortodoxă a rămas fără mijloacele financiare de a-și susține activitățile, iar statul român și-a asumat compensarea parțială a pierderilor suferite de aceasta prin preluarea unei părți a cheltuielilor de susținere a activităților cultelor. Principiul contribuției statului la susținerea activității cultelor s-a păstrat și s-a extins pe parcursul următorului secol și jumătate.

Situația actuală a susținerii financiare parțiale a activității cultelor de către stat se înscrie, pe de o parte, în tradiția juridică românească, iar, pe de altă parte, ține seama de necesitățile actuale și de modelele europene existente. Astfel, prin prevederile Constituției din 1991, modificată și revizuită în anul 2003, precum și prin Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, statul român garantează respectarea autonomiei cultelor și își asumă necesitatea cooperării cu diferitele culte religioase²⁰, recunoscându-le acestora rolul spiritual, educațional, social-caritabil, cultural și de parteneriat social, precum și statutul de factori ai păcii sociale. Cultele

²⁰ „Culte sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii (...) ele sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia”, Constituția României, Art. 29, alin. 3 și 5.

sunt egale în fața legii și a autorităților publice, iar statul nu promovează și nu favorizează acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult, ceea ce face ca statul român să fie neutru din punct de vedere religios²¹.

Respectând principiul neutralității religioase și pe cel al egalității cultelor în fața legii, statul român înțelege să sprijine cultele proporțional cu numărul de credincioși al fiecăruia. Ținând seama de particularitățile cultelor și de nevoile lor diferite, Legea nr. 489/2006 prevede ca finanțarea să se acorde nu doar în funcție de numărul de credincioși, ci și în funcție de nevoile reale ale cultelor, estimate anual în acord cu acestea.

Tabelul 9. Credite bugetare definitive (în prețuri curente) alocate Secretariatului de Stat pentru Culte, 2010-2013.

Anul	Sume totale alocate (mii lei)
2010	325.925
2011	326.440
2012	318.324
2013	350.556
2014	321.586

Conform Legii nr. 5/2013 a bugetului de stat, la începutul anului 2013 a fost repartizată pentru instituția noastră suma de 317.941 mii lei. În ceea ce privește creditele bugetare alocate Secretariatului de Stat pentru Culte, pe parcursul anului 2013, acestea au înregistrat însă o serie de fluctuații, ajungându-se la o creștere de 10,25% până la finalul anului.

Astfel, bugetul Secretariatului de Stat pentru Culte pe anul 2013 a fost de 350.556 mii lei, în creștere relativă față de anii precedenți²².

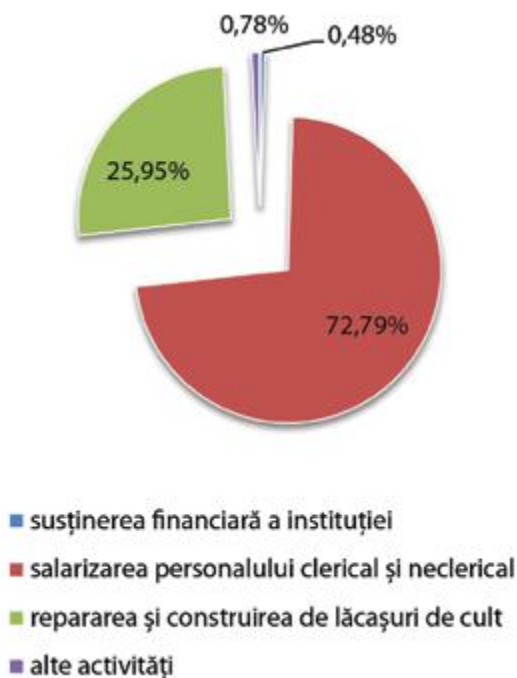
Din această sumă, 0,48% s-a alocat pentru susținerea finan-

²¹ „În România nu există religie de stat; statul este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee”, Art. 9 alin. (1) din Legea nr. 489/2006.

²² Pe baza ultimelor estimări ale PIB și a cheltuielilor totale ale statului român pe anul 2013, disponibile pe website-ul Ministerului Finanțelor Publice, februarie 2014, ponderea totală a bugetului SSC a fost de circa 0,596% din cheltuielile totale ale statului, respectiv 0,167% din PIB.

ciară a instituției, 72,79%, pentru contribuțiile la salarizarea personalului clerical și neclerical din țară și din străinătate, 25,95%, pentru repararea și construirea de lăcașuri de cult și 0,78%, pentru alte activități.

Graficul 1. Bugetul Secretariatului de Stat pentru Culte pe anul 2013

Potrivit principiilor juridice și prevederilor legale amintite și în funcție de disponibilitățile existente, statul român oferă contribuții lunare în valoare de cca. 22.000.000 lei pentru salarizarea a circa 16.600 angajați ai cultelor religioase recunoscute (preoți, pastori, imami, rabini, diaconi etc. și personal de conducere)²³. Dat fiind faptul că sprijinul salarial se acordă potrivit principiului proporționalității, fiecare cult religios primește o sumă direct proporțională cu numărul de credincioși consemnat de ultimul recensământ. Astfel, de exemplu, în anul 2013, personalul de cult al Bisericii Ortodoxe Române a pri-

23 Deși toate cele 18 culte religioase recunoscute pot solicita sprijin pentru salarizarea personalului clerical, Cultul Creștin Baptist, Biserica Adventistă de Ziua Șaptea și Organizația Martorii lui Iehova nu solicită asistența financiară.

mit lunar circa 18.144.538 lei, adică 82,8% din total, iar personalul de cult al Bisericii Greco-Catolice a primit 742.341 lei lunar, adică 3,4% din suma totală.

*Tabelul 10. Distribuția fondurilor pentru salarii, pe culte, în anul 2013²⁴:
sume anuale (lei) și pondere*

Cult	Suma (lei)	%
Ortodox	216.156.469	82,52%
Reformat	13.227.527	5,05%
Romano-Catolic	13.059.817	4,99%
Greco-Catolic	8.887.013	3,39%
Penticostal	2.745.938	1,05%
Unitarian	1.926.132	0,74%
Rit Vechi	1.096.731	0,42%
Creștin după Evanghelie	936.438	0,36%
Musulman	922.402	0,35%
Evanghelic – Lutheran	842.380	0,32%
Evanghelic C.A.	746.882	0,28%
Episcopia Ortodoxă Sârbă	729.421	0,28%
Biserica Evanghelică	289.006	0,11%
Armean	258.281	0,1%
Mozaic	118.901	0,05%
Total	261.943.338	100%

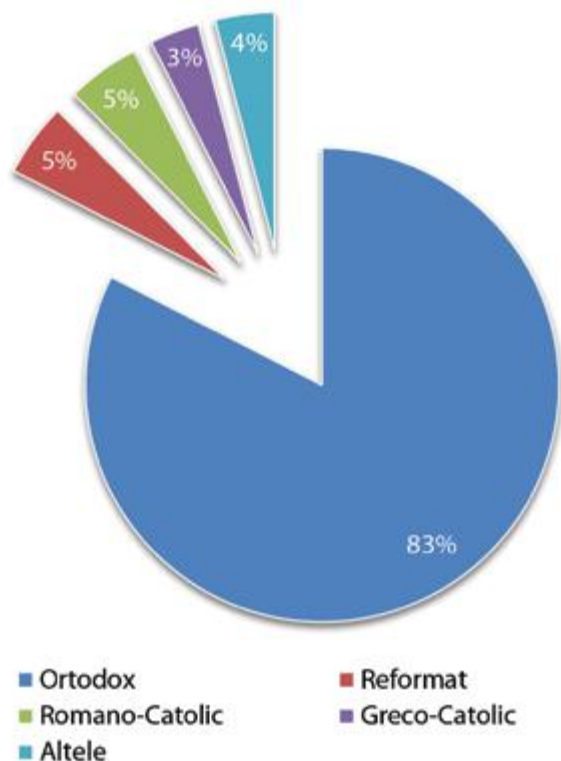
După cum se poate observa și din tabelul de mai sus, raportat la proporția credincioșilor înregistrați la recensământul din 2002²⁵, adică 86,7% ortodocși, respectiv 4,73% romano-catolici, 3,23% reformați, 1,50% penticostali, 0,9% greco-catolici etc., se poate constata că nivelul fondurilor alocate pentru unele culte minoritare este comparativ mai ridicat în raport cu ponderea lor în populație (reformați, greco-catolici, unitarieni etc.), în timp ce la altele (cultul ortodox și penti-

24 O situație comparativă pentru anii 2008-2013 este prezentată în Anexa 3

25 Având în vedere că publicarea rezultatelor finale ale recensământului din 2011 s-a făcut în anul 2013, distribuția fondurilor s-a făcut până în anul 2013 inclusiv prin raportarea la datele recensământului din 2002. V. tabelul 8.

costal) acestea sunt mai mici decât ponderea lor în populație. Această distribuție diferențiată a fondurilor este expresia faptului că statul român recunoaște nevoile diferite ale cultelor minoritare între ele, respectiv în raport cu cel majoritar (principiul respectării nevoilor reale ale cultelor). Potrivit Legii bugetului de stat pe anul 2014²⁶, fondurile totale care vor fi alocate în anul 2014 pentru salarizarea personalului de cult vor fi în cuantum de 270.016.000 lei.

Graficul 2. Distribuția fondurilor pentru salarii, pe culte, în anul 2013

Potrivit Legii 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, salariile pentru personalul clerical sunt echivalate cu cele ale cadrelor didactice din învățământul preuniversitar de stat. Principalele funcții de conducere a cultelor (șefii cultelor, până la rangul de arhiepiscop-vicar) sunt asimilate unor funcții de demnitate publică, iar deținătorii acestora (93 de posturi)

26 Publicată în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 8-5 din 19 decembrie 2013

primesc lunar o indemnizație fixă, în funcție de rang, între 6.691 și 8.817 lei lunar. Contribuția statului la salarizarea personalului de cult (15.237 de posturi)²⁷ este parțială, acoperind 65% din cuantumul salariilor pentru majoritatea posturilor (10.683 de posturi), respectiv 80% pentru unitățile cu venituri mici (4.554 de posturi sau 30% din totalul acestora). După cum se observă și din tabelul de mai jos, distribuția pe culte a numărului de posturi pentru care sunt alocate aceste contribuții urmează dublul criteriu al proporționalității și nevoilor reale ale cultelor.

Tabelul 11. Distribuția numărului de posturi de personal de cult pentru care se alocă fonduri de la buget pentru contribuția la salarii, pe culte, total posturi și procente – 2013 –

Cult	Nr. posturi	%
Ortodox	12.755	83,76
Reformat	756	4,96
Romano-Catolic	687	4,51
Greco-Catolic	442	2,9
Penticostal	179	1,17
Unitarian	105	0,69
Musulman	55	0,36
Creștin după Evanghelie	55	0,36
Rit Vechi	51	0,33
Evanghelic - Lutheran	44	0,29
Evanghelic C.A. Sibiu	42	0,28
Ortodox Sărb	42	0,27
Biserica Evanghelică	9	0,06
Armean	4	0,03
Mozaic	1	0,007
Total	15.227	100%

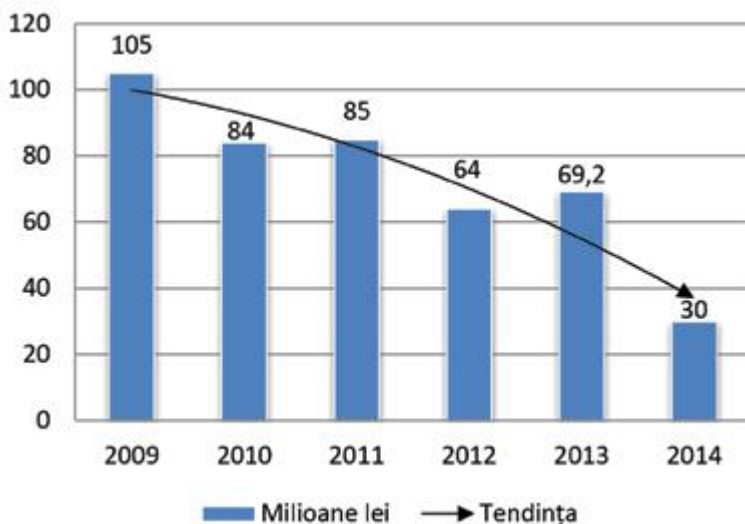
Pentru personalul din conducerea cultelor, altul decât cel asimilat funcțiilor de demnitate publică, de la vicepreședinte de uniune la egumen (1.272 de posturi), statul asigură salarizarea integrală.

²⁷ Numărul de posturi nu a mai fost suplimentat din anul 2009. Pentru evoluția numărului de posturi pentru care se alocă contribuții de 65%, respectiv 80% din salariu, pe culte, în perioada 2009-2013, a se vedea Anexa 1

În funcție de vechimea în muncă, nivelul de educație și funcția deținută, sprijinul financiar acordat pentru personalul de cult este cuprins între 738 lei și 1.756 lei lunar, urcând până la 2.194 lei lunar pentru personalul de conducere. Cultele completează salariile personalului clerical din fonduri proprii și plătesc impozitele pe salariu, asigurările de sănătate și contribuțiile sociale către stat. Salariile clerului militar sunt asigurate de instituțiile în cadrul cărora aceștia sunt încadrați. Posturile suplimentare create în cadrul cultelor sunt finanțate de acestea din fonduri proprii.

De asemenea, statul român acordă sprijin pentru construirea și repararea lăcașurilor de cult din țară și ale comunităților românești din diaspora, pentru restaurarea bisericilor monumente istorice și pentru activitatea social-caritabilă desfășurată de către 17 culte²⁸. Aceste sume sunt acordate în principal din bugetul anual al Secretariatului de Stat pentru Culte. Guvernul poate dispune, prin intermediul unor Hotărâri de Guvern, suplimentarea acestor sume, atunci când consideră necesar acest lucru.

Graficul 3. Evoluția sprijinului acordat pentru construcții și reparații de lăcașuri de cult

După cum se observă, pe fondul crizei economice, tendința generală a fost una de diminuare a fondurilor alocate pentru

28 Nu solicită sprijin Organizația Religioasă Martorii lui Iehova.

construcția și repararea de biserici, precum și pentru activitățile sociale ale cultelor religioase, în timp ce numărul de posturi pentru care se alocă fonduri pentru salarii, respectiv indemnizații a rămas relativ staționar.

Pe finalul anului 2013 s-a înregistrat o creștere a fondurilor alocate în acest scop, astfel încât alocarea totală, la finalul anului 2013, a depășit nivelul anului precedent. Suma prevăzută în acest scop în Legea bugetului de stat pe anul 2014 este de 30 de milioane de lei, cea mai scăzută din ultimii 10 ani²⁹.

Pentru menținerea prezenței românești la Muntele Athos pentru Schitul românesc Prodromu se acordă, conform Legii nr. 114/2007, suma de 250 000 euro anual.

În ceea ce privește contribuțiile la salarizarea personalului neclerical, în conformitate cu prevederile O.G. nr. 82/2001, începând cu anul 2002, acestea se acordă de la bugetele locale (pentru 18.951 de posturi).

Secretariatul de Stat pentru Culte asigură plata asigurărilor de sănătate pentru persoane fără venituri, personal monahal și clerical aparținând cultelor recunoscute.

În anul 2013, acestea au fost într-un cuantum total de 204.500 lei, pentru un număr total de 2.504 de persoane fără venituri, călugări și personal clerical aparținând: Bisericii Ortodoxe Române - 1.709 de persoane, Bisericii Romano-Catolice - 353 de persoane, Bisericii Greco-Catolice - 30 de persoane, Organizației Religioase Martorii lui Iehova - 412 de persoane.

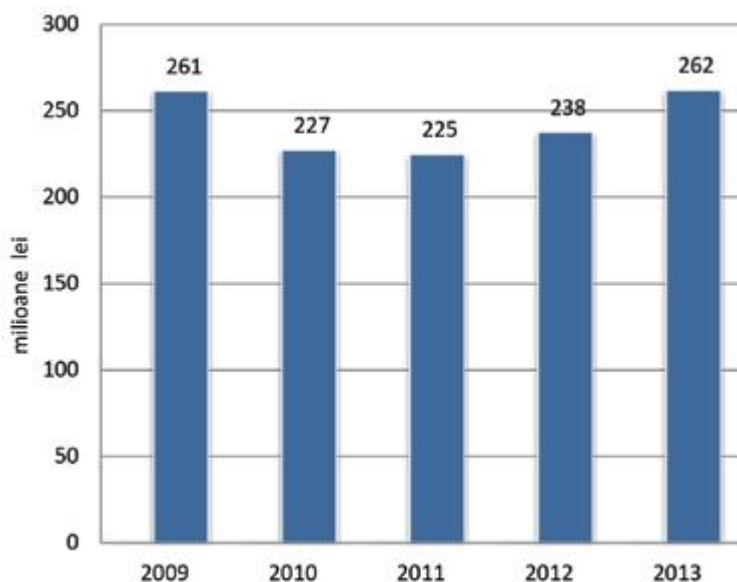
Pentru salarizarea personalului din unitățile de învățământ teologic neintegrate în sistemul public aparținând Bisericii Romano-Catolice, Bisericii Reformate, Cultului Creștin Penticostal, Bisericii Adventiste de Ziua a Șaptea, Bisericii Creștine după Evanghelie se acordă 238 de contribuții în cuantum de 600 lei/lunar/contribuție; suma alocată lunar în anul 2013 a fost de 182.100 lei. Bugetul total pentru sprijinirea activității cultelor pe anul 2014, conform Legii bugetului de stat pentru anul 2014, este de 321.586.000 lei (aproximativ 71,5 milioane euro).

²⁹ A se vedea Anexa 1.

Srijinul financiar se acordă cultelor conform unor practici europene și unor prevederi constituționale materializate în Legea 489 din 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, Legea nr. 284/2010, O.G. nr. 82/2001 și Codul Fiscal. Aceste ajutoare se acordă, la cerere, cultelor recunoscute, în funcție de numărul credincioșilor și de nevoile lor reale.

După cum reiese și din cele prezentate mai sus, se poate observa faptul că, în ceea ce privește srijinul financiar acordat cultelor religioase, regimul juridic românesc nu este o excepție. În marea majoritate a țărilor europene, cultele primesc srijin financiar direct (Belgia, Cehia, Danemarca, Grecia, Slovacia, Suedia ș.a.) sau indirect (prin deduceri din impozit sau prin taxe pentru cult – Germania, Italia, Spania – sau prin întreținerea și repararea bisericilor care se află în proprietatea statului – Franța, Italia) din partea statului.

Graficul 4. Evoluția distribuției fondurilor pentru salarii, în perioada 2009-2013³⁰

³⁰ Pentru evoluția distribuției fondurilor pentru salarii, pentru fiecare cult, în perioada 2009-2013, a se vedea Anexa 2

Prin urmare, finanțarea parțială de către stat a activității cultelor religioase, ca și facilitățile fiscale de care acestea se bucură sunt o consecință directă a rolului istoric și a rolului social actual al acestora, roluri pe care statul român le recunoaște și înțelege să le încurajeze și să le sprijine. Aceasta este totodată o soluție europeană, care respectă libertatea religioasă, neutralitatea statului și autonomia cultelor și este în conformitate cu tratatele europene și cu obligațiile internaționale asumate de România.

5.3. De ce sprijină statul român construirea Catedralei Patriarhale?

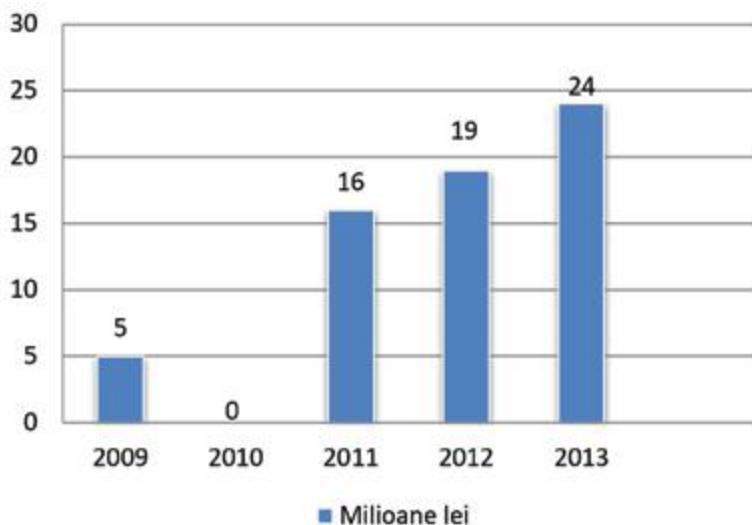
Finanțarea construcției Catedralei Patriarhale din București este o obligație asumată de statul român în urmă cu mai bine de un secol, dar care a rămas multă vreme neonorată. Astfel, după proclamarea României ca Regat (1881), Regele Carol I a înaintat Adunării Deputaților un proiect de lege privitor la construirea unei catedrale ortodoxe în București. În anul 1884, a fost prevăzută în bugetul de stat suma de 5.000.000 de lei (aur), echivalentul a 5% din bugetul statului, pentru construirea catedralei. Fondurile destinate inițial Catedralei au fost însă folosite până în anul 1900 pentru construirea de școli publice, mai ales la sate.

Demersurile pentru înălțarea catedralei au fost reluate după 1920 atât de Mitropolitul-primat Miron Cristea, cât și de Regele Ferdinand, care a decis ridicarea unei biserici monumentale în amintirea victoriei armatelor române în războiul de întregire. Lucrările s-au oprit atunci la stadiul de proiectare și de alegere a locului viitoarei catedrale, din cauza crizei economice și a celui de-al Doilea Război Mondial.

Proiectul a fost suspendat în perioada comunistă, pentru a fi reluat după 1990, când a fost readus în actualitate de către Patriarhul Teoctist. După lungi discuții privind alegerea amplasamentului viitoarei catedrale, prin O.U.G. nr. 19/2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului s-a decis ca acest important obiectiv să fie construit în Dealul Arsenalului din București. Parlamentul României a aprobat Ordonanța de Urgență a guvernului, prevăzând ca o parte dintre fondurile necesare executării construcției să fie asigurate de la bugetul de stat, prin intermediul Secretariatului de Stat pentru Culte, precum și de către alte autorități publice locale.

Motivele pentru care statul român consideră necesară sprijinirea financiară a construcției noii catedrale nu sunt doar de ordin istoric, ci țin seama și de necesități actuale de ordin simbolic, cât și de ordin practic. Mai întâi, trebuie amintit că Bucureștiul este singura capitală europeană care nu are o catedrală reprezentativă³¹. Trebuie observat și că Bucureștiul este și singurul centru mitropolitan din România care nu dispune de o catedrală pe măsura importanței sale pe plan local, regional și național. Apoi, ținând seama de numărul credincioșilor care frecventează slujbele bisericești, mai ales în zilele de sărbătoare, cultul ortodox nu dispune în Capitală de un lăcaș de cult suficient de încăpător pentru desfășurarea în bune condiții a serviciilor de cult.

Graficul 5. Evoluția alocării fondurilor pentru construirea Catedralei Patriarhale în perioada 2009-2013

Sprijinirea de către stat a construcției Catedralei Patriarhale se face ținând seama de prevederile legislației românești actuale,

31 De exemplu: Berlin – Berliner Dom; Bruxelles – Catedrala St. Michel; Belgrad – Catedrala Sf. Sava; Budapesta – Catedrala Sf. Ștefan; Lisabona – Catedrala Sfânta Maria Major; Londra – Westminster Abbey; Madrid – Catedrala Almudena (finalizată în 1993); Moscova – Catedrala Iisus Hristos Mântuitorul, reconstruirea catedralei dărmate de Stalin în anul 1931 a avut loc între anii 1994–2000; Paris – Catedrala Notre Dame; Praga – Catedrala Sf. Vitus; Roma – Bazilica Sf. Petru; Sofia – Catedrala Alexander Nevski; Varșovia – Catedrala Sf. Ioan; Viena – Stephansdom ș.a.

care autorizează finanțarea parțială de către stat a construcției sau a reparării unor lăcașuri de cult, atunci când aceste demersuri sunt considerate necesare pentru desfășurarea în bune condiții a vieții religioase din țara noastră.

În ceea ce privește fondurile alocate de stat pentru construcția catedralei, trebuie să precizăm că ele reprezintă doar o finanțare parțială a costurilor acesteia, acordată în limitele bugetului anual alocat pentru construirea și repararea de lăcașuri de cult. Construcția Catedralei a început în luna august 2011. Până în prezent, Guvernul României, prin Secretariatul de Stat pentru Culte, a alocat pentru construirea Catedralei Patriarhale suma de 64 milioane de lei.

5.4. Cum și de ce se studiază disciplina Religie în școlile publice?

Statul român asigură libertatea învățământului religios potrivit cerințelor specifice fiecăruia dintre cele 18 culte recunoscute. Planurile-cadru ale învățământului primar, gimnazial, liceal și profesional includ Religia ca disciplină școlară, parte a trunchiului comun de discipline. Elevilor aparținând cultelor recunoscute de stat, indiferent de numărul lor, li se asigură dreptul constituțional de a participa la ora de religie, conform confesiunii proprii.

La solicitarea scrisă a elevului major, respectiv a părinților sau a tutorelui legal instituit pentru elevul minor, elevul poate să nu frecventeze orele de religie. În acest caz, situația școlară se încheie fără disciplina Religie.

Potrivit legii, educația religioasă în școlile publice ia forma educației confesionale, pentru elevii aparținând fiecărui cult recunoscut existând o programă analitică și manuale specifice. Redactarea programei, avizarea manualelor, recrutarea și statutul profesorilor de religie se decid de comun acord, prin colaborarea între autoritățile de cult și Ministerul Educației. Se urmărește astfel echilibrarea cerințelor specifice ale educației religioase cu nevoia integrării coerente a educației religioase în sistemul național de educație.

Opțiunea pentru educația religioasă de tip confesional își are originea în tradiția juridică și instituțională românească și în nevoia de reconstruire a identității proprii a persoanelor și comunităților religioase după o jumătate de secol de comunism. Astfel, după o lungă perioadă în care identitatea religioasă fusese silită să se retra-

gă în spațiul privat, iar educația religioasă în școli fusese eliminată, formula educației confesionale era menită să asigure reconstrucția și consolidarea unor identități puternice, care să creeze solidarități puternice și să participe la consolidarea legăturilor sociale la nivelul întregii societăți. La începutul anilor '90 au fost discutate mai multe opțiuni de reintroducere a educației religioase în școlile publice, varianta agreată în final de majoritatea participanților la dezbateri fiind tocmai cea a educației confesionale. Statul român face eforturi să asigure tuturor elevilor dreptul la educația religioasă, însă le lasă părinților și elevilor libertatea de a alege confesiunea în care doresc să fie educați copiii lor, potrivit normelor de drept internaționale, precum și dreptul de a nu urma orele de religie.

Prezența unor cursuri de educație religioasă în școlile publice nu este o particularitate a sistemului românesc de educație. Astfel, dintre cele 47 de țări membre ale Consiliului European, doar trei (Albania, Macedonia și Franța – exceptând Alsacia și Mosella) nu oferă nicio formă de educație religioasă în școlile publice. În 25 din aceste țări ora de religie este obligatorie, iar în 18 țări ora de religie este opțională sau facultativă.

Prin urmare, sistemul românesc de predare a religiei sub forma educației confesionale, ca parte a trunchiului comun de discipline și cu posibilitatea de neparticipare la cursurile de Religie a fost articulat în forma sa actuală pentru a răspunde mai multor criterii și necesități. Astfel, din perspectiva Secretariatului de Stat pentru Culte, sistemul actual întrunește mai multe avantaje. Mai întâi de toate, se înscrie în continuarea unei tradiții juridico-instituționale întrerupte temporar pe durata regimului comunist. Apoi, alegerea sa a reprezentat răspunsul la nevoile de reconstrucție morală și identitară a societății românești după căderea comunismului, aceasta fiind și soluția agreată de principalii actori implicați în dezbateri. În plus, acest model pare să reprezinte alegerea rațională pentru o țară cu un nivel foarte ridicat de religiozitate și de apartenență confesională și cu o rată relativ ridicată a practicii religioase, în comparație cu alte țări europene. În sfârșit, acest sistem este coerent și compatibil din punct de vedere juridic cu celelalte modele europene existente în domeniu și cu obligația de respectare a libertății religioase în toate formele ei, asumată de România atât prin legislația proprie, cât și prin tratate internaționale.

5.5. Care este stadiul retrocedării către culte a proprietăților bisericesti confiscate de regimul comunist de la cultele religioase din România?

Odată cu prăbușirea regimurilor totalitare în anul 1989 și instaurarea noilor democrații în fostele state socialiste europene, liberalizarea regimului juridic al proprietății s-a impus de la sine, laolaltă cu celelalte drepturi și libertăți civile, politice, economice și sociale recâștigate de cetățeni.

Dezvoltarea proprietății private înregistrează, în general, două tendințe:

- a) constituirea noii proprietăți private;
- b) reconstituirea dreptului de proprietate privată fie prin restituirea către foștii proprietari sau succesorii lor a bunurilor preluate de stat sau de alte persoane juridice în timpul regimului comunist, fie prin instituirea de măsuri reparatorii, compensatorii în acele cazuri în care se apreciază că restituirea în natură nu este posibilă.

Dificultatea procesului de reconstituire a dreptului de proprietate decurge, pe de o parte, din faptul că multe bunuri nu mai există în materialitatea lor, iar pe de altă parte, din faptul că trebuie să fie respectate multiple interese în conflict (ale celor care au pierdut bunuri și ale celor care au dobândit respectivele bunuri cu bună-credință).

Însă, în pofida aspectelor prezentate anterior, este indubitabil că procesul de reconstituire a dreptului de proprietate trebuie realizat, cel puțin, pentru următoarele argumente:

- restituirea bunurilor preluate de stat sau repararea daunelor cauzate prin această preluare sunt cerute de principii de drept universal valabile: ocrotirea dreptului de proprietate și necesitatea reparării prejudiciului cauzat prin încălcarea acestui drept;
- proprietatea constituie un drept fundamental al cetățeanului, de aceea neglijarea, amânarea ori refuzul declanșării procesului de restituire pot fi interpretate ca forme de nerespectare a dreptului;
- recunoașterea dreptului de proprietate prin consacarea lui în Constituție nu ar fi completă fără măsurile de restituire în cazul bunurilor preluate în mod abuziv.

Spre deosebire de celelalte state ex-comuniste care au recurs, *ab initio*, la adoptarea unor legi-cadru de restituire în natură sau prin echivalent a bunurilor preluate în mod abuziv, în România nu s-a

optat pentru o rezolvare de ansamblu, preferându-se soluții parțiale și graduale prin reglementări distincte.

Încă din anul 1991 s-a început cu soluționarea unei grave probleme pe care a reprezentat-o naționalizarea, cooperativizarea sau, după caz, confiscarea proprietăților țărănești prin adoptarea legii fondului funciar, care se referea numai la restituirea terenurilor.

Respectivul act normativ consacră proprietatea rurală prin reconstituirea și constituirea dreptului de proprietate în favoarea persoanelor fizice, cultelor religioase și a altor persoane juridice asupra terenurilor agricole, neagricole și forestiere, la cerere, la început între anumite limite, ulterior, acestea fiind înlăturate prin modificările și completările aduse legislației din domeniul fondului funciar.

Dreptul de proprietate asupra terenurilor agricole și forestiere a început să fie reconstituit cultelor religioase încă din anul 1991. În ceea ce privește restituirea altor bunuri imobile care au fost preluate în mod abuziv de la cultele religioase, altele decât cele care făceau obiectul legilor din domeniul fondului funciar, a fost emisă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, care prevedea retrocedarea unui număr limitat de imobile către cultele religioase (maximum zece imobile fiecărui centru eparhial sau de cult).

După adoptarea Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor bunuri imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 – 22 decembrie 1989, act normativ care constituia legea-cadru în materia restituirii în natură sau prin echivalent, s-au creat premisele necesare adoptării unor reglementări speciale care să vizeze restituirea integrală a bunurilor imobile care au fost preluate abuziv de la cultele religioase, singura excepție reprezentând-o lăcașele de cult. În acest context, evoluția cadrului legislativ din domeniul restituirii proprietăților preluate abuziv este marcată de trei etape, și anume:

- intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2001, care a creat premisele pentru restituirea bunurilor imobile (proprietatea urbană);
- adoptarea Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, care a modificat și a completat întregul cadru normativ de restituire a bunurilor preluate în mod abuziv;
- intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013 privind măsurile

pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.

5.5.1. Evoluția cadrului normativ aplicabil restituirii proprietăților care au aparținut cultelor religioase din România

Până la apariția Legii nr. 10/2001, regimul juridic general de restituire a bunurilor imobile care au aparținut cultelor religioase din România era reglementat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000.

Așa cum am precizat anterior, în forma sa inițială, respectivul act normativ trata problema restituirii imobilelor aparținând cultelor religioase într-o variantă limitată, în sensul că permitea restituirea numai a zece imobile pentru fiecare centru eparhial sau de cult.

Odată cu apariția Legii nr. 10/2001, s-a stabilit cerința elaborării și adoptării unui nou act normativ special în această materie, care să permită o rezolvare cât mai rapidă și corectă a problemei restituirii imobilelor aparținând cultelor religioase din România.

Prin urmare, prin Legea nr. 501/2002 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România s-au adus modificări substanțiale acestui din urmă act normativ, creându-se, astfel, cadrul normativ general de restituire a unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România.

Cel mai important amendament l-a reprezentat extinderea sferei imobilelor care se puteau restitui cultelor religioase.

Alte amendamente importante operate prin legea menționată au fost:

- înlăturarea limitării inițiale care prevedea că se restituie numai zece imobile pentru fiecare centru eparhial sau de cult;
- posibilitatea restituirii imobilelor revendicate chiar și în cazul în care acestea erau afectate unor activități de interes public (școli, muzee, sedii de instituții publice);
- posibilitatea restituirii și a unor bunuri mobile destinate

funcționării cultului religios;

- constituirea unei comisii speciale de restituire cu un număr mai restrâns de membri (5 față de 7), în vederea fluidizării procesului decizional și dotarea acesteia cu un aparat tehnic de lucru.

Ulterior, prin adoptarea Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și prin unele măsuri adiacente au fost aduse alte modificări substanțiale cadrului normativ care reglementa retrocedarea bunurilor imobile care au aparținut cultelor religioase din România.

Modificările legislative respective și completările ulterioare aduse acestora au introdus măsuri menite a conduce la accelerarea procesului de restituire.

În acest context, dintre cele mai importante amendamente, menționăm:

- extinderea obiectului legii privind bunurile imobile care urmează a fi retrocedate, respectiv terenurile libere aflate în intravilanul localităților sau acordarea de despăgubiri pentru terenurile ocupate de construcții;

- retrocedarea unor imobile aflate în patrimoniul societăților comerciale la care statul mai are capital disponibil;

- acordarea de despăgubiri juste și echitabile, potrivit valorii de circulație în conformitate cu standardele intenționale de evaluare, în cazul în care restituirea în natură nu mai era posibilă;

- facilitarea materialului probator;

- acordarea unui nou termen de 6 luni pentru depunerea cererilor de retrocedare;

- acordarea unui nou termen de 6 luni pentru atacarea în justiție a actelor juridice de înstrăinare a imobilelor care fac obiectul ordonanței;

- înlăturarea limitării inițiale, în sensul că se vor restitui toate bunurile mobile preluate odată cu bunul imobil, dacă acestea mai există, și nu doar cele destinate funcționării cultului religios;

- instituirea unor sancțiuni în cazul nerespectării procedurii administrative prevăzute de lege.

În data de 17 aprilie 2013, guvernul României și-a asumat răspunderea în fața Parlamentului asupra proiectului de lege privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau

prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România.

Spre deosebire de toate actele normative anterioare în domeniul restituirii proprietăților, Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România a integrat într-un singur cadru normativ principiile aplicabile și categoriile de măsuri reparatorii pentru imobilele preluate în mod samavolnic, care, până la momentul apariției acesteia, erau dispersate în legi diferite.

Elementele de noutate introduse prin acest act normativ vizează, în principal, următoarele aspecte:

- stabilirea unor principii care vor governa noul cadru normativ, și anume:
 - principiul prevalenței restituirii în natură;
 - principiul echității;
 - principiul transparenței procesului de stabilire a măsurilor reparatorii;
 - principiul menținerii justului echilibru între interesul particular al foștilor proprietari și interesul general al societății;
- neprevăderea în noul act normativ a limitării sau plafonării despăgubirilor, stabilind faptul că acestea vor fi calculate potrivit grilei notarilor publici (la valoarea de circulație a bunurilor imobile). Această prevedere reprezintă o noutate legislativă în raport cu vechea reglementare, menită să conducă la urgentarea procesului administrativ de analiză și stabilire a despăgubirilor, făcând ca acesta să fie mult mai rapid, prin eliminarea procedurii întocmirii rapoartelor de evaluare de către evaluatorii autorizați, aspect care întârzie foarte mult procesul de despăgubire și crea suspiciuni privind obiectivitatea stabilirii despăgubirilor;
- acordarea de despăgubiri sub formă de puncte, fiecare punct având valoarea nominală de 1 leu. Astfel, se instituie un veritabil sistem mixt de despăgubire, persoana îndreptățită putând alege între fructificarea punctelor acordate prin hotărârea Comisiei Naționale prin achiziționarea, la licitație, de imobile din Fondul național al terenurilor agricole și al altor imobile, creat pentru despăgubirea foștilor proprietari, sau transformarea punctelor în despăgubiri bănești în numerar, începând cu data de 1 ianuarie 2017, în limita a 14% per an, ultima tranșă fiind de 16%;
- introducerea unui termen de decădere în procedura admi-

nistrativă, de 90 de zile, pentru completarea dosarelor cu actele doveditoare, în vederea urgentării procesului de soluționare a dosarelor. Ulterior, prin Legea nr. 368/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013, acest termen a fost modificat și înlocuit cu un termen de decădere de 120 de zile;

- obligativitatea menținerii afecțiunii de interes public pe o perioadă de 10 ani, în cazul imobilelor în care funcționează în prezent instituții de învățământ, sănătate și cultură, care urmează a fi restituite foștilor proprietari.

În concluzie, subliniem faptul că, în ceea ce privește restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv în favoarea cultelor religioase, intrarea în vigoare a Legii nr. 165/2013 are următoarele implicații:

- modifică de la 5 la 10 ani perioada pentru care poate fi menținută afecțiunea de interes public pentru imobilele în care se desfășoară activități de interes public din învățământ sau sănătate, finanțate sau cofinanțate de la bugetul de stat sau de la bugetele locale;
- extinde posibilitatea menținerii afecțiunii de interes public și pentru imobilele ocupate de instituții publice de cultură;
- instituie un termen de decădere, în procedura administrativă, în care cultele religioase pot completa cu înscrișuri dosarele depuse la entitățile investite de lege.

5.5.2. Stadiul actual al soluționării cererilor de retrocedare depuse de către cultele religioase din România

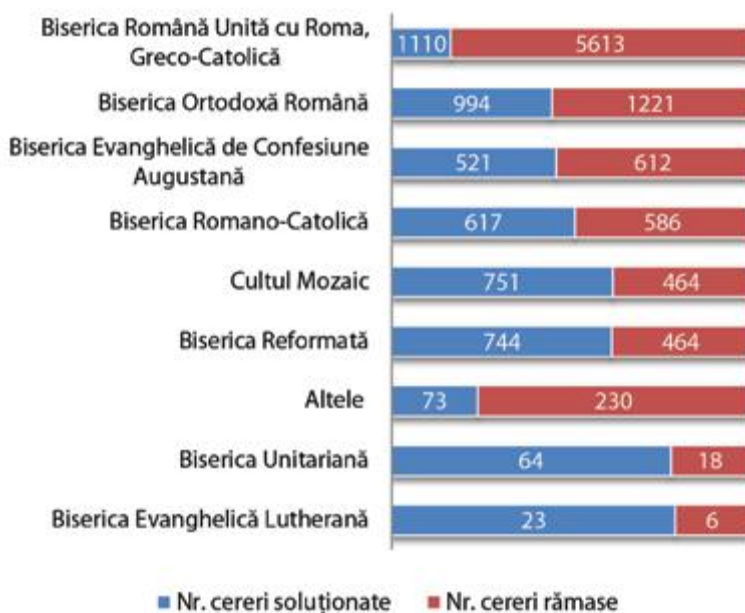
În vederea restituirii imobilelor preluate în mod abuziv, la Comisia specială de retrocedare a unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România a fost depus un număr de 14.814 de cereri de retrocedare de către: Biserica Ortodoxă, Biserica Romano-Catolică, Biserica Română Unită cu Roma, Greco - Catolică, Biserica Reformată, Cultul Mozaic (Fundatia Caritatea), Biserica Unitariană, Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană, Biserica Evanghelică Lutherană, Cultul Musulman, Biserica Armeană, Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea, Biserica Baptistă, Cultul Penticostal, Asociația Religioasă Nazarineană.

În acest context, este de menționat că o parte dintre cererile depuse de același cult religios au același obiect, astfel încât, la momentul soluționării, acestea vor fi conexe, numărul total al cererilor diminuându-se în mod semnificativ.

Prin „soluționarea unei cereri de retrocedare” se poate înțelege: restituirea în natură a unui imobil, respingerea cererii de retrocedare având ca obiect un imobil, propunerea acordării de despăgubiri/măsură compensatorie pentru un imobil care nu mai poate fi restituit în natură, redirecționarea unei cereri de retrocedare la entitatea investită de lege cu soluționarea acesteia sau luarea la cunoștință despre renunțarea la o cerere de retrocedare.

- Biserica Ortodoxă a depus un număr de 2.215 cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 994 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 1.221 de cereri de retrocedare.
- Biserica Romano-Catolică a depus un număr de 1.203 cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 617 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 586 de cereri de retrocedare.

Graficul 6. Situația cererilor de retrocedare depuse de culele religioase: cereri nesoluționate și cereri soluționate

- Biserica Română Unită cu Roma (Greco – Catolică) a depus un număr de 6.723 de cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 1.110 cereri. A mai rămas de soluționat un număr de

5.613 de cereri de retrocedare.

- Biserica Reformată a depus un număr de 1.208 cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 744 cereri.

A mai rămas de soluționat un număr de 464 de cereri de retrocedare.

- Cultul Mozaic (Fundăția Caritatea) a depus un număr de 1.918 cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 751 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 1.167 de cereri de retrocedare.

- Biserica Unitariană a depus un număr de 82 de cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 64 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 18 cereri de retrocedare.

- Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană a depus un număr de 1.133 de cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 521 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 612 cereri de retrocedare.

- Biserica Evanghelică Lutherană a depus un număr de 29 de cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 23 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 6 cereri de retrocedare.

- Cultul Musulman, Biserica Armeană, Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea, Biserica Baptistă, Cultul Penticostal, Asociația Religioasă Nazarineană au depus un număr de 303 cereri de retrocedare, din care a fost soluționat un număr de 73 de cereri. A mai rămas de soluționat un număr de 230 de cereri de retrocedare

5.5.3 Cum se implică Secretariatul de Stat pentru Culte în rezolvarea problemei retrocedării proprietăților Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice?

După instaurarea comunismului, prin Decretul nr. 358/1948 a fost desființată Biserica Greco-Catolică din România, iar proprietățile acesteia au fost preluate de statul român. Marea majoritate a credincioșilor au fost nevoiți să treacă fie la ortodoxie, fie la catholicismul de rit latin. Marea majoritate a proprietăților mobiliare și imobiliare ale Bisericii Greco-Catolice au fost confiscate de stat. Decretul atribuia însă lăcașurile de cult și casele parohiale Bisericii Ortodoxe. Odată cu căderea regimului comunist, prima măsură legată de viața religioasă luată de către autoritățile de stat a fost reîntrarea în legalitate a Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică prin Decretul nr. 9/31.12.1989 al Consiliului Frontului Salvării Naționale. Ulterior statul și-a asumat, prin Art. 4 din Decretul-Lege nr. 126/1990,

sprijinirea construirii de noi lăcașuri de cult (terenuri aferente și contribuții la constituirea resurselor financiare necesare), acolo unde numărul lăcașurilor de cult era insuficient.

Biserica Greco-Catolică și-a reconstituit structurile instituționale și de învățământ, devenind unul dintre beneficiarii regimului cultelor recunoscute din România, potrivit numărului de credincioși, așa cum a fost el înregistrat la recensămintele succesive.

În ceea ce privește proprietățile foste greco-catolice confiscate de stat, acestea se împart în două categorii, tratate din punct de vedere legal în mod diferit: este vorba, pe de o parte, de imobilele și proprietățile intrate în patrimoniul statului, iar pe de altă parte de lăcașurile de cult, atribuite de stat și rămase în folosința Bisericii Ortodoxe. Această modalitate de preluare a patrimoniului Bisericii Greco-Catolice, precum și faptul că aceasta dorește restituirea în natură a imobilelor trecute în proprietatea Bisericii Ortodoxe Române reprezintă principala dificultate în identificarea unei soluții juridice echitabile, care să fie agreată de ambele Biserici.

În cazul primei categorii de proprietăți, cele intrate în patrimoniul statului, retrocedarea acestora s-a făcut treptat. Întrucât statul comunist a confiscat tuturor cultelor nu doar bunuri imobile numeroase, ci și proprietăți funciare extinse, procesul de restituire s-a dovedit a fi unul anevoios și este încă în curs de desfășurare.

În acest sens, au fost adoptate o serie de acte normative încă de la începutul anului 1990. Astfel, Decretul-Lege nr. 126/1990 privind unele măsuri referitoare la Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică viza două modalități de restituire a proprietăților foste greco-catolice, confiscate de regimul comunist, în funcție de deținătorul actual al imobilelor, astfel:

a) bunurile preluate de către stat prin efectul Decretului nr. 358/1948, aflate în patrimoniul statului, cu excepția moșiilor, se restituiau Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice. În vederea identificării, inventarierii și predării acestor bunuri se institua o comisie formată din reprezentanți ai statului și ai Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice, numiți prin Hotărâre a Guvernului;

b) situația juridică a lăcașurilor de cult și a caselor parohiale care au aparținut Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice

și au fost preluate de statul comunist, trecute în patrimoniul Bisericii Ortodoxe Române, urma a se stabili de către o Comisie mixtă, formată din reprezentanți clericali ai celor două culte religioase, ținând seama de dorința credincioșilor din comunitățile care dețin aceste bunuri.

Prin înființarea acestei Comisii mixte, legiuitorul de la acel moment a apelat la înțelegerea celor două Biserici în rezolvarea acestei probleme.

În multe localități rurale și urbane din Transilvania, Decretul-Lege nr. 126/1990 nu a produs rezultatele scontate, neputându-se ajunge la un consens în dialogul dintre reprezentanții locali ai celor două culte. În câteva localități, neînțelegerile au dus la tensiuni și chiar conflicte între credincioșii ortodocși și cei greco-catolici.

Ținând seama de încercările de soluționare prin analiză, dialog și înțelegere a situațiilor rămase nerezolvate, Senatul României, prin Declarația-Apel din data de 29 decembrie 1994, a adresat conducerilor Bisericii Ortodoxe Române și Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice, un apel, chemând la înțelegere, în spirit ecumenic, pentru soluționarea tuturor stărilor tensionate existente între cele două culte.

Potrivit Legii fondului funciar nr. 18/1991, cultele religioase, inclusiv Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, beneficiază de restituirea terenurilor care fac obiectul acestui act normativ.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 466/1992 privind aprobarea propunerilor Comisiei Centrale pentru inventarierea bunurilor proprietatea statului și predarea acestora către Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, emisă în baza articolului 2 din Decretul-Lege nr. 126/1990, a fost dispusă restituirea unui număr de 80 de imobile cuprinse în anexa la hotărârea sus-menționată.

Ordonanța Guvernului nr. 64/2004, aprobată prin Legea nr. 182/2005, a completat Decretul-Lege nr. 126/1990 privind unele măsuri referitoare la Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, stipulând că, în situația lăcașurilor de cult și a caselor parohiale (care au trecut în proprietatea Bisericii Ortodoxe Române), în cazul în care reprezentanții clericali ai celor două culte religioase nu ajung la un acord în cadrul Comisiei mixte, partea interesată are deschisă calea acțiunii în justiție potrivit dreptului comun.

Printre cauzele care încetinesc procesul de soluționare a cererilor de retrocedare depuse de către Biserica Greco-Catolică, se regăsesc:

- particularitatea preluării patrimoniului Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice, mai exact imobilele care, în prezent, se află în administrarea Bisericii Ortodoxe Române, în temeiul Decretului nr. 358/1948. Estimăm că, în această situație, se încadrează o proporție de aproximativ 80% din numărul total de cereri depuse de către Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 94/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- O.U.G. nr. 94/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu permite restituirea în natură sau acordarea de despăgubiri în cazul imobilelor care au aparținut Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolice și care, în prezent, se află în proprietatea Bisericii Ortodoxe Române. În anul 2002, a fost aprobată prin Legea nr. 501, O.U.G. nr. 94/2000, prin care se retrocedează toate imobilele bisericesti, atât cele preluate de stat, cât și cele preluate de organizațiile cooperatiste sau de oricare alte persoane juridice în perioada 1945-1989. Legea nr. 501/2002 a fost modificată prin Legea nr. 247/2005; prin modificările aduse, se îmbunătățește cadrul legal și se urgenta retrocedarea tuturor imobilelor care aparținuseră cultelor și care fuseseră confiscate în perioada regimului comunist.

Procesul de retrocedare a imobilelor bisericesti (cu excepția bisericilor) se desfășoară, în prezent, prin intermediul Autorității Naționale de Retrocedare a Proprietăților.

În cazul lăcașurilor de cult, statul român are în vedere repararea nedreptăților comise de regimul comunist. Totuși, orice soluție simplistă riscă să producă noi nedreptăți. Astfel, după 1990, marea majoritate a foștilor credincioși greco-catolici trecuți la ortodoxie în anul 1948, ca și cea mai mare parte a urmașilor acestora au ales în mod liber să rămână în cadrul Bisericii Ortodoxe. Aceștia au continuat să folosească neîntrerupt bisericile parohiale locale, foste greco-catolice, pe care le percep drept „ale lor”. Orice retrocedare în bloc a bisericilor care nu ține seamă de actuala structură confesională a populației și de sensibilitățile locale riscă să ducă – cum s-a și întâmplat, din păcate, în unele cazuri – la tensiuni sociale și interconfesionale. De aceea, Secretariatul de Stat pentru Culte a pledat constant pentru soluționarea acestei chestiuni prin dialogul între cele două culte și a căutat să acționeze ca mediator pentru dezamor-

sarea situațiilor tensionate.

În același timp, problema retrocedării bisericilor foste greco-catolice este și una care ține de natura dreptului de proprietate. Astfel, din punctul de vedere al Bisericii Greco-Catolice, bisericile aparțin de drept Bisericii ca instituție. În schimb, Biserica Ortodoxă susține că biserica aparține comunității, și ca atare ar trebui ținut cont de voința actuală a comunității atunci când se are în vedere trecerea unui lăcaș de cult în proprietatea unei alte Biserici.

Fără a prejudicia dreptul părților de a recurge la acțiuni în justiție și respectând autoritatea lucrului judecat, Secretariatul de Stat pentru Culte a pledat, în interesul păstrării păcii sociale, pentru găsirea unor soluții amiabile în privința statutului lăcașurilor de cult foste greco-catolice. Astfel, Secretariatul de Stat pentru Culte a încurajat și s-a implicat activ în constituirea unor instanțe de dialog bilateral între Biserica Ortodoxă și Biserica Greco-Catolică, atât la nivel central, cât și pe plan local.

Cele două Biserici au constituit comisii mixte de dialog pentru soluționarea fiecărui caz în parte. Din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe, rezolvarea fiecărei situații ar fi trebuit făcută de la caz la caz, în funcție de sensibilitățile locale ale comunității locale și exclusiv pe calea dialogului. Din punctul de vedere al Bisericii Greco-Catolice, restituirea ar fi trebuit să fie integrală, iar pentru a atinge acest scop într-un orizont de timp cât mai scurt era necesar în unele cazuri inclusiv apelul la acțiuni în justiție.

Ca rezultat al dialogului bilateral, au fost retrocedate mai multe biserici sau au fost găsite soluții amiabile (slujire alternativă ș.a.) în cazul mai multor comunități. Totuși, din cauza neînțelegerilor legate de scopul și mijloacele dialogului bilateral, acesta a fost întrerupt în anul 2003. În anul 2011 a avut loc un schimb de scrisori între conducerea celor două culte, pentru reluarea dialogului, dar nu s-au înregistrat avansuri semnificative în redeschiderea discuțiilor bilaterale.

Pe bază de acord bilateral, la nivelul comisiilor de dialog, în unele cazuri, dar mai ales pe alte căi (înțelegeri pe plan local, ocupare cu forța, acțiuni judecătorești ș.a.), Biserica Ortodoxă Română a retrocedat Bisericii Române Unite cu Roma, Greco-Catolică 242 de biserici, inclusiv patru dintre cele cinci catedrale episcopale (Blaj,

Cluj, Lugoj și Oradea).

Secretariatul de Stat pentru Culte s-a implicat activ și în medierea dialogului dintre părți. Astfel, prin medierea instituției noastre, au fost retrocedate comunității greco-catolice catedrala „Sf. Nicolae” din Oradea (noiembrie 2005) și biserica vicarială „Sf. Vasile” din strada Polonă, municipiul București (decembrie 2006).

Pentru a ajuta la soluționarea problemelor de pe teren, Secretariatul de Stat pentru Culte s-a folosit de fondurile aflate la dispoziția sa, în limita posibilităților, și pentru a finanța construirea de noi lăcașuri de cult, astfel încât să asigure posibilitatea desfășurării activităților de cult în bune condiții atât pentru credincioșii ortodocși, cât și pentru cei greco-catolici. Astfel, Secretariatul de Stat pentru Culte a acordat în perioada 1990-2013 o sumă în valoare totală de 23.500.000 de lei (sumă neactualizată cu indicele de inflație) pentru construirea de noi lăcașuri de cult. În această perioadă, Biserica Greco-Catolică a construit sau are în construcție peste 310 de noi lăcașuri de cult.

Considerăm că prin promovarea dialogului, pe care instituția noastră dorește să-l impulsioneze, și prin analiza situațiilor de pe teren vor fi găsite cele mai bune soluții pentru rezolvarea echitabilă a acestei probleme, asigurându-se fiecărei comunități propriul lăcaș de cult, astfel încât credincioșii să își poată exercita pe deplin drepturile și libertățile religioase. În același timp, Secretariatul de Stat pentru Culte consideră necesară continuarea și aprofundarea eforturilor de dialog între toate părțile implicate, pentru a preveni și/sau stinge orice tensiuni și conflicte interconfesionale și a asigura păstrarea păcii sociale.

5.6. Care este rolul Secretariatului de Stat pentru Culte în sprijinirea cetățenilor români din afara granițelor?

Comunitățile de români din Balcani au fost primele ale căror existență și destin au suscitât preocuparea autorităților românești încă de la începuturile procesului de emancipare națională de la mijlocul secolului al XIX-lea. Conducătorii Revoluției de la 1848 au invocat pentru întâia oară necesitatea asigurării unor așezăminte religioase și educaționale pentru grupurile etnice românești din sudul Dunării.

Crearea statului român modern a permis, după anul 1860, intensificarea demersurilor în acest sens pe lângă Înalta Poartă, sub autoritatea căreia se aflau românii balcanici. Prima intervenție oficială de acest fel se datorează lui Costache Negri, în calitatea sa de agent diplomatic al Principatelor Române la Constantinopol, în care era invocat pericolul deznaționalizării românilor din Macedonia, Tesalia, Epir și Albania.

Înființarea și sprijinirea bisericilor românești în Peninsula Balcanică a devenit rapid o prioritate a guvernului de la București. În 1863, Președintele Consiliului de Miniștri al României, Mihail Kogălniceanu, a hotărât constituirea unui fond special în cadrul bugetului de stat pentru susținerea școlilor și bisericilor românești din Imperiul Otoman. Curând, statul român avea să sprijine financiar activitatea a peste 40 de preoți români care funcționau la începutul secolului XX în bisericile românești din circumscriptiile Albania, Bitola și Epir din Imperiul Otoman.

Ulterior Războaielor Balcanice din 1912-1913, cu excepția Serbiei, toate statele nou-formate din regiune au admis autonomia școlilor și bisericilor românești și subvenționarea acestora de către statul român, sub supravegherea guvernelor locale. Însă izbucnirea Primului Război Mondial, mobilizările masive și distrugerile au provocat un puternic fenomen de emigrație către România, facilitată de prevederile Conferinței de pace de la București, din 1913, potrivit cărora toți românii balcanici primeau cetățenie română, indiferent de locul în care continuau să trăiască.

Perioada interbelică avea să aducă o și mai puternică implicare a statului român în susținerea identității spirituale a comunităților românești din Balcani. De exemplu, preoții români din bisericile românești din Grecia au continuat să fie retribuiți de statul român până în anul 1949, iar în Iugoslavia statul român aloca anual aproximativ 3 milioane de lei pentru parohiile românești din Banatul sârbesc.

Chiar și în perioada comunistă, în pofida reticențelor autorităților, s-au înregistrat eforturi ale Patriarhiei Române de a sprijini comunitatea de la Muntele Athos.

Constituirea, pe parcursul ultimelor două decenii, a diasporei românești reprezintă un fenomen complex și fără precedent în isto-

ria modernă a României. Este pentru întâia oară în istoria statului român când o comunitate de ordinul milioanei de români se desprinde din corpul autohton al națiunii și alege să trăiască în afara granițelor țării.

Consolidarea identității etnice, lingvistice, culturale și spirituale a comunităților de români din străinătate constituie, în acest context, o preocupare constantă a întregii societăți românești și un obiectiv major al politicii statului român, aflat între prioritățile Programului de Guvernare 2013-2016. În acest sens, este încurajată menținerea legăturilor active ale diasporei cu spațiul spiritual și religios românesc, ca element important de păstrare a identității naționale și de configurare a profilului identitar al comunităților de români din întreaga lume.

Autoritățile publice românești, reprezentate în aceste țări în principal prin ambasade, centre și institute culturale, fac eforturi pentru asigurarea acestor drepturi și pentru păstrarea identității românești a românilor din afara granițelor. În cele mai multe cazuri însă, posibilitățile materiale, logistice și de acțiune ale acestor instituții publice pe teritoriul altor țări sunt limitate. Cultele religioase, în schimb, și-au construit și dezvoltat în timp o rețea extinsă de comunități care funcționează în același timp drept catalizatori ai unor solidarități românești precum și ca unul dintre puținele puncte prin care acești cetățeni păstrează o legătură activă și dinamică cu țara.

Biserica Ortodoxă Română, dar și celelalte culte religioase, constituindu-și comunități bisericești menite să răspundă nevoilor religioase ale românilor din afara granițelor, permit totodată și satisfacerea unor nevoi identitare ale acestora și funcționează nu doar ca niște centre comunitare și rețele de solidaritate românească, ci și – din ce în ce mai mult – ca adevărate centre de informare, de întraajutorare și de asistență pentru un mare număr de români din afara granițelor României. Astfel, pentru a răspunde nevoilor crescânde ale acestor comunități, Biserica Ortodoxă Română, de exemplu, și-a construit mai multe centre eparhiale în toată lumea, și precum și câteva sute de comunități parohiale și mai multe mănăstiri.

În afara comunităților parohiale creștin-ortodoxe mai există și comunități catolice care aparțin jurisdicțional de episcopiile locale, dar și comunități religioase evanghelice care îndeplinesc roluri reli-

gioase și sociale similare.

Statul român, conștient de importanța rolului comunităților religioase în viața românilor de peste hotare și de importanța susținerii acestora, alocă, prin intermediul Secretariatului de Stat pentru Culte, o sumă fixă în valoare de 200.000 de euro lunar drept contribuție la plata salariilor a peste 600 de preoți care slujesc în parohiile românești de peste granițe (respectiv 165 în Italia, 116 în Republica Moldova, 94 în Spania, 46 în Germania, 44 în Franța, 20 în Marea Britanie, 15 în Ungaria, 13 în Belgia, 6 în Serbia, 4 în Israel ș.a.m.d.).

Pe lângă sprijinul salarial acordat preoților care slujesc la comunitățile bisericești românești din afara granițelor, Secretariatul de Stat pentru Culte mai poate alocă anual sume din bugetul destinat construcției și reparării lăcașurilor de cult pentru susținerea construirii sau achiziționării unor biserici pentru comunitățile românești din afara granițelor.

Secretariatul de Stat pentru Culte se mai implică totodată în eforturile de sprijinire și promovare a dreptului românilor de peste hotare la păstrarea și afirmarea identității naționale și a libertății religioase. Astfel, la reuniunile comisiilor mixte interguvernamentale pentru problemele minorităților naționale, Secretariatul de Stat pentru Culte a susținut constant ideea că, pe baza principiului reciprocității, sutele de mii de români din Valea Timocului (Serbia), Bucovina de Nord și Basarabia de Sud trebuie să aibă dreptul la servicii religioase în limba maternă, precum și dreptul de a-și construi propriile lăcașuri de cult. În mod special, Secretariatul de Stat pentru Culte susține că, având în vedere recunoașterea de către statul român a jurisdicției Episcopiei Ortodoxe Sârbe, parte a Bisericii Ortodoxe Sârbe asupra sârbilor ortodocși din România, potrivit principiului reciprocității, episcopul desemnat de Biserica Ortodoxă Română pentru românii din Serbia (Episcopia Daciei Felix) ar trebui să aibă jurisdicție asupra credincioșilor ortodocși români din Serbia și să aibă dreptul să viziteze nu doar parohiile românești din Voivodina, ci și pe cele din Valea Timocului. În sprijinul acestor demersuri, Secretariatul de Stat pentru Culte a organizat și găzduit, între altele, la data de 30 mai 2013, o reuniune de lucru interinstituțională dedicată problemelor cetățenilor români din afara granițelor la care au luat parte reprezentanți ai Președintelui României, ai Cancelariei Primului-Ministru, ai Ministerului Afacerilor Externe, ai Parlamen-

tului României, ai Patriarhiei Române, precum și foști secretari de stat pentru Culte, familiarizați cu evoluția situației comunităților românești din străinătate.

De asemenea, Secretariatul de Stat pentru Culte a avut în ultimii doi ani o contribuție importantă la desfășurarea dezbaterilor care au loc periodic în cadrul Consiliului Consultativ Interinstituțional pentru problematica românilor din străinătate, organism informal de cooperare între toate instituțiile românești cu atribuții în domeniu, constituit sub egida Ministerului Afacerilor Externe, cu aprobarea guvernului României.

Întrebări frecvente:

1. Câte culte religioase recunoscute există în România?

În România funcționează 18 culte recunoscute:

Biserici Ortodoxe:

Biserica Ortodoxă Română

Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara

Biserica Ortodoxă Rusă de Rit Vechi din România (lipovenii)

Biserici Catolice:

Biserica Romano-Catolică

Biserica Română Unită cu Roma - Greco-Catolică

Biserici Orientale Ortodoxe:

Arhiepiscopia Bisericii Armene

Biserici protestante:

Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană din România

Biserica Evanghelică Lutherană din România

Biserica Reformată din România

Biserica Unitariană din Transilvania

Biserici evanghelice (neoprotestante):

Cultul Creștin Baptist – Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România

Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea

Cultul Creștin Penticostal – Biserica lui Dumnezeu Apostolică

Biserica Creștină după Evanghelie din România – Uniunea

Bisericilor Creștine după Evanghelie din România

Biserica Evanghelică Română

Alte culte:

Federația Comunităților Evreiești din România

Cultul Musulman

Organizația Religioasă Martorii lui Iehova

2. Câte asociații religioase funcționează în România?

21 de asociații religioase au primit avizul consultativ al Secretariatului de Stat pentru Culte pentru dobândirea statutului de asociație religioasă, din care doar trei au transmis Secretariatului de Stat pentru Culte o copie după hotărârea judecătorească necesară pentru validarea acestui statut.

3. Care sunt principalele surse de finanțare a cultelor?

a. Venituri proprii

În mare măsură cultele se autofinanțează din venituri proprii (contribuții și donații ale credincioșilor, producerea și comercializarea de obiecte de cult, granturi, proiecte europene, alte venituri proprii).

b. Finanțare de la bugetul central

Statul român oferă o susținere financiară cultelor de la bugetul de stat, în principal prin intermediul Secretariatului de Stat pentru Culte, pentru plata unei contribuții la salarii (65% în general și 80% pentru parohiile/comunitățile cu venituri mici), respectiv a indemnizațiilor conducerii cultelor. S.S.C. administrează și fondurile bugetare destinate construcțiilor și reparării unor lăcașuri de cult. În cazul personalului de cult încadrat în instituțiile publice (armată, poliție, sistemul penitenciar), plata se face prin intermediul ministerelor sau al instituțiilor de resort ori (în cazul spitalelor) în regim mixt. Plata personalului didactic (profesori de religie, profesori din învățământul teologic) este asigurată prin intermediul Ministerului Educației. Pentru instituțiile de învățământ teologic neintegrate în sistemul public, statul oferă o contribuție la salarizarea personalului didactic în valoare de 600 lei / contribuție lunară.

c. Finanțare de la bugetele locale

Autoritățile locale pot finanța prin hotărâri ale consiliilor județene/locale construcția sau repararea unor lăcașuri de cult și altor proiecte inițiate de organizații ale cultelor.

d. Finanțarea pe bază de parteneriate

Culte pot colabora cu instituții ale statului român și pe bază de protocoale de colaborare punctuale.

e. Prin câștigarea de competiții de proiecte naționale și europene

Culte religioase, subdiviziunile acestora și instituțiile conexe ale acestora (asociații, fundații etc.) pot participa la diferite competiții de proiecte în cadrul programelor naționale și europene pentru finanțarea unor activități și instituții specifice.

4. Finanțează statul român doar activitatea Bisericii Ortodoxe Române?

Nu, statul român finanțează, potrivit legii, activitatea tuturor celor 18 culte recunoscute, în măsura în care acestea solicită o astfel de finanțare (unele culte nu acceptă finanțarea de către stat a activităților de cult propriu-zise).

5. Cine și cum stabilește alocarea acestor bani, și potrivit căror principii?

Culte dispun de modul în care își cheltuiesc veniturile proprii, cu respectarea legii. Veniturile alocate de la bugetul de stat prin Secretariatul de Stat pentru Culte sunt distribuite cultelor potrivit principiului proporționalității cu numărul de credincioși și al nevoilor reale ale cultelor, în condițiile legii.

6. De ce sunt alocați bani publici pentru susținerea activităților cultelor?

Culte din România sunt considerate instituții de utilitate publică, întrucât acestea îndeplinesc un serviciu public, participând la articularea identității societății românești, la definirea valorilor publice, la construcția solidarității sociale; joacă un rol important în societate din punct de vedere social, educațional, social-caritabil și cultural; au statutul de parteneri sociali ai statului și sunt recunoscute ca factori ai păcii sociale; contribuie la dezvoltarea societății civile.

Statul român și-a asumat angajamentul de a asigura susținerea financiară a cultelor atunci când, după jumătatea secolului al XIX-lea, și-a construit propriul patrimoniu pe confiscarea

averilor bisericești, în cadrul unui proces care a culminat în anul 1863 cu secularizarea tuturor averilor mănăstirești.

7. Ce înseamnă parteneriatul social dintre stat și culte? Se referă el doar la Biserica Ortodoxă Română?

Parteneriatul social indică faptul că statul român recunoaște expertiza cultelor religioase în domeniile spiritual, educațional, social-caritabil și cultural și este interesat să le consulte, în această calitate, ori de câte ori apreciază ca necesară reformarea politicilor publice în aceste domenii.

Pe de altă parte, parteneriatul social dintre stat și culte reprezintă o recunoaștere a rolului important pe care cultele îl joacă în susținerea nu doar a vieții religioase, ci și a sectorului educațional, a rețelei organizațiilor social-caritabile și de incluziune socială din România, a activităților culturale și își exprimă disponibilitatea de a dezvolta proiecte comune cu acestea în fiecare dintre domeniile amintite.

8. De ce este limitat numărul de culte și de ce nu beneficiază și alte grupări și asociații religioase de un statut comparabil cu cel al cultelor recunoscute?

Ca și alte state europene, statul român a stabilit criterii relativ stricte pentru recunoașterea calității de cult religios, tocmai datorită rolului important pe care îl recunoaște acestora. Criteriile de acces în rândul cultelor religioase recunoscute au fost instituite pentru ca organizațiile care aspiră la statutul de parteneri sociali ai statului să își poată demonstra credibilitatea, stabilitatea, durabilitatea și utilitatea publică, pentru a justifica investirea de timp și resurse din partea statului pentru susținerea acestui tip de parteneriat.

Grupările religioase care nu beneficiază de acest fel de recunoaștere juridică sunt, de altfel, libere să funcționeze și să își desfășoare activitățile publice potrivit dreptului comun. Activitatea acestora nu este îngădită de autoritățile publice.

Culte și asociații religioase

In România, orice persoană are dreptul de a avea sau de a adopta o religie, de a și-o manifesta în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin practici și ritualuri specifice, inclusiv prin educație religioasă, precum și libertatea de a-și păstra sau schimba credința religioasă³². Orice persoană are dreptul să facă parte dintr-o comunitate religioasă cu personalitate juridică (cult sau asociație religioasă) sau fără personalitate juridică (grupare religioasă). Entitățile religioase cu personalitate juridică sunt:

- cultele religioase, recunoscute prin hotărâre de guvern, la propunerea Secretariatului de Stat pentru Culte;
- asociațiile religioase, recunoscute prin hotărâre judecătorească, cu avizul Secretariatului de Stat pentru Culte;
- asociațiile și fundațiile cu obiective religioase, înregistrate în temeiul O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații. Acestea sunt de obicei organizații cu profil cultural, social și/sau caritabil aparținând unor culte religioase recunoscute sau organizații autonome ale unor credincioși aparținând acestor culte.

Culte religioase

Statul român tratează cultele religioase recunoscute drept persoane juridice de drept privat și de utilitate publică. Acestea sunt egale în fața legii și a autorităților publice, se organizează și funcționează în mod autonom, potrivit propriilor statute, coduri canonice și regulamente, cu respectarea Constituției și a legilor țării. Statul român își afirmă neutralitatea în fața credințelor religioase, în sensul că nu privilegiază niciuna dintre acestea în detrimentul celorlalte,

32 Potrivit Art. 2 alin. (1) și Art. 5 alin. (1) și 2 din Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

dar are o relație de cooperare și parteneriat social cu diferitele culte religioase recunoscute. Asociațiile religioase nu primesc în mod automat statutul de utilitate publică, ci beneficiază doar de unele facilități și scutiri fiscale.

În cele de mai jos sunt prezentate pe scurt câteva date esențiale privind istoricul, organizarea și funcționarea actuală a cultelor recunoscute din România.

6.1. Biserica Ortodoxă Română³³

Deși creștinismul de rit bizantin are în spațiul românesc o tradiție și o istorie bimilenară, dezvoltându-se sub ascultarea canonică a Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol, Biserica Ortodoxă Română a fost consacrată instituțional prin înființarea Sfântului Sinod și implicit unirea prin Mitropoliei Ungrovlahiei și a Mitropoliei Moldovei din anul 1872. Ulterior, Biserica Ortodoxă Română a devenit autocefală (1885) și a fost ridicată la rangul de Patriarhie (1925). S-au succedat în demnitatea de patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române: Miron Cristea (1925-1939), Nicodim Munteanu (1939-1948), Justinian Marina (1948-1977), Justin Moisescu (1977-1986) și Teoctist Arăpașu (1986-2007). De la 30 septembrie 2007, Biserica Ortodoxă Română este păstorită de Preafericitul Părinte Daniel Ciobotea, care poartă titlatura de Arhiepiscop al Bucureștilor, Mitropolit al Munteniei și Dobrogei, loțiitor al Tronului Cezareei Capadociei și Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Biserica Ortodoxă Română este condusă de Sfântul Sinod, prezidat de patriarh și format din toți ierarhii în funcție. Organismul central deliberativ al Bisericii Ortodoxe Române pentru toate problemele administrative, sociale, culturale, economice și patrimoniale este Adunarea Națională Bisericească, formată din câte trei reprezentanți ai fiecărei eparhii (un cleric și doi laici), desemnați de adunările eparhiale respective pe termen de patru ani. Organismul central executiv al Sfântului Sinod și al Adunării Naționale Bisericești este Consiliul Național Bisericesc, alcătuit din doisprezece membri ai Adunării Naționale Bisericești (câte un cleric și câte un laic reprezentând fiecare mitropolie din țară, desemnați pe o perioadă de patru ani). Membrii Sfântului Sinod pot participa cu vot deliberativ atât la

³³ Ordinea prezentării celor 18 culte va respecta Lista cultelor recunoscute în România din Anexa Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

ședințele Adunării Naționale Bisericești, cât și la cele ale Consiliului Național Bisericesc.

Biserica Ortodoxă Română întreține relații frățești și ecumenice cu aproape toate Bisericile creștine din lume, în primul rând cu celelalte Biserici ortodoxe. În acest context, au avut loc schimburi de vizite și contacte bilaterale la cel mai înalt nivel, atât cu Bisericile Ortodoxe surori³⁴, cât și cu Bisericile Ortodoxe Orientale³⁵, cu Biserica Romano-Catolică, cu Bisericile protestante din Europa, cu Biserici din America, Asia și alte părți ale lumii. De asemenea, Biserica Ortodoxă Română activează în cadrul organizațiilor bisericești europene și internaționale – fiind membră a Consiliului Mondial (Ecumenic) al Bisericilor, a Conferinței Bisericilor Europene, a altor organizații creștine profilate pe anumite domenii de activitate (pentru tineret, pentru femei etc.) –, precum și în cadrul dialogurilor bilaterale internaționale dintre Biserica Ortodoxă și alte mari familii creștine (ortodocși-orientali, catolici, vechi-catolici, anglicani, luterani, reformați etc.).

Unitățile componente ale Bisericii Ortodoxe Române sunt: parohia, mănăstirea, protopopiatul, vicariatul, eparhia (arhiepiscopia și episcopia) și mitropolia.

Potrivit datelor recensământului din anul 2011, credincioșii ortodocși aparținând Bisericii Ortodoxe Române reprezentau 86,45% din totalul populației care și-a declarat afilierea religioasă, majoritatea fiind etnici români (96,46%), urmați de romi (2,92%), ucraineni (0,24%) maghiari (0,16%) și de alte naționalități.

În interiorul granițelor țării, în cuprinsul Patriarhiei Române, funcționează un număr de 14.648 de unități bisericești, organizate astfel: un Centru Patriarhal, 6 mitropolii, 10 arhiepiscopii, 13 episcopii³⁶, un vicariat, 176 de protopopiate, 11.394 de parohii și 2.360

34 Patriarhia Ecumenică a Constantinopolului, Patriarhia Ortodoxă a Alexandriei, Patriarhia Ortodoxă a Antiohiei, Patriarhia Ortodoxă a Ierusalimului, Biserica Ortodoxă Rusă, Biserica Ortodoxă Sârbă, Biserica Ortodoxă Bulgară, Biserica Ortodoxă Georgiană, Biserica Ortodoxă a Ciprului, Biserica Ortodoxă a Greciei, Biserica Ortodoxă a Poloniei, Biserica Ortodoxă a Albaniei, Biserica Ortodoxă a Ținuturilor Cehiei și Slovaciei.

35 Biserica Apostolică Armeană, Patriarhia Coptă a Alexandriei, Patriarhia Ortodoxă Siriacă a Antiohiei, Biserica Ortodoxă Etiopiană, Biserica Ortodoxă a Eritreei.

36 Structura organizatoric-administrativă a Bisericii Ortodoxe Române este prevăzută la Art. 6 din Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, aprobat prin H.G. nr. 53/2008, publicată în *Monitorul Oficial*.

de filiale, 493 de mănăstiri, 184 de schituri, 10 metocuri.

În Biserica Ortodoxă Română (patriarhie, eparhii, protopopiate, parohii, filii, mănăstiri și schituri) sunt încadrați și activează circa 14.300 de preoți și diaconi, dintre care 13.800 de preoți și diaconi la parohii, mănăstiri, schituri, centre eparhiale și protopopiate, respectiv 505 preoți în instituțiile bugetare de stat și private. Un număr total de 12.765 de preoți și diaconi de la parohii, mănăstiri, schituri, centre eparhiale și protopopiate primesc contribuții la salarizare de la bugetul de stat, iar numărul clericilor salariați din fonduri proprii este de 1.014.

În Biserica Ortodoxă Română (patriarhie, eparhii, protopopiate, parohii, filii, mănăstiri și schituri) sunt încadrați și activează circa 14.300 de preoți și diaconi, dintre care 13.800 de preoți și diaconi la parohii, mănăstiri, schituri, centre eparhiale și protopopiate, respectiv 505 preoți în instituțiile bugetare de stat și private³⁷. Un număr total de 12.765 de preoți și diaconi de la parohii, mănăstiri, schituri, centre eparhiale și protopopiate primesc contribuții la salarizare de la bugetul de stat, iar numărul clericilor salariați din fonduri proprii este de 1.014.

Pentru formarea personalului de cult, Biserica Ortodoxă Română dispune de 33 de seminarii teologice liceale, 11 facultăți de teologie și 4 departamente de teologie, incluse în cadrul altor facultăți, care fac parte din învățământul superior de stat, având înscriși circa 9.000 de studenți. Peste 10.000 de cadre didactice predau disciplina Religie în școlile publice.

Biserica Ortodoxă Română asigură asistență socială permanentă pentru aproximativ 270.000 cetățeni prin mai multe organisme proprii: 121 de centre pentru copii, 35 de centre pentru vârstnici, 106 cantine sociale și brutării, 52 de centre de diagnostic și tratament, cabinete medicale și farmacii sociale, 23 de centre de consiliere și asistență a familiilor în dificultate, 2 centre pentru victimele traficului de ființe umane.

Vicariatul Ortodox Ucrainean

37 Informațiile sunt preluate din *Raportul general asupra activității Bisericii Ortodoxe Române în anul 2012*, prezentat în ședința Adunării Naționale Bisericești din 27.02.2013, publicat pe site-ul www.basilica.ro.

Vicariatul Ortodox Ucrainean din România este o unitate bisericească administrativă, cu regim special misionar-pastoral, care are rolul de a coordona viața spirituală a credincioșilor ortodocși ucraineni din România. Din punct de vedere canonic, vicariatul este sub jurisdicția Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, iar din punct de vedere administrativ este autonom.

Conform recensământului din anul 2011, numărul credincioșilor ortodocși ucraineni este de cca 40.000 de persoane, reprezentând 0,24% din totalul credincioșilor ortodocși; aceștia se găsesc în jurisdicția bisericească a Vicariatului Ortodox Ucrainean.

În cadrul Vicariatului Ortodox Ucrainean din România funcționează 27 de preoți deservind 32 de parohii grupate în două protopopiate:

- protopopiatul Sighetu Marmației (jud. Maramureș) – pentru credincioșii ortodocși ucraineni din județul Maramureș,
- protopopiatul Lugoj (jud. Timiș) – pentru credincioșii ortodocși ucraineni din județele Timiș și Caraș-Severin. Cele două protopopiate își întind jurisdicția asupra a 32 de parohii cu 32 de lăcașuri de cult, în care slujesc 27 de preoți și 3 mănăstiri înființate după 1990.

6.2. Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara

Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara îi cuprinde pe etnicii sârbi de credință creștin-ortodoxă din România care se află sub jurisdicția canonică a Bisericii Ortodoxe Sârbe. Ca atare, funcționează ca un cult recunoscut de sine stătător.

La recensământul din anul 2011, în România trăiau 18.076 de etnici sârbi – dintre care 94,8% creștin-ortodocși, majoritatea (11.112 persoane) declarând că aparțin Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, restul (cca. 6000 de persoane) declarându-și apartenența la Biserica Ortodoxă Română.

Cele trei protopopiate ale Episcopiei, Timișoara, Arad și Socol (jud. Caraș-Severin) au în subordine 55 de parohii și 5 mănăstiri, în care slujesc 46 de preoți și diaconi. Mănăstirile acestui cult (Baziaș, Cusici, Zlatița – în județul Caraș-Severin –, Bezdin – în județul Arad –, și mănăstirea „Sf. Gheorghe” – în județul Timiș) sunt atestate documentar în secolele XVI–XVIII și sunt incluse în lista mo-

numentelor istorice din România.

Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara folosește în cult calendarul iulian (pe stil vechi) și este condusă de către Episcopul-administrator al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timișoara, Luchian Pantelić, episcop de Buda (Ungaria) și de un locțiitor arhieresc, preotul Marinco Marcov (din 2010).

6.3. Biserica Romano-Catolică

În țara noastră, Biserica Catolică este prezentă sub forma ritului latin (Biserica Romano-Catolică), a celui bizantin (Biserica Română Unită cu Roma) și a celui armean (Ordinariatul Armeano-Catolic). Biserica Catolică este formată din comuniunea credincioșilor creștini din întreaga lume, uniți prin credință și sacramente sub conducerea și în dependență canonică de Papa Romei (actualmente Sanctitatea Sa Papa Francisc). Suveranul Pontif desemnează periodic un ambasador papal ce poartă titlatura de nunțiu apostolic. Pentru România și Republica Moldova este acreditat ca nunțiu apostolic arhiepiscopul Francisco-Javier Lozano.

Biserica Catolică din România se organizează pe baza Codului de Drept Canonic (datând din 1984), respectiv (în cazul Bisericii Române Unite) pe baza Codului Canoanelor Bisericilor Orientale³⁸.

Forul de conducere al tuturor credincioșilor catolici din România este Conferința Episcopală. Aceasta îi reunește pe toți episcopii romano-catolici și greco-catolici din România. În forma ei actuală, Conferința Episcopală Română datează din 16 martie 1991, având la bază Protocolul nr. 855/1990 al Congregației pentru Episcopi și al Congregației pentru Bisericile Orientale. Reuniunea plenară a Conferinței are loc de două ori pe an (primăvara și toamna), existând și sesiuni extraordinare. Conferința Episcopală Română are două subsecțiuni: Subsecțiunea Latină și Consiliul Ierarhilor Greco-Catolici. Președintele și vicepreședintele acesteia sunt aleși pe baza alternanței celor două rituri. În prezent, Președintele Conferinței Episcopale Române este Preafericitul Cardinal Lucian Mureșan, Arhiepiscopul Major al Bisericii Române Unite cu Roma, iar vicepreședinte este Înaltpreasfințitul Părinte Ioan Robu, Arhiepiscop-Mitropolit de București.

38 Recunoscute oficial prin HG Nr.1218/2008, publicată în *Monitorul Oficial*, Partea I, Nr. 798 bis din 27.XI.2008.

Biserica Romano-Catolică din România numără în prezent, conform recensământului din 2011, 870.774 de credincioși, dintre care 500.444 (57,47%) sunt maghiari, 297.246 (34,16%) români, 21.324 (2,43%) germani, 20.281 (2,33%) romi, 9.250 (1,06%) slovaci, iar restul de altă naționalitate.

Biserica Romano-Catolică din România este alcătuită din 6 dieceze:

1) Arhiepiscopia Romano-Catolică de București își are jurisdicția asupra credincioșilor catolici din județele Tulcea, Constanța, Brăila, Ialomița, Călărași, Buzău, Prahova, Ilfov, Giurgiu, Dâmbovița, Argeș, Teleorman, Vâlcea, Olt, Gorj, Dolj, Mehedinți și Municipiul București. Arhidieceza păstorește un număr de circa 42.000 de credincioși și este împărțită în șase decanate: București Nord, București Sud, Ploiești, Craiova, Constanța și Brăila.

2). Arhiepiscopia Romano-Catolică de Alba Iulia are jurisdicție canonică asupra credincioșilor catolici din județele Transilvaniei (fără Maramureș și Crișana). Conform datelor statistice de la recensământul din 2011, numărul credincioșilor se ridică la cca. 400.000, aceștia fiind în majoritate etnici maghiari. Arhiepiscopia își desfășoară activitatea în cadrul a 15 decanate – Alba Iulia, Bistrița, Hunedoara, Sibiu, Făgăraș, Dumbrăveni, Brașov, Târgu Secuiesc, Cluj-Dăbâca, Arieș-Turda, Târnava, Târgu Mureș, Ciuc Inferior, Ciuc Superior, Gheorghieni, Odorhei –, având un număr de 321 de parohii.

3). Episcopia Romano-Catolică de Iași are în jurisdicție opt județe: Bacău, Botoșani, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui, Vrancea. Potrivit datelor statistice ale recensământului din anul 2011, Episcopia Romano-Catolică de Iași numără 196.188 de credincioși, în majoritate români. Teritoriul diecezei este împărțit în 10 decanate: Iași, Valea Siretului, Bucovina, Roman, Moinești, Bacău, Traian, Troțuș, Piatra, Vrancea.

4) Episcopia Romano-Catolică de Timișoara păstorește, potrivit recensământului din anul 2011, circa 105.000 de credincioși romano-catolici. Episcopia numără 8 decanate: Timișoara, Cenad, Deta, Arad, Vinga, Pâncota, Caraș, Severin.

5) Episcopia Romano-Catolică de Oradea își are jurisdicția asupra credincioșilor catolici din județele: Bihor, Sălaj și o parte

din Arad, Satu Mare și Mureș. Conform recensământului din anul 2011, numărul credincioșilor din cadrul acestei Episcopii este de circa 53.000, în majoritate etnici maghiari. Parohiile din cuprinsul Episcopiei sunt grupate în două decanate: Catedrală (situat în municipiul Oradea) și Crasna.

6) Episcopia Romano-Catolică de Satu Mare cuprinde județele Satu Mare și Maramureș. Numărul credincioșilor acestei dieceze – cei mai mulți dintre ei etnici maghiari – se ridică la circa 80.000. Episcopia are în componență șapte decanate: Satu Mare, Ugocea, Ardud, Carei I, Carei II, Baia Mare, Sighetu Marmației.

6.4. Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică

Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică a luat naștere în Transilvania, la sfârșitul secolului al XVII-lea, prin unirea unei părți a românilor ortodocși cu Biserica Catolică. Sinodul de la Alba Iulia, convocat în anul 1697 de către mitropolitul ortodox Atanasie Anghel, a acceptat patru principii care au permis trecerea sub jurisdicția canonică a Sfântului Scaun: recunoașterea primatului papal, existența purgatoriului, împărtășirea cu azimă și Filioque (purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl și de la Fiul). Prin acceptarea acestor condiții, românii uniți cu Roma li se garantau: păstrarea ritului bizantin, respectarea sărbătorilor ortodoxe, alegerea episcopilor de către sinod, precum și egalitatea în drepturi a clerului și a credincioșilor uniți cu cei ai Bisericii Catolice. Biserica Română Unită a funcționat ca una din cele două Biserici ale românilor din Transilvania timp de două secole. După instalarea regimului comunist, în anul 1948, prin Decretul nr. 358/1948, Biserica Greco-Catolică a fost desființată de statul român, credincioșii acesteia fiind siliți să treacă fie la ortodoxie, fie la ritual catolic latin. Conform aceluiași decret, toate proprietățile acesteia au fost preluate de către stat, cu excepția bisericilor și caselor parohiale, care au fost transferate Bisericii Ortodoxe Române. După Revoluția din decembrie 1989, una dintre primele măsuri adoptate de statul român a fost Decretul-Lege nr. 9 din 31 decembrie 1989, prin care se abroga Decretul nr. 358/1948 și se recunoștea oficial Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică.

Conform recensământului din anul 2011, numărul credincioșilor declarați greco-catolici a fost de 150.593, reprezentând cca 0,8% din populația care și-a declarat afilierea religioasă; dintre aceștia, 124.563

(82,71%) sunt români; 16.144 (10,72%) sunt etnici maghiari, 6.511 (4,32%) romi, 1.204 (0,8%) ucraineni, restul fiind de alte naționalități.

Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică cuprinde 5 eparhii, cu 5 vicariate, 75 de protopopiate, 763 de parohii, 540 de lăcașuri de cult, circa 760 de preoți și peste 25 de ordine și congregații călugărești aflate sub jurisdicția canonică a celor 5 episcopii:

1. Arhiepiscopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică de Alba Iulia și Făgăraș, cu sediul la Blaj. Are jurisdicție canonică în județele Alba (parțial), Brașov, Cluj (parțial), Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu și în județele din Vechiul Regat. Are în componență două vicariate (la București și Făgăraș).

2. Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică Oradea, având jurisdicție canonică în județele Arad (parțial), Bihor, Satu Mare (parțial) și Sălaj (parțial).

3. Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică Cluj-Gherla, cu sediul la Cluj-Napoca. Are jurisdicție canonică în județele Alba (parțial), Bistrița-Năsăud, Cluj (parțial), Maramureș (parțial) și Sălaj (parțial).

4. Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică Lugoj, având jurisdicție canonică în județele Alba (parțial), Arad (parțial), Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș. Are în componență două vicariate, la Timișoara și Hațeg.

5. Episcopia Română Unită cu Roma, Greco-Catolică Maramureș, cu sediul la Baia-Mare. Are jurisdicție în județele Maramureș, Satu-Mare (parțial), Sălaj (parțial) și Suceava. Cuprinde un vicariat la Baia Mare, pentru credincioșii greco-catolici ucraineni.

Ordinariatul Armeano-Catolic

La sfârșitul secolului al XVII-lea, armenii din Transilvania au trecut la catolicism. Pentru aceștia, a fost organizată o eparhie cu sediul în orașul Gherla. Situația credincioșilor armeano-catolici era asemănătoare cu cea a românilor greco-catolici, armenii acceptaseră principiile de bază ale catolicismului, dar și-au păstrat ritul tradițional, iar slujbele se oficiau în limba armeană.

Prin Concordatul cu Vaticanul din anii 1927–1929, unitatea bisericească a armenilor catolici a fost recunoscută ca eparhie de sine stătătoare. După anul 1948, eparhia armeano-catolică a avut o situație neclară, fiind scoasă în afara legii. În anul 1964, printr-un decret al Vaticanului, pentru credincioșii armeano-catolici s-a creat Ordinariatul Armeano-Catolic, care a fost inclus în Episcopia Romano-Catolică de Alba Iulia. În anul 1991, titlul de „ordinar” a fost conferit, de către Vatican, arhiepiscopului romano-catolic de Alba Iulia³⁹.

În prezent, Ordinariatul cuprinde patru parohii: Gherla, Gheorghieni, Dumbrăveni și Frumoasa – dar credincioși armeano-catolici locuiesc și în alte orașe transilvănene.

6.5. Arhiepiscopia Bisericii Armene

Arhiepiscopia Bisericii Armene se află sub jurisdicția Bisericii Apostolice Armene, având centrul spiritual la Ecimadzin (în Armenia), locul de reședință al Catolicosului-Patriarh al tuturor armenilor.

Armenii s-au așezat în spațiul românesc începând cu secolele XI-XII, iar domnitorul Alexandru cel Bun a înființat pentru aceștia o episcopie în anul 1401 la Suceava. În epoca modernă, cultul armean a fost recunoscut prin Legea cultelor din anul 1928, iar în anul 1931 a fost votată Legea pentru înființarea și funcționarea Eparhiei Armene. În anul 1949 a fost aprobat Statutul organic și administrativ al Eparhiei Armene din România, în care se menționează faptul că aceasta stă sub autoritatea dogmatică și canonică a catolicosului tuturor armenilor din Ecimiadzin, dar își reglementează, conduce și administrează în mod autonom toate treburile religioase, culturale, fundamentale și epitropești în conformitate cu legislația românească.

Episcopia Armeană este condusă de un arhiepiscop sau episcop, ajutat de un vicar eparhial. Organul central al acestui cult este Congresul eparhial, iar organul executiv superior este Consiliul eparhial. Acesta din urmă are în componența sa trei comitete: comitetul spiritual bisericesc, comitetul cultural și comitetul economic. Organele de conducere parohiale sunt adunarea parohială, consiliul parohial (epitropia) și comitetele parohiale.

39

Până în prezent nu s-a solicitat statului român recunoașterea acestei calități.

În cadrul Eparhiei armene din România funcționează 10 parohii, deservite de patru preoți, trei diaconi, doi cântăreți, cu 16 biserici și șase cimitire confesionale. Cele mai importante comunități sunt la București și la Constanța. Celelalte comunități de pe teritoriul țării sunt formate din 12-20 de familii. În județul Suceava există două mănăstiri, înscrise în lista monumentelor istorice, la Zamca și Hagigadar.

La recensământul din anul 2011 au fost înregistrați 393 de credincioși armeni, dintr-o populație de 2.017 etnici armeni.

6.6. Biserica Creștină Rusă de Rit Vechi din România

Biserica Creștină de Rusă de Rit Vechi din România a fost întemeiată de vechii-credincioși ruși în prima parte a secolului al XVIII-lea. Aceștia au refuzat reformele liturgice întreprinse de Patriarhul Nikon al Moscovei (1652-1658); ca urmare a persecuțiilor pe care le-au avut de îndurat din partea statului, o parte a vechilor-credincioși s-au refugiat în Țările Române, unde au format comunitatea lipovenească. Primele comunități de lipoveni din spațiul românesc au fost semnalate în satele sucevene Lipoveni (1724) și Manolea (1743). În anul 1846 a fost înființată Mitropolia de Rit Vechi de la Fântâna Albă în Bucovina de Nord, sub conducerea mitropolitului Ambrozie. Evenimentul marchează agregarea comunităților creștine de rit vechi într-o Biserică autonomă, care îi cuprinde pe toți credincioșii de rit vechi (staroveri) din Europa, America și Australia. Succesorii lui Ambrozie (Kiril, Arcadie etc.) au purtat titlul de mitropolit, fiind recunoscuți drept conducători spirituali ai tuturor credincioșilor creștini de rit vechi din lume, statut și recunoaștere pe care și le păstrează și astăzi.

Pe 28 iunie 1940, ca urmare a ocupării Bucovinei de Nord de către Uniunea Sovietică, Mitropolia creștinilor de rit vechi s-a mutat de la Fântâna Albă la Brăila, unde funcționează și în prezent, cu prerogative de conducere spirituală asupra tuturor coreligionarilor din lume. Creștinii ruși de rit vechi urmează rânduielele tradiționale ortodoxe și oficiază slujbele în limba slavonă, conform rânduielelor liturgice pre-nikoniene și urmând calendarul iulian (neîndreptat).

Conform recensământului din 2011, Biserica Ortodoxă Rusă de Rit Vechi are aproximativ 33.000 de credincioși, dintre care 17.268 (53,03%) ruși lipoveni și 13.667 (42%) etnici români, aceștia

fiind organizați în 43 de parohii și având 59 de lăcașe de cult.

Sub aspectul organizării administrative, Biserica Ortodoxă Rusă de Rit Vechi din România cuprinde următoarele unități bisericești:

1. Eparhia de Fântâna Albă, cu reședința în municipiul Brăila. Aceasta are în componență parohiile ortodoxe ruse de rit vechi din: județele Brăila și Galați, municipiul București, localitatea Bordușani (județul Ialomița), localitatea Fântâna Albă (Ucraina).

2. Eparhia Slavei, cu reședința în localitatea Slava Rusă din județul Tulcea. Cuprinde parohiile ortodoxe ruse de rit vechi din: localitățile Slava Rusă, Slava Cercheză, Carcaliu, Ghindărești, Juri-lovca, 2 Mai, orașele Cernavodă și Năvodari, municipiul Constanța și parohiile din Bulgaria.

3. Eparhia Bucovinei și Moldovei, cu reședința în orașul Târgu-Frumos din județul Iași. Această eparhie cuprinde parohiile ortodoxe ruse de rit vechi din județele: Iași, Vaslui, Neamț, Suceava și Botoșani.

4. Eparhia Tulcii, cu reședința în municipiul Tulcea. Cuprinde parohiile ortodoxe ruse de rit vechi din: municipiul Tulcea, orașele Sulina și Mahmudia, localitățile Sarichioi, Periprava, Chilia Veche, Mila 23, Sfiștovca.

Cultul creștin ortodox rus de rit vechi nu are organizat un sistem de învățământ teologic propriu, preoții fiind aleși dintre acei credincioși considerați apti să officieze serviciile religioase, cunoscători ai limbii slavone, ai tipicului și ai canoanelor bisericești. Din anul 2003, cu acordul conducerii Bisericii Ortodoxe Române, la Seminarul Teologic Ortodox din Iași a fost înființată o clasă destinată elevilor Bisericii Ortodoxe Ruse de Rit Vechi.

6.7. Biserica Reformată din România (Calvină)

Credința creștină reformată generată de teologia lui Jean Calvin a pătruns în Transilvania în secolul al XVI-lea, fiind organizată și recunoscută instituțional în perioada anilor 1564-1580, când a fost înființată Episcopia Reformată din Ardeal. După Marea Unire din 1918, parohiile reformate din Banat, Crișana și Maramureș au ieșit

din jurisdicția eparhiilor maghiare și au format o nouă episcopie, cu sediul la Oradea.

Conform recensământului din anul 2011, Biserica Reformată din România cuprinde 600.932 de credincioși, în majoritate (93.78%) etnici maghiari, reușiți în două eparhii:

1. Eparhia Reformată din Ardeal, cu sediul la Cluj-Napoca, care cuprinde credincioșii reformați din județele Transilvaniei propriu-zise. Eparhia este împărțită în 16 protopopiate: Aiud, Brașov, Călata (Huedin), Cluj Exterior, Cluj, Dej, Gurghiu (Reghin), Hunedoara, Mureș, Mureș-Câmpie, Odorheiul Secuiesc, Sfântu Gheorghe, Târnăveni, Târgu Secuiesc, Turda și Baraolt.

2. Eparhia Reformată de pe lângă Piatra Craiului, cu sediul la Oradea, care cuprinde credincioși din Banat, Crișana și Maramureș. Parohiile din cuprinsul eparhiei sunt grupate în nouă protopopiate: Bihor, Baia Mare, Satu Mare, Carei, Eriu (Marghita), Arad, Timișoara, Șimleul Silvaniei și Zalău.

Organele de conducere ale cultului reformat sunt:

- Sinodul, pentru Biserică în întregul ei, cu atribuții în ceea ce privește legislația bisericească și adevărurile de credință;
- Adunarea Generală Eparhială, pentru fiecare eparhie;
- Adunarea parohială, pentru fiecare parohie.

Organele executive sunt:

- Consiliul Dirigent – la nivel de eparhie;
- Consiliul protopopiatului – la nivel de protopopiat;
- Presbiteriul – la nivel de parohie.

Pregătirea preoților reformați se realizează, în limba maghiară, în cadrul Institutului Teologic Protestant Unic de Grad Universitar din Cluj-Napoca.

6.8. Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană din România

Credința protestantă evanghelică are la bază teologia lui Martin Luther și s-a constituit în spațiul românesc într-o Biserică de sine stătătoare la inițiativa brașoveanului Johannes Honterus (1498-1549). Sinodul de la Mediaș din anul 1572 a stabilit ca doctrină oficială a

acestei biserici Confesiunea de la Augusta (Augsburg), adoptată de principii Imperiului Romano-German în anul 1530. După anexarea Transilvaniei la Regatul Ungariei în 1867, Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană, formată în mod tradițional din credincioși sași, și-a dezvoltat o consistentă activitate socioculturală. Această activitate a fost însă îngreunată în perioada regimului comunist.

Înainte de anul 1944, totalul credincioșilor evanghelici luterani se ridica la 250.000 de persoane, reunite în peste 250 de parohii. În urma războiului și a evenimentelor politice și mai ales în urma valurilor succesive de emigrare, numărul enoriașilor a scăzut simțitor, ajungând, conform recensământului din anul 2011, la 5.399 de credincioși (dintre care 53,6% germani, 27,8% etnici români și 14,4% maghiari).

Structura organizatorică a Bisericii cuprinde: biserica locală, biserica districtuală și biserica generală. Biserica locală (parohia) are statut de persoană juridică și este condusă de adunarea generală a reprezentanților comunității bisericești și de un consiliu parohial (prezbiteriu). Biserica cuprinde cinci districte bisericești (protopopiate): Brașov, Mediaș, Sebeș, Sibiu și Sighișoara. Organele de conducere ale districtelor sunt: Congresul Bisericesc Districtual și Consistoriul Districtual. Districtul este condus de un decan (protopop).

Totalitatea parohiilor formează Biserica generală. Organele de conducere ale acesteia sunt: Congresul Bisericesc General și Consistoriul Superior. Congresul Bisericesc General este alcătuit din membrii Consistoriului Superior, decanii și curatorii districtelor bisericești, delegații clerici și mireni, în total circa 40 de persoane. Acest for are competență în cele mai importante probleme ale Bisericii, inclusiv în alegerea episcopului, a curatorului general și a membrilor Consistoriului Superior. Conducătorul Bisericii generale este episcopul. Consistoriul superior este format din episcop, curatorul Bisericii Generale, episcopul vicar, trei preoți (minimum doi cu rang de parohi) și șase laici. Consistoriul Superior gestionează toate problemele curente ale Bisericii și asigură reprezentarea acesteia în raport cu alte culte și cu autoritățile statului.

6.9. Biserica Evanghelică Lutherană din România

Biserica Evanghelică Lutherană are aceeași doctrină și istorie ca Biserica Evanghelică de Confesiune Augustană, însă credincioșii ei sunt în mod tradițional de etnie maghiară și slovacă. După Ma-

rea Unire din anul 1918, parohiile luterane maghiare și slovace din România Mare au format o Biserică distinctă de cea a sașilor, menținându-se astfel până în prezent.

Biserica Evanghelică Lutherană din România numără, conform datelor recensământului din anul 2011, 20.168 de credincioși (cca. 62% maghiari, 16% germani, 12% slovaci și cca 9,8% români).

Organizarea cultului are la bază principiul sinodo-presbiterial⁴⁰, iar conducătorul este episcopul ales de adunările generale ale parohiilor. Organul reprezentativ suprem al cultului este Sinodul. Membri din oficiu cu drept de vot ai Sinodului sunt: prezidiile episcopale și ale protopopiatelor, notarul suprem general, curatorul secund și consilierul juridic al circumscripției. Pe bază de alegeri mai sunt desemnate, din cadrul celor trei protopopiate (Brașov, Cluj-Napoca și Nădlac), 30 de persoane din rândul clerului și al laicilor. Sinodul se întrunește de regulă din trei în trei ani.

Între sesiunile Sinodului, funcția de conducere este deținută de Presbiteriul episcopal, care este format din: episcop, prim-curatorul general, episcopul adjunct, referentul de misiune internă, consilierul principal episcopal, protopopii, președintele Comisiei Teologice, referentul catehetic, referentul diaconic și responsabilul de presă. Presbiteriul episcopal se întrunește de regulă anual.

6.10. Biserica Unitariană din Transilvania

Confesiunea unitariană își datorează nașterea teologului transilvănean Francisc David (1519-1579), fiind recunoscută oficial prin edictul Dietei de la Turda privind libertatea religioasă din anul 1568.

Organizarea cultului are la bază principiul sinodo-presbiterial, ceea ce presupune faptul că laicii au un rol important, conducerea este colectivă, iar unitățile de bază sunt autonome. Organele centrale de conducere sunt: Sinodul, Consistoriul Suprem și Consistoriul Bisericesc.

Sinodul este format, din oficiu, din episcop, doi curatori generali, alți demnitari bisericești și laici, precum și din delegați aleși din cadrul protopopiatelor și parohiilor. În total, acest for numără

⁴⁰ Motiv pentru care cultul a fost cunoscut și sub numele de Biserica Evanghelică Lutherană S. P. (sinodo-presbiteriană).

circa 250 de membri. Sinodul se întrunește o dată la trei ani și are ca principale atribuții: alegerea episcopului, sfințirea preoților și modificarea Constituției Bisericii.

Consistoriul Suprem este compus din membri aleși și membri din oficiu, preoți și laici; se întrunește anual la Cluj și are ca principală atribuție guvernarea anuală a Bisericii. Între sesiunile Consistoriului Suprem, conducerea operativă este asigurată de Consistoriul Bisericesc, care se întrunește trimestrial. Președinția Bisericii este reprezentată de episcop, vicar, cei doi curatori generali și directorul afacerilor publice. La nivel de protopopiat și parohie, organele de conducere sunt adunarea generală a protopopiatelor și adunarea generală parohială.

În prezent, cultul unitarian își are sediul central la Cluj-Napoca și cuprinde, conform recensământului din anul 2011, 57.686 de credincioși de naționalitate maghiară. Comunități importante de credincioși unitarieni se găsesc în următoarele județe: Cluj, Brașov, Covasna, Harghita și Mureș. Acestea sunt organizate în 6 protopopiate: Cluj, Turda, Mureș, Târnava, Cristuru Secuiesc, Trei Scaune, Alba de Sus și Odorheul Secuiesc.

6.11. Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România

Creștinii baptiști își revendică tradiția de credință din mișcările anabaptiste din secolele XV-XVIII, dar mai ales de la eforturile lui John Smith, care a întemeiat la Amsterdam, în anul 1609 prima biserică baptistă. În România, prima biserică baptistă a luat ființă în anul 1856 în București, iar în anul 1920 credincioșii baptiști s-au organizat sub denumirea de Uniunea Comunităților Creștine Baptiste. În prezent, cultul creștin baptist din România cuprinde circa 1.800 de biserici în toate regiunile țării și 700 de pastori.

Potrivit recensământului din anul 2011, numărul credincioșilor declarați baptiști se ridică la 112.850 de persoane, dintre care 80% etnici români, 11% maghiari, 7,8% romi, restul fiind de alte naționalități.

Organele de conducere ale bisericii sunt adunarea generală, comitetul bisericii și păstorul bisericii, care îndeplinește rolul de presbiter (bătrân), denumit și episcop (supraveghetor). Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România (Uniunea Baptistă) este organul național de reprezentare a cultului creștin baptist din România. Uniunea

Baptistă are scopul de a exprima unitatea spirituală și doctrinară a credincioșilor bapțiști din România și de a reprezenta interesele generale ale bisericilor baptiste și ale celorlalte părți componente ale Cultului Creștin Baptist din România.

6.12. Biserica Creștină după Evanghelie din România – Uniunea Bisericilor Creștine după Evanghelie din România

Comunitatea creștinilor după Evanghelie s-a organizat instituțional în București începând cu anul 1899. După ce în anul 1933 au fost recunoscuți de către stat ca asociație religioasă, în anul 1939 creștinii după Evanghelie au fost constrânși de regimul carlist să fuzioneze cu Creștinii după Scriptură, formând Cultul Creștin după Evanghelie, cu două ramuri: ramura I (Creștinii după Evanghelie propriu-zis), și ramura a II-a (actuala Biserică Evanghelică Română). Ulterior, în anul 1946, Cultului Creștin după Evanghelie i s-a recunoscut calitatea de cult, iar după 1989 cele două ramuri s-au despărțit din nou.

Ca urmare a separării celor două ramuri și a scăderii populației, la recensământul din anul 1992 au fost înregistrați 49.393 de membri, iar la recensământul din 2011, 42.495 de persoane (dintre care 86,6% etnici români, 7% romi și 4,6% maghiari).

Sub aspect organizatoric, Cultul Creștin după Evanghelie este structurat la nivel local în comunități cu un număr de cel puțin 20 de membri majori. În întreaga țară funcționează 678 astfel de comunități conduse de prezbiteri (frați bătrâni).

La nivel național, Uniunea Bisericilor Cultului Creștin după Evanghelie este condusă de Sfatul de Frați pe Țară, care alege conducerea operativă a cultului, formată din președinte și doi vicepreședinți. Organul suprem al Uniunii este Conferința generală, care se întrunește o dată la patru ani și desemnează componența Sfatului de Frați pe Țară. Sub autoritatea Cultului Creștin după Evanghelie funcționează Institutul Teologic de grad universitar din București „Timotheus” și cinci școli biblice.

6.13. Biserica Evanghelică Română

Biserica Evanghelică Română s-a născut în jurul teologilor ortodocși Dumitru Cornilescu și Teodor Popescu, în anii 1920-

1924. În anul 1926 sub îndrumarea acestora câteva sute de credincioși construiesc prima biserică în București. La solicitarea autorităților, pentru a fi deosebiți de alți credincioși, din anul 1927 noua mișcare creștină a purtat numele de Creștinii după Scriptură, organizată oficial sub formă de asociație. În foarte scurt timp, au fost organizate biserici în Ploiești, Câmpulung, Târgoviște, Rucăr, Buzău, Pitești, Bârlad și Brașov.

Ca urmare a ingerințelor autorităților politice, creștinii după Scriptură s-au unit temporar, în anul 1939, cu creștinii după Evanghelie. După anul 1990, credincioșii cultului evanghelic român s-au separat de creștinii după Evanghelie, formând Biserica Evanghelică Română.

Conducerea cultului este asigurată de Sfatul de frați pe țară (maximum 21 de membri), Biroul executiv (3 membri) și Adunarea generală a reprezentanților. Sfatul de frați pe țară are atribuții misionare, de coordonare a activităților cultului și de gestiune și financiar. Biroul executiv al cultului, subordonat direct Sfatului de frați pe țară, gestionează problemele curente ale Bisericii și o reprezentă în raport cu autoritățile publice și cu alte instituții din țară și de peste hotare. Adunarea generală a reprezentanților este forumul suprem de îndrumare și control al activității Bisericii Evanghelice Române, fiind principalul organism deliberativ al acesteia. Este forumul de reprezentare (un reprezentant la 50 de credincioși) al acesteia.

Potrivit rezultatelor recensământului din anul 2011, numărul persoanelor care și-au declarat apartenența la Biserica Evanghelică Română a fost de 15.514 (0,08% din populația care și-a declarat apartenența religioasă), în principal etnici români (67,65%), germani (15%)⁴¹, maghiari (9,62%) și romi (5,61%).

6.14. Uniunea Penticostală – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România

Creștinii penticostali își revendică numele de la una dintre cele mai importante credințe asumate de aceștia și potrivit căreia Duhul

41 Este posibil ca numărul mare de etnici germani care și-au declarat apartenența la Biserica Evanghelică Română să fie datorat unei erori de înregistrare datorate similarității de nume cu Biserica Evanghelică – C.A. și Biserica Evanghelică Lutherană din România.

Sfânt coboară asupra celor credincioși, iar aceștia capătă darul vorbirii în limbi neînvațate asemenea apostolilor în ziua Cincizecimii (*pentecosta*). Pentecostalii au apărut în Statele Unite ale Americii la începutul secolului XX, iar în România prima comunitate este semnalată în anul 1922 în localitatea Păuliș, județul Arad.

Potrivit recensământului din anul 2011, credincioșii care și-au declarat apartenența la Uniunea Pentecostală – Biserica lui Dumnezeu Apostolică a fost de 362.314, reprezentând 1,92% din totalul populației care și-a declarat apartenența religioasă, credincioșii pentecostali fiind în principal etnici români (76,36%), romi (19,66%), maghiari (1,77%) și ucraineni (1,76%).

Organizarea cultului are la bază un sistem descentralizat, respectându-se autonomia bisericească locală. Cultul are o conducere colectivă centrală, reprezentată de Consiliul bisericesc, format din 21 de membri, și de Comitetul executiv, format din 7 membri, în frunte cu un președinte. Aceste organe sunt alese în cadrul Adunării Generale Elective, forul cel mai înalt de conducere a cultului, care se întrunește o dată la patru ani. Bisericile locale au ca intermediar între ele și conducerea centrală șase comunități regionale la: Arad, Brașov, București, Cluj, Oradea și Suceava. În fruntea unei biserici locale se află un pastor sau mai mulți, în funcție de numărul membrilor, și un comitet ales de fiecare Biserică. Între slujitorii acestora se numără și prezbiterii și diaconii, subordonați pastorului.

Pregătirea pastorilor se face la nivel universitar în cadrul Institutului Teologic Pentecostal din București, precum și în cadrul a trei seminarii teologice liceale și a 2 școli postliceale.

6.15. Biserica Adventistă de Ziua a Șaptea din România

Mișcarea adventistă inaugurată de pastorul american William Miller (1782-1849) și centrată pe a doua venire a lui Iisus Hristos pe pământ (lat. *adventus* = venire) este prezentă în România din anul 1870, fiind însă recunoscută drept cult religios abia în anul 1950.

Organul central de conducere al Bisericii este Uniunea de Conferințe, care are în subordine șase unități, numite Conferințe (Muntenia, Moldova, Oltenia, Transilvania de Sud, Transilvania de Nord și Banat). În prezent, corpul pastoral al Bisericii este format dintr-un număr de circa 340 de pastori.

Potrivit rezultatelor recensământului din anul 2011, numărul credincioșilor care și-au declarat apartenența la comunitatea adventistă se ridică la 80.944 de persoane, în principal etnici români (79,6%), maghiari (9,86%), romi (8,39%) și ucraineni (1,6%).

Pregătirea personalului clerical se desfășoară la Institutul Teologic Adventist de grad universitar, care funcționează la Cernica, precum și în cadrul a trei licee seminariale.

6.16. Federația Comunităților Evreiești din România – Cultul Mozaic

Primele comunități de evrei s-au așezat în spațiul românesc în secolele al XVI-lea și al XVII-lea sub protecția domnitorilor români, care le-au asigurat libertatea credinței, recunoașterea tribunalelor rabinice și a instituțiilor specifice de învățământ. Domnitorul Constantin Brâncoveanu i-a tratat ca pe o breaslă, iar în Moldova este instituită în anul 1719 funcția de rabin-șef, Hahambașia. Emanciparea politică a evreilor a devenit realitate prin Constituția din 1923, iar în 1928 comunitățile de evrei s-au unificat sub denumirea de Federația Uniunilor de Comunități Evreiești. Cu toate acestea, sfârșitul perioadei interbelice și anii celui de-al Doilea Război Mondial au fost marcați de restricționarea drepturilor și libertăților cetățenești și religioase ale evreilor, culminând cu Holocaustul.

Potrivit statutului de organizare și funcționare a Cultului Mozaic, activitatea confesională a minorității evreiești din România este condusă de către Federația Comunităților Evreiești (Mozaice), cuprinzând toate comunitățile și obștile din țară și având sediul la București. Dintre cele 78 de comunități și obști, cele mai importante comunități se află în București, Timișoara, Iași, Cluj, Galați, Bacău, Arad, Baia Mare, Botoșani, Brașov, Deva, Târgu Mureș.

Organele locale de conducere ale comunității sunt: adunarea generală, comitetul de conducere și comisia de cenzori, iar funcțiile clericale sunt:

- șef-rabinul – conducătorul religios al cultului;
- prim-rabinul – cel mai erudit și mai în vârstă rabin dintr-o localitate;
- rabinul – conducătorul spiritual al credincioșilor mozaici de pe lângă una sau mai multe sinagogi;
- hahamul (*șoihat*) – asigură carnea rituală conform prescripțiilor;

ilor iudaice;

- hazanul (cantorul) – participă la oficierea slujbelor religioase;
- melamedul – conduce cursurile de Talmud Tora;
- șoiferul – transcrie textele sfinte pe pergamente speciale;
- daianul – candidatul la postul de rabin;
- hevresamesul – asigură respectarea prescripțiilor la înmormântări.

Pe teritoriul României există un număr de 124 de temple, de sinagogi și de case de rugăciune. Multe dintre acestea sunt declarate monumente istorice și arhitectonice, fiind protejate prin lege (de exemplu: Templul Coral și Sinagoga Mare din București, Sinagoga Mare din Iași, Templul din cetate din Timișoara, Templul Vechi din Botoșani). Cultul Mozaic mai deține și 766 de cimitire, dispuse în 679 de localități, administrate de comunitățile religioase evreiești pe raza cărora sunt amplasate.

Potrivit rezultatelor recensământului din anul 2011, numărul etnicilor evrei din România se ridică la 3211, dintre care 2371 și-au declarat apartenența la cultul mozaic.

6.17. Cultul Musulman

Începuturile islamului pe teritoriul țării noastre sunt legate de venirea pecenegilor și a cumanilor în secolele XI-XII și în special de perioada cuceririlor turco-tătare ale hanatului Hoardei de Aur în secolul al XIII-lea. Cu toate acestea, abia în secolele XIV-XV au apărut primele comunități musulmane stabile, ca urmare a instaurării suzeranității otomane asupra Țărilor Române. Odată cu luarea în posesie a Dobrogei de către statul român în anii 1877-1878, credincioșii musulmani s-au organizat în patru muftiate. Din anul 1943 funcționează un singur muftiat, cu sediul la Constanța. Credincioșii musulmani sunt de etnie turcă, tătară și albaneză, iar statutul de cult religios le-a fost recunoscut încă din anul 1928.

Activitatea religioasă a cultului musulman este condusă de muftiu, care este ales prin vot secret din rândul imamilor. Pe lângă muftiu, funcționează un colegiu sinodal, numit Șura Islam, care se întrunește periodic pentru rezolvarea unor probleme administrative și organizatorice ale cultului.

Unitatea de bază a cultului musulman este comunitatea, care

îi cuprinde pe toți credincioșii musulmani dintr-o localitate și este condusă de un comitet compus din 5-7 membri aleși pe o perioadă de patru ani. În România funcționează în prezent 50 de comunități musulmane și 20 de filii, răspândite în județele Constanța (63 de unități), Tulcea (4) și câte o unitate în județele Brăila, Galați și București. Lăcașurile de rugăciune musulmane din România sunt de două categorii: geamia (moscheea) și mesgidul. În total, există 77 de lăcașuri de cult, 74 de geamii și trei mesgiduri. De asemenea, cultul musulman are în concesiune 108 cimitire.

Potrivit recensământului din anul 2011, credincioșii musulmani sunt în număr de 64.337 de persoane, reprezentând 0,34% din populația care și-a declarat afilierea religioasă; majoritatea acestora sunt etnici turci (41,81%), tătari (31,18%) și români (9,76%) și un număr semnificativ de persoane aparținând unor etnii neînregistrate separat la recensământ (6906 persoane, respectiv 10,76% din populația musulmană). 67,27% dintre aceștia locuiesc în județul Constanța, 14,04% în municipiul București, 5,11% în județul Tulcea, iar restul în diferite centre urbane ca Brăila, Cluj-Napoca, Călărași, Galați, Giurgiu și Drobeta-Turnu Severin, precum și în jud. Ilfov.

6.18. Organizația Religioasă Martorii lui Iehova

Primii creștini aparținând organizației Martorii lui Iehova⁴² au apărut în România înaintea Primului Război Mondial, însă cultul a rămas multă vreme nerecunoscut și chiar interzis de statul român. Organizația Religioasă Martorii lui Iehova a căpătat statutul de asociație (cu profil religios) în anul 1990, iar în anul 2003 i-a fost recunoscută calitatea de cult religios.

Ca urmare a acestei situații juridice, la recensământul din 2011 a fost pentru prima dată înregistrat oficial numărul credincioșilor aparținând acestei organizații religioase. Conform rezultatelor recensământului, numărul acestora se ridică la 49.280 de persoane, reprezentând 0,26% din populația care și-a declarat afilierea religioasă, aceștia fiind în majoritate etnici români (72%), maghiari (22,72%), romi (3,65%) și ucraineni (1,7%).

Credincioșii cultului sunt organizați în congregații și țin cu re-

42 Această denumire își găsește fundamentarea în textul scripturistic de la Isaia 43:10 – „Voi sunteți martorii mei, zice Domnul (lahve/lehoa)”.

gularitate întruniri sau servicii religioase care se concentrează asupra studierii Bibliei. Un număr de aproximativ 20 de congregații constituie o circumscripție, iar mai multe circumscripții alcătuiesc un district. Structura administrativă generală a cultului cuprinde 569 de congregații, 30 de circumscripții și două districte.

În România, activitatea tuturor congregațiilor este supravegheată de un grup de seniori numiți de Corpul de Guvernare, care slujesc la sediul central din București. Organizația are 265 de locașuri de cult (denumite săli ale Regatului) și 111 spații închiriate unde se oficiază serviciile religioase.

Asociațiile religioase

Asociația religioasă este o structură religioasă cu personalitate juridică, alcătuită din cel puțin 300 de membri, cetățeni români sau rezidenți în România, care se asociază în vederea manifestării unei credințe religioase. Procedura de dobândire a statutului juridic constă în înscrierea asociației religioase în Registrul asociațiilor religioase, instituit la grefa judecătoriei din circumscripția teritorială unde asociația își are sediul.

Pentru înființarea unei asociații religioase este necesar avizul consultativ al Secretariatului de Stat pentru Culte. În vederea obținerii acestui aviz, asociația în cauză depune o cerere la Secretariatul de Stat pentru Culte, însoțită de documentația prevăzută la Art. 41, alin (2), lit. a-c, din Legea nr. 489/2006 și Ordinul nr. 15/12.03.2012, publicat în *Monitorul Oficial* nr. 222 din 03.04.2012, privind procedura de acordare a avizului consultativ de către Secretariatul de Stat pentru Culte pentru înființarea asociațiilor religioase sau, după caz, pentru dobândirea statutului de asociație religioasă de către asociațiile existente.

Pot depune cereri pentru obținerea avizului consultativ atât asociațiile înființate pe baza O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cât și asociații nou constituite.

În termen de trei zile de la depunerea cererii de înscriere și a documentelor prevăzute la Art. 41, alin. (2), judecătorul desemnat de președintele instanței verifică legalitatea acestora și dispune, prin încheiere, înscrierea asociației în Registrul asociațiilor religioase. Odată cu efectuarea înscrierii, încheierea prin care s-a dispus înscrierea

se comunică, din oficiu, organului financiar local în a cărui rază teritorială se află sediul asociației religioase, pentru evidența fiscală, cu menționarea numărului de înscriere în Registrul asociațiilor religioase.

Potrivit legii, asociațiile religioase beneficiază de facilități fiscale legate de activitatea lor religioasă, în conformitate cu Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare. Asociațiile religioase pot înființa filiale cu personalitate juridică, în conformitate cu statutul lor.

Până în prezent, au primit aviz consultativ pentru înființarea/transformarea în asociație religioasă următoarele asociații:

- Asociația Religioasă Societatea Creștinilor Nouapostolici – România, cu sediul în București;
- Asociația Religioasă Nazarineană, cu sediul în Arad;
- Asociația Religioasă Adunările lui Dumnezeu din România, cu sediul în București;
- Asociația Religioasă Biserica Ortodoxă de Stil Vechi din România, cu sediul la mănăstirea Slătioara, jud. Suceava;
- Asociația Religioasă a Adventiștilor de Ziua a Șaptea – Mișcarea de Reformă, cu sediul în Făgăraș, jud. Brașov;
- Asociația Religioasă Centrul Creștin Aletheia, cu sediul în Timișoara, jud. Timiș;
- Asociația Religioasă Centrul Creștin Metanoia, cu sediul în Timișoara, jud. Timiș;
- Asociația Religioasă Comunitățile Credinței din România, cu sediul în Târgu Mureș, jud. Mureș;
- Asociația Religioasă Creștină a Țiganilor „Betesda”, cu sediul în Târgu Mureș, jud. Mureș;
- Asociația Religioasă Apostolică Filadelfia, cu sediul în Pâncota, jud. Arad;
- Asociația Religioasă „Centrul Creștin Speranța Vieții România”, cu sediul în Târgoviște, jud. Dâmbovița;
- Asociația Religioasă Apostolică „Templul Lui Dumnezeu”, cu sediul în Târnăveni, jud. Mureș;
- Asociația Religioasă Creștină „Emanuel”, cu sediul în comuna Deda, jud. Mureș;
- Asociația Religioasă a Comunităților Baha’i din România, cu sediul în București;
- Asociația Religioasă „Centrul Creștin Timișoara”, cu sediul în Timișoara, jud. Timiș;

- Asociația Religioasă Biserica Creștină Penticostală „Evanghelia”, cu sediul în București;
- Asociația Creștin Ecumenică, cu sediul în localitatea Scornicești, jud.Olt;
- Asociația Religioasă Apostolică „Cetatea Sionului” cu sediul în Târgu Mureș, jud. Mureș;
- Asociația Biserica Apostolică a Credinței în Isus Hristos IA-FCJ, cu sediul în Alba Iulia, jud. Alba.
- Asociația Religioasă Uniunea Creștină Penticostală a Bisericilor Botezate cu Duhul Sfânt, cu sediul în orașul Negrești Oaș, jud. Satu Mare.
- Asociația Religioasă Uniunea Internațională a Bisericilor Penticostale a Romilor, cu sediul în Arad, jud. Arad.

Asociații și fundații cu scopuri religioase

Reglementările normative în vigoare cu privire la asociațiile și fundațiile care au, în totalitate sau în parte, scopuri religioase sunt cuprinse în O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații. Secretariatul de Stat pentru Culte a avizat înființarea a peste 1.000 de asociații și fundații, dintre care mai mult de jumătate activează sub egida și în cadrul cultelor legal recunoscute în țară, avizul Secretariatului de Stat pentru Culte permițând acestor asociații și fundații să dobândească statutul de utilitate publică.

Legislație cu incidență în zona politicilor religioase

7.1. Tratatul de la Lisabona de modificare a Tratatului privind Uniunea Europeană și a Tratatului de instituire a Comunității Europene (extras)

Art. 17

„(1) Uniunea respectă și nu aduce atingere statutului de care beneficiază, în temeiul dreptului național, bisericile și asociațiile sau comunitățile religioase din statele membre.

(2) Uniunea respectă, de asemenea, statutul de care beneficiază, în temeiul dreptului național, organizațiile filosofice și neconferenționale.

(3) Recunoscându-le identitatea și contribuția specifică, Uniunea menține un dialog deschis, transparent și constant cu aceste biserici și organizații.”

7.2. Constituția României (extrase)

Art. 4. - (2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Art. 6. - (1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

Art. 7. Statul sprijină întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sunt.

Art. 20 (1) - Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelal-

te tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Art. 29 (1) - Libertatea gândirii și a opiniilor, precum și libertatea credințelor religioase nu pot fi îngrădite sub nicio formă. Nimeni nu poate fi constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă, contrare convingerilor sale.

(2) - Libertatea conștiinței este garantată, ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc.

(3) - Cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii.

(4) - În relațiile dintre culte sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de învrăjbire religioasă.

(5) - Cultele religioase sunt autonome față de stat și se bucură de sprijinul acestuia, inclusiv prin înlesnirea asistenței religioase în armată, în spitale, în penitenciare, în azile și în orfelinate.

(6) - Părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit propriilor convingeri, educația copiilor minori a căror răspundere le revine.

Art. 30 (1) - Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.

(7) - Sunt interzise de lege defăimarea țării și a națiunii, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial sau la violență publică, precum și manifestările obscene, contrare bunelor moravuri.

Art. 32 (5) - Învățământul de toate gradele se desfășoară în unități de stat, particulare și confesionale, în condițiile legii.

(7) - Statul asigură libertatea învățământului religios, potrivit cerințelor specifice fiecărui cult. În școlile de stat, învățământul religios este organizat și garantat prin lege.

Art. 39 Mitingurile, demonstrațiile, procesiunile sau orice alte întruniri sunt libere și se pot organiza și desfășura numai în mod pașnic, fără niciun fel de arme.

Art. 40 (1) - Cetățenii se pot asocia liber în partide politice, în sindicate, în patronate și în alte forme de asociere.

(4) - Asociațiile cu caracter secret sunt interzise.

Art. 42 (2) - Nu constituie muncă forțată:

a) activitățile pentru îndeplinirea îndatoririlor militare, precum și cele desfășurate, potrivit legii, în locul acestora, din motive religioase sau de conștiință.

Art. 44 (4) - Sunt interzise naționalizarea sau orice alte măsuri de trecere silită în proprietate publică a unor bunuri pe baza apartenenței sociale, etnice, religioase, politice sau de altă natură discriminatorie a titularilor.

Art. 48 (2) - (...) Căsătoria religioasă poate fi celebrată numai după căsătoria civilă.

Art. 73 (1) Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.

(3) - Prin lege organică se reglementează:

lit. (s) regimul general al cultelor.

7.3. Legea nr. 489 din 28 decembrie 2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor cu modificările ulterioare (OUG nr. 44/2012)

Parlamentul României adoptă prezenta lege.

CAP. 1

Dispoziții generale

Art. 1 - (1) Statul român respectă și garantează dreptul fundamental la libertate de gândire, de conștiință și religioasă al oricărei persoane de pe teritoriul României, potrivit Constituției și tratatelor internaționale la care România este parte.

(2) Nimeni nu poate fi împiedicat sau constrâns să adopte o opinie ori să adere la o credință religioasă contrară convingerilor sale și nici nu poate fi supus vreunei discriminări, urmărit sau pus într-o situație de inferioritate pentru credința, apartenența ori neapartenența sa la o grupare, asociație religioasă sau un cult ori pentru exercitarea, în condițiile prevăzute de lege, a libertății religioase.

Art. 2 - (1) Libertatea religioasă cuprinde dreptul oricărei persoane de a avea sau de a adopta o religie, de a și-o manifesta în mod individual sau colectiv, în public sau în particular, prin practicile și ritualurile specifice cultului, inclusiv prin educație religioasă, precum și libertatea de a-și păstra sau schimba credința religioasă.

(2) Libertatea de a-și manifesta credința religioasă nu poate face obiectul altor restrângeri decât al celor care sunt prevăzute de

lege și constituie măsuri necesare într-o societate democratică pentru securitatea publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Art. 3 - (1) Părinții sau tutorii au dreptul exclusiv de a opta pentru educația religioasă a copiilor minori, conform propriilor convingeri.

(2) Religia copilului care a împlinit vârsta de 14 ani nu poate fi schimbată fără consimțământul acestuia; copilul care a împlinit vârsta de 16 ani are dreptul să își aleagă singur religia.

Art. 4 - Orice persoană, cult, asociație religioasă sau grupare religioasă din România este liberă de a stabili și menține relații ecumenice și frățești cu alte persoane, culte sau grupări religioase și cu organizațiile intercreștine și interreligioase, la nivel național și internațional.

Art. 5 - (1) Orice persoană are dreptul să își manifeste credința religioasă în mod colectiv, conform propriilor convingeri și prevederilor prezentei legi, atât în structuri religioase cu personalitate juridică, cât și în structuri fără personalitate juridică.

(2) Structurile religioase cu personalitate juridică reglementate de prezenta lege sunt cultele și asociațiile religioase, iar structurile fără personalitate juridică sunt grupările religioase.

(3) Comunitățile religioase își aleg în mod liber structura asociațională în care își manifestă credința religioasă: cult, asociație religioasă sau grup religios, în condițiile prezentei legi.

(4) În activitatea lor, cultele, asociațiile religioase și grupările religioase au obligația să respecte Constituția și legile țării și să nu aducă atingere securității publice, ordinii, sănătății și moralei publice, precum și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Este interzisă prelucrarea datelor cu caracter personal legate de convingerile religioase sau de apartenența la culte, cu excepția desfășurării lucrărilor de recensământ național aprobat prin lege sau în situația în care persoana vizată și-a dat, în mod expres, consimțământul pentru aceasta.

(6) Este interzisă obligarea persoanelor să își menționeze religia, în orice relație cu autoritățile publice sau cu persoanele juridice de drept privat.

Art. 6 - (1) Gruparea religioasă este forma de asociere fără per-

sonalitate juridică a unor persoane fizice care, fără nicio procedură prealabilă și în mod liber, adoptă, împărtășesc și practică o credință religioasă.

(2) Asociația religioasă este persoana juridică de drept privat, constituită în condițiile prezentei legi, formată din persoane fizice care adoptă, împărtășesc și practică aceeași credință religioasă.

(3) O asociație religioasă poate deveni cult în condițiile prezentei legi.

CAP. 2

Culte

SECȚIUNEA 1

Relațiile dintre stat și culte

Art. 7 - (1) Statul român recunoaște cultelor rolul spiritual, educațional, social-caritabil, cultural și de parteneriat social, precum și statutul lor de factori ai păcii sociale.

(2) Statul român recunoaște rolul important al Bisericii Ortodoxe Române și al celorlalte biserici și culte recunoscute în istoria națională a României și în viața societății românești.

Art. 8 - (1) Cultele recunoscute sunt persoane juridice de utilitate publică. Ele se organizează și funcționează în baza prevederilor constituționale și ale prezentei legi, în mod autonom, potrivit propriilor statute sau coduri canonice.

(2) De asemenea, sunt persoane juridice și părțile componente ale cultelor, așa cum sunt menționate în statutele sau codurile canonice proprii, dacă îndeplinesc cerințele prevăzute în acestea.

(3) Cultele funcționează cu respectarea prevederilor legale și în conformitate cu propriile statute sau coduri canonice, ale căror prevederi sunt aplicabile propriilor credincioși.

(4) Denumirea unui cult nu poate fi identică cu cea a altui cult recunoscut în România.

Art. 9 - (1) În România nu există religie de stat; statul este neutru față de orice credință religioasă sau ideologie atee.

(2) Cultele sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult.

(3) Autoritățile publice cooperează cu cultele în domeniile de interes comun și sprijină activitatea acestora.

(4) Statul român, prin autoritățile publice abilitate, sprijină activitatea spiritual-culturală și socială în străinătate a cultelor recu-

noscute în România.

(5) Autoritățile publice centrale pot încheia cu cultele recunoscute atât parteneriate în domeniile de interes comun, cât și acorduri pentru reglementarea unor aspecte specifice tradiției cultelor, care se supun aprobării prin lege.

Art. 10 - (1) Cheltuielile pentru întreținerea cultelor și desfășurarea activităților lor se vor acoperi, în primul rând, din veniturile proprii ale cultelor, create și administrate în conformitate cu statutele lor.

(2) Cultele pot stabili contribuții din partea credincioșilor lor pentru susținerea activităților pe care le desfășoară.

(3) Statul promovează sprijinul acordat de cetățeni cultelor prin deduceri din impozitul pe venit și încurajează sponsorizările către culte, în condițiile legii.

(4) Statul sprijină, la cerere, prin contribuții, în raport cu numărul credincioșilor cetățeni români și cu nevoile reale de subzistență și activitate, salarizarea personalului clerical și neclerical aparținând cultelor recunoscute. Statul sprijină cu contribuții în quantum mai mare salarizarea personalului de cult al unităților de cult cu venituri reduse, în condițiile stabilite prin lege.

(5) Nimeni nu poate fi constrâns prin acte administrative sau prin alte metode să contribuie la cheltuielile unui cult religios.

(6) Cultele recunoscute pot beneficia, la cerere, de sprijin material din partea statului, pentru cheltuielile privind funcționarea unităților de cult, pentru reparații și construcții noi, în raport cu numărul credincioșilor, conform ultimului recensământ, și cu nevoile reale.

(7) Statul sprijină activitatea cultelor recunoscute și în calitate de furnizori de servicii sociale.

(8) Autoritățile publice asigură oricărei persoane, la cerere, dreptul de a fi consiliată potrivit propriilor convingeri religioase prin înlesnirea asistenței religioase.

Art. 11 - Sprijinul statului constă și în acordarea de facilități fiscale, în condițiile legii.

Art. 12 - Utilizarea fondurilor bănești primite de la bugetul de stat sau bugetele locale, precum și respectarea destinației bunurilor primite în proprietate sau folosință de la autoritățile publice locale ori centrale se supun controlului statului.

Art. 13 - (1) Raporturile dintre culte, precum și cele dintre asociații și grupuri religioase se desfășoară pe baza înțelegerii și a respectului reciproc.

(2) În România sunt interzise orice forme, mijloace, acte sau acțiuni de defăimare și învrăjpire religioasă, precum și ofensa publică adusă simbolurilor religioase.

(3) Împiedicarea sau tulburarea libertății de exercitare a unei activități religioase, care se desfășoară potrivit legii, se pedepsește conform dispozițiilor legii penale.

Art. 14 - (1) Fiecare cult trebuie să aibă un organism național de conducere sau de reprezentare.

(2) Unitățile de cult, inclusiv filialele lor fără personalitate juridică, se înființează și se organizează de către culte potrivit propriilor statute, regulamente și coduri canonice.

(3) Înființarea unității de cult trebuie să fie comunicată, spre evidență, Secretariatului de Stat pentru Culte.

(4) Unitățile de cult nou-înființate ca persoane juridice pot solicita și primi sprijin financiar, în condițiile legii.

Art. 15 - Sigiliile și ștampilele folosite de către un cult sau de către o unitate locală de cult trebuie să conțină și denumirea oficială sub care cultul a fost recunoscut ori inițialele acestuia.

Art. 16 - (1) Cultele recunoscute pot folosi, în desfășurarea activităților lor, orice limbă consideră de cuviință. Evidența financiar-contabilă se va ține și în limba română.

(2) În relațiile oficiale cu autoritățile statului, cultele recunoscute folosesc limba română.

SECȚIUNEA a 2-a

Recunoașterea calității de cult

Art. 17 - (1) Calitatea de cult recunoscut de stat se dobândește prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Secretariatului de Stat pentru Culte, de către asociațiile religioase care, prin activitatea și numărul lor de membri, oferă garanții de durabilitate, stabilitate și interes public.

(2) Recunoașterea statutelor și a codurilor canonice se acordă în măsura în care acestea nu aduc atingere, prin conținutul lor, securității publice, ordinii, sănătății și moralei publice sau drepturilor și

libertăților fundamentale ale omului.

Art. 18 - Asociația religioasă care solicită recunoașterea calității de cult va formula o cerere în acest sens la Secretariatul de Stat pentru Culte, însoțită de următoarea documentație:

a) dovada că este constituită legal și funcționează neîntrerupt pe teritoriul României ca asociație religioasă de cel puțin 12 ani;

b) listele originale cuprinzând adeziunile unui număr de membri cetățeni români cu domiciliul în România cel puțin egal cu 0,1% din populația României, conform ultimului recensământ;

c) mărturisirea de credință proprie și statutul de organizare și funcționare, care să cuprindă: denumirea cultului, structura sa de organizare centrală și locală, modul de conducere, administrare și control, organele de reprezentare, modul de înființare și desființare a unităților de cult, statutul personalului propriu, precum și prevederile specifice cultului respectiv.

Art. 19 - (1) În termen de 60 de zile de la data depunerii cererii, Secretariatul de Stat pentru Culte înaintează Guvernului documentația de recunoaștere a cultului, însoțită de avizul său consultativ, întocmit pe baza documentației depuse.

2) Dacă documentația este incompletă sau statutele conțin prevederi contrare legii, acestea se restituie motivat spre completare sau modificare, iar termenul de soluționare se prelungește corespunzător.

Art. 20 - (1) În termen de 60 de zile de la primirea avizului, Guvernul se pronunță asupra cererii, prin hotărâre de recunoaștere sau de respingere motivată.

(2) Hotărârea Guvernului se publică în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, și poate fi atacată în justiție, conform legii.

(3) În caz de respingere a cererii, asociația religioasă poate solicita reluarea procedurii de recunoaștere a calității de cult, numai dacă prezintă dovezi din care să rezulte că au încetat temeiurile care au dus la soluția de respingere.

(4) Drepturile și obligațiile aferente calității de cult recunoscut se pot exercita de la data intrării în vigoare a hotărârii Guvernului de recunoaștere a acestuia.

Art. 21 - Guvernul, prin hotărâre, la propunerea Ministerului Culturii și Cultelor, poate retrage calitatea de cult recunoscut atunci când, prin activitatea sa, cultul aduce atingeri grave securității publice, ordinii, sănătății sau moralei publice ori drepturilor și libertăților fun-

damentale ale omului.

Art. 22 - (1) Modificarea și completarea statutelor de organizare și funcționare sau codurilor canonice ale cultelor se comunică, spre recunoaștere, Ministerului Culturii și Cultelor.

(2) Actele administrative emise în temeiul prevederilor prezentei secțiuni, precum și neemiterea acestora în termenele prevăzute pot fi atacate în justiție, în condițiile legii.

SECȚIUNEA a 3-a Personalul cultelor

Art. 23 - (1) Cultele își aleg, numesc, angajează sau revocă personalul potrivit propriilor statute, coduri canonice sau reglementări.

(2) Personalul cultelor poate fi sancționat disciplinar pentru încălcarea principiilor doctrinare sau morale ale cultului, potrivit propriilor statute, coduri canonice sau reglementări.

(3) Personalul clerical și cel asimilat al cultelor recunoscute nu poate fi obligat să dezvăluie faptele încredințate sau de care a luat cunoștință în considerarea statutului lor.

(4) Exercitarea funcției de preot sau orice altă funcție care presupune exercitarea atribuțiilor de preot fără autorizația sau acordul expres dat de structurile religioase, cu sau fără personalitate juridică, se sancționează potrivit legii penale.

Art. 24 - (1) Salariații și asigurații cultelor ale căror case de pensii sunt integrate în sistemul asigurărilor sociale de stat vor fi supuși prevederilor legislației privind asigurările sociale de stat.

(2) Salariații și asigurații cultelor care dispun de case de pensii sau fonduri de pensii proprii se supun regulamentelor adoptate de către organele de conducere ale cultelor, în conformitate cu statutele acestora și în acord cu principiile generale ale legislației privind asigurările sociale de stat.

Art. 25 - Personalul clerical și cel asimilat, precum și personalul monahal aparținând cultelor recunoscute este scutit de îndeplinirea serviciului militar.

Art. 26 - (1) Cultele pot avea organe proprii de judecată religioasă pentru problemele de disciplină internă, conform statutelor și reglementărilor proprii.

(2) Pentru problemele de disciplină internă sunt aplicabile în mod exclusiv prevederile statutare și canonice.

(3) Existența organelor proprii de judecată nu înlătură aplicarea legislației cu privire la contravenții și infracțiuni în sistemul jurisdicțional.

SECȚIUNEA a 4-a Patrimoniul cultelor

Art. 27 - (1) Cultele recunoscute și unitățile lor de cult pot avea și dobândi, în proprietate sau în administrare, bunuri mobile și imobile, asupra cărora pot dispune în conformitate cu statutele proprii.

(2) Bunurile sacre, respectiv cele afectate direct și exclusiv cultului, stabilite conform statutelor proprii în conformitate cu tradiția și practicile fiecărui cult, dobândite cu titlu, sunt însesizabile și imprescriptibile și pot fi înstrăinate doar în condițiile statutare specifice fiecărui cult.

(3) Prevederile alin. (2) nu afectează redobândirea bunurilor sacre confiscate în mod abuziv de stat în perioada 1940-1989, precum și a celor preluate fără titlu.

Art. 28 - (1) Unitățile locale ale cultelor pot avea și întreține, singure sau în asociere cu alte culte, cimitire confesionale pentru credincioșii lor. Cimitirele confesionale se administrează potrivit regulamentelor cultului deținător. Identitatea confesională a cimitirelor istorice este protejată de lege.

(2) În localitățile în care nu există cimitire comunale și unele culte nu au cimitire proprii, persoanele decedate care aparțineau cultelor respective pot fi înhumate potrivit ritului propriu, în cimitirele existente în funcțiune.

(3) Prevederile alin. (2) nu se aplică cimitirelor aparținând cultelor mozaic și musulman.

(4) Autoritățile administrației publice locale au obligația de a înființa cimitire comunale și orășenești în fiecare localitate.

(5) Cimitirele comunale sau orășenești se organizează astfel încât să aibă sectoare corespunzătoare pentru fiecare cult recunoscut, la cererea cultelor ce funcționează în localitatea respectivă.

Art. 29 - (1) Cultele au dreptul exclusiv de a produce și valorifica obiectele și bunurile necesare activității de cult, în condițiile legii.

(2) Utilizarea operelor muzicale în activitatea cultelor recunos-

cute se face fără plata taxelor către organele de gestiune colectivă a drepturilor de autor.

Art. 30 - Bunurile bisericești sau similare din străinătate, proprietate a statului român ori a cultelor din România, pot constitui obiectul unor acorduri bilaterale semnate de statul român, la solicitarea celor interesați.

Art. 31 - (1) Bunurile care fac obiectul aporturilor de orice fel - contribuții, donații, succesiuni -, precum și orice alte bunuri intrate în mod legal în patrimoniul unui cult nu pot face obiectul revendicării lor ulterioare.

(2) Persoanele care părăsesc un cult recunoscut nu pot emite pretenții asupra patrimoniului cultului respectiv.

(3) Disputele patrimoniale dintre cultele recunoscute se soluționează pe cale amiabilă, iar, în caz contrar, potrivit dreptului comun.

(4) În cazul retragerii calității de cult recunoscut potrivit prevederilor prezentei legi sau al dizolvării, destinația patrimoniului este cea stabilită prin statutul acestuia.

SECȚIUNEA a 5-a

Învățământul organizat de culte

Art. 32 - (1) În învățământul de stat și particular, predarea religiei este asigurată prin lege cultelor recunoscute.

(2) Personalul didactic care predă religia în școlile de stat se numește cu acordul cultului pe care îl reprezintă, în condițiile legii.

(3) În cazul în care un cadru didactic săvârșește abateri grave de la doctrina sau morala cultului, cultul îi poate retrage acordul de a preda religia, fapt ce duce la desfacerea contractului individual de muncă.

(4) La cerere, în situația în care conducerea școlii nu poate asigura profesori de religie aparținând cultului din care fac parte elevii, aceștia pot face dovada studierii religiei proprii cu atestat din partea cultului căruia îi aparțin.

Art. 33 - (1) Cultele au dreptul să înființeze și să administreze unități de învățământ pentru pregătirea personalului de cult, a profesorilor de religie, precum și a altor specialiști necesari activității religioase a fiecărui cult, în condițiile prevăzute de lege.

(2) Fiecare cult este liber să își stabilească forma, nivelul, numărul și planul de școlarizare pentru instituțiile de învățământ pro-

prii, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 34 - (1) Cultele își elaborează planurile și programele de învățământ pentru învățământul teologic preuniversitar și programele pentru predarea religiei. Acestea se avizează de către Secretariatul de Stat pentru Culte și se aprobă de către Ministerul Educației și Cercetării.

(2) Pentru învățământul superior, planurile și programele de învățământ se elaborează de instituțiile de învățământ, cu acordul cultului respectiv, și se aprobă de senatele universitare.

Art. 35 - (1) Personalul didactic din unitățile de învățământ teologic integrate în învățământul de stat se recunoaște de către Ministerul Educației și Cercetării, în condițiile prevăzute de lege, cu acordul prealabil al organelor statutare ale cultelor religioase în cauză.

(2) Personalul didactic din unitățile de învățământ teologic neintegrate în învățământul de stat se numește de către organele statutare ale cultelor, în conformitate cu statutele acestora. Personalul didactic care predă religia în școli trebuie să îndeplinească prevederile Legii privind Statutul personalului didactic nr. 128/1997*), cu modificările și completările ulterioare.

**) Legea nr. 128/1997 a fost abrogată. A se vedea Legea nr. 1/2011.*

Art. 36 - (1) În centrele de plasament organizate de instituțiile publice, particulare sau aparținând cultelor, educația religioasă a copiilor se face conform apartenenței lor religioase.

(2) În centrele de plasament, indiferent de finanțator, educația religioasă a copiilor cărora nu li se cunoaște religia se face doar cu acordul persoanelor stabilite prin actele normative incidente în acest domeniu.

Art. 37 - Salarizarea personalului didactic și administrativ din unitățile de învățământ teologic neintegrate în învățământul de stat se asigură de către culte. La cererea cultelor, statul, prin Secretariatul de Stat pentru Culte, poate asigura o contribuție la salariu, proporțional, în raport de numărul membrilor acestora.

Art. 38 - Echivalarea și recunoașterea diplomelor și a certificatelor de studii teologice obținute în străinătate se fac în condițiile prevăzute de lege.

Art. 39 - (1) Cultele recunoscute au dreptul de a înființa și

administra forme de învățământ confesional de toate nivelurile, profilurile și specializările, în condițiile legii.

(2) Diplomele pentru absolvenții unităților și instituțiilor de învățământ particular, confesional, organizate de cultele religioase se eliberează potrivit legislației în vigoare.

(3) Statul va susține financiar învățământul confesional, în condițiile legii.

(4) Unitățile de învățământ confesional dispun de autonomie organizatorică și funcțională, potrivit statutelor și canoanelor lor, în concordanță cu prevederile legale ale sistemului național de învățământ.

(5) În învățământul confesional se pot înscrie elevi sau studenți, indiferent de religie sau confesiune, garantându-se libertatea educației religioase a acestora, corespunzătoare propriei religii sau confesiuni.

CAP. 3

Asociațiile religioase

Art. 40 - (1) Libertatea religioasă se poate exercita și în cadrul asociațiilor religioase, care sunt persoane juridice alcătuite din cel puțin 300 de persoane, cetățeni români sau rezidenți în România, care se asociază în vederea manifestării unei credințe religioase.

(2) Asociația religioasă dobândește personalitate juridică prin înscrierea în Registrul asociațiilor religioase, care se instituie la grefa judecătorei în a cărei circumscripție teritorială își are sediul.

Art. 41 - (1) Oricare dintre asociați, pe baza împuternicirii date de ceilalți, poate formula o cerere de înscriere a asociației în Registrul asociațiilor religioase.

(2) Cererea de înscriere va fi însoțită de următoarele documente:

a) actul constitutiv, în formă autentică, în care se vor arăta obligatoriu denumirea asociației religioase, care nu poate fi identică sau asemănătoare cu cea a unui cult sau a altei asociații religioase recunoscute, datele de identificare și semnăturile asociaților, sediul, patrimoniul inițial, de cel puțin două salarii brute pe economie, alcătuit din aportul în natură sau în bani al asociaților, precum și primele organe de conducere;

b) mărturisirea de credință proprie și statutul asociației religioase, care trebuie să cuprindă: structura sa de organizare centrală și locală, modul de conducere, administrare și control, modul de

înființare și desființare a unităților locale, drepturile și obligațiile membrilor, principalele activități pe care asociația religioasă înțelege să le desfășoare în vederea atingerii scopurilor sale spirituale, alte prevederi specifice asociației religioase respective;

c) actele doveditoare ale sediului și patrimoniului inițial;

d) avizul consultativ al Secretariatului de Stat pentru Culte;

e) dovada privind disponibilitatea denumirii, eliberată de Ministerul Justiției.

Art. 42 - (1) În termen de 3 zile de la depunerea cererii de înscriere și a documentelor prevăzute la Art. 41 alin. (2), judecătorul desemnat de președintele instanței verifică legalitatea acestora și dispune, prin încheiere, înscrierea asociației în Registrul asociațiilor religioase.

(2) Odată cu efectuarea înscrierii, încheierea prin care s-a dispus înscrierea se comunică, din oficiu, organului financiar local în a cărui rază teritorială se află sediul asociației religioase, pentru evidența fiscală, cu menționarea numărului de înscriere în Registrul asociațiilor religioase.

Art. 43 - Asociațiile religioase pot înființa filiale cu personalitate juridică, în conformitate cu statutele lor, potrivit procedurii prevăzute la Art. 41 și 42.

Art. 44 - (1) Asociațiile religioase beneficiază de facilități fiscale legate de activitatea lor religioasă, în conformitate cu Legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare.

(2) Asociațiilor religioase li se aplică în mod corespunzător și prevederile Art. 10 alin. (2) și ale Art. 15, 16 și 28.

Art. 45 - Dizolvarea asociației religioase se pronunță de instanța competentă atunci când, prin activitatea sa, asociația religioasă aduce atingeri grave securității publice, ordinii, sănătății sau moralei publice, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului ori când asociația religioasă urmărește alt scop decât cel pentru care s-a constituit.

Art. 46 - Prevederile prezentului capitol se completează cu dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 246/2005.

Art. 47 - (1) Asociațiile existente, constituite în conformitate cu reglementările legale privind asociațiile și fundațiile, care au ca obiect de activitate principal exercitarea unei credințe religioase și care doresc să dobândească statutul de asociație religioasă vor depune la judecătoria unde sunt înregistrate o cerere de transformare a asociației și de radiere a ei din Registrul asociațiilor și fundațiilor și de înregistrare în Registrul asociațiilor religioase ținut de greșa aceleiași judecătoria, însoțită de documentația prevăzută la Art. 41.

(2) Cererea va fi semnată de organele statutare de conducere ale asociației, arătându-se expres dorința transformării asociației inițiale în asociație religioasă.

(3) Judecătorul-delegat se va pronunța atât asupra transformării asociației, cât și asupra înregistrării asociației religioase, stabilind și perioada în care asociația a avut ca obiect de activitate exercitarea unei credințe religioase.

(4) Perioada stabilită de instanță va fi luată în considerare și se va adăuga perioadei de funcționare a asociației religioase, în vederea dobândirii calității de cult recunoscut.

Art. 48*) - (1) În toate cererile și acțiunile în justiție privitoare la dobândirea sau pierderea calității de asociație religioasă, judecata se face cu prezența procurorului și cu citarea reprezentantului Secretariatului de Stat pentru Culte.

(2) Încheierile sau hotărârile pronunțate de către instanță în cauzele privitoare la asociațiile religioase pot fi atacate cu recurs, în termen de 15 zile de la pronunțare, la tribunal.

*) Conform Art. 64 și Art. 82 din Legea nr. 76/2012, cu modificările ulterioare, începând cu data intrării în vigoare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (1 februarie 2013), articolul 48, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) Încheierile sau hotărârile pronunțate de către instanță în cauzele privitoare la asociațiile religioase pot fi atacate numai cu apel, în termen de 15 zile de la pronunțare, la tribunal.”

CAP. 4

Dispoziții tranzitorii și finale

Art. 49 - (1) La data intrării în vigoare a prezentei legi, în România funcționează 18 culte recunoscute, conform anexei care face parte integrantă din prezenta lege.

(2) În termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, cultele din România prevăzute în anexă vor prezenta statutele și codurile canonice Secretariatului de Stat pentru Culte, pentru recunoașterea lor.

(3) Recunoașterea se realizează prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Secretariatului de Stat pentru Culte, și se publică în *Monitorul Oficial* al României, Partea I. Dispozițiile Art. 17 alin. (2) se aplică în mod corespunzător.

Art. 50 - (1) Orice modificare sau completare a prezentei legi se realizează cu consultarea prealabilă a cultelor recunoscute și cu respectarea normelor legale privind transparența decizională.

(2) Reprezentanții cultelor religioase au dreptul de a participa ca invitați la dezbaterile în Parlament și în comisiile acestuia a proiectelor de acte normative privitoare la viața religioasă, la activitatea cultelor, de educație și de învățământ confesional, de asistență socială și de patrimoniu național privind cultele.

Art. 51 - La data intrării în vigoare a prezentei legi, Decretul nr. 177/1948 pentru regimul general al cultelor religioase, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr. 178 din 4 august 1948, cu modificările și completările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare se abrogă.

Anexa 1

Lista cultelor recunoscute în România

Denumirea cultului

1. Biserica Ortodoxă Română
2. Episcopia Ortodoxă Sârbă de Timișoara
3. Biserica Romano-Catolică
4. Biserica Română Unită cu Roma, Greco-Catolică
5. Arhiepiscopia Bisericii Armene
6. Biserica Creștină Rusă de Rit Vechi din România
7. Biserica Reformată Din România
8. Biserica Evanghelică C.A. din România
9. Biserica Evanghelică Lutherană din România
10. Biserica Unitariană Din Transilvania
11. Uniunea Bisericilor Creștine Baptiste din România
12. Biserica Creștină după Evanghelie din România - Uniunea Bisericilor Creștine după Evanghelie din România
13. Biserica Evanghelică Română
14. Uniunea Penticostală – Biserica lui Dumnezeu Apostolică din România
15. Biserica Creștină Adventistă de Ziua a Șaptea din România
16. Federația Comunităților Evreiești Din România
17. Cultul Musulman
18. Organizația Religioasă Martorii lui Iehova

7.4. Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice (Extras)

(Publicată în *Monitorul Oficial*, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010)

CAPITOLUL III

Culte

A. Salarii de bază pentru personalul clerical încadrat în unitățile bugetare

Funcții de execuție

Funcția	Nivelul studiilor	Clasa	Coefficient de ierarhizare
Preot gradul I	S	34	2,26
Preot gradul II	S	30	2,05
Preot definitiv	S	28	1,95
Preot debutant	S	24	1,77
Preot gradul I	M	18	1,52
Preot definitiv	M	16	1,45
Preot debutant	M	8	1,19

NOTE:

1. Condițiile de ocupare a gradelor profesionale se stabilesc prin hotărâre a Guvernului. Secretariatul de Stat pentru Culte este autorizat să certifice asimilarea funcțiilor de la alte culte cu cea de preot.

2. La clasa de salarizare se adaugă maximum 9 clase de salarizare corespunzătoare tranșelor de vechime în muncă.

B. Indemnizațiile personalului din conducerea cultelor recunoscute și a unităților centrale de cult, asimilat celui încadrat pe funcții de demnitate publică:

Funcția	Numărul maxim de posturi	Clasa	Coefficient de ierarhizare
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române	1	109	14,63
Arhiepiscop major, mitropolit Biserica Ortodoxă Română și Biserica Romano-Catolică	11	107	13,90
Arhiepiscop, șef de cult (mitropolit, episcop, muftiu, șef rabin, președinte uniune, președinte)	16	106	13,45
Episcop, episcop vicar-patriarhal	39	105	13,10
Episcop-vicar, episcop coajutător, episcop auxiliar, arhieru-vicar	26	103	12,41

NOTĂ: Clasa de salarizare cuprinde și cele 9 clase de salarizare corespunzătoare tranșelor de vechime în muncă la nivel maxim.

C. Personalul din conducerea cultelor și a unităților de cult, altul decât cel asimilat funcțiilor de demnitate publică

Funcție	Numărul de posturi pentru care se asigură sprijin lunar la salarizare	Funcția didactică cu care se asimilează
Vicepreședinte uniune, vicar administrativ patriarhal, vicar general, secretar general, consilier patriarhal, prim-rabin	46	Profesor cu studii superioare, cu grad didactic I și vechime în învățământ peste 40 ani
Secretar patriarhal, inspector general bisericesc, vicar administrativ eparhial, vicar episcopal	41	Profesor cu studii superioare, cu grad didactic I și vechime în învățământ între 22 și 25 ani
Secretar Cancelaria patriarhală, consilier eparhial, secretar eparhial, inspector eparhial, exarh, protopop	719	Profesor cu studii superioare, cu grad didactic II și vechime în învățământ între 10 și 14 ani
Stareț, superioară, egumen	466	Profesor cu studii superioare, cu grad didactic II și vechime în învățământ între 2 și 6 ani

D. Personal clerical angajat în unitățile cultelor recunoscute din România

Funcția	Numărul de posturi pentru care se asigură sprijin lunar la salarizare	Funcția didactică cu care se asimilează
Preot, diacon, pastor, vestitor, imam, rabin, cantor, oficiant de cult	15.237	
Cu studii superioare:	10.957	Profesor cu studii superioare
Gradul I	3.018	Gradul didactic I
Gradul II	3.238	Gradul didactic II
Definitiv	2.440	Definitiv
Debutant	2.261	Debutant
Cu studii medii:	4.280	Învățător, educator, maistru-instructor cu studii medii
Gradul I	663	Gradul didactic I
Gradul II	783	Gradul didactic II
Definitiv	1.690	Definitiv
Debutant	1.144	Debutant

E. Reglementări specifice personalului clerical, care își desfășoară activitatea în țară, în cadrul cultelor religioase din România, recunoscute potrivit legii:

Art. 1 (1) Statul român sprijină cultele, recunoscute potrivit Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, la cererea acestora, pentru salarizarea personalului clerical. (2) Personalul clerical care beneficiază de prevederile prezentei legi își păstrează statutul de angajat al cultului religios recunoscut.

SECȚIUNEA 1

Sprijinul statului pentru salarizarea personalului clerical

Art. 2 (1) Sprijinul statului pentru salarizarea personalului clerical care își desfășoară activitatea în țară, în cadrul cultelor din România, recunoscute potrivit legii, se stabilește după cum urmează:

a) personalul din conducerea cultelor asimilat celui încadrat pe funcții de demnitate publică beneficiază de o indemnizație lunară. Indemnizația lunară este unica formă de remunerare pentru perso-

nalul respectiv și reprezintă baza de calcul pentru stabilirea drepturilor și obligațiilor, care se determină în raport cu venitul salarial;

b) personalul din conducerea cultelor, altul decât cel prevăzut la lit. a), beneficiază de sprijin lunar la salarizare, potrivit funcțiilor pe care le ocupă, la nivelul salariilor de bază stabilite potrivit legii pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar de stat, conform asimilărilor;

c) personalul clerical care își desfășoară activitatea în unitățile de cult beneficiază de sprijin lunar la salarizare în cuantum de 65% din salariile de bază stabilite potrivit legii pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar de stat, potrivit nivelului de studii, gradului profesional obținut și vechimii în activitatea clericală deținută în cadrul cultelor din România, conform asimilărilor.

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1) lit. c), personalul clerical care își desfășoară activitatea în unitățile de cult cu venituri reduse poate beneficia de un sprijin lunar la salarizare în cuantum de 80% din salariile de bază stabilite potrivit legii pentru cadrele didactice din învățământul preuniversitar de stat, potrivit nivelului de studii, gradului profesional obținut și vechimii în activitatea clericală deținută în cadrul cultelor din România, conform asimilărilor.

(3) Criteriile în baza cărora unitățile de cult sunt considerate ca fiind cu venituri reduse, potrivit alin. (2), se stabilesc prin normele metodologice de aplicare a prezentei legi.

(4) Personalul clerical poate beneficia de prevederile alin. (2) în procent de 30% din totalul posturilor clericale, pentru care se alocă sprijin la salarizare de la bugetul de stat.

(5) Numărul de posturi stabilite potrivit alin. (4) va fi repartizat pe culte, în raport cu numărul credincioșilor, conform ultimului recensământ, și cu nevoile reale.

(6) Unitățile centrale de cult, în baza numărului de posturi comunicat anual, transmit Secretariatului de Stat pentru Culte propuneri motivate cuprinzând nominalizarea unităților de cult pentru al căror personal clerical se dorește acordarea sprijinului lunar prevăzut la alin. (2) și care întrunesc condițiile și criteriile prevăzute la alin. (2) și (3).

(7) Listele unităților de cult al căror personal clerical beneficiază de sprijin lunar în condițiile alin. (2), precum și modificarea acestora se stabilesc la propunerea unităților centrale de cult și se aprobă anual prin ordin al secretarului de stat pentru culte.

(8) Nu beneficiază de prevederile alin. (2) personalul clerical de la unitățile de cult care obțin venituri din închirierea, arendarea și concesiunea proprietăților.

SECȚIUNEA a 2-a

Alte drepturi ale personalului clerical

Art. 3 Condițiile de ocupare a gradelor profesionale ale personalului clerical prevăzut la Art. 2 alin. (1) lit. c) din prezenta anexă se aprobă de Secretariatul de Stat pentru Culte, la propunerea cultelor recunoscute.

Art. 4 De la bugetul de stat se asigură, prin bugetul Secretariatului General al Guvernului, prin Secretariatul de Stat pentru Culte, numai drepturile stabilite în condițiile prevăzute la Art. 2 din prezenta anexă, inclusiv contribuțiile la asigurările sociale de stat, la asigurările sociale de sănătate, la asigurările de șomaj, precum și alte contribuții obligatorii prevăzute de lege pentru angajator.

Art. 5 (1) Pentru sprijinirea așezămintelor religioase românești din afara granițelor, care desfășoară activități deosebite în vederea menținerii identității lingvistice, culturale și religioase a românilor din afara granițelor, se alocă de la bugetul de stat, prin unitatea centrală de cult din România, o sumă reprezentând echivalentul în lei a 200.000 de euro lunar.

(2) Suma prevăzută la alin. (1) se alocă unităților centrale ale cultelor recunoscute de către Secretariatul de Stat pentru Culte, prin bugetul Secretariatului General al Guvernului.

(3) Destinațiile sumei prevăzute la alin. (1) se stabilesc de unitățile centrale ale cultelor recunoscute, împreună cu conducerile unităților de cult din afara granițelor, suma urmând a fi utilizată pentru completarea salariilor personalului clerical al respectivelor unități, inclusiv pentru plata contribuțiilor prevăzute de lege la asigurările sociale de stat, la asigurările sociale de sănătate, la asigurările de șomaj, precum și a altor contribuții obligatorii prevăzute de lege pentru angajator. Obligația de a justifica modul de utilizare a acestei sume revine unității centrale de cult din România, prin prezentarea la Secretariatul de Stat pentru Culte a documentelor prevăzute de normele legale în vigoare.

(4) Suma prevăzută la alin. (1), respectiv echivalentul în lei al acesteia, poate fi modificată anual prin legea bugetului de stat.

Art. 6 Drepturile stabilite potrivit dispozițiilor legale în vigoare se acordă în continuare personalului angajat în cadrul cultelor religioase din România, potrivit legii, pentru care nu sunt aplicabile prevederile prezentei legi.

Art. 7 (1) Modul de utilizare a fondurilor alocate de la bugetul de stat, potrivit prezentei legi, este supus controlului Secretariatului General al Guvernului, prin Secretariatul de Stat pentru Culte, și altor organe abilitate de lege.

(2) Numărul de posturi pentru personalul clerical se poate majora anual prin legea bugetului de stat.

SECȚIUNEA a 3-a

Sprijinul statului pentru salarizarea personalului neclerical al cultelor recunoscute

Art. 8 (1) Unitățile aparținând cultelor religioase recunoscute din România, precum și unitățile și instituțiile de învățământ teologic autorizate și acreditate potrivit legii, aflate în subordinea acestora și neintegrate în învățământul de stat, primesc de la bugetul de stat și de la bugetele locale un sprijin sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult centrale și locale respective.

(2) Unitățile și contribuțiile prevăzute la alin. (1) vor fi nominalizate de conducerea centrelor de cult, potrivit criteriilor stabilite de acestea.

Art. 9 (1) Sprijinul financiar pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase din România se asigură, la cerere, în limita prevederilor bugetare anuale, după cum urmează:

a) de la bugetele locale:

- 18.951 de contribuții pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult din țară prevăzute la Art. 8 din prezenta anexă. Contribuția lunară este la nivelul valorii de referință; sumele aferente, necesare pentru plata contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, la Fondul pentru plata ajutorului de șomaj și la Fondul de asigurări sociale de sănătate;

b) de la bugetul de stat:

- 300 de contribuții pentru personalul neclerical angajat în unitățile și instituțiile de învățământ teologic prevăzute la Art. 8 din prezenta anexă. Contribuția lunară este la nivelul valorii de referință;

- 40 de contribuții pentru personalul neclerical trimis să deservască așezămintele din străinătate ale Bisericii Ortodoxe Române. Contribuția lunară reprezintă echivalentul în lei a 50% din drepturile în valută stabilite în quantum net, prin asimilare cu funcțiile pe care este încadrat personalul român trimis să își desfășoare activitatea în cadrul misiunilor diplomatice, al oficiilor consulare și al altor forme

de reprezentare a României în străinătate;

- sumele aferente, necesare pentru plata contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, la Fondul pentru plata ajutorului de șomaj și la Fondul de asigurări sociale de sănătate.

(2) Numărul contribuțiilor prevăzute la alin. (1) poate fi modificat prin legile bugetare anuale sau prin legile de rectificare a bugetului de stat.

(3) La stabilirea sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat în vederea echilibrării bugetelor locale se va avea în vedere și alocarea fondurilor pentru aplicarea prevederilor alin. (1) lit. a).

(4) Aprobarea suplimentării numărului de posturi pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase recunoscute din România, al cărui sprijin financiar se asigură potrivit prevederilor alin. (1) lit. a), se face de către autoritățile administrației publice locale, ținându-se seama de numărul de adepți ai fiecărui cult religios, și se comunică Secretariatului de Stat pentru Culte.

(5) Aprobarea suplimentării numărului de posturi pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase recunoscute din România, al cărui sprijin financiar se asigură potrivit prevederilor alin. (1) lit. b), se face de către Secretariatul de Stat pentru Culte.

(6) Autoritățile administrației publice locale pot aproba suplimentarea numărului de posturi pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase recunoscute din România, ținând seama de numărul de adepți ai fiecărui cult religios, sprijinul financiar urmând a se asigura din veniturile proprii ale bugetelor locale.

7.5. Ordonanța Guvernului nr. 82 din 30 august 2001 (*republicată*) privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult aparținând cultelor religioase recunoscute din România*)

Publicată în *Monitorul Oficial* nr. 601 din 26 septembrie 2013

*) Republicată în temeiul Art. II din Legea nr. 128/2009 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 82/2001 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult aparținând cultelor religioase recunoscute din România, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 300 din 7 mai 2009, dându-se textelor o nouă numerotare.

Art. 1 (1) Unitățile aparținând cultelor religioase recunoscute din România, precum și unitățile și instituțiile de învățământ teologic autorizate și acreditate potrivit legii, aflate în subordinea acestora și neintegrate în învățământul de stat, primesc de la bugetul de stat și de la bugetele locale un sprijin sub formă de contribuții, care va asigura completarea drepturilor salariale neacoperite din fondurile proprii ale unităților de cult centrale și locale respective.

(2) Unitățile și contribuțiile prevăzute la alin. (1) vor fi nominalizate de conducerea centrelor de cult, potrivit criteriilor stabilite de acestea.

Art. 2 (1) Sprijinul financiar pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase din România se asigură, la cerere, în limita prevederilor bugetare anuale, după cum urmează:

a) de la bugetele locale:

- 17.500 de contribuții pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult din țară prevăzute la Art. 1. Contribuția lunară este la nivelul salariului minim brut pe economie și poate fi indexată prin hotărâre a Guvernului, în raport cu creșterea prețurilor de consum;**))

**) În conformitate cu dispozițiile Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010, cu modificările ulterioare, Anexa II. Familia ocupațională de funcții bugetare „Învățământ”, Capitolul III. Culte, Art. 9 alin. (1) lit. a), de la bugetele locale se plătesc 18.951 de contribuții reprezentând sprijin financiar pentru personalul neclerical angajat în unitățile de cult care aparțin cultelor religioase recunoscute din

România.

- sumele aferente, necesare pentru plata contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, la Fondul pentru plata ajutorului de șomaj și la Fondul de asigurări sociale de sănătate;

b) de la bugetul de stat:

- 300 de contribuții pentru personalul neclerical angajat în unitățile și instituțiile de învățământ teologic prevăzute la Art. 1. Contribuția lunară este la nivelul salariului minim brut pe economie și poate fi indexată prin hotărâre a Guvernului, în raport cu creșterea prețurilor de consum;

- 30 de contribuții pentru personalul neclerical trimis să deservască așezămintele din străinătate ale Bisericii Ortodoxe Române. Contribuția lunară reprezintă echivalentul în lei a 50% din drepturile în valută stabilite în quantum net, prin asimilare cu funcțiile pe care este încadrat personalul român trimis să își desfășoare activitatea în cadrul misiunilor diplomatice, al oficiilor consulare și al altor forme de reprezentare a României în străinătate***);

***) În conformitate cu dispozițiile Legii-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 877 din 28 decembrie 2010, cu modificările ulterioare, Anexa II. Familia ocupațională de funcții bugetare „Învățământ”, Capitolul III. Culte, Art. 9 alin. (1) lit. b), numărul contribuțiilor a fost majorat la 40.

- sumele aferente, necesare pentru plata contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale de stat, la Fondul pentru plata ajutorului de șomaj și la Fondul de asigurări sociale de sănătate.

(2) Numărul contribuțiilor prevăzute la alin. (1) poate fi modificat prin legile bugetare anuale sau prin legile de rectificare a bugetului de stat.

(3) La stabilirea sumelor defalcate din unele venituri ale bugetului de stat în vederea echilibrării bugetelor locale se va avea în vedere și alocarea fondurilor pentru aplicarea prevederilor alin. (1) lit. a).

(4) Aprobarea suplimentării numărului de posturi pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase recunoscute din România, al cărui sprijin financiar se asigură potrivit prevederilor alin. (1) lit. a), se face de către autoritățile administrației publice locale, ținându-se seama de numărul de adepți ai fiecărui cult religios, și se comunică Secretariatului de Stat pentru Culte.

(5) Aprobarea suplimentării numărului de posturi pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase recunoscute din România, al cărui sprijin financiar se asigură potrivit prevederilor alin. (1) lit. b), se face de către Secretariatul de Stat

pentru Culte.

(6) Autoritățile administrației publice locale pot aproba suplimentarea numărului de posturi pentru personalul neclerical angajat în unitățile ce aparțin cultelor religioase recunoscute din România, ținând seama de numărul de adepți ai fiecărui cult religios, sprijinul financiar urmând a se asigura din veniturile proprii ale bugetelor locale.

Art. 3 (1) Se alocă de la bugetul de stat, în limita prevederilor bugetare, prin bugetul Secretariatului de Stat pentru Culte, fonduri pentru restaurarea și conservarea lăcașurilor de cult, care sunt monumente istorice, și a bunurilor din patrimoniul cultural național mobil aparținând cultelor religioase recunoscute din România, pentru completarea fondurilor proprii necesare întreținerii și funcționării unităților de cult cu venituri mici sau fără venituri, pentru amenajarea și întreținerea muzeelor deținute ori pe care le administrează, pentru construirea și repararea sediilor administrative ale eparhiilor sau ale centrelor de cult, a sediilor unităților de învățământ teologic proprietate a cultelor recunoscute, pentru construirea și repararea lăcașurilor de cult, pentru achiziționarea de imobile necesare desfășurării activității unităților de cult și de asistență socială și medicală susținute de acestea, pentru construirea, amenajarea și repararea clădirilor având destinația de așezăminte de asistență socială și medicală ale unităților de cult, pentru activitățile de asistență socială și medicală susținute de acestea, precum și pentru susținerea unor acțiuni cu caracter intern și internațional realizate de cultele religioase din România.

(2) Lucrările de conservare și restaurare a lăcașurilor de cult, care sunt monumente istorice, se realizează cu respectarea prevederilor Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările ulterioare.

(3) De la bugetele locale se pot aloca fonduri pentru completarea fondurilor proprii necesare pentru întreținerea și funcționarea unităților de cult fără venituri sau cu venituri reduse, pentru construirea ori repararea lăcașurilor de cult și pentru conservarea și întreținerea bunurilor aparținând cultelor și care fac parte din patrimoniul cultural național mobil, pentru amenajarea și întreținerea muzeelor cultural-religioase, pentru construirea și repararea sediilor administrative ale eparhiilor sau ale centrelor de cult, a sediilor unităților de învățământ teologic proprietate a cultelor recunoscute, pentru construirea, amenajarea și repararea clădirilor având destinația de așezăminte de asistență socială și medicală ale unităților de cult, precum și pentru activitățile de asistență socială și medicală

susținute de acestea.

Art. 4 Respectarea destinației fondurilor alocate este supusă controlului organelor abilitate prin lege.

Art. 5 Guvernul va aproba normele metodologice de aplicare a prevederilor prezentei ordonanțe, la propunerea Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice și Ministerului Culturii.

Art. 6 Prezenta ordonanță intră în vigoare pe data de 1 ianuarie 2002.

Art. 7 Pe data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe se abrogă Ordonanța Guvernului nr. 72/2000 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult cu venituri mici sau fără venituri aparținând cultelor religioase din România, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 407 din 29 august 2000, cu modificările ulterioare, aprobată și modificată prin Legea nr. 244/2001, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 289 din 1 iunie 2001, precum și orice alte dispoziții contrare, cu excepția prevederilor Art. 1 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 38/1994 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult cu venituri mici sau fără venituri și acordarea de indemnizații unor ierarhi și cadre din conducerea cultelor, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 225 din 19 august 1994, aprobată prin Legea nr. 130/1994, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 354 din 21 decembrie 1994, și ale Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 203/1999 privind stabilirea unor forme de sprijin financiar pentru unitățile de cult cu venituri mici sau fără venituri, din cadrul Episcopiei Ortodoxe a Covasnei și Harghitei, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 649 din 30 decembrie 1999, aprobată prin Legea nr. 25/2001, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 116 din 7 martie 2001.

7.6. Ordonanța de Urgență nr. 19 din 17 martie 2005 privind realizarea Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului⁴³

În vederea realizării Catedralei Mântuirii Neamului, simbol al celor două mii de ani de credință creștină pe pământul românesc, ținând cont de necesitatea stabilirii unui amplasament corespunzător pentru construirea ansamblului arhitectural, care să permită realizarea acestuia în cel mai scurt timp,

în considerarea faptului că aceste elemente vizează interesul public și constituie situații extraordinare,

în temeiul Art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată,

Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.

Art. 1 - (1) Ansamblul Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului, simbol al celor două mii de ani de credință creștină pe pământul românesc, se va construi în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sectorul 5, conform proiectului avizat cu respectarea normelor în vigoare.

(2) Fondurile destinate construirii Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii Neamului vor fi asigurate de către Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române, de către Guvernul României, în limita sumelor alocate anual cu această destinație prin bugetul Secretariatului de Stat pentru Culte, precum și de către autoritățile administrației publice locale.

(3) Guvernul României și celelalte autorități ale administrației publice centrale și locale implicate au obligația de a acorda, la solicitarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, tot sprijinul necesar, în condițiile prevăzute de lege.

Art. 2 - (1) Terenul în suprafață de 110.000 mp, situat în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sectorul 5, identificat și delimitat potrivit anexei care face parte integrantă din prezenta ordonanță de urgență, trece din domeniul public al statului în domeniul privat al statului.

(2) Terenul prevăzut la alin. (1) se transmite cu titlu gratuit în proprietatea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române și este destinat exclusiv construirii Ansamblului Arhitectural Catedrala Mântuirii

⁴³ Text actualizat pe baza Legii nr. 261/2005 de aprobare (cu modificări) a O.U.G nr. 19/2005 și a Legii nr. 376/2007.

Neamului.

(3) Predarea-preluarea terenului prevăzut la alin. (1) se va face pe bază de protocol încheiat între părțile interesate, în termen de 30 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență.

Art. 3 - Terenul proprietate publică a statului, situat în municipiul București, Calea 13 Septembrie, sectorul 5, reprezentând diferența dintre suprafața prevăzută în Legea nr. 137/2000 privind regimul juridic al terenului aferent Palatului Parlamentului României și suprafața prevăzută la Art. 2 alin. (1), își păstrează regimul juridic.

Art. 4 - (1) Pe data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, Legea nr. 137/2000 privind regimul juridic al terenului aferent Palatului Parlamentului României, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 348 din 26 iulie 2000, precum și Hotărârea Guvernului nr. 718/1991 privind aprobarea studiului tehnico-economic pentru obiectivul de investiții „Casa Republicii”, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 237 din 25 noiembrie 1991, se modifică în mod corespunzător.

(2) Pe aceeași dată, Legea nr. 441/2004 privind realizarea Catedralei Mântuirii Neamului, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 1.004 din 1 noiembrie 2004, și Hotărârea Guvernului nr. 468/2003 privind transmiterea unui teren proprietate publică a statului în administrarea Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 289 din 25 aprilie 2003, cu modificările ulterioare, precum și alte dispoziții contrare se abrogă.

7.7. Hotărârea Guvernului nr. 44 din 13 februarie 2013 privind organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Culte

(Publicată în *Monitorul Oficial* nr. 95 din 15 februarie 2013)

Modificată prin HG nr. 587/2013, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 508 din 12 august 2013.

În temeiul Art. 108 din Constituția României, republicată, și al Art. 26 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 96/2012 privind stabilirea unor măsuri de reorganizare în cadrul administrației publice centrale și pentru modificarea unor acte normative,

Guvernul României adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1 - (1) Secretariatul de Stat pentru Culte se organizează și funcționează ca organ de specialitate al administrației publice centrale, cu personalitate juridică, în subordinea Guvernului și în coordonarea prim-ministrului, prin Cancelaria Primului-Ministru, finanțat integral de la bugetul de stat, prin bugetul Secretariatului General al Guvernului.

(2) Secretariatul de Stat pentru Culte elaborează și asigură aplicarea strategiei și politicilor în domeniul vieții religioase.

(3) Secretariatul de Stat pentru Culte are sediul în municipiul București, str. Nicolae Filipescu nr. 40, sectorul 2.

Art. 2 - În activitatea sa, Secretariatul de Stat pentru Culte asigură respectarea și promovarea drepturilor și libertăților fundamentale, consacrate de Constituția României, republicată, și de Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, precum și de tratatele și convențiile internaționale la care România este parte, în ceea ce privește libertatea conștiinței și a credințelor religioase, și se conduce după principiul fundamental conform căruia cultele recunoscute de lege sunt libere, autonome și egale în fața autorităților statului.

Art. 3 - Secretariatul de Stat pentru Culte are ca obiectiv general dezvoltarea parteneriatului dintre autoritățile administrației publice centrale și locale și cultele recunoscute de lege, în domeniul social, cultural și educațional, prin promovarea în beneficiul întregii

societăți a relației de respect și cooperare între cultele recunoscute de lege.

Art. 4 - (1) Secretariatul de Stat pentru Culte are următoarele atribuții:

1. asigură relațiile statului cu toate cultele și asociațiile religioase din România;

2. sprijină toate cultele și asociațiile religioase, potrivit statutelor de organizare și funcționare ale acestora, în vederea participării lor la viața socială și spirituală a țării, urmărește ca în relațiile dintre culte și asociații religioase să fie excluse orice forme, mijloace și acțiuni de învrăjbitare religioasă;

3. participă la soluționarea amiabilă a conflictelor dintre culte și dintre culte și asociații religioase;

4. monitorizează aplicarea actelor normative interne și internaționale referitoare la respectarea libertății religioase;

5. asigură legătura dintre cultele recunoscute de lege și ministere, celelalte organe ale administrației publice centrale și locale, în vederea respectării libertății și autonomiei cultelor, a prevenirii și înlăturării oricăror abuzuri, prin aplicarea legii; sprijină autoritățile administrației publice locale pentru rezolvarea problemelor specifice care apar în raporturile lor cu cultele și asociațiile religioase și totodată acordă asistență cultelor și asociațiilor religioase, la solicitarea acestora, în soluționarea problemelor pe care acestea le supun autorităților administrației publice locale;

6. analizează cererile de înființare de noi culte, întocmește documentațiile cerute de lege și face propuneri Guvernului în vederea recunoașterii acestora;

7. acordă aviz consultativ în vederea obținerii calității de asociație religioasă;

8. propune Guvernului recunoașterea statutului de utilitate publică pentru organizații neguvernamentale cu activitate în domeniul vieții religioase, cu respectarea normelor legale;

9. eliberează avizul necesar acordării vizei de lungă ședere pentru activități religioase sau prelungirii dreptului de ședere temporară pentru activități religioase străinilor care urmează să desfășoare sau desfășoare astfel de activități pe teritoriul României;

10. ține evidența și efectuează plata contribuțiilor la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate pentru personalul monehal al cultelor recunoscute de lege, care nu realizează venituri din muncă, pensie sau alte surse;

11. colaborează cu sistemul educațional și ia act de planurile de

învățământ și programele analitice pentru predarea religiei, elaborate de cultele recunoscute de lege;

12. sprijină cultele recunoscute în organizarea și desfășurarea activităților de asistență religioasă și socială în armată, penitenciare, spitale, în cămine de bătrâni, case de copii și în alte instituții, precum și în familii care se confruntă cu nevoi speciale;

13. sprijină cultele recunoscute în activitatea de evidență, păstrare, conservare, restaurare și punere în valoare a bunurilor culturale mobile și imobile, aflate în proprietatea sau în folosința cultelor, în condițiile legii;

14. ia act de alegerea sau numirea persoanelor care urmează să ocupe funcții de conducere, precum și a personalului clerical și laic din cadrul cultelor recunoscute de lege, inclusiv din învățământul teologic neintegrat în învățământul public, în vederea alocării sprijinului financiar de la bugetul de stat pentru salarizarea personalului cultelor, potrivit legii;

15. ține evidența unităților de cult ale cultelor recunoscute care solicită sprijin pentru salarizarea personalului clerical;

16. inițiază acțiuni de relații externe cu instituții de stat similare din alte țări și organizații internaționale neguvernamentale care se ocupă de garantarea și respectarea libertății religioase, precum și a celorlalte drepturi fundamentale ale omului și participă la manifestările organizate de acestea;

17. elaborează studii și sinteze documentare referitoare la viața religioasă din România, precum și despre activitatea cultelor și organizațiilor religioase din alte țări; organizează dezbateri, cu participarea specialiștilor români și străini, privind teoria și practica laică și ecleziastică în acest domeniu;

18. gestionează resursele financiare publice alocate pentru completarea fondurilor necesare salarizării personalului clerical și neclerical, potrivit legii;

19. acordă sprijin financiar, în condițiile legii, pentru:

a) construirea, în condițiile aprobării documentațiilor tehnico-economice potrivit reglementărilor în vigoare, precum și repararea lăcașurilor de cult care aparțin cultelor recunoscute de lege;

b) restaurarea și conservarea lăcașurilor de cult care sunt monumente istorice și care aparțin cultelor recunoscute de lege;

c) restaurarea și conservarea bunurilor din patrimoniul cultural național mobil ale cultelor recunoscute de lege;

d) completarea fondurilor proprii necesare întreținerii și funcționării unităților de cult cu venituri mici sau fără venituri;

e) amenajarea și întreținerea muzeelor deținute ori pe care le

administrează unitățile de cult;

f) achiziționarea de imobile necesare desfășurării activităților unităților de cult și de asistență socială și medicală susținute de acestea;

g) sprijinirea activităților de asistență socială și medicală organizate de cultele recunoscute de lege în spitale, centre de plasament, cămine pentru bătrâni și alte forme de asistență;

h) susținerea unor acțiuni cu caracter intern și internațional realizate de cultele recunoscute de lege;

i) construirea, amenajarea și repararea clădirilor având destinația de așezăminte de asistență socială și medicală ale unităților de cult;

j) construirea și repararea sediilor administrative ale eparhiilor sau ale centrelor de cult;

k) construirea și repararea sediilor unităților de învățământ teologic, proprietate a cultelor recunoscute de lege;

20. controlează modul de utilizare a fondurilor primite de către culte de la bugetul de stat, potrivit destinației stabilite și cu respectarea prevederilor legale;

21. sprijină cultele, la cerere, în organizarea evidenței contabile, statistice, în concordanță cu legislația de specialitate, asigurând colaborarea acestora cu instituțiile de sinteză.

(2) Secretariatul de Stat pentru Culte îndeplinește și alte atribuții prevăzute de lege, precum și însărcinări date de prim-ministru.

Art. 5 - Secretariatul de Stat pentru Culte elaborează proiecte de acte normative din domeniul vieții religioase și avizează proiecte de acte normative elaborate de ministere și alte organe de specialitate ale administrației publice centrale și locale, cu implicații în viața cultelor și asociațiilor religioase.

Art. 6 - (1) Conducerea Secretariatului de Stat pentru Culte se exercită de către un secretar de stat numit prin decizie a prim-ministrului.

(2) Secretarul de stat are calitatea de ordonator terțiar de credite.

(3) Secretarul de stat conduce întreaga activitate a Secretariatului de Stat pentru Culte și îl reprezintă în raporturile cu celelalte ministere, alte autorități publice și organizații, precum și cu persoane fizice și juridice din țară și din străinătate.

(4) În exercitarea atribuțiilor sale secretarul de stat emite ordine, avize și instrucțiuni.

Art. 7 - Personalul necesar desfășurării activității Secretariatului de Stat pentru Culte este alcătuit din funcționari publici și personal contractual, care sunt numiți, respectiv angajați, cu respectarea dispozițiilor legale, în limita numărului maxim de posturi prevăzut la Art. 10 alin. (1).

Art. 8 - Finanțarea activității Secretariatului de Stat pentru Culte se asigură de la bugetul de stat, prin bugetul Secretariatului General al Guvernului.

Art. 9 - Preluarea patrimoniului aferent atribuțiilor în domeniul cultelor se face printr-un protocol de predare-preluare, încheiat între Secretariatul General al Guvernului, Ministerul Culturii și Secretariatul de Stat pentru Culte, în termen de 15 zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri.

Art. 10 - (1) Numărul maxim de posturi pentru aparatul propriu este de 29, exclusiv demnitarul și cabinetul acestuia.

(2) Structura organizatorică a Secretariatului de Stat pentru Culte este prevăzută în anexa care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

(3) Statul de funcții, structura organizatorică detaliată și reglementul de organizare și funcționare propriu se aprobă prin ordin al secretarului de stat.

Art. 11 - Încadrarea personalului în numărul maxim de posturi și în noua structură organizatorică se face cu respectarea regulii juridic aplicabil fiecărei categorii de personal, prin ordin al secretarului de stat, în termen de 45 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri.

Art. 12 - La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri se abrogă Hotărârea Guvernului nr. 22/2010 privind organizarea și funcționarea Secretariatului de Stat pentru Culte, publicată în *Monitorul Oficial* al României, Partea I, nr. 17 din 11 ianuarie 2010, cu modificările și completările ulterioare.

Anexa 1 Situația sumelor alocate de la Bugetul de Stat pentru salarizarea personalului din unitățile de cult și ajutoare financiare pentru construcții, reparații lăcașuri de cult sau alte acțiuni desfășurate de culte în perioada 1990-2013 lei⁴⁴

ANUL	TOTAL	Din care:	
		Salarizare	Construcții și reparații
1990	16.814	15.694	1.120
1991	32.661	29.231	3.430
1992	141.008	118.338	22.670
1993	629.370	575.35	54.020
1994	2.002.697	1.731.167	271.530
1995	2.705.743	2.290.452	415.291
1996	4.165.736	2.997.036	1.168.700
1997	8.809.587	7.369.437	1.440.150
1998	10.947.815	8.347.875	2.599.940
1999	26.256.196	17.188.236	9.067.960
2000	68.434.671	40.447.371	27.987.300
2001	84.285.809	67.693.308	16.592.500
2002*	62.630.921	51.181.321	11.449.600
2003	94.994.803	69.316.363	25.678.440
2004	108.881.385	90.751.585	18.129.800
2005	141.890.789	111.122.500	30.768.289
2006	178.484.990	132.502.990	45.982.000
2007	314.729.598	151.298.543	163.431.055
2008	351.373.638	83.949.388	267.424.250
2009	367.700.856	261.451.356	106.249.500
2010	311.111.738	227.312.238	83.799.500
2011	310.653.100	224.846.035	85.807.065
2012	301.781.209	237.517.209	64.264.000
2013	331.145.838	261.943.338	69.202.500
2014	300.016.000	270.016.000	30.000.000
TOTAL	3.383.822.972	2.322.012.361	1.061.810.610

* Din anul 2002, în conformitate cu prevederile O.G. nr. 82/2001 contribuțiile pentru personalul neclerical se acordă de la bugetele locale.

⁴⁴ Situația este realizată fără ajustarea cu indicele de inflație.

Anexa 2 Distribuția fondurilor pentru salarii, pe culte, în anii 2009-2013
– sume totale (lei) –

CULTUL	2009	2010	2011	2012	2013
Ortodox	215.691.935	187.321.196	185.420.634	195.897.154	216.156.469
Reformat	13.051.998	11.574.630	11.418.549	12.025.755	13.227.527
Romano-Catolic	13.047.501	11.410.736	11.279.078	11.881.566	13.059.817
Greco-Catolic	8.905.795	7.786.791	7.620.098	8.057.824	8.887.013
Penticostal	2.748.048	2.403.246	2.371.116	2.494.813	2.745.938
Unitarian	1.923.023	1.685.256	1.662.612	1.751.533	1.926.132
Rit Vechi	1.102.500	966.276	952.992	1.003.963	1.096.731
Musulman	935.091	818.007	808.116	848.688	922.402
Creștin după Evanghelie	936.822	814.229	802.330	845.321	936.438
Evanghelic - Lutheran	882.052	694.443	703.527	774.678	842.380
Evanghelic C.A.	787.775	644.207	661.445	689.220	746.882
Ortodox Sărb	728.073	638.177	629.628	663.273	729.421
Biserica Evanghelică	288.604	252.888	249.420	262.746	289.006
Armean	279.850	168.658	159.054	212.600	258.281
Mozaic	142.288	133.498	107.436	108.075	118.901
TOTAL	261.451.356	227.312.238	224.846.035	237.517.209	261.943.338

Anexa 3 Numărul de posturi pentru care se alocă contribuții de la bugetul de stat la salarizare, în proporție de 65%, respectiv 80% (unitățile cu venituri mici): distribuția pe culte, 2009-2013

CULTUL	2009		2010		2011		2012		2013		total posturi anexa II
	65%	80%	65%	80%	65%	80%	65%	80%	65%	80%	
Ortodox	8.972	3.783	12.755	3.784	8.927	3.828	12.755	3.830	8.925	3.830	12.755
Ortodox Sărb	30	12	42	12	30	12	42	12	30	12	42
Romano - Catolic	513	174	687	513	490	197	687	201	486	201	687
Greco - Catolic	309	133	442	309	309	133	442	133	308	134	442
Reformat	530	226	756	226	530	226	756	226	530	226	756
Rit Vechi	35	16	51	16	35	16	51	16	35	16	51
Musulman	39	16	55	16	39	16	55	16	39	16	55
Armean	3	1	4	1	3	1	4	1	3	1	4
Evanghelic C.A. Sibiu	42	0	42	0	42	0	42	0	42	0	42
Evanghelic - Luteran	30	14	44	14	30	14	44	14	30	14	44
Unitarian	74	31	105	31	74	31	105	31	74	31	105
Mozaic	1	0	1	0	1	0	1	0	1	0	1
Biserica Evanghelică	7	2	9	2	7	2	9	2	7	2	9
Penticostal	125	54	179	54	125	54	179	54	125	54	179
Creștin după Evanghelle	38	17	55	16	39	16	55	15	40	15	55
TOTAL	10.748	4.479	15.227	10.748	10.681	4.546	15.227	10.676	10.673	4.554	15.227

Acest volum a fost realizat pe baza legislației în vigoare privind cultele religioase, a datelor recensămintelor și a evidențelor Secretariatului de Stat pentru Culte, precum și a altor surse documentare, cu sprijinul Institutului Național de Statistică (capitolul 3), al Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, precum și al ambasadelor României din țările Uniunii Europene.

Bibliografie selectivă:

- www.culte.gov.ro - Secretariatul de Stat pentru Culte
www.cdep.ro – Camera Deputaților – Parlamentul României (repertoriul legislativ)
www.anrp.ro – Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților (date privind restituirea proprietăților cultelor religioase)

Literatură secundară:

- BRUSANOWSKI, Paul, *Stat și Biserică în Vechea Românie între 1821-1925*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2010.
CARP, Radu, Ioan STANOMIR, *Limitele Constituției, Despre guvernare, politică și cetățenie în România*, București, C.H. Beck, 2007.
CONOVICI, Iuliana, *Ortodoxia în România postcomunistă. Reconstrucția unei identități publice*, volumul I, Eikon Cluj-Napoca, 2009.
DOBRESCU, C., *Casa Bisericii 1902-1919*, Tipografia Cărților Bisericești, București, 1920.
FACULTÉ DE DROIT ET DE SCIENCE POLITIQUE D'AIX-MARSEILLE, *Religions, droit et sociétés dans l'Europe communautaire. Actes du XIIIe Colloque de l'Institut de Droit et d'Histoire Religieuses (IDHR), Aix-en-Provence, 19-20 mai 1999*, Presses Universitaires d'Aix-Marseille, Aix-en-Provence, 2000.
LEUȘTEAN, Lucian, *Orthodoxy and the Cold War: Religion and Political Power in Romania, 1947-65*, Palgrave Macmillan, New York, 2009.

MARGIOTTA-BROGLIO, Francesco, Cesare MIRABELLI, Francesco ONIDA, *Religioni e sistemi giuridici. Introduzione al diritto ecclesiastico comparato*, Il Mulino, Bologna, 2000.

MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR, *Viața religioasă din România*, ed. a III-a, Tipogrup Press, Buzău, 2008.

RAIU, Cătălin, *Ortodoxie, postcomunism și neoliberalism*, Curtea Veche Publishing, București, 2012.

ROBBERS, Gerhard (ed.), *State and Church in the European Union*, Nomos, Baden-Baden, 2005.

STAN, Lavinia, Lucian TURCESCU, *Church, State, and Democracy in Expanding Europe*, Oxford University Press, Oxford/New York, 2011.

